
3 1761 07360950 5

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBRI XVII.

GRAECA AD OPTIMOS CODICES MANVSCRIPTOS
RECENSVIT,
VARIETATE LECTIONIS, ADNOTATIONIBVSQVE
ILLVSTRAVIT,
XYLANDRI VERSIONEM
EMENDAVIT

IOANNES PHILIPPVS SIEBENKEES
PROFESSOR ALTORFINVS.

TOMVS PRIMVS.

LIPSIAE
IN LIBRARIA WEIDMANNIA.
MDCCXCVI.

EMINENTISSIMO ET REVERENDISSIMO

DOMINO

STEPHANO BORGIA

S. R. E. CARDINALI PRESBYTERO

LITTERARVM BONARVM STATORI

INSIGNI

RERVM ANTIQVARVM POPVLORVM,

AEGYPTIORVM, GRAECORVM, ITALORVM

SCRVTATORI SAGACISSIMO

FAVTORI SVO

RELIGIOSISSIME DEVENERANDO

PRO

MVLTIS MAGNISQVE IN SE COLLATIS

BENEVOLENTIAE SIGNIS

GRATAM ATQVE PIAM MENTEM

QVOQVO MODO FIERI POTEST

TESTATVRVS

HANC STRABONIS EDITIONEM

D. D. D.

EDITOR.

PRAEFATIO.

Nihil minus, ante annos non ita multos, cogitavi, quam fore unquam, ut Strabonis operis geographici praeſtantiſſimi editio nova meis quantuliscunque curis pararetur. Etenim cum in bibliotheca Marciana Veneta ad Strabonis codices perluſtrandos me applicare conſtituerem, id tantummodo conſilii habui, ut ex iis addiſcerem: quaenam eſſent, quae in praeclaro illo, ſed temporum miſeria, librariorumque ineptorum incuria peſſime accepto ſcriptore, opitulantibus codicibus emendari, melioremque ad ſtatum et conditionem revocari poſſent; minime autem ita ambitioſe de me cogitavi, qui putarem, me unquam operis ipſius editionem paraturum, onusque humeris meis tam impar eſſe ſuſcepturum. Poſtea vero, doctorum virorum, ad quos de ſtudiorum meorum ratione, et de Strabonis codicibus Venetis, eorumque valore et praeſtantia, nonnulla ſcripſeram, epiſtolis ad me miſſis, admonitus et excitatus, ut hanc rem ſerio agerem, Strabonisque patrocinio ſuſcepto, de nova eius ad codices inſtituta et exacta editione paranda cogitarem; tenuitatis meae conſcius, diu quidem in hanc arenam deſcendere haeſitavi; attamen deſiderio tantorum virorum ut plane deeſſem, a me impetrare non potui.

Qua provincia ſuſcepta, emendatoris textus perſonam praecipue mihi induendam intelligens, ante omnia id agendum exiſtimavi, ut codices, antea

tantum in locis aperto in mendo cubare, medelaque prae primis egere mihi viſis, conſultos, denuo recognoſcerem, ſummaque cura et ad ſingula verba cum exemplis formulis deſcriptis compararem; deinde ut anquirerem, anne praeter libros ipſum Strabonis textum complexos, alia proſtarent in bibliothecis, ad hunc auctorem ſublevandum facientia. Quem laborem, ſemper oneris, neque raro faſtidii plenum non omnino incaſſum a me exceptum mihi gratulor. Quamvis enim longe maximam corruptelae, qua Strabo tenetur, partem, ad unum omnibus, quos evolvere mihi licuit, codicibus, ita inſiſtere, deprehendi, ut de illius textui reconcilianda integritate priſtina plane deſperandum ſit; nihilominus tamen eorum ope locis ſingulis medicinam talem adferri poſſe reperi, quae meam ipſius ſpem longe ſuperaret. Quinam autem codices a me exacti ſint, declaraturus ſum, ſi pauca antea, ſummarumque tantum linearum habita ratione, de fontibus expoſuero, ex quibus Strabo in opere geographico conſtruendo praecipue hauſiſſe videatur.

Quo vero in argumento neminem unquam verſaturum exiſtimem, quin variis afficiatur animi motibus. Etenim, ratione tantum habita fontium, quos Strabo adiit: quis eſt, qui, vel diligentiam ſuam in convocandis et ſeligendis ſcriptoribus, vel ingenii perſpicaciam et acumen, in notitiis, exinde petitis, diiudicandis ordinandisque non miretur. Verum, ſi alios ſcriptores, ſumma fide dignos, nullique geographo praetereundos, ipſi aut plane neglectos, aut non ea, qua debuit, diligentiae cura tractatos conſideremus, iure doleamus neceſſe eſt, ipſum commiſiſſe, quae in altero graviter reprehenderet.

Magnus ſane fontium apparatus fuit, quo Strabo in orbis terrarum deſcriptione uti poſſet. Namque,

que, non Graecorum tantum, Romanorumque scriptorum, de rebus ad geographiam explanandam facientibus, notitias praeclaras subministrantium copiam habuit amplissimam, sed in itineribus a se institutis observata, multa sibi praebuere, priorum geographorum sententiis evertendis, corroborandis, illustrandis, supplendis inservientia. Praestitit enim Strabo caeteris in hoc, ut, parte orbis terrarum haud exigua perlustrata, complura ipse oculis intuitus sit, accuratiusque explorarit, reliquis auditu tantum vago et incerto cognita [1]). In Aegypto enim cum esset, cum Aelio Gallo, quem Octavianus Augustus huic provinciae praefecerat, totam Aegyptum ad Syenem usque, et regiones Aethiopiae conterminas perlustravit; deinde multorum annorum decursu profectiones instituit per maximam Asiae minoris et superioris partem; per oram Africae ad septemtrionem maritimam; per insulas tantum non omnes maris mediterranei; per Graeciam denique et Italiae inferioris partes ad Ligurorum usque fines. Quapropter non uno tantum loco gloriatur, se, in itinere versus occasum ab Armenia usque ad Etruriae terminos, meridiemque versus a ponto Euxino ad Aethiopiae regiones finitimas facto, plus terrarum vidisse, reliquis ante se orbis terrarum descriptionem aggressis. Quantam vero, in historiam, locorum conditionem, hominumque ingenia et mores inquirendi copiam hoc in itinere habuerit, in promtu est iudicare.

Et in subsidia, quorum Straboni in regionum ipsi non peragratarum expositione construenda, consulendorum potestas fuerit, si inquiramus, ea nec minus praeclara, quam copiosa variaque iudicemus,

 ne-

1) De itinere a se facto II, 179. A. XVII, 1170 C Strabo, praecipue loquitur etc.

necesse est. Etenim praeter geographos orbis terrarum descriptionem declarantes, praecipue historiarum scriptores fuerunt, qui notitiarum ad cognitionem populorum ampliorem facientium copiam infinitam illi subministrarent. Iam multa ante secula *Herodotus*, de quibusdam Asiae regionibus inter Pontum Euxinum mareque Hyrcanum sitis, nec non de Africae versus septemtrionem interioris partibus praeclare exposuit [1]); omnis ille terrarum tractus a monte Caucaso ad Indum fluvium, regionesque maritimae ad oceanum Indicum sinumque Persicum, a comitibus Alexandri, in Persicis et Indicis expeditionibus, partim in regis illius rerum gestarum expositione, partim itinerariis et periplis illustratae sunt. maritima sinui Arabico, pontoque Euxino contermina, sub Ptolemaeo Philadelpho, et Seleuco Nicatore, accuratius innotuere; tandem scriptoribus Romanorum expeditiones celebrantibus, via ad regionum versus occidentem solem, boreamque sitarum cognitionem aperta est. Alii porro scriptores complures κτισεις, i. e. originem et fata singularum civitatum, demonstrarunt; nonnulli, quorum agmen ducit *Aristoteles*, in exponendis regionum natura, mirabilibusque versati sunt; quin ipsis ex poetarum commentis eorumque interpretibus multa convocari potuere, quibus geographus ad singulorum locorum cognitionem accuratiorem duceretur. En itaque fontem quadruplicem, e quo Straboni orbis terrarum descriptionem composituro hauriendi facultas esset: geographi, historiarum cum civilis tum naturae scriptores, poetae, eorumque interpretes.

Inter

1) Loca Herodoti ad geographiam praecipue praeclara sunt, Lib. I, 104. 203. seq. IV, 181 — 185. 236. seq. 252. seq. V, 1 — 52.

Inter geographiae scriptores alii operam in universi terrarum orbis facie describenda collocarunt, alii singulas tantum eius partes illustrandas sumsere. E primis Strabo ob oculos habuit *Hecataeum Milesium*, *Artemidorum Ephesium*, *Eudoxum Gnidium*, et, quem ducem principem secutus est, *Eratosthenem Cyrenaicum*. Is, cuius eruditio vasta antiquis non minus, quam diligentia et assiduitas, qua libris legendis incubuit, celebratur, auctor extitit operis geographici, Ὑπομνηματα γεωγραφικα, vel, ut nonnullis videtur, Γεωγραφουμενα inscripti; quo, cum rerum selectu, tum argumenti tractatione omnes, ante se geographiae scriptores, post se reliquit. Cuius auctoris vestigiis Strabo ita institit, ut Eratosthenianum opus potius repetiisse, curisque suis emendatius edidisse, quam plane novam geographiam construxisse dicendus sit. Severi quidem eius censoris potius, quam imitatoris personam Strabo tueri conatur; verumtamen notitias ad geographiae mathematicae et physicae partem pertinentes, paucis exceptis a *Polybio*, *Posidonio*, et *Hipparcho* mutuatis, omnes Eratostheni eum debere, iam dudum viris doctis exploratum est. *Artemidorum* [1]), cuius orbis terrarum descriptionem libris XI. distinctam [2]), *Diodorus Siculus*, *Plinius* [3]), *Athenaeus*, alii, concelebrant, praecipue Strabo secutus est circa distantiarum rationes constituendarum. Sic iuxta illius computationes Sardiniae a continenti distantiam [4]), regionum ad sinum Ta-

1) De *Artemidoro* circa Ol. CLXIX claro vid. *Fabr.* B.Gr.T.III 402. sq. ed. *Harles*. Barnes. Artemidori opus *Marcianus Heracleota* in compendium redegit.

2) *Porphyrius* de antro Nympharum p. CXIV. in fronte Homeri Odyss. edit.

3) *Hist. Nat.* III, 17. IV, 37 etc.

4) *Strabo* V, 224. E.

rantinum dimensionem [1]) intervallum inter Pachynum promontorium Taenarumque [2]) constituit. Nec minus illo auctore usus est in descriptione Asiae superioris [3]), sinus Arabici [4]), Peloponnesi [5]), aliisque regionibus, quibus recensendis supersedeo. At, plura *Artemidori* olim in Straboniano textu extitisse, quae nostri libri non agnoscunt, demonstratum dari potest e codicibus manuscriptis, imprimis e praestantissimo Vaticano, nr. CLXXXIII, qui, inter alia, quae textui restitui, locum lib. VIII, 597. A. ubi de distantia inter Maleam promontorium et Istrum, secundum Polybii et Artemidori sententiam, sermo est, vulgatis ita expressum: *Πολυβιου δ᾽ ειρηκοτος το του Μαλεαν επι τας αρκτους μεχρι του Ιστρου διαστημα περι μυριους σταδιους· ευθυνει τουτο ὁ Αρτεμιδωρος ουκ ατοπως. κατ᾽ εκεινον γαρ συμβαινειν ἑξακισχιλιων πεντακοσιων*, sic legit: *Πολυβιου δ᾽ ειρηκοτος το του Μαλεαν επι τας αρκτους μεχρι του Ιστρου διαστημα περι μυριους σταδιους· ευθυνει τουτο ὁ Αρτεμιδωρος ουκ ατοπως. Επι μεν Αιγιον χιλιους και ...... ους ειναι λεγων εκ Μαλεων ὁδον· ενθενδε δ᾽ εις ...... διακοσιων· ενθενδε δια Ηρακλειας .... πεντακοσιων ὁδον· ειτα εις Λαρισσαν .... τριακοσιων τετταρακοντα ...... Νικειαν ἑξακοσιων ἑξηκοντα· ενθενδε και Στοβων και Δαρδανιων ...... ἑξακισχιλιων πεντακοσιων.* En praeclari Artemidori loci frusta a librariis e textu reiecta [6]). Alia, ex eodem scriptore excerpta populorum instituta moresque

1) *Strabo* VI, 401. C.
2) *Idem* VI, 409. A.
3) *Strabo* XIV, 979. B.
4) *Idem* XVI, 1114. C. seq.
5) *Idem* VIII, 335. B.
6) Multa e Strabonis textu excidisse vel e solo *Stephano* demonstratum dari potest. Cf. *Stephan.* Καλλιαρος cum *Strab.* IX, 652. B. v. Κρουσις, Ταναις, Σωφηνος. al. Alias huc pertinentes observationes praebet *Eustathius* in comment. ad Homerum.

resque respiciunt, ut, quae Strabo de feminarum ornatu in Hispania, de Ephesiorum instituti, Lyciaeque civitatibus enarrat, declarant [1]). *Eudoxo Gnidio* [2]), Platonis auditori et comiti in Aegyptum profecti, quem inter alia, quibus Strabo in opere geographico concinnando uti posset, quorum recensum vid. ap. *Fabricii* B. Gr. T. IV. p. 1. seqq. της περιοδον composuisse e *Plinio*, *Athenaeo* aliis constat [3]), varia debet; praecipue vero eum adhibuit in Graeciae finibus [4]), Asiaeque superioris memorabilibus exponendis [5]).

Ex geographiae scriptoribus, singularum regionum statum et conditionem illustrantibus inter Strabonis fontes prae caeteris recensendi sunt: *Apollonides Nicaenus* scriptor, ut coniicio secundo ante C. N. claro, cui *Scholiastes* Apollonii Rhodii [6]) περιπλουν Ευρωπης attribuit. Quem de Asiae nonnullis regionibus exposuisse, praeter Scholiastae ex eo citata [7]), declarant, quae Strabo in Mediae et Armeniae expositione illi debet [8]). *Dicaearchus*, geographo notitias de oris maritimis regionum mari interno adiacentium obtulit [9]). *Menecratis* Ἑλλησποντιακην περιοδον adhibuit, Halizonum commigrationes

1) *Strab.* III. p. 249. B. XIV, 951. B. 981. C. *Artemidorus* etiam scripsit Υπομνηματα Ιωνικα. *Athenaeus* III, 111. D. quos Strabo ob oculos habuisse videtur, de Ioniae priscis civitatibus referens. Utrum autem ea, partem solummodo operis illius geographici constituerint, an librum peculiarem, definire non possum.

2) Nisi potius Rhodius fuerit, uti b. *Sonfero* videbatur in Miscell. lect. II. p. 26. s. innixo *Diogene Laert.* VIII, 90.

3) Vid. *Fabric.* Bibl. Gr. IV, 12. seq.

4) *Strab.* IX, 598. B.

5) *Idem* XI, 778. A. XIII, 873.

6) Ad Argon. IV, 974. conf. *Vossium* de Histor. gr. T. IV. opp. p. 163.

7) Ad Argonaut. II, 955.

8) *Strab.* XI, 794. B. 800. C.

9) *Idem* III, 205. A.

tiones enarrans [1]). *Metrodoro Scepsio*, Mithridatis Eupatoris aequali usus est in monte Caucaso describendo [2]). Multa quoque ad Asiae versus orientem et austrum partes accuratius cognoscendas Straboni subministrarunt Alexandri magni comites, in itinerum eiusdem regis iussu factorum descriptione. Quorum e numero praeprimis Strabo *Callisthenem Olynthium* et *Nearchum* in consilium adhibuisse persuasus sum. Ille enim praeter Alexandri rerum gestarum, et Graecorum a pace inter Graecos et Artaxerxem confirmata historiam [3]), periplum concinnasse, ex *Scholiaste* Apoll. Rhodii [4]) compertum est; quo forte Strabo usus est, de Halicarnasso, Sardibus, et Milete exponens [5]). Fragmentum autem eiusdem scriptoris de Alexandri ad Ammonis oraculum profectione, ex commentariis eius de rebus Alexandri descriptum videtur [6]). *Nearcho*, gubernatori navis, vel ut ipse de se gloriabatur, classi Alexandri in sinu Arabico praefecto [7]), auctori *περιπλου εκ της Ινδων γης κατα την μεγαλην θαλασσαν* [8]), Strabo haud optimam quidem fidei partem tribuit [9]); attamen praeclaras quasdam ab eo notitias excepit, quas inter potissimae sunt, de populis Medorum conterminis, de memorabilibus et animalibus Indiae; de sinu Persico, et insulis in eo sitis; de Brahmanorum institutis et moribus, de Ariana [10]). *Timosthenes* Ptolemaei II. classi praefectus [11]) opus composuit Περι λιμεσιν [12]), sive, ut *Stephanus* By-

1) *Strab.* XII, 828. B.
2) Idem XIII, 907. f.
3) *Athen.* XIII, 360. C. *Diodor. Sic.* XIV, 325.
4) Ad Argonaut. II, 776.
5) *Strabo* XIII, 909. C. 930. B. XIV, 942. B.
6) Idem XVII, 1168. A.
7) *Strabo* XV, 1055.
8) *Arrianus* de exped. Alex. VII. p. 149.
9) *Strabo* II, 121.
10) *Idem* XI, 795. C. XV, 1011. A. 1013. A. 1031. seqq. 1043. D. 1049. B. 1056. A. XVI, 1111. A.
11) Idem IX, 645.
12) *Strabo* III, 205.

Byzantinus ait, Σταδιασμος inscriptum [1]), et Eratostheni, secundum *Marcianum Heracleotam*, tanti aestimatum, ut operi suo geographico totum compilatum inferret [2]). Quo e libro Strabo multa excepit, cum primis de Insulis maris Aegaei; de regionibus Africae et Hispaniae [3]) maris conterminis, de Ponto Euxino, et sinu Arabico. nec non Pamphyliae ambitus dimensionem iuxta Timosthenis rationes a se constitutam e *Plinio* colligo [4]). Praeter hos, geographis, Straboni in consilium vocatis, *Hipparchus* Bithynus adscribendus est, qui opere singulari, προς τον Ερατοσθενη και τα εν τη γεωγραφια αυτου λεχθεντα Eratosthenis placita, in parte geographiae mathematica acriter oppugnatum ivit. quo vero in argumento illum censoris nec iusti nec sapientis gloriam tulisse, ipse Strabo confiteri cogitur [5]).

Nec minus historiarum scriptores, cum historiam καθολικην, tum singularum rerumpublicarum et civitatum fata demonstrantes Straboni messem notitiarum amplissimam praebuerunt. Quae enim de origine, progressu et interitu civitatum et rerumpublicarum, de populorum commigrationibus, institutis politicis et moribus deque religionis eorum cultu exposuit, maximam partem ex illis excepta sunt. E scriptoribus autem historiam universam exponentibus praecipue *Ephorum Cumanum*, *Polybium*, *Posidonium* adiit. *Ephorus*, ipse ανδρα μνημης αξιον appellat [6]), res ab Heraclidarum reditu ad Perinthi usque excidium gestas triginta libris descri-

1) Voc. Αγαθη.
2) *Marcianus* in periplo pag. 95. edit. Hoeschel.
3) *Strabo* XIII, 919. B. XVII, 1183. III, 205. A.
4) *Plin.* Hist. Nat. VII, 35.
5) *Strabo* I, 14. II, 126. 129. 133.
6) *Strabo* XIII, 924. B. X, 713.

ſcripſit [1]), quo in opere geographus cumprimis invenit notitias praeclaras ad populorum et civitatum fata antiquitus perpeſſa explicanda [2]), facientes. Inter complura Straboni hoc e ſcriptore excepta praecipue obſervanda ſunt, quae Siciliae [3]), Galliaeque [4]) deſcriptioni intexuit. Nobilia porro ſunt fragmenta ex eodem deſumta, de Crotonae conditoribus [5]), de Aetolorum origine [6]), de Locrenſium legibus [7]), de rebus Creticis interque ea de Curetibus [8]). Nec non in relatione de piratis Corcyraeis Strabonem Ephori veſtigiis inſtitiſſe e *Suida* video [9]). *Polybii* de geographia mathematica et phyſica ſententias Strabo II, 152. ſeqq. exponit, alia eiusdem ſcriptoris ſingularum regionum deſcriptioni inſeruit; praecipue autem eum de Hiſpania, Gallia, Sicilia et Graecia, deque populis Alpes incolentibus adiiſſe videtur [10]). Prae caeteris tamen inter hiſtoricos Straboni magnam notitiarum copiam ſubminiſtrantes, nominandus eſt *Poſidonius Apamaeenſis*, cuius e libro *περι ωκεανου* excerpta primo geographicorum libro inſerta leguntur [11]). Verum opus, e quo Strabo praecipue hauriret, fuerunt illius *Ἱστοριαι των μετα* Πολυβιον, libris LII. diviſae. Quae de geographia mathematica Poſidonius ſtatuit, libro II. exponuntur [12]). Praeterea maximam partem in recenſendis metallifodinis Hiſpaniae, moribus Gallorum aliorumque ſeptemtrionales regiones in-

1) *Diodor. Sic.* XVI. p.469.
2) *Strabo* IX, 646.
3) *Idem* VI, 408. B. 410. A.
4) *Idem* IV, 304. B.
5) *Idem* VI, 403.
6) *Strabo* VIII, 547—549.
7) *Idem* VI, 398.
8) *Idem* X, 711. 730. ſeqq.
9) *Suidas* v. Κωρυκαιος.
10) *Strabo* III, 215. B. 221. A. 225. B. 259. A. 246. B. IV, 279. A. 309. B. 319. A. VI, 401. 428. B. VII, 496. C. VIII. 516. B. 584. A. 597. A. caet.
11) *Idem* I, 9. D. 95. A. 100. B. II, 94.
12) *Strab.* II, 95. ſeqq.

incolentium populorum, nec non in disquisitione de Parthis, Iberibus, Albanisque eum secutus est [1]. Ex *Nicolai* denique Damasceni, Augusti Octaviani tempore clari, Ἱστορια καθολικη libris CXLIV divisa, Strabo multa in usum suum convertisse videtur, paucis tamen in locis nominis eius mentione facta [2]).

Haec de scriptoribus historiae universae. Quos autem ex illis, qui populorum singulorum fata celebrarunt, Strabo praecipue secutus sit, nunc paucis declarabimus. In Hispaniarum expositione habuit *Asclepiadem Myrlacanum*, Pompeio M. ut *Suidas* refert, coaevum, qui diu in Turditania commoratus, Hispaniarum descriptionem concinnavit [3]). De Gallia et Britania agens, ex *Iul. Caesaris* commentariis de bello Gallico [4]), *Asiniique Pollionis* libris [5]) notitias compilavit. *Antiochus Syracusanus* Ιταλιας οικισμον composuit [6]), quo Strabo usus est, de Campaniae incolis priscis, de Cortonae et Taranti origine etc. exponens [7]). Eundem Antiochum Σικελιωτιδα συγγραφην composuisse, *Pausanias* auctor est [8]), e quo forte decerpta sunt, quae Straboni de colonia Gnidiorum in insula Lipara, et de eorum donariis Apollini Delphico dicatis referuntur [9]). Habuit etiam *Timaeum Tauromenitem*, auctorem operis de priscis Italiae rebus publicis [10]). De Graeciae non tan-

1) Idem III, 217. IV, 277. seqq. 303. Conf. *Athen.* IV, 151. seqq. VI, 246. *Plutarch.* vit. Pompeii p. 637.

2) Cf. *Athenaeum* VI, 249. A. seq. et VIII, 332. E. cum Strabone XII, 579. seqq.

3) *Strabo* III, 236. B.

4) *Idem* IV, 262. C.

5) *Idem* IV, 294. A.

6) *Dionys. Hal.* I. p. 34. ed. *Reiskii.* vid. *Voss.* de Hist. Gr. C. 7. p. 203.

7) *Strab.* V, 371. VI, 402. 426. C.

8) *Pausan.* X. p. 326. ed. Xylandri.

9) *Strab.* VI, 422. C.

10) *Idem* VI, 399. B.

tantum historia universa multi iique praeclari scriptores egerunt, sed singulae etiam civitates habuere, qui earum *κτισεις* et *πολιτειαν* illustrarent. Celebres erant inter veteres *Aristotelis κτισεις* sive origines rerumpublicarum, Straboni fortasse consultae, de priscis Epidauri incolis referenti [1]). Idem auctor *περι νησων* scripsit, quo ex opere geographus nonnulla hausisse videtur in Euboeae, Ithacae et Cephaleniae descriptione [2]); at, quibus praeprimis populorum instituta declararentur, fuerunt eiusdem *πολιτειαι πολεων*, quo in opere, ut *Cicero* [3]) ait, omnium fere civitatum non Graeciae tantum, sed etiam barbariae mores, instituta et disciplinae expositae essent. Citat Strabo non raro rerum *Atticarum scriptores* (*τα Ατθιδα*) [4]) interque eos *Philochorum* grammaticum, *Pherecydem*, qui libris XIV. antiquitates Atticas illustravit, et *Polemonem*, qui de donariis in acropoli quatuor libris exposuit [5]). Fontes non minus praeclaros Strabo consultare potuit in singulis Asiae partibus illustrandis. *Apollodorus Artemita*, in libris *τα Παρθικα* inscriptis, multa de Hyrcania, Bactriania aliisque Asiae superioris regionibus exposuit [6]); de Phrygia regionibusque ei conterminis, *Apollodorus Atheniensis* in navium catalogi expositione, et *Demetrius Scepsius* Straboni notitias praebuerunt [7]). *Hypsicrates* de rebus Phoeniciis

1) *Strabo* VIII, 573. A.
2) *Etymol.* M. v. *Ακρουσιος.* et *Strab.* X, 682. B. 685. C.
3) *Cic.* de finibus V. c. 4.
4) *Strabo* V, 339. A. IX, 601. 609.
5) *Idem* IX, 607. Alia quoque geographica *Polemonem* eundem scripsisse, ex *Athenaeo* declaratur, qui citat eius *Ελλαδικον.* XI, 479. *Περι θαυμασιων* XI, 552. B. *Περι Σαμοθρακης* IX, 372. A. *Περι της Αθηνησιν ακροπολεως* XIII, 586. *Περι των εν Σικελιᾳ ποταμων.* VI, 307. B.
6) *Strabo* II, 179. C. XI, 783. B. 789. C. 796. B.
7) Demetrius Scepsius *Τρωικον διακοσμον* libris XXX. scripsit.

niciis scripsit; *Ctesias*, quem licet minimae fidei scriptorem Strabo cum multis veterum appellet[1]), quaedam tamen notatu digna ei subministravit. Sic, quae de Indorum regis abstinentia notat, e Ctesia promanata ex *Athenaeo* colligo [2]). Quibus vero potissimas de Asiae regionibus notitias debuerit, fuerunt scriptores de Alexandri Magni expeditionibus, quorum e numero praeprimis adhibuisse videtur *Aristobulum Cassandraeum*, *Aristum Salaminum*, *Cyrsillum Pharsalicum*, *Daimachum*, *Megasthenem*, *Onesicritum*, *Patroclem;* quibus addi possunt, *Orthagoras*, quem Onesicriti in navigatione comitem fuisse *Freinshemius* ex *Philostrati* Apollonii Tyanensis vita III. p. 137. ed. *Olearii*, coniicit [3]), *Polycletus Larissaeus*, et *Polycritus Mendaeus* [4]). Quorum in scriptorum auctoritate diiudicanda iudicium Strabonis criticum summopere elucescit. persuasus enim, idque non absque veri specie, eorum fidem suspectam, neque temere admittendam [5]), multa iis prolata, reprobatum ivit, acriterque in eos invehitur, qui eiusmodi scriptorum relationibus non ponderatis, ut firmo statim innitantur fundamento. *Daimachum* et *Megasthenem*, quorum auctoritas iam Eratostheni in dubium vocata erat, ita omni fide subvertit, ut fabulas solummodo eos in medium protulisse contendat [6]). *Aristobulus* in Historia de Ale-

scripsit. *Athenaeus* III, 80. D. *Strab.* XIII, 907. B. Quo e scriptore praeclarus locus de Monte Ida *Strab.* XIII, 898. C. conf. *Athen.* XIV, 658. C.

1) Vid. *Fabricii* B. Gr. I, 741. ibique Harlesio observata.

2) *Strabo* XV, 1036. D. cf. *Athen.* X, 434. D.

3) Ex *Orthagorae* Ἰνδικοῖς λόγοις desumta sunt, quae *Strabo* XVI, 1111. A. de situ Tyrinae insulae habet.

4) *Strabo* XV, 1068. A. XVI, 1077.

5) Idem XI, 774. B.

6) Idem II, 121. seqq. contra Hipparchum dispur. De *Megasthene* nimis severe Strabonem iudicasse, varia ex illo petita

Alexandri rebus geſtis notitias praeclaras, de Hyrcania, Sogdiania, et prae primis de natura et indole Indiae ei obtulit [1]). Ex *Oneſicrito*, praefecto claſſi macedonicae, cuius fides quidem ob id ſuſpecta eſt, quia ex inſtituto in Alexandri M. vita Xenophontis Cyropaediam imitatus, veris multa miſcuit fabuloſa [2]), praeclara tamen ad inſtituta et mores Perſiam, Bactrianam, Indiam incolentium hauſiſſe videtur [3]). Palmam tamen bonae fidei *Patrocli* ſub Seleuco Nicatore praefecto regionum Indicarum tribuit, quem fontibus ad res Indicas deſcribendas neceſſariis a rege ipſo inſtructum Strabo ipſe teſtatur [4]).

Fontibus antiquae geographiae Poetae adnumerandi ſunt: inter quos, epici praecipue carminis auctores multa eaque praeclara habuerunt, quibus Geographus de antiquitate geographica, et notionibus, quas veteres de regionum remotiorum ſitu ac conditione, populorumque eas incolentium moribus et inſtitutis ſibi finxerint, expoſiturus, uteretur. Etenim, quum complures eorum in explicandis *νοςοις*, ſive Heroum erroribus expeditionibusque verſarentur; non fieri potuit, quin multa ad priſcae terrarum, quas heroes illi adiiſſe, rebusque geſtis illuſtres reddidiſſe fingerentur, conditionis indolisque intelligentiam declarandam ſuis intexerent fabulis. Prae caeteris tamen Strabo *Homero* ſummam in rebus geographicis auctoritatem tribuit. Id quidem

petita demonſtrant. idque *Robertſonius* in *Hiſtorical disquiſition concerning the Knowledge which the Ancients had of India. Lond.* 1794. cenſet.

1) *Strabo* XI, 776. C. 787. D. XIV. 988. XV, 1013. B. 1017. B. 1019. A. ſeqq.

2) *Idem* II, 121. XV, 1022. C. vid. *Fabric.* B. Gr. T. III. pag. 47.

3) *Idem* XI, 786. C. XV, 1036. C. 1082. B. 1016. C.

4) *Strabo* II, 117.

dem res decantata eſt, poetarum iſtum principem in utroque poemate praeclaras, de nonnullis Aſiae minoris et ſuperioris partibus, et de inſulis maris Aegaei et Ionii notitias declaraſſe; quae, ſi Strabo laude debita extuliſſet, manibus viri ſummi iuſta ſolviſſet. Verum hiſce non contentus, Homerum maximum fuiſſe geographum, cui remotiſſimae terrae partes, quarum cognitio ſequiori demum aetate ad Graecos perveniſſe, certum eſt, innotuerint, haud minima libri primi parte, idque non exiguo eruditionis apparatu evincere nititur. Quam multa autem geographus noſter rectius explicaſſet, niſi nimia illa ac prope ſuperſtitioſa Homeri veneratione ſevocatus, quibusdam ſcriptoribus, illi contradicentibus fidem denegaſſet, in promtu eſt videre [1]).

Strabonem opere geographico diligentiae et ingenii ſui monumentum praeclarum ſibi exſtruxiſſe, nemo unquam negaturus eſt: nihilominus tamen multa in eo deprehendi poſſunt, propter quae iure ad cauſſam dicendam vocetur. Et quod primo loco in eo reprehendatur, eſt neglectus multorum ſcriptorum in re geographica principum. Talis erat, ut iam innui, *Herodotus*, quem tamen geographus noſter eiusmodi ſcriptoribus adcenſere non veritus eſt, qui fabulis magis, quam veritati inſectati ſint [2]).

 Neque

1) Sic *Hellanicus Lesbius*, *Herodotus*, ſaepius a Strabone taxantur, nulla alia de cauſſa, quam, quia aliter ac Homerum ſentire eos deprehendit. v. X, 699. B. XI, 774. C. XII, 827. A.

2) *Strabo* VII, 461. C. multus eſt in Herodoto reprehendendo, ob epiſtolam regis Scytharum l. IV, 127. inſertam, quam ob ſimplicitatem inter fictitias referendam cenſet. Sed illa ipſa, quae Strabonem offendit ſimplicitas, ut arbitror, teſtis firmiſſimus eius ſinceritatis habendus eſt. *Herodotum* ſimilem Cteſiae eſſe ait XI, 774. C. XII, 827. A. Auctoritatem autem patris hiſtoriae praeclare vindicavit cel. *Heeren*, in elegantiſſimo

Neque aequiorem se praebuit arbitrum in auctoritate *Pytheae Massiliensis* finienda, quem, si Strabonem audiamus, nil nisi fumum vendidisse, nil nisi commenta protulisse pronunciemus necesse est [1]). Equidem non sum, qui cuncta ad veritatis amussim homini illi famigeratissimo in periplo exacta putem; verumtamen nullo modo a me impetrare possum, ut, de regionibus borealibus ad mare Atlanticum sitis illi tradita, omni fundamento destituta, lectorumque in errores inducendorum caussa omnino efficta, existimem; sortem eandem potius ille regionum incognitarum explorator inter antiquos habuisse dixerim, quam nonnulli recentiorum habuere, quibus de terris antea incognitis referentibus fidem plane denegatam scimus, donec sequior aetas eorum auctoritatem a mendacii suspicione liberavit. Sed haec ferenda essent, si Straboni alia, eaque gravioris momenti, negligentiae animique praeoccupati vitia obiici non possent. Quis autem unquam erit, qui, Romanorum scriptores, quorum industriae notitias amplissimas, complurium regionum conditioni illustrandae inservientes, antiqui debuere, adeo illi neglectos et praetermissos ferat, ut, posthabita plane eorum auctoritate, Graecis tantum inhaerens, negarit, in argumentis ad historiam et geographiam spectantibus, ubi Graecorum auctores deficiant, e Romanis aliquid suppleri posse [2])? Iniquum omnino et Graeculo super-

tissimo libro: *Ideen für die Politik, den Verkehr und Handel der vornehmsten Völker der alten Welt. Götting.* 1793.

1) Censura Strabonis iniqua de *Pythea* exstat lib. II, 163. A. seqq. Aequius de eo censebant Eratosthenes et Plinius. Accedo iudicio cel. *Mannert* in Geographiae vett. Graec. et Rom. T. I, pag. 75, qui Pytheam vera quidem, sed commentis multis immixtis, protulisse ait.

2) *Strabo* III, 252. B.

superbienti vanoque dignius iudicium, quam Straboni philosopho. Etenim Romanorum expeditionibus magnam orbis partem, praecipue Hispaniam, Galliam, Germaniam, Italiae, Africaeque septemtrionalis regiones accuratius illustrari coepisse, quis nesciat [1]). Praeterea, qui in rebus Romanorum gestis declarandis operam collocarunt, non grammatici fuerunt, terrarum, de quibus agendum esset, conditionem aliorum solummodo ex relationibus perspectam habentes, sed ipsi imperatores, oratores, consilii publici principes, qui, cum de rebus gestis exponerent, quibus vel ipsi interfuissent, vel quarum cognitionem ex monumentis publicis facile sibi parassent, optimas ad earum regionum statum cognoscendum notitias suppeditare potuerunt. Sic, praeter alios, hic praecipue nominandi sunt *Lucullus* de rebus suis et de bello Marsico [2]), *L. Cornel. Sylla* de rebus suis [3]), *M. Portius Cato* de bello punico primo et secundo [4]), *P. Rutilius Rufus* de vita sua, et de rebus Hispanicis et Mario gestis [5]), *Q. Lutatius Catulus*, de rebus in consulatu suo contra Cimbros gestis [6]), *L. Cincius Alimentus*, de rebus Annibalicis [7]), *L. Sisenna* de bello Syllano, *C. Sallustius Crispus*, de bello Iugurthino, *C. Iulius Caesar* de bello civili, et Gallico, *M. Terentius Varro Atacinus*, de bello Sequanico. Quibus addi possunt *Hostius*, qui carmine belli Istrici historiam panxit; *M. Bibulus* de rebus M. Bruti gestis [8]), *Asinius Pollio*, auctor

1) *Strabo* I, 26. C.

2) *Plutarch.* Lucull. p. 491. seqq.

3) *Idem* vit. Syllae pag. 454.

4) *Gellius* II, 22. V, 21. etc.

5) *Appian.* Iber. p. 303. *Plutarch.* v. Marii p. 822.

6) *Cic.* Off. I, 37.

7) *Dionys. Hal.* I. p. 18. 187. seqq. ed. Reiskii. *Liv.* XXI. *Plin.* H. N. III, 4.

8) *Cic.* Brut. 77.

operis de bello Civili, alii. Quos omnes *Asinio Pollione*[1]), *Fabio Pictore*[2]), *Caecilio*[3]), *Iulio Caesare*[4]), et forte *M. Vipsanio Agrippa*, et *Varrone*[5]), ut e Plinio colligo, exceptis Straboni intactos mansisse, ipso ex opere suo geographico demonstratum dari potest. Rectius itaque Strabo egisset, si, iudicio illo iniquo de Romanorum scriptoribus viam ad ampliores cognitiones geographicas acquirendas sibi non praeclusisset, sed valere iussis, magnam saltem partem, Graecis suis, ex illorum commentariis conditionem terrarum complurium accuratius didicisset.

Alia vero, quae in opere geographico Straboniano reprehensione digna habeantur, e nimio auctoris elegantiae et delectationis lectoribus comparandae studio enatae sunt. Etenim Strabonis, ut ipse profitetur, in orbis terrarum descriptione componenda consilium hoc fuit, ut, omnibus semotis ad tractationem geographiae doctiorem pertinentibus[6]), eorum tantum rationem haberet, quae vel ad animi delectationem facere, vel fructum aliquem et utilitatem ad vitam sapienter instituendam lecturis comparare viderentur. Quo consilio, dummodo recte eo utaris, nil melius cogitari unquam potest. Praeclare enim rem agere dicendus est, absque gravi-

1) In Galliae descriptione IV, 294. A.

2) *Strabo* V, 350. A.

3) *Idem* V, 352. C.

4) Caesaris de bello Gallico commentariis solummodo usus esse videtur. IV, 262. C.

5) *M. Vipsan. Agrippa* orbis terrarum descriptionem instituit, e qua Plinius in suos libros nonnulla transtulit. Ex *Varronis* Chorographia forte dimensio longitudinis ad Borysthenem desumta est. *Strab.* II, 187. conf. *Plin.* H. N. IV, 215. Forte Chorographus, quem in Italiae descriptione citat VI, 436. C. idem est cum Varrone.

6) *Strab.* I, 21. seqq. II, 194. C.

gravitatis detrimento, tractationis venustate hominum animos tenere ac delectare intelligens; verum in historiarum et geographiae expositione pessimo argumento gratiosum esse cupientem vereor, ut iudex integer absolvat. Quem autem in errorem Strabonem incidisse, omnia produnt. Nemo quidem unquam negaturus est, in opere suo geographico, ubicunque oculum convertas, monumenta et curae, qua in notitiarum farragine immensa seligenda, et artis eximiae, qua in disponenda et ordinanda ea versatus sit, deprehendi posse; nihilominus tamen curiosus harum rerum arbiter plurima ad accuratiorem, cum universi orbis terrarum, tam singularum regionum locorumque naturae et conditionis intelligentiam facientia, aut plane omissa, aut non ea, qua debuit, cura exacta et declarata haud aequo animo feret; praesertim cum omnia demonstrent, se, maximam saltem partem, hisce desideriis satisfacturum fuisse, nisi consilio illo fraudem sibi fieri passus esset. Sic, de quorundam locorum et regionum natura, proventibus, et indole praeclare quidem exposuit; praeclariora tamen, praecipue quibus res naturales earumque caussae declararentur, quorumque notitias vel ex solo *Aristotele* amplissimas petere potuisset, omnino neglexit et reticuit [1]). Nec minus leviter in mathematica et physica geographiae parte illustranda versatus est, de qua quidem, quae geographorum priorum placita et sententiae fuerint, prolixe recenset et diiudicat; ipsum tamen argumentum, ut rem ad provinciam de politica et πρoς τους εν ταις ὑπεροχαις geographia exponentis [2]) non pertinentem, attingit magis quam absolvit. Quid? quod ipse pronunciare non eru-

1) *Strabo* II, 163. A. XV, 1029. B.

2) *Idem* I, 25. C.

erubuit, ſe in Hiſpaniarum, Arabiae aliarumque terrarum deſcriptione locorum et populorum mentionem praeteriiſſe, quorum nomina barbara et auditu minus iucunda eſſent, ne ſonitu eorum ingrato aurem delicatiorem Graecorum moleſtia afficeret [1]).

Quum itaque Strabo, cum circa fontes ſeligendos, tum circa argumentum tractandum multa eaque ſcitu digniſſima plane omiſerit, alia non, qua res ferret, induſtria exegerit, non amplius inquirendum exiſtimem: qua ex re factum ſit, ut opus geographicum, cuius dignitatem et praeſtantiam inter nos ne illi quidem absque famae iactura ignorare poſſunt, qui vix a limine humanitatis diſciplinas ſalutarint, priſcis parum acceptum et commendatum, immo neglectum fuiſſe videatur? Nos quidem rerum magno apparatu in eo congeſto delectamur non tantum, ſed erudimur etiam; plurimis enim veterum ſcriptorum, e quibus Strabo notitias petierat, deperditis, haud exigua eaque praeclara ad hiſtoriam, mores et inſtituta populorum facientia nobis in opere ſuo ſervavit, auctoribus ſuperſtitibus non adnotata. Verum enim vero, ſi quaeratur, num veteres eadem in hoc opere, quae nos, approbaverint, vereor, ne inconſulto ac temere agere videatur, qui illorum ſententiam ad noſtram ſupellectilem exigere, et ad noſtrum iudicium illos calculum ſuum poſuiſſe ſtatuere velit. Eſt enim librorum etiam optimorum haud raro eiusmodi ſors, ut fama tantum fruantur temporaria, et celebrita-

1) *Strabo* III, 234. A. de Hiſpaniarum populis: Οκνω δε τοις ονομασι πλεοναζειν, φευγων το αηδες της γραφης, et de Arabiam incolentium priſcis nominibus XVI, 1123. D. Ου λεγω δε των εθνων τα ονοματα τα παλαια δια την αδοξιαν, και ἅμα ατοπιαν της εκφορας αυτων. Plane indigne pronunciatum geographo.

britate, temporis conditione, ſtudiorum ratione, genio ſeculi limitata et circumſcripta. Quibus commutatis, omnium ore celebrata olim, et cedro digna exiſtimata, ne tantillum quidem honoris tribuitur; et contra ſtudio ferventiſſimo tractata videmus antea neglecta et vilipenſa. Haud ſcio, an Strabonis operi geographico eadem evenerint. Demiramur quidem in eo curam auctoris in anquirendo eximiam, diligentiam in ſeligendo, et ingenii acumen in ordinando et diſponendo notitiarum copiam immenſam huic operi intextam; verum, quis eſt, qui affirmare velit veteres eidem noſtrae ſententiae ſubſcripſiſſe? Quid quaeris? Strabonis opus geographicum ambiguo applauſu inter veteres acceptum vel ſilentio ſolo ſcriptorum praeſtantiſſimorum de eo comprobari exiſtimem; niſi quis caſu ſolummodo ac fortuito id eveniſſe affirmet, ut, *Marciano Heracleota* [1]), *Athenaeo* [2]) et *Harpocratione* [3]) exceptis, vix ullus ſcriptorum antiquiorum extet, qui των γεωγραφουμενων eius expreſſam faciat mentionem. *Plinio*, multo licet in notitiis geographicis proponendis, et geographiae ſcriptoribus allegandis, ne nomen quidem Strabonis cognitum fuiſſe videtur; idemque dicendum eſt de *Pauſania*, aliisque ſeculi ſecundi et tertii ſcriptoribus. At, citatur *Ioſepho* [4]) et *Plutarcho* [5]). Citatur ſane: ſed ad aliud Strabonis opus, ad hiſtoriam nempe rerum poſt Polybium geſtarum utrumque reſpexiſſe, iam dudum exploratum eſt. Niſi itaque omnino fallor, Strabonis geographia, primis ſeculis neglecta, ea demum aetate inclareſcere et celebrari coepit,

 quam

1) Peripl. init.
2) Lib. III. p. 121. A. XIV. p. 657. E.
3) Voc. Λεσχαιον et Λευκας.
4) De Bello Iud. XIV.
5) Vit. Syllae p. 468. C. Luculli 511. D.

quam *medii aevi nomine* inſignire ſoliti ſumus. Tunc enim temporis Strabo, forte ob magnam fragmentorum veterum auctorum copiam, quam ſuo in opere ſervavit, praecipue inter Grammaticos tantam nominis celebritatem nactus eſt, ut *κατ᾽ εξοχην* nomine *του γεωγραφου* iis ſalutaretur. Sed haec miſſa faciamus, et pauca de ſubſidiis, quibus nos in Strabone edendo uſi ſumus, ſubiungamus.

De Codicibus Strabonis manuſcriptis.

Strabonis codices, quotquot ſunt, ex uno eodemque antiquiſſimo, ſed lacero peſſimeque accepto exemplo originem duxerunt. Quod ut ſtatuam, inter alia eorum, cum textu vulgato in locis mutilatis et lacunoſis conſenſu inducor. Quae enim in hoc lacera et diminuta deprehenduntur, illis non minus truncata et detrita exhibentur. Intercedit quidem inter ſingulos codices in eiusmodi locis proferendis non raro ea differentia, ut in hoc omnia connexa, perpetuaque ſcriptione exhibita habeantur, ubi in illo veſtigia quaedam loci deperditi conſpexeris; qua parum attentus facile induci queat, ut noſtros codices e diverſis exemplis antiquis petitos exiſtimet. quae tamen varietas, re accuratius perſpecta, ad apographos et calligraphos ſolos referenda eſt. Solebat enim illud hominum genus, ut exemplis ſuis gratiam elegantiamque maiorem conciliaret, interdum lacunas continua ſcriptione contrahere, et mutilata, praecipue ſi verba tantum ſingula loci reliqua eſſent, reiicere: quo peſſimo elegantiae ſtudio vitiis haud exiguis codices, non Strabonis ſolum, ſed aliorum etiam auctorum inquinati ſunt. Quamvis itaque codices noſtri ex eodem fonte petiti ſint, apographorum tamen licentia facit, ut duas eorum claſſes diverſas conſtituere

poſſi-

possimus; unam, quae textum, uti in prisco lacero exemplo fuit, exprimit; alteram, manum librarii expertam ornatricem.

De Codicibus Vaticanis.

In *bibliotheca Vaticana*, tres adservantur Strabonis codices, quorum consulendorum copiam S. R. *Reggii* eiusdem bibliothecae praefecti benignitatem fecisse animo gratissimo confiteor.

Primus, omnes XVII libros exhibens in codicum graecorum bibliothecae antiquioris palatii pontificii catalogo nr. CLXXIII. chartaceus est, sec. XV. exaratus, forma max. fol. 469. charactere bono, neque ob siglas et syllabarum compendia difficilis lectu. Omnium, quos evolvi, ob lectionum praecipue in locis truncatis varietatem praestantissimus, nec manum emendatoris expertus, nisi L. IX, p. 469. c. ubi Euripidis nonnulli versus, quos mutilos forte apographus in exemplo antiquo invenit, mirum in modum depravati exhibentur. Cuius ad codicis fidem textum praecipue constitui. Vaticanum A appello, eumque classi codicum primae adscribo.

Alter Vaticanus nr. CLXXIV. chartaceus, forma max. fol. 284, sec. XV. exeunte vel XVI. ineunte conscriptus duodecim priores Strabonis libros continet. Quem a graeculo indocto exaratum indicant voces tantum non omnes ad Graecorum recentiorem pronunciandi modum expressae. Lectionis bonae messem haud largissimam mihi subministravit; attamen ob id memorandum censeo, quod loco dissertationis de climatibus ap. *Strab.* II, 194. B. ad finem usque libri aliud opusculum exhibet de terrae magnitudine et figura, antiquum quidem, sed Straboni falso tributum, sic inscriptum: Στράβωνος

περὶ

περι μεγεθους και σχηματος της γης. Incipit autem: *Η γη κεντρου λογον επεχει προς την σφαιραν του ςερεωματος· ουχ ὁτι πασα κεντρον εςι· παν γαρ κεντρον αδιαςατον ὑπαρχει και αμερες.* Finis eſt: *Εςαι ουν κατα τον Ποσειδωνιον ἡ περιμετρος της γης ςαδιων μυριαδων τεσσαρων και εικοσιν· ειγε το εκ Ροδου προς Αλεξανδρειαν διηκον εις πεντακισχιλιους ποσουται ςαδιους. ει δε μη προς λογον αυτου, της περιμετρου δε της γης ςαδιων μυριαδων τεσσαρων και εικοσιν ἡ διαμετρος εςαι ταυτης οἱονει ςαδιων τριων ἑξηκοντα και τριακοσιων και χιλιαδων ἑξ προς μυριασιν ἑπτα. την γαρ της σφαιρας περιμετρον το τριπλασιον εχει της οικειας διαμετρου. Προς δε, και το ευδομον, ου κατ' ακριβειαν, αλλ' ὡς εγγιςα τοις περι Αρχιμηδην δοκοι, παντος κυκλου και πασης σφαιρας περιμετρον λογον εχειν αποφαινομενοις προς την οικειαν διαμετρον ὡς εγγιςα τριπλασιου εφ' ευδομον.* Idem opuſculum Straboni adſcriptum exhibet quoque cod. *Laurentino-Mediceus* Pl. 128. c. III. ut vidi in cel. *Bandinii* catal. bibl. Laurent. p. 54. Soleo hunc codicem *Vaticanum* B nominare. Ad libros claſſis ſecundae pertinet.

Tertius Vaticanus Urbino Hortenſi cum pluribus aliis codicibus in bibliothecam Vaticanam adlatus, nr. CV. chartaceus eſt, forma max. ſec. XVI. ſeptem Strabonis libros poſteriores complexus. Omnium quos vidi recentiſſimus. Conſpirat iſte codex fere in omnibus cum cod. Vat. CLXXIII.

Codices Marciani.

In bibliotheca *Marciana reipublicae Venetae* tres Strabonis codices, quorum uſum S. Rev. Abbas *Morellius* eiusdem bibliothecae praefectus qua ſemper eſt humanitate mihi conceſſit.

Primus, inter codices Marcianos CCCLXXVII, forma maxima, in membranis eleganter, neque induſtria

duſtria vulgari manu, ut videtur, *Ioannis Rhoſi* celebris calligraphi Cretenſis, ſumtibus vero magni *Beſſarionis* exaratus, opus Strabonis integrum exhibet. Convenit cum Vaticano primo, locis truncatis et lacunoſis exceptis. Appellatur mihi *Venetus A*, et agmen eorum ducit, in quibus calligraphorum ingenium aliquid ſibi permiſiſſe videtur.

Secundus Venetus nr. CCCLXXVIIII. illo antiquior, ſec. forte XIV. exaratus; chartaceus eſt, forma max. duodecim libros priores complexus. Convenit cum Venet. A. Hunc voco *Venetum B*.

Venetus tertius, chartaceus, ſec. XV. forma octav. ſeptem libros poſteriores exhibens, in lectionibus cum probis tum pravis cum Venet. A. convenit. Praeter hos Strabonis libros continet *Gemiſti Plethonis* opuſculum ineditum, *Διοςθωσις των ουκ ορθως ὑπο Στραβωνος λεγομενων* inſcriptum. *Gemiſtus* praecipue in iis corrigendis verſatur, quae de mari Caspio Strabo tradiderat. Incipit autem opuſculum: *Ουτε την θαλασσαν την Κασπιαν ορθως οιεται Στραβων τῳ ωκεανῳ συμβαλλειν· κατ' αυτην γας ουσα αὑτη παντοθεν καταλαμβανεται*; et ultima eius verba ita ſe habent: *Ἁ μεν ουν αξια λογου των Στραβωνι ουκ ορθως εν τῃ γεωγραφικῃ λεγομενων ταυτῃ ὑφηγησει, ταυτ' εστι τε και τοιαυτης της τε διοςθωσεως προς ἡμων τυγχανει. ει δε τι αυτῳ και αλλο ουκ ορθως λεγεται, ουκ αν δη μεγα τι ειη· τα δε πολλα αυτῳ ευ τε και καλως λεγεται* [1]). Alterum eiusdem

1) Hoc opuſculum, quod particula tantum operis *Gemiſti* amplioris eſſe videtur, exſtat quoque in cod. Vat. CLXXIV. Florentino Mediceo XXIX. plut. 28. et inter codd. bibl. *Pelliſeri* in Anglia nr. MCC; eiusque mentionem facit *Labbeus* Bibl. nova MSS. pag. 120. *Lucas Holſtenius* in ſyntagmate geographicorum id edere voluiſſe, monet *Lambecius* lib. I. de biblioth. Vindobonenſi, pag. 114.

dem auctoris eodem in codice exstans opus, excerpta praeclara sunt e Strabonis libb. X. prioribus, de quibus paullo infra locuturus sum. Appellatur mihi *codex Venetus C.*

Quarti denique codicis Strabonis Veneti, chart. sec. XV. 4. fol. 289. nr. DCXL. Strabonis Geographiae septem posteriores libros exhibentis cel. *Villoisonius* Anecd. gr. p. 248. mentionem facit.

De Codicibus Strabonis ab Henrico Scrimgero collatis.

Silentio hic praeterire non possum collationem sex codicum Strabonis manuscriptorum, ab *Henrico Scrimgero* Genevensi ad ornandam novam Strabonis editionem, institutam, quorum varias lectiones margini Aldini exempli adscripsit, quod in bibliotheca *Barberina* instructissima adservatur. Quosnam autem codices *Scrimgerus* exegerit, ipse in nota, fronti exempli adscripta declarat, quam iuris publici facere non supervacaneum puto.

1) *In primis ex bibliotheca Petri Bembi codicem habuimus sane antiquum, qui decem priores libros continebat, ipse etiam multis in locis in margine veterem lectionem aliam ac diversam habens, quam etiam in nostro posuimus hoc signo* γϛ. Appellatur mihi *Cod. Bemb. A.*

2) *Secundo loco Bessarionis Cardinalis librum ex S. Marci bibliotheca habuimus, qui omnes Strabonis libros habebat; illius lectionem minio rubro adscripsimus, aut duobus semicirculis prioris libri lectioni affixis, cum eodem convenire ostendimus.* Est Codex Marcianus A.

3) *Tertio ex eadem bibliotheca vetustum codicem contulimus, qui quidem duodecim libros priores habebat. Huius diversam lectionem, quia in omnibus fere cum Bessa-*

Beſſarionis codice concordaret, lectionis illius diverſitati duobus ſemicirculis nigro minio appoſuimus, ſi quando autem diverſum haberet, in ultima marginis parte id poſuimus, et punctula frequenter, quibus indicamus idem in ipſo deeſſe, quod in Beſſarionis in eadem marginis parte notavimus. Hunc codicem Gemiſti fuiſſe credimus. Eſt inter Venetos B.

4) *Quarto librum Gemiſti habuimus, qui initio excerpta omnia ex Strabonis libris habebat, veluti epitomen, aliquando etiam adverſus Strabonis ſententiam diſputationes. Hic liber habebat libros XI ad XVII. huius diverſam lectionem, quia etiam multis in locis cum Beſſarione conveniret, ſemicirculo eidem convenire oſtendimus, diverſam autem lectionem ulterius in marginem poſuimus.* Codex Marcianus C.

5) *Ad extremum cum Romae eſſemus, duos antiquos codices ex Strozorum bibliotheca habuimus, quorum alter integerrimus et caſtigatus, manum Laſcaris in marginem notis indicabat, in quo libri XVII. fuerunt;* (appellatur Stroz. B.) *alter, qui omnium longe vetuſtiſſimus fuit, vel vetuſtate ipſa corroſus, indicium fecit, unde lacunae illae, quae in caeteris habentur, emanarunt, libros novem continebat, cuius lectionis varietatem ad interiorem marginem vel notis, quibus convenire cum optimis exterioris marginis indicare ſolemus, vel certe ſcriptis atque poſitis illis, quae illius erant propriae varietates.* Codicem Stroz. A. eum nomino.

Ubinam hodie codex iſte antiquiſſimus adſervetur, non habeo dicere. Caeterum cum Vaticano A, cum in lectionis varietate, tum in lacunis ita concordat, ut ex uno eodemque exemplo deſcripti videantur.

Hanc collationem Scrimgerianam reſpiciens forte *Caſaubonus*, novam Strabonis editionem paraturus, ad *Petrum Iunium* ep. 514. ſcribit: *Quantum*

ad

ad eam rem iuvare nos tuae illae notae Scrimgerianae queant, ne dici quidem potest.

Memoratis codicibus manuſcriptis, quorum evolvendorum copia nobis facta eſt, ſubiungemus reliquos pluribus in bibliothecis exſtantes; quorum notitiam e bibliothecarum indicibus hauſimus.

Florentiae in *Laurentino - Medicea bibliotheca* quatuor Strabonis codices proſtant. *Primus* X priores libros continet, Sec. XIV, chartaceus, forma quadrata, fol. 293. Plut. XXVIII. cod. V. *Bandinius* in catal. mstorum bibl. Laurent. pag. 15. Variam huius codicis lectionem iuris publici fecit Abr. *Gronovius* in *Variis Geographicis*. Lugd. Bat. 1739. pag. 149. ſqq. Eandem *Brequignius* V. Cl. in notis ad editionem ſuam Strabonis recenſet, defendit, reiicit.

Alter Laurentinus codex eosdem libros complexus chartaceus eſt, forma quadrata, fol. 207. ſec. XIV. Plut. XXVIII. cod. XL. *Bandin.* libr. laud. pag. 66. *Tertius* libros ſeptem poſteriores exhibens, chartaceus, ſec. XIV. fol. 233. Plut. XXVIII. cod. XV. *Bandin.* pag. 31. *Quarto* denique in libro iidem ultimi ſeptem libri exſtant. Sec. XIV. forma quadrata, fol. 240. Plut. XXVIII. cod. XIX. *Bandin.* pag. 37.

Malateſtarum bibliotheca, quae Ceſenae in coenobio fratrum minorum ad D. Franciſci praecepta vitam inſtituentium eſt, unum Strabonis codicem poſſidere, video in Catalogo eiusdem bibliothecae et in Montefalconii Biblioth. Bibl. T. I. pag. 434.

Mediolani in bibliotheca Ambroſiana teſte *Montefalc.* l. laud. p. 504. cod. Strabonis conſervatur cum Scholiis vol. IV. una cum aliis duobus codd. eiusdem auctoris.

Pariſina

Parisina olim *Regia*, nunc *Nationis Francorum bibliotheca* sex codices Strabonis manuscriptos possidet, quorum *Catalogus Bibliothecae Regiae* T. II. mentionem facit. Cod. MCCCXCIII. chartaceus sec. XII. vel XIII. teste *Montefalconio* bibl. bibl. pag. 1027. is est, quem Abbas *Sevinius* An. 1732 ex oriente attulit. Convenit in lectionibus principibus, ut didici ex *Montefalconio*, qui eiusdem codicis varietatem lectionis libri primi in T. II. bibl. pag. cit. seqq. inseruit. Ad huius codicis fidem *Brequignius* Strabonis textum praecipue constituit. *Secundus*, nr. MCCCXIV. membranaceus, sec. XV. manu *Caesaris Strategi* Lacedaemonii, de quo vid. *Montefalconii* Palaeograph. Gr. pag. 96. exaratus, XVII. libros continet. Olim ad Mediceos pertinebat. *Tertius* nr. MCCCXCV. chartaceus est, forma maxima, sec. XVI. omnes Strabonis libros exhibens. Quo codice, notante catalogo, typographi usi sunt, quorum opera Strabo ex Aldi typographia prodiit. *Quartus* MCCCXCV. chartaceus, sec. XV. forma max. libros XVII. complexus. *Quintus* nr. MCCCXVII. membranis inscriptus, forma maxima, libros X. priores habet. Si verum est, eum, uti catalogi editor observat, sec. XII. exaratum esse, omnium antiquissimus, et forte idem est, quem Scrimgerus in Stroziana bibliotheca tractaverat. Variis in locis truncus est, a recentiore tamen manu restauratus. *Sextus* MCCCCVIII. chartaceus, forma quadrata, sec. XV. omnes XVII. libros continet.

Bibliotheca Escurialensis codicem Strabonis possidet XVII. libros complexus, ut observavit *Plüer* in itinerario per Hispaniam pag. 190. In *bibliotheca Madritensi regia* est cod. chartaceus continens XVII. libros, quem copiose describit *Iriartus* catal. cod. graec. pag. 19. seq.

In *Anglia:* bibliotheca collegii novi *Oxoniae* codicem mutilum poſſidet, nr. MCCCXI. in catalogo Mss. Oxon. et *Monteſalc.* Bibl. bibl. tom. I. pag. 666. *Cantabrigiae* in bibliotheca academica eſt codex, quosdam Strabonis libros continens, nr. MMCCLXXI. *Monteſ.* libr. laud. pag. 672. *Etonae* in collegii bibliotheca exſtat manuſcriptum, decem libros priores complexum, ſecundum Catalog. librorum manuſcriptorum Angliae et Hiberniae in unum collect. Oxon. 1697.

Exempla quaedam manuſcripta in *bibliothecis Moscuenſibus* exſtare, teſtatur *Athanaſius Schiada.*

De Codicibus chreſtomathiam ſive excerpta e Strabone continentibus.

Praeter Strabonis chreſtomathiam, a *Sigismundo Gelenio* [1]) primo vulgatam, *Hudſonio* Tom. II. Geographiae veteris ſcriptorum minorum repetitam, et Almelovenio denique editioni ſuae Strabonis ſubiectam, plura in bibliothecis excerpta hactenus inedita latent; de quibus pauca mihi commemoranda ſunt.

Sola in *bibliotheca Vaticana* adſervantur quatuor Strabonis chreſtomathiae diverſae. *Primam* exhibet codex *Palatino-Heidelbergianus* apud *Sylburg.* cod. XCII. qui codex quidem inter Palatino-Vaticanos libros hodie exſtat, ut didici e catalogo eiusdem

1) In volumine variorum opuſcula geographica continenti. Inſcriptum autem eſt: Αρριανου περιπλους Ευξεινου ποντου· Του αυτου περιπλους της ερυθρης θαλασσης· Αννωνος περιπλους Λιβυας· Πλουταρχου περι ποταμων και ὀρων· Επιτομη των του Στραβωνος γεωγραφικων. Εν Βασιλεια παρ' Ἱερωνυμῳ Φροβενιῳ και Νικολαῳ τῳ Επισκοπιῳ, ετει της θεογονιας αφλγ. 4.

dem bibliothecae manuſcriptorum, manu *Leonis Allatii*, et Lucae *Holſtenii* deſcripto, ſed miniſtri cuiusdam incuria e loco ſuo conſueto ad alienum translatus mihi tradi non potuit. *Alter codex*, cuius mentio ſit a *Sylburgo* pag. 129. excerpta e Strabone continens, in eadem *bibliotheca palatino-vaticana eſt*, nr. CV. in catalogo *Leonis Allatii* et *Lucae Holſtenii*. Eſt chartaceus, forma quadrata, ſec. XV. eleganter deſcriptus, et praeter excerpta e Strabone ampliſſima, multa exhibet e Dione Caſſio, Pauſania, Ariſtotele, Platone, Syneſio, Ioanne Lydio petita. Codex autem inſcriptus eſt: Συναγωγη συλλεγεισα απο διαφορων βιβλιων παρα σοφωτατου και λογιωτατου και τιμιωτατου εν μοναχοις Κυριου Μαξιμου του Πλανουδη πανυ ωφελιμος. Eadem Planudis excerptarum collectio in *bibliotheca Pariſina* cod. DCCCCIX. absque compilatoris nomine proſtat. *Tertius* liber, in catalogo bibliothecae Vaticanae antiquae nr. CLXXV. membranaceus, ſec. XIII. vel XIV. forma quadrata, inter varia philoſophica et aſtrologica opuſcula continet: Συνοψιν των κολπων της κατ' ἡμας οικουμενης εκλεγεισα εκ της γεωγραφιας Στραβωνος. Excerpta ſunt e Strabonis libb. II. pag. 182. uſque ad lib. VII. pag. 492. *Quartus* denique codex in eiusdem bibliothecae catalogo CCCCLXXXII, bombycinus eſt, form. oct. ſeculo XIII. vel XIV. exaratus. Codex ob ſiglarum et ſyllabarum compendia lectu difficillimus, atque aetate et blattarum morſu miſerrime adfectus.

At maioris momenti ſunt, quae cod. CCCLXXIX. *bibliothecae Marcianae* continet e decem libris Strabonis prioribus *Georgii Gemiſti Plethonis* excerpta, quae vero rectius locupletiſſimam locorum Strabonianorum a doctiſſimo illo magni Beſſarionis praeceptore refectorum, melioremque in ordinem digeſtorum collectionem nominaveris. Summa enim

 in-

industriae cura, neque minori successu *Gemistus* plurima Strabonis loca desperatissima, nulliusque codicis ope sananda, vel solo ingenii acumine, vel codicum forte nostris emendatiorum auxilio hoc in opere ita resinxit, melioremque in ordinem redegit, ut sexcentis locis, codicum auxilio plane destitutis, eorum solo subsidio, Strabonem ad conditionem saniorem revocare potuerim. Quae excerpta iam *Casaubono* cognita fuerunt, quorum nonnunquam in notis ad Strabonem mentionem facit; ipsa tamen accurate exegisse non videtur.

Alia ac plane diversa *Gemisti Plethonis* excerpta e Strabone sunt in cod. Marciano CCCCVI, cum aliis ex Diodoro Siculo, Plutarcho, Appiano, Theophrasto etc. ab eodem compilatis. v. *Villoison.* Anecd. p. 244.

In *Bibliotheca Parisiensi* cod. MCCCXVIII. sec. XVI. quem *Franciscum Asulanum* olim possedisse catal. codd. Reg. tom. II. pag 368. refert, excerpta Strabonis ab editis toto coelo diversa continet. Cuius codicis exemplum, librum X. exhibens, manu *Lucae Holstenii* descriptum, in *bibliotheca Barberina* adservatum vidimus.

Inter *Isaaci Vossii codices* in bibliotheca *collegii Etonensi* cod. nr. MMCLXXI. Strabonis fragmenta habet. Catal. libr. manuscriptorum Angliae et Hiberniae in unum collect. Oxon. 1697. *Montefalc.* bibl. t. I. 675.

De interpretatione Strabonis latina priori.

Guarinus e gente Guarina, *Veronensis*, et *Gregorius Tiphernas* auctores Strabonis antiquae interpretationis latinae habentur: illum libri decem priores, hunc septem posteriores interpretem nacti sunt. Ad bonos, praeprimis cod. Venetum A secutos,

cutos, libros, quorum lectionem ad verbum exprimit, cum haec interpretatio instituta sit, eorum commodo inservire poterit, quibus codices ipsos excutiendi facultas non est. Id tamen observandum est, interpretes et quidem praecipue *Guarinum*, in regionum et locorum denominatione, relicta codicum auctoritate, nonnunquam aliam, vel emendatiorem, vel praviorem lectionem ex ingenio substituisse. Editio princeps est, quae absque anni mentione, 1469, ut coniiciunt *Seemüller* in incunab. typogr. Ingolstad. tom. I. p. 19. f. *Audiffredus* in catal. rom. edit. sec. XV. p. 28. f. et S. V. *Panzer* in annal. typograph. vol. II. p. 413. vel secundum *Laireum* p. 168. 1471. Romae ex officina *Sueinshemii* et *Panarzii* prodiit. Saepius repetita fuit, ut observavimus in *Fabricii* B. Gr. t. IV. pag. 569. seq. Codices hanc interpretationem exhibentes manuscripti prostant: *Florentiae* in bibl. *Laurentino Medicea*, Pl. XXX. cod. VII. est membranis inscripta. *Bandinii* catal. laud. pag. 301. *Parisiis* in bibliotheca nationis Francorum cod. MMMMDXCVI. catal. B. Reg. t. II. pag. 590. *Taurini* in biblioth. Regia. catal. eiusd. Biblioth. t. I. pag. 127. *Montfauc.* lib. laud. II. p. 1401.

De Strabonis editionibus graecis et graecolatinis.

MDXVI.

Editio *princeps* est Veneta, graecum textum exhibens ab *Aldo Manutio* iuris publici facta. Ad exemplum manuscriptum corruptissimum excusa est, et operarum erroribus scatet. Nonnulla regionum et locorum nomina ad *Guarini* lectionem Aldus refinxit.

MDXLIX.

Στραβωνος περι της Γεωγραφιας βιβλια ιζ. *Strabo de situ orbis libri XVII.* *graece et latine, a Guarino in latinum conversi a mendis repurgati a Marco Hoppero. Basil.* fol.

Operam in graeco emendando, ut praefatio ad *Aegidium Tschudum* Turicensem indicat, locaverat *Marcus Hopperus*, in latino Ioannes *Hartungius.* Verum graeca, praeter operarum errores sublatos, Hoppero nihil debent. Caetera plane ad Aldinum exemplum expressa sunt.

MDLXXI.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII, graece et latine interprete Guil. Xylandro, cum eiusdem notis et castigationibus ad calcem singulorum librorum subiectis. Basil. ex officina Henr. Petri. fol.

Guilelmus Xylander, licet codicum auxilio destitutus, primus de textu Strabonis expoliendo bene mereri tentavit.

MDLXXXVII.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. Isaacus Casaubonus recensuit, summoque studio et diligentia ope etiam codicum veterum emendavit, ac commentariis illustravit. Genev. excudebat Eustath. Vignon. fol.

Isaacus Casaubonus vix duodetriginta annos natus, editionem Strabonis instituit, qua priores longe superavit. Graeca, etiam post Xylandri curas vitiis inquinata turpissimis, partim subsidio lectionum quatuor codicum manuscriptorum, quas a socero Henrico Stephano acceperat, partim ingenii acumine, magnam partem restituit, notisque doctissimis illustravit. Errores Xylandri interpretationis intactos reliquit.

MDCXX.

MDCXX.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. graece cum Guil. Xylandri versione latina ex recensione et cum commentariis Isaaci Casauboni. Accedunt Fr. Morellii animadversiones. Lutet. Paris. fol.

Editio secunda Casauboni, priore splendidior et correctior, post fatum demum viri magni absoluta.

MDCCVII.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. Accedunt huic editioni ad Casaubonianam II. expressae, notae integrae G. Xylandri, Is. Casauboni, Fr. Morellii, Iac. Palmerii, selectae vero ex scriptis P. Merulae, I. Meursii, Ph. Cluverii, L. Holstenii, Cl. Salmasii, Sam. Bocharti, Is. Vossii, Ez. Spanhemii, Ch. Cellarii aliorumque. Subiiciuntur Chrestomathiae graece et latine. Amstel. ap. Ioan. Wolters. fol. T. II.

Hanc splendidissimam editionem imprimendam curavit Theodor. Ianson. ab Almeloveen, indicante praefatione.

MDCCLXIII.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. ad fidem MSStorum emendati, cum latina Xylandri interpretatione recognita, adnotationibus et indicibus ab uno e sociis regiae inscriptionum et humaniorum literarum academiae. Adiunctae sunt tabulae geographicae ad mentem Strabonis delineatae. Parisiis. 4. Tom. I.

Editionis huius, omnium, si ad finem perducta esset, splendidissimae, curam suscepit *I. Brequignius* V. Cl. Textus exactus est ad fidem cod. reg. MCCCXVIII, cui auctor soli, etiam apertis in mendis, auctoritatem summam tribuit. Prodiit solummodo tomus primus, tres priores libros Strabonis exhibens. Adnotationes, quarum maxima pars circa

circa defensionem codicis reg. lectionis versatur, textui subiectae sunt.

Versiones Strabonis in linguas recentiores.

Italicam versionem Strabonis edidit *Alfonsus Buonacutius* Venet. 1562. 4. tom. II.

Versio *germanica* inscripta est: *Des Strabo, eines alten stoischen Weltweisen, aus der Stadt Amasia gebürtig, allgemeine Erdbeschreibung, von Abraham Iacob Penzel.* T. IV. 8. Lemgoviae 1775 — 1777.

In sermonem *hispanicum* e latino sermone librum tertium Strabonis de Hispania *Ioannes Lopez* transtulit. Madrit. 1788. 8. Additus est textus graecus, cum integris Casauboni notis, quibus ille suas et tres tabulas geographicas, Hispaniam antiquam eiusque comparationem cum Hispaniae praesentis facie repraesentantes, adiecit.

Restat, ut paucis de ratione, quam in Strabonis textu constituendo secuti sumus, exponamus. Graeca ad codices Vaticanum A. et Venetum A. quos omnium praestantissimos cognovimus, expressa sunt. singulas quoque lectiones bonas caeteris ex manuscriptis excepimus. Codicum auxilio destituti, ad virorum doctorum emendationes nos recepimus, quorum ad sententiam, invitis quoque codicibus, nonnulla refingere ausi sumus. Quum vero Strabonis editori diligentia princeps in eruendis exstirpandisque vitiis, regionum locorumque denominationi insidentibus, collocanda sit; quoniam eiusmodi scriptorem adeuntes magis rerum geographicarum, quam dictionis puritatis rationem habere soleant, omni studio enisi sumus, ut hac in laboris parte lectorum desiderio aliquo modo satisdaremus. Quam vero rem difficultatibus haud facile summovendis

vendis circumretitam invenimus. Etenim codices, quotquot a nobis excussi sunt, in hac corruptelae parte vulgatis ita conveniunt, ut sola eorum ope, paucis duntaxat locis nomen verum restitui possit. Quamobrem diu dubii fuimus, utrum, rebus ita comparatis, eiusmodi in locis critica exercenda esset nec ne: et prope erat, ut omnia intacta et integra servanda statueremus: praesertim cum suspicionem, eamque, ut opinamur, non admodum vanam omnique fundamento destitutam, haberemus, magnam illius labis partem non tam librariorum oscitantiae adscribendam esse, quam ipsi Straboni, quem, in nominibus barbaris graecoque ori difficilibus pronunciatu literarum characteribus exprimendis aeque errare potuisse, ac nostra aetate doctissimos geographicorum scriptores in referendis exterorum nominibus peccare videamus, dubium non est. Verum reputantes, sic futurum esse, ut etiam maculis, ex librariorum incuria enatis, textus inquinatus relinqueretur, consilio mutati, viam aliam, qua, nisi omnium, complurium tamen vitiorum tollendorum spem haberemus, inire statuimus. Itaque, ubi in ipsa lectione codicis depravata, sanioris vestigia apparere viderentur, criticam adhibere, vitiosoque nomine repudiato, veram lectionem textui restituere minime dubitavimus. Sic ex. gr. Lib. V. 322. pro Ακουδιςατελλα vulgatorum cum *Breguignio* V. Cl. scripsimus Ακουαι Στατιελλαι, quia ex varia, licet depravatissima codicum lectione divinari potuit, sic olim meliora exempla legisse. pariter textus noster L. VI, 433. pro Ουενουσιας editorum exhibet cum *Tyrwhitto* Σινουεσσης, propter codices, Ουνεσσης et Ουεσσιας habentes, quibus coniecturam Angli eruditissimi confirmatam deprehendisse arbitrabamur. At, eiusmodi verae lectionis vestigia non semper apparent, codicibus plerumque

in

in locorum nominibus eundem, quam impressa, errorem tenentibus. Nonnulla itaque etiam invitis manuscriptis refingenda duximus, eaque prae primis, quae circa regionum et locorum, peregrinorum frequentia celebratorum, aut Straboni ipsi visitatorum appellatione errata deprehenderentur. namque haec a librariis corrupta videbantur. Contra vero, nomina regionum et locorum, barbarorum praecipue, et graeco romanove ori pronunciatu difficilium, quorum cognitio aliorum e relatione ad geographum pervenerit, intacta relinquenda statuimus, quoniam, quae illis suspecta inessent, a Strabone ipso auctore profecta dici possent. Verum ubicunque vel minima e scriptis libris in textum recepimus, ea in variarum lectionum recensu, graeco textui subiecto, breviter quidem, sed summa fide adnotavimus; rationes harum mutationum in tomo ultimo reddituri.

Operarum vitia ad calcem tomi ultimi indicaturi sumus. Pauca tamen, quae oculo fugitivo primum hunc tomum relegentes, in variarum lectionum recensu animadvertimus, lector ita restituat, rogamus. pag. 1. pro *Strabonem* leg. *Strabo.* p. 9. recentiori manu, leg. *quae vox ultima a recentiori manu.* pag. 108. ut in editis leg. *libris et in editis.* p. 134. in, leg. *In.* p. 148. abiicit leg. *reiecit.* pag. 293. vulgari. leg. *vulgato.* p. 351. not. m. legendum est: *In Vat. A. a recentiori manu adscripta sunt.* p. 342. not. f. pro, Sic Pletho leg. *Sic Gemist. Pletho.* p. 406. pro scribere, leg. *scribi.* p. 463. pro Epitomae leg. *Epitomes.*

ΤΩ͂Ν ΣΤΡΆΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ΠΡΩ͂ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΕΦΆΛΑΙΑ.

Ὅτι οὐκ ἐκτὸς φιλοσοφίας ἡ γεωγραφικὴ πραγματεία. Ὅτι καὶ Ὅμηρος αὐτῇ πανταχοῦ τῶν ἐπῶν φαίνεται χρώμενος. Ὅτι οἱ πρότερον αὐτῇ χρησάμενοι ἐλλειπῶς ἢ ἀναρθρώτως, ἢ ἐσφαλμένως, ἢ ψευδῶς, ἢ τοῖς αὐτοῖς ἀσυμφώνως εἰρήκασιν. Ἔλεγχοι καὶ ἀποδείξεις τοῦ εἰκότως αὐτὸν οὕτω κρίνειν κεφαλαιώδεις, πάσης οἰκουμένης συντόμως ὑποτυποῦντες τὴν διάθεσιν. Πίστις εἰκότων, καὶ τεκμηρίων βεβαίωσις τοῦ κατὰ πολλὰ μέρη τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ εἰς ἀλλήλοις μετατεθῆναι.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM LIBRI PRIMI CAPITA.

Geographiae tractatio non est aliena a philosophia. Homerus in poëmatibus multam geographiae cognitionem prodit. Qui prius geographiam tractaverunt, multa vel omiserunt, vel confusa, dubia, falsa, inter se diffidentia tradiderunt. Pluribus argumentis Strabonem se recte sic pronuntiasse demonstrat, et totius terrae habitabilis dispositionem summatim oculis subiicit. Coniecturae et exempla, quibus ostenditur terrarum partes quamplurimas in maria versas, et vicissim.

ΣΤΡΑ'ΒΩΝΟΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν
ΒΙΒΛΙ'ΟΝ ΠΡΩ͂ΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Pag. 1. Τῆς τοῦ Φιλοσόφου πραγματείας εἶναι νομίζομεν εἴπερ ἄλλην τινὰ, καὶ τὴν γεωγραφικὴν, ἣν νῦν προῃρήμεθα ἐπισκοπεῖν. Ὅτι δ' οὐ φαύλως νομίζομεν, ἐκ πολλῶν δῆλον. Οἵ τε γὰρ πρῶτοι θαῤῥήσαντες αὐτῆς ἅψασθαι, τοιοῦτοί τινες ὑπῆρξαν· Ὅμηρός, τε καὶ Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος, καὶ Ἑκαταῖος ὁ πολίτης αὐτοῦ, καθὼς καὶ Ἐρατοσθένης
pag. 2. φησί· καὶ Δημόκριτος δὲ, καὶ Εὔδοξος, καὶ Δικαίαρχος,

STRABONIS
GEOGRAPHICARVM RERVM
LIBER PRIMVS.

CAP. I.

Terrae deſcriptionem, quam in praeſentia inſtituimus, philoſopho non minus ulla alia re, quam is ſuae tractationis eſſe ducit, conſiderandam cenſemus. Quod nos haud abs re ſentire, multis argumentis liquet. Qui enim primi geographiam attingere auſi ſunt, philoſophi ii fuere: Homerum dico, Anaximandrum Mileſium, eiusque civem Hecataeum (ut Eratoſthenes etiam ait) item Democritum, Eudoxum, Dicaear-

χος, καὶ Ἔφορος, καὶ ἄλλοι πλείους· ἔτι δὲ οἱ μετὰ τούτους Ἐρατοσθένης τε καὶ Πολύβιος, καὶ Ποσειδώνιος, ἄνδρες φιλόσοφοι. Ἥτε πολυμάθεια, δι' ἧς μόνης ἐφικέσθαι τοῦδε τοῦ ἔργου δυνατὸν, οὐκ ἄλλου τινός ἐστιν, ἢ τοῦ τὰ θεῖα καὶ [a] τὰ ἀνθρώπινα ἐπιβλέποντος· ὧνπερ τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην φασίν. Ὡς δ' αὔτως καὶ ἡ ὠφέλεια ποικίλη τὶς οὖσα, ἡ μὲν πρὸς τὰ πολιτικὰ, καὶ τὰς ἡγεμονικὰς πράξεις, ἡ δὲ πρὸς ἐπιστήμην τῶν τε οὐρανίων, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς καὶ θαλάττης ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ καρπῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἰδεῖν παρ' ἑκάστοις ἐστὶ, τὸν αὐτὸν ὑπογράφει ἄνδρα, τὸν φροντίζοντα τῆς περὶ τὸν βίον τέχνης, καὶ εὐδαιμονίας.

Ἀναλαβόντες δὲ καθέκαστον ἐπισκοπῶμεν τῶν εἰρημένων [b] ἔτι μᾶλλον. Καὶ πρῶτον, ὅτι ὀρθῶς ὑπειλήφαμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, ὧν ἐστι καὶ Ἵππαρχος, ἀρχηγέτην εἶναι τῆς γεωγραφικῆς ἐμ-

VARIANTES LECTIONES.

a) ἀνθρώπινα] ἀνθρώπεια Vat. A. Stroz. A. Venet. Casaub. Cod. Reg. b) ἔτι μᾶλλον] ἔτι δὲ μᾶλλον Casaub. Venet. A.

caearchum, Ephorum, aliosque complures: nec non iis aetate posteriores Eratosthenem, Polybium, Posidoniumque, homines et ipsos philosophos. Iam multarum rerum cognitio, qua sola hoc opus confici potest, non est nisi eius, qui divinas humanasque res contemplatur, quarum rerum scientia philosophiam definiunt. Tum utilitas quoque multiplex, quae partim ad negotia civilia actionesque principum virorum conducit, partim ad cognitionem coelestium, terrestrium, maritimorumque animantium, stirpium, frugum, atque aliarum rerum quae singulis visuntur locis, virum designat eum, cui vitae ars et beatitas curae sit.

Verum singula haec denuo orsi accuratius perpendamus: ac primo loco id, recte et a nobis, et a maioribus nostris, quos inter est etiam Hipparchus, existimatum fuisse, primum geographicae

πειρίας Ὅμηρον· ὃς ȣ̓ μόνον ἐν τῇ κατὰ τὴν ποίησιν ἀρετῇ πάντας ὑπερβέβληται τȣ̀ς πάλαι, καὶ τȣ̀ς ὕςερον, ἀλλὰ σχεδόν τι καὶ τῇ κατὰ τὸν βίον ἐμπειρίᾳ τὸν πολιτικόν· ἀφ᾽ ἧς ȣ̓ μόνον περὶ τὰς πράξεις ἐσπȣ́δασεν ἐκεῖνος, ὅπως ὅτι πλείςας γνοίη καὶ παραδώσῃ τοῖς ὕςερον ἐσομένοις· ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τȣ̀ς τόπȣς τȣ́ς τε καθ᾽ ἕκαςα, καὶ τȣ̀ς κατὰ σύμπασαν τὴν οἰκȣμένην γῆν τε, καὶ θάλατταν. Οὐ γὰρ ἂν μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτῆς περάτων ἀφίκετο τῇ μνήμῃ κύκλῳ περιϊών. Καὶ πρῶτον μὲν τῷ ὠκεανῷ περίκλυςον, ὥς περ ἐςὶν, [c] ἀπέφηνεν αὐτήν· ἔπειτα δὲ τῶν χωρίων τὰ μὲν ὠνόμαζε, τὰ δὲ ὑπηνίττετο τεκμηρίοις τισί· Λιβύην μὲν, καὶ Αἰθιοπίαν, καὶ Σιδονίȣς καὶ Ἐρεμβȣ̀ς (ȣ̀ς εἰκὸς λέγειν τȣ̀ς Τρωγλοδύτας Ἄραβας) ῥητῶς λέγων· τȣ̀ς δὲ πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς καὶ δύσεσιν αἰνιττόμενος ἐκ τȣ̃ τῷ ὠκεανῷ κλύ-

c) ἀπέφηνεν] ἀπέφαινεν Caſ. Stroz. B. Vat. A. B. Venet. A.

phicae peritiae autorem eſſe Homerum: qui non modo poëtica virtute omnes et priores et poſteriores ſuperavit, ſed fere etiam vitae civilis experientia: qua is adiutus, non in hoc modo operam dedit, ut actiones plurimas cognoſceret, easque ad poſteritatem transmitteret, ſed et in locorum, cum quae ſingularum ſunt regionum, tum totius quatenus incolitur, terrarum orbis marisque explorationem ac deſcriptionem idem impendit induſtriae. Absque enim hoc fuiſſet, nunquam ille in orbem rediens commemorando terrae ſitu, ad extremos usque eius fines pertigiſſet. Enimvero primo omnium terram, ita ut res habet, undiquaque oceano cinctam allui pronunciavit. Deinde regionum alias nominatim, alias certis quibusdam notis per ambages indicavit. Sic Libyam, Aethiopiam, Sidonios et Erembos, quos Troglodytas Arabes recte dixeris, nominatim appellat; qui vero ad ortum et occaſum ſolis habitant, eos per ambages indicat,

...κλύζεσθαι. [d] Ἐνθένδε γὰρ ἀνίσχοντα ποιεῖ τὸν ἥλιον καὶ δυόμενον εἰς τοῦτον· ὡς δὲ αὔτως καὶ τὰ ἄστρα·

Ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούραις
Ἐξ ἀκαλαῤῥείταο βαθυῤῥόου ὠκεανοῖο.
Ἐν δ' ἔπεσ' ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν.

Καὶ τοὺς ἀστέρας λελουμένους ἐξ ὠκεανοῦ λέγει.

Τῶν δ' ἑσπερίων ἀνδρῶν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐμφανίζει, καὶ τὴν εὐκρασίαν τοῦ περιέχοντος· πεπυσμένος, ὡς ἔοικε, [e] τὸν Ἰβηρικὸν πλοῦτον, ἐφ' ὃν καὶ Ἡρακλῆς ἐστράτευσε, καὶ οἱ Φοίνικες ὕστερον, οἵπερ καὶ κατέσχον τὴν πλείστην ἀρχήν· [f] μετὰ ταῦτα δὲ Ῥωμαῖοι. Ἐνταῦθα γὰρ αἱ τοῦ Ζεφύρου πνοαί. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Ἠλύσιον ποιεῖ πεδίον ὁ ποιητής, εἰς ὃ πεμφθήσεσθαι [g] τὸν Μενέλαόν φησιν ὑπὸ pag. 3.
τῶν θεῶν·

d) Ἐνθένδε] ἐντεῦθεν Bemb. Stroz. A. Vat. A. Venet. A.
e) Ἰβηρικὸν πλοῦτον] Reg. Venet. rel. cum impreſſis Ἰβ. πλοῦν. f) μετὰ ταῦτα] μετὰ δὲ ταῦτα Bemb. Caſ. Stroz. A. Venet. g) τὸν Μενέλαόν φησιν] φησὶ τὸν M. Bemb. Stroz. A. Reg. Vat. uterque Venet.

...cat, innuens ſcilicet eos oceano allui. Nam ſolem ex oceano oriri, et in eundem occidere ait, itemque ſtellas:

Iamque recens terras tangebat lumine Titan
Oceani liquidis placide ſubvectus ab undis.

Et

Fulgida Latoidae ſimul incidit oceano lux
Attraxitque nigram noctem. —

Aſtra quoque dicit lavari oceano.

Caeterum eorum, qui Occidentem incolunt, felicitatem etiam, bonamque aëris temperiem demonſtravit, quia procul dubio audiverat de Ibericis divitiis, quarum cauſſa Hercules expeditionem fecit, et poſtea temporis Phoenices, qui et ampliſſimo ſunt potiti imperio, ac tandem Romani. Ibi enim ſpirat Favonius, atque eo poëta collocat Elyſium campum, in quem a diis miſſum iri Menelaum fingit:

Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅτι ξανθὸς Ῥαδάμανθος,
Τῇ περ ῥηΐστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν·
Οὐ νιφετὸς, οὔτ' ἄρ χειμὼν πολὺς, οὔτέ ποτ' ὄμβρος.
Ἀλλ' αἰεὶ ζεφύροιο λιγυπνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησι.

Καὶ αἱ τῶν μακάρων δὲ νῆσοι πρὸ τῆς Μαυρουσίας εἰσὶ τῆς ἐσχάτης πρὸς δύσιν, καθ' ὃ μέρος συντρέχει καὶ τὸ τῆς Ἰβηρίας [h] τὸ ταύτῃ πέρας. Ἐκ δὲ τοῦ ὀνόματος δῆλον, ὅτι καὶ ταύτας ἐνόμιζον εὐδαίμονας, διὰ τὸ πλησιάζειν τοιούτοις χωρίοις.

Ἀλλὰ μὴν ὅτιγε καὶ Αἰθίοπες ἔσχατοι ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ, δηλοῖ· ὅτι μὲν ἔσχατοι,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Οὐ δὲ τοῦ, διχθὰ δεδαίαται, φαύλως λεγομένου, ὡς δειχθήσεται ὕστερον· ὅτι δ' ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ·

Ζεὺς

h) τὸ ταύτῃ] τὸ ταύτης Reg. Stroz. uterque, Vat. a. B. Venet.

Sed te, qua terrae postremus terminus extat,
Elysium ad campum coelestia numina mittent,
Quem Radamanthus habet, qua vita facillima longe
Ducitur. Haud campos Iupiter nive conspuit illos,
Miscetur gelidis neque tempestatibus aër,
Nulli imbres: tantum spirat lenis aura Favonii
Missaque ab oceano nimios demitigat aestus.

Fortunatorum insulae etiam ante Maurusiae fines occiduos sitae sunt, quam ad partem et Iberiae extrema occidua concurrunt. Ex nomine autem earum clarum est, eas quoque fortunatas ideo creditas fuisse, quod istis essent locis vicinae.

Porro Aethiopes ultimos ad oceanum esse docet: ultimos, hoc carmine:

Extremos hominum Aethiopes, geminisque diremtos
Partibus.

(Neque vanum est, quod dicit *geminis diremtos partibus*, ut infra demonstrabitur). Ad oceanum autem eos habitare his innuit versibus:

Nam-

Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
Χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα.

Ὅτι δὲ καὶ [i] ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἐσχατιὰ παρωκεανῖτις ἐστὶν, οὕτως ᾐνίξατο εἰπὼν περὶ τῆς ἄρκτου·

Οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν ὠκεανοῖο.

Διὰ μὲν γὰρ τῆς ἄρκτου, καὶ τῆς ἁμάξης, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· οὐ γὰρ ἂν τοσούτων ἀστέρων ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ περιφερομένων τῷ ἀεὶ φανερῷ, οἴην ἄμμορον εἶπε λοετρῶν ὠκεανοῖο. ὥς τ' οὐκέτ' ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκουσιν, ὡς μίαν ἄρκτον ἀντὶ δυοῖν εἰδότος· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν πω, [k] τὴν ἑτέραν ἠστροθετῆσθαι· ἀλλ' ἀφ' οὗ οἱ Φοίνικες ἐσημειώσαντο, καὶ ἐχρῶντο [l] πρὸς τὸν πλοῦν, παρελθεῖν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν διάταξιν ταύτην· ὥσπερ καὶ τὸν Βερενίκης πλόκαμον, καὶ τὸν Κάνωβον, ἐχθὲς καὶ πρῴην κατωνομασμέ-

i) ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις] ἡ πρὸς ἄρκτον Bemb. ἡ πρὸς ἄρκτον ταῖς ἄρκτοις Vat. B. k) ἠστροθετῆσθαι] μὴ ἠστροτετῆσθαι. Reg. ap. Montefalc. Venet. l) πρὸς τὸν πλοῦν] ἐπὶ τ. πλ. Cas. Venet. Stroz. A.

Namque hesternus ad oceanum est iustosque profectus
Iupiter Aethiopas, quorum convivia visit.

Extremam quoque terrae versus Septentriones oram oceano adiacere, verborum ambage significavit, de ursa scribens:

Exclusa oceani prorsum est sola ista lavacris.

Nomine enim ursae et plaustri, arcticum, hoc est Septentrionalem circulum notat. Neque enim cum tot sidera eodem in loco semper conspicuo revolvantur, istam solam nunquam oceano lavari dixisset. Quapropter non iam imperitiae culpari debet, ut qui loco duarum ursarum unicam habuerit cognitam: cum probabile non sit alterius quoque sidus iam tum fuisse: sed appareat ab eo tempore, quo id a Phoenicibus observatum et ad dirigendas navigationes usurpatum fuit, eius sideris institutum etiam ad Graecos fuisse propagatum: quo modo etiam crinis Berenices, et Canopus ab his recepta sunt, quibus nuper admodum sunt

μασμένον· πολλὰς δ' ἔτι νῦν ἀνωνύμους ὄντας, καθάπερ καὶ Ἀρατός φησιν. Οὐδὲ Κράτης οὖν ὀρθῶς γράφει·

Οἷος δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν,

φεύγων τὰ μὴ φευκτά. Βελτίων δ' Ἡράκλειτος καὶ Ὁμηρικώτερος, ὁμοίως ἀντὶ τοῦ ἀρκτικοῦ, τὴν ἄρκτον ὀνομάζων. „[m] Ἠοῦς γὰρ καὶ ἑσπέρας τέρματα „ἡ ἄρκτος, καὶ ἀντίον τῆς ἄρκτου οὖρος αἰθρίου διός·" ὁ γὰρ ἀρκτικός ἐστι δύσεως καὶ ἀνατολῆς ὅρος, οὐχ ἡ pag. 4. ἄρκτος. Διὰ μὲν δὴ τῆς ἄρκτου, ἣν καὶ ἅμαξαν καλεῖ, καὶ τὸν Ὠρίωνα δοκεύειν φησὶ, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· διὰ δὲ τοῦ ὠκεανοῦ τὸν ὁρίζοντα, εἰς ὃν, καὶ ἐξ οὗ, τὰς δύσεις, καὶ τὰς ἀνατολὰς ποιεῖται. Εἰπὼν δὲ αὐτοῦ στρέφεσθαι, καὶ ἀμοιρεῖν τοῦ ὠκεανοῦ, οἶδεν, ὅτι κατὰ σημεῖον τὸ ἀρκτικώτατον τοῦ ὁρίζοντος γίνεται ὁ ἀρκτικός. Ἀκολούθως δὴ τούτῳ τὸ ποιητικὸν [n] ἁρμόσαντες, τὸν μὲν ὁρίζοντα ὀφείλομεν δέχεσθαι, τὸ

m) Ἠοῦς γὰρ] γὰρ deest in Codd. Reg. et Venet. n) ἁρμόσαντες] προσαρμόσαντες Venet.

facta nomina, nec non aliae multae stellae, quae adhuc carent nominibus, quod et Aratus fatetur. Ergo ne Crates quidem recte scripsit:

Oceani prorsum solus caret iste lavacris:

fugiens id, quod fugiendum non erat. Melior Heraclitus ac Homero convenientior, qui itidem per ursam arcticum circulum intelligit. *Terminus enim* (inquit) *aurorae et vesperae est ursa: et e regione ursae aura est sereni Iovis;* nimirum vero non ursa, sed arcticus circulus, limes est ortus atque occasus. Ergo ursae nomine, quam et plaustrum vocat, et ab ea observari Orionem dicit, arcticum intelligit circulum: oceani autem, horizontem, in quem occasus et e quo ortus fiant. Quod autem eodem in loco circumverti ursam et in oceano non mergi ait, eo indicat, se novisse, arcticum circulum ad id horizontis punctum describi, quod ad septemtrionem omnium magis accedit. His iam poëtae verba convenienter accommodantes, horizontis loco debemus sumere id, quod in terra ocea-no

o τὸ ἐπὶ τῆς γῆς οἰκείως τῷ ὠκεανῷ· τὸν δ' ἀρκτικὸν, τῆς γῆς ἁπτόμενον, ὡς ἂν πρὸς αἴσθησιν κατὰ τὸ ἀρκτικώτατον τῆς οἰκήσεως σημεῖον· ὥστε καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆς, κλύζοιτ' ἂν τῷ ὠκεανῷ κατ' αὐτόν. p Καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ οἶδε τοὺς προσβορείους μάλιστα, οὓς ὀνομαστὶ μὲν οὐ δηλοῖ· (οὐδὲ γὰρ νῦν που κοινὸν αὐτοῖς ὄνομα κεῖται πᾶσι) τῇ διαίτῃ δὲ φράζει, Νομάδας αὐτοὺς ὑπογράφων καὶ ἀγαυοὺς ἱππημολγοὺς, γαλακτοφάγους ἀβίους τε.

Καὶ ἄλλως δ' ἐμφαίνει τὸ κύκλῳ περικεῖσθαι τῇ γῇ τὸν ὠκεανὸν, ὅταν οὕτω φησὶν ἡ Ἥρα·

Εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,
Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν·

τοῖς γὰρ πέρασι πᾶσι συνήθη λέγει τὸν ὠκεανόν· q τὰ δὲ πέρατα κύκλῳ περίκειται· ἔν τε τῇ ὁπλο-

o) τὸ ἐπὶ] τὸν ἐπὶ Casaub. Cod. et Venet. p) Καὶ — μάλιστα] Sic omnes quos evolvi Codd. Perperam in editis: κατ' αὐτὸν δὲ, τοὺς ἀνθρώπους, οἶδε κ. τ. λ. q) τὰ δὲ πέρατα.] Sic omnes Codd. et Interpr. prior. Editi τὰ δὲ πέρατα ἔσχατα, quae vox margini Cod. Vat. B. recentiori manu adscripta est.

no respondet, et sub arctico circulo eam terrae partem intelligere debemus, quae sensus iudicio maxime ad septemtrionem accedit; itaque ea pars terrae, si Homerico more loquaris, oceano alluetur. Praeterea maxime agnovit homines septemtrionales, quos nominatim quidem non appellat, (cum ne hodie quidem commune iis universis nomen sit impositum) sed vitae degendae ratione eos describit, Nomadas ipsos designans, quos et splendidos equarum mulctores, lacte vescentes, et incultos vocat.

Alias quoque oceano terram in orbem ambiri innuit, ita fante Iunone:

Namque abeo fines terrae inspectum feracis,
Oceanumque Deum primordia —

omnibus finibus eius oceanum esse adiunctum dicens: fines autem circulo eam ambiunt. Et in armorum fabricatio-

ποιᾶ τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος κύκλῳ περιτίθησι τὸν ὠκεανὸν ἐπὶ τῆς ἴτυος. Ἔχεται δὲ τῆς αὐτῆς Φιλοπραγμοσύνης καὶ τὸ μὴ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὰς [r] πλημμυρίδας τῦ ὠκεανοῦ καὶ τὰς ἀμπώτεις, ἀψορρόυ ὠκεανοῖο [s] λέγοντα· καὶ,

Τρὶς μὲν γὰρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ.

καὶ γὰρ εἰ μὴ τρὶς, ἀλλὰ δὶς, τάχα τῆς ἱστορίας [t] παραπεσούσης, ἢ τῆς γραφῆς διημαρτημένης· ἀλλ' ἥγε προαίρεσις τοιαύτη. καὶ τὸ ἐξ ἀκαλαρρείταο δὲ, ἔχει τινὰ ἔμφασιν τῆς πλημμυρίδος ἐχύσης τὴν ἐπίβασιν πραεῖαν, καὶ οὐ τελέως ῥοώδη. Ποσειδώνιος δὲ καὶ ἐκ τῦ σκοπέλους λέγειν τοτὲ μὲν καλυπτομένους, τοτὲ δὲ γυμνυμένυς, καὶ ἐκ τῦ, ποταμὸν Φάναι τὸν ὠκεανὸν, εἰκάζει τὸ ῥοῶδες αὐτῦ τὸ [v] ἐπὶ τὰς πλημμυρίδας ἐμφάνιζεσθαι· τὸ μὲν ὖν πρῶ-

r) πλημμυρίδας] Sic msſti libri; πλημμυρίας impreſſi. s) λέγοντα] λέγοντι Codd. omnes. t) παραπεσούσης] παραπεσόντος, Caſ. Bemb. Stroz. Reg. v) ἐπὶ τὰς πλ.] περὶ τας πλ. Venet.

bricatione, in ora clypei Achillis rotundi oceanus circumponitur. Ad eandem ſolertiam pertinent, quod affluxus et refluxus oceani non ignoravit, oceano refluentis appellationem tribuens, et ibi,

Terque die allidit fluctus,
toticsque reſorbet.

Quod enim non ter, ſed bis aeſtus maris quotidie accidit, in eo aut aberravit a vero narratio, aut in ſcriptura mendum eſt: certe aeſtum maris voluit ſignificare poëta. Quin et id, quod oceanum leviter fluentem appellat, affluxum aeſtus marini exprimit, leniter accedentem, et non omnino impetuoſum. Poſidonius vehementiorem affluxum augeſcentis maris eo etiam innuiſſe Homerum putat, quod ſcopulos memoravit modo occultatos, modo detectos, et quod fluvii nomine oceanum affecit; quorum prius rectum

πρῶτον εὖ· τὸ δὲ δεύτερον οὐκ ἔχει λόγον. οὔτε γὰρ ποταμίῳ ῥεύματι [x] ἔοικεν ἡ τῆς πλημμυρίδος ἐπίβασις· πολὺ δὲ μᾶλλον ἡ ἀναχώρησις οὐ τοιαύτη. Ὅ, τε τοῦ Κράτητος λόγος διδάσκει τὶ πιθανώτερον. βαθύρρουν μὲν γὰρ καὶ ἀψόρροον λέγει, [ὁμοίως δὲ καὶ ποταμὸν] τὸν ὅλον ὠκεανὸν, λέγει δὲ καὶ μέρος τοῦ ὠκεανοῦ τὶ ποταμὸν, καὶ ποταμοῖο ῥόον, οὐ τοῦ ὅλου, ἀλλὰ τοῦ μέρους, ὅταν οὕτω [y] Φησίν·

Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο
Νηῦς, ἀπὸ δ' ἵκετο κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο·

οὐ γὰρ τὸν ὅλον, ἀλλὰ τὸν ἐν τῷ ὠκεανῷ τοῦ ποταμοῦ ῥόον μέρος ὄντα τοῦ ὠκεανοῦ (ὃν Φησιν ὁ Κράτης ἀνάχυσίν τινα καὶ κόλπον ἐπὶ τὸν νότιον πόλον ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ διήκοντα· τοῦτον γὰρ δύναιτ' ἄν τις ἐκλιπὼν, ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὠκεανῷ)· τὸν δὲ ὅλον ἐκλιπόντα

x) ἔοικεν — ἐπίβασις] Sic libri mſcti. vulgo ἔοικεν ἐπίβασις τῆς πλημμυρίδος. y) Φησιν] Φη̄ Vat. A. B. Stroz. A.

rectum eſt, poſterius nihil habet rationis. Nam neque incremento maris aqua ita accedit, ut curſui fluminis ea acceſſio ſit ſimilis: et receſſio adhuc etiam magis ei diſſimilis eſt. Cratetis expoſitio quippiam habet probabilius. Ait enim iſte, Homerum quidem totum oceanum profunde et retro fluentem nominare; fluvii autem et fluminis fluxus denominatione non totum oceanum, ſed partem eius inſignire. Igitur poëta verbis:

Navis ut oceano primum eſt egreſſa fluenta,
Atque maris vaſti tumidas devenit in undas,

non de toto oceano, ſed de fluminis in oceano decurſu, quod pars eſt oceani, loqui. Hoc Crates aeſtuarium et ſinum quendam eſſe putat, qui ab hyberno tropico usque ad polum pertineat: quem ſane egreſſus aliquis, adhuc poſſit eſſe in oceano; nullo autem modo fieri poteſt, ut e toto oceano egreſſus adhuc

πόντα ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὅλῳ, οὐχ οἷόν τε. Ὅμηρος δὲ γε ὅτω φησὶ,

. . . . ποταμοῖο λίπεν ῥόον . . . .
. . . ἀπὸ δ' ἵκετο κῦμα θαλάσσης·

ἥτις ὅκ ἄλλη τίς ἐϛιν, ἀλλὰ ὠκεανός. γίνεται ὅν, ἐὰν ἄλλως δέχῃ, ἐκβὰς ἐκ τὃ ὠκεανοῦ, ἦλθεν εἰς τὸν ὠκεανόν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν μακροτέρας ἐϛὶ διαίτης.

Ὅτι δὲ ἡ οἰκȣμένη νῆσός ἐϛι, πρῶτον μὲν ἐκ τῆς αἰσθήσεως, καὶ τῆς πείρας ληπτέον. [z] πανταχῆ γὰρ ὅπῃ ποτ' οὖν ἐφικτὸν γέγονεν ἀνθρώποις ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς γῆς [a] προελθεῖν, εὑρίσκεται θάλαττα, ἣν δὴ καλοῦμεν ὠκεανόν. καὶ ὅπȣ [b] δὴ αἰσθήσει λαβεῖν οὐχ ὑπῆρξεν, ὁ λόγος δείκνυσι. Τὸ μὲν γὰρ ἑωθινὸν πλευρὸν τὸ κατὰ τοὺς Ἰνδȣ̀ς, καὶ τὸ ἑσπέριον, τὸ κατὰ τοὺς Ἴβηρας, καὶ τȣ̀ς Μαυρȣσίȣς, περιπλεῖται πᾶν, καὶ ἐπὶ πολὺ τȣ̃τε Νοτίȣ μέρȣς, καὶ τȣ̃ Βορείȣ·

z) πανταχῆ γὰρ ὅπῃ] πανταχȣ̃ γὰρ ὅπȣ Reg. Venet. a) προελθεῖν] παρελθεῖν. Bemb. b) δὴ αἰσθήσει] δὲ τῇ αἰσθήσει Reg.

huc fit in toto. Homerus autem ita ait:

. . . . fluvii eſt egreſſa fluentum . . .
. . . . . . maris devenit in undas . . . . .

quod mare non eſt niſi oceanus. Si itaque hunc locum aliter interpreteris, conficietur, ut oceano egreſſus oceanum dicatur intraſſe. Sed haec prolixioris ſunt diſputationis.

Caeterum terram, quae habitatur, eſſe inſulam, primo omnium ſenſu et experientia docemur. Ubicunque enim unquam conceſſum fuit hominibus ad fines usque terrae progredi, mare invenitur, quod oceanum nominamus; et ubi ſenſu hoc deprehendere non licuit, ratio idem demonſtrat. Latus enim orientale, quod eſt apud Indos, et occiduum, quod eſt iuxta Hiſpanos et Mauruſios, undiquaque circumnavigatur, et magna pars cum meridionalis, tum ſeptentrionalis

Βορείϐ· τὸ δὲ λειπόμενον, ἄπλϐν ἡμῖν μέχρι νῦν, τῷ μὴ συμμίξαι μηδένας ἀλλήλοις τῶν ἀντιπεριπλεόντων, ϐ πολὺ, εἴτις συντίθησιν, ἐκ τῶν παραλλήλων διαστημάτων, τῶν ἐφικτῶν ἡμῖν. Οὐκ εἰκὸς δὲ, διθάλαττον εἶναι τὸ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικὸν, ἰσθμοῖς διειργόμενον ὕτω στενοῖς, τοῖς κωλύϐσι τὸν περίπλϐν· ἀλλὰ μᾶλλον σύῤῥουν, καὶ συνεχές. Οἵτε γὰρ περιπλεῖν [c] ἐπιχειρήσαντες, εἶτα ἀναστρέψαντες, οὐχ ὑπὸ ἠπείρϐ τινὸς [d] ἀντιπιπτούσης καὶ κωλυούσης, τὸν ἐπέκεινα πλοῦν ἀνακρϐσθῆναι φασὶν, ἀλλὰ ὑπὸ ἀπορίας, καὶ ἐρημίας, ὐδὲν ἧττον τῆς θαλάττης ἐχούσης τὸν πόρον. Τοῖς τε πάθεσι τϐ ὠκεανϐ τοῖς περὶ τὰς ἀμπώτεις, καὶ τὰς πλημμυρίδας ὁμολογεῖ τϐτο μᾶλλον· πάντῃ γοῦν ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν τε μεταβολῶν ὑπάρχει, καὶ τῶν αὐξήσεων, καὶ μειώσεων,

c) ἐπιχειρήσαντες] ἐγχειρήσαντες. Vat. uterque. Venet. Stroz. A. d) ἀντιπιπτούσης καὶ κωλυούσης] Ita omnes quos vidi Codd. acc. Caſ. Reg. et Medic. ap. Gronov. In editis deſunt καὶ κωλυούσης.

trionalis lateris. Reliquum, quod huc usque nobis navigatum non eſt, quia nullum commercium inter nos et eos eſt, qui partes contrarias circumnavigarunt, non eſt multum; quod intelligitur, ſi quis utrinque inter ſe conferat intervalla eorum locorum, ad quae nobis pervenire licet. Veriſimile etiam non videtur, Atlanticum pelagum eſſe bimare, et anguſtis dirimi iſthmis, qui obſtent, ne navibus circumiri poſſit; multo contra eſt probabilius eum confluere in ſeſe, et eſſe continuum. Nam qui terram circumnavigare adgreſſi, ac deinde retrorſum converſi ſunt, ii haud obiectu terrae cuiusdam, quae navigationem impediret ulteriorem, ſed mari haud ſecius navigabili, ob penuriam rerum et ſolitudinem ſe retroactos aiunt. Haec noſtra ſententia melius congruit iis, quae oceano accidunt, fluxui nempe atque refluxui; ubique enim modus mutationum, incrementi, decrementi

σεων, ἢ ȣ̓ πολὺ παραλλάττων· ὡς ἂν ὑφ᾽ ἑνὸς πελάγȣς τῆς κινήσεως ἀποδιδομένης, καὶ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας.
pag. 6. Ἵππαρχος δ᾽ ȣ̓ πιθανός ἐϛιν, ἀντιλέγων τῇ δόξῃ ταύτῃ, ὡς ȣ̓́θ᾽ ὁμοιοπαθοῦντος τȣ̃ ὠκεανȣ̃ [e] πανταχοῦ, ȣ̓́τ᾽ εἰ δοθείη τȣ̃το ἀκολȣθοῦντος αὐτῷ τȣ̃ σύῤῥουν εἶναι πᾶν τὸ κύκλῳ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικόν· πρὸς τὸ μὴ ὁμοιοπαθεῖν μάρτυρι χρώμενος Σελεύκῳ τῷ Βαβυλωνίῳ. Ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν πλείω λόγον περὶ τȣ̃ ὠκεανοῦ, καὶ τῶν πλημμυρίδων εἰς Ποσειδώνιον ἀναβαλλόμεθα καὶ Ἀθηνόδωρον, ἱκανῶς διακρατήσαντας τὸν [f] περὶ τȣ́των λόγον· πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπὶ τοσȣ̃τον λέγομεν, [g] ὅτι πρός τε τὴν ὁμοιοπάθειαν οὕτω βέλτιον [h] νομίσαι. τά τε ȣ̓ράνια συνέχοιτ᾽ ἂν κρεῖττον ταῖς ἐντεῦθεν ἀναθυμιάσεσιν, εἰ πλεῖον εἴη τὸ ὑγρὸν περικεχυμένον.

[i] Ὥσπερ δὲ τὰ ἔσχατα καὶ τὰ κύκλῳ τῆς οἰκȣμένης οἶδε, καὶ φράζει σαφῶς ὁ ποιητής, οὕτω καὶ τὰ

e) πανταχȣ̃] παντελῶς Stroz. B. f) περὶ τȣ́των] περὶ τȣ́τȣ Venet. g) ὅτι πρὸς] ὡς πρὸς omnes Codd. h) νομίσαι] νοήσαι Vat. B. Stroz. A. B. i) Ὥσπερ δὲ] Sic uterque Vat. et Casaub. libri.

mentique idem est, aut non multum varians; quasi motu isto ab uno mari, unaque caussa profecto. Neque fidem meretur Hipparchus, qui eo hanc sententiam impugnat, quod neque ubique eadem oceano accidant, neque si hoc detur, inde efficiatur Atlanticum mare in se refluere atque in orbem redire, et qui Seleuci Babylonii testimonio probare studet, eadem oceano ubique non accidere. Nos vero maiorem quaestionis partem de oceano et aestu ad Posidonium atque Athenodorum reiicimus, qui de his copiose disputaverunt. In praesentia id modo dicimus: sententia nostra accidentium similitudinem melius explicari. Coelestia quoque melius ali videntur, si humor copiosior circumfundatur.

Enimvero sicut extrema et in orbem terrae circumdata novit Homerus atque perspicue indicat, ita mare quoque

τὰ τῆς θαλάττης τῆς ἐντός. Περιέχει γὰρ ταύτην, ἀπὸ ϛηλῶν [k] ἀρξαμένω, Λιβύη τὲ, καὶ Αἴγυπτος, καὶ Φοινίκη· ἑξῆς δὲ ἡ πέριξ τῆς Κύπρȣ· εἶτα Σόλυμοι, καὶ Λύκιοι, καὶ Κᾶρες· μετὰ δὲ τȣ́τȣς ἡ μεταξὺ Μυκάλης, καὶ τῆς Τρωάδος ἠϊὼν, καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι, ὧν ἁπασῶν μέμνηται· καὶ ἐφεξῆς τῶν περὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τȣ̃ Εὐξείνȣ τὰ μέχρι Κολχίδος, καὶ τῆς Ἰάσονος ϛρατείας. Καὶ μὴν καὶ τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον οἶδε, τȣ̀ς Κιμμερίȣς εἰδὼς, (ȣ̓δήπȣ τὸ μὲν ὄνομα τῶν Κιμμερίων εἰδὼς, αὐτȣ̀ς δὲ ἀγνοῶν) οἳ κατ' αὐτὸν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτȣ̃, μέχρις Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γῆν τὴν ἐκ Βοσπόρȣ πᾶσαν. Αἰνίττεται γȣ̃ν καὶ τὸ κλίμα τῆς χώρας αὐτῶν, ζοφῶδες ὂν, καὶ ὥς φησίν·

Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι· ȣ̓δέ ποτ' αὐτȣ̀ς
Ἠέλιος φαέθων ἐπιλάμπεται ἀκτίνεσσιν, ...
Ἀλλ' [l] ἐπὶ νὺξ ὀλοὴ τέταται.

Γνω-

k) ἀρξαμένω] ἀρξαμένη Casaub. Vat. A. B. Stroz. A. B. Venet. A. l) ἐπὶ νὺξ] ἐπινὺξ libri Casauboni.

que internum. Id, si a columnis sumas initium, continent Africa, Aegyptus, et Phoenice: deinde terra quae Cyprum circumdat, tum Solymi, Lycii, Cares: postea litus quod est inter Mycalen et Troadem, insulaeque ante id sitae, quarum omnium mentionem facit: sicut et eorum quae sunt circa Propontidem et Euxinum usque ad Colchidem, et qua Iason expeditionem fecit. Cimmericum etiam Bosporum novit, ac Cimmerios ipsos, non nomen modo eorum, qui ipsius aetate aut paulo ante a Bosporo incursiones in omnes ad Ioniam usque regiones fecerunt. Constitutionem quoque regionis, quam incolebant Cimmerii, per ambages significat, caliginosam scilicet: cum ita scribit:

Hos aër nebulaeque tegunt: neque splendidus unquam
Illustrat radiis illos et lumine Titan,
Sed tristes noctis sese extendere tenebrae
Desuper.

Istum

Γνωρίζει δὲ καὶ τὸν Ἴστρον, μεμνημένος γε τῦ Μυσῶν ἔθνȣς Θρακίȣ παροικȣ͂ντος τὸν Ἴστρον. Καὶ μὴν καὶ τὴν ἑξῆς [m] παραλίαν πᾶσαν οἶδε, Θρακίαν ȣ͂σαν, μέχρι Πηνειȣ͂· Παίονάς τε ὀνομάζων, καὶ Ἄθω, καὶ Ἀξιὸν, καὶ τὰς προκειμένας τȣ́των νήσȣς. Ἑξῆς δέ ἐστιν ἡ τῶν Ἑλλήνων παραλία, μέχρι Θεσπρωτῶν, ἧς ἁπάσης μέμνηται. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς Ἰταλίας ἄκρα οἶδε, Τεμέσην καλῶν, καὶ Σικελȣ́ς· καὶ τὰ τῆς Ἰβηρίας ἄκρα, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, ἣν ἀρτίως ἔφαμεν. Εἰ δέ τινα ἐν τοῖς μεταξὺ διαλείμματα φαίνεται, συγγνοίη τὶς ἄν· καὶ γὰρ καὶ ὁ γεωγραφῶν ὄντως πολλὰ παρίησι τῶν ἐν μέρει. Συγγνοίη δ' ἂν, καὶ εἰ μυθώδη τινὰ [n] προσπέπλεκται τοῖς λεγομένοις ἱστορικῶς, καὶ διδασκαλικῶς· καὶ ȣ̓ δεῖ μέμφεσθαι. ȣ̓δὲ γὰρ ἀληθές ἐστιν, ὅ φησιν Ἐρατοσθένης, ὅτι ποιητὴς πᾶς στοχάζεται ψυχαγωγίας,

m) παραλίαν — ȣ͂σαν] παραλίαν πᾶσαν Θρακίαν ȣ͂σαν. Vat. A. Stroz. A. in reliquis πᾶσαν deest. n) προσπέπλεκται] περιπλέκεται Mss. Casaub. Venet. Interpr. prior. προσπέπλασται Vat. B. Bemb.

Istrum quoque notat, mentionem faciens Mysorum, quae est gens Thracia Istrum accolens. Oram quoque maritimam, quae subsequitur, Thraciam nimirum ad Peneum usque memorat, Paeonas nominans, et Athon, et Axium, et ante haec sitas insulas. Sequitur ora Graeciae maritima usque ad Thesprotos, quam universam commemorat. Extrema etiam Italiae cognita habet, Temesam nominans et Siculos; itemque Hispaniae fines, et eorum felicitatem, ut recens docuimus. Quod autem quaedam intervalla apparent in medio, id venia dignum est: cum is etiam, qui describendam sibi terram ex professo sumit, multa minuta praetermittat. Ignoscendum quoque, neque culpandum est, quod iis, quae historice et ad docendum accommodate narrat, fabulosa quaedam attexit. Non enim verum est, quod Eratosthenes dicit, poëtam quem-

γίας, ἐ διδασκαλίας. τ᾽ ἀναντία γὰρ οἱ Φρονιμώτατοι τῶν περὶ ποιητικῆς τι Φθεγξαμένων, πρώτην τινὰ λέγϐσι Φιλοσοφίαν τὴν ποιητικήν. Ἀλλὰ πρὸς Ἐρατοσθένη μὲν αὖθις ἐρϐμεν διὰ πλειόνων· ἐν οἷς καὶ περὶ τϐ ποιητϐ πάλιν ἔςαι λόγος. pag. 7.

Νυνὶ δὲ ὅτι μὲν Ὅμηρος τῆς o) γεωγραφίας ἦρξεν, ἀρκείτω τὰ λεχθέντα. Φανεροὶ δὲ καὶ οἱ ἐπακολϐθήσαντες αὐτῷ ἄνδρες ἀξιόλογοι, καὶ οἰκεῖοι Φιλοσοφίας· ὧν τϐς πρώτϐς μεθ᾽ Ὅμηρον, δύο Φησὶν Ἐρατοσθένης· Ἀναξίμανδρόν τε, Θαλϐ γεγονότα γνώριμον καὶ πολίτην, καὶ Ἑκαταῖον τὸν Μιλήσιον· τὸν μὲν ϐν, ἐκδϐναι πρῶτον γεωγραφικὸν πίνακα· τὸν δὲ Ἑκαταῖον καταλιπεῖν γράμμα, πιςϐμενον ἐκείνϐ εἶναι ἐκ τῆς ἄλλης αὐτϐ γραφῆς.

Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δεῖ πρὸς ταῦτα p) πολυμαθείας, εἰρήκασι συχνοί. Εὖ δὲ καὶ Ἵππαρχος ἐν τοῖς πρὸς Ἐρατοσθένη διδάσκει, ὅτι παντὶ καὶ ἰδιώ-

τη;

o) τῆς γεωγραφίας] Sic omnes Codd. vulgo τῆς γεωγραφικῆς. p) πολυμαθίας] φιλομαθίας Bemb.

quemque posthabita ratione docendi, oblectationem venari. Contrarium enim prudentissimi eorum, qui de poëtica aliquid locuti sunt, pronunciaverunt, quippe eam esse primam quandam philosophiam. Sed alio loco plura contra Eratosthenem disseremus, ubi et rursus de poëta nobis sermo erit.

Nunc haec dixisse sufficiat, ut doceremus Homerum Geographiae esse principem. Illustres sunt etiam, qui eum secuti sunt, viri magni nominis et philosophiae familiares. Quorum duos post Homerum primos Eratosthenes ait fuisse, Anaximandrum Thaletis discipulum atque civem, et Hecataeum Milesium: quorum ille primus Geographicam ediderit tabulam, hic scriptum reliquerit, cuius ipsum esse autorem ex caeteris eius scriptis probetur.

Iam id multi dixerunt, ad has res multiplici opus esse rerum cognitione. Praeclare etiam Hipparchus in iis, quae adversus Eratosthenem scripsit,

τῃ, καὶ τῷ φιλομαθȣ̃ντι τῆς γεωγραφικῆς ἱςορίας προσηκȣ́σης, ἀδύνατον λαβεῖν, ἄνευ τῆς τῶν ȣ̓ρανίων, καὶ τῆς τῶν ἐκλειπτικῶν τηρήσεων ἐπικρίσεως· οἷον Ἀλεξάνδρειαν τὴν [q] πρὸς Αἰγύπτῳ, πότερον ἀρκτικωτέρα Βαβυλῶνος ἢ νοτιωτέρα, λαβεῖν [r] ȣ̓χ οἷόν τε, ȣ̓δ᾽ ἐφ᾽ ὁπόσον διάςημα, χωρὶς τῆς διὰ τῶν κλιμάτων ἐπισκέψεως. Ὁμοίως τὰς πρὸς ἕω [s] παρακεχωρηκυίας, ἢ πρὸς δύσιν μᾶλλον καὶ ἧττον, ȣ̓κ ἂν γνοίη τὶς ἀκριβῶς, πλὴν ἢ διὰ τῶν ἐκλειπτικῶν ἡλίȣ καὶ σελήνης συγκρίσεων· ȣ̓̃τος [t] δὲ δὴ τοιαῦτα φησίν.

Ἅπαντες ὅσοι τόπων ἰδιότητας λέγειν ἐπιχειρȣ̃σιν, οἰκείως προσάπτονται, καὶ τῶν ȣ̓ρανίων, καὶ γεωμετρίας, σχήματα, [u] καὶ μεγέθη, καὶ ἀποςήματα, καὶ κλίματα δηλȣ̃ντες, καὶ θάλπη, καὶ ψύχη, καὶ ἁπλῶς τὴν τȣ̃ περιέχοντος φύσιν. Ἐπεὶ καὶ

οἶκον

q) πρὸς Αἰγύπτῳ] ita omnes Codd. Editi ἐν Αἰγύπτῳ. r) ȣ̓χ᾽ οἷον τε] ȣ̓χ οἷος τε. Mss. Casaub. Bemb. Reg. Stroz. Venet. s) παρακεχωρηκυίας] προπαρακεχωρηκύας Reg. t) δὲ δὴ τοιαῦτα] οὕτως δὲ δὴ ταῦτα. Venet. ȣ̓ δὲ δὴ Casaub. Bemb. γὲ δὴ τ. Casauboni coni. u) καὶ μεγέθη καὶ ἀποςήματα] Desunt in Venet. A.

scripsit, docet, neminem, cum illiteratum tum disciplinis deditum, absque cognitione rerum coelestium et defectuum solis ac lunae, ullo recto modo geographiae studium tractare posse. Verbi gratia, Alexandria, quae in Aegypto est, ad septemtrionesne an ad austrum magis Babylone inclinet, et ad quantum spatium, deprehendi non potest sine consideratione rationis climatum. Similiter quae versus orientem aut occidentem magis minusve sint sita, exacte sciri sine comparationibus Solis et Lunae eclipticis nequit.

Haec quidem ait Hipparchus. Quicunque locorum proprietates aggrediuntur explicare, praecipue utuntur rerum coelestium et geometriae cognitione, dum figuras, magnitudines, intervalla, et constitutionem locorum declarant, et frigus et aestum, et aëris temperiem. Si autem domum aedificaturus

οἶκον κατασκευάζων οἰκοδόμος ταῦτα ἂν προορῷτο, καὶ πόλιν κτίζων ἀρχιτέκτων· μή τί γε ὅλην ἐπισκοπῶν τὴν οἰκουμένην ἀνήρ· πολὺ γὰρ τούτῳ προσῆκε μᾶλλον. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς μικροῖς χωρίοις, τὸ πρὸς ἄρκτους τὶ ἢ πρὸς νότον κεκλίσθαι, παραλλαγὴν οὐ πολλὴν ἔχει. ἐν δὲ τῷ παντὶ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης, πρὸς ἄρκτον μὲν τὸ μέχρι τῶν ὑστάτων ἐπὶ τῆς Σκυθίας, ἢ τῆς Κελτικῆς· μέχρι δὲ τῶν ὑστάτων Αἰθιόπων, τὰ πρὸς νότον· τοῦτο δὲ παμπολλὴν ἔχει διαφοράν. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παρ' Ἰνδοῖς οἰκεῖν, x) ἢ παρ' Ἴβηρσιν· ὧν τοὺς μὲν ἑῴους μάλιστα, τοὺς δὲ ἑσπερίους, τρόπον δέ τινα καὶ ἀντίποδας ἀλλήλοις ἴσμεν.

Πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτον ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων κινήσεως τὴν ἀρχὴν ἔχον, καὶ ἔτι τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, ἀναβλέπειν ἀναγκάζει πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ πρὸς τὰ φαινόμενα παρ' ἑκάστοις ἡμῶν, τῶν pag. 8.

x) ἢ παρ' Ἴβηρσιν] Sic omnes libri ſcripti; editi habent ἢ Ἴβηρσιν.

rus ſaber et urbem condens architectus haec omnia proſpiciat: nonne et totum orbem animo concipiens vir, cui multo magis ea conveniunt? Nam in exiguis ſpatiis non magnam diverſitatem parit verſus ſeptemtrionem aut meridiem inclinatio. In univerſo autem terrae habitabilis circulo, in quo verſus ſeptemtrionem regiones dicuntur, quae usque ad extrema Scythiae vel Celticae, et verſus meridiem, quae usque ad ultimos Aethiopas ſunt: in eo permultum eſt diſcriminis. Itemque plurimum intereſt, apud Indosne habitetur, an apud Hiſpanos: quorum alteros maxime orientales, maxime occidentales alteros, ac quodammodo hos illorum antipodas eſſe ſcimus.

Quae huius ſunt generis omnia, cum ſolis aſtrorumque reliquorum converſionem, nec non motum verſus centrum principii loco habeant, ſuſpicere nos ad coelum iubent, et ad ea quae in coelo unicuique noſtrum apparent: in quibus ſane

magna

ὐρανίων· ἐν δὲ τούτοις ἐξαλλάξεις ὁρῶνται παμμεγέθεις τῶν οἰκήσεων. Τίς ἂν οὖν διαφορὰς τόπων ἐκτιθέμενος, καλῶς καὶ ἱκανῶς διδάσκοι, μὴ φροντίσας τούτων μηδενὸς μηδ' ἐπὶ μικρόν; Καὶ γὰρ εἰ μὴ δυνατὸν, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην ἅπαντα ἀκριβοῦν, διὰ τὸ εἶναι πολιτικωτέραν, τόγε ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον καὶ τῷ πολιτικῷ παρακολουθεῖν δυνατὸν, προσήκοι ἂν εἰκότως.

Ὁ δ' οὕτω μετεωρίσας ἤδη τὴν διάνοιαν, οὐδὲ τῆς ὅλης ἀπέχεται γῆς. Φαίνεται γὰρ γελοῖον, εἰ τὴν οἰκουμένην γλιχόμενος σαφῶς ἐξειπεῖν, τῶν μὲν οὐρανίων ἐτόλμησεν ἅψασθαι, καὶ χρήσασθαι πρὸς τὴν διδασκαλίαν, τὴν δ' ὅλην γῆν, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη, μήθ' ὁπόση, μήθ' ὁποία τις, μήθ' ὅπου κειμένη τοῦ σύμπαντος κόσμου, μηθὲν ἐφρόντισε· μηδ', εἰ καθ' ἓν μέρος οἰκεῖται μόνον τὸ καθ' ἡμᾶς, ἢ κατὰ πλείω, ἢ καὶ πόσα· ὡς δ' αὔτως, καὶ τὸ ἀοίκητον αὐτῆς ποιόν τι, καὶ πόσον, καὶ διὰ τί. Ἔοικεν οὖν μετεωρολογικῇ

magna admodum pro diversitate habitationum conspiciuntur discrimina. Quis ergo differentias locorum recte et sufficienter docere atque explicare possit, horum omnium ne parumper quidem habita ratione? Etenim si institutum hoc, utpote civilius, non fert horum omnium exactam indagationem, certe tantam convenit adhibere, quantam civilis homo potest consequi.

Porro qui animum suum iam eo usque extulit, is nequaquam ab universae terrae descriptione se abstinebit. Rediculum enim videtur, qui terram habitabilem accurate describere cupiens, ausus sit coelestia attingere iisque in docendo uti, eum nihil curare tota terra, cuius pars ea est, quam homines incolunt, quanta qualisve sit, quove loco universi sita: itemque unica tantum sui parte, quae nobis obtigit, an pluribus locis ea inhabitetur, et quot ea sint: rursumque, id quod homines non incolunt, quale ac quantum sit, et quamobrem desertum. Proinde appa-

γικῇ τινὶ πραγματείᾳ καὶ γεωμετρικῇ συνῆφθαι τὸ τῆς γεωγραφίας εἶδος, τὰ ἐπίγεια τοῖς οὐρανίοις συνάπτον εἰς ἕν, ὡς ἐγγυτάτω ὄντα, ἀλλὰ μὴ διεστῶτα τοσοῦτον,

Ὅσον οὐρανὸς ἔστ᾽ ἀπὸ γαίης.

Φέρε δὴ [y] τῇ τοσαύτῃ πολυμαθείᾳ προσθῶμεν τὴν ἐπίγειον ἱστορίαν, οἷον ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα χρήσιμα, ἢ δύσχρηστα φέρει γῆ τε καὶ θάλασσα. Οἶμαι γὰρ ἐναργὲς ἂν γενέσθαι μᾶλλον ὃ λέγω. Ὅτι δε, καὶ τὸ ὄφελος μέγα παντὶ τῷ παραλαβόντι τὴν τοιαύτην ἱστορίαν, ἔκ τε τῆς παλαιᾶς μνήμης δῆλον, καὶ ἐκ τοῦ λόγου. Οἱ γοῦν ποιηταὶ φρονιμωτάτους τῶν ἡρώων ἀποφαίνουσι, τοὺς ἀποδημήσαντας πολλαχοῦ, καὶ πλανηθέντας· ἐν μεγάλῳ γὰρ τίθενται τὸ, πολλῶν ἀνθρώπων ἰδεῖν ἄστεα, καὶ νόον γνῶναι. καὶ ὁ Νέστωρ σεμνύνεται, διότι τοῖς Λαπίθαις ὡμίλησεν, ἐλθὼν μετάπεμπτος·

Τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί.

y) τῇ τοσαύτῃ] τῇ τοιαύτῃ Venet.

apparet, geographicum hoc genus cum sublimium rerum tractatione et Geometrica exercitatione coniunctum esse, terrestria coelestibus ita adiungens, ac si vicinissima inter se essent, neque tanto distarent intervallo,

A terra quantum sublimis distat olympus.

Agedum huic tot rerum cognitioni historiam terrestrem adiiciamus, animalium nempe, plantarum, et aliorum, quae terra marive sive utilia sive inutilia nascuntur: ita enim evidentius fore puto, quod dixi. Magno autem usui fore hanc historiam, quicunque eam sibi paraverit, id cum ex antiquitatis memoria liquet, tum ratione constat. Etenim poëtae prudentissimos heroum pronunciant eos, qui multis peregrinationibus usi sunt, et varia loca pervagati: pro magno quippe ducunt,

Multorum vidisse hominum cum moribus urbes.

Et Nestor gloriatur de eo, quod cum Lapithis consueverit, veneritque ad eos accitus:

Longinqua e tellure procul, poscentibus ipsis.

Καὶ ὁ Μενέλεως ὡσαύτως·

Κύπρον, Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς,
Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς,
Καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι.

προσθεὶς καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς χώρας·

Τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.

Ἐπὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων Θηβῶν·

Τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.

Καὶ

Αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι [z] δ' ἀν' ἑκάστην
Ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν.

pag. 9. Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα παρασκευαί τινες εἰς φρόνησιν μεγάλαι, τῷ μαθεῖν τῆς χώρας τὴν φύσιν, καὶ ζώων καὶ φυτῶν ἰδέας· προσθεῖναι δὲ καὶ τὰ τῆς θαλάττης. Ἀμφίβιοι γάρ τρόπον τινὰ ἐσμὲν, καὶ οὐ μᾶλλον χερσαῖοι, ἢ θαλάττιοι. Καὶ τὸν Ἡρακλέα

z) δ' ἀν' ἑκάστην] Haec eſt omnium Codd. lectio. In editis δ' ἐν ἑκάστῃ.

Itemque Menelaus:

Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii, tum Sidonios et Erembos
Et Libyen, ubi cornutos conſpeximus agnos.

Et addit naturam regionis:

Ilic ter oves unum foetu ſolvuntur in annum.

Item de Thebis Aegypti:

Illic terra ſuos fundit largiſſima fructus.

Et

Centum urbem claudunt portae: per quamque ducenti
Arma viri currusque agitant. —

Haec omnia animum ad conſequendum prudentiam magnopere praeparant, dum is natura locorum, animalium ac plantarum cognoſcenda formatur: quibus addenda ſunt quoque marina. Vivimus enim fere duobus in elementis, neque terreſtres magis ſumus quam marini. Ac

κλέα εἰκὸς ἀπὸ τῆς πολλῆς ἐμπειρίας τε καὶ ἱστορίας λεχθῆναι·

Μεγάλων ἐπίϊστορα ἔργων.

Ἐκ δὲ δὴ τῆς παλαιᾶς μνήμης καὶ ἐκ τοῦ λόγου μαρτυρεῖται τὰ λεχθέντα ἐν ἀρχαῖς ὑφ' ἡμῶν. Διαφερόντως δ' ἐπάγεσθαι δοκεῖ μοι πρὸς τὰ νῦν ὁ λόγος ἐκεῖνος, διότι τῆς γεωγραφίας τὸ πλέον ἐστὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικάς. Χώρα γὰρ τῶν πράξεων ἐστὶ γῆ καὶ ἡ θάλαττα, ἣν οἰκοῦμεν· τῶν μὲν μικρῶν, μικρά· τῶν δὲ μεγάλων, μεγάλη· [a] μεγίστη δ' ἡ σύμπασα, ἥνπερ ἰδίως καλοῦμεν οἰκουμένην. ὥστε τῶν μεγίστων πράξεων αὕτη ἂν εἴη χώρα. Μέγιστοι δὲ τῶν στρατηλατῶν, ὅσοι δύνανται γῆς καὶ θαλάττης ἄρχειν, ἔθνη καὶ πόλεις [b] συνάγοντες εἰς μίαν ἐξουσίαν, καὶ διοίκησιν πολιτικήν. Δῆλον οὖν, ὅτι [c] ἡ γεωγραφικὴ πᾶσα ἐπὶ τὰς πράξεις ἀνάγεται τὰς ἡγεμονικάς, διατιθεῖσα ἠπείρους, καὶ πελάγη, τὰ

a) μεγίστη] μεγιστῶν libri Casaub. et Reg Interpr. b) συνάγοντες] συναγαγόντες Casaub. e Codd. c) ἡ γεωγραφικὴ πᾶσα] Sic Venet. Reg. Ald. πᾶσιν Vat. A. B. Stroz. Editi πάσας.

Ac probabile est, Herculem ob multiplicem experientiam atque locorum lustrationem appellatum esse:

Magnorum peritum operum. —

Quae initio diximus, iis et memoria vetustatis, et ratio fert testimonium. Magnum autem prae reliquis momentum adferre ad ea, quae nunc disputamus, videtur ea ratio, quod Geographiae maxima pars ad civiles pertinet usus. Quippe locus actionum est terra ac mare, quae incolimus, parvarum parvus, magnarum magnus, maximus autem universus habitatae terrae ambitus, ac proinde locus maximarum actionum. Imperatorum porro maximi sunt, qui possunt terra marique imperare, gentibus ac urbibus unam sub potestatem administrationemque civilem redactis. Unde liquet, Geographiae studio imperatores vacare debere, cum ea describat continentes ac maria, sive mediterranea

μὲν ἐντὸς, τὰ δὲ ἐκτὸς συμπάσης τῆς οἰκȣμένης. πρὸς [d] τȣ́τȣς δὲ ἡ διάθεσις, οἷς διαφέρει ταῦτα ἔχειν ȣ῞τως, ἢ ἑτέρως, καὶ γνώριμα εἶναι, ἢ μὴ γνώριμα. Βέλτιον γὰρ ἂν διαχειρίζοιεν ἕκαστα, εἰδότες τὴν χώραν ὁπόση τὶς, καὶ πῶς κειμένη τυγχάνει, καὶ τινὰς διαφορὰς [e] ἔχȣσα, τάς τ' ἐν τῷ περιέχοντι, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ. Ἄλλων δὲ κατ' ἄλλα μέρη δυναστευόντων, καὶ ἀπ' ἄλλης [f] ἑστίας καὶ ἀρχῆς τὰς πράξεις προχειριζομένων, καὶ ἐπεκτεινόντων τὸ τῆς ἡγεμονίας μέγεθος, ȣ̓κ ἐπίσης δυνατὸν ȣ῎τ' ἐκείνοις ἅπαντα γνωρίζειν, ȣ῎τε τοῖς γεωγραφȣ̃σιν· ἀλλὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, πολὺ ἐν ἀμφοτέροις καθορᾶται τȣ́τοις. Μόλις γὰρ τὸ ἐπίσης πάντ' εἶναι φανερὰ συμβαίη [g] τῆς συμπάσης οἰκȣμένης ὑπὸ μίαν ἀρχὴν καὶ πολιτείαν ὑπηγμένης· ἀλλ' ȣ̓δ' ȣ῞τως· ἀλλὰ τὰ ἐγγυτέρω μᾶλλον ἂν γνωρίζοιτο· καὶ προσήκει ταῦτα διὰ πλειόνων ἐμφανίζειν, ἵν' εἴη γνώριμα· ταῦτα γὰρ καὶ τῆς

d) πρὸς τȣ́τȣς] coni. Casaub. quam recepi pro πρὸς τȣ́τοις. e) ἔχȣσα] ἴσχȣσα ita omnes Codd. f) ἑστίας] Sane elegans lectio ed. Ald. et Basil. In Codd. et Interpr. pr. αἰτίας. g) τῆς συμπάσης] τῆς πάσης Venet.

ranea, sive orbem terrarum foris ambientia. Ad eos enim pertinet haec descriptio, quorum interest, haec esse illo vel alio modo, esse nota aut ignota. Singula enim rectius administraverint, qui loci quantitatem et situm bene teneant, et constitutionem aeris et soli bene sciant. Iam cum alii alibi obtineant dominationem, diversisque e patriis atque imperiis res gerere aggressi, fines suae ditionis proferant, fieri non potest, ut omnes vel ipsis vel geographis pari modo notae sint; verum apud utrosque crebro alia aliis magis minusve visuntur perspecta. Vix enim, ac ne vix quidem omnia aequaliter nota esse possunt, etiamsi terrarum orbis unius sub imperium redactus esset; sed propinquiora semper sint notiora necesse est. Et maximum studium adhibendum est, ut haec innotescant: sunt enim usui nostro propiora. Quare

της χρείας ἐγγυτέρω ἐστίν. Ὥς τ᾽ οὐκ ἂν εἴη θαυμαστὸν, οὐδ᾽ εἰ ἄλλος μὲν Ἰνδοῖς προσήκει χωρογράφος, ἄλλος δὲ Αἰθίοψιν, ἄλλος δὲ Ἕλλησι, καὶ Ῥωμαίοις. τί γὰρ ἂν προσήκοι τῷ παρ᾽ Ἰνδοῖς γεωγράφῳ, καὶ pag. 10. τὰ κατὰ Βοιωτοὺς οὕτω φράζειν, ὡς Ὅμηρος·

Οἵθ᾽ Ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα πετρήεσσαν,
Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε —

ἡμῖν δὲ προσήκει· τὰ δὲ [h] παρὰ Ἰνδοῖς οὕτω, καὶ τὰ καθ᾽ ἕκαστα οὐκέτι· οὐδὲ γὰρ ἡ χρεία ἐπάγεται· μέτρον δὲ αὐτὴ μάλιστα τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας.

Καὶ τοῦτο καὶ ἐν μικροῖς μὲν δῆλόν ἐστιν, οἷον ἐν τοῖς κυνηγεσίοις. ἄμεινον γὰρ ἂν [i] θηρεύσειέ τις εἰδὼς τὴν ὕλην, ὁποία τις, καὶ πόση· καὶ στρατοπεδεῦσαι δὲ καλῶς ἐν χωρίῳ, τοῦ εἰδότος ἐστὶ, καὶ ἐνεδρεῦσαι καὶ ὁδεῦσαι. Ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μεγάλοις ἐστὶ τηλαυγέστερον, ὅσῳ περ καὶ τὰ ἆθλα μείζω τὰ τῆς

 ἐμπει-

h) παρὰ Ἰνδοῖς οὕτω] Lectio codd. Vat. A. B. Venet. Interpr. Caſ. vulgo π. Ἰ. οὔπω. i) θηρεύσειε] θηρεύσει Vat. A. θηρεύσῃ Stroz. A. B. Vat. B. Venet.

Quare mirum non eſt, ſi alius certae regionis deſcriptor Indis conveniat, alius Aethiopibus, alius Graecis aut Romanis. Quid enim attineat Geographum, apud Indos qui ſit, etiam Boeotiam ita deſcribere, ut fecit Homerus:

Quique colunt Hyriam, ſaxoſumque Aulidis agrum,
Schoenumque, et Scolum. —

nobis vero convenit hoc: quae vero apud Indos ſunt, et apud ſingulos populos, hoc modo deſcribere nobis non conveniret: neque enim eo nos deducit ratio utilitatis, quae maxime huic ſolertiae modum praeſcribit.

Atque hoc etiam in exiguis rebus manifeſtum eſt, ut in venationibus. Nam commodius venabitur is, cui ſylvae qualitas ac quantitas fuerit nota: et ad caſtrorum inſidiarumve locationem, aut ad iter faciendum, loci peritia requiritur. Sed in maioribus hoc tanto eſt evidentius, quanto et maiora peritiae

ἐμπειρίας, καὶ τὰ σφάλματα ἐκ τῆς ἀπειρίας. Ὁ μέντοι [k] Ἀγαμέμνονος στόλος τὴν Μυσίαν, ὡς τὴν Τρωάδα πορθῶν, ἐπαλινδρόμησεν αἰσχρῶς. Πέρσαι δὲ, καὶ Λίβυες, τοὺς πορθμοὺς ὑπονοήσαντες εἶναι [l] τυφλοὺς στενωποὺς, ἐγγὺς μὲν ἦλθον κινδύνων μεγάλων. Τρόπαια δὲ τῆς [m] ἀνοίας κατέλιπον· οἱ μὲν τὸν τοῦ Σαλγανέως τάφον πρὸς τῷ Εὐρίπῳ τῷ Χαλκιδικῷ, τοῦ σφαγέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν ὡς καθοδηγήσαντος φαύλως ἀπὸ Μαλεῶν ἐπὶ τὸν Εὔριπον [n] τὸν στόλον· οἱ δὲ τὸ τοῦ Πελώρου μνῆμα, καὶ τούτου διαφθαρέντος κατὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν. πλήρης τε ναυαγίων ἡ Ἑλλὰς ὑπῆρξε κατὰ τὴν Ξέρξου στρατείαν. Καὶ ἡ τῶν Αἰολέων δὲ, καὶ ἡ τῶν Ἰώνων ἀποικία, πολλὰ τοιαῦτα πταίσματα παραδέδωκεν. Ὁμοίως δὲ, καὶ κατορθώματα ὅπου τὶ κατορθωθῆναι συνέβη παρὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν τόπων. καθάπερ ἐν τοῖς περὶ Θερμοπύλας στενοῖς ὁ Ἐφιάλτης λέγεται δείξας τὴν

k) Ἀγαμέμνονος] Sic in omnibus Codd. vulgo Ἀγαμεμνόνειος. l) τυφλοὺς στενωποὺς] optimam coniecturam Casaub. in textum recepi Scripti et editi τοῦ πλοῦ στενωποὺς. m) ἀνοίας] Interpr. prior legisse videtur ἀγνοίας; optime ut mihi videtur. n) τον στόλον] Sic quinque Casaub. Codd. et omnes quos evolvi, in editis τοῦ στόλου est.

tiae praemia, et graviora imperitiae damna sunt proposita. Nam Agamemnonis quidem classis Mysiam veluti Troadem populans, turpiter retro cursum avertit: et Persae atque Afri traiectus freti putantes esse caeca vada, tantum non in magna pericula devenere. Suae quidem stultitiae monumenta reliquerunt. Persae, sepulchrum Salganei apud Euripum Chalcidicum ab ipsis occisi, quod male eos a Malea ad Euripum duxisset: nec non Afri tumulum Pelori, eandem ob causam interfecti. Et Bello Xerxico plena naufragiorum tabulis fuit Graecia. Aeolum quoque et Ionum colonia huiusmodi clades multas tulit. Contra res aliquoties praeclare sunt gestae peritia locorum: quemadmodum Ephialtes fertur in angustiis, quae

τὴν διὰ τῶν ὀρῶν ἀτραπὸν τοῖς Πέρσαις, ὑποχειρίους αὐτοῖς ποιῆσαι τοὺς περὶ Λεωνίδαν, καὶ δέξασθαι τοὺς βαρβάρους εἴσω Πυλῶν. Ἐάσας δὲ τὰ παλαιὰ, τὴν νῦν Ῥωμαίων στρατείαν ἐπὶ Παρθυαίους ἱκανὸν ἡγοῦμαι [o] τούτου τεκμήριον· ὡς δ' αὔτως τὴν ἐπὶ Γερμανοὺς, καὶ Κελτοὺς, ἐν ἕλεσι καὶ δρυμοῖς ἀβάτοις ἐρημίαις τε τοπομαχούντων τῶν βαρβάρων, καὶ τὰ ἐγγὺς πόῤῥω ποιούντων τοῖς ἀγνοοῦσι, καὶ τὰς ὁδοὺς ἐπικρυπτομένων, καὶ τὰς εὐπορίας τροφῆς τε, καὶ τῶν ἄλλων.

Τὸ μὲν δὴ πλέον, ὥσπερ εἴρηται, πρὸς τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους καὶ τὰς χρείας. [p] Ἔστι δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς τὸ πλέον [q] περὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους. σημεῖον δὲ, τὰς γὰρ τῶν πολιτειῶν διαφορὰς, ἀπὸ τῶν ἡγεμονικῶν διακρίνομεν· ἄλλην μὲν

o) τούτου] τούτων Vat. A. B. Venet. Reg. Caſ. p) Ἔστι δὲ καὶ] Bemb. Stroz. uterque Vat. B. vulgo ἔτι δ. κ. q) περὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους] Sic Venet. et ex eo Interpr. prior. Vat. A. B. Bemb. Stroz.: τὸ πλέον ὥσπερ εἴρηται περὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους. Addunt impreſſi καὶ τὰς χρείας nullo aſſentiente Codice.

quae ſunt apud Thermopylas, Perſis demonſtrando per montes calle, Leonidam cum ſociis in manus tradidiſſe, barbarosque intra Pylas adduxiſſe. Et omiſſis antiquis, exiſtimo proximam Romanorum in Parthos expeditionem huic propoſito demonſtrando ſufficere: tum in Germanos et Celtas, cum barbari in paludibus et nemoribus inviis ac ſolitudinibus degentes, locorum natura ſe tuerentur, efficerentque, ut locorum ignaris procul remota viderentur, quae erant propinqua, itineraque occultarent, et alimentorum ac rerum aliarum copiam praeciderent.

Ergo, ut docuimus, Geographiae maior pars ad vitam et uſum Imperatorum refertur. Porro autem circa haec eadem magna philoſophiae moralis vel politicae pars verſatur. Hoc exinde probo, quod varias rerum publicarum formas a vario eas regendi modo appellamus; alium

pag. 11. μὲν ἡγεμονίαν τιθέντες τὴν μοναρχίαν, ἣν καὶ βασιλείαν καλȣ͂μεν· ἄλλην δὲ, τὴν ἀριςοκρατείαν· τρίτην δὲ, τὴν δημοκρατίαν. τοσαύτας δὲ καὶ τὰς πολιτείας νομίζομεν, ὁμωνύμως καλȣ͂ντες ὡς ἂν ἀπ' ἐκείνων τὴν ἀρχὴν ἐχȣ́σας τῆς εἰδοποιΐας. Ἄλλος γὰρ νόμος τὸ τȣ͂ βασιλέως πρόςαγμα, ἄλλος δὲ τὸ τῶν ἀρίςων, [r] καὶ τὸ τȣ͂ δήμȣ. Τύπος δὲ, καὶ σχῆμα πολιτείας ὁ νόμος. διὰ τȣ͂το δὲ, καὶ τὸ δίκαιον εἶπόν τινες τὸ τȣ͂ κρείττονος συμφέρον. Εἴπερ ȣ͂ν ἡ πολιτικὴ φιλοσοφία περὶ τȣ̀ς ἡγεμόνας τὸ πλέον ἐςὶν, ἔςι δὲ καὶ ἡ γεωγραφία περὶ τὰς ἡγεμονικὰς χρείας, ἔχοι ἄν τι πλεονέκτημα [s] καὶ αὐτὴ παρὰ τȣ͂το. Ἀλλὰ τȣ͂το μὲν τὸ πλεονέκτημα, πρὸς τὰς πράξεις.

Ἔχει δέ τινα καὶ θεωρίαν ȣ̓ φαύλην ἡ πραγματεία, τὴν μὲν τεχνικήν τε καὶ μαθηματικὴν, καὶ φυσικήν· τὴν δὲ ἐν ἱςορίᾳ καὶ μύθοις κειμένην, ȣ̓δὲν [t] ȣ̓͂σι πρὸς τὰς πράξεις. οἷον εἴ τις λέγει τὰ περὶ τὴν Ὀδυσ-

r) καὶ τὸ τȣ͂ δήμȣ] καὶ ἄλλος τὸ τ. δ. coni. Caſaub. s) καὶ αὐτὴ] Sic omnes Codd. vulgo καὶ αὐτό. t) ȣ̓͂σι] ita praeter Bemb. omnes Codd. editi ȣ̓͂σαν.

alium principatum ſtatuentes monarchiam, quae et regnum dicitur, aliam optimorum, aliam populi poteſtatem: totidemque reipublicae genera iudicamus, iisdemque ea nominibus afficimus, quod ab iis originem formae ſuae ducunt. Alia enim lex eſt mandatum regis, alia optimatum rogatio, alia plebis ſcitum: reipublicae itaque forma et figura lex eſt; ideoque ius quidam definierunt potentioris eſſe commodum. Si ergo philoſophia politica plerumque circa principes verſatur, geographia autem etiam conducit ad eorum utilitatem: hoc ipſo haec aliquam obtinet praeſtantiam prae illa, quae autem ad vitam pertinet activam.

Speculativam quoque doctrinam habet geographica tractatio minime contemnendam, partim artificioſam, et mathematicam et phyſicam, partim in hiſtoria et fabulis ſitam, quae ad agendum nihil

Ὀδυσσέως πλάνην καὶ Μενελάου, καὶ Ἰάσονος, εἰς φρόνησιν μὲν οὐδὲν ἂν συλλαμβάνειν δόξειεν, ἣν ὁ πράττων ζητεῖ, πλὴν εἰ καταμίσγοι καὶ τῶν γενομένων ἀναγκαίων τὰ παραδείγματα χρήσιμα· διαγωγὴν δ' ὅμως [u] πορίζοι ἂν οὐκ ἀνελεύθερον τῷ ἐπιβάλλοντι ἐπὶ τοὺς τόπους τοὺς παρασχόντας τὴν μυθοποιίαν. [x] καὶ γὰρ τοῦτο ζητοῦσιν οἱ πράττοντες, διὰ τὸ ἔνδοξον, [y] καὶ τὸ ἡδύ, ἀλλ' οὐκ ἐπιπολύ· μᾶλλον γὰρ σπουδάζουσιν, ὡς εἰκὸς, περὶ τὰ χρήσιμα. διόπερ καὶ τῷ γεωγράφῳ τούτων μᾶλλον, [z] ἢ ἐκείνων, ἐπιμελητέον. Ὡς δ' αὔτως ἔχει καὶ περὶ τῆς ἱστορίας καὶ περὶ τῶν μαθημάτων· καὶ γὰρ τούτων τὸ χρήσιμον ἀεὶ μᾶλλον ληπτέον, καὶ τὸ πιστότερον.

Μάλιστα δὲ δοκεῖ, καθάπερ εἴρηται, γεωμετρίας τε καὶ ἀστρονομίας δεῖν, τῇ τοιαύτῃ ὑποθέσει. Καὶ

u) πορίζοι] Casaub. Vat. A. B. Venet. Stroz. χωρίζοι. x) καὶ γὰρ τοῦτο] καὶ γὰρ καὶ τοῦτο coni Casaub. y) καὶ τὸ ἡδύ] ἢ τὸ ἡδύ Reg. apud Montefalc. in bibl. bibliothecarum. z) ἢ ἐκείνων] Secutus sum lect. Reg. Stroz. Venet. vulgo ἢ ἐκείνου.

hil conferunt: ut si quis Ulyssis, Menelai, aut Iasonis errores recenseat, nihil is videbitur ad prudentiam parandam adferre adiumenti, quam in actione versans requirit, nisi sicubi eorum, quae ii perferre coacti sunt, utilia exempla admisceat; non illiberalem tamen delectationem praebet ei, qui ad ea venit loca, quae fabulis occasionem dederunt. Atque qui vitam agendo agunt, eas etiam cognoscere student, propter earum famam et iucunditatem; non autem multum temporis iis impendunt, sed, ut par est, utilia magis sectantur; sic quoque Geographus etiam utilia iucundis praeferre debet. Idem quoque de historia et mathematica cognitione iudicandum est, in quibus etiam, quod utilius et fide dignius est, praecipue captari debet.

Maxime autem videtur, id quod ante etiam monuimus, Geometria atque Astronomia indigere hoc institutum. Ac

[a]Καὶ δεῖ μὲν ὡς ἀληθῶς· σχήματα γὰρ, καὶ κλίματα, καὶ μεγέθη καὶ τὰ ἄλλα τὰ τούτοις οἰκεῖα, οὐχ οἷόν τε λαβεῖν καλῶς, ἄνευ τῆς τοιαύτης μεθόδου. Ἀλλ', ὥσπερ τὰ περὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὅλης γῆς, ἐν ἄλλοις δεικνύουσιν, ἐνταῦθα δὲ ὑποθέσθαι δεῖ, καὶ πιστεῦσαι τοῖς ἐκεῖ δειχθεῖσιν. Ὑποθέσθαι δὲ καὶ σφαιροειδῆ μὲν τὸν κόσμον, σφαιροειδῆ δὲ καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς· ἔτι δὲ τούτων πρότερον, τὴν ἐπὶ τὸ μέσον τῶν σωμάτων φοράν. [b] αὐτὸ μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐγγύς ἐστιν. εἰ ἄρα ἐπισημηνάμενοι ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ, οἷον ὅτι ἡ γῆ σφαιροειδὴς, ἐκ μὲν τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, πόῤῥωθεν [c] ὑπόμνησις· καὶ τὸ, ἕκαστον σῶμα ἐπὶ τὸ αὐτοῦ

a) Καὶ δεῖ μὲν] In cod. Venet. μὲν deest. b) αὐτὸ μόνον — ἐγγύθεν] Hic locus corruptus ex codicibus sanari non potest, iisdem vitiis, quibus impressa laborant exempla, correptis. Pro αὐτὸ μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ τ. κ. malim legere αὐτὸ μὲν ἢ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως, ἢ τῶν κ. deinde verbis, καὶ τὸ, ἕκαστον — νεύειν, quae ex margine textui inculcata videntur, semotis locum totum ita constituerim: αὐτὸ μὲν ἢ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐγγύς ἐστι. εἰ ἄρα, ἐπισημηναμένῳ (sic cum Vat. scribo) ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ, οἷον ὅτι ἡ γῆ σφαιροειδὴς, ἐκ μὲν τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, πόῤῥωθεν ὑπόμνησις· ἐκ δὲ τῶν κατὰ πελάγη, καὶ τὸν οὐρανὸν φαινομένων, ἐγγύθεν. c) ὑπόμνησις] ἡ ὑπόμνησις Venet. A.

Ac plane ita res habet: figurae quippe, inclinationes, ac magnitudines aliaque his affinia sine ista methodo haberi nullo modo possunt. Sed velut totius terrae dimensio alibi demonstratur, ita hic pro certis ponuntur atque habentur, quae alibi sunt demonstrata. Sumitur hoc quoque, mundum esse globum, itemque globosam terrae superficiem: itemque ante haec, ferri corpora ad medium, quod unum sensu cognoscitur, aut e communibus animi notionibus in promtu est. Ut paucis rem absolvamus, exempli loco sit globosa terrae forma, quae ex latione corporum ad centrum e longinquo probatur; item, quod quodvis corpus ad centrum inclinat, quod e propinquo

αὐτῦ ἄρτημα νεύειν, ἐκ δὲ τῶν κατὰ πελάγη καὶ Pag. 12.
τὸν ὐρανὸν Φαινομένων, ἐγγύθεν· καὶ γὰρ ἡ αἴσθησις ἐπιμαρτυρεῖν δύναται, καὶ ἡ κοινὴ ἔννοια. Φανερῶς γὰρ ἐπιπροσθεῖ τοῖς πλέυσιν ἡ κυρτότης τῆς θαλάττης, ὥς τε μὴ προσβάλλειν τοῖς πόῤῥωθεν [d] φέγγεσι, τοῖς ἐπ᾽ ἴσον ἐξηρμένοις τῇ ὄψει· ἐξαρθέντα γῦν πλέον τῆς ὄψεως ἐφάνη, καίτοι πλέον ἀποσχόντα αὐτῆς· ὁμοίως δὲ καὶ αὐτὴ μετεωρισθεῖσα εἶδε τὰ κεκρυμμένα πρότερον. Ὅπερ δηλοῖ καὶ ὁ ποιητής· τοιῦτον γάρ ἐςι καὶ τό·

Ὀξὺ μάλα προϊδών, μεγάλυ ὑπὸ κύματος ἀρθείς.

Καὶ τοῖς προσπλέυσι δὲ αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἀπογυμνῦται τὰ πρόσγαια μέρη, καὶ τὰ φανέντα ἐν ἀρχαῖς ταπεινὰ ἐξαίρεται μᾶλλον. Τῶν τε ὐρανίων ἡ περιφορὰ ἐναργής ἐςι καὶ ἄλλως, καὶ ἐκ τῶν γνωμονικῶν. ἐκ δὲ τύτων εὐθὺς ὑποτείνει καὶ ἡ ἔννοια, ὅτι ἐῤῥιζωμένης ἐπ᾽ ἄπειρον τῆς γῆς, ὐκ ἂν ἡ τοιαύτη περιφορὰ συνέβαινε.

d) φέγγεσι] φέγγυσι Mss. Casaub. Bemb. Stroz. A. Vat. A.

pinquo ex iis, quae in coelo aut mari obſervantur, demonſtrari poteſt, cum et ſenſus teſtimonium ferre queat, et notitia communis. Etenim navigantibus curvitas maris perſpicue occurrit, ita ut viſu non attingant lumina ab ipſis longius remota, quae eadem cum oculis ipſorum altitudine emineant, altius autem viſu elata, conſpici poſſunt, etiam cum longius ab oculis removeantur. Quo pacto etiam oculi in altum ſublati ea cernunt, quae prius latebant. Quod etiam Poëta declaravit. Huc enim pertinet illud:

Elatus fluctu a magno proſpexit acute.

Humiliora etiam navi ad litus accedentibus magis ſubinde magisque deteguntur, et quae initio depreſſa videbantur, magis iam paulatim attolluntur. Iam coeleſtium motus cum alias, tum ex umbrae rationibus eſt evidens. Atque ex his ſtatim intellectus hoc deprehendit, converſionem coeli fieri non poſſe, ſi terra radices ſuas in infinitum

συνέβαινε. Καὶ τὰ περὶ τῶν κλιμάτων δὲ, ἐν τοῖς περὶ τῶν οἰκήσεων δείκνυται.

Νυνὶ δὲ ἐξ ἑτοίμȣ δεῖ λαβεῖν ἔνια, καὶ ταῦθ᾽ ὅσα τῷ πολιτικῷ καὶ τῷ στρατηλάτῃ χρήσιμα. Οὔτε γὰρ ὅτω δεῖ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὸν ȣ̓ρανὸν, καὶ τὴν θέσιν τῆς γῆς, ὥς τ᾽ ἐπειδὰν γένηται κατὰ τόπȣς, καθ᾽ ȣ̓̀ς ἐξήλλακταί τινα τῶν φαινομένων τοῖς πολλοῖς ἐν τῷ ȣ̓ρανῷ, ταράσσεσθαι καὶ τοιαῦτα λέγειν·

Ὦ φίλοι, ȣ̓ γάρ τ᾽ ἴδμεν ὅπη ζόφος, ȣ̓δ᾽ ὅπη ἠώς,
Οὐδ᾽ ὅπη ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ᾽ ὑπὸ γαῖαν,
Οὐδ᾽ ὅπη ἀννεῖται. —

ȣ̓̀θ᾽ ȣ̔́τως ἀκριβȣ̃ν ὥς τε τὰς πανταχȣ̃ συνανατολάς τε καὶ συγκαταδύσεις, καὶ συμμεσȣρανήσεις, καὶ ἐξάρματα πόλων, καὶ τὰ κατὰ κορυφὴν σημεῖα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα κατὰ τὰς μεταπτώσεις τῶν ὁρι-ζόντων

tum extenderet. De climatibus sermo erit in sectione de habitationibus.

Nunc autem ex iis, quae in promptu habentur, accipienda quaedam sunt, ea scilicet, quae civili ac exercitus ductori prosunt. Neque enim usque adeo ignarum esse decet rerum coelestium et situs terrae, ut, cum in loca pervenerit, in quibus aliquid eorum, quae in coelo apparere solent, ab usitato modo discrepet, tum animo perturbetur et in hanc sententiam loquatur:

O socii, neque enim noctis quo cardine surgat
Caligo, vel qua roseis aurora quadrigis
Vecta diem referat, praeceps ubi lampada condat
Titan, qua curru terram superetve supino,
Novimus. —

Neque rursus ita accurate omnia scrutari, ut quae ubicunque locorum simul exoriuntur, simul occidunt, simul ad medium coeli appellunt, quae polorum exaltationes, quae supra verticem ferantur *puncta*, et quae alia id

ζόντων ἅμα, καὶ τῶν ἀρκτικῶν διαφέροντα [c] ἀπαντᾷ, τὰ μὲν πρὸς τὴν ὄψιν, τὰ δὲ καὶ τῇ φύσει, γνωρίζειν ἅπαντα. Ἀλλὰ τὰ μὲν μηδ' ὅλως φροντίζειν, πλὴν εἰ θέας φιλοσόφου χάριν· τοῖς δὲ πιστεύειν κἂν μὴ βλέπῃ, τὸ διότι· καὶ γὰρ τοῦτο τοῦ φιλοσοφοῦντος μόνου· τῷ δὲ πολιτικῷ σχολῆς οὐ τοσαύτης μέτεστιν, ἢ οὐκ ἀεί. Οὐ μὴν οὐδ' οὕτως ὑπάρχειν ἁπλοῦν δεῖ τὸν ἐντυγχάνοντα τῇ γραφῇ ταύτῃ, καὶ ἀργόν, ὥς τε μηδὲ σφαῖραν ἰδεῖν, μηδὲ κύκλους ἐν αὐτῇ, τοὺς μὲν παραλλήλους, τοὺς δ' ὀρθίους πρὸς τούτους, τοὺς δὲ Pag. 13.
λοξούς· μηδὲ τροπικῶν τε, καὶ ἰσημερινῶν, καὶ ζωδιακοῦ θέσιν, δι' οὗ φερόμενος ὁ ἥλιος τρέπεται, καὶ διαφορὰς διδάσκει κλιμάτων τε καὶ ἀνέμων. Ταῦτα γὰρ καὶ τὰ περὶ τοὺς ὁρίζοντας, καὶ τοὺς ἀρκτικούς, καὶ ὅσα ἄλλα κατὰ τὴν πρώτην ἀγωγὴν τὴν εἰς τὰ μαθήματα παραδίδοται, κατανοήσας τις ἄλλως, πῶς

c) ἀπαντᾷ] coni. Casaub. quam Venet. Cod. confirmat. Reliqui ἅπαντα, inepte.

id genus mutatione horizontum iuxta atque arcticorum circulorum diversa eveniunt, visu alia percepta, alia per ipsius rei naturam cognita habeat. Sed haec partim prorsus ei sunt omittenda, nisi philosophiae contemplationis causa attingat: partim credenda philosophis, etiam si causam ipse non perspiciat. Nam causas scire philosophi solius est: civili homini tantum non est otii, aut certe non semper. Interim qui hoc opus leget, eum non eo usque rudem aut inertem esse oportet, ut neque sphaeram inspiciat nusquam, neque circulos in ea descriptos, quorum alii se aequis inter se perpetuo intervallis ambiunt, alii in hos ad angulos rectos incidunt, alii per obliquum ducuntur: neque norit eorum situm, quibus statio et in alteram mundi partem aversio Solis definitur, aut dies nocti aequatur, neque signiferum, per quem Sol decurrit, suisque conversionibus discrimina climatum et ventorum efficit. Qui enim haec, et quae de horizontibus, arcticis, aliisque rebus in prima mathematum institutione

πῶς δύναται παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις ἐνταῦθα; [f] ὅ, τε μήδ' εὐθεῖαν γραμμὴν, ἢ περιφερῆ, μὴ δὲ κύκλον εἰδὼς, μηδὲ σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν, ἢ ἐπίπεδον, μηδ' ἐν τῷ οὐρανῷ, μηδὲ τοὺς ἑπτὰ τῆς μεγάλης ἄρκτου ἀστέρας καταμαθὼν, μηδ' ἄλλο τὶ τῶν τοιούτων μηδὲν, ἢ οὐκ ἂν δέοιτο τῆς πραγματείας ταύτης, ἢ οὐχὶ νῦν, ἀλλ' ἐκείνοις ἐντυχὼν πρότερον, ὧν χωρὶς οὐκ ἂν εἴη γεωγραφίας οἰκεῖος.

Ἁπλῶς δὲ, κοινὸν εἶναι τὸ σύγγραμμα τοῦτο δεῖ, καὶ πολιτικὸν, καὶ δημωφελὲς ὁμοίως, ὥσπερ καὶ τὴν τῆς ἱστορίας γραφήν. Κἀκεῖ δὲ πολιτικὸν λέγομεν [g] οὐχὶ τὸν παντάπασιν ἀπαίδευτον, ἀλλὰ τὸν μετασχόντα τῆς τε ἐγκυκλίου, καὶ συνήθους ἀγωγῆς τοῖς ἐλευθέροις, καὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν· οὐδὲ γὰρ ἂν οὔτε ψέγειν δύναιτο καλῶς, οὔτ' ἐπαινεῖν, οὐδὲ κρίνειν ὅσα μνήμης ἄξια τῶν γεγονότων, ὅτῳ μηδὲν ἐμέλησεν ἀρετῆς, καὶ φρονήσεως, καὶ τῶν εἰς ταῦτα λόγων.

f) ὅ, τε μήδ'] ὁ δὲ μηδ' Venet., quod mihi non displicet. Reg. ὁ μήδ'. g) οὐχὶ τὸν] οὐχὶ δὲ τὸν Reg.

tutione traduntur, non recte intelligit, quomodo is assequatur ea, quae hic disputantur? et qui rectam, circumductamve lineam, qui circulum ignorat, et globosam superficiem, aut planiciem, et qui in ipso coelo neque septem stellas ursae maioris cognitas habet, neque harum rerum quicquam, is aut prorsus est ab hac tractatione alienus, aut in praesentia saltem: priusque ea discere debet, sine quibus ad geographiam non est aptus.

Omnino autem hunc commentarium communem oportet esse, et civilibus hominibus commodum, et in publicum utilem, quemadmodum et scriptionem historiae. Nam et hic civilem vocamus, non qui prorsum sit ineruditus, sed qui disciplina circulari et liberalibus ac philosophantibus usitata, sit institutus. Nam qui nullum virtuti ac prudentiae, ac iis quibus ista comparantur doctrinis studium impendit, is neque vituperare quicquam recte, neque laudare, neque iudicare potest, quaenam facta sint digna memo-

λόγων. Οὕτως δὲ καὶ οἱ τοὺς λιμένας καὶ τοὺς περίπλους καλουμένους πραγματευθέντες, ἀτελῆ τὴν ἐπίσκεψιν ποιοῦνται, μὴ προστιθέντες ὅσα ἐκ τῶν μαθημάτων, καὶ ἐκ τῶν οὐρανίων, [h] συνάπτειν προσῆκε. Διόπερ ἡμεῖς πεποιηκότες ὑπομνήματα ἱστορικὰ χρήσιμα, ὡς ὑπολαμβάνομεν, εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, ἔγνωμεν προσθεῖναι καὶ τήνδε τὴν [i] σύνταξιν· ὁμοειδὴς γὰρ καὶ αὐτή, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς. Ἔτι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἐκεῖ [k] τὰ περὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας καὶ βίους τυγχάνει μνήμης, τὰ δὲ μικρὰ καὶ ἄδοξα παραλείπεται, [l] κἀνταῦθα δεῖ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ παραπέμπειν, ἐν δὲ τοῖς ἐνδόξοις, καὶ μεγάλοις, καὶ ἐν οἷς τὸ πραγματικόν, καὶ [m] μνημόνευτον, καὶ ἡδύ, διατρίβειν. Καθάπερ γε

h) συνάπτειν] Sic Henr. Scrimgerus in quodam codice se invenisse observat. optima lectio. vulgo ἃ συνάπτειν minus commode, quod Breguignius tamen defendit. i) σύνταξιν] τάξιν Vat. B. Bemb. k) τὰ περὶ] τὰ μὲν περὶ Stroz. l) κἀνταῦθα δεῖ] Med. Cod. ap. Gronov. Reg. Vat. B. rel. ἐνταῦθα δή, praeter Stroz. A. qui κἀνταῦθα καὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ καὶ ἄδοξα habet. m) μνημόνευτον] εὐμνημόνευτον. Vat. uterque Venet. Stroz. Casaub.

memoria. Sic ii, qui portus et circumnavigationes quas vocant descripsere, imperfectam tractationem reliquerunt, non adiunctis quae e mathematis ac coelestium orbium doctrina erant annectenda. Quamobrem nos, postquam historicos composuimus commentarios, utiles, ut quidem arbitramur, ad moralem ac civilem philosophiam, hoc quoque opus addere statuimus: est enim eiusdem formae, et ad eosdem pertinet viros, maxime qui in aliquo sunt fastigio collocati. Tum quo modo ibi ea sola commemorantur, quae sunt illustrium virorum ac vitarum, exiguis ac ingloriis omissis: eodem hic parva et obscura praeterire intendimus; in claris autem et magnis, et in quibus ad actiones facieus aliquid memorabile, aut oblectationi aptum inest, immorari. Ac quemad-

γε καὶ ἐν τοῖς κολοσσικοῖς ἔργοις, ὐ τὸ καθ' ἕκαστον ἀκριβὲς ζητοῦμεν, ἀλλὰ τοῖς καθόλου προσέχομεν μᾶλλον, [n] ἢ εἴη καλῶς τὸ ὅλον· οὕτως κἀν τούτοις
pag. 14. ποιεῖσθαι δεῖ τὴν κρίσιν. κολοσσουργία γάρ τις καὶ αὕτη, τὰ μεγάλα φράζουσα πῶς ἔχει, [o] καὶ τὰ ὅλα· πλὴν εἴτι κινεῖν δύναται, [p] ὅ, τι καὶ τῶν μικρῶν, τὸν φιλειδήμονα καὶ τὸν πραγματικόν. Ὅτι μὲν οὖν σπουδαῖον τὸ προκείμενον ἔργον, καὶ φιλοσόφῳ [q] προσῆκον, ταῦτα εἰρήσθω.

ΚΕΦ. Β.

Εἰ δὲ πολλῶν προειπόντων ἐπιχειροῦμεν καὶ αὐτοὶ λέγειν περὶ τῶν αὐτῶν, οὔπω [a] μεμπτέοι, ἂν μὴ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον [b] διελεγχθῶμεν ἐκείνοις ἅπαντα λέ-

n) ἢ εἴη καλῶς] ἢ εἰ καλῶς Reg. εἰ καλῶς Vat. B. ἢ καλῶς Vat. A. Venet. Bemb. o) καὶ τὰ ὅλα] In editis καὶ τὰ ἄλλα. Meliorem lectionem praebent omnes Codd. Msti. Pro τὰ μεγάλα φράζουσα p. f. in Reg. Cod. ap. Montefalc. est φροντίζουσα. p) ὅτι καὶ τ. μ.] ὅτι deest in Reg. q) προσῆκον] πρέπον Codd. Casaub. Stroz. Vat. A. B. Venet. A. B. Reg.

a) μεμπτέοι] μεμπτέον Stroz. Venet. A. b) διελεγχθῶμεν] Sic Reg. Vat. A. B. vulgo διαλεχθῶμεν.

admodum in statuarum ingentium operibus, non in singulis particulis exacta quaeritur subtilitas, sed id magis perpendimus, totumne opus recte sit confectum: ita hic quoque iudicium est faciendum. Est enim hoc quoque opus veluti colossi cuiusdam structura, in quo magna describuntur, et universa; nisi exile quippiam occurrat, quod ipsum afficere scientiae cupidum rebusque agendis deditum possit. Atque haec quidem disputata sint a nobis, ut constet institutum a nobis opus praeclarum esse et philosopho conveniens.

CAP. II.

Quod autem post multos, qui de his rebus ante nos dixerunt, eas aggredimur enarrare, ob id reprehendendi non sumus, nisi convicti, nos omnia eodem modo

λέγοντες. Ὑπολαμβάνομεν δ' ἄλλων ἄλλο τι κατορθωσάντων, [c] πολὺ μέρος ἔτι τοῦ ἔργου λείπεσθαι· πρὸς οὓς ἂν καὶ μικρὸν προσλαβεῖν δυνηθῶμεν, ἱκανὴν δεῖ τίθεσθαι πρόφασιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Καὶ γὰρ δὴ πολύ τι τοῖς νῦν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτεια, καὶ τῶν Παρθυαίων, τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας προσδέδωκε· καθάπερ τοῖς μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου στρατείαν, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης. ὁ μὲν γὰρ [d] τῆς Ἀσίας πολλὴν ἀνεκάλυψεν ἡμῖν, καὶ τῶν βορείων τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρι τοῦ Ἴστρου· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἑσπέρια τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρις Ἄλβιος ποταμοῦ, τοῦ τὴν Γερμανίαν δίχα διαιροῦντος, τά τε πέραν τοῦ Ἴστρου, τὰ μέχρι Τύρα ποταμοῦ· τὰ δὲ ἐπέκεινα μέχρι Μαιωτῶν, καὶ τῆς εἰς Κόλχους τελευτώσης παραλίας, Μιθριδάτης ὁ [e] ἐπικληθεὶς Εὐπάτωρ ἐποίησε γνώριμα, καὶ οἱ ἐκείνου στρατηγοί· οἱ δὲ Παρθυαῖοι, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν, καὶ τὴν Βακτριανήν, καὶ τοὺς ὑπὲρ

c) πολὺ μέρος] Stroz. Vat. A. B. Venet. ἄλλο πολὺ μ.
d) τῆς Ἀσίας πολλὴν] πολὺ τῆς Ἀσ. Casaub. Stroz. Vat. A.
e) ἐπικληθεὶς] κληθεὶς. Casaub. Reg. Vat. A. B. Venet.

modo dixisse, ut alii. Caeterum cum alii alias partes bene tractaverint, censemus magnam tamen adhuc operis partem restare: ut satis iusta conatus nostri videatur fuisse occasio, si prioribus vel exiguum aliquid adiiciamus. Etenim iis, qui hodie vivunt, multum notitiae attulit Romanorum et Parthorum imperium: sicut et Alexandri expeditione multa innotuerunt, ut ait Eratosthenes. Is enim magnam Asiae partem nobis aperuit, et Europae regiones septemtrionales ad Istrum usque omnes. Romani autem occidua Europae omnia usque ad Albim fluvium, qui Germaniam in duas partes dividit, et quae trans Istrum sunt usque ad Tyram fluvium. Ulteriora autem usque ad Maeotidem lacum et oram maritimam, quae ad Colchos finitur, Mithridates cognomento Eupator nota reddidit, et duces eius. Parthi Hyrcaniam, Bactrianam

τούτων δὲ Σκύθας, γνωριμωτέρους ἡμῖν ἐποίησαν, ἧττον γνωριζομένους ὑπὸ τῶν πρότερον· ὥς τε ἔχοιμεν ἄν τι λέγειν πλέον τῶν πρὸ ἡμῶν. Ὁρᾶν δὲ ἐστι τοῦτο μάλιστα ἐν τοῖς λόγοις τοῖς πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν· ἧττον μὲν [f] ἐκ τῶν πάλαι, μᾶλλον δὲ τοὺς μετ' Ἐρατοσθένη, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον· οὓς εἰκὸς ὅσῳ περ πολυμαθέστεροι τῶν πολλῶν γεγόνασι, τοσούτῳ δυσελεγκτοτέρους εἶναι τοῖς ὕστερον, ἄν τι πλημμελῶς λέγωσιν. Εἰ δ' ἀναγκασθησόμεθά που τοῖς αὐτοῖς ἀντιλέγειν, οἷς μάλιστα ἐπακολουθοῦμεν κατ' ἄλλα, δεῖ συγγνώμην ἔχειν. οὐ γὰρ πρόκειται πρὸς ἅπαντας ἀντιλέγειν, ἀλλὰ τοὺς μὲν πολλοὺς ἐᾶν, οἷς μηδὲ ἀκολουθεῖν ἄξιον· [g] ἐκείνους δὲ διαιτᾶν, οὓς ἐν τοῖς πλείστοις κατορθωκότας ἴσμεν. ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἅπαντας φιλοσοφεῖν ἄξιον· πρὸς Ἐρατοσθένη δὲ καὶ Ποσειδώνιον, καὶ Ἵππαρχον, καὶ Πολύβιον, καὶ ἄλλους τοιούτους καλόν.

Πρό-

f) ἐκ τῶν πάλαι] τοὺς πάλαι Casaub. Vat. uterque Bemb. ἐκ τοῦ πάλαι Stroz. Venet. g) ἐκείνους] ἐκείνοις Bemb. Stroz.

et Scythas ultra eam habitantes notiores nobis redegerunt, cum prioribus nobis minus essent noti. Habemus ergo, quod scribamus praeter ea, quae nobis aetate priores litteris mandaverunt. Idque praesertim conspicuum est in iis, quae contra illos disputamus, minus quidem saepe contra antiquos, praecipue autem contra Eratosthenem et eos, qui post hunc scripserunt: quos par est tanto severius redargui a posterioribus posse, sicubi peccaverunt, quanto maiore quam vulgus hominum doctrina fuerunt ac cognitione rerum praediti. Quod si aliquando cogemur iis ipsis contradicere, quos maxime alioqui sequimur, ignoscendum erit nobis. Neque enim statuimus contra omnes dicere, sed plerosque missos facere, ut qui digni non sint, quos sequare: de iis autem solis iudicium facere, quos pleraque novimus recte scripsisse. Nam ne philosophari quidem adversus omnes convenit: contra Eratosthenem autem, Posidonium, Hipparchum, et Polybium aliosque horum similes decet.

Primo

Πρότερον δ' ἐπισκεπτέον Ἐρατοσθένη, παρατιθέντας ἅμα καὶ τὴν Ἱππάρχου πρὸς αὐτὸν ἀντιλογίαν. Ἔστι δ' ὁ Ἐρατοσθένης οὐχ οὕτως εὐκατατρόχαστος, ὥστε μηδ' Ἀθήνας αὐτὸν ἰδεῖν φάσκειν, ὅπερ Πολέμων ἐπιχειρεῖ δεικνύναι· οὔτ' ἐπὶ τοσοῦτον πιστός, ἐφ' ὅσον παρεδέξαντό τινες, καίπερ πλείστοις ἐντυχών, ὡς εἴρηκεν αὐτός, ἀγαθοῖς ἀνδράσιν. Ἐγένοντο γάρ, φησὶν ὁ Ἐρατοσθένης, ὡς οὐδέ ποτε κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὑφ' ἕνα περίβολον καὶ μίαν πόλιν, οἱ κατ' Ἀρίστωνα καὶ Ἀρκεσίλαον ἀνθήσαντες φιλόσοφοι. Οὐχ ἱκανὸν δ' οἶμαι τοῦτο, ἀλλὰ τὸ κρίνειν καλῶς, οἷς μᾶλλον [h] προσιτέον. ὁ δέ, Ἀρκεσίλαον καὶ Ἀρίστωνα τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθησάντων κορυφαίους τίθησιν· Ἀπελλῆς τε αὐτῷ πολύς ἐστι καὶ Βίων, ὅν φησι [i] πρῶτον ἀνθινὰ περιβαλεῖν φιλοσοφίαν. ἀλλ' ὅμως πολλάκις [k] εἰπεῖν ἂν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, Pag. 15.

C 4 Οἵην

h) προσιτέον] πιστέον αὐτῶν Bemb. Stroz. i) πρῶτον — φιλοσοφίαν] Sic Bembi liber. πρ. ἄν τινα πρ. φιλοσοφίαν Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo inepte πρ. θείαν τινὰ π. σοφίαν. k) εἰπεῖν ἂν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο] ε. ἄν τινα ε. α. τ. Vat. A. B. Stroz. Venet. Casaub. Reg. ap. Montef.

Primo omnium excutiemus Eratosthenem, simul ea proponentes, quae ab Hipparcho contra ipsum dicuntur. Non est autem Eratosthenes adeo contemptu facilis, ut dicere liceat eum ne Athenas quidem vidisse, quod Polemo conatur ostendere: neque rursus tantum fidei meretur, quantum ei nonnulli deferunt, quanquam, ut ipse ait, plurimos bonos viros audiverit. Fuerunt enim, inquit Erathosthenes, eo tempore, ut nunquam alias, una in urbe intraque eadem moenia Aristo, Arcesilaus, et qui cum his alii floruere philosophi. Atqui hoc, ut arbitror, non satis est: sed recte iudicandum est, cuinam sit assentiendum. Is vero Aristonem et Arcesilaum principes eorum, qui ipsius floruerint aetate, facit; multusque est in Apelle praedicando et Bione, quem dicit primum vario orationis flore vestivisse philosophiam. Attamen saepe subit mihi de eo dicere:

Quid

Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ Βίων;

Ἐν αὐταῖς γὰρ ταῖς ἀποφάσεσι ταύταις, ἱκανὴν ἀσθένειαν ἐμφαίνει τῆς ἑαυτȣ̃ γνώμης· ὃς τȣ̃ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως γνώριμος γενόμενος Ἀθήνησι, τῶν μὲν ἐκεῖνον διαδεξαμένων οὐδενὸς μέμνηται· τοὺς δ' ἐκείνῳ διενεχθέντας, καὶ ὧν διαδοχὴ ȣ̓δεμία σώζεται, τούτȣς ἀνθῆσαι φησὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον. Δηλοῖ δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκδοθεῖσα ὑπ' αὐτȣ̃ πραγματεία, καὶ μελέται, καὶ εἴτι ἄλλο τοιȣ̃το, τὴν ἀγωγὴν αὐτȣ̃· διότι μέσος ἦν τȣ̃ τε βȣλομένȣ φιλοσοφεῖν, καὶ τȣ̃ μὴ θαῤῥοῦντος ἐγχειρίζειν ἑαυτὸν εἰς τὴν [l] ὑπόθεσιν ταύτην, ἀλλὰ μόνον μέχρι τȣ̃ δοκεῖν προϊόντος· ἢ καὶ παράβασίν τινα ταύτην ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκυκλίων πεπορισμένȣ, πρὸς διαγωγὴν, ἢ καὶ παιδείαν. τρόπον δέ τινα καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐςὶ τοιȣ̃τος. ἀλλὰ ἐκεῖνα ἐάσθω. Πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπιχειρητέον, ὅσα [m] δύναιτ' ἂν ἐπανορθοῦν τὴν γεω-

l) ὑπόθεσιν] Sic lego cum Caſ. vulgo ὑπόσχεσιν. m) δύναιτ' ἂν] Caſaub. coni. δυναίμεθ' ἂν vel δύναιτ' ἄν τις.

Quid tandem Bio de pannoſo promet amictu?

Nam his ipſis in enunciatis ſatis magnam mentis imbecillitatem prodit, qui, cum Athenis Citienſem Zenonem noviſſet, nullam tamen eorum facit mentionem, qui illi ſucceſſerunt: adverſarios autem illius, et quorum ſucceſſio nulla ſupereſt, eos iſto floruiſſe ait tempore. Quae autem fuerint ſtudia Eratoſthenis, tractatio de bonis ab ipſo edita, et declamationes, aliaque ſimilia oſtendunt; medium ſcilicet eum tenuiſſe inter eum, qui philoſophari vellet, et eum, qui non auderet ſe ei dare inſtituto: ſed eo duntaxat progrederetur, ut philoſophari putaretur, aut hanc quandam digreſſionem a circularibus reliquis diſciplinis ſibi vel animi vel eruditionis alicuius gratia pararet. In reliquis etiam quodammodo talis eſt. Verum iſta quidem omittantur. In praeſentia ea in manus ſumamus, quae ad emendandam geographiam faciunt:

γεωγραφίαν· καὶ πρῶτον ὅπερ ἀρτίως ὑπερεθέμεθα.

Ποιητὴν γὰρ ἔφη πάντα στοχάζεσθαι ψυχαγωγίας, οὐ διδασκαλίας· τοὐναντίον δ' οἱ παλαιοί, φιλοσοφίαν τινὰ λέγουσι πρώτην τὴν ποιητικήν, εἰσάγουσαν εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων, καὶ διδάσκουσαν ἤθη, καὶ πάθη καὶ πράξεις, μεθ' ἡδονῆς. Οἱ δ' ἡμέτεροι, καὶ μόνον ποιητὴν ἔφασαν εἶναι τὸν σοφόν· διὰ τοῦτο καὶ τοὺς παῖδας αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις πρώτιστα διὰ τῆς ποιητικῆς παιδεύουσιν, οὐ ψυχαγωγίας χάριν δήπουθεν ψιλῆς, ἀλλὰ σωφρονισμοῦ· ὅπου γε καὶ οἱ μουσικοὶ [n] ψάλλειν, καὶ αὐλίζειν, καὶ λυρίζειν διδάσκοντες, [o] μεταποιοῦνται τῆς ἀρετῆς ταύτης· παιδευτικοὶ pag. 16. γὰρ εἶναί φασι, καὶ ἐπανορθωτικοὶ τῶν ἠθῶν. Ταῦτα δ' οὐ μόνον παρὰ τῶν Πυθαγορείων ἀκούειν ἐστὶ λεγόντων, ἀλλὰ καὶ Ἀριστόξενος οὕτως ἀποφαίνεται. καὶ Ὅμηρος δὲ τοὺς ἀοιδοὺς σωφρονιστὰς

n) ψάλλειν — λυρίζειν] ψάλλειν καὶ λυρίζειν καὶ αὐλεῖν. Casaub. Reg. Vat. A. B. Venet. o) μεταποιοῦνται] ἀντιποιοῦνται Casaub. Vat. A. Stroz.

unt: idque primo repetamus, quod paullo ante huc reiecimus.

Ait ergo Eratosthenes, poëtam omnia ad delectandum dirigere, nihil ad docendum. Contra antiqui poëticam dixerunt primam quandam esse philosophiam, vitae a prima aetate formatricem, quae morum, affectuum, actionumque rationes nos voluptate comitante doceat. Quin etiam nostri solum sapientem esse poëtam affirmarunt. Atque ea de causa in Graecis urbibus pueri primo omnium poësi instituuntur: non sane nudae oblectationis causa, sed ut virtutem discant: quando musici etiam, qui psallere, tibia canere vel lyra docent, hoc ipsum praestare profitentur, morum se magistros ac formatores et correctores esse affirmantes. Neque hoc soli Pythagorei, sed et Aristoxenus idem enunciat. Homerus quoque cantoribus vitae

εἴρηκε· καθάπερ τὸν τῆς Κλυταιμνήστρας φύλακα,

— ᾧ πόλλ' ἐπέτελλεν
Ἀτρείδης Τροίηνδε κιὼν εἴρυσθαι ἄκοιτιν.

Τόν τε Αἴγισθον ἐ πρότερον αὐτῆς περιγενέσθαι, πρὶν ἢ

Τὸν μὲν ἀοιδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην
Κάλλιπε . . . .
Τὴν δ' ἐθέλων ἐθέλεσαν ἀνήγαγεν ὅνδε δόμονδε.

Χωρὶς δὲ τέτων ὁ Ἐρατοσθένης ἑαυτῷ μάχεται. Μικρὸν γὰρ πρὸ τῆς λεχθείσης ἀποφάσεως, p) ἀρχόμενος τε περὶ τῆς γεωγραφίας λόγε, φησὶν ἅπαντας καταρχὰς φιλοτίμως ἔχειν, εἰς τὸ μέσον φέρειν τὴν ὑπὲρ τῶν τοιέτων ἱστορίαν. Ὅμηρον γεν ὑπέρ τε τῶν Αἰθιόπων ὅσα ἐπύθετο q) καταχωρίσαι εἰς τὴν ποίησιν, καὶ περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην· τὰ δὲ δὴ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὲς σύνεγγυς τόπες, καὶ λίαν περιέργως ἐξενηνοχέναι, πολυτρήρωνα μὲν τὴν Θίσβην

p) ἀρχόμενος] ἐναρχόμενος Codd. omnes. q) καταχωρίσαι] Sic Vat. B. vulg. καταχωρῆσαι.

ad modestiam formandae munus tribuit: ut cum de custode Clytaemnestrae scribit:

— *multis tutelam coniugis illi,*
Cum Troiam peteret, verbis mandarat Atrides.

neque ea Aegisthum ante potitum,

Cantorem in vacuam quam deportavit adulter
Insulam: ita assensam proprias perduxit in aedes.

Praeter haec ipse secum Eratosthenes pugnat. Nam paulum ante dictam hanc sententiam, exordiens orationem de geographia, iam inde ab initio omnes ait magno studio hoc agere, ut historiam de situ terrae in medium proponant. Itaque Homerum et quae de Aethiopibus, Aegypto atque Africa auditu percepisset, suo poëmati inseruisse: et Graeciam ac vicina loca nimis curiose commemorasse, cuius generis sint:

— *abundantemque columbis Thisben*

Θίσβην λέγοντα, Ἁλίαρτον δὲ ποιήεντα, ἐσχατόωσαν δὲ Ἀνθηδόνα, Λίλαιαν δὲ πηγῆς ἐπὶ Κηφισσοῖο· καὶ οὐδεμίαν προσθήκην κενῶς ἀποῤῥίπτειν. Πότερον οὖν ὁ ποιῶν ταῦτα ψυχαγωγοῦντι ἔοικεν ἢ διδάσκοντι; διδάσκοντι, νὴ Δία. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως εἴρηκε. Τὰ δ' ἔξω τῆς αἰσθήσεως, καὶ οὗτος, καὶ οἱ ἄλλοι τερατολογίας μυθικῆς πεπληρώκασιν. Οὐκοῦν ἐχρῆν οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ποιητὴς [r] πᾶς τὰ μὲν ψυχαγωγίας χάριν μόνον ἐκφέρει, τὰ δὲ διδασκαλίας; ὁ δ' ἐπήνεγκεν ὅτι ψυχαγωγίας μόνον, διδασκαλίας δ' οὔ. Καὶ [s] προσεξεργάζεταί γε, πυνθανόμενος τί συμβάλλεται πρὸς ἀρετὴν ποιητοῦ, πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς, ἢ οἷα δὴ περιποιεῖν αὐτῷ τινὲς ἐβουλήθησαν; Τὸ μὲν οὖν ἅπαντα ζητεῖν περιποιεῖν αὐτῷ, [t] πρὸς ἐκπίπτοντος ἂν

r) πᾶς τὰ μὲν] in editis est πᾶς πάντα τὰ μέν. Secutus sum Venet. et Vat. libros. s) προσεξεργάζεται] Reg. Venet. Ald. Casaub. libri προσεπεργάζεται. Casaub. coni. προσεπεξεργάζεται. προσπεριεργάζεται coni. Toup. ad Longin. p. 282. t) πρὸς ἐκπίπτοντος] Sic Vat. A. B. Venet. vulg. προσεκπίπτοντος.

Thisben —
— *herbosamque Haliartum,*
— *extremum tangentem Anthedona litus.*
— *Cephissi positam ad fontesque Lilaeam.*

neque omnino ullam frustra locis eum adiicere epitheton. Haec ergo qui facit, an delectare videtur, an vero docere? profecto docere hoc est. Verum de his ille ita scripsit. Quae vero extra nostrum sensum sita sunt, cum ipse tum alii portentis fabularum impleverunt. Igitur hoc erat dicendum potius, poëtam sua vel ad solam oblectationem, vel ad docendum accommodare: is vero intulit, solam voluptatem ab eo quaeri, nullam haberi docendi rationem. Atque id ut confirmaret, quaerit, quid ad virtutem poëticae faciat peritum esse multorum locorum, artis militaris, agriculturae, oratoriae, aliarumve rerum, quas nonnulli poëtae adscribere voluerunt. Sane qui conari velit omnia poëtae arrogare, cum non

ἄν τις θείη τῇ φιλοτιμίᾳ· ὡς ἂν εἴ τις, φησὶν ὁ Ἵππαρχος, Ἀττικῆς Εἰρεσιώνης κατηγοροίη, καὶ ἃ μὴ δύναται φέρειν μῆλα καὶ ὄχνας, ὅτως ἐκείνη πᾶν μάθημα, καὶ πᾶσαν τέχνην. τοῦτο μὲν δὴ ὀρθῶς u ἂν λέγοις, ὦ Ἐρατόσθενες· ἐκεῖνα δ' οὐκ ὀρθῶς· ἀφαιρούμενος αὐτὸν τὴν τοσαύτην πολυμάθειαν, καὶ τὴν ποιητικὴν, γραώδη μυθολογίαν ἀποφαίνων, ᾗ δέδοται πλάττειν, φησὶν, ὃ ἂν αὐτῇ φαίνηται ψυχα-
pag. 17. γωγίας οἰκεῖον. Ἆρα γὰρ οὐδὲ τοῖς ἀκροωμένοις τῶν ποιητῶν οὐδὲν συμβάλλεται πρὸς ἀρετήν; λέγω δὲ τὸ πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς, ἅπερ ἡ ἀκρόασις, ὡς εἰκὸς, περιποιεῖ.

Ἀλλαμὴν ταῦτά γε πάντα ὁ ποιητὴς Ὀδυσσεῖ προσῆψεν, ὃν τῶν πάντων μάλιστα ἀρετῇ πάσῃ κοσμεῖ· οὗτος γὰρ αὐτῷ

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω.

οὗτος

u) ἂν λέγοις] ἂν λέγεις Casaub. Vat. B. Venet.

non iniuria nimio erga illum studio a vero aberrare iudicaris. Est enim, ut Hipparchus ait, perinde ac si, qui Eiresionae Atticae mala etiam ac pira, et alia quae ferre nequit, adesse dicat, si quis in poëta omnes disciplinas atque artes requirat: itaque hactenus recte loqueris Eratosthenes. Haec autem perperam, quod tantam multarum rerum cognitionem poëtae detrahis, et poëticam, fabulandi anilem quandam facultatem esse pronuncias, cui (uti tu loqueris) liceat delectandi causa fingere quae velit. An enim ne auditoribus quidem poëtarum quicquam ad virtutem conferet adiumenti, esse multorum locorum, rei militaris, agriculturae, oratoriae peritum, quae ista auditione consequuntur?

Atqui Homerus haec omnia Ulyssi, quem prae caeteris aliis omni virtute exornat, attribuit. Hic enim ipso referente

Multorum mores hominum
cognovit et urbes.

is

ὗτος τε, ὁ

Εἰδὼς παντοίους τε δόλους, καὶ μήδεα πυκνά.

ὗτος δ' ὁ πτολίπορθος ἀεὶ λεγόμενος, καὶ τὸ Ἴλιον ἑλὼν

x Βουλῇ καὶ μύθοισι, καὶ ἠπεροπηίδι τέχνῃ.

Τούτου γ' ἑσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο

Ἄμφω νοστήσαιμεν —

Φησὶν ὁ Διομήδης. Καὶ μὴν ἐπίγε τῇ γεωργίᾳ σεμνύνεται· καὶ γὰρ ἐν ἀμητῷ,

Ἐν ποίῃ δρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,

Καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχοις. —

καὶ ἐν ἀρότῳ,

Τῷ κέ μ' ἴδοις εἰ ὦλκα διηνεκέα προταμοίμην.

Καὶ οὐχ Ὅμηρος μὲν οὕτω φρονεῖ περὶ τούτων; οὐχὶ δὲ πάντες οἱ πεπαιδευμένοι μάρτυρι χρῶνται τῷ ποιητῇ, ὡς ὀρθῶς λέγοντι, περὶ τοῦ τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν εἰς φρόνησιν συντείνειν μάλιστα;

Ἡ

x) Βουλῇ — τέχνῃ] βουλῇ καὶ τέχνῃ ἠπεροπηίδι καὶ μύθοις. Casaub.

is est

Consilioque, dolis variisque instructus abunde.

is est, quem subinde *urbis eversorem* vocat, et qui Ilium cepit

Consilio, verbisque, et vafrae fraudibus artis.

et

Hoc comite ex igni sospes flagrante revertar,

inquit Diomedes. Idem Ulysses et de agricultura gloriatur: in messe quidem inquit:

Curva mihi viridi falx si tribuatur in herba,

Atque tibi similis. —

et in aratione,

Tunc me continuum videas proscindere sulcum.

Nonne vero haec ita sensit Homerus? nonne eruditi omnes testimonio ipsius, tanquam recte differentis, confirmant huiusmodi peritiam ad prudentiam plurimum conducere?

Im

Ἡ δὲ ῥητορικὴ φρόνησίς ἐστι δήπου περὶ λόγους· ἣν ἐπιδείκνυται παρ᾽ ὅλην τὴν ποίησιν Ὀδυσσεὺς, ἐν τῇ διαπείρᾳ, ἐν ταῖς λιταῖς, ἐν τῇ πρεσβείᾳ, ἐν ᾗ φησίν·

Ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ῥ᾽ ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει,
Καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,
Οὐκ ἂν ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆΐ γ᾽ ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

Τίς ἂν οὖν ὑπολάβοι τὸν δυνάμενον ποιητὴν εἰσάγειν ῥητορεύοντας [y] ἄλλους, καὶ στρατηγοῦντας, καὶ τ᾽ ἄλλα ἐπιδεικνυμένους τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα, αὐτὸν εἶναι τῶν φλυάρων ἕνα, καὶ τῶν θαυματοποιῶν, γοητεύειν μόνον καὶ κολακεύειν τὸν ἀκροατὴν δυνάμενον, ὠφελεῖν δὲ μηδέν; [z] Πότερον δ᾽ οὐδ᾽ ἀρετὴν ποιητοῦ λέγοιμεν ἂν ἡντινοῦν ἄλλην, ἢ τὴν μιμητικὴν τοῦ βίου διὰ λόγων; πῶς ἂν οὖν μιμοῖτο ἄπειρος ὢν τοῦ βίου, καὶ ἄφρων; Οὐ γὰρ οὕτω φαμὲν τὴν τῶν ποιητῶν ἀρετὴν ὡς ἢ τεκτόνων, ἢ χαλκέων· ἀλλ᾽ ἐκείνη μὲν οὐδενὸς ἔχεται καλοῦ

y) ἄλλους] Libri Casaub. Stroz. uterque Venet. habent ἑτέρους. z) πότερον] πρότερον Bemb. Reg. Stroz.

Iam cum oratoria prudentia in oratione versetur, eam Ulysses per totam poësin exserit, ἐν τῇ διαπείρᾳ, ἐν ταῖς λιταῖς, ἐν τῇ πρεσβείᾳ, in qua de eo scribitur:

At simul emisit magnam de pectore vocem,
Hybernis fudit nivibusque simillima verba,
Eloquio iam nemo hominum certarit Ulyssi.

Quis vero unquam opinetur, poëtam, qui introducere possit homines artificiose disserentes, et exercitus prudenter ductantes, aliaque virtutis officia obeuntes, ipsum de nugatoribus ac praestigiatoribus aliquem esse, qui tantum decipere praestigiis, et adulando mulcere auditorem, nihil autem ei utilitatis adferre possit? Nonne autem alia poëtae virtus nulla est, quam ut oratione vitam humanam imitatam exprimat? Qui autem id praestet, vitae ipse imperitus atque imprudens? Non enim eodem modo poëtae, quo fabrorum aut aerariorum praestantiam censemus: cum haec nihil hone-

καλοῦ, καὶ σεμνοῦ· [a] ἡ δὲ ποιητοῦ συνέζευκται τῇ τοῦ ἀνθρώπου· καὶ οὐχ οἷόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι ποιητήν, μὴ πρότερον γενηθέντα ἄνδρα ἀγαθόν.

Τὸ δὲ δὴ καὶ τὴν ῥητορικὴν ἀφαιρεῖσθαι τὸν ποιητήν, τελέως ἀφειδοῦντός ἡμῶν ἐστι. τί γὰρ οὕτω Pag. 18. ῥητορικόν, ὡς φράσις; τί δ' οὕτω ποιητικόν; τίς δ' ἀμείνων Ὁμήρου φράσαι νὴ Δία; Ἀλλ' ἑτέρα φράσις ἡ ποιητική, [b] τῷ γε ἰδίῳ· καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ποιητικῇ, ἡ τραγική, καὶ ἡ κωμική. καὶ ἐν τῇ πεζῇ, ἡ ἱστορική, καὶ ἡ δικανική. Ἆρα γὰρ οὐδ' ὁ λόγος ἐστὶ γενικός, οὗ εἴδη ὁ ἔμμετρος καὶ ὁ πεζός; ἢ λόγος μέν, ῥητορικὸς δὲ λόγος, οὐκ ἔστι γενικός, καὶ φράσις καὶ ἀρετὴ λόγου; Ὡς δ' εἰπεῖν, ὁ πεζὸς λόγος ὅγε κατεσκευασμένος, μίμημα τοῦ ποιητικοῦ ἐστι. πρώτιστα γὰρ ἡ ποιητικὴ κατασκευὴ παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, καὶ εὐδοκίμησεν· εἶτα ἐκείνην μιμούμενοι, λύσαντες τὸ μέτρον,

a) ἡ δὲ ποιητοῦ] ἡ δὲ ποιητικὴ Bemb. b) τῷ γε ἰδίῳ] Sic Casaub. Codd. et Bemb. vulg. τῷ γε ἰδίως.

honestum aut venerabile consectetur, poëtae autem virtus hominis cum virtute sit coniuncta, neque bonus fieri possit poëta, qui non prius vir bonus extiterit.

Is autem, qui rhetoricam poëtis adimit, plane nos deridet. Quid enim elocutione oratori, quid poëtae magis convenit? et quis Homero in eloquendo praeferendus? Sed, per Iovem, alia est dictio poëtica? Sed ut species solummodo diversa; et in ipsa poëtica alia est dictio tragica, alia comica, ut in soluta aliam historicam, aliam forensem statuimus. Nonne autem oratio genus est, cuius species sunt metrica et soluta oratio? Omnino oratio est genus, non autem rhetorica oratio, elocutio, virtus orationis. Imo, ut dicam quod res est, pedestris oratio, quae quidem ut arte parata, poëseos est imitatio. Primo enim omnium poëticus apparatus in medium prodiit, approbationemque meruit: post eum imitantes, men-

τρον, [c] τ' ἄλλα δὲ φυλάξαντες τὰ ποιητικὰ, συνέγραψαν οἱ περὶ Κάδμον, καὶ Φερεκύδην, καὶ Ἑκαταῖον· εἶτα οἱ ὕστερον, ἀφαιροῦντες ἀεί τι τῶν τοιούτων, εἰς τὸ νῦν εἶδος κατήγαγον, ὡς ἂν ἀπὸ ὕψους τινός· καθάπερ ἄν τις καὶ τὴν κωμῳδίαν φαίη λαβεῖν τὴν σύστασιν ἀπὸ τῆς τραγῳδίας, καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ὕψους καταβιβασθεῖσαν εἰς τὸ λογοειδὲς νυνὶ καλούμενον. Καὶ τὸ [d] ἀείδειν δὲ ἀντὶ τοῦ φράζειν τιθέμενον [e] πρὸς τοῖς πάλαι, ταυτὸ τοῦτο ἐκμαρτυρεῖ, διότι πηγὴ καὶ ἀρχὴ φράσεως κατεσκευασμένης καὶ ῥητορικῆς ὑπῆρξεν ἡ ποιητική. Αὕτη γὰρ προσεχρήσατο τῷ μέλει κατὰ τὰς ἐπιδείξεις· τοῦτο δ' ἦν ἡ ᾠδὴ λόγος μεμελισμένος· ἀφ' οὗ δὴ ῥαψῳδίαν τ' ἔλεγον, καὶ τραγῳδίαν, καὶ κωμῳδίαν. Ὥστ' ἐπειδὴ τὸ φράζειν πρώτιστα ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐλέγετο φράσεως, αὕτη δὲ μετ' ᾠδῆς, τὸ ἀείδειν αὐτοῖς τὸ αὐτὸ τῷ φράζειν

c) τ' ἄλλα δὲ] ἄλλα δὲ Venet. A. d) ἀείδειν] Sic omnes mscti libri. in edit. ᾄδειν. e) παρὰ] Sic Casaub. Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo minus recte περὶ.

mensura dissoluta, reliquis poëticis conservatis, sua conscripserunt Cadmus, Pherecydes, atque Hecataeus: deinde posteriores subinde aliquid tale subtrahentes, orationem ad hanc, qua nunc usurpatur, formam deduxerunt, veluti de sublimi quodam statu; perinde ac si quis diceret, Comoediam esse a tragoedia procreatam, huius sublimitate depressa usque ad eam formam, quae nunc prosae vocatur orationi similis. Iam quod veteres vocabulo canendi pro voce dicendi usi sunt, hoc ipsum testatum facit, fontem et principium orationis artificiosae atque rhetoricae fuisse poëticam. Haec enim cum in publicum prodiret, cantum adhibuit; fuitque oda seu carmen non nisi oratio cantilenae accommodata, unde rhapsodiae, tragoediae, ac comoediae nomina sunt facta. Itaque cum vocaculum *dicere* primo omnium de poëtica esset usurpatum dictione, atque ipsa cum cantu esset coniuncta, *canere*

φράζειν ὑπῆρξε παρ' ἐκείνοις. [f] καταχρησαμένων δ' αὐτῶν θατέρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ πεζοῦ λόγου, καὶ ἐπὶ θάτερον ἡ κατάχρησις διέβη. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πεζὸν λεχθῆναι τὸν ἄνευ τοῦ μέτρου λόγον, ἐμφαίνει τὸν ἀπὸ ὕψους τινὸς καταβάντα καὶ ὀχήματος εἰς τοὔδαφος.

Ἀλλ' οὐδὲ τὰ συνέγγυς μόνον, ὥσπερ Ἐρατοσθένης εἴρηκε, καὶ τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ τῶν πόῤῥω πολλὰ λέγει καὶ δι' ἀκριβείας Ὅμηρος, καὶ μᾶλλόν γε τῶν ὕστερον μυθολογούντων· οὐ πάντα τερατευόμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιστήμην ἀλληγορῶν, ἢ διασκευάζων, ἢ δημαγωγῶν, ἄλλα τε καὶ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην· περὶ ἧς πολλὰ διαμαρτάνει, τούς τ' ἐξηγητὰς φλυάρους ἀποφαίνων, καὶ αὐτὸν τὸν ποιητήν· περὶ ὧν ἄξιον εἰπεῖν διὰ πλειόνων.

Καὶ πρῶτον, ὅτι τοὺς μύθους [g] ἀνελέξαντο οὐχ οἱ ποιηταὶ

f) καταχρησαμένων — θατέρῳ] καταχρησαμένου — θατέρου. Bemb. Reg. g) ἀνελέξαντο] ἀνεδέξαντο coni. Casaub.

canere poëtis idem fuit ac *dicere* oratoribus; quorum cum alterum pedestri orationi accommodarent, alteri quoque suam significationem propriam destinarunt. Quin et hoc ipsum, quod oratio versu carens pedestris vocatur, ostendit orationem a fastigio quodam et vehiculo ad humum esse deductam.

Neque vero propinqua tantum et quae apud Graecos sunt, sicuti Eratosthenes dixit, verum et longinqua etiam idque accurate Homerus, et accuratius quam qui post eum fabulas tractaverunt, descripsit: non monstrose omnia fingens, sed scienter interdum alium sensum verbis occultans, aut exornans carmen, animosve hominum oblectando ducens, cum aliis in narrationibus, tum de Ulyssis maxime erroribus: de qua re cum admodum erret Eratosthenes, et interpretes nugatores appellans et ipsum poëtam, operae pretium est copiosius disserere.

Primo omnium, non poëtae modo fabulas sibi delegerunt

pag. 19. ποιηταὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις πολὺ πρότερον, καὶ οἱ νομοθέται τοῦ χρησίμου χάριν, βλέψαντες εἰς τὸ φυσικὸν πάθος τοῦ λογικοῦ ζώου· φιλειδήμων γὰρ ὁ ἄνθρωπος· προοίμιον δὲ τούτου τὸ φιλόμυθον· ἐντεῦθεν οὖν ἄρχεται τὰ παιδία ἀκροᾶσθαι καὶ κοινωνεῖν λόγων ἐπιπλεῖον. Αἴτιον δ' ὅτι καινολογία τίς ἐστιν ὁ μῦθος, οὐ τὰ καθεστηκότα φράζων, ἀλλ' ἕτερα παρὰ ταῦτα· ἡδὺ δὲ τὸ καινὸν, καὶ ὃ μὴ πρότερον ἔγνω τὶς· τοῦτο δ' αὐτό ἐστι καὶ τὸ ποιοῦν φιλειδήμονα. Ὅταν δὲ προσῇ καὶ τὸ θαυμαστὸν, καὶ τὸ τερατῶδες, ἐπιτείνει τὴν ἡδονὴν, ἥπερ ἐστὶ τοῦ μανθάνειν φίλτρον. Καταρχὰς μὲν οὖν ἀνάγκη τοιούτοις δελέασι χρῆσθαι· προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἐπὶ τὴν τῶν ὄντων μάθησιν ἄγειν, ἤδη τῆς διανοίας ἐῤῥωμένης, καὶ μηκέτι δεομένης κολάκων. Καὶ ἰδιώτης δὲ πᾶς καὶ ἀπαίδευτος τρόπον τινὰ παῖς ἐστι, h φιλομυθεῖ τε

h) φιλομυθεῖ] φιλομαθεῖ Vat. B. μυθολογεῖται Casaub.

runt, sed multo ante civitates ac legumlatores id fecere, utilitatis causa nimirum, et ad naturalem respicientes animalis ratione praediti affectionem. Cupidus enim cognitionis est homo: ad quam rem fabularum studium aditum ei parat: hinc namque incipiunt pueri audire, et magis magisque sermonibus auscultandis vacare. Caussa est, quod fabula novarum quaedam rerum narratio est, non ea quae sunt, sed alia quaedam ab his diversa recensens: iucundum autem est, quod novum et adhuc ignotum narratur, atque hoc ipsum est, quod cognitionis studiosos efficit. Quod si admirabilia et portentosa fabulis admisceantur, augetur voluptas, quae quidem medicamenti instar discendi amorem ingenerat. Ab initio itaque necesse est hoc modo pueros inescari: progressu aetatis ad ipsarum rerum cognitionem sunt adducendi, confirmata iam intelligentia, neque opus habente oblectamentis. Quin etiam quicunque litterarum sunt et disciplinae rudes, pueri sunt quodammodo, itidemque fabulas amant:

τε ὡσαύτως· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ πεπαιδευμένος μετρίως· οὐδὲ γὰρ [i] οὗτος ἰσχύει τῷ λογισμῷ· πρόσεστι [k] δὲ καὶ τὸ ἐκ παιδὸς ἔθος. Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον ἡδὺ, ἀλλὰ καὶ φοβερὸν, τὸ τερατῶδες, ἀμφοτέρων ἐστὶ χρεία τῶν εἰδῶν, πρός τε τοὺς παῖδας, καὶ τοὺς ἐν ἡλικίᾳ. Τοῖς τε γὰρ παισὶ προσφέρομεν τοὺς ἡδεῖς μύθους εἰς προτροπήν· εἰς ἀποτροπὴν δὲ τοὺς φοβερούς. ἥτε γὰρ Λάμια μῦθός ἐστι, καὶ ἡ Γοργὼ, καὶ ὁ Ἐφιάλτης, καὶ ἡ Μορμολήκη. Οἵ τε πολλοὶ τῶν τὰς πόλεις οἰκούντων εἰς μὲν προτροπὴν ἄγονται τοῖς ἡδέσι τῶν μύθων, ὅταν ἀκούωσι τῶν ποιητῶν ἀνδραγαθήματα μυθώδη διηγουμένων· οἷον Ἡρακλέους ἄθλους, ἢ Θησέως, ἢ τιμὰς [l] παρὰ τῶν θεῶν νεμομένας, ἢ νὴ Δία ὁρῶσι γραφὰς, ἢ ξόανα, ἢ πλάσματα, τοιαύτην τινὰ περιπέτειαν ὑποσημαίνοντα μυθώδη· εἰς ἀποτροπὴν δὲ, ὅταν κολάσεις παρὰ θεῶν, καὶ φόβους,

 καὶ

i) οὗτος ἰσχύει] Sic Vat. A. B. Reg. Venet. οὕτως ἰσχ. Mediceus ap. Gronov. Editi οὔτ' ἰσχ. perperam. k) πρόσεστι δὲ] Codd. omnes, ed. πρόσ. γάρ. l) παρὰ τῶν θεῶν] lectio omnium Mss. editi libri male περὶ τ. θ. habent.

amant: quod ipſum mediocriter eruditi etiam faciunt, nam neque ratio eorum firma eſt, atque conſuetudo a primis annis parta allicit. Porro cum fabularum monſtra non tantum delectandi, ſed et terrendi facultatem habeant, utrique generi uſus eſt et apud pueros et apud adultos. Nam pueris iucundas quidem proponimus fabulas, exhortandi gratia, terribiles autem ad deterrendum. Eſt enim eius generis Lamia, Gorgo, Incubus, Larva. Et in urbibus habitantes plerique iucundis fabulis ad honeſtatem excitantur, cum audiunt a poëtis fabuloſe res praeclare geſtas referri, Herculis puta aut Theſei labores, aut a Deis tributos honores: aut profecto cum huiusmodi ficticos eventus picturis, ſtatuis, fictilibusve operibus expreſſos vident. Iidem avertuntur a vitiis, cum ſupplicia, terrores, minasve divinitus miſſas aut ſer-

καὶ ἀπειλὰς ἢ διὰ λόγων, ἢ διὰ τύπων [m] ἀώρων τινῶν προσδέχωνται, ἢ καὶ πιστεύωσι περιπεσεῖν τινάς. Οὐ γὰρ ὄχλον τε γυναικῶν, καὶ παντὸς χυδαίου πλήθους ἐπαγαγεῖν λόγῳ δυνατὸν φιλοσόφῳ, καὶ [n] προσκαλέσασθαι πρὸς εὐσέβειαν, καὶ ὁσιότητα καὶ πίστιν, ἀλλὰ δεῖ καὶ διὰ δεισιδαιμονίας· τοῦτο δ' οὐκ ἄνευ μυθοποιΐας, καὶ τερατείας. Κεραυνὸς γὰρ, καὶ αἰγὶς, καὶ τρίαινα, καὶ λαμπάδες, καὶ δράκοντες, καὶ θυρσόλογχα τῶν θεῶν ὅπλα μῦθοι, καὶ πᾶσα θεολογία ἀρχαϊκή. ταῦτα δ' ἀπεδέξαντο οἱ τὰς πολιτείας καταστησάμενοι μορμολύκας τινὰς πρὸς τοὺς
pag. 20. νηπιόφρονας. Τοιαύτης δὲ τῆς μυθοποιΐας οὔσης, καὶ καταστρεφούσης εἰς τὸ κοινωνικὸν, καὶ τὸ πολιτικὸν τοῦ βίου σχῆμα, καὶ τὴν τῶν ὄντων ἱστορίαν, οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὴν παιδικὴν ἀγωγὴν ἐφύλαξαν μέχρι τῶν τελείων ἡλικιῶν, καὶ διὰ ποιητικῆς ἱκανῶς [o] σωφρονίζεσθαι

m) ἀώρων] Mss. Casaub. Bemb. Venet. ἀόρων; exinde Casaub. legend. ἀωρῶν censet. Rel. cum editis ἀοράτων. n) προσκαλέσασθαι] Sic legend. Casaub. optime coniecit pro vulg. προκαλέσασθαι, adstipulantibus ei Vat. B. et Planud. in excerpt. o) σωφρονίζεσθαι] σοφίζεσθαι Bemb.

sermone, aut aliqua adspectu horribili figura exponi audiunt, aut etiam credunt talia aliquibus evenisse. Fieri enim non potest, ut mulierum ac promiscuae turbae multitudo Philosophica oratione excitetur ducaturque ad religionem, pietatem, ac fidem: sed superstitione praeterea ad hoc opus est, quae incuti sine fabularum portentis nequit. Etenim fulmen, aegis, tridens, faces, angues, thyrsique deorum, atque universa prisca theologia, fabulae sunt, receptae a civitatum autoribus, quibus veluti larvis insipientum animos terrerent. Proinde fabularum fictio cum talis res sit, ac in societatem, vitaeque formam civilem, et verarum cognitionem rerum desinat: veteres institutionem puerilem usque ad perfectam aetatem produxerunt, poëticam formandis ad Virtutem omnis aetatis

νίζεσθαι πᾶσαν ἡλικίαν ὑπέλαβον. Χρόνοις δ' ὕστερον ἡ τῆς ἱστορίας γραφὴ, καὶ ἡ νῦν φιλοσοφία παρελήλυθεν εἰς μέσον. Αὕτη μὲν οὖν πρὸς ὀλίγους, ἡ δὲ ποιητικὴ δημωφελεστέρα, καὶ θέατρα πληροῦν δυναμένη· ἡ δὲ δὴ τοῦ Ὁμήρου ὑπερβαλλόντως. Καὶ οἱ πρῶτοι δὲ ἱστορικοὶ, καὶ φυσικοὶ, μυθογράφοι.

Ἅτε δὴ πρὸς τὸ παιδευτικὸν εἶδος ἀναφέρων τοὺς μύθους ὁ ποιητὴς, ἐφρόντισε πολὺ μέρος τἀληθοῦς· ἐν δ' ἐτίθει καὶ ψεῦδος· τὸ μὲν ἀποδεχόμενος, τῷ δὲ δημαγωγῶν, καὶ στρατηγῶν τὰ πλήθη.

Ὡς δ' ὅτε τὶς χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνὴρ·

οὕτως ἐκεῖνος ταῖς ἀληθέσι περιπετείαις προσεπετίθει μῦθον, ἡδύνων καὶ κοσμῶν τὴν φράσιν· πρὸς δὲ τὸ αὐτὸ τὸ τέλος τοῦ ἱστορικοῦ, καὶ τοῦ τὰ ὄντα λέγοντος, βλέπων. Οὕτω δὴ τόν τε Ἰλιακὸν πόλεμον γεγονότα παραλαβὼν, ἐκόσμησε ταῖς μυθοποιΐαις, καὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην ὡσαύτως. Ἐκ μηδενὸς δὲ ἀλη-

tis moribus ſufficere exiſtimantes. Poſterioribus demum temporibus hiſtoriae ſcriptio, et qua hodie utimur philoſophia in medium prodierunt. Verum haec ipſa ad paucos pertinet: poëtica in publicum utilior eſt, quae etiam theatra implere valet: et maxime omnium Homerica poëſis. Et quidem primi etiam hiſtorici ac naturae rerum deſcriptores fabulas ſcripſerunt.

Enimvero poëta fabulas ad morum formationem referens, veritatis magna ex parte rationem habuit, interdum tamen etiam mendacio adhibito: veritatem quidem amplectens, mendacio autem demulcens ac gubernans ducis inſtar multitudinem. Et,

Vt faber argento cum circumfunderet aurum:

ſic ille veris eventis fabulas adiecit, dictionem ita condiens ac ornans, interim, qui vera narranti eſt propoſitus, eum ipſe quoque ad finem reſpiciens. Hoc modo Iliacum ille bellum, rem nimirum geſtam, ſumſit, ac fabularum commentis exornavit, itemque Vlyſſis errores. Non

θους ἀνάπτειν καινὴν τερατολογίαν, οὐχ Ὁμηρικόν. [p] προσπίπτει γὰρ, ὡς εἰκὸς, ὡς πιθανώτερον, ἂν οὕτω τὶς ψεύδοιτο, εἰ καταμίσγοι τὶ καὶ αὐτῶν τῶν ἀληθινῶν· ὅπερ καὶ Πολύβιός φησι περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης ἐπιχειρῶν· τοιοῦτο δ' ἐστὶ καὶ τὸ,

Ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα.

Οὔτε γὰρ πάντα, ἀλλὰ πολλὰ εἶπε, οὐδ' ἂν ἦν ἐτύμοισιν ὁμοῖα. [q] Ἔλαβεν οὖν παρὰ τῆς ἱστορίας τὰς ἀρχάς. Καὶ γὰρ τὸν Αἴολον [r] δυναστεῦσαί φησι τῶν περὶ τὴν Λιπάραν νήσων, καὶ τῶν περὶ τὴν Αἴτνην, καὶ Λεοντίνην Κύκλωπας, καὶ Λαιστρυγόνας ἀξένους τινάς· διὸ καὶ τὰ περὶ τὸν πορθμὸν ἀπροσπέλαστα εἶναι τοῖς τότε· καὶ τὴν Χάρυβδιν, καὶ τὸ Σκύλλαιον ὑπὸ λῃστῶν κατέχεσθαι· οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ὑπὸ Ὁμήρου λεγομένων ἐν ἄλλοις τόποις ἱστοροῦμεν· οὕτω δὲ καὶ τοὺς Κιμμερίους εἰδὼς οἰκοῦντας τὸν Κιμμερικὸν

κὸν

p) προσπίπτει] προπίπτει Mss. Casaub. Bemb. Venet. q) Ἔλαβεν οὖν] ἔλαβον οὖν Vat. A. B. Venet. r) δυναστεῦσαί φησι] Casaub. coni, δ. φασι, quod non probo.

enim Homericum est nova fabularum portenta proferre, quae a nullo vero dependeant. Verisimilius nimirum sonat, si quis ita mentitur, ut vera falsis admisceat: id quod de Ulyssis erroribus disserens etiam Polybius affirmat. Tale est etiam hoc,

Sic falsa est veris affinia multa locutus.

Non enim omnia falsa dixit, sed multa modo dixit: alioqui ea veris similia non fuissent. Accepit ergo principia suae poëseos ex historia, quae tradit: Aeolum insulis Liparae adiacentibus imperasse: ac circa Aetnam et Leontinorum regionem Cyclopes incoluisse, et Laestrygonas quosdam inhospitales, ita loca freto vicina tum temporis inaccessa fuisse: Charybdin quoque et Scyllaeum a latronibus fuisse infessa, eodemque modo alibi alios habitasse, quorum Homerus meminit. Atque ita cum nosset Cimmerios versus septentrionem habitare ad Bosporum Cimmerium, loco caliginoso,

τὸν βόσπορον πρὸς Βοῤῥᾶν, καὶ ζοφώδη, [s] μετήγαγεν οἰκείως εἰς σκοτεινόν τινα τόπον τὸν καθ' ᾅδην, χρήσιμον ὄντα πρὸς τὴν μυθοποιΐαν τὴν ἐν τῇ πλάνῃ. Ὅτι δ' οἶδεν αὐτοὺς, οἱ χρονογράφοι δηλοῦσιν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον, ἢ κατ' αὐτὸν ἀναγράφοντες.

Ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς Κόλχους εἰδὼς, καὶ τὸν Ἰάσονος πλοῦν τὸν εἰς Αἶαν, καὶ τὰ περὶ Κίρκης καὶ Μηδείας μυθευόμενα, καὶ ἱστορούμενα περὶ τῆς φαρμακείας, καὶ τῆς ἄλλης ὁμοιοτροπίας, συγγενείας τε ἔπλασε [t] τῶν οὕτω διῳκισμένων, τῆς μὲν ἐν τῷ μυχῷ pag. 21.
τοῦ Πόντου, τῆς δ' ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ ἐξωκεανισμὸν ἀμφοῖν. [u] τάχα καὶ τοῦ Ἰάσονος μέχρι τῆς Ἰταλίας πλανηθέντος· δείκνυται γάρ τινα σημεῖα, καὶ περὶ τὰ Κεραύνια ὄρη, καὶ περὶ τὸν Ἀδρίαν, καὶ ἐν τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ, καὶ ταῖς πρὸ τῆς Τυῤῥηνίας νήσοις, τῆς τῶν Ἀργοναυτῶν πλάνης σημεῖα. Προσῆσαν δέ

s) μετήγαγεν οἰκείως] Ita libri Mss. omnes. vulg. μετηγ. εἰς σκοτ. τ. τόπον, οἰκείως τὸν καθ' ᾅδην perperam. t) τῶν οὕτω διῳκισμ.] τῶν ὄντως διῳκισμ. Venet. u) τάχα καὶ] τάχα δὲ καὶ Reg.

ginoſo, tranſtulit eos opportune in tenebricoſum locum, inferis finitimum, et fabulis de Ulyſſis peregrinatione aptum. Quod autem eos noverit, ex eo liquet, quia vel eius aetate, vel paulo ante ipſum natum, Cimmeriorum excurſionem annalium ſcriptores referunt.

Sic cum Colchos noſſet, et Iaſonis ad Aeam navigationem, et quae de Circe ac Medea feruntur ſabulae, et hiſtoriae de earum veneficiis ac reliqua morum ſimilitudine, cognatas eas inter ſe finxit (cum quidem longiſſime eſſent diſſitae, alteraque earum in receſſu ponti, altera in Italia habitaret) et utramque in oceano exteriore collocavit. Fortaſſe autem ipſe Iaſon ad Italiam uſque evagatus eſt; quaedam enim apud Ceraunios montes, circum Adriam, in Poſeidoniata ſinu, et inſulis, quae Tyrrheniae ſunt oppoſitae, monſtrantur indicia peregrinationis Argonauticae.

δέ τι, καὶ αἱ Κυάνεαι, ἅσπερ Συμπληγάδας καλοῦσι πέτρας τινὲς, τραχὺν ποιοῦσαι τὸν διέκπλουν, τὸν διὰ τοῦ [x] Βυζαντικοῦ στόματος· ὥς τε παρὰ μὲν τὴν Αἶαν [y] ἡ Αἰαίη, παρὰ δὲ τὰς Συμπληγάδας αἱ Πλαγκταὶ· καὶ ὁ δι' αὐτῶν πλοῦς τοῦ Ἰάσονος πιθανὸς ἐφάνη· παρὰ δὲ τὴν Σκύλλαν, καὶ τὴν Χάρυβδιν, ὁ διὰ τῶν σκοπέλων πλοῦς. Ἁπλῶς δ' οἱ τότε τὸ πέλαγος τὸ ποντικὸν ὥσπερ ἄλλον τινὰ ὠκεανὸν ὑπελάμβανον, καὶ τοὺς πλέοντας ἐκεῖσε ὁμοίως ἐκτοπίζειν ἐδόκουν, ὥσπερ τοὺς ἔξω στηλῶν ἐπιπολὺ προϊόντας· καὶ γὰρ μέγιστον τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνομίζετο, καὶ διὰ τοῦτο κατ' ἐξοχὴν ἰδίως πόντον προσηγόρευον, ὡς ποιητὴν τὸν Ὅμηρον. Ἴσως οὖν καὶ διὰ τοῦτο μετήνεγκε τὰ ἐκ τοῦ Πόντου πρὸς τὸν ὠκεανὸν ὡς εὐπαράδεκτα, διὰ τὴν κατέχουσαν δόξαν. Οἶμαι δὲ καὶ τῶν Σολύμων τὰ ἄκρα τοῦ Ταύρου τὰ περὶ τὴν Λυκίαν ἕως Πισιδίας κα-
τασχόν-

x) Βυζαντικοῦ] Reg. Βυζαντιακοῦ. y) ἡ Αἰαίη] Vat. B. Venet. rel. Αἴῃ.

nauticae. Contulerunt huc aliquid etiam Cyaneae, quae ſaxa quidam Symplegadas appellant, et quae aſperam exhibent navigantibus per fauces Byzantias navigationem. Ut enim ex Aea Aeaea, ita ex Symplegadibus, per quas Iaſonis iter veriſimile habitum eſt, Planctae originem ceperunt; et ex iis, quae de Scylla et Charybdi cognita erant, finxit poëta navigationem per iſtos ſcopulos. Omnino autem iſta aetate mare Ponticum pro oceano quodam ſecundo habebatur, et qui eo navigaſſent, non minus procul ab hominibus diceſſiſſe putabantur, quam qui procul extra columnas Herculis eſſent profecti: maximum enim marium noſtrorum putabatur, ideoque ob excellentiam ponti nomen ei eſt impoſitum, ſicut ob praeſtantiam poëtae appellatione Homerus intelligitur. Itaque fortaſſis Pontica ad oceanum tranſtulit, ut qui ea ob receptam opinionem facile approbatum iri exiſtimaret. Item cum Solymi altiſſima Tauri iuga a Lycia ad Piſidiam usque tenerent, et cacumina verſus meri-

ταςχόντων τὰ ὑψηλότατα, καὶ τὰς ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ὑπερβολὰς ἐπιφανεςάτας παρεχόντων τοῖς ἐντὸς τῦ Ταύρυ, καὶ μάλιςα τοῖς περὶ τὸν πόντον, καθ' ὁμοιότητά τινα καὶ τύτυς ἐξωκεανισθῆναι· Φησὶ γὰρ ἐπὶ τῦ πλέοντος ἐν τῇ σχεδίᾳ·

Τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν κρείων Ἐνοσίχθων
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδε. —

Τάχα δὲ καὶ τὺς μονομμάτυς Κύκλωπας ἐκ τῆς Σκυθικῆς ἱςορίας μετενήνοχε· τοιύτυς γάρ τινας τὺς Ἀριμασπὺς Φασιν, ὓς ἐν τοῖς Ἀριμασπείοις ἔπεσιν ἐκδέδωκεν Ἀριςέας ὁ [z] Προκοννήσιος.

Δεῖ δὲ ταῦτα πρυποθέμενον σκοπεῖν, τί λέγυσιν οἱ φήσαντες περὶ Σικελίαν ἢ Ἰταλίαν γενέσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ τὴν πλάνην καθ' Ὅμηρον, ἢ μὴ γενέσθαι· ἔςι γὰρ ἀμφοτέρως τῦτο δέξασθαι καὶ [a] βέλτιον, καὶ χεῖρον. Βέλτιον μὲν ὖν ἂν ὕτω δέχηται, ὅτι πεισθεὶς ἐκεῖ τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ γενέσθαι,

z) Προκοννήσιος] Προικοννήσιος Mss. Caf. Vat. B. Venet.
a) βέλτιον] κρεῖττον Bemb. Stroz. Vat. A. B. Venet.

meridiem fita admodum confpicua effent iis, qui intra Taurum habitant, maxime circa pontum: fimilitudine quadam eos quoque ultra oceanum pofuit. Sic enim loquitur de Ulyffe rate vehente:

Aſt illum Aethiopum rediens Neptunus ab oris
E Solymis longe conſpexit montibus. —

Fortaffis etiam unoculos iftos Cyclopes e Scythica tranftulit hiftoria: tales enim ferunt effe Arimafpos quosdam, quos in Arimafpeis carminibus edidit Arifteas Proconnefius.

His ita pofitis, confiderandum eft, quid dicant, qui Ulyffem, ita ut Homerus fcripfit, ad Siciliam atque Italiam evagatum fuiffe afferunt, quique negant: in utramque enim partem recte ac fecus fentire licet. Recte, fi quis ita Homero affentiatur, ut qui pro certo habens eo perveniffe Ulyffem, hoc verum argumen-

νέσθαι, λαβὼν ἀληθῆ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ποιητικῶς διεσκεύασε· τοῦτο γὰρ οἰκείως ἂν λέγοιτο περὶ pag. 22. αὐτοῦ. καὶ οὐ μόνον γε περὶ Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς Ἰβηρίας ἔστιν εὑρεῖν ἴχνη τῆς ἐκείνου πλάνης, καὶ ἄλλων πλειόνων. Χεῖρον δὲ, ἐάν τις καὶ τὴν διασκευὴν ὡς ἱστορίαν δέχηται, ἐκείνου ὠκεανὸν, καὶ ᾅδην, καὶ ἡλίου βόας, καὶ [b] παρὰ θεαῖς ξενίας, καὶ μεταμορφώσεις, καὶ μεγέθη Κυκλώπων, καὶ Λαιστρυγόνων, καὶ μορφὴν Σκύλλης, καὶ διαστήματα πλοῦ, καὶ ἄλλα πλείω τοιαῦτα τερατογραφοῦντος φανερῶς. Οὔτε δὲ πρὸς τοῦτον ἄξιον ἀντιλέγειν, οὕτω φανερῶς καταψευδόμενον τοῦ ποιητοῦ, καθάπερ οὐδ', εἰ φαίη, τοῦτον τὸν τρόπον γενέσθαι τὸν εἰς Ἰθάκην κατάπλουν τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ τὴν μνηστηροφονίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ συστᾶσαν μάχην τοῖς Ἰθακησίοις πρὸς αὐτόν· οὔτε πρὸς τὸν δεξάμενον οἰκείως προσπλέκεσθαι δίκαιον.

Ὁ Ἐρατοσθένης δὲ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἀποφάσεις

b) παρὰ θεαῖς] Vat. A. B. Reg. Med. rel. et ed. ἐπὶ τ. θ.

gumentum ſumtum poëtice tractaverit: id enim de eo proprie dici poteſt: neque circa Italiam modo, ſed et usque ad Hiſpaniae extrema invenire licet veſtigia ipſius errorum, aliorumque plurium. Perperam, ſi quis commenta etiam eius pro hiſtoria putet, oceanum ſcilicet, inferos, ſolis boves, hoſpitia a deabus praebita, formarum permutationes, vaſta Cyclopum et Laeſtrygonum corpora, formam Scyllae, ſpatia navigationis, aliaque id genus multa, quae Homerus perſpicue finxit, portentoſa. Qui haec poëtae affingit, non magis dignus eſt contra quem diſputes, quam ſi quis aſſeveraret Ulyſſem ita Ithacam revectum eſſe, procos occidiſſe, pugnam cum Ithacenſibus in agro conſeruiſſe, uti ea Homerus deſcripſit: neque vero cum eo litigandum eſt, qui convenienter poëtae dicta accipit.

Eratoſthenes autem utrique

φάσεις ἀπήντηκεν οὐκ εὖ. πρὸς μὲν τὴν δευτέραν, ὅτι πειρᾶται διαβάλλειν τὰ φανερῶς ψευδῆ, καὶ οὐκ ἄξια λόγου, διὰ μακρῶν· πρὸς δὲ τὴν προτέραν, ποιητήν τε ἅπαντα ἀποφήνας φλύαρον, καὶ μήτε τόπων ἐμπειρίαν, μήτε τεχνῶν [c] πρὸς ἀρετὴν συντείνειν νομίσας· τῶν τε μύθων, τῶν μὲν ἐν τόποις οὐ πεπλασμένοις πεφημισμένων, οἷον ἐν Ἰλίῳ, καὶ Πηλίῳ καὶ Ἴδῃ· τῶν δὲ ἐν πεπλασμένοις, καθάπερ ἐν οἷς αἱ Γοργόνες, ἢ ὁ Γηρυόνης. ταύτης φησὶ τῆς ἰδέας εἶναι καὶ τοὺς κατὰ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην λεγομένους· τοὺς δὲ μὴ πεπλάσθαι λέγοντας, ἀλλ' ὑποκεῖσθαι, ἐξ αὐτοῦ τοῦ μὴ συμφωνεῖν ἐλέγχεσθαι ψευδομένους· τὰς γὰρ Σειρῆνας, τοὺς μὲν ἐπὶ τῆς Πελωριάδος καθιδρύειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν Σειρηνουσῶν, πλείους ἢ δισχιλίους διεχουσῶν σταδίους· εἶναι δ' αὐτὰς σκόπελον τρικόρυφον, διείργοντα τὸν Κυμαῖον καὶ Ποσειδωνιάτην κόλπον. Ἀλλ' οὐδὲ ὁ σκόπελος οὗτος ἐστὶ τρικόρυφος, οὐθ' ὅλως κορυφοῦται πρὸς ὕψος· ἀλλὰ [d] ἀγκών τις ἐγκει-

c) πρὸς ἀρετὴν] πρὸς ἀρετὴν ποιητοῦ. Casaub. coni. d) ἀγκών] κόλπος Venet.

que effato non recte occurrit. Posteriori, quod ea, quae perspicue sunt falsa neque verbis digna, conatur multis refellere: priori, dum omnem poëtam nugatorem esse, et neque locorum neque artium peritiam ad virtutem conducere pronunciat, cumque fabulae aliae locis non fictis adscribantur, ut Ilio, Pelio, Idae: aliae fictis, ut Gorgones, Geryones. Huius ille generis ait esse eas etiam, quae de Ulyssis erroribus narrantur: et qui non ficta ista, sed ut verum assumtum argumentum dicunt, eorum mendacium ipsa ipsorum dissensione detegi: nam Sirenes ab aliis ad Peloriadem collocari, ab aliis apud Sirenusas, duobus amplius stadiorum millibus distitas; esse autem eas scopulum tricipitem, qui Cumanum sinum a Posidoniate distinguat. Ast neque scopulus iste trivertex est, neque omnino in altum

e ἔγκειται μακρὸς, καὶ στενὸς ἀπὸ τῶν κατὰ Σύρρεντον χωρίων ἐπὶ τὸν κατὰ Καπρέας πορθμὸν, ἐπὶ θάτερα μὲν τῆς ὀρεινῆς, τὸ τῶν Σειρήνων ἱερὸν ἔχων, ἐπὶ θάτερα δὲ, πρὸς τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ νησίδια τρία προκείμενα, ἔρημα, πετρώδη, ἃ καλοῦσι f Σειρῆνας· ἐπ' αὐτῷ δὲ τῷ πορθμῷ τὸ Ἀθήναιον, ᾧπερ ὁμωνυμεῖ καὶ ὁ ἀγκὼν αὐτός.

Ἀλλ' οὔτ', εἰ μὴ συμφωνοῦσιν οἱ τὴν ἱστορίαν τῶν τόπων παραδιδόντες, εὐθὺς ἐκβάλλειν δεῖ τὴν σύμπασαν ἱστορίαν· ἀλλ' ἔσθ' ὅτε καὶ g πιστοῦσθαι τὸ καθόλου μᾶλλόν ἐστιν. Οἷον τὶ λέγω, ζητουμένου, εἰ κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν ἡ πλάνη γέγονε· καὶ εἰ αἱ Σειρῆνες ἐνταῦθά που λέγονται. ὁ μὲν δὴ Φήσας ἐν τῇ Πελωριάδι, πρὸς τὸν ἐν ταῖς Σειρήναις διαφωνεῖ·
pag. 23. ἀμφότεροι δὲ πρὸς τὸν περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν λέγοντα οὐ διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ καὶ μείζω πίστιν παρέχουσιν

e) ἔγκειται] πρόκειται Mss. Casaub. f) Σειρῆνας] omnes Codd. vulgo Σειρηνούσας. g) πιστοῦσθαι] πεπιστοῦσθαι Mss. Caf. Venet.

altum extollitur cacumen, sed a Surrento vicinis locis usque ad fretum, quod est iuxta Capreas, cubito similis quidam terrae flexus interiacet, ab altera montani lateris parte Sirenum fanum habens, ab altera ad Posidoniatem sinum, tres exiguas insulas desertas ac saxosas, quae vocantur Sirenae, et ad fretum ipsum Minervae templum, a quo nomen habet etiam ille cubitus.

Enimvero non, si, qui historiam locorum tradidere, non consentiunt, ideo tota illico abiicienda est historia: quinimo nonnunquam universae historiae fidem conciliare ista ex dissensione licet. Verbi gratia, si quaeratur, an vagando ad Italiam et Siciliam pervenerit Ulysses, et utrum circum ea loca Sirenes ponantur: is, qui eas in Peloriade ponit, ab eo discrepat, qui eas in Sirenis collocat, uterque autem ab hoc non dissentit, qui circa Italiam et Siciliam eas habitasse dicit, sed eius dictum eo probabilius ambo

χϐσιν, ὅτι καί περ μὴ τὸ αὐτὸ χωρίον [h] φράζοντες, ὅμως ὐκ ἐκβεβήκεσάν γε τϐ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἢ Σικελίαν. Ἐὰν δὲ προσθῇ τις, ὅτι ἐν Νεαπόλει Παρθενόπης δείκνυται μνῆμα μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἔτι πλεῖον προσεγένετο πίςις, καίτοι τρίτϐ τινος λεχθέντος τϐ τόπϐ τϐτϐ. ἀλλ' ὅτι ἐν τϐτῳ τῷ κόλπῳ τῷ ὑπὸ Ἐρατοσθένϐς λεχθέντι Κυμαίῳ, ὃν ποιϐσιν αἱ Σειρηνϐσαι, καὶ ἡ Νεάπολις ἵδρυται, βεβαιοτέρως πιςεύομεν τὸ περὶ τϐτϐς τϐς τόπϐς γεγονέναι τὰς Σειρῆνας· ὔτε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀκριβῶς ἕκαςα πυθέσθαι, ὔθ' ἡμεῖς παρ' ἐκείνϐ ζητϐμεν τὸ ἀκριβές. ὐ μὴν ὐδ' ὕτως ἔχομεν ὡς ὑπολαμβάνειν, καὶ μηδὲν πεπυσμένον [i] περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, μήθ' ὅπϐ μηθ' ὅπως [k] γένοιτο, ῥαψῳδεῖν.

Ἐρατοσθένης δὲ Ἡσίοδον μὲν εἰκάζει πεπυσμένον περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, ὅτι κατὰ Σικελίαν καὶ

h) φράζοντες] λέγοντες Mss. Caſ. Stroz. Vat. A. i) περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης] Ὀδυσσέως deeſt in Reg. Venet. k) γένοιτο] γένηται Reg. e prima manu, Stroz. γεγένηται Reg. a recent. manu.

ambo faciunt, quod, quamvis de loco non conſentiant, tamen ab Italia aut Sicilia non diceſſerunt. Quod ſi quis addat, Neapoli monumentum monſtrari Parthenopes, quae una Sirenum fuit, is adhuc amplius fidei conciliaverit, quamquam tertium hunc locum memoret: ſed quod eo in ſinu, quem Eratoſthenes Cumanum nominat, quem Sirenuſae faciunt, etiam ſita eſt Neapolis, ideo firmius credimus circum ea loca Sirenas fuiſſe. Nam neque poëtam omnia accuratiſſime exploraſſe puto, neque nos ab eo exactam diligentiam hoc loco requirimus: non tamen ita ſumus affecti, ut ſuſpicemur illa eum compoſuiſſe nihil compertum de Ulyſſis peregrinatione, ubi locorum, et quomodo eam obiverit.

Porro Eratoſthenes Heſiodum coniicit, cum is inaudiviſſet de Ulyſſis ad Italiam ac Siciliam adventu, ſidemque opinio-

καὶ Ἰταλίαν γεγένηται, πιςεύσαντα τῇ [l] δόξῃ, μὴ μόνον τῶν ὑφ᾽ Ὁμήρȣ λεγομένων μεμνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ Αἴτνης, καὶ Ὀρτυγίας τȣ͂ πρὸς Συρακούσαις νησίȣ, καὶ Τυῤῥηνῶν· Ὅμηρον δὲ μή τε εἰδέναι ταῦτα, μή τε βȣ́λεσθαι ἐν γνωρίμοις τόποις ποιεῖν τὴν πλάνην. Πότερον οὖν Αἴτνη μὲν, καὶ Τυῤῥηνία γνώριμα, Σκύλλαιον δὲ, καὶ Χάρυβδις, καὶ Κίρκαιον, καὶ Σειρηνοῦσαι, ȣ̓ πάνυ; ἢ καὶ Ἡσιόδῳ μὲν [m] ἔπρεπε μὴ φλυαρεῖν, ἀλλὰ ταῖς κατεχȣ́σαις δόξαις ἀκολȣθεῖν, Ὁμήρῳ δὲ [n] πᾶν ὅ τι ἂν ἐπ᾽ ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἴῃ, κελαδεῖν; Χωρὶς γὰρ τῶν λεχθέντων [o] περὶ τῆς πρεπȣ́σης Ὁμήρῳ μυθοποιΐας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγραφέων τῶν ταῦτα θρυλλȣ́ντων, καὶ τὸ τῆς κατὰ τȣ̀ς τόπȣς ἐπιχωριαζȣ́σης φήμης διδάσκειν δύναται, διότι

l) *τῇ δόξῃ*] *τῇ δόξῃ ταύτῃ* Reg. Vat. A. B. Venet. Ald. Baſ. m) *ἔπρεπε*] *ἐπέτρεπε* Mss. Caſ. Venet. n) *πᾶν ὅτι ἂν ἐπ᾽ ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἴῃ*] Sic Caſ. h. l. reſtituit. *πᾶν ὅτι ἂν ἐπισυμβαίη, κε ῥῆμα γλῶτταν ἴῃ.* Edit. *πᾶν ὅτι ἂν ἐπὶ κ᾽ ἐρήμην γλ. εἴη* Vat. A. Stroz. Reg. *ἐπὶ ἐρήμαν γλ.* Bemb. *ὅτι ἂν κερήμαν γλ.* Venet. o) *περὶ τῆς πρεπȣ́σης*] In Mss. Caſaub. Vat. A. B., Venet. Reg. Interpr. *περὶ τȣ͂ τόπȣ τῆς πρ.* forte in antiquioribus exempl. extabat *περὶ τȣ͂ τύπȣ*, ut Breguignius ad h. l. obſervat.

opinioni ei adhiberet, non eorum modo feciſſe mentionem, quae ab Homero referuntur, ſed et Aetnae, Ortygiae, quae exigua iacet ante Syracuſas inſula, et Tyrrhenorum: Homerum autem neque cognita iſta habuiſſe, neque errores Ulyſſis voluiſſe locis illuſtribus adſcribere. Quid ergo? Aetna et Tyrrhenia nobilia ſunt, Scyllaeum, Charybdis, Circaeum, Sirenuſae obſcura? et Heſiodum decuit non nugari, ſed receptas ſequi opiniones, Homerum quicquid in buccam veniret effutire? Atqui praeter ea, quae de dignis Homero fabularum commentis diximus, cum ſcriptorum multitudo eadem perhibentium, tum fama, quae iis in locis obtinuit, docere poteſt, haec non

p) διότι ταῦτα οὐ ποιητῶν πλάσματά ἐστιν, οὐδὲ συγγραφέων, ἀλλὰ γεγενημένων ἴχνη, καὶ προσώπων, καὶ πράξεων.

Καὶ Πολύβιος δ' ὀρθῶς ὑπονοεῖ τὰ περὶ τῆς πλάνης. τὸν γὰρ Αἴολον, τὸν προσημαίνοντα τοὺς ἔκπλους ἐν τοῖς κατὰ τὸν πορθμὸν τόποις ἀμφιδρόμοις οὖσι καὶ δυσέκπλοις διὰ τὰς παλιῤῥοίας, ταμίαν τε εἰρῆσθαι τῶν ἀνέμων, καὶ βασιλέα νενομίσθαι φησί· καθάπερ Δαναὸν μὲν, τὰ ὑδρεῖα τὰ ἐν Ἄργει παραδείξαντα, Ἀτρέα δὲ, τοῦ ἡλίου τὸν ὑπεναντίον τῷ οὐρανῷ δρόμον, μάντεις τὲ, καὶ ἱεροσκοπουμένους ἀποδείκνυσθαι βασιλέας· τούς θ' ἱερέας τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Χαλδαίους, καὶ μάγους, σοφίᾳ τινὶ διαφέροντας pag. 24. τῶν ἄλλων, ἡγεμονίας καὶ τιμῆς τυγχάνειν παρὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν· οὕτω δὲ καὶ τῶν θεῶν ἕνα ἕκαστον τῶν χρησίμων τινὸς εὑρετὴν γενόμενον, τιμᾶσθαι. Ταῦτα δὲ προοικονομησάμενος, οὐκ ἐᾷ τὸν Αἴολον ἐν μύθου σχή-

p) διότι] Sic Vat. A. B. Bemb. ὅτι Stroz. Venet. ed. διό.

non esse poëtarum aut scriptorum figmenta, sed vestigia vita functorum hominum ac rerum gestarum.

Et Polybius quoque recte interpretatur ea, quae de erroribus Ulyssis Homerus habet. Aeolum nempe, qui praediceret, quomodo per fretum navigari posset, cum iis locis ob affluxum ac refluxum maris cursus difficulter teneri, fretumque superari queat, ventorum promum dictum fuisse ac regem: quemadmodum Danaus, quod Argis puteorum fossionem docuisset, et Atreus, quod solis cursum coeli conversioni renitentis docuisset, vatesque et sacrorum inspectores reges sunt creati. Et apud maiores nostros sacerdotibus Aegyptiorum, Chaldaeis, Magisque sapientia alios superantibus honores et imperia sunt delata; atque ita etiam unusquisque deorum honores reperit eo, quod aliquid utile excogitasset. His Polybius principio disputationis constitutis, non patitur Aeolum pro fabula omni-

σχήματι ἀκȣ́εσθαι, ȣ̓δ᾽ ὅλην τὴν Ὀδυσσέως πλάνην· ἀλλὰ μικρὰ μὲν προσμεμυθεῦσθαι, καθάπερ καὶ τῷ Ἰλιακῷ πολέμῳ· τὸ δ᾽ ὅλον περὶ Σικελίαν καὶ τῷ ποιητῇ πεποιῆσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις συγγραφεῦσιν, ὅσοι τὰ περιχώρια λέγȣσι τὰ περὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Οὐκ ἐπαινεῖ δὲ ȣ̓δὲ τὴν τοιαύτην τȣ̃ Ἐρατοσθένȣς ἀπόφασιν, διότι φησὶ τότ᾽ ἂν εὑρεῖν τινα, πȣ̃ Ὀδυσσεὺς πεπλάνηται, ὅταν εὕρῃ τὸν σκυτέα τὸν συῤῥάψαντα τὸν τῶν ἀνέμων ἀσκόν. Καὶ τȣ̃το δ᾽ οἰκείως εἰρῆσθαι τοῖς συμβαίνȣσι περὶ τὸ Σκύλλαιον, καὶ τὴν θήραν τῶν γαλεωτῶν τὸ ἐπὶ τῆς Σκύλλης.

Αὐτοῦ δ᾽ ἰχθυάα σκόπελον περιμαιμώωσα,
Δελφῖνάς τε, κύνας τε, καὶ εἴποθι μεῖζον ἕλῃσι
Κῆτος. —

Τȣ̀ς γὰρ θύννȣς ἀγεληδὸν φερομένȣς παρὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὰν [q] ἐμπέσωσι καὶ κωλυθῶσι τῆς Σικελίας ἅψασθαι, περιπίπτειν τοῖς μείζοσι τῶν ζώων, οἷον δελ-

q) ἐμπέσωσι] ἐκπέσωσι Bemb.

omnino accipi, aut universam Ulyssis peregrinationem: sed pauca quaedam figmenta eis, ut et bello Iliaco, esse annexa ait; reliqua omnia de Sicilia et poëtam vere scripsisse et historicos, qui Italiae ac Siciliae vicina loca descripserunt. Neque vero Eratosthenis probat sententiam, qui tum denique pronunciat inventurum aliquem, ad quae loca vagando delatus fuerit Ulysses, cum invenerit sutorem, qui utrem ventorum consuit. Porro quae de Scylla dixerit Homerus, docet convenire venationi galeotarum, quae exercetur apud Scyllaeum.

Hic circum rupem crebro ruit impete Scylla,
Delphinos, captansque canes, et sicubi maior
Bellua sese offert. —

Etenim thynnos, cum gregatim praeter Italiam feruntur, postquam in fretum inciderunt et Siciliam attingere prohibentur, incidere in maiores belluas, ut delphinos, canes,

δελφίνων, καὶ κυνῶν, καὶ ἄλλων κητωδῶν· ἐκ δὲ τῆς θήρας αὐτῶν πιαίνεσθαι τοὺς γαλεώτας, ὃς καὶ ξιφίας λέγεσθαι καὶ κύνας φασί. [r] Συμβαίνειν γὰρ ταυτὸ ἐνθάδε, καὶ κατὰ τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων, ὅπερ ἐπὶ πυρὸς, καὶ ὕλης ἐμπιπραμένης· ἀθροιζόμενα γὰρ τὰ θηρία φεύγειν τὸ πῦρ, ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ βορὰν γίνεσθαι τοῖς κρείττοσι.

Ταῦτα δ' εἰπὼν διηγεῖται τὴν τῶν γαλεωτῶν θήραν, ἣ συνίσταται περὶ τὸ Σκύλλαιον· σκοπὸς γὰρ ἐφέστηκε κοινὸς τοῖς ὑφορμοῦσιν ἐν δικώποις σκαφιδίοις πολλοῖς, δύο καθ' ἕκαστον σκαφίδιον· καὶ ὁ μὲν ἐλαύνει, ὁ δ' ἐπὶ τῆς πρώρας ἕστηκε δόρυ ἔχων, σημήναντος τοῦ σκοποῦ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ γαλεώτου· φέρεται δὲ τὸ τρίτον μέρος ἔξαλον τὸ ζῶον· συνάψαντος δὲ τοῦ σκάφους, ὁ μὲν ἔπληξεν ἐκ χειρός· εἶτ' ἐξέσπασεν ἐκ τοῦ σώματος τὸ δόρυ χωρὶς τῆς ἐπιδορατίδος. ἀγκιστρώδης τε γάρ ἐστι, καὶ χαλαρῶς ἐνήρμο-

r) Συμβαίνειν] Sic Mss. Casaub. Vat. A. B. Stroz. Reg. rel. cum ed. συμβαίνει.

canes, et alia cetis similia. Ex horum venatione pingues reddi galeotas, quos etiam Xiphias et canes dici aiunt. Id enim ibi usu venire et ad Nili aliarumque aquarum adscensus, quod fit sylva incensa: nam animalia dum ignem aquamve agmine facto fugiunt, praeda fiunt robustioribus.

His dictis narrat Galeotarum venationem, quae apud Scyllaeum habetur. In lembis, qui duobus remis agitantur, complures bini feruntur propter navium stationem: alter eorum lembum agit, alter hasta armatus in prora stat. Iis omnibus communis in specula est explorator, qui adventum galeotae indicet: tertia sui parte galeota supra mare solet eminere: quem cum lembus attigit, comminus ille hastam eius corpori impingit, evellitque relicta in corpore eius cuspide, quae hamata est, et dedita opera leviter

s ἐνήρμοσαι τῷ δόρατι ἐπίτηδες· καλώδιον δ' ἔχει μακρὸν ἐξημμένον· τοῦτ' ἐπιχαλῶσι τῷ τρωθέντι, ἕως ἂν t κάμῃ σφαδάζον, καὶ ὑποφεῦγον· τότε δ' ἕλκουσιν ἐπὶ τὴν γῆν, ἢ εἰς τὸ σκάφος ἀναλαμβάνουσιν, ἐὰν μὴ μέγα εἴη τελέως τὸ σῶμα. κἂν ἐκπέσῃ δὲ εἰς τὴν θάλατταν τὸ δόρυ, οὐκ ἀπόλωλεν· ἔστι γὰρ πηκτὸν ἔκ τε δρυὸς, καὶ ἐλάτης· ὥστε βαπτιζομένου τοῦ δρυΐνου βάρει, μετέωρον εἶναι τὸ λοιπὸν, καὶ εὐανάληπτον. u συμβαίνειν δέ ποτε καὶ τιτρώσκεσθαι διὰ τοῦ σκα-
pag. 25. φιδίου τὸν κωπηλάτην, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ξίφους τῶν γαλεωτῶν, καὶ τὸ τὴν ἀκμὴν τοῦ ζώου συαγρώδη εἶναι, καὶ τὴν θήραν. Ἔκ τε δὴ τῶν τοιούτων εἰκάζοι τὶς ἂν, φησὶ, περὶ Σικελίαν γενέσθαι τὴν πλάνην κατὰ τὸν Ὅμηρον, ὅτι τῇ Σκύλλῃ προσῆψε τὴν τοιαύτην θήραν, ἣ μάλιστ' ἐπιχώριός ἐστι τῷ Σκυλλαίῳ· καὶ ἐκ τῶν περὶ τῆς Χαρύβδεως λεγομένων ὁμοίων τοῖς τοῦ πορθμοῦ πάθεσι. τὸ δὲ

Τρὶς

s) ἐνήρμοσται] ἐνηρμώσθη Casaub. Vat. A B. ἐνήρμοσθαι Venet. Stroz. t) κάμῃ] κάμνῃ Vat. A. B. Stroz. Venet. u) συμβαίνειν] Sic omnes libri Mss. ed. συμβαίνει.

leviter hastili praefigitur. Ab ea dependet longus funiculus, quem laxant bellua vulnerata, donec palpitando ac subterfugiendo defatigetur: tum ad terram educunt, aut in lembum imponunt, nisi omnino vasto sit corpore. Hastile etiamsi in mare excidat, non perit: est enim compactum ex quercu et abiete, ut, cum pondere pars querna mergitur, reliquum in sublimi extet ac recipi facile possit. Nonnunquam etiam remex per ipsum lembum vulnerari ob magnitudinem gladii galeotae, et vim belluae; cuius et impetus et venatio aprorum similis est. Ex his, inquit, coniicere aliquis possit, de Homeri sententia Ulyssem ad Siciliam evagatum fuisse, cum is Scyllae hanc venationem adscribat, quae maxime familiaris est apud Scyllaeum: nec non ex iis, quae Charybdi eveniunt, similia eorum, quae freto accidunt. Illud autem

Ter-

Τρὶς μὲν γὰρ τ' ἀνίησιν,
ἀντὶ τῦ δὶς, γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα, ἢ ἱϛορικόν.

Καὶ τὰ ἐν τῇ Μήνιγγι δὲ, τοῖς περὶ τῶν Λωτοφάγων εἰρημένοις [x] συμφωνεῖν. Εἰ δέ τινα μὴ συμφωνεῖ, μεταβολὰς αἰτιᾶσθαι δεῖ, ἢ ἄγνοιαν, ἢ καὶ ποιητικὴν ἐξυσίαν, ἣ συνέϛηκεν ἐξ ἱϛορίας, καὶ διαθέσεως, καὶ μύθυ. Τῆς μὲν ὖν ἱϛορίας ἀλήθειαν εἶναι τέλος, ὡς ἐν νεῶν καταλόγῳ τὰ ἑκάϛοις τόποις συμβεβηκότα λέγοντος τῦ ποιητῦ· τὴν μὲν πετρήεσσαν, τὴν δὲ ἐσχατόωσαν πόλιν, ἄλλην δὲ πολυτρήρωνα, τὴν δ' ἀγχίαλον· τῆς δὲ διαθέσεως, [y] ἐνέργειαν εἶναι τὸ τέλος· ὡς ὅταν μαχομένυς εἰσάγῃ· μύθυ δὲ, ἡδονὴν, καὶ ἔκπληξιν. Τὸ δὲ πάντα πλάττειν, ὐ πιθανὸν, ὐδ' Ὁμηρικόν. τὴν γὰρ ἐκείνυ ποίησιν φιλοσόφημα πάντας νομίζειν, ὐχ ὡς Ἐρατοσθένης φησὶ, κελεύων μὴ κρίνειν πρὸς τὴν διάνοιαν τὰ ποιήματα,

x) συμφωνεῖν] Mss. Casaub. Vat. A. B. Venet. rel. et ed. συμφωνεῖ. y) ἐνέργειαν] ἐνάργειαν coni. Xylandri, cui suffragatur Casaub.

Terque die allidit fluctus — pro bis positum, errore vel scribae vel historiae ait factum.

Iam quae Meningis sunt, ea cum narratione de Lotophagis consentire. Quod si quae non congruunt, caussam mutationis existimandam esse aut ignorationem, aut licentiam poëticam, quae constat ex historia, dispositione, et fabula. Historiae proinde finem esse veritatem: ideo poëtam in recensione navium singulis sua propria locis attribuisse, dum aliam urbem saxosam, aliam in extremo sitam, aliam columbis abundantem, aliam mari vicinam appellat. Finem dispositionis esse efficaciam, ut cum pugnantes introducit. Fabulae, voluptatem et terrorem. Omnia autem confingere neque consentaneum, neque Homericum esse: nam Homeri poëma omnes scriptum esse philosophicum censent: secus quam Eratostheni visum, qui negat poëmata ad rationis principia iudicari debere,

ματα, μήδ' ἱςορίαν ἀπ' αὐτῶν ζητεῖν. Πιθανώτερόν τε τὸ,

Ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,

ἐν βραχεῖ διαςήματι δέχεσθαι, (οἱ γὰρ ὀλοοὶ ἐκ εὐθύδρομοι) ἢ ἐξωκεανίζειν, ὡς ἂν ἐρίων πνεόντων συνεχῶς. Συνθεὶς δὲ τὸ διάςημα τὸ ἐκ Μαλεῶν ἐπὶ ςήλας, ςαδίων δισμυρίων, καὶ δισχιλίων πεντακοσίων, εἰ (φησὶ) τῦτο θείημεν ἐν ταῖς ἐννέα ἡμέραις διηνύσθαι ἰσοταχῶς, ἑκάςης ἂν ἡμέρας ὁ πλῦς συμβαίνοι ςαδίων δισχιλίων πεντακοσίων. Τίς ὖν ἱςόρηκεν ἐκ Λυκίας ἢ Ῥόδυ δευτεραῖόν τινα ἀφιγμένον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὄντος τῦ διαςήματος ςαδίων τετρακισχιλίων; Πρὸς δὲ τὺς ἐπιζητῦντας, πῶς τρὶς εἰς Σικελίαν ἐλθὼν, ὐδ' ἅπαξ διὰ τῦ πορθμῦ πέπλευκεν Ὀδυσσεὺς, ἀπολογεῖται· διότι καὶ οἱ ὕςερον ἔφευγον ἅπαντες τὸν πλῦν τῦτον.

Τοιαῦτα

bere, neque in poëmatibus quaeri hiftoriam ullam. Sane probabilius eft hunc locum:

Inde novem totis iactabat multa diebus
Venti vi dira non vnius —

de non longo itinere exponi, (venti enim diri feu perniciofi non faciunt ad curfum rectum tenendum,) quam extra Oceanum hoc temporis fpatio navigatum fuiffe comminifci, perinde ac fi fecundis ufus ille effet ventis. At Polybius, fupputato quod eft a Maleis ad Herculis columnas fpatio XXII millium ac IↃ ftadiorum, fi (inquit) hoc eum novem his diebus aequali in fingulos portione ponamus confeciffe, quotidie eum navigaffe bis mille ac quingenta ftadia confequetur. Atqui, inquit, quis unquam perhibuit, e Lycia aut Rhodo aliquem biduo Alexandriam navigio effe pervectum, quod non ultra quatuor mil. ftad. eft intervallum? Iis etiam, qui quaerunt, cur Ulyffes, cum ter in Siciliam advenerit, ne femel quidem tamen dicatur per fretum navigaffe, refpondet, pofteriores quoque ab hac navigatione omnes fibi caviffe.

Haec

Τοιαῦτα μὲν εἴρηκεν. Ἔστι δὲ τ' ἄλλα μὲν εὖ λεγόμενα· ὅταν δ' [z] ἀνασκευάζῃ τὸν ἐξωκεανισμὸν, καὶ πρὸς ἀκριβῆ μέτρα τὸν τῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀνάγῃ καὶ διαστήματα, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς [a] ἀνωμαλίας. Ἅμα μὲν γὰρ παρατίθησι τὰ τοῦ ποιητοῦ ἔπη·

Ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,

ἅμα δ' ἐπικρύπτεται· καὶ γὰρ ταῦτα τοῦ ποιητοῦ·

Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο
Νηῦς. —

καὶ τό·

Νήσῳ ἐν Ὠγυγίῃ, ὅθι τ' ὀμφαλός ἐστι θαλάσσης.

Καὶ ὅτι ἐνταῦθα οἰκεῖ Ἄτλαντος θυγάτηρ. καὶ τὸ περὶ τῶν Φαιάκων·

Οἰκέομεν δ' ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ
Ἔσχατοι· οὐ δέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.

Ταῦτα γὰρ πάντα φανερῶς ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει

z) ἀνασκευάζῃ] Sic Casaub. Mss. Reg. Stroz Venet. ἐπ' ἂν ἀνασκευάζῃ Vat. A. B. ed. ἀναγκάζῃ. a) ἀνωμαλίας] Casaub. Vat. A. B. Venet. ἀνομολογίας.

Haec ille, et alia quoque recte. Cum autem refutare conatur Oceani ingressum, eumque ad accuratam dierum intervallorumque rationem revocat, omnino inique agit. Simul enim et citat poëtae versus:

Inde novem totis iactabar multa diebus
Venti vi dira non unius —

et simul alia supprimit. Sunt enim et haec poëtae:

Navis ut Oceani primum est egressa fluenta,

et

Insula in Ogygia, maris hic medioximus umbo est,

ubi et filiam Atlantis ait habitare. Item de Phaeacibus:

Extremique hominum maris ad vasta salsa seorsim
Degimus, ac nobiscum nemo negotia miscet.

Haec enim manifesto in Atlantico ficta mari monstrantur:

γει πλαττόμενα δηλȣ̃ται. ὁ δὲ ταῦτ' ἐπικρυπτόμενος, τὰ φανερῶς λεγόμενα ἀναιρεῖ. τȣ̃το μὲν οὖν οὐκ εὖ. Τὸ δὲ περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν γεγονέναι τὴν πλάνην, ὀρθῶς, καὶ ὑπὸ τȣ̃ ποιητȣ̃ βεβαιȣ̃ται. Ἐπεὶ τίς ἔπεισε ποιητὴς, ἢ συγγραφεὺς, Νεαπολίτας μὲν λέγειν μνῆμα Παρθενόπης τῆς Σειρῆνος; τȣ̀ς δὲ ἐν Κύμῃ, καὶ Δικαιαρχίᾳ καὶ Βεσȣβίῳ, Πυριφλεγέθοντα, καὶ Ἀχερȣσίαν λίμνην, καὶ νεκυομαντεῖον τὸ ἐν τῷ Ἀόρνῳ, καὶ Βαΐον, καὶ Μισηνὸν τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινάς; ȣ̔́τω δὲ καὶ τὰ περὶ Σειρηνȣ̃σας, καὶ τὰ περὶ τὸν πορθμὸν, καὶ Σκύλλαν, καὶ Χάρυβδιν, καὶ Αἴολον· ἅπερ ȣ̓́τ' ἀκριβῶς ἐξετάζειν δεῖ, ȣ̓́τ' ἄῤῥιζα καὶ ἀνέστια ἐᾷν, ἀληθείας μηδὲν προσαπτόμενα, μήδ' ὠφελείας ἱστορικῆς.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὑπονοήσας τȣ̃το ὁ Ἐρατοσθένης, ὑπολάβοι τὶς ἂν (φησὶ) τὸν ποιητὴν βȣ́λεσθαι μὲν ἐν τοῖς προσεσπερίοις τόποις τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ ποιεῖν· ἀποστῆναι δ' ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων, τὰ μὲν ȣ̓κ ἀκρι-

tur: quibus ille diſſimulatis ea, quae perſpicue dicta ſunt, refellit, male id quidem. Recte autem hoc, circa Siciliam et Italiam vagatum eſſe Ulyſſem, et ab ipſo hoc confirmatur poëta. Quis autem poëta aut ſcriptor perſuaſiſſet Neapolitanis, ut monimentum Parthenopae Sirenis iactarent: Cumanis, Dicaearchae et ad Veſuvium degentibus, ut Pyriphlegethontem, lacum Acheruntum, et oraculum defunctorum in Aorno, tum Baium ac Miſenum quosdam de Ulyſſis comitibus memorarent? Eodemque modo res habet de Sirenuſis, iis quae circa fretum ſunt, de Scylla, Charybdi, et Aeolo: quae neque ad vivum reſecanda ſunt, neque ita relinquenda, ut radicis ac fundamenti expertia, quae neque cum veritate quicquam neque cum utilitate hiſtorica habeant commune.

Quod ipſum ipſe ſubodoratus Eratoſthenes, ſuſpicari, inquit, aliquis poſſit poëtam voluiſſe errores Ulyſſis occidentalibus regionibus adſcribere, ſed deſciviſſe ab iis, quae erant pro veris ponenda,

ἀκριβῶς πεπυσμένον, τὰ δὲ οὐδὲ προελόμενον ὄντως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ δεινότερον καὶ τὸ τερατωδέστερον ἕκαστα ἐξάγειν. Τοῦτο μὲν αὐτὸ εὖ· τὸ δ', οὗ χάριν τοῦτ' b ἐποίησε, κακῶς δεξάμενος· οὐ γὰρ φλυαρίας, ἀλλ' ὠφελείας χάριν. Ὥς τε δίκαιόν ἐστιν ὑπέχειν λόγον καὶ περὶ τούτου, καὶ διότι φησὶ τὰ πόῤῥω τερατολογεῖσθαι μᾶλλον διὰ τὸ εὐκατάψευστον. πολλοστὸν γὰρ μέρος ἐστὶ τὰ πόῤῥω τερατολογούμενα τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐγγὺς τῆς Ἑλλάδος· οἷα δὴ τὰ κατὰ τοὺς Ἡρακλέους ἄθλους, καὶ Θησέως, καὶ τὰ ἐν Κρήτῃ καὶ Σικελίᾳ c μυθολογούμενα, καὶ ταῖς ἄλλαις νήσοις, καὶ τὰ περὶ τὸν Κιθαιρῶνα καὶ Ἑλικῶνα καὶ Παρνασσὸν καὶ Πήλιον, καὶ τὴν Ἀττικὴν ὅλην, καὶ Πελοπόννησον· οὐδείς τε ἐκ τῶν μύθων ἄγνοιαν αἰτιᾶται τῶν μυθοποιῶν. Ἔτι δὲ, ἐπεὶ οὐ πάντα μυθεύουσιν, ἀλλὰ πλείω προσμυθεύουσι, καὶ μάλιστα Ὅμηρος, ζητῶν τί οἱ παλαιοὶ προσμυθεύουσιν, ὁ ζητεῖ, pag. 27. εἰ

b) ἐποίησε] libri fere omnes Mss. ἐποίει. c) μυθολογούμενα] Mss. Medic. et Venet. μυθευόμενα.

da, partim quod ea non accurate cognovisset, partim quod non, uti erant, sed portentosius et terribilius quaeque efferre instituisset. Recte quidem pronunciavit, quid ille, sed cur fecerit, male interpretatus est: non enim nugari Homerus, sed prodesse voluit. Itaque et hoc nomine merito culpandus Eratosthenes, et quod eum de remotis potissimum ait fabulas finxisse monstrosas, quod de iis mentiri esset expeditius. Etenim quae de longinquis sunt apud poëtam fabulae, perexigua sunt eorum pars, quae de ipsa Graecia et vicinis Graeciae locis fabulae habent, ut de Herculis et Thesei laboribus, de actis in Creta, Sicilia, aliisque insulis, de Cithaerone, Helicone, Parnasso, Pelio, totaque Attica et Peloponneso. Neque quisquam ob fabulas scriptores earum ignorationis accusat. Praeterea cum non omnia fingant poëtae, sed multa fabulosa veris adfingant, Homerus inprimis: Eratosthenes, dum quaerit, quasnam antiqui fabulas addide-

εἰ τὰ [d] προσμυθευόμενα ὑπῆρξεν, ἢ ἐςίν· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον, οἷς προσμυθεύεται τόποις ἢ προσώποις, περὶ ἐκείνων ζητεῖ τἀληθές. οἷον τὴν Ὀδυσσέως πλάνην, εἰ γέγονε, καὶ πȢ.

Τὸ δ' ὅλον Ȣ̓κ εὖ, τὸ τὴν Ὁμήρȣ ποίησιν εἰς ἓν συνάγειν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ποιητῶν, εἴς τε τ' ἄλλα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νῦν προκείμενα, τὰ τῆς γεωγραφίας, καὶ μηδὲν αὐτῷ πρεσβεῖον ἀπονέμειν. Καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, τόν γε Τριπτόλεμον [e] τȢ̃ Σοφοκλέȣς, ἢ τὸν ἐν ταῖς Βάκχαις ταῖς Εὐριπίδȣ πρόλογον ἐπελθόντα, καὶ παραβαλόντα τὴν Ὁμήρȣ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιμέλειαν, ῥᾴδιον εἶναι θέσθαι τὴν ἐπιβολὴν, ἢ τὴν διαφοράν. Ὅπȣ γὰρ χρεία τάξεως ὧν μέμνηται τόπων, φυλάττει τὴν τάξιν, ὁμοίως μὲν τῶν Ἑλληνικῶν, ὁμοίως δὲ τῶν ἄπωθεν.

Ὄσσαν ἐπ' Οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ' Ὄσσῃ
Πήλιον εἰνοσίφυλλον. — Καὶ

d) προσμυθευόμενα] Sic omnes libri Mss. male ed. προμυθευόμενα. e) τȢ̃ Σοφοκλ.] τὸ Σοφ. Reg.

diderint, non disquirit, an quae afficta sunt extiterint nec ne: sed in iis magis exquirit veritatem, quae ille locis personisve affingit: ut utrum Ulysses vagatus sit, et ubinam locorum.

Illud vero totum est vitiosum, quod Homeri reliquorumque poëtarum scripta eodem omnia habet in numero, et cum in aliis, tum in his etiam, quae nunc tractamus, Geographicis nihil praestantiae adscribit Homero. Nam, absque caetera essent, saltem qui Sophoclis Triptolemum, aut prologum Baccharum Euripidis legeret, cumque iis Homeri industriam in terrarum situ describendo compararet, facile, quantum alter alteri praestaret, poterat cognoscere. Ubi enim ordo requiritur locorum, quae commemorantur, ordinem Homerus servavit, non minus in remotorum, quam in Graecanicorum mentione.

Conati magno sunt Ossam imponere Olympo
Frondosum celsaeque imponere Pelion Ossae.

et

Καὶ τὸ,

Ἥρη δ' ἀΐξασα λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο,
Πιερίην δ' ἐπιβᾶσα καὶ Ἠμαθίην ἐρατεινὴν,
Σεύατ' ἐφ' ἱπποπόλων Θρηκῶν ὄρεα νιφόεντα.
Ἐξ Ἀθόω δ' ἐπὶ Πόντον. —

Καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ, τὰς μὲν πόλεις ἐκ ἐφεξῆς λέγει· ἐ γὰρ ἀναγκαῖον· τὰ δὲ ἔθνη ἐφεξῆς. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄπωθεν·

Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίως ἐπαληθεὶς,
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίως, καὶ Ἐρεμβὼς,
Καὶ Λιβύην. —

Ὅπερ καὶ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται. Οἱ δ', ἐφ' ὧν τάξεως χρεία, ὁ μὲν τὸν Διόνυσον ἐπιόντα τὰ ἔθνη φράζων, ὁ δὲ τὸν Τριπτόλεμον τὴν κατασπειρομένην γῆν, τὰ μὲν πολὺ διεςῶτα συνάπτωσιν ἐγγὺς, τὰ δὲ συνεχῆ διασπῶσι·

Λιπὼν δὲ Λυδῶν τὰς πολυχρύσως γύας,
Φρυγῶν τε, Περσῶν θ' ἡλιοβλήτως πλάκας,

et

Proruit excelsi Iuno de vertice Olympi,
Atque a Pieria Emathiae per rura profecta
Threiciae montes accessit diva nivosos:
Hinc ab Atho pontum petiit. —

Et in navium enumeratione, urbes quidem ordine non refert: neque enim erat necesse: nationes autem serie memorat recta. Itemque de longinquis:

Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii, tum Sidonios, et Erembos,
Et Libyam. —

quod et Hipparchus annotavit. Illi vero, ubi ordo requirebatur, Euripides Bacchum, ut obierit varias gentes, narrantem introducens, Sophocles Triptolemum terras a se consitas, longe divulsa coniungunt, et cohaerentia divellunt.

Lydorum abundans auro peragravi solum,
Phrygiamque, et sole calentia plana Persidis,

Βάκτριά τε τείχη, τήν τε δύσχειμον χθόνα
Μήδων ἐπελθὼν, Ἀραβίαν τ' εὐδαίμονα.

Τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Τριπτόλεμος ποιεῖ. Κἂν τοῖς κλίμασι δὲ κἂν τοῖς ἀνέμοις διαφαίνει τὸ πολυμαθὲς τὸ περὶ τὴν γεωγραφίαν Ὅμηρος, ἐν ταῖς τοποθεσίαις
pag. 28. λέγων ἅμα καὶ ταῦτα πολλαχῦ·

Αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται
Πρὸς ζόφον· αἱ δέ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε.

Καὶ

. . . . . Δύω δέ τέ οἱ θύραι εἰσίν·
Αἱ μὲν πρὸς Βορέαν . . . . .
Αἱ δ' αὖ πρὸς Νότον.

Καὶ

Εἴτ' ἐπὶ δέξι' ἴωσι πρὸς ἠῶτ' ἠέλιόν τε,
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον.

Καὶ μὴν τὴν ἄγνοιάν γε τῶν τοιέτων, τελείαν ἡγεῖται σύγχυσιν τῶν ἁπάντων.

Ὦ φίλοι, ἐ γάρ τ' [f] ἴδμεν, ὅπη ζόφος, ἐδ' ὅπη ἠὼς,
Οὐ

f) ἴδμεν] ἴσμεν Caſ. Stroz. Vat. B. Venet.

Et Bactra, Medorumque frigidam plagam,
Et Arabiam felicem. —

Eodemque modo Triptolemus. Sed et commemorandis locorum naturis ac ventis, Homerus magnam Geographiae demonſtrat peritiam, in deſcriptione locorum ea ſimul indicans.

Illa humilis, ſed in extremo iacet inſula ponto
Obſcuris obverſa plagis: nam ſolis ad ortum
Auroramque aliae ſpectant.—

et

. . . . *Portae geminae, Boream aſpicit illa,*
Illa Notum . . . .

et

Sive illae dextra volitant Titanis ad ortum
Auroramque, petunt laeva ſeu parte tenebras.

Et quidem horum ignorationem, ſupremam omnium confuſionem iudicat.

O ſocii, neque enim noctis quo cardine ſurgat
Cali-

Οὐ δ' ὅπη ἠέλιος. —

Κἀνταῦθα δ' εἰπόντος εὖ τοῦ ποιητοῦ,

Βορέης καὶ Ζέφυρος τώτε Θρήκηθεν ἄητον·

οὐκ εὖ δεξάμενος ὁ αὐτὸς συκοφαντεῖ, ὡς καθόλου λέγοντος, ὅτι ὁ Ζέφυρος ἐκ Θράκης πνεῖ, ἐκείνου λέγοντος οὐ καθόλου, ἀλλ' ὅταν κατὰ τὴν Θρακίαν θάλασσαν συμπέσωσι περὶ τὸν Μέλανα κόλπον αὐτοῦ τοῦ Αἰγαίου μέρος οὖσαν. ἐπιστροφὴν γὰρ λαμβάνει πρὸς νότον ἀκρωτηριάζουσα ἡ Θράκη, καθ' ἃ συνάπτει τῇ Μακεδονίᾳ, καὶ προσπίπτουσα εἰς τὸ πέλαγος, τοὺς Ζεφύρους ἐντεῦθεν πνέοντας ἀποφαίνει τοῖς ἐν Θάσῳ, καὶ Λήμνῳ, καὶ Ἴμβρῳ, καὶ Σαμοθράκῃ, καὶ τῇ περὶ αὐτὰς θαλάττῃ, καθάπερ καὶ τῇ Ἀττικῇ ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν· ἀφ' ὧν καὶ Σκείρωνες καλοῦνται οἱ Ζέφυροι, καὶ μάλιστα οἱ ἀργέσται. Οὐκ ἐνόησε δὲ τοῦτο Ἐρατοσθένης, ὑπενόησε δ' ὅμως. αὐτὸς γοῦν ἐξηγεῖται τὴν ἐπιστροφὴν, ἣν λέγω, τῆς χώρας· ὡς καθό-

Caligo, vel qua roseis aurora quadrigis etc.

Praeterea cum id quoque recte sit a poëta dictum:

Cum Zephyro Boreas Thracum de finibus acer
Spirantes —

non recte id accipiens Eratosthenes calumniatur, quasi Homerus in universum pronunciarit Favonium e Thracia spirare: quod ille non dicit, sed tum demum, cum venti hi concurrunt ad Melanem seu nigrum sinum Thracii maris, quod Aegaei pars est. Nam Thracia, qua Macedoniae committitur, in mare procurrens versus Austrum flectitur; eoque fit, ut Zephyri inde videantur spirare Thaso, Lemno, ac Imbro, et Samothracae, ac mari quo alluuntur: sicut et Atticae spirare videntur a Scironiis saxis, unde etiam Zephyri Scirones vocantur, maxime Cauri. Id non sensit Eratosthenes, est tamen suspicatus. Ipse enim eam, quam dixi, Thraciae, inclinationem refert: cum-

καθόλȣ ȣ̓ν δέχεται, εἶτ' ἀπειρίαν αἰτιᾶται τȣ̃ ποιητȣ̃, ὡς τȣ̃ Ζεφύρȣ μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πνέοντος, καὶ τῆς Ἰβηρίας, τῆς δὲ Θράκης ἐκεῖσε μὴ διατεινȣ́σης. Πότερον ȣ̓ν τὸν Ζέφυρον ἀγνοεῖ ἀπὸ ἑσπέρας πνέοντα; ἀλλ' ὅταν ȣ̔́τω φῇ, φυλάττει τὴν οἰκείαν αὐτȣ̃ τάξιν·

Σὺν δ' Εὖρος τε Νότος τε πέσον Ζέφυρός τε δυσαὴς,
Καὶ Βορέης. —

Ἢ τὴν Θράκην ȣ̓κ οἶδε μὴ προσπίπτȣσαν πέραν τῶν Παιονικῶν, καὶ Θετταλικῶν ὀρῶν; Ἀλλὰ καὶ ταύτης τὴν ἐφεξῆς κατὰ τȣ̀ς Θρᾶκας εἰδὼς, καὶ κατονομάζων τήν τε παραλίαν καὶ τὴν μεσόγαιαν, Μάγνητας μέν τινας, καὶ Μαλιεῖς, καὶ τȣ̀ς ἐφεξῆς Ἕλληνας καταλέγει μέχρι Θεσπρωτῶν. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Παίοσι τȣ̀ς ὁμόρȣς Δόλοπας, καὶ Σελλȣ̀ς περὶ Δωδώνην μέχρις Ἀχελώȣ· Θρακῶν δ' οὐ μέμνηται περαιτέρω. Εὐεπιφόρως δὲ ἔχει πρὸς τὴν g ἐγγυτάτω καὶ

g) ἐγγυτάτω] ἐγγυτάτην Caſ. Reg. Venet.

cumque verba poëtae abſolute de Zephyro ab occaſu ſpirante acciperet, imperitiae eum arguit, eo quod ab occaſu et Iberia ſpiret is ventus, quo Thracia non pertinet. Quaſi vero neſciverit ab occaſu flare Favonium Homerus, qui ſuum ei proprium locum in his verſibus adſcripſit:

Una Eurusque, Notusque ruunt, Zephyrusque maligno
Flamine, tum Boreas. —

Aut quaſi neſciverit Thraciam non protendi ultra Paeonicos et Theſſalicos montes. At vero ille quae poſt Thraces ordine ſequuntur gentes et maritimas et mediterraneas novit, ac nominatim expreſſit: Magnetum quosdam, Malienſes aliosque deinceps Graecos usque ad Theſprotos: item finitimos Paeonibus Dolopes, et Sellos circa Dodonam usque ad Acheloum: Thraces autem ultra non commemoravit. Proximum quoque et notiſſimum ſibi mare

καὶ γνωριμωτάτην ἑαυτῷ θάλατταν, ὡς καὶ ὅταν [h] φησί·

Κινήθη δ᾽ ἀγορὴ ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης
Πόντου Ἰκαρίοιο . . . . pag. 29.

Εἰσὶ δέ τινες, οἵ φασι δύο τοὺς κυριωτάτους εἶναι ἀνέμους, Βορέαν καὶ Νότον· τοὺς δὲ ἄλλους, κατὰ μικρὰν ἔγκλισιν διαφέρειν· τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν Εὖρον, χειμερινῶν δὲ Ἀπηλιώτην· δύσεων δὲ θερινῶν μὲν, Ζέφυρον, χειμερινῶν δὲ, Ἀργέστην. Τοὺς δὲ δύο εἶναι τοὺς ἀνέμους ποιοῦνται μάρτυρας, Θρασυάλκην τὲ, καὶ τὸν ποιητὴν αὐτὸν, [i] τῷ τὸν μὲν Ἀργέστην τῷ νότῳ προσνέμειν·

Ἀργέσταο Νότοιο. —

Τὸν δὲ Ζέφυρον τῷ Βορέᾳ·

Βορέης καὶ Ζέφυρος τώ τε Θρήκηθεν ἄητον.

Φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, μηδένα οὕτως παραδεδωκέναι τοὺς ἀνέμους τῶν γνωρίμων περὶ ταῦτα, οἷον Ἀριστοτέλη,

h) φησί] φη̃ sic omnes Codd. Mss. Casaub. a reliquis τῷ abest.

i) τῷ τὸν] Sic lego cum

mare libenter nominat, ut in his:

Concio tunc undae velut exagitata marinae est
Icarii pelagi. —

Sunt etiam, qui duos praecipuos ventos faciunt Boream ac Austrum, a quibus reliqui parva differant inclinatione, Eurus ab aestivo ortu, Subsolanus ab hyberno, Favonius ab occasu aestivo, ab hyberno Caurus. Atque duos esse ventos confirmant cum Thrasyalcis testimonio, tum ipsius poetae, qui Caurum Austro adscribit:

Argestae Austri —

et Favonium Boreae,

Cum Zephyro Boreas Thracum de finibus acer
Spirantes. —

Caeterum Posidonius ait neminem de ventis hoc modo differuisse eorum, qui his rebus claruerunt, Aristoteles nimi-

λη, Τιμοσθένη, Βίωνα τὸν ἀστρολόγον· ἀλλὰ τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν, Καικίαν, τὸν δὲ τούτῳ κατὰ διάμετρον ἐναντίον Λίβα, ἀπὸ δύσεως ὄντα χειμερινῆς· πάλιν δὲ τὸν μὲν ἀπὸ χειμερινῆς ἀνατολῆς, Εὖρον· τὸν δ' ἐναντίον, Ἀργέστην. τοὺς δὲ μέσους, Ἀπηλιώτην, καὶ Ζέφυρον. Τὸν δὲ ποιητὴν δυσαῆ μὲν Ζέφυρον λέγειν, τὸν ὑφ' ἡμῶν καλούμενον Ἀργέστην· [k] λίγα δὲ πνέοντα Ζέφυρον, τὸν ὑφ' ἡμῶν Ζέφυρον· Ἀργέστην δὲ Νότον, τὸν Λευκόνοτον· οὗτος γὰρ ὀλίγα τὰ νέφη ποιεῖ, τοῦ λοιποῦ νότου ὅλου Εὔρου πως ὄντως·

Ὡς δ' ὁπότε Ζέφυρος νέφεα στυφελίξῃ
Ἀργέσταο νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων.

Τὸν γὰρ δυσαῆ Ζέφυρον νῦν λέγει, ὃς εἴωθε διασκιδνάναι τὰ ὑπὸ τοῦ Λευκονότου συναγόμενα ἀσθενῆ ὄντα, ἐπιθέτως τοῦ νότου νῦν Ἀργέστου λεγομένου. Ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου τῶν γεωγραφικῶν εἰρημένα, τοιαύτην τινὰ τὴν ἐπανόρθωσιν ἔχει.

Ἐπι-

k) λίγα δὲ πνέοντα] Sic Bemb. Vat. B. rel. et ed. λίβα, male.

nimirum, Timosthenes, Bio astrologus: sed eos ventum, qui ab ortu flat aestivo, Caeciam perhibere, qui ei e regione est oppositus, et ab occasu flat hyberno, Africum: qui ab ortu hyberno, Eurum, et ei oppositum Caurum: medios Subsolanum et Favonium. A poëta autem Favonium violenter spirantem vocari eum, qui nobis est Caurus: graviter spirantem Favonium, eum qui nobis est Favonius: Austrum Caurum, Leuconotum, sive album Austrum, qui paucas facit nubes, cum reliquus Auster totus fere sit Eurus.

Ac veluti nubes Zephyrus cum dissipat acer,
Argestae pulsans violentis flatibus Austri.

Nam Zephyrum violenter spirantem hic dicit, qui solet dissipare imbecilles nubes a Leuconoto coactas, atque hic epitheto Austri appellatur Argestes. Haec sane initio primi Geographicorum libri dicta, huiusmodi emendationem sunt consecuta.

Porro

Ἐπιμένων δὲ τοῖς περὶ Ὁμήρου ψευδῶς ὑπολη φθεῖσι καὶ ταῦτα φησὶν, ὅτι οὐδὲ τὰ τοῦ Νείλου στόματα οἶδε πλείω ὄντα, οὐδ' αὐτὸ τοὔνομα· Ἡσίοδος δὲ οἶδε, μέμνηται γάρ. Τὸ μὲν οὖν ὄνομα εἰκὸς μή πω λέγεσθαι κατ' αὐτόν· τὰ δὲ στόματα εἰ μὲν ἦν ἀφανῆ, καὶ ὀλίγοις γνώριμα, ὅτι πλείω καὶ οὐχ ἕν, δοίη τις ἂν οὐ πεπύσθαι αὐτόν. εἰ δὲ τῶν κατ' Αἴγυπτον τὸ γνωριμώτατον, καὶ παραδοξότατον, καὶ μάλιστα πάντων μνήμης ἄξιον καὶ ἱστορίας ὁ ποταμὸς καὶ ἦν, καὶ ἐστὶν, ὡς δ' αὔτως αἱ ἀναβάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ στόματα, τίς ἂν ἢ τοὺς ἀγγέλλοντας αὐτῷ ποταμὸν Αἰγύπτιον, καὶ χώραν, καὶ Θήβας Αἰγυπτίας, pag. 30. καὶ Φάρον, ὑπολάβοι μὴ γνωρίζειν ταῦτα, ἢ [1] γνωρίζοντας μὴ λέγειν, πλὴν εἰ μὴ διὰ τὸ γνώριμον; Ἔτι δ' ἀπιθανώτερον, εἰ τὴν μὲν Αἰθιοπίαν ἔλεγε, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς, καὶ τὴν ἔξω θάλασσαν, καὶ τὸ διχθὰ δεδάσθαι τοὺς Αἰθίοπας, τὰ δ' ἐγγὺς

1) γνωρίζοντας] γνωρίζοντα. Caſ. Mss. Vat. A. B.

Porro autem perſeverans in ſemel concepta de Homero falſa opinione, id quoque dicit, ignoraſſe eum, plurane eſſent Nili oſtia, adeoque ipſum Nili nomen: Heſiodum vero noſſe, qui et mentionem eius fecerit. Ac nomen quidem aetate Homeri nondum fuiſſe, probabile eſt. Oſtia autem ſi obſcura fuerunt, paucisque notum, an plura uno eſſent, concedi poteſt nihil de iis Homerum inaudiviſſe. Si vero omnium, quae in Aegypto ſunt rerum nobiliſſima, maximeque et admiratione et memoratu digna et cognitione, et olim fuit, et nunc eſt fluvius ille, eiusque exundatio et oſtia: quisnam ſuſpicetur eos, qui Homero de flumine Aegyptio, regione ea, Thebis Aegyptiis, et Pharo retulerunt, iſta aut ignoraſſe, aut cum cognita haberent, nihil de iis indicaſſe? niſi ſi ut rem notam ea praeterierunt. Id vero minus adhuc veriſimile eſt, viciniora et nota ignoraſſe Homerum, qui de Aethiopia, Sidoniis, Erembis, oceano, et bipartitis Aethiopibus

γύς καὶ γνώριμα μή. Εἰ δὲ μὴ ἐμνήσθη τούτων, οὐ τȣ̃το σημεῖον τȣ̃ ἀγνοεῖν· ȣ̓ δὲ γὰρ τῆς αὐτȣ̃ πατρίδος ἐμνήσθη, ȣ̓δὲ πολλῶν ἄλλων· ἀλλὰ μᾶλλον τȣ̃ λίαν γνώριμα ὄντα φαίη τὶς,[m] δόξειν ȣ̓κ ἄξια μνήμης εἶναι πρὸς τȣ̀ς εἰδότας.

Οὐκ εὖ δὲ ȣ̓δὲ τȣ̃το προφέρȣσιν αὐτῷ τὸ περὶ τῆς νήσȣ τῆς Φαρίας, ὅτι φησὶ πελαγίαν, ὡς κατ᾽ ἄγνοιαν λέγοντι. τȣ̓ναντίον γὰρ, κἂν μαρτυρίῳ χρήσαιτό τις τȣ́τῳ πρὸς τὸ μὴ ἀγνοεῖσθαι μηδὲν ὑπὸ τȣ̃ ποιητȣ̃ περὶ τῶν εἰρημένων ἀρτίως περὶ τὴν Αἴγυπτον· [n] γνοίης δ᾽ ἂν ȣ̔́τως. Ἀλαζὼν γὰρ δὴ πᾶς ὁ πλάνην αὑτȣ̃ διηγȣ́μενος. τȣ́των δ᾽ ἦν καὶ ὁ Μενέλαος, ὃς ἀναβεβηκὼς μέχρις Αἰθιόπων, ἐπέπυστο τὰς ἀναβάσεις τȣ̃ Νείλȣ, καὶ τὴν χȣ̃ν ὅσην ἐπιφέρει τῇ χώρᾳ, καὶ τὸν πρὸ τῶν στομάτων πόρον, ὅσον ἤδη προσχώσας τῇ ἠπείρῳ προσέθηκεν, ὥς τε εἰκότως ὑπὸ τȣ̃ Ἡροδότȣ καὶ τὴν ὅλην Αἴγυπτον τȣ̃ ποταμȣ̃ δῶρον λέγε-

m) δόξειν ȣ̓κ ἄξ.] μὴ δόξειν ἄξ. omnes Mss. δόξαι coni. Casaub. n) γνοίης] Reg. γνοίη.

pibus mentionem fecerit. Quod autem ostiorum Nili non meminit, id non certum est argumentum, quod ea ignoraverit; nam et patriam suam, et multa alia reticuit: sed ideo potius iudicasse ea memoratu indigna videri potest, quod nimis essent nota.

Non recte etiam ignorationem ei obiiciunt, quod insulam Phariam mari cingi dixit. Etenim contra id testimonii loco esse potest, nihil eum istorum, quae de Aegypto nuper dixi, ignorasse, quod hinc patet. Quicunque suas peregrinationes narrant, inflate illi solent omnia iactare: qualis etiam Menelaus, qui, cum usque ad Aethiopas adscendisset, inaudiverat de Nili exundatione, et quantum is terrae regioni illi apponeret, et quod traiectum, qui est ante fauces, iam aggere aggesto fere cum continente coniunxisset: ut non iniuria Herodotus totam Aegyptum fluvii donum dixerit,

λέγεσθαι· κἂν εἰ μή τε τὴν ὅλην, τήν γε ὑπὸ τῷ Δέλτα, τὴν κάτω χώραν προσαγορευομένην. Ἱστόρησε δὲ καὶ τὴν Φάρον πελαγίαν οὖσαν τὸ παλαιόν· προσεψεύσατο δὴ καὶ τὸ πελαγίαν εἶναι, καίπερ μηκέτι πελαγίαν οὖσαν. ὁ δὲ ταῦτα διασκευάζων, ὁ ποιητὴς ἦν· ὥστ' ἐκ τούτων εἰκάζειν, ὅτι καὶ τὰς ἀναβάσεις ᾔδει, καὶ τὰ στόματα τοῦ Νείλου.

Ἡ δ' αὐτὴ ἁμαρτία καὶ περὶ τοῦ ἀγνοεῖν τὸν ἰσθμὸν τὸν μεταξὺ τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, καὶ περὶ τοῦ ψευδῶς λέγεσθαι·

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Καὶ γὰρ τοῦτο ἐκείνου λέγοντος καλῶς, ἐπιτιμῶσιν [o] οἱ ὕστερον οὐκ εὖ. [p] Τοσοῦτον γὰρ δεῖ τοῦτ' ἀληθὲς εἶναι τὸ ἀγνοεῖν Ὅμηρον τὸν ἰσθμὸν τοῦτον, ὥστε ἐκεῖνον μὲν φημὶ μὴ εἰδέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀποφαίνεσθαι ἄντικρυς· τοὺς δὲ γραμματικοὺς μηδὲ λέγον-

o) *οἱ ὕστερον*] Sic Mss. Bemb. Medic. Vat. A. B. rel. et ed. *οἱ ὕστεροι.* p) Τοσοῦτον] *τοσοῦτο* Mss. Caf. Reg. Venet.

xerit, et si non totam, eam saltem, quae infra Delta sita, inferior Aegyptus nominatur. Cognovit etiam Pharum priscis temporibus in alto sitam fuisse: itaque eam adhuc in alto positam esse mentitus est, quanquam suo tempore minime remota a litore esset. Poëta autem is est, qui Menelaum ita loquentem inducit: itaque hinc conici potest, adscensiones quoque ei et ostia Nili nota fuisse.

Idem error est, quod ignotum fuisse Homero aiunt isthmum, qui inter mare Aegyptium est et sinum Arabicum, ac falsum esse illud:

Extremos hominum Aethiopas, geminisque diremtos Partibus. —

Nam cum recte hoc Homerus dixerit, posteri iniuria reprehendunt. Tantum enim abest, ut vere dicatur ignotum Homero fuisse isthmum illum: ut affirmem non notum modo ei fuisse illum, sed et diserte commemoratum; grammaticos autem

λέγοντος ἐκείνȣ αἰσθάνεσθαι, ἀπὸ Ἀριςάρχȣ καὶ Κράτητος [q] ἀρξαμένȣς τῶν κορυφαίων ἐν τῇ ἐπιςήμῃ ταύτῃ. Εἰπόντος γὰρ τοῦ ποιητοῦ,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται [r] ἔσχατοι ἀνδρῶν,

περὶ ἐπιφερομένȣ ἔπȣς διαφέρονται. ὁ μὲν Ἀρίςαρχος γράφων·

Οἱ μὲν δυσομένȣ Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Ὁ δὲ Κράτης,

Ἠ μὲν δυσομένȣ Ὑπερίονος, ἠ δ' ἀνιόντος.

pag. 31. οὐδὲν διαφέρον πρὸς τὴν ἑκατέρȣ ὑπόθεσιν, οὕτως ἢ ἐκείνως γράφειν. Ὁ μὲν γὰρ ἀκολȣθῶν τοῖς μαθηματικῶς λέγεσθαι δοκοῦσι, τὴν διακεκαυμένην ζώνην κατέχεσθαι φησὶν ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ· παρ' ἑκάτερον δὲ ταύτης εἶναι τὴν εὔκρατον, τήν τε καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἐπὶ θάτερον μέρος. Ὥσπερ οὖν οἱ παρ' ἡμῖν Αἰθίοπες οὗτοι λέγονται οἱ πρὸς μεσημβρίαν κεκλιμένοι παρ' ὅλην τὴν οἰκȣμένην ἔσχατοι τῶν ἄλλων παροικοῦντες

q) ἀρξαμένȣς] deest in Caſ. Reg. Venet. ἀρξαμένοις coni. Caſaub. r) ἔσχατοι ἀνδρῶν] ἐσχ. ἄλλων Venet.

tem verba ipſius non intellexiſſe, ab Ariſtarcho et Cratete, ut praeſtantiſſimis hac ſcientia, ſumto initio. Nam de eo, qui ſequitur, poëtae verſu diſſentiunt ipſi. Ariſtarchus enim ſcribit:

Partibus: hi qua ſol cadit, et qua tollitur illi.

At Crates,

Partibus, et qua ſol cadit, et qua tollitur ortus.

cum quidem ad inſtitutum utriusque nihil interſit, utro modo legatur. Hic enim ea ſequens, quae mathematice videntur dici, torridam zonam ab oceano contineri, ab utroque autem huius zonae latere eſſe temperatam, cum noſtram, tum quae in altera mundi eſt parte. Sicut ergo a nobis ii dicuntur Aethiopes, qui verſus meridiem ſiti totius habitatae terrae in extremo ad oceanum accolunt: ita

ϰοῦντες τὸν ὠϰεανόν· οὕτως οἴεται δεῖν ϰαὶ πέραν τοῦ ὠϰεανοῦ νοεῖσθαι τινὰς Αἰθίοπας ἐσχάτυς τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐϰράτῳ, παροιϰοῦντας τὸν αὐτὸν τοῦτον ὠϰεανόν. διττοὺς δὲ εἶναι, ϰαὶ διχθὰ δεδάσθαι ὑπὸ τοῦ ὠϰεανοῦ. [s] Προσϰεῖσθαι δὲ τὸ,

[t] Ἠ μὲν δυσομένυ Ὑπερίονος, ἢ δ' ἀνιόντος,

ὅτι τῦ Ζωδιαϰῦ ϰατὰ ϰορυφὴν ὄντος ἀεὶ τῷ ἐν τῇ γῇ Ζωδιαϰῷ, τύτυ δ' ὐϰ ἐϰβαίνοντος ἔξω ταῖν Αἰθιοπίαιν ἀμφοῖν τῇ λοξώσει, ἀνάγϰη ϰαὶ τὴν πάροδον τῦ ἡλίυ πᾶσαν ἐν τῷ πλάτει τύτῳ νοεῖσθαι, ϰαὶ τὰς ἀνατολὰς ϰαὶ τὰς δύσεις συμβαίνειν ἐνταῦθα ἄλλοις ἄλλας, ϰαὶ ϰατ' ἄλλα, ἢ ἄλλα σημεῖα. Εἴρηϰε μὲν ὕτως, ἀστρονομιϰώτερον νομίσας. ἦν δὲ ϰαὶ ἁπλύστερον εἰπεῖν αὐτὸ σώζοντα τὸ ὕτω διῃρῆσθαι δίχα τὺς Αἰθίοπας, ὡς εἴρηται· ὅτι ἀφ' ἡλίυ ἀνιόντος μέχρι δύσεως, ἐφ' ἑϰάτερα παροιϰῦσι τῷ ὠϰεανῷ

 Αἰθίο-

s) Προσϰεῖσθαι] ita Mss. Cas. Bemb. vulgo προκεῖσθαι.
t) ἡ μὲν δ. — ἡ δ' ἀνιόντος] Sic recte Vat. A. Reg. Venet. rel. et edit. οἱ μὲν — οἱ δὲ.

ita putat etiam trans oceanum alios cogitandos esse quosdam Aethiopas, oceanum accolentes, et extremos eorum, qui in altera zona temperata habitent: eos ergo geminos esse, et bifariam divisos. Illud autem

Partibus et qua Sol cadit, et qua tollitur ortus,

adiectum esse, quod, cum Zodiacus coelestis semper directe immineat terrestri, neque is sua obliquatione utramque excedat Aethiopiam, necesse est totam solis conversionem intra illud spatium intelligi, solemque ibi aliis aliter, et diversis punctis surgere atque cadere. Hic ergo ita disserit, ratus Astronomiae esse hoc magis consentaneum: poterat autem etiam simplicius dici, ita ut nihilominus hoc teneretur, ita bifariam divisos esse Aethiopes, ut ab ortu solis usque ad occasum utrinque ad oceanum

Αἰθίοπες. Τί οὖν διαφέρει πρὸς τὸν νοῦν, τοῦτο ἢ οὕτως εἰπεῖν, ὥσπερ αὐτὸς γράφει, ἢ ὡς Ἀρίσταρχος;

Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Καὶ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ καὶ πρὸς δύσιν καὶ πρὸς ἀνατολὴν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ὠκεανοῦ οἰκεῖν. Ὁ δ' Ἀρίσταρχος ταύτην μὲν ἐκβάλλει τὴν ὑπόθεσιν· διχθὰ δὲ μεμερισμένους οἴεται λέγεσθαι τοὺς καθ' ἡμᾶς Αἰθίοπας, τοὺς τοῖς Ἕλλησι πρὸς μεσημβρίαν ἐσχάτους. τούτους δὲ μὴ μεμερίσθαι δίχα, ὥστε εἶναι δύο Αἰθιοπίας, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολήν, τὴν δὲ πρὸς δύσιν· ἀλλὰ μίαν μόνην, τὴν πρὸς μεσημβρίαν κειμένην τοῖς Ἕλλησιν, ἱδρυμένην δὲ κατ' Αἴγυπτον. τοῦτο δὲ ἀγνοοῦντα τὸν ποιητήν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα εἴρηκεν Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ νεῶν u) καταλόγου δευτέρῳ, καταψεύσασθαι τῶν τόπων τὰ μὴ ὄντα.

Πρὸς μὲν οὖν Κράτητα μακροῦ λόγου δεῖ, καὶ ἴσως οὐδὲν ὄντος πρὸς τὰ νῦν. Ἀριστάρχου δὲ τοῦτο μὲν ἐπαι-

u) καταλόγου] recepi emend. Cl. Heynii ad Apollod. p.1101. pro vulg. καταλόγῳ.

num habitent. Quid ergo ad ſententiam refert vel ita ſcribere, ut ipſe, vel ut Ariſtarchus:

Partibus: hi qua Sol cadit,
et qua tollitur illi.

Hoc enim eſt eos utrinque ad oceanum verſus et orientem et occidentem habitare. At Ariſtarchus, reiecto eo, quod Crates ponit, noſtros Aethiopes, qui reſpectu Graeciae verſus meridiem habitant ultimi, bifariam diviſos accipit; non ita tamen dirimi exiſtimat, ut duae ſint Aethiopiae, una verſus orientem, altera verſus occidentem ſita, ſed unam tantum eſſe vult, quae Graecis eſt verſus meridiem et Aegypto adiacens: et poëtam, cum id ignoraret, ſicut et alia, quae Apollodorus libro de recenſione navium ſecundo refert, finxiſſe de locis falſa.

Enimvero contra Cratetem longa opus eſt disputatione, et ad inſtitutum fortaſſis nihil faciente. In Ariſtarcho autem

ἐπαινῶμεν, διότι τὴν Κρατήτειον ἀφεὶς ὑπόθεσιν, δεχομένην πολλὰς ἐνστάσεις, περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Αἰθιοπίας ὑπονοεῖ γεγονέναι τὸν λόγον· τὰ δ' ἄλλα ἐπισκοπῶμεν. Καὶ πρῶτον, ὅτι καὶ αὐτὸς μικρολογεῖται μάτην περὶ τῆς γραφῆς. καὶ γὰρ ἂν ὡς ἑτέρως γράφηται, δύναται ἐφαρμόττειν τοῖς νοήμασιν αὐτοῦ. τί γὰρ διαφέρει λέγειν, ἢ οὕτως, δύο καθ' ἡμᾶς εἰσὶν Αἰθίοπες, οἱ μὲν πρὸς ἀνατολὰς, οἱ δὲ πρὸς δύσεις· ἢ οὕτως, καὶ γὰρ πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πρὸς δύσεις; Ἔπειθ' ὅτι ψευδοῦς προΐσταται δόγματος. Φέρε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀγνοεῖν μὲν τὸν ἰσθμὸν, τῆς δὲ κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας μεμνῆσθαι, ὅταν φῇ pag. 32.

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται.

Πῶς οὖν, οὐ διχθὰ δεδαίαται οὕτω, ἀλλ' ἀγνοῶν οὕτως εἴρηκεν ὁ ποιητής; πότερ' οὐδ' ἡ Αἴγυπτος, οὐδ' οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τοῦ Δέλτα ἀρξάμενοι μέχρι πρὸς Συήνην, ὑπὸ τοῦ Νείλου δίχα διῄρηνται,

Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

 Τί

tem id quidem laudemus, quod Cratetis proposito repudiato, quod multis modis refelli potest, de nostra Aethiopia suspicatur locutum esse poëtam: caetera vero consideremus. Primo omnium ipse quoque frustra de scriptura scrupulose differit: nam etiam si altera relinquatur, congruere ea sententiae ipsius potest. Quid enim interest, sive dicas, gemini sunt secundum nos Aethiopes, alii versus occasum, alii versus ortum; aut sic, Nam et versus ortum, et versus occasum? Deinde falsae autor fit opinionis. Fingamus enim poëtam ignorasse isthmum, et fecisse Aethiopiae mentionem eius, quae est post Aegyptum, istis verbis,

Aethiopas geminis divisos partibus. —

Quid ergo? nonne et sic bifariam divisi sunt? an poëta id ignorans hoc dixit? nonne Aegyptus et Aegyptii, initio a Delta sumto, ad Syenem usque in duas partes dividuntur,

Quarum haec surgentem spectet solem, illa cadentem?

Quid

Τί δ' ἄλλο [x] ἡ Αἴγυπτός ἐςι πλὴν ποταμία νῆσος, ἣν ἐπικλύζει τὸ ὕδωρ; αὕτη δ' ἐφ' ἑκάτερα τȣ̃ ποταμȣ̃ κεῖται, πρὸς ἀνατολὴν, καὶ δύσιν. Ἀλλὰ μὴν ἡ Αἰθιοπία ἐπ' εὐθείας ἐςὶ τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ παραπλησίως ἔχει πρός τε τὸν Νεῖλον, καὶ τὴν [y] ἄλλην φύσιν τῶν τόπων. καὶ γὰρ καὶ αὕτη [z] ςενή τέ ἐςι, καὶ μακρὰ, καὶ ἐπίκλυςος. τὰ δ' ἔξω τῆς ἐπικλύςȣ ἔρημά τε, καὶ ἄνυδρα, καὶ σπανίως οἰκεῖσθαι δυνάμενα, τὰ μὲν πρὸς ἕω, τὰ δὲ πρὸς δύσιν κεκλιμένα. Πῶς ȣ̓̃ν ȣ̓χὶ καὶ δίχα διῄρηται; ἢ τοῖς μὲν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ Λιβύης διαιρȣ̃σιν, ἀξιόλογον τȣ̃θ' ὅριον ἐφάνη ὁ Νεῖλος, μῆκος μὲν ἀνατείνων ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν πλειόνων, ἢ μυρίων ςαδίων, πλάτος δὲ, ὥςτε καὶ νήσȣς ἀπολαμβάνειν μυριάνδρȣς (ὧν μεγίςη [a] ἐςὶν ἡ Μερόη, τὸ βασίλειον καὶ ἡ μητρόπολις τῶν Αἰθιόπων.) αὐτὴν δὲ τὴν Αἰθιοπίαν ȣ̓χ ἱκανὸς ἦν διαιρεῖν

x) ἡ Αἴγυπτος] ἡ κάτω Αἴγ. coni. Casaub. y) ἄλλην] ὅλην Bemb. Vat. A. B. z) ςενή τέ ἐςι καὶ μ.] Sic rescripsi ex Cas. Stroz. Venet. pro vulg. ςενὴ καὶ μ. a) ἐςὶν] deest in Vat. utroque et Venet.

Quid autem aliud est Aegyptus, quam fluvialis insula, quam aqua inundat? atque ipsa sita est ab utraque fluvii parte versus ortum et occasum. At vero Aethiopia directe post Aegyptum iacet, eodemque prorsus modo secatur a Nilo, et natura locorum cum Aegypto prorsus congruit: nam et ipsa itidem arcta est, in longum porrecta, et aquis irrigua: ac quae extra irriguam sunt, deserta sunt, aquae expertia, rarisque locis habitationi commoda, partim versus ortum, alia versus occasum. Quomodo ergo non erit Aethiopia bifariam divisa? Quid? Nilus idoneus terminus iis videri potuit, qui Asiam ab Africa dipescunt, quippe qui versus meridiem ad stadia amplius ccIↃↃ se porrigat, ea autem sit latitudine, ut amplissimas quoque et multis hominum millibus habitatas insulas includat: quarum maxima est Meroë, regia et praecipua Aethiopum urbs? atque idem fluvius non sufficiet ad dividendam

ρεῖν δίχα; Καὶ μὴν οἵ γε ἐπιτιμῶντες τοῖς τὰς ἠπείρους τῷ ποταμῷ διαιροῦσι, τῶν ἐγκλημάτων τοῦτο μέγιστον [b] προσφέρουσιν αὐτοῖς, ὅτι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν διασπῶσι· καὶ ποιοῦσι τὸ μέν τι μέρος ἑκατέρας αὐτῶν Λιβυκὸν, τὸ δ' Ἀσιατικόν· ἢ εἰ μὴ βούλονται τοῦτο, ἢ οὐ διαιροῦσι τὰς ἠπείρους, ἢ οὐ τῷ ποταμῷ.

Χωρὶς δὲ τούτων ἔστι καὶ ἄλλως διαιρεῖν τὴν Αἰθιοπίαν. Πάντες γὰρ οἱ παραπλεύσαντες τῷ ὠκεανῷ τὴν Λιβύην, οἵτε ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν στηλῶν, μέχρι ποσοῦ προελθόντες, εἶτα ἀνέστρεψαν, ὑπὸ πολλῶν ἀτοπιῶν κωλυόμενοι· ὥστε καὶ πίστιν κατέλιπον τοῖς πολλοῖς, ὡς τὸ μεταξὺ διείργοιτο ἰσθμῷ. Καὶ μὴν σύρρους ἡ πᾶσα Ἀτλαντικὴ θάλασσα, καὶ μάλιστα ἡ κατὰ μεσημβρίαν· ἅπαντες δὲ οὗτοι τὰ τελευταῖα χωρία, ἐφ' ἃ πλέοντες ἦλθον, Αἰθιοπικὰ προσηγόρευσαν, καὶ ἀπήγγειλαν οὕτως.

F 4 Τί

b) προσφέρουσιν] προσεφέρουσιν Stroz.

dendam in duas portiones Aethiopiam? Imo qui reprehendunt hos, qui continentes amne dividunt, id maximum iis erratum obiiciunt, quod divellant Aegyptum et Aethiopiam, et utriusque aliam in Africa, aliam in Asia partem ponant; aut si hoc nolunt, vel non dividunt continentes, vel non fluvio dividunt.

Praeter haec alio etiam modo Aethiopiam distinguere licet. Quicunque enim in oceano Africae oram praetervecti sunt, sive a rubro mari, sive a columnis Herculis inita navigatione aliquousque progressi, deinde retro abierunt, multis prodire vetiti incommoditatibus, apud multosque eam opinionem confirmarunt, medium isthmo aliquo dividi. Atqui totum Atlanticum mare in se coit, maxime quod est versus meridiem. Quotquot autem navigarunt, finem suae navigationis loca Aethiopica nominaverunt itaque renunciaverunt.

pag. 33. Τί οὖν ἄλογον, εἰ καὶ Ὅμηρος ὑπὸ τοιαύτης ἀκοῆς ἀχθεὶς δίχα διῄρει, τοὺς μὲν πρὸς ἀνατολὴν λέγων, τοὺς δὲ πρὸς δύσιν; τῶν μεταξὺ οὐ γινωσκομένων, εἴτε εἰσὶν, εἴτε μὴ εἰσίν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλην τινὰ ἱστορίαν παλαιὰν εἴρηκεν Ἔφορος, ἣ οὐκ ἄλογον ἐντυχεῖν καὶ Ὅμηρον. λέγεσθαι γάρ φησιν ὑπὸ τῶν Ταρτησσίων Αἰθίοπας τὴν Λιβύην ἐπελθόντας μέχρι δύσεως, τοὺς μὲν αὐτοῦ μεῖναι, τοὺς δὲ καὶ τῆς παραλίας κατασχεῖν πολλήν· τεκμαίρεται δὲ ἐκ τοῦ καὶ Ὅμηρον εἰπεῖν οὕτως,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Ταῦτα δὲ δὴ πρὸς τὸν Ἀρίσαρχον λέγοι ἄν τις, καὶ πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ, καὶ ἄλλα τούτων ἐπιεικέστερα, ἀφ' ὧν τὴν πολλὴν ἄγνοιαν ἀφαιρήσεται τοῦ ποιητοῦ. Φημὶ γὰρ κατὰ τὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δόξαν, ὥσπερ τὰ πρὸς Βοῤῥᾶν μέρη τὰ γνώριμα ἑνὶ ὀνόματι Σκύθας ἐκάλουν, ἢ Νομάδας, ὡς Ὅμηρος, ὕστερον

verunt. Quid ergo eſt abſurdi, ſi Homerus quoque hac fama ductus Aethiopes bifariam diviſit, orientales alios, alios occiduos faciens: cum de iis, quae in medio ſunt, non conſtet, habitenturne an ſecus? Caeterum Ephorus aliam quoque hiſtoriam refert veterem, de qua inaudiviſſe Homerum non eſt rationi adverſum. Narrari ait a Gaditanis, Aethiopes cum Libyam usque ad occaſum peragraſſent, ibi manſiſſe eorum quosdam, quosdam etiam maritimae orae bonam occupaſſe partem: atque inde colligit Homerum etiam dixiſſe:

Extremos hominum Aethiopes geminisque diremtos
Partibus. —

Proinde et haec contra Ariſtarchum eiusque ſecutos opinionem dicere licet, et alia his adhuc magis probabilia, itaque tantam ignorationem a poëta amoliri. Nam de priſcorum Graecorum ſententia hoc dico, quod, ſicut notae verſus ſeptentrionem gentes uno prius nomine omnes vel Scythae vel Nomades (ut ab Home-

ὕστερον δὲ καὶ τῶν πρὸς ἑσπέραν γνωσθέντων, Κελτοὶ, καὶ Ἴβηρες, ἢ συμμίκτως Κελτίβηρες, καὶ Κελτοσκύθαι προσηγορεύοντο, ὑφ' ἓν ὄνομα τῶν καθέκαστα ἐθνῶν ταττομένων διὰ τὴν ἄγνοιαν· οὕτω τὰ μεσημβρινὰ πάντα, Αἰθιοπίαν καλεῖσθαι, τὰ πρὸς ὠκεανῷ. Μαρτυρεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα. Ὅ, τε γὰρ Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ τῷ λυομένῳ φησὶν οὕτω·

Φοινικόπεδόν τ' ἐρυθρᾶς ἱερὸν
Χεῦμα θαλάσσης,
Χαλκοκέραυνόν τε παρ' ὠκεανῷ
Λίμναν [c] παντοτρόφων Αἰθιόπων,
Ἵν' ὁ παντεπόπτας ἥλιος
Αἰεὶ χρῶτ' ἀθάνατον,
Κάματόν θ' ἵππων θερμαῖς
Ὕδατος μαλακοῦ [d] προχοαῖς ἀναπαύει.

Παρ' ὅλον γὰρ τὸ μεσημβρινὸν κλίμα, τοῦ Ὠκεανοῦ

c) παντοτρόφων] παντοτροφῶν Mss. Cas. Venet. d) προχοαῖς ἀναπαύει] προχοαῖς τ' ἀνατ. Reg. ap. Montef. Vat. uterque. Venet.

Homero) appellabantur, ac postea temporis cognitis regionibus occiduis Celtae, Iberi aut mixto nomine Celtiberi ac Celtoscythae dici coeperunt, cum prius ob ignorationem singulae gentes uno omnes nomine afficerentur: ita, quae ad oceanum versus meridiem sita sunt, omnia Aethiopiae appellatione fuisse notata. Haec testimoniis comprobari possunt. Sic enim loquitur Aeschylus Prometheo soluto :

Marisque fluctus cernes puniceos rubri
Sacrum fluentum, et aereo quae fulmine
Palus ad oceanum percellitur sita
Omnigenûm Aethiopum, qua Sol cuncta qui videt,
Identidem immortale corpus abluit,
Reficitque mollibus undis sudantes equos.

Oceanus enim, cum per totum meridionalem tractum eum-

ταύτην πρὸς τὸν ἥλιον ἴσχοντος τὴν χρείαν, καὶ τὴν σχέσιν, παρ' ὅλην καὶ τοὺς Αἰθίοπας [c] αὐτῷ φαίνεται. Ὅ, τ' Εὐριπίδης ἐπὶ τῷ Φαέθοντι τὴν Κλυμένην φησὶ

— δοθῆναι Μέροπι τῆς δ' ἄνακτι γῆς·
Ἣν ἐκ τεθρίππων ἁρμάτων πρώτην χθόνα
Ἥλιος ἀνίσχων χρυσέᾳ βάλλει φλογί.
Καλοῦσι δ' αὐτὴν γείτονες μελάμβροτοι,
Ἕω φαεννὰν ἡλίου θ' ἱπποστάσεις.

Νῦν μὲν δὴ κοινὰς ποιεῖται τὰς ἱπποστάσεις τῇ τε ἠοῖ, καὶ τῷ ἡλίῳ· ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς πλησίον αὐτάς φησι εἶναι τῇ οἰκήσει τοῦ Μέροπος. καὶ ὅλῃ γε τῇ δραματουργίᾳ τοῦτο παραπέπλεκται· οὐδή που τῆς κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας ἴδιον ὄν, μᾶλλον δὲ τῆς παρ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα διηκούσης παραλίας.

pag. 34.

Μηνύει δὲ καὶ Ἔφορος τὴν παλαιὰν περὶ τῆς Αἰθιοπίας δόξαν, ὅς φησιν ἐν τῷ περὶ τῆς Εὐρώπης λόγῳ

c) αὐτῷ] Secutus ſum emendationem Caſ. edit. Xyl. αὐτόν. Mss. et Ald. Baſil. αὐτῶν.

eundem ſitum ad ſolem habeat, illique eundem uſum praebeat, Aethiopes quoque per totum illum tractum ſe porrigere poëta crediditſſe videtur. Et Euripides in Phaëthonte Clymenen ait

Meropi datam regi terrae illius,
Quam, cum quadrigis tellurem ſuperat ſuis
Primum aurea flamma Sol almus percutit.
Et eam nigra vicina gens cute praedita
Aurorae vocat ac ſolis ſtabulum lucidi.

Quo quidem loco ſtabulum equis aurorae et ſolis idem aſcribit; in ſequentibus autem vicinum id facit aedibus Meropis: atque in tota illa fabula id eſt attextum, non ſane ad Aethiopiam eam, quae eſt poſt Aegyptum, pertinens peculiariter, ſed ad eam oram maritimam, quae per totum meridianum tractum porrigitur.

Ephorus quoque antiquam de Aethiopia opinionem refert, cum in libro de Europa indicat, caeli ac terrae locis

λόγῳ, τῶν περὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τόπων, εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένων, τὸ πρὸς τὸν Ἀπηλιώτην, Ἰνδοὺς ἔχειν· πρὸς Νότον δὲ Αἰθίοπας· πρὸς Δύσιν δὲ Κελτούς· f) πρὸς δὲ Βοῤῥᾶν ἄνεμον Σκύθας· προστίθησι δ', ὅτι μείζων ἡ Αἰθιοπία ἢ ἡ Σκυθία. Δοκεῖ γάρ, φησι, τὸ τῶν Αἰθιόπων ἔθνος παρατείνειν ἀπ' ἀνατολῶν χειμερινῶν μέχρι δυσμῶν· ἡ Σκυθία δ' ἀντίκειται τούτῳ. Ὅτι δ' ὁ ποιητὴς ὁμόλογος τούτοις, καὶ ἐκ τῶνδε δῆλον, ὅτι ἡ μὲν Ἰθάκη κεῖται

Πρὸς ζόφον (ὅπερ ἐστὶ πρὸς ἄρκτον) αἱ δέ τ' ἄνευθε
πρὸς ἠῶ τ', ἠέλιόν τε·

Ὅλον τὸ νότιον πλευρὸν οὕτω λέγων· καὶ ἔτι, ὅταν φῇ·

Εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶτ' ἠέλιόν τε,
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερά, τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Καὶ πάλιν·

Ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν, ὅπῃ ζόφος, οὐδ' ὅπῃ ἠώς,
Οὐδ'

f) πρὸς δὲ Βοῤῥᾶν.] Sic lego cum Medic. Stroz. Venet. in rel. scriptis et edit. particula δὲ deest.

cis in quatuor diductis partes, eam, quae est versus Subsolanum, habitari ab Indis: quae versus Austrum, ab Aethiopibus: quae versus occasum, a Celtis: Aquiloni obiectam a Scythis: additque Aethiopiam Scythia esse maiorem. Videtur enim, inquit, gens Aethiopum protendi ab ortu hyberno usque ad occasum: eique opposita est Scythia. His consentire poëtam, vel inde liquet, quod Ithaca ipso autore spectat

Obscuris obversa plagis, nam
solis ad ortum
Auroramque aliae spectant.--

Tenebras autem septentrionem intelligit: solem ac auroram dicens, totum meridionale dicit latus. Rursum:

Sive illae dextra volitant
Titanis ad ortum,
Auroramque, petunt laeva
seu parte tenebras.

Et alibi:

O socii, neque enim, nostis
quo cardine surgat
Caligo

Οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
Οὐδ' ὅπῃ ἀννεῖται. —

περὶ ὧν λέγεται καὶ ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἰθάκης λόγοις σαφέστερον. Ὅταν οὖν φῇ·

Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
Χθιζὸς ἔβη, —

κοινότερον [g] λεκτέον, καὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν καθ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα τεταγμένον, καὶ τοὺς Αἰθίοπας· ᾧ γὰρ ἂν τόπῳ τοῦδε τοῦ κλίματος [h] προσβάλλοις τὴν διάνοιαν, καὶ ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ ἔσῃ, καὶ ἐπὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ. οὕτω δὲ λέγει καὶ τὸ,

Τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν,
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν. —

ἴσον τῷ, ἀπὸ μεσημβρινῶν τόπων· Σολύμους λέγων οὐ τοὺς ἐν τῇ Πισιδίᾳ, ἀλλ', ὡς ἔφην πρότερον, πλάσας τινὰς ὁμωνύμους τοὺς ἀναλόγως ἔχοντας πρός τε τὸν

g) λεκτέον] Caſ. coni. δεκτέον. h) προσβάλλοις] προσβάλῃς Venet. Reg.

Caligo, vel qua roſeis auriga quadrigis
Vecta diem referat, praeceps ubi lampada condat
Titan, qua curru terram ſuperetve ſupino,
Novimus. —

De quibus apertius dicitur, ubi de Ithaca ſermo inſtituitur. Quando itaque dicit:

Namque heſternus ad oceanum eſt iuſtosque profectus
Iuppiter Aethiopas, quorum convivia viſit:

communius hoc eſt accipiendum, de oceano videlicet totum meridionalem alluente tractum, et Aethiopas: ad quemque enim iſtius tractus locum adverteris cogitationem, ad oceanum eris et in Aethiopia. In hunc ſenſum id quoque dicit:

Aſt hunc Aethiopum rediens Neptunus ab oris
Eminus e Solymis conſpexit montibus. —

quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet, a meridionalibus locis. Non enim loquitur de Solymis, qui ſunt in Piſidia: ſed (ſicut ſupra dixi) fingit iis quosdam cognomines, qui eundem habeant reſpectum ad

τὸν πλέοντα ἐν τῇ σχεδίᾳ, καὶ τοὺς ἐκεῖ μεσημβρινοὺς, ὡς ἂν Αἰθίοπας, ὡς οἱ Πισιδικοὶ πρός τε τὸν Πόντον καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς Αἰγύπτου Αἰθίοπας. Οὕτω δὲ καὶ τὸν περὶ τῶν γεράνων λόγον κοινὸν ποιούμενος φησίν·

Αἵ τ' ἐπεὶ οὖν χειμῶνα φύγον καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον,
Κλαγγῇ ταί γε [i] πέτονται ἐπ' ὠκεανοῖο ῥοάων, pag. 35.
Ἀνδράσι Πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι.

Οὐ γὰρ ἐν μὲν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ὁρᾶται φερομένη ἡ γέρανος ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν, ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἢ Ἰβηρίαν οὐδαμῶς, ἢ τοῖς κατὰ τὴν Κασπίαν καὶ Βακτριανήν· κατὰ πᾶσαν οὖν τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τοῦ ὠκεανοῦ παρατείνοντος, ἐφ' ἅπασαν δὲ καὶ χειμοφυγούντων, δέχεσθαι δεῖ καὶ τοὺς Πυγμαίους μεμυθευμένους κατὰ πᾶσαν. Εἰ δ' οἱ ὕστερον τοὺς Αἰθίοπας ἐπὶ τοὺς κατ' Αἴγυπτον μόνους μετήγαγον, καὶ τὸν περὶ τῶν Πυγμαίων λόγον, οὐδὲν ἂν

i) πέτονται] ποτῶνται Lib. Caſ. Vat. A. B. Stroz. πέτωνται Venet.

ad rate vectum Ulyſſem, et eos qui iſtis in locis verſus meridiem habitant, ac ſunt Aethiopum inſtar, qui eſt Piſidicorum ad Pontum et Aethiopas ultra Aegyptum incolentes. Hoc modo etiam de gruibus amplificavit orationem:

Quae ſimul ac fugere imbres hyememque nivalem,
Cum magno oceani clangore feruntur ad undas,
Pygmaeis pugnamque viris caedesque ferentes.

Neque enim a Graecia tantum verſus meridiem volant grues, ſed etiam ex Italia, Hiſpania, Caſpia aut Bactriana. Cum itaque oceanus totam meridionalem alluat oram, et eam undiquaque grues hyemis evitandae cauſa petant, intelligendum eſt fingi ab Homero hoc, Pygmaeos ad totam illam oram habitare. Quod autem poſteri Aethiopas eos ſolos vocarant, qui ſupra Aegyptum degunt, itemque narrationem de Pygmaeis ad eos adſtringunt, id ad antiqua nihil attinet.

ἂν εἴη πρὸς τὰ πάλαι. Καὶ γὰρ Ἀχαιὲς καὶ Ἀργείὲς ἐ πάντας μὲν νῦν φαμὲν τὲς ςρατεύσαντας ἐπὶ Ἴλιον· Ὅμηρος δὲ καλεῖ πάντας. Παραπλήσιον δέ ἐςιν, ὃ λέγω καὶ περὶ τῶν δίχα διῃρημένων Αἰθιόπων, ὅτι δεῖ δέχεσθαι τὲς παρ' ὅλην τὴν ὠκεανῖτιν διατείνοντας ἀφ' ἡλίε ἀνιόντος, μέχρι ἡλίε δυομένε. Οἱ γὰρ ἕτω λεγόμενοι Αἰθίοπες δίχα διῄρηνται φυσικῶς τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, ὡς ἂν μεσημβρινῦ κύκλε τμήματι ἀξιολόγῳ, ποταμῦ δίκην ἐν μήκει σχεδόν τι καὶ πεντακισχιλίων ςαδίων ἐπὶ τοῖς μυρίοις· πλάτει δ' ἐ πολὺ τῶν χιλίων μείζονι, τῷ μεγίςῳ· πρόσεςι δὲ τῷ μήκει, καὶ τὸ τὸν μυχὸν τῦδε τῦ κόλπε διέχειν τῆς κατὰ Πηλέσιον θαλάσσης, τριῶν ἢ τεττάρων ἡμερῶν, ἣν ἐπέχει ὁ ἰσθμός. Καθάπερ οὖν οἱ χαριέςεροι τῶν διαιρούντων τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης, ὅρον εὐφυέςερον ἡγοῦνται τῦτον τῶν ἠπείρων ἀμφοῖν τὸν κόλπον, ἢ τὸν Νεῖλον· τὸν μὲν γὰρ διήκειν παρ' ὀλίγον παντελῶς ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν· τὸν δὲ Νεῖλον πολλαπλάσιον ἀπὸ τῦ ὠκεανῦ διέχειν, ὥςτε μὴ

tinet. Nam hodie non omnes populi, qui in expeditione ad Ilium fuere, Achaeorum aut Argivorum nomine intelliguntur, quod tamen omnibus iis tribuit Homerus. Simile eſt, quod de Aethiopibus bifariam diviſis dixi, eſſe intelligendos ſcilicet eos, qui accolunt per totam oram oceani a ſolis ortu usque ad eius occaſum. Nam ſic dicti Aethiopes natura ſunt a ſe invicem divulſi ſinu Arabico, qui, quaſi non parva circuli meridiani pars, in morem fluminis ad ſtadia fere quindecim millia porrigit, latitudine maxima ſtadia CIↃ non excedente. Longitudini id quoque accedit, quod intimus eius ſinus receſſus a mari Peluſiaco itinere tridui aut quatridui abeſt, iſthmo interiecto. Quemadmodum igitur elegantiores eorum, qui Aſiam ab Africa dividunt, pro confinio commodiore utriusque continentis habent ſinum, quam Nilum; quippe quod ille propemodum ab uno mari ad alterum omnino penetrat, cum Nilus ab oceano multis partibus longius abſit, ideoque

μὴ διαιρεῖν πᾶσαν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης· τοῦτον ὑπολαμβάνω τὸν τρόπον κἀγὼ τὰ μεσημβρινὰ μέρη πάντα καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, δίχα διῃρῆσθαι νομίσαι τὸν ποιητὴν τῷ κόλπῳ τούτῳ. Πῶς οὖν ἠγνόει τὸν ἰσθμὸν, ὃν οὗτος ποιεῖ πρὸς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος;

Καὶ γὰρ δὴ καὶ τελέως ἄλογον, εἰ τὰς μὲν Αἰγυπτίους Θήβας ᾔδει σαφῶς, αἳ διέχουσι τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης σταδίους μικρὸν ἀπολείποντας τῶν πεντακισχιλίων· τὸν δὲ μυχὸν τοῦ Ἀραβίου κόλπου μὴ ᾔδει, μηδὲ τὸν ἰσθμὸν τὸν κατ' αὐτὸν, πλάτος ἔχοντα οὐ πλειόνων ἢ χιλίων σταδίων. Πολὺ δ' ἂν ἀλογώτερον δόξειεν, εἰ τὸν μὲν Νεῖλον ᾔδει ὁμωνύμως τῇ τοσαύτῃ χώρᾳ λεγόμενον, τὴν δ' αἰτίαν μὴ ἑώρα τούτου· μάλιστα γὰρ ἂν προσπίπτοι τὸ ῥηθὲν ὑφ' Ἡροδότου, διότι δῶρον ἦν ἡ χώρα τοῦ ποταμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἠξιοῦτο τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. Ἄλλως τε τῶν παρ' ἑκάστοις ἰδίων ταῦτ' ἐστὶ γνωριμώτατα, ἃ καὶ παραδοξίαν ἔχει τινὰ, καὶ ἐν τῷ φανερῷ πᾶσιν ἐστί· τοιοῦτον δ' ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ pag. 36.

que Asiam universam ab Africa non dirimat: ita ego existimo poëtam censuisse eodem modo meridionalem totum tractum universi terrae habitatae orbis in duas esse ab hoc sinu divisum partes. Qui ergo ignoraverit isthmum, quem is sinus cum Aegyptio mari constituit? Etenim plane absurdum est credere, perspicue ei fuisse notas Thebas Aegyptias, a nostro mari stadiis paulo paucioribus ꟾↄↄ distitas: ignotum aut intimum recessum Arabii sinus et isthmum apud eum, cuius latitudo non est maior CIↃ stadiis.

Multo etiam absurdius id videri possit, novisse Homerum Nilum Aegypto cognominem tantae regioni, caussam autem huius rei ignorasse. Maxime autem occurreret Herodoti dictum, donum esse fluvii Aegyptum ideoque hoc eum nomine dignatum fuisse. Alioquin etiam eorum, quae singulis sunt locis peculiaria, haec omnium sunt notissima, quae et rari aliquid habent, et omnibus sunt conspicua: qualis

τοῦ Νείλȣ ἀνάβασις, καὶ ἡ πρόσχωσις τȣ͂ πελάγȣς. Καὶ καθάπερ οἱ προσαχθέντες πρὸς τὴν Αἴγυπτον ȣ̓δὲν πρότερον ἱςορȣ͂σι περὶ τῆς χώρας, ἢ τὴν τȣ͂ Νείλȣ φύσιν, διὰ τὸ τȣ̀ς ἐπιχωρίȣς μήτε καινότερα τούτων λέγειν ἔχειν πρὸς ἄνδρας ξένȣς, μήτ' ἐπιφανέςερα περὶ τῶν παρ' αὐτοῖς· (τῷ γὰρ ἱςορήσαντι περὶ τȣ͂ ποταμȣ͂, κατάδηλος καὶ ἡ χώρα πᾶσα γίνεται, ὁποία τίς ἐςιν) οὕτω καὶ οἱ πόῤῥωθεν ἀκȣ́οντες ȣ̓δὲν πρότερον ἱςοροῦσι τȣ́τȣ. [k] Προςίθητι ȣ͂ν τȣ́τῳ, καὶ τὸ Φιλείδημον, καὶ τὸ Φιλέκδημον τȣ͂ ποιητȣ͂, ὅπερ αὐτῷ μαρτυροῦσιν, ὅσοι τὸν βίον ἀναγράφȣσι· καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ λαμβάνεται τῶν ποιημάτων πολλὰ παραδείγματα τȣ͂ τοιȣ́τȣ. Οὗτος μὲν οὖν ἐκ πλειόνων ἐλέγχεται, καὶ εἰδὼς, καὶ λέγων ῥητῶς τὰ ῥητὰ, [l] καὶ σιγῶν τὰ λίαν ἐκφανῆ, ἢ ἐπιθέτως λέγων.

Θαυμάζειν δὲ δεῖ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Σύρων, πρὸς οὓς νῦν ἡμῖν ὁ λόγος, εἰ μηδ' ἐκείνȣ λέγοντος τὰ

k) Προςίθητι] Sic scribo cum Casaub. vulgo προστίθησιν.
l) καὶ σιγῶν — λέγων] Ita Stroz. Vat. A. B. Venet., optime. rel. Mss. et ed. καὶ σιγῶν· τὰ δὲ λίαν ἐκφανῆ ἐπιθέτως λέγων.

lis est etiam Nili adscensio, ac maris ingesto terrae aggere complanatio. Et quemadmodum, qui ad Aegyptum appellunt, de nihilo prius in regione ea docentur, quam de Nili natura, quod Aegyptii neque quicquam magis inauditum peregrinis, neque illustrius suarum aliquid rerum habent: (nam qui de Nili natura edoctus est, ei totius regionis qualitas fit manifesta) ita et qui procul inde remoti audiunt de Aegypto, primo omnium de Nilo inaudiunt. Huc accedit etiam discendi ac peregrinandi studium Homeri, quod vitae ipsius scriptores faciunt testatum, et ex ipsis poëmatibus multa eius sumi possunt documenta. Ita multis argumentis convincitur, Homero nota et ab eo commemorata fuisse diserte, quae effanda essent, alia eum tacuisse nimis manifesta, aut impositis aliis appellationibus extulisse.

Mirari autem oportet Aegyptios ac Syros, contra quos iam nunc dicimus, quod non in-

τὰ παρ' αὐτοῖς ἐπιχώρια [m] συνιῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἄγνοιαν αἰτιῶνται, ἣ αὐτοὺς ἐνόχους δείκνυσιν ὁ λόγος. Ἁπλῶς δὲ τὸ μὴ λέγειν, οὐ τοῦ μὴ εἰδέναι σημεῖον ἐστιν· οὐδὲ γὰρ τὰς τροπὰς τοῦ Εὐρίπου λέγει, οὐδὲ τὰς Θερμοπύλας, οὐδ' ἄλλα πλείω τῶν γνωρίμων παρὰ τοῖς Ἕλλησιν· οὐ μὴν ἠγνόησεν, ἀλλὰ καὶ λέγει· οὐ δοκεῖ δὲ τοῖς ἐθελοκωφοῦσιν, ὥστε ἐκείνους αἰτιατέον. Ὁ ποιητὴς τοίνυν διιπετέας καλεῖ τοὺς ποταμούς, οὐ τοὺς [n] χειμάῤῥους μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντας ἁπλῶς, ὅτι πληροῦνται πάντες ἀπὸ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων. Ἀλλὰ τὸ κοινὸν, ἐπὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν ἴδιον γίνεται. Ἄλλως γὰρ ἂν τὸν χειμάῤῥουν ἀκούοι τις διιπετῆ, καὶ ἄλλως τὸν ἀέναον· ἐνταῦθα δὲ διπλασιάζει πως ἡ ἐξοχή. καὶ καθάπερ εἰσί τινες ὑπερβολαὶ ἐπὶ ὑπερβολαῖς, ὡς τὸ, κουφότερον εἶναι φελλοῦ σκιᾶς, δειλότερον δὲ λαγῶ Φρυγὸς, ἐλάττω δ' ἔχειν γῆν τὸν ἀγρὸν

m) συνιῶσιν] συνιᾶσιν Reg. Vat. A. B. Ald. Baſ. n) χειμάῤῥους μόνον] χειμ. μόνους Stroz. et paullo inf. pro ἁπλῶς legitur κοινῶς in omnibus Msstis praeter Bemb.

intelligunt Homerum ea dicentem, quae in ipſorum ſunt patria, et ignorantiam ei obiiciunt, cuius ipſos culpam ſuſtinere oſtendemus. Omnino autem praeterire aliquid, non eſt certum ignorantiae indicium: nam neque Euripi converſiones Homerus, neque Thermopylas neque alia multa apud Graecos nota commemoravit, quae tamen non ignoraret; imo etiam commemorat, ſed non apparet hoc iis, qui ultro ſurdi eſſe volunt, ideoque ipſi ſunt culpandi. Sane poëta fluvios appellat ab Iove delapſos non torrentes modo, ſed omnes in univerſum, quod omnes imbribus implentur. Sed quod omnibus commune eſt, id alicui ob praeſtantiam proprie attribuitur. Nam alio modo quis intelligeret torrentem ab Iove delapſum, aliter perennem fluvium; hic vero exceſſus quodammodo duplicatur. Et ſicuti quaedam ſunt hyperbolarum hyperbolae, ut cum dicimus aliquid ſuberis umbra eſſe levius, aut Phrygio aliquem lepore timidiorem, aut poſſidere fundum epiſto-

ἀγρὸν ἐπιςολῆς Λακωνικῆς· οὕτως ἐξοχὴ ° ἐπὶ ἐξοχῆς συντρέχει ἐπὶ τοῦ διϊπετῆ τὸν Νεῖλον λέγεσθαι. Ὁ μὲν γὰρ χειμάῤῥους ὑπερβέβληται τοὺς ἄλλους ποταμοὺς, τῷ διϊπετὴς εἶναι· ὁ δὲ Νεῖλος καὶ τοὺς χειμάῤῥους, ἐπὶ τοσοῦτον πληρούμενος καὶ πλήθους καὶ χρόνου. Ὥςτ' ἐπεὶ καὶ γνώριμον ἦν τὸ πάθος τοῦ ποταμοῦ τῷ
pag. 37. ποιητῇ, ᵖ ὡς παραμεμυθεύμεθα, καὶ κέχρηται τῷ ἐπιθέτῳ τούτῳ κατ' αὐτοῦ, οὐκ ἄλλως δεκτέον ἢ ὡς εἰρήκαμεν. Τὸ δὲ πλείοσι ςόμασιν ἐκδιδόναι, κοινὸν καὶ πλειόνων· ὥςτε οὐκ ἄξιον μνήμης ὑπέλαβε, καὶ ταῦτα πρὸς εἰδότας· καθάπερ οὐδ' Ἀλκαῖος, καίτοι φήσας ἀφῖχθαι καὶ αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον. Αἱ δὲ προσχώσεις καὶ ἐκ τῶν ἀναβάσεων μὲν δύνανται ὑπονοεῖσθαι, καὶ ἐξ ὧν δὲ εἶπε περὶ τῆς Φάρου. Ὁ γὰρ ἱςορῶν οὕτω περὶ τῆς Φάρου, ᑫ μᾶλλον δὲ ἡ κοινὴ φήμη,

o) ἐπὶ ἐξοχῆς] ἐπ' ἐξοχῇ Stroz. p) ὡς — τῷ ἐπιθέτῳ] In edit. extat: ὡς πεπαραμυθήμεθα καὶ κέχρηται ἐπὶ τῷ διϊπετὴς τῷ ἐπιθέτῳ. Secutus sum Mss. Caſ. Reg. Venet. A. B. Stroz. q) μᾶλλον — φήμη] Vulgarem lect. tuentur omnes Codd. Caſaubono locus depravatus viſus eſt, qui nihil tamen e ſuo promit, quo ſanetur: id quod Breguignius poſſe fieri putavit leviſſima mutatione artic. ἡ in partic. ἤ. Absque Codd. ope aliquid in hoc l. mutare mihi religio eſto.

epiſtola Laconica minorem: ita quod Nilus iſta appellatione afficitur, in eo excellentiae exceſſus concurrit. Nam torrens amplius quam reliqua flumina augetur, et labitur pluviis aquis: Nilus ipſos torrentes eo ipſo ſuperat, tanta copia aquae tam longo turgens tempore. Itaque cum hoc fluvii accidens poëtae notum fuerit, ſicut contra aliorum opinionem docuimus, et ei attribuit hoc epitheton; aliter id quam expoſuimus accipiendum non eſt. Quod autem Nilus pluribus oſtiis in mare effluit, id ei cum aliis pluribus eſt commune fluminibus: ideoque id mentione dignum, praeſertim apud ſcientes, Homerus non putavit: ſicut ne Alcaeus quidem, tametſi is in Aegyptum ſe veniſſe dicat. Aggeſtiones autem et ex adſcenſionibus intelligi poſſunt, et ex iis quae de Pharo narrat. Quae enim ipſe, aut potius communis fama de Pharo, enarrat,

φήμη, διότι μὲν τότε τοσοῦτον ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ὅσον φησὶ δρόμον νεὼς ἡμερήσιον, οὐκ ἂν εἴη διατεθρυλλημένη ἐπὶ τοσοῦτον ἐψευσμένως· ὅτι δ' ἡ ἀνάβασις, καὶ αἱ προσχώσεις τοιαῦταί τινες, κοινότερον πεπύσθαι εἰκὸς ἦν· ἐξ ὧν συνθεὶς ὁ ποιητὴς, ὅτι πλέον ἢ τότε ἀφειστήκει τῆς γῆς ἡ νῆσος, κατὰ τὴν Μενελάου παρουσίαν, προσέθηκε παρ' ἑαυτοῦ πολλαπλάσιον διάστημα τοῦ μυθώδους χάριν. Αἱ δὲ μυθοποιίαι οὐκ ἀγνοίας χάριν· σημεῖα γὰρ δή που. οὐδὲ γὰρ τὰ περὶ τοῦ Πρωτέως, καὶ τῶν Πυγμαίων, οὐδ' αἱ τῶν φαρμάκων δυνάμεις, οὐδ' εἴτι ἄλλο τοιοῦτον οἱ ποιηταὶ πλάττουσι· οὐ γὰρ κατ' ἄγνοιαν τῶν τοπικῶν λέγεται, ἀλλ' ἡδονῆς καὶ τέρψεως χάριν. Πῶς οὖν καὶ ἄνυδρον οὖσαν ὕδωρ φησὶν ἔχειν;

Ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος, ὅθεν τ' ἐπὶ νῆας εἴσας
Ἐς πόντον βάλλουσιν ἀφυσσάμενοι μέλαν ὕδωρ.

Ἀλλ' οὔτε τὸ ὑδρεῖον ἐκλείπειν ἀδύνατον, οὔτε τὴν ὑδρείαν ἐκ τῆς νήσου γενέσθαι φησὶν, ἀλλὰ τὴν ἀναγωγὴν

enarrat, hanc nempe insulam tunc temporis diurnae navigationis spatio a continente fuisse dissitam, ea tantam mendacii suspicionem movere non debuissent; cum probabile videtur, eum quae vulgo de ascensionibus et aggestionibus Nili credebantur inaudivisse; unde ratiocinatus insulam sub Menelai adventum longius quam suo tempore a continente absuisse, de suo multis partibus veritatem excedens intervallum addidit, ut fabulose rem narraret. At fabulae non ignorationis causa finguntur: quod vel ex eo deprehendere possis, quod quae de Proteo, de Pygmaeis, de efficacitate venenorum et alia id genus poëtae fingunt, non ob ignorationem locorum ea comminiscuntur, sed delectandi causa. Quomodo ergo Pharum aquae expertem, aqua praeditam dicit?

Commodus est in ea portus,
unde in mare naves
Propellunt celeres lymphis nigricantibus haustis.

Nimirum neque hoc fieri nequit, ut puteum aqua deficiat, neque ex ipsa insula aquam peti affirmat, sed imponi

γωγὴν μόνην, διὰ τὴν τȣ̃ λιμένος ἀρετὴν, τὸ δ' ὕδωρ ἐκ τῆς περαίας ἀρύσασθαι παρῆν· ἐξομολογȣμένȣ πως τȣ̃ ποιητȣ̃ δι' ἐμφάσεως, ὅτι πελαγίαν εἶπεν ȣ̓ πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλὰ πρὸς ὑπερβολὴν καὶ μυθοποιΐαν.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ [r] περὶ τῆς πλάνης τȣ̃ Μενελάȣ λεχθέντα συνηγορεῖν δοκεῖ τῇ ἀγνοίᾳ τῇ περὶ τȣ̀ς τόπȣς ἐκείνȣς, βέλτιον ἴσως ἐςὶ, τὰ ἐν τοῖς ἔπεσι τούτοις ζητούμενα προεκθεμένȣς, ἅμα ταῦτά τε [s] διαςεῖλαι, καὶ περὶ τȣ̃ ποιητȣ̃ ἀπολογήσασθαι καθαρώτερον. Φησὶ δὲ πρὸς Τηλέμαχον ὁ Μενέλαος θαυμάσαντα τὸν τῶν βασιλείων κόσμον·

Ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν, καὶ πόλλ' ἐπαληθεὶς
Ἠγαγόμην ἐν νηυσὶ, καὶ ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον
Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίȣς, ἐπαληθεὶς,
Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίȣς, καὶ Ἐρεμβȣ̀ς,
Καὶ Λιβύην. —

Ζητȣ̃σι

r) περὶ τῆς πλάνης τȣ̃ Μεν.] π. τ. πλ. τῆς Μ. Venet. recte.
s) διαςεῖλαι] διαςῆσαι Caſ. Reg. Venet.

poni tantum in naves ob portus commoditatem, et licebat ex oppoſita continente aquam haurire; quod quodammodo videtur faſſus eſſe poëta, his innuens verbis, quod inſulam mari cinctam dicit non vere, ſed exceſſus et fabulandi cauſa.

Quoniam autem ea, quae de Menelai peregrinatione diſſeruit, videntur confirmare locorum iſtorum ignorationem, fortaſſis praeſtiterit, nos, quae in verſibus iſtis quaeruntur, prius exponere, itàque ſimul et diſtinctius illa explicare, et poëtam clarius defendere. Menelaus ergo Telemachum regiae ornatum admirantem ſic alloquitur:

Multa etenim paſſus, et per loca multa vagatus
Has ego opes octavo adduxi navibus anno:
Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii, tum Sidonios et Erembos,
Et Lybiam. —

Quae-

Ζητοῦσι δὲ, πρὸς τίνας ἦλθεν Αἰθίοπας, πλέων ἐξ pag. 38.
Αἰγύπτου· (οὔτε γὰρ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ οἰκοῦσι τινὲς Αἰθίοπες, οὔτε [t] τοῦ Νείλου τοὺς καταῤῥάκτας ἦν διελθεῖν ναυσί·) τίνες τὲ οἱ Σιδόνιοι· οὐ γάρ οἵ γε ἐν Φοινίκῃ· οὐ γὰρ ἂν τὸ γένος [u] προθεὶς, τὸ εἶδος [x] ἐπήνεγκε· τίνες τὲ οἱ Ἐρεμβοί· καινὸν γὰρ τὸ ὄνομα. Ἀριστόνικος μὲν οὖν ὁ καθ' ἡμᾶς γραμματικὸς ἐν τοῖς περὶ τῆς Μενελάου πλάνης, πολλῶν ἀναγέγραφεν ἀνδρῶν ἀποφάσεις περὶ ἑκάστου τῶν ἐκκειμένων κεφαλαίων· ἡμῖν δ' ἀρκέσει κἂν ἐπιτέμνοντες λέγωμεν. Οἱ μὲν δὴ πλεῦσαι φήσαντες εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, οἱ μὲν περίπλουν τὸν διὰ Γαδείρων μέχρι τῆς Ἰνδικῆς εἰσάγουσιν· ἅμα καὶ τὸν χρόνον τῇ πλάνῃ συνοικειοῦντες, ὃν φησιν, ὅτι ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον· οἱ δὲ διὰ τοῦ ἰσθμοῦ, τοῦ κατὰ τὸν Ἀράβιον κόλπον· οἱ δὲ διὰ τῶν διωρύγων τινός.

G 3 Οὔτε

t) τοῦ Νείλου] Ita ex Caſ. Bemb. Vat. A. B. reſcripſi pro τῷ Νείλῳ. u) προθεὶς] Sic Caſ. Reg. Stroz. Venet. rel. et ed. προσθεὶς. x) ἐπήνεγκε] ἐπήγαγε, Caſ. Stroz.

Quaerunt autem, ad quos Aethiopas venerit, cum ex Aegypto navigaret: (neque enim in noſtro mari habitant aliqui Aethiopes, neque navibus per catarractas Nili potuit vehi) tum qui Sidonii: non enim intelligi poteſt de iis, qui ſunt in Phoenicia: neque enim genere poſito, ſpeciem intuliſſet. Item qui fuerint Erembi: nam hoc nomen eſt novum. Proinde Ariſtonicus, noſtrae aetatis Grammaticus, in iis quae de erroribus Menelai commentatus eſt, multorum de ſingulis propoſitis quaeſtionibus ſententias expoſuit. Nobis ſatis erit compendio referre. Itaque eorum, qui navigaſſe Menelaum in Aethiopiam confirmant, alii circumnavigaſſe eum per Gades usque ad Indiam dicunt, tempus etiam peregrinationi accommodantes, quod octavo anno ſe rediiſſe dicit: alii per iſthmum, qui eſt ad Arabicum ſinum: alii per aliquam foſſarum.

Οὔτε δ᾽ ὁ περίπλȣς ἀναγκαῖος, ὃν Κράτης εἰσάγει· ȣ̓χ ὡς ἀδύνατος εἶναι, (καὶ γὰρ οὐδ᾽ ἡ Ὀδυσσέως πλάνη ἀδύνατος) ἀλλ᾽ ὅτι οὔτε πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς μαθηματικὰς χρήσιμος, ȣ̓́τε πρὸς τὸν χρόνον τῆς πλάνης. καὶ γὰρ ἀκούσιοι διατριβαὶ κατέσχον αὐτὸν ὑπὸ δυσπλοίας, Φήσαντα, ὅτι ἀπὸ ἑξήκοντα νεῶν πέντε ἐλείφθησαν αὐτῷ, καὶ ἑκούσιοι χρηματισμȣ̃ χάριν· Φησὶ γὰρ ὁ Νέστωρ·

Ὣς ὁ μὲν, ἔνθα πολὺν βίοτον καὶ χρυσὸν ἀγείρων
Ἠλᾶτο ξὺν νηυσί, —

Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίȣς ἐπαληθείς.

Ὅ τε διὰ τȣ̃ ἰσθμȣ̃ πλȣ̃ς ἢ τῶν διωρύγων, λεγόμενος μὲν ἠκȣ́ετο ἂν ἐν μύθȣ σχήματι· μὴ λεγόμενος δὲ, περιττῶς καὶ ἀπιθάνως εἰσάγοιτο ἄν. Ἀπιθάνως δὲ λέγω, ὅτι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὐδεμία ἦν διῶρυξ· τὸν δὲ ἐπιχειρήσαντα ποιῆσαι Σέσωστριν, ἀποστῆναί φασι μετεωροτέραν ὑπολαβόντα τὴν τῆς θαλάττης ἐπιφάνειαν. Ἀλλὰ μὴν οὐδ᾽ ὁ ἰσθμὸς ἦν πλώϊμος. ἀλλ᾽ εἰκάζει

ſarum. Sed neque circumnavigatio, quam Crates introducit, neceſſaria eſt: non quod impoſſibilis ſit, (nam ne Ulyſſis quidem errores impoſſibiles ſunt) ſed quia neque ad mathematicorum poſitiones congruit, neque ad tempus errorum. Nam et invito morae ſunt iniectae, eſtque difficultate navigandi detentus: ſicut ipſe dicit, de LX navibus quinque tantum Menelao fuiſſe relictas: et ſponte etiam moras traxit pecuniae colligendae cauſa. Sic enim Neſtor:

Sic tunc multa ſuis cum navibus ille vagatus
Ingentes cumulavit opes, aurumque coegit, nimirum
Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus.

Et navigatio per iſthmum ſeu foſſam ſi ab ipſo poëta fuiſſet commemorata, acciperetur ut fabula: cum autem a poëta non dicatur, otioſe et contra fidem veri introducitur. Contra fidem dico, quod ante bellum Troianum nulla fuit foſſa: et Seſoſtrim, qui conatus fuit iſthmum perfodere, deſtitiſſe ab incepto ferunt, cum maris ſuperficiem eſſe ſublimiorem ſuſpicaretur. Atqui ne iſthmus quidem navigabilis fuit: et Erato-

εἰκάζει ὁ Ἐρατοσθένης οὐκ εὖ· μὴ γάρ πω τὸ ἔκρηγμα τὸ κατὰ τὰς στήλας γεγονέναι νομίζει· ὥστε ἐνταῦθα συνάπτειν τὴν ἔξω θάλατταν τῇ ἐντός, καὶ καλύπτειν τὸν ἰσθμὸν μετεωροτέραν οὖσαν. τοῦ δ' ἐκρήγματος γενομένου ταπεινωθῆναι, καὶ ἀνακαλύψαι τὴν γῆν, τὴν κατὰ τὸ Κάσιον, καὶ τὸ Πηλούσιον, μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς. Τίνα οὖν ἔχομεν ἱστορίαν περὶ τοῦ ἐκρήγματος τούτου, διότι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὔπω ὑπῆρχεν; Ἴσως δ' ὁ ποιητὴς ἅμα μὲν τὸν Ὀδυσσέα pag. 39.
ταύτῃ διεκπλέοντα εἰς τὸν ὠκεανὸν [y] πεποίηκεν, ὡς ἤδη ἐκρήγματος γεγονότος, ἅμα δὲ εἰς τὴν ἐρυθρὰν τὸν Μενέλαον, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ναυστολεῖ, ὡς οὔπω γεγονότος. ἀλλὰ καὶ τὸν Πρωτέα εἰσάγει λέγοντα αὐτῷ·

Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσι. —

Ποῖα οὖν; καὶ ὅτι ἑσπέριόν τινα λέγει τόπον τοῦτον ἔσχατον, ὁ Ζέφυρος [z] παρατεθεὶς δηλοῖ·

y) πεποίηκεν et p. p. ναυστολεῖ] Hac omnium Mss. lectione sanum reddidi locum. Editi πεποιηκῶς et ναυστολῶν, male, iudice quoque Casaub. z) παρατεθεὶς] Reg. Stroz. παρατιθείς.

Eratosthenes id non recte coniectura colligit. Censet enim nondum fuisse terram apud Herculis columnas perruptam, itaque apud isthmum hunc mare externum cum mediterraneo coivisse, cumque altius isthmo esset, eum intexisse: postmodo cum apud Gades mare internum erupisset, subsedisse id, ac terram iuxta Casium, Pelusium, usque ad Rubrum mare detexisse. At qua historia confirmabitur, rupturam illam Troiano esse bello posteriorem? An Homerus Ulyssem ea in oceanum evectum scribit, ut ruptura illa iam tum facta, et ex Aegypto naves Menelai in Rubrum mare deportat, ut ruptura ista nondum existente? Quin et Proteum inducit poëta, sic Menelao dicentem:

Sed te, qua terrae postremus terminus extat,
Elysium ad campum coelestia numina mittent.

Et qualis sit locus, nempe ultimus versus occidentem, Zephyri adiecta mentio declarat:

— *sem-*

Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησι. —

Ταῦτα γὰρ αἰνίγματος πλήρη. —

Εἰ δ' οὖν καὶ σύῤῥουν ποτὲ ὑπάρξαντα τὸν ἰσθμὸν τοῦτον ὁ ποιητὴς ἱστορήκει, πόσῳ μείζονα ἂν ἔχοιμεν πίστιν τοῦ, τοὺς Αἰθίοπας διχθὰ διῃρῆσθαι, πορθμῷ τηλικούτῳ διειργομένους; Τίς δὲ καὶ χρηματισμὸς παρὰ τῶν ἔξω, καὶ κατὰ τὸν ὠκεανὸν Αἰθιόπων; [a] Καίτοι γὰρ θαυμάζουσι τοῦ κόσμου τῶν βασιλείων οἱ περὶ Τηλέμαχον τὸ πλῆθος, ὅ ἐστι

Χρυσοῦ τ' ἠλέκτρου τε καὶ ἀργύρου ἠδ' ἐλέφαντος.

τούτων δ' οὐδενὸς πλὴν ἐλέφαντος εὐπορία παρ' ἐκείνοις ἐστὶν, ἀπορωτάτοις τῶν ἁπάντων οὖσι τοῖς πλείστοις, καὶ νομάσι. Νὴ Δία, ἀλλ' ἡ Ἀραβία προσῆν, καὶ [b] τὰ μέρη τῆς Ἰνδικῆς· τούτων δ' ἡ μὲν εὐδαίμων κέκληται μόνη τῶν ἁπασῶν· τὴν δὲ, εἰ καὶ μὴ ὀνομαστὶ καλοῦσιν, οὕτως ὑπολαμβάνουσί γε, καὶ ἱστοροῦσιν, ὡς

a) Καίτοι γὰρ] Ἀλλὰ μὲν γὰρ Venet. Reg. b) τὰ μέρη τῆς Ἰνδικῆς] optima lectio cod. Reg. quam Breguign. quoque recepit. Vulgo τὰ μέχρι τ. Ἰ.

— ſemper lenis aura Favoni
Spirat ab oceano. —

Haec enim ſunt plena obſcurarum quaeſtionum. —

Quod ſi aliquando mari tectum iſthmum illum noverat Homerus, quanto facilius credemus Aethiopes bifariam diviſos fuiſſe, tanto freto disiunctos? At quid opum potuerit ab exterioribus, et ad oceanum habitantibus Aethiopibus conſequi Menelaus? Miratur enim Telemachus multitudinem ornamentorum regiae, quae erant

Ex ebore, electroque, auro,
argentoque parata.

Atqui horum nullius, praeter ebur, copia eſt apud Aethiopes, pleroſque pauperrimos, et incertis vagantes ſedibus. Verum hoc eſt mehercule. Sed proxima erat Arabia, et regiones quaedam Indiae: de his ſola omnium Arabia vocatur felix: India quanquam hoc nomine non afficitur, tamen creditur et perhibe-

ὡς εὐδαιμονεστάτην. Τὴν μὲν οὖν Ἰνδικὴν οὐκ οἶδεν Ὅμηρος, εἰδὼς δὲ ἐμέμνητο ἄν· τὴν δ' Ἀραβίαν, ἣν εὐδαίμονα προσαγορεύουσιν οἱ νῦν, τότε δ' οὐκ ἦν πλουσία, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἄπορος, καὶ ἡ πόλις αὐτῆς, σκηνιτῶν ἀνδρῶν. ὀλίγη δ' ἡ ἀρωματοφόρος, δι' ἣν καὶ τοῦτο τοὔνομα [c] εὕρετο ἡ χώρα, διὰ τὸ καὶ τὸν φόρτον εἶναι τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν σπάνιον καὶ τίμιον. Νυνὶ μὲν οὖν εὐποροῦσι καὶ πλουτοῦσι διὰ τὸ καὶ τὴν ἐμπορίαν εἶναι πυκνὴν καὶ δαψιλῆ· τότε δ' οὐκ εἰκός. Αὐτῶν δὲ χάριν τῶν ἀρωμάτων ἐμπόρῳ μὲν καὶ καμηλίτῃ γένοιτ' ἄν τις ἐκ τῶν τοιούτων φορτίων εὐπορία. Μενελάῳ δὲ λαφύρων, ἢ δωρεῶν ἔδει παρὰ βασιλέων καὶ δυναστῶν, ἐχόντων τε ἃ δώσουσι, καὶ βουλομένων διὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ εὔκλειαν. Οἱ μὲν οὖν Αἰγύπτιοι, καὶ οἱ πλησίον Αἰθίοπες, καὶ Ἄραβες, οὔθ' οὕτω τελέως ἄβιοι, οὔτ' ἀνήκοοι τῆς τῶν Ἀτρειδῶν δόξης, καὶ μάλιστα διὰ τὴν κατόρθωσιν τοῦ

c) εὕρετο] εὕρατο Mss. Caſ. Bemb.

hibetur eſſe feliciſſima. Indiam quidem non norat Homerus: erat enim facturus alioqui mentionem. Arabia, quam nunc vocant felicem, illis temporibus dives non erat, ſed inops, et ab habitantibus in tabernaculis colebatur hominibus. Quae aromata fert, unde nomen regioni, quod aromatum merces in noſtris regionibus rara eſt et in pretio, exigua eſt regio. Ac noſtra quidem aetate Arabes copia rerum et divitiis abundant, quia aſſidua eſt et copioſa negotiatio: tunc autem ita eos habuiſſe, probabile non eſt. Iam quod ad ipſa attinet aromata, mercator ſane et camelum agens, copiam aliquam poterat huiusmodi mercium comportare; Menelao autem opus erat ſpoliis, aut donis regum ac principum, qui et haberent, quod largirentur, et darent ob ſplendorem ac gloriam eius. Enimvero Aegyptii, iisque propinqui Aethiopes et Arabes, neque omnino ab omni cultu alieni erant, neque nulla ad eos de Atridis fama pervenerat, maxime bello

pag. 40. τῦ Ἰλιακῦ πολέμυ, ὥςτ᾽ ἐλπὶς ἦν τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας· καθάπερ ἐπὶ τῦ θώρακος τῦ Ἀγαμέμνονος λέγεται·

Τόν ποτε οἱ Κινύρης δῶκε ξεινήϊον εἶναι·
Πεύθετο γὰρ Κύπρονδε μέγα κλέος. —

Καὶ δὴ καὶ τὸν πλείω χρόνον τῆς πλάνης, λεκτέον μὲν ἐν τοῖς κατὰ Φοινίκην, καὶ Συρίαν, καὶ Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην γενέσθαι, καὶ τὰ περὶ Κύπρον χωρία, καὶ ὅλως τὴν καθ᾽ ἡμᾶς παραλίαν, καὶ τὰς νήσυς. καὶ γὰρ ξένια παρὰ τύτοις, καὶ τὸ βίᾳ, καὶ τὸ ἐκ λεηλασίας [d] πορίζεσθαι, καὶ μάλιςα παρὰ τῶν συμμαχησάντων τοῖς τρωσὶν, ἐντεῦθεν ἦν. Οἱ δ᾽ ἐκτὸς καὶ πόῤῥω βάρβαροι ὐδεμίαν τοιαύτην ὑπηγόρευον ἐλπίδα. Εἰς ὖν τὴν Αἰθιοπίαν ἀφῖχθαι λέγεται ὁ Μενέλαος, [e] ὐχ ὅτι μέχρι τῶν ὅρων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ· τάχα μὲν γὰρ καὶ πλησιαίτεροι ἦσαν ταῖς Θήβαις

d) πορίζεσθαι] πορίσασθαι Reg. e) ὐχ ὅτι] Hanc pravissimam lectionem profitentur omnes Mss. Casaub. eam ita emendare voluit: ὐχ ὅτι τῷ ὄντι εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ἧκεν, ἀλλ᾽ ὅτι κ. τ. λ. Minori apparatu forte pro ὐχ ὅτι scribi posset τῦτ᾽ ἔςι, quod in versione expressi.

bello ab iis Troiano confecto: itaque sperare Menelaus ab iis munera poterat. Sic etiam de thorace Agamemnonis scribitur:

Quem Cinyra hospitii pignus donaverat olim
In Cypro magni de fama factus Atridae
Certior. —

Proinde maius peregrinationis tempus consumsisse Menelaum dicemus in Phoenicia, Syria, Aegypto, Africa, et locis Cypro vicinis, omninoque apud oram nostram maritimam insulasque. Nam inde et hospitalia munera, et praeda ac vi extorta dona maxime ab iis, qui opem Troianis tulerant, consequi poterat. Ad oceanum autem habitantes longeque dissiti barbari talem spem ei nullam ostendebant. In Aethiopiam ergo venisse dicitur Menelaus, id est usque ad terminos eius, qui attingunt Aegyptum. Fortassis enim ea tempestate fines

Θήβαις οἱ τότε ὄροι. ἀλλὰ καὶ οἱ νῦν πλησίον εἰσὶν, οἱ κατα Συήνην καὶ τὰς Φίλας· ὧν ἡ μὲν τῆς Αἰγύπτȣ ἐςὶν, αἱ δὲ Φίλαι κοινὴ κατοικία τῶν Αἰθιόπων καὶ τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ ȣ̓ν εἰς Θήβας ἀφιγμένος, εἰ καὶ μέχρι τῶν ὅρων ἀφῖκτο, ἢ καὶ περαιτέρω τῶν Αἰθιόπων, καὶ ταῦτα τῇ βασιλικῇ ξενίᾳ χρώμενος, ȣ̓δὲν ἄλογον. Οὕτω δὲ καὶ Κυκλώπων εἰς γαῖαν ἀφῖχθαι φησὶν ὁ Ὀδυσσεὺς, μέχρι τȣ̃ σπηλαίȣ προεληλυθὼς ἀπὸ θαλάττης· ἐπ' ἐσχατιᾶς γὰρ ἱδρύσθαί πȣ λέγει. Καὶ εἰς Αἰολίαν δὲ, καὶ Λαιςρυγόνας, καὶ τȣ̀ς ἄλλȣς [f] τόπȣς, ὅπȣ ποτὲ καθωρμίσατο, ἐκεῖσε φησὶν ἀφῖχθαι. Καὶ ὁ Μενέλαος ȣ̓̃ν ȣ̔́τως εἰς Αἰθιοπίαν ἧκεν, ȣ̔́τω δὲ καὶ εἰς Λιβύην, ὅτι προσέσχε τόποις τισίν· ἀφ' ȣ̔̃ καὶ ὁ κατα τὴν Ἀρδανίαν λιμὴν, τὴν ὑπὲρ Παραιτονίȣ, Μενέλαος καλεῖται.

Εἰ δὲ Φοίνικας εἰπὼν, ὀνομάζει καὶ Σιδονίȣς, τὴν μητρόπολιν αὐτῶν, σχήματι συνήθει χρῆται, ὡς,

. . . Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε.

Καὶ

f) τόπȣς] abeſt e Stroz. Vat. A. B. Venet.

fines propius Thebas erant, ſed et hodie propinqui ſunt ad Syenem et Philas: quarum illa Aegypti eſt, hae communis Aethiopum Aegyptiorumque habitatio. Cum ergo Menelaus Thebas pervenerit, non abſurdum eſt dicere, ipſum favore regis vel in Aethiopiam ipſam vel ad eius ſolummodo fines perveniſſe. Sic etiam in terram Cyclopum ſe dicit veniſſe Ulyſſes, a mari usque ad ſpeluncam progreſſus, quam in extremo ſitam fuiſſe ait. In Aeoliam quoque, et ad Laeſtrygones, et alia in loca, ad quae aliquando appulit, ſe veniſſe perhibet. Hoc igitur modo etiam Menelaus in Aethiopiam venit, et in Africam quoque, ubi quibusdam locis naves applicuit; unde etiam portus, qui ad Ardaniam eſt ſupra Paraetonium, Menelaus nominatur.

Quod autem Phoenicia appellata Sidonios nominat, principem ſcilicet Phoeniciae urbem, figura utitur ſibi familiari, ut

Ad claſſem Teucros adduxit
et Hectora ſaevum.

Et,

Καὶ

Οὐ γὰρ ἔτ' Οἰνῆος μεγαλήτορος υἱέες ἦσαν.
Οὐδ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἔην, θάνε δὲ ξανθὸς Μελέαγρος.

Καὶ

Ἴδην δ' ἵκανεν . . . . καὶ Γάργαρον.

Καὶ

Οἵ δ' Εὔβοιαν ἔχον . . . .
Χαλκίδα τ' Εἰρέτριάν τε.

Καὶ Σαπφώ·

Ἤ σε Κύπρος, ἢ Πάφος ἢ Πάνορμος.

Καίτοι καὶ ἄλλό τι ἦν τὸ ποιῆσαν, καίπερ ἤδη μνησθέντα τῆς Φοινίκης, ἰδίως πάλιν καὶ τὴν Σιδόνα [g] συγκαταλέξαι. Πρὸς μὲν γὰρ τὸ τὰ ἐφεξῆς ἔθνη καταλέξαι, ἱκανῶς εἶχεν ὅτως εἰπεῖν·

Κύπρον, Φοινίκην τὲ, καὶ Αἰγυπτίϐς ἐπαληθεὶς
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην. —

Ἵνα

g) συγκαταλέξαι. Πρὸς μὲν] In omnibus Mss. ut in editis legitur συγκαταλέξαι, φησὶν ὅπερ ζητϐσιν ἔνιοι. Πρὸς μὲν. Reieci φησὶν — ἔνιοι, quae nullum idoneum ſenſum praebent, et e margine in textum migrata ſunt.

Et,

Iam tum magnanimus cum natis clauſerat Oeneus
Extremam vitae lucem et flavo Meleagro.

Rurſum

Idam pervenere et Gargaron. —

Et

Nec non Euboeae cultores —
Cives Chalcidis, Eretriaeque —

Sic etiam Sappho:

Seu te Cyprus habet, ſeu Paphus, aut Panormus.

quanquam alia ratione inductus videtur Homerus, qui, Phoenice iam commemorata, tamen ſeorſim Sidoniam nominaret. Nam ad gentes ordine recenſendas, ſatis erat dixiſſe:

Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii. —

Sed

[h] Ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτυχίας· καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν, εἴτε καὶ παραλαβεῖν εὐτεχνίαν, καὶ τὸ τὴν Ἑλένην προξενῶσθαι τοῖς ἀνθρώποις μετὰ Ἀλεξάνδρου· διόπερ παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ τοιαῦτα ἀποκείμενα λέγει· . . . . pag. 41.

Ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, ἃς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἤγαγε Σιδονίηθεν ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον·
Τὴν ὁδὸν ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγε —

Καὶ

h) Ἵνα δ' ἐμφήνῃ — Ἀλεξάνδρῳ] Editi hoc modo h. l. exhibent: ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, ἐμφαίνει διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτυχίας, καὶ ἧς καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν, εἴτε καὶ παραλαβεῖν εὐτεχνίας, καὶ τὸ τὴν Ἑλένην προξενῶσθαι κ. τ. λ. nec melius Codices, qui tamen voc. καὶ ἧς non agnoſcunt. Caſaub. magno impendio locum depravatum ita ſanum reddere tentat: ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν καὶ παραλαβεῖν εὐτυχίας, καὶ ἐμφαίνει διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτεχνίας. Ἐμφαίνει δὲ καὶ τὸ τὴν Ἑλένην κ. τ. λ. Faciliori modo rem abſolviſſe mihi videtur Gronov. in animadv. ad Strab. p. 156. cuius emendationem, praeeunte Breguignio in textum aſſumere haud dubitavi.

Sed ut oſtenderet, ſe etiam aliquamdiu apud Sidonios fuiſſe peregrinatum, propter rerum ſecundarum quibus utebantur famam: commodum ei fuit tum id in memoriam revocare, tum praeſtantiam ipſorum in artibus commemorare, et quod Helena cum Alexandro iam ante eorum uſa erat hominum hoſpitio. Itaque et apud Alexandrum multa eorum opera recondita dicuntur:

Hic inerant varii pepli, muliebria texta:
Sidonias namque ipſe Paris per caerula ſecum
Duxerat Iliacam famoſa Sidone ad urbem,
Tyndarida adducens Helenam. —

et

Καὶ παρὰ τῷ Μενελάῳ· λέγει γὰρ πρὸς Τηλέμαχον·
Δώσω τοὶ κρητῆρα τετυγμένον· ἀργύρεος δὲ
Ἔςιν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται,
Ἔργον δ' Ἡφαίςοιο· πόρεν δὲ ἑφαίδιμος ἥρως
Σιδονίων βασιλεὺς, ὅθ' ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψε
Κεῖσέ με νοςήσαντα. —

Δεῖ δὲ δέξασθαι πρὸς ὑπερβολὴν εἰρημένον τὸ Ἡφαίςȣ ἔργον, ὡς λέγεται Ἀθηνᾶς ἔργα τὰ καλὰ, καὶ Χαρίτων, καὶ Μȣσῶν. ἐπεὶ ὅτι γε [i] οἱ Σιδόνιοι ἦσαν καλλίτεχνοι, δηλοῖ τὸν [k] κρατῆρα ἐπαινῶν, ὃν ὁ Εὔνεως ἔδωκεν ἀντὶ Λυκάονος· Φησὶ γάρ·
— κάλλει ἐνίκα πᾶσαν ἐπ' αἶαν
Πολλὸν, ἐπεὶ Σιδόνες πολυδαίδαλοι εὖ ἤσκησαν,
Φοίνικες δ' ἄγον ἄνδρες. —

Περὶ δὲ τῶν Ἐρεμβῶν πολλὰ μὲν εἴρηται· πιθανώτατοι δ' εἰσὶν οἱ νομίζοντες τȣς Ἄραβας λέ-

i) οἱ Σιδόνιοι] ita Vat. A. B. vulgo οἱ ἄνδρες. k) τὸν κρατῆρα — αἶαν] Vat. B. et Bemb. τὸν κρατῆρα τȣ Εὔνεω ἐπαινῶν, ὃν καί φησιν ὑπὸ Σιδονίων ἀσκηθέντα νικᾷν τῷ κάλλει πᾶσαν ἐπ' αἶαν.

et apud Menelaum, qui ita Telemachum alloquitur:
Crateram tibi donabo, mira arte paratam
Argento ex solido, labia undique circuit aurum.
Mulciber hanc fecit: dono mihi splendidus heros
Olim rex Sidonum, redeuntem tempore quo me
Hospitio excepit, dederat. —
Intelligendum est autem hyperbolice vocari opus Vulcani, ficut praestantia opera Minervae, Gratiis, et Musis adscribuntur. Nam egregios artifices fuisse Sidonios, ostendit craterem laudans, quem pro redimendo Lycaone dederat Euneus:
— *aliis longe praestantior ille*
Omnibus, hunc etenim subtilis laudibus artis
Illustres Sidones docto fecere labore,
Navibus advexere suis Poeni. —

Iam de Erembis multa sunt dicta. Omnium autem hi vero simillima, qui Arabes signi-

λέγεσθαι. Ζήνων δ' ὁ ἡμέτερος καὶ γράφει οὕτως·

Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους Ἄραβάς τε.

Τὴν μὲν οὖν γραφὴν οὐκ ἀνάγκη κινεῖν παλαιὰν οὖσαν· αἰτιᾶσθαι δὲ βέλτιον τὴν τοῦ ὀνόματος μετάπτωσιν, πολλὴν καὶ ἐπιπολαίαν οὖσαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. Ἀμέλει δὲ καὶ ποιοῦσι τινὲς παραγραμματίζοντες. Ἄριστα δ' ἂν δόξειεν εἰπεῖν ὁ Ποσειδώνιος, κἀνταῦθα ἀπὸ τῆς τῶν ἐθνῶν συγγενείας καὶ κοινότητος ἐτυμολογῶν. Τὸ γὰρ τῶν Ἀρμενίων ἔθνος, καὶ τὸ τῶν Σύρων, καὶ τῶν Ἀράβων, πολλὴν ὁμοφυλίαν ἐμφαίνει κατά τε τὴν διάλεκτον, καὶ τοὺς βίους, καὶ τοὺς τῶν σωμάτων χαρακτῆρας, καὶ μάλιστα καθὸ πλησιόχωροι εἰσί. Δηλοῖ δ' ἡ Μεσοποταμία ἐκ τῶν τριῶν συνεστῶσα τούτων ἐθνῶν· μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἡ ὁμοιότης διαφαίνεται. Εἰ δέ τις παρὰ τὰ κλίματα γίνεται διαφορὰ τοῖς [1] προσβορέοις ἐπιπλέον, πρὸς τοὺς μεσημβρινούς, καὶ τούτοις πρὸς μέσους τοὺς σύρους, ἀλλ' ἐπικρα-

1) προσβορέοις] προσβόῤῥοις Caſ. Stroz. Vat. A. B. Venet.

ſignificari putant. Et Zeno quidem noſter ita ſcribit Homericum verſum:

Aethiopes adii, tum Sidonios, Arabesque.

Sed ſcripturam mutare, cum ſit vetuſta, non eſt neceſſe. Culpanda eſt potius nominis mutatio, quae frequens eſt et uſitata omnibus gentibus: quod et quidam faciunt, qui circa etymologiam verſantur. Optime omnium exiſtimo Poſidonium hic quoque a gentium cognatione et communitate interpretationem vocum ducere. Nam Armeniorum, Syrorum, et Arabum multum cognationis prae ſe ferunt nationes, ſermone, vita, corporum forma, maxime ubi degunt in vicinia. Idque oſtendit Meſopotamia ex tribus his conflata populis: maxime enim in his ſimilitudo eſt illuſtris. Quod ſi qua eſt varietas pro eo atque aliae partes aliis magis ad ſeptentrionem aut meridiem vergunt, aut in medio ſunt ſitae: nihilominus tamen communis aſſe-

ἐπικρατεῖ γε τὸ κοινόν. [m] Καὶ οἱ Ἀσσύριοι δὲ, καὶ οἱ Ἀριανοὶ, καὶ οἱ Ἀρμένιοι παραπλησίως πως ἔχουσι, καὶ πρὸς τούτους, καὶ πρὸς ἀλλήλους. [n] Εἰκάζει γε δὴ καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν τούτων κατονομασίας ἐμφερεῖς ἀλλήλαις εἶναι. τοὺς γὰρ ὑφ' ἡμῶν Σύρους καλουμένους ὑπ' αὐτῶν τῶν Σύρων [o] Ἀρμενίους, καὶ Ἀραμμαίους καλεῖσθαι· τούτῳ δ' ἐοικέναι τοὺς Ἀρμενίους, καὶ τοὺς Ἄραβας, καὶ Ἐρεμβοὺς, τάχα τῶν πάλαι Ἑλλήνων οὕτω καλούντων τοὺς Ἄραβας· ἅμα καὶ τοῦ ἐτύμου συνεργοῦντος πρὸς τοῦτο. ἀπὸ γὰρ τοῦ εἰς τὴν ἔραν ἐμβαίνειν [p] τοὺς Ἐρέμβους ἐτυμολογοῦσιν οὕτως οἱ πολλοὶ, οὓς [q] μεταλαβόντες οἱ ὕστερον, ἐπὶ τὸ σαφέστερον, Τρωγλοδύτας ἐκάλεσαν· οὗτοι δέ εἰσιν Ἀράβων [r] οἱ ἐπὶ θάτερον μέρος τοῦ Ἀραβίου κόλπου κεκλιμένοι, τὸ πρὸς Αἰγύπτῳ καὶ Αἰθιοπίᾳ. Τούτων δ' εἰκὸς μεμνῆσθαι τὸν ποιητὴν, καὶ πρὸς

pag. 42.

m) Καὶ οἱ Ἀσσύριοι] Venet. Mss. pro Ἀσσύριοι habet Σύριοι, et Ἀριμάνιοι pro Ἀρμένιοι; καὶ οἱ Ἀριανοὶ autem non agnoſcit. In Caſ. et Stroz. Mss. Ἀραμμαῖοι loco Ἀρμένιοι, rel. ut in ed. n) Εἰκάζει γε δὴ] Hanc omnium Mss. lectionem aſſumſi in textum pro εἰκάζειν δὲ δεῖ edit. o) Ἀρμενίους] Non ſincera mihi videtur haec lectio. p) τοὺς Ἐρέμβους] Sic legendum eſſe iam monuit Caſaub. vulg. τοὺς Τρωγλοδύτας. q) μεταλαβόντες] coni. Caſaub. μεταβαλόντες, quod non probo. r) οἱ ἐπὶ θάτερον μέρος] οἱ ἐπὶ θατέρῳ μέρει. Bemb. Stroz. Vat. A. B.

affectio obtinet. Aſſyrii quoque, Ariani, et Armenii inter ſe atque iſtorum ſunt aſſimiles. Coniicit exinde Poſidonius, harum gentium nomina eſſe affinia: qui enim a nobis Syri dicuntur, ab ipſis Syris Aramaeos vocari; idque Armeniis, Arabibus, et Erembis convenire, quo forte nomine veteres Graeci Arabes vocaſſe videntur, ipſa nominis explicatione iuvante. Nam Eremborum nomen multi a ἔραν ἐμβαίνειν deducunt, quos poſteriores apertiore vocabulo Troglodytas appellaverunt. Sunt autem ii Arabes, qui ad alterum latus ſinus Arabici vergunt, quod eſt ad Aegyptum et Aethiopiam. Horum meminiſſe poëtam proba-

[s] πρὸς τούτους ἀφῖχθαι λέγειν τὸν Μενέλαον, καθ' ὃν τρόπον εἴρηται καὶ πρὸς [t] τοὺς Αἰθίοπας· τῇ γὰρ Θηβαΐδι καὶ οὗτοι πλησιάζουσιν· ὁμοίως οὐκ ἐργασίας οὐδὲ χρηματισμοῦ χάριν τούτων ὀνομαζομένων, (οὐ πολὺ γὰρ ἦν τοῦτο) ἀλλὰ τοῦ [u] μήκους τῆς ἀποδημίας καὶ τοῦ ἐνδόξου. ἔνδοξον γὰρ [x] τοσοῦτον ἐκτοπίσαι. Τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ,

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.

Καὶ τὸ,

— Ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν, καὶ πολλ' ἐπαληθεὶς
Ἠγαγόμην. —

Ἡσίοδος δ' ἐν καταλόγῳ φησί·

Καὶ κούρην [y] Ἀράβοιο, τὸν Ἑρμάων ἀκάκητα
Γείνατο καὶ Θρονίη κούρη Βήλοιο ἄνακτος.

Οὕτω

s) πρὸς τούτους ἀφῖχθαι] Secutus fum lectionem omnium Cod. vulg. πρὸς τούτους εἰκὸς ἀφ. t) πρὸς τοὺς Αἰθίοπας] Ita legendum effe pro vulg. πρὸς τούτους εἰκὸς Αἰθ. iam Caf. vidit, cuius coni. omnibus Mstis confirmatur. u) τοῦ μήκους τῆς ἀποδ.] Sic omnes Codd. vulgo τὸ μ. καὶ τ. ἀπ. x) τοσοῦτον] τὸ τοσοῦτον Stroz. y) Ἀράβοιο] Ita Mss. vulg. Ἀράβαιο.

probabile eft, et dixiffe, ad eos Menelaum perveniffe, quomodo etiam ad Aethiopes: (nam hi quoque Thebaidi funt vicini) non negociationis aut quaeftus caufa nominatos, qui multus effe non potuit, fed ob longitudinem peregrinationis et gloriationem. Eft enim gloriofum tam procul a patria receffiffe. Atque eiusmodi funt et haec:

Multorum ille hominum mentes cognovit et urbes.

Et

Multa etenim perpeffus ego haec, multumque vagatus
Adduxi. —

Porro Hefiodus in catalogo fic fcribit:

Et filiam Arabi, quem Mercurius pacificus
Genuit et Thronia filia Beli regis.

Itaque

Οὕτω δὲ καὶ Στησίχορος λέγει. Εἰκάζειν οὖν ἐστὶν, ὅτι ἀπὸ τούτου καὶ ἡ χώρα Ἀραβία ἤδη τότε ὠνομάζετο· κατὰ δὲ τοὺς ἥρωας τυχὸν ἴσως οὔπω.

Οἱ δὲ πλάττοντες Ἐρεμβοὺς ἴδιόν τι ἔθνος Αἰθιοπικὸν, καὶ ἄλλο Κηφήνων, καὶ τρίτον Πυγμαίων, καὶ ἄλλα μυρία, ἧττον ἂν πιστεύοιντο· πρὸς τῷ μὴ ἀξιοπίστῳ, καὶ σύγχυσίν τινα ἐμφαίνοντες τοῦ μυθικοῦ καὶ ἱστορικοῦ σχήματος. Ὅμοιοι δ' εἰσὶ τούτοις καὶ οἱ Σιδονίους ἐν τῇ κατὰ Πέρσας θαλάττῃ διηγούμενοι, ἢ ἄλλοθί που τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ τὴν τοῦ Μενελάου πλάνην ἐξωκεανίζοντες, καὶ τοὺς Φοίνικας δὲ ὁμοίως. Τῆς δ' ἀπιστίας αἴτιον οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι, τὸ ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλοις τοὺς λέγοντας. Οἱ μὲν γὰρ καὶ τοὺς Φοίνικας καὶ τοὺς Σιδονίους τοὺς καθ' ἡμᾶς ἀποίκους εἶναι τῶν ἐν τῷ ὠκεανῷ φασι, προστιθέντες καὶ διὰ τί Φοίνικες ἐκαλοῦντο, ὅτι καὶ ἡ θάλαττα ἐρυθρά· οἱ δ' ἐκείνους τούτων. Εἰσὶ δ' οἱ καὶ τὴν Αἰθιοπίαν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Φοινίκην μετάγουσι, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀνδρο-

Itaque etiam Stesichorus loquitur. Unde coniecturam facere licet, ab Arabo tunc Arabiae nomen inditum fuisse, quod Heroum aetate nondum extiterit.

Qui autem fingunt Erembos esse Aethiopicam quandam gentem peculiarem, aliamque Cephaenum, et tertiam Pygmeorum, aliaque innumera, ii eo minus fidei merentur, quod praeterquam, quod incredibilia proferunt, etiam historiae formam cum fabulae confundunt specie. Similes eorum sunt, qui Sidonios in Persico mari ponunt, aut alicubi in oceano, itemque Phoenices, ac qui Menelaum in oceanum evectum fingunt. Causa, cur iis non credi debeat, non levissima est, quod invicem contraria dicunt. Alii enim Sidonios et Phoenices nostros, colonos eorum referunt, qui in oceano habitant, addentes eos Phoenices a puniceo colore vocari, quod mare sit rubrum: alii illos nostrorum colonos esse volunt. Neque desunt, qui Aethiopiam in nostram Phoenicen transferunt, et quae de Andromeda narrantur

δρομέδαν ἐν Ἰόππῃ συμβῆναί φασιν· οὐ δήπου κατ' Pag. 43. ἄγνοιαν τοπικὴν καὶ τούτων λεγομένων, ἀλλ' ἐν μύθου μᾶλλον σχήματι· καθάπερ καὶ τῶν παρ' Ἡσιόδῳ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ προφέρει ὁ Ἀπολλόδωρος, οὐδ' ὃν τρόπον παρατίθησι τοῖς Ὁμήρου ταῦτα, εἰδώς. Τὰ μὲν γὰρ Ὁμήρου, τὰ περὶ τὸν Πόντον καὶ τὴν Αἴγυπτον παρατίθησιν, ἄγνοιαν αἰτιώμενος, ὡς λέγειν μὲν τὰ ὄντα βουλομένου, μὴ λέγοντος δὲ τὰ ὄντα, ἀλλὰ τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα κατ' ἄγνοιαν. Ἡσιόδου δ' οὐκ ἄν τις αἰτιάσαιτο ἄγνοιαν, ἡμίκυνας λέγοντος, καὶ μακροκεφάλους, καὶ Πυγμαίους· οὐδὲ γὰρ αὐτοῦ Ὁμήρου ταῦτα μυθεύοντος, ὧν εἰσὶ καὶ οὗτοι οἱ Πυγμαῖοι· οὐδ' Ἀλκμᾶνος στεγανόποδας ἱστοροῦντος, οὐδ' Αἰσχύλου κυνοκεφάλους, καὶ στερνοφθάλμους, καὶ μονομμάτους. Ὅπου γε οὐδὲ τοῖς πεζῇ συγγράφουσιν ἐν ἱστορίας σχήματι, προσέχομεν περὶ πολλῶν, [z] κἂν μὴ ἐξομολογῶνται τὴν μυθογραφίαν· φαίνεται γὰρ εὐθὺς, ὅτι μύ-

 θους

z) κἂν μὴ ἐξομολογῶνται] Ita legit Ill. Heyne ad Apollodor. p. 1101. pro vulg ἐὰν μὴ ἐξ. Casaub. legendum existimat ἐξομόσωνται, quod non probo.

tur, apud Ioppen evenisse tradunt: quae sane non ob ignorationem locorum dicuntur, sed fabulae potius praetextu. Sicut et apud Hesiodum sunt et alios talia, quae Apollodorus proferens nescit, quomodo ea cum Homericis componat. Nam de Ponto et Aegypto ab Homero scripta proferens, inscitiae eum culpat, qui voluerit quidem vera dicere, sed ignoratione lapsus falsa pro veris dixerit. At enim Hesiodo nemo ignorationem obiecerit, semicanes nominanti, et Longicipites, et Pygmaeos: (nam hae fabulae, ut est Pygmaeorum, Homero quoque vitio non dantur): neque Alcmani latipedes, neque Aeschylo canicipites et pectoroculatos, et unoculos; quid? quod ne prosa quidem oratione scribentibus animum advertimus multa narrantibus sub historiae specie, etiamsi non fateantur se fabulas scribere. Statim enim apparet eos fabulas

θȣς παραπλέκȣσιν ἑκόντες, ȣ̓κ ἀγνοίᾳ τῶν ὄντων, ἀλλὰ πλάσει τῶν ἀδυνάτων, τερατείας καὶ τέρψεως χάριν. [ᵃ δοκοῦσι δὲ κατ' ἄγνοιαν, ὅτι μάλιστα καὶ πιθανῶς τὰ τοιαῦτα μυθεύȣσι περὶ τῶν ἀδήλων καὶ τῶν ἀγνοȣμένων.] Θεόπομπος δὲ ἐξομολογεῖται φήσας, ὅτι καὶ μύθȣς ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐρεῖ κρεῖττον, ἢ ὡς Ἡρόδοτος, καὶ Κτησίας, καὶ Ἑλλάνικος, καὶ οἱ τὰ Ἰνδικὰ συγγράψαντες.

Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ὠκεανοῦ παθῶν εἴρηται μὲν ἐν μύθȣ σχήματι· καὶ γὰρ τούτȣ στοχάζεσθαι δεῖ τὸν ποιητήν. Ἀπὸ γὰρ τῶν ἀμπωτέων καὶ τῶν πλημμυρίδων ἡ Χάρυβδις αὐτῷ μεμύθευται, ȣ̓δ' αὐτὴ παντάπασιν Ὁμήρȣ πλάσμα ȣ̓σα, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἱστορȣμένων περὶ τὸν Σικελικὸν πορθμὸν διεσκευασμένη. Εἰ δὲ δὶς τῆς παλιῤῥοίας γινομένης καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, ἐκεῖνος τρὶς εἴρηκε·

Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ,

λέγοιτ'

a) Verba uncis inclufa pro Scholio e margine in textum translato habeo.

bulas admifcere non ob verorum ignorationem, fed delectationis caufa monftra et alia, quae effe non poffunt, fingentes. [Videntur autem vel maxime ignoratione ducti de obfcuris et ignotis tam probabiliter fabulari.] Theopompus quidem diferte profitetur fe in hiftoria fabulas narraturum rectius quam fecerint Herodotus, Ctefias, Hellanicus, et Indicarum rerum fcriptores.

Caeterum de oceani accidentibus dictum eft fane fub fabulae habitu: id enim fectari poëtam decuit. Nam ab affluxu et refluxu figmentum Charybdis repetiit, quae ne ipfa quidem omnino eft Homeri commentum, fed ex iis adornata, quae de freto Siculo narrantur. Cum autem bis fingulis diebus naturalibus ifta eveniant, Homerus ter fieri dixit:

Terque die allidit fluctus, totiesque reforbet;

id

λέγοιτ' ἂν καὶ ὅτως. Οὐ γὰρ κατ' ἄγνοιαν τῆς ἱστορίας ὑποληπτέον γενέσθαι τὅτο, ἀλλὰ τραγῳδίας χάριν καὶ φόβȣ, ὃν ἡ Κίρκη πολὺν τοῖς λόγοις προστίθησιν, ἀποτροπῆς χάριν, ὥστε καὶ τὸ ψεῦδος παραμίγνυσθαι. Ἐν αὐτοῖς γοῦν τοῖς ἔπεσι τȣ́τοις b εἴρηκεν ἡ Κίρκη·

Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ
Δεινόν, μὴ σύ γε κεῖθι τύχοις ὅτε ῥοιβδήσειε·
Οὐ γάρ κεν ῥύσαιτό σ' ὑπ' ἐκ κακȣ̃ ȣ̓δ' Ἐνοσίχθων.

Καὶ μὴν παρέτυχέ τε τῇ ἀναρροιβδήσει ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ ȣ̓κ ἀπώλετο, ὥς φησιν αὐτός·

Ἡ μὲν ἀνεῤῥοίβδησε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ· pag. 44.
Αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ μακρὸν ἐρινεὸν ὑψόσ' ἀερθεὶς
Τῷ προσφὺς ἐχόμην ὡς νυκτερίς. —

Εἶτα περιμείνας τὰ ναυάγια, καὶ λαβόμενος πάλιν αὐτῶν σώζεται. ὥστ' ἐψεύσατο ἡ Κίρκη· ὡς οὖν τȣ̃το, κᾀκεῖνο τὸ, τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, ἀντὶ τȣ̃

b) εἴρηκεν ἡ Κίρκη·] εἴρ. μὲν ὅτως ἡ Κ. Reg. Stroz.

id quoque poteſt excuſari. Non enim ignoratione hiſtoriae dictum ſuſpicari debes, ſed tragicae amplificationis cauſa et metus incutiendi. Nam Circe in ſua oratione multum terroris addit avertendi cauſa, et mendacium etiam admiſcet. Sic enim iisdem in verſibus Circe:

Terque die allidit fluctus, totiesque reſorbet
Horrendum: cave ſis ibi tu ſorbente Charybdi;
Nam neque Neptunus poſſet tibi ferre ſalutem.

Atqui et interfuit Ulyſſes iſti reſorptioni, et evaſit, ut ipſe ait:

Illa quidem canas rurſum ſorpſit maris undas.
Aſt ego procerae ſumma amplexus caprifici
Sublimis, ramo ceu noctua, prorſus adhaeſi.

Deinde praeſtolatus tabulas naufragii, easque rurſus arripiens, evaſit. Mentita eſt ergo Circe, ut hic, ita in eo etiam, quod ter dixit fieri id, quod bis tantum fiebat: praeſertim

τȣ̃ δὶς· ἅμα καὶ τῆς ὑπερβολῆς τῆς τοιαύτης συνήθȣς πᾶσιν ȣ̓́σης, τρισμακαρίȣς, καὶ τρισαθλίȣς λεγόντων. Καὶ ὁ ποιητής·

Τρισμάκαρες Δαναοί. —

καὶ

Ἀσπασίη τρίλλιςος. —

καὶ

Τριχθά τε καὶ τετραχθά.

Ἴσως δ' ἄν τις καὶ ἀπὸ τῆς [c] ὥρας τεκμήραιτο, ὅτι ὑπαινίττεταί πως τὸ ἀληθές· μᾶλλον γὰρ ἐφαρμόττοι [d] τῷ δὶς γενέσθαι τὴν παλίρροιαν, κατὰ τὸν συνάμφω χρόνον, τὸν ἐξ ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἢ τῷ τρὶς, τοσȣ̃τον χρόνον μεῖναι τὰ ναυάγια ὑποβρύχια, ὀψὲ δὲ [e] ἀναβληθῆναι ποθοῦντι, καὶ συνεχῶς προϊσχομένῳ τοῖς κλάδοις·

Νωλεμέως δ' ἐχόμην, ὄφρ' ἐξεμέσειεν ὀπίσω
Ἱςὸν καὶ τρόπιν αὖθις, ἐελδομένῳ δέ μοι ἦλθεν
Ὄψ'

c) ὥρας] Sic Bemb. rel. cum edit. χώρας. d) τῷ δὶς γενέσθαι] Sic Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo τὸ δὶς γ. Casaub. coni. πρὸς τὸ δὶς γ. e) ἀναβληθῆναι] ἀνακληθῆναι Reg. minus recte.

sertim cum etiam usitata sit admodum haec hyperbola, cum ter beatos, ter miseros dicant: et Homerus ipse:

— *Argivi terque quaterque beati.*

et

Grata, ter exoptata —

et

Terque quaterque —

Ex ipso sane tempore collegerit aliquis Homerum veritatem sub involucro significasse. Nam reciprocationem fluctuum bis tantum in diem accidisse magis quadrat ad id, quod tanto tempore sub aquis morata sunt naufragii frusta et sero eiecta Ulysse ea desiderante, et continenter ramis adhaerente:

Vi tenui summa, dum malus, dumque carina
Insano pelagi rursum evomerentur ab aestu,
Quae

Ὄψ', ἦμος τ' ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη,
Κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν.
Καὶ τότε δή μοι [f] δοῦρα Χαρύβδιος ἐξεφαάνθη.

Πάντα γὰρ ταῦτα χρόνου τινὸς ἔμφασιν ἀξιολόγου δίδωσι, καὶ μάλιστα τὸ τὴν ἑσπέραν ἐπιτεῖναι, καὶ μὴ κοινῶς εἰπόντα, ἡνίκα ὁ δικαστὴς ἀνίσταται, ἀλλ' ἡνίκα κρίνων νείκεα πολλά, ὥστε βραδῦναι πλέον τι. Καὶ ἄλλως δὲ οὐ πιθανὴν ἂν ὑπέτεινε τῷ ναυαγίῳ τὴν ὑπαλλαγήν, εἰ πρὶν ἀποσπασθῆναι πολύ, καὶ αὐτίκα εἰς τοὔπισω παλίρρους μετέπιπτεν.

Ἀπολλόδωρος δὲ ἐπιτιμᾷ Καλλιμάχῳ, συνηγορῶν τοῖς περὶ Ἐρατοσθένη, διότι, καίπερ γραμματικὸς ὤν, παρὰ τὴν Ὁμηρικὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸν ἐξωκεανισμὸν τῶν τόπων, [g] περὶ οὓς τὴν πλάνην φράζει, [h] Γαῦδον καὶ Κόρκυραν ὀνομάζει. Ἀλλ' εἰ μὲν μηδα-

f) δοῦρα] δῶρα Bemb. g) περὶ ὥς] Vestigia huius lectionis, quam suadet Ill. Heyne ad Apollodor. p. 1104. inveniuntur in Reg. et Venet. Mss. qui περὶ οὓ habent. Breguignius legit περὶ ὧν. h) Γαῦδον] In libris Mstis et ed. ante Casaub. Καῦδον est.

Quae mihi sera tamen votis persaepe petita
Tempore sunt oblata illo, quo sole cadente
Tam disceptatis multorum litibus aedes
Ad proprias coenamque foro solet ire relicto
Iudex: tum mihi ligna gravi emersere Charybdi.

Haec omnia ostendunt non exiguum tempus significari: maxime quod vesperam intendi iam coepisse ait; neque simpliciter dicit: quando iudex surgit; sed addit: disceptatis litibus multis; ut moratum aliquantum intelligas. Alioquin etiam probabilis parum futura erat narratio de evitato naufragio, si, ante quam longe natasset, rursus refluxu undarum esset retro avulsus.

Caeterum Apollodorus Eratosthenem defendens, Callimachum reprehendit, quod, tametsi grammaticus esset, tamen et contra Homeri institutum, et locorum in oceano ab hoc expositorum, ad quae Ulysses pervenerit, Caudum is ac Corcyram nominaverit. Quod si Ulysses omni-

μοῦ γέγονεν ἡ πλάνη, ἀλλ' ὅλον πλάσμα ἐστὶν Ὁμήρου τοῦτο, ὀρθὴ ἡ ἐπιτίμησις· ἤ, εἰ γέγονε μὲν, περὶ ἄλλους δὲ τόπους, δεῖ λέγειν εὐθὺς, καὶ περὶ τίνας, ἐπανορθούμενον ἅμα τὴν ἄγνοιαν. μή τε δὲ ὅλου πλάσματος εἶναι πιθανῶς λεγομένου, [i] καθάπερ ἐπιδείκνυμεν, μήτ' ἄλλων τόπων κατὰ πίστιν μείζω δεικνυμένων, ἀπολύοιτ' ἂν τῆς αἰτίας ὁ Καλλίμαχος.

pag. 45. Οὐδ' ὁ Σκήψιος δὲ Δημήτριος εὖ, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἀπολλοδώρῳ τῶν ἁμαρτιῶν ἐνίων αἴτιος ἐκεῖνος κατέστη. Πρὸς γὰρ Νεάνθη τὸν Κυζικηνὸν φιλοτιμοτέρως ἀντιλέγων, εἰπόντα, ὅτι οἱ Ἀργοναῦται πλέοντες εἰς Φᾶσιν τὸν ὑφ' Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων ὁμολογούμενον πλοῦν, ἱδρύσαντο τὰ τῆς Ἰδαίας μητρὸς ἱερὰ [k] ἐπὶ Κύζικον, ἀρχήν φησι μηδ' εἰδέναι τὴν εἰς Φᾶσιν ἀποδημίαν τοῦ Ἰάσονος Ὅμηρον. Τοῦτο δ' οὐ μόνον τοῖς ὑφ' Ὁμήρου λεγομένοις μάχεται, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑφ' αὐτοῦ. Φησὶ γὰρ τὸν Ἀχιλλέα Λέσβον μὲν πορθῆσαι

καὶ

i) καθάπερ] καθὼς Caſ. Venet. k) ἐπὶ Κύζικον] περὶ K. Reg.

omnino vagatus non eſt, ſed tota res ab Homero conficta, merito reprehendit hominem: aut ſi ille vagatus eſt, ſed ad alia loca delatus, ea loca ſtatim commemoranda erant, errorque corrigendus. Nunc neque probabiliter dici poſſit rem totam eſſe commentitiam, quemadmodum oſtendimus, neque maiori fide alia loca commemorentur, liberandus ſane hoc crimine eſt Callimachus.

Non recte etiam Demetrius Scepſius, ſed et errorum quorundam cauſam Apollodoro is praebuit. Nam contra Neanthem Cyzicenum maiore contentione diſputans, qui dixerat Argonautas, cum navigarent ad Phaſin, (quae ſit ab Homero et aliis teſtibus confirmata navigatio) Idaeae matris templa, quae ſunt circa Cyzicum, fundaviſſe: omnino de Iaſonis peregrinatione ad Phaſin Homero nihil quicquam fuiſſe cognitum ait. Id vero non Homeri modo, ſed ipſius quoque Demetrii dictis repugnat. Ait enim Achillem Lesbum et alia loca populatum, a Lemno

et

καὶ ἄλλα χωρία, Λήμνȣ δ' ἀποσχέσθαι καὶ τῶν πλησίον νήσων, διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἰάσονα καὶ τὴν πρὸς τὸν υἱὸν Εὐνήων συγγένειαν, τότε τὴν νῆσον κατέχοντα. Πῶς ȣ̓ν ὁ ποιητὴς τȣ̃το μὲν ᾔδει, διότι συγγενεῖς ἢ ὁμοεθνεῖς, ἢ γείτονες, ἢ ἄλλως ὁπωσȣ̃ν οἰκεῖοι ὑπῆρχον, ὅ, τε Ἀχιλλεὺς, καὶ ὁ Ἰάσων, (ὅπερ ȣ̓δαμόθεν ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τȣ̃ Θετταλȣ̀ς ἀμφοτέρȣς εἶναι συνέβαινε, καὶ τὸν μὲν Ἰώλκιον, τὸν δ' ἐκ τῆς Φθιώτιδος Ἀχαιΐδος ὑπάρχειν) τȣ̃το δ' ἠγνόει, πόθεν ἦλθε τῷ Ἰάσονι Θετταλῷ, καὶ Ἰωλκίῳ ὑπάρχοντι, ἐν μὲν τῇ πατρίδι μηδεμίαν καταλιπεῖν διαδοχήν· Λήμνȣ δὲ καταστῆσαι κύριον τὸν υἱόν; καὶ Πελίαν μὲν ᾔδει καὶ τὰς Πελιάδας, καὶ τὴν ἀρίστην αὐτῶν Ἄλκηστιν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς

Εὔμηλον τὸν ὑπ' Ἀδμήτῳ τέκε δῖα γυναικῶν
Ἄλκηστις Πελίαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστη.

Τῶν δὲ περὶ τὸν Ἰάσονα συμβάντων καὶ τὴν Ἀργὼ καὶ τȣ̀ς Ἀργοναύτας, τῶν μὲν ὁμολογȣμένων παρὰ πᾶσιν, ἀνήκοος ἦν; ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ τὸν παρ' Αἰήτȣ

H 5

et vicinis insulis abstinuisse ob cognationem cum Iasone et Euneo eius filio, qui tunc Lemnum tenebat. Quomodo ergo poëta sciebat Achillem et Iasonem sive cognatos sive gentiles sive vicinos sive quocunque tandem modo familiares fuisse? (quod aliunde fieri non potuit, nisi quod uterque Thessalus fuit, alter Iolcius, alter ex Achaia Phthiotide) illud vero ignorabat, unde Iasoni contigisset Iolcio, ut, cum domi nullam reliquisset posteritatem, filius eius Lemnum obtineret? Scilicet Peliam Homerus norat et eius filias, earumque praestantissimam

Alcestidem, et filium eius Eumelum,
Natarum Peliae quem praestantissima forma
Alcestis tulit Admeto praeclara marito.

Quae autem Iasoni evenissent et Argo navi ac Argonautis, et ab omnibus pro confessis habentur, de iis nihil acceperat? sed navigationem ab Aeeta

Αἰήτου πλοῦν ἔπλαττεν, ἀρχὴν μηδεμίαν ἐξ ἱστορίας λαβών;

Ὡς μὲν γὰρ ἅπαντες λέγουσιν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ὁ πλοῦς ἐπὶ Φᾶσιν ἔχει πιθανόν τι, τοῦ Πελίου στείλαντος, καὶ ἡ ἐπάνοδος, καὶ ἡ ἐν τῷ παράπλῳ νήσων ὅση ἐπικράτεια. Καὶ νὴ Δία ἡ ἐπιπλέον γενηθεῖσα πλάνη, καθάπερ καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ καὶ τῷ Μενελάῳ, ἐκ τῶν ἔτι νῦν δεικνυμένων [l] καὶ πεπιστευμένων ἐστίν, ἐκ τῆς Ὁμήρου φωνῆς. [m] Ἥτε γὰρ Αἶα δείκνυται περὶ Φᾶσιν πόλις· καὶ ὁ Αἰήτης πεπίστευται βασιλεῦσαι τῆς Κολχίδος, καὶ ἔστι τοῖς ἐκεῖ τοῦτ' ἐπιχώριον τοὔνομα. ἥτε Μήδεια φαρμακὶς ἱστορεῖται, καὶ ὁ πλοῦτος τῆς ἐκεῖ χώρας, ἐκ τῶν χρυσείων καὶ ἀργυρείων καὶ σιδηρείων, καὶ δικαίαν τινὰ ὑπαγορεύει πρόφασιν τῆς στρατείας, καθ' ἣν καὶ Φρίξος πρότερον ἔστειλε τὸν πλοῦν τοῦτον· καὶ ἔστιν ὑπομνήματα τῆς ἀμφοῖν στρατείας, τό, τε Φρίξιον, τὸ ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς τε Κολχίδος καὶ τῆς Ἰβηρίας· καὶ τὰ Ἰασόνεια

l) καὶ πεπιστευμένων] Sic omnes Codd. Mss. in ed. καὶ deest. Forte Strabo scripsit πεπιστευμένη ἐστὶν καὶ ἐκ τῆς κ. τ. λ. m) Ἥτε γὰρ] Sic Venet. in rel. γὰρ deest.

Aeeta in oceano confinxerat, nullo ex historia petito principio?

Omnium quidem consensu illa expeditio in Phasin iussu Pelei instituta, reditus, et occupatio quarundam insularum inter navigandum, verisimilis est; et Iasonis errores, eo, quo modo Ulyssis et Menelai itinera, nostro etiam tempore probantur, monumentis fide dignis et Homeri carminibus. Nam et Aea urbs ad Phasin ostenditur, et Aeetam Colchidis regem fuisse pro certo habetur, idque nomen ea in regione usitate geritur; et Medeae veneficae historia extat, et divitiae istarum regionum ex auri, argenti, ferrique metallis iactam eius expeditionis causam ostendunt, quae etiam Phrixum antea ad eandem impulerat navigationem. Extantque utriusque navigationis monumenta, Phrixium in confinio Colchidis et Iberiae, et Iasonia passim

σόνεια πολλαχοῦ καὶ τῆς Ἀρμενίας, καὶ τῆς Μηδείας, καὶ τῶν πλησιοχώρων αὐταῖς τόπων δείκνυται. Καὶ μὴν καὶ περὶ Σινώπην καὶ τὴν ταύτης παραλίαν, καὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον μέχρι τῶν pag. 46.
κατὰ τὴν Λῆμνον τόπων λέγεται πολλὰ τεκμήρια τῆς τε Ἰάσονος στρατείας καὶ τῆς Φρίξου· τῆς δ' Ἰάσονος, καὶ τῶν ἐπιδιωξάντων Κόλχων, μέχρι τῆς Κρήτης, καὶ τῆς Ἰταλίας, καὶ τοῦ Ἀδρίου· ὧν ἔνια καὶ ὁ Καλλίμαχος ἐπισημαίνεται, τό, τε μὲν,

Αἰγλήτην Ἀνάφην τε Λακωνίδι γείτονα Θήρῃ

λέγων. ἀρχόμενος

— Ὡς ἥρωες ἀπ' Αἰήταο Κυταίου,
Αὖθις ἐς ἀρχαίαν ἔπλεον [n] Αἱμονίην.

[o] τό, τε δὲ περὶ τῶν Κόλχων·

Οἱ μὲν ἐπ' Ἰλλυρικοῖο πόρου σχάσαντες ἐρετμὰ,
Λᾶα παρὰ ξανθῆς Ἁρμονίης ὄφιος

Ἄστυρον

n) Αἱμονίην] Sic Reg. rel. Ἀρμονίην male. o) τό, τε δὲ] ita Vat. A. Stror.

sim in Armenia, Media et finitimis locis. Quin et circa Sinopen eiusque oram maritimam, Propontidem, Hellespontum usque ad Lemnum, multa perhibentur Iasonis et Phrixi expeditionum indicia: tum Iasonis et insequentium eum Colchorum, usque ad Cretam, et Italiam atque Adriam, quorum nonnulla Callimachus notavit, ut:

Aegleten Anaphen Spartanae
proximam Therae:

initio narrans:

Aetam ut linquunt heroum
turba Cytaeum
Rursus ad antiquam naviger
Aemoniam.

et de Colchis:

Secessum maris Illyrici simul
ac tetigerunt,
Fessum remigio mox posuere suo.
Harmoniae flavaeque ubi ser-
pentem in saxa viden,
Ad terram sedes consti-
tuere suas:
Atque urbem fecere, sive quae
nomine fertur
Astyron

Ἄϛυρον ἐκτίσσαντο, τὸ μὲν Φυγάδων τὶς ἐνίσποι
Γραικὸς, ἀτὰρ κείνων γλῶσσ' ὀνόμηνε Πόλας.

Τινὲς δὲ καὶ τὸν Ἴϛρον ἀναπλεῦσαι φασὶ μέχρι πολλȣ̃ τȣ̀ς περὶ τὸν Ἰάσονα, οἱ δὲ καὶ μέχρι τȣ̃ Ἀδρίȣ. οἱ μὲν κατὰ ἄγνοιαν τῶν τόπων, οἱ δὲ καὶ ποταμὸν Ἴϛρον ἐκ τȣ̃ μεγάλȣ Ἴϛρȣ τὴν ἀρχὴν ἔχοντα ἐκβάλλειν εἰς τὸν Ἀδρίαν φασί· τὰ δὲ ȣ̓κ ἀπιθάνως ȣ̓δ' ἀπίϛως λέγοντες.

Τοιαύταις δή τισιν ἀφορμαῖς ὁ ποιητὴς χρησάμενος, τὰ μὲν ὁμολογεῖ τοῖς ἱϛορȣμένοις· προσμυθεύει δὲ τȣ́τοις, ἔθος τὶ φυλάττων καὶ κοινὸν καὶ ἴδιον. Ὁμολογεῖ μὲν, ὅταν Αἰήτην ὀνομάζῃ, καὶ τὸν Ἰάσονα, καὶ τὴν Ἀργὼ λέγῃ, καὶ [p] παρὰ τὸν Αἰήτην πλάττῃ, καὶ τὸν Εὐνήων ἐν Λήμνῳ καθιδρύῃ· καὶ ποιεῖ τῷ Ἀχιλλεῖ φίλην τὴν νῆσον, καὶ παρὰ τὴν Μήδειαν, τὴν Κίρκην φαρμακίδα ποιεῖ,

Αὐτο-

p) παρὰ τὸν Αἰήτην πλάττῃ] Stroz. A. B. παρὰ τὴν Αἶαν. Caſ. coni. παρὰ τȣ̃ Αἰήτȣ πλέȣσαν πλάττῃ. Forte καὶ τὸν παρὰ τὴν Αἶαν πλȣ̃ν.

Aſtyron, ac proprias compoſuere domos.
Nomen ab exulibus Graeco ſermone notatur,
Aſt illam dicit Colchica lingua Polas.

Quidam etiam bonam Iſtri partem adverſo flumine ſubvectos Iaſonem cum ſuis autumant, nonnulli usque ad Adriam: alii ignoratione locorum decepti, alii Iſtrum quendam fluvium e magno illo ortum Iſtro in mare Adriaticum exire aiunt, alia non abſurda aut a fide veri aliena dicentes.

Huiusmodi ergo occaſionibus uſus poëta in quibusdam cum hiſtoria conſentit, quaedam etiam affingit, morem ſervans et communem et ſuum. Cum hiſtoria conſentit, quando Aeetam nominat, et Iaſonem, et Argo, et occaſione Aeae fingit et in Lemno Euneum collocat, eamque inſulam Achilli amicam facit, et imitatione Medeae, Circen veneficam facit:

Aeetae

Αὐτοκασιγνήτην ὀλοόφρονος Αἰήταο.

Προσμυθοποιεῖ δὲ τὸν ἐξωκεανισμὸν τὸν κατὰ τὴν πλάνην συμβάντα, τὴν ἀπ' ἐκείνου τοῦ πλοῦ. ἐπεὶ κἀκεῖνο, ὑποκειμένων μὲν τούτων, εὖ λέγεται,

Ἀργὼ πασιμέλουσα,

ὡς ἐν γνωρίμοις τόποις καὶ εὐανδροῦσι τῆς ναυστολίας γενομένης. Εἰ δ', ὥσπερ ὁ Σκήψιός φησι παραλαβὼν μάρτυρα Μίμνερμον, ὃς ἐν τῷ ὠκεανῷ ποιήσας τὴν οἴκησιν τοῦ Αἰήτου, πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ἐκτὸς πεμφθῆναί φησιν ὑπὸ τοῦ Πελίου τὸν Ἰάσονα, καὶ κομίσαι τὸ δέρας, οὔτ' ἂν ἐπὶ τὸ δέρας ἐκεῖσε πομπὴ πιθανῶς λέγοιτο εἰς ἀγνῶτας καὶ ἀφανεῖς τόπους· οὔθ' ὁ δι' ἐρήμων καὶ ἀοίκων, [q] καὶ καθ' ἡμᾶς τοσοῦτον ἐκτετοπισμένων πλοῦς, οὔτ' ἔνδοξος, οὔτε πασιμέλων·

Οὐδ' ὁκόταν μετὰ κῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς Ἰήσων pag. 47.
Ἐξ Αἴης, τελέσας ἀλγινόεσσαν ὁδὸν,
Ὑβριστῇ

q) καὶ καθ' ἡμᾶς] Sequor Stroz. Venet. rel. καὶ τῶν καθ' ἡμ.

Aeetae immani praestantis mente sororem.

Affingit autem egressum in oceanum, qui evenerit in illa peregrinatione. Sed et hoc istis positis bene dicitur:

Quae magni cunctis facta est mortalibus Argo.

quod nimirum navigatio illa fuit in locis nobilibus, et ubi praestantes incolerent. Si vero, quod Scepsius vult teste Mimnermo usus, in oceano habitavit Aeetas exteriore versus orientem, eoque missus est a Pelia Iason ad vellus adferendum: profecto neque verisimilis est illa velleris caussa missio ad ignota et obscura loca, neque navigatio per deserta et inculta tamque a nobis procul remota vel gloriosa potuit esse, vel cuius omnes haberent homines rationem.

Nec rutilum ex Aea portans [illegible] vellus,
Difficile [illegible] per mare mersus iter,

In

Ὑβριστῇ Πελίῃ τελέων χαλεπῆρες ἄεθλον,
[r] Οὐδ' ἂν ἐπ' ὠκεανοῦ καλὸν ἵκοντο ῥόον.

Καὶ ὑποβὰς,

Αἰήταο πόλιν, τόθι τ' ὠκέος ἠελίοιο
Ἀκτῖνες χρυσέῳ κείαται ἐν θαλάμῳ,
Ὠκεανοῦ παρὰ χείλεσ', ἵν' ᾤχετο θεῖος Ἰήσων.

ΚΕΦ. Γ.

Οὐδὲ τοῦτ' εὖ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἀνδρῶν οὐκ ἀξίων μνήμης ἐπιπλέον μέμνηται, τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ πιστεύων, καὶ μάρτυσι χρώμενος αὐτοῖς, οἷον Δαμάστῃ καὶ τοιούτοις ἄλλοις. Καὶ γὰρ εἴ τι λέγουσιν ἀληθὲς, οὐ μάρτυσί γε ἐκείνοις χρηστέον περὶ αὐτοῦ, οὐδὲ πιστευτέον διὰ τοῦτο· ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν μόνον τῷ τοιούτῳ τρόπῳ χρηστέον, οἳ πολλὰ μὲν εἰρήκασιν εὖ, πολλὰ δὲ καὶ [s] παραλελοίπασιν, ἢ οὐχ

r) Οὐδ' ἂν] Casaub. coni. εὖτ' ἄν. s) παραλελοίπασιν] περιλελοίπασιν Cas. Vat. B. Venet.

Iniusti iussu Peliae certamen obivit,
Praemiaque aerumnis parta tulit gravibus,
Fortis ad oceani pervenit pulcra fluenta.

ac deinde:

Aeetae muros: celeres Hyperionis illic
Auratis recubant in thalamis radii
Litus ad oceani, qua divus vectus Iason.

CAP. III.

Id quoque non recte Eratosthenes, quod crebram facit hominum memoria indignorum mentionem, modo reprehendens, modo eorum utens testimoniis, ut Damastae et aliis similibus. Nam etsi aliquid ii veri dicunt, tamen iis id testibus comprobandum, aut propter ipsos credendum non est: hoc modo tantum autoritate praeditis viris utendum, qui multa recte tradiderunt, multa etiam omiserunt, aut non satis explicarunt, neque mendaciis

οὐχ ἱκανῶς ἐξεῖπεν, οὐδὲ διεψευσμένως. Ὁ δὲ Δαμάστῃ χρώμενος μάρτυρι, οὐδὲν διαφέρει τοῦ καλοῦντος μάρτυρα τὸν Βεργαῖον, ἢ τὸν Μεσσήνιον Εὐήμερον, καὶ τοὺς ἄλλους, οὓς αὐτὸς εἴρηκε διαβάλλων τὴν φλυαρίαν. [t] Καὶ τούτου δ' ἕνα τῶν λήρων αὐτὸς λέγει, τὸν μὲν Ἀράβιον κόλπον λίμνην [u] ὑπολαμβάνοντος εἶναι. Διότιμον δὲ τὸν Στρομβίχου, πρεσβείας Ἀθηναίων ἀφηγούμενον, διὰ τοῦ Κύδνου ἀναπλεῦσαι ἐκ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὸν Χοάσπιν ποταμόν, ὃς παρὰ τὰ Σοῦσα ῥεῖ, καὶ ἀφικέσθαι τεσσαρακοσταῖον εἰς Σοῦσα· ταῦτα δ' αὐτῷ διηγήσασθαι αὐτὸν τὸν Διότιμον. εἶτα [x] θαυμάζειν, εἰ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγριν ἦν δυνατὸν [y] διακόψαντα τὸν Κύδνον εἰς τὸν Χόασπιν ἐκβαλεῖν.

Οὐ μόνον δὲ ταῦτ' ἄν τις ἐπισημήναιτο ἀλλ' ὅτι καὶ περὶ τῶν τόπων οὐδὲ καθ' ἑαυτόν πω γνώριμα εἶναί φησι τὰ καθ' ἕκαστα ἀκριβολογούμενα, καὶ κελεύσας ἡμῖν μὴ ῥᾳδίως τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν, καὶ τὰς αἰτίας διὰ

t) καὶ τούτου] Sic legendum puto cum Medic. et Reg. et edit. Breguignii. καὶ τούτων Vat. B. Editi καὶ τοῦτον. u) ὑπολαμβάνοντος] ita omnes Codd. edit. ὑπολαμβάνειν. x) θαυμάζειν] θαυμάζει Stroz. Vat. A. B. Venet y) διακόψαντα] Sic lego cum Caſ. Vat. A. B. Venet. vulgo διακόψαντα.

ciis depravarunt. Is autem Damaſten producens teſtem, nihil ab eo differt, qui teſtem citat Bergaeum aut Meſſenium Evemerum aliosve, quos ipſe nominat, eorum traducens futilitatem. Atque de eius nugis unum ipſe exemplum refert, quod ſinum Arabicum exiſtimaverit eſſe paludem. Item, Diotimum Strombichi filium, ducem legationis Athenienſium, e Cilicia adverſo fluvio Cydno in Choaſpin fluvium navigaſſe, qui Suſa alluit, ac XL dierum ſpatio Suſa perveniſſe: idque ipſum ſibi narraſſe Diotimum. Deinde mirari ſe ait, ſi Cydnus Euphratem ac Tigrin potuit ſecare, et in Choaſpin exire.

Non haec tantum notari poſſunt, ſed id quoque, quod ne ſua quidem aetate ſatis conſtare ait notitiam eorum locorum, de quibus ſingulis accurate eſt traditum: iubensque non facile quibusvis credere

διὰ μακρῶν ἀποδοὺς, δι' ἃς οὐδὲ πιστευτέον, [z] οἷον περὶ τῶν κατὰ τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἀδρίαν αὐτὸς ἐπίστευσε τοῖς τυχοῦσι. Τοιγάρτοι τὸν μὲν Ἰσσικὸν κόλπον ἐπίστευσεν ἑωθινώτατον τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης σημεῖον, τοῦ κατὰ Διοσκουριάδα τὴν ἐν τῷ τοῦ Πόντου μυχῷ σχεδόν τι καὶ τρισχιλίοις σταδίοις ἑωθινωτέρου ὄντος, καὶ κατ' αὐτὸν, ἐκ τοῦ σταδιασμοῦ οὗ φησί· τοῦ τε Ἀδρίου καὶ τὰ ἀρκτικὰ καὶ τὰ ἔσχατα διεξιὼν, οὐδενὸς ἀπέχεται μυθώδους. Πεπίστευκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἔξω στηλῶν Ἡρακλείων πολλοῖς μυθώδεσι, Κέρνην τε νῆσον καὶ ἄλλους τόπους ὀνομάζων, τοὺς μηδαμοῦ νυνὶ δεικνυμένους, περὶ ὧν μνησθησόμεθα καὶ ὕστερον.
pag. 48. Εἰπών τε τοὺς ἀρχαιοτάτους πλεῖν καὶ κατὰ λῃστείαν ἢ ἐμπορίαν, μὴ πελαγίζειν δὲ, ἀλλὰ παρὰ γῆν, καθάπερ τὸν Ἰάσονα, ὅνπερ καὶ μέχρι τῆς Ἀρμενίας καὶ Μηδίας ἐκ τῶν Κόλχων στρατεῦσαι, ἀφέντα τὰς ναῦς, ὕστερόν φησι τὸ παλαιὸν οὔτε τὸν Εὔξεινον θαῤῥεῖν

z) οἷον περὶ] ita omnes Codd. in editis, μεθ' ὃ λέγει περὶ κ. τ. λ.

dere, eiusque sententiae prolixe rationes reddens, post ipse de Ponto et Adria proxime cuique credidit. Itaque ergo Issicum sinum nostrorum marium omnium maxime versus orientem situm credidit: cum, quod est ad Dioscuriadem in imo Ponti secessu situm mare, fere tribus stadiorum millibus sit orienti vicinius, vel ex ab ipso tradita stadiorum dimensione Adriaeque partes septentrionales et extremas enarrans, nihil fabularum praetermittat. Multis quoque fabulosis de iis, quae sint extra columnas Herculis, fidem adhibuit, Cernam insulam nominans aliaque loca, quae hodie nullibi extant, quae et postea commemorabimus. Cumque dixisset priscos navigasse et praedatum et mercatum, non ut in altum eveherentur, sed tantum litus legerent, ut et Iaso, qui relictis navibus terra expeditionem e Colchis in Armeniam et Mediam usque fecerit: postea inquit, antiquitus neque Euxinum mare, neque iuxta Africam, aut Syriam

ρεῖν τινὰ πλεῖν· ὅτε παρὰ Λιβύην, καὶ Συρίαν, καὶ Κιλικίαν. Εἰ μὲν οὖν τοὺς πάλαι, τοὺς πρὸ τῆς ἡμετέρας λέγει μνήμης, οὐδὲν ἐμοὶ μέλει λέγειν περὶ ἐκείνων, οὔτ' εἰ ἔπλεον, οὔτ' εἰ μή. Εἰ δὲ περὶ τῶν μνημονευομένων, οὐκ ἂν ὀκνήσαι τις εἰπεῖν, ὡς οἱ παλαιοὶ μακροτέρας ὁδοὺς φανοῦνται καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν τελέσαντες τῶν ὕστερον, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λεγομένοις· οἷον Διόνυσος, καὶ Ἡρακλῆς, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰάσων· ἔτι δ' οἱ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγόμενοι, Ὀδυσσεὺς καὶ Μενέλαος. Καὶ Θησέα δὲ καὶ Πειρίθουν μακρὰς εἰκός ἐστι στρατείας ὑπομείναντας, καταλιπεῖν δόξαν περὶ ἑαυτῶν, ὡς εἰς ᾅδου καταβάντας· τοὺς δὲ Διοσκούρους ἐπιμελητὰς τῆς θαλάσσης λεχθῆναι, καὶ σωτῆρας τῶν πλεόντων. Ἥ τε Μίνω θαλαττοκρατία θρυλλεῖται, καὶ ἡ Φοινίκων ναυτιλία· οἳ καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἡρακλείων στηλῶν ἐπῆλθον, καὶ πόλεις ἔκτισαν κἀκεῖ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Λιβύης παραλίας μικρὸν τῶν Τρωικῶν ὕστερον. Αἰνείαν δὲ, καὶ Ἀντή-

riam, aut Ciliciam quenquam navigare ausum. Qui si per priscos intelligit eos, qui ante nostram fuerunt memoriam, nihil me attinet de iis dicere, navigarintne an non navigarint. Sin de iis loquitur, quorum ad nos perlata est memoria, equidem nihil verear dicere antiquos longiora terra marique confecisse itinera quam posteros, siquidem historiis fides adhibenda est. Perhibentur enim Bacchus, Hercules, et ipse Iason: tum ab Homero commemorati Ulysses et Menelaus. Theseum quoque et Pirithoum probabile est propterea, quod longinquas fecerint expeditiones, hanc de se opinionem in animis hominum reliquisse, quod ad inferos descenderint: eademque de causa Castores maris esse procuratores dictos, ac navigantium servatores. Vulgatum est etiam sermonibus Minois in mare imperium, et Phoenicum navigatio, qui etiam extra columnas Herculis progressi sunt, ibique et in media Africae ora maritima urbes condiderunt paulo post Troiani belli

Ἀντήνορα καὶ Ἐνετοὺς, καὶ ἁπλῶς τοὺς ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου πλανηθέντας εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ἄξιον μὴ τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων νομίσαι; Συνέβη γὰρ δὴ [a] τοῖς τότε Ἕλλησιν, ὁμοίως καὶ τοῖς βαρβάροις διὰ τὸν τῆς στρατείας χρόνον, ἀποβαλεῖν τά τε ἐν οἴκῳ, καὶ τῇ στρατείᾳ ποριςθέντα· ὥστε μετὰ τὴν τοῦ Ἰλίου καταστροφὴν τούς τε νικήσαντας ἐπὶ λῃστείαν τραπέσθαι διὰ τὰς ἀπορίας, καὶ [b] πολλῷ μᾶλλον τοὺς ἡττηθέντας, καὶ περιγενομένους ἐκ τοῦ πολέμου. καὶ δὴ καὶ πόλεις ὑπὸ τούτων πλεῖσται κτισθῆναι λέγονται κατὰ πᾶσαν τὴν ἔξω τῆς Ἑλλάδος παραλίαν· ἔστι δ' ὅπου καὶ τὴν μεσόγαιαν.

Εἰπὼν δὲ καὶ αὐτὸς ὁπόσον προὔβη τὰ τῆς οἰκουμένης εἰς γνῶσιν τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, καὶ κατ' αὐτὸν ἤδη, [c] μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸν περὶ [d] τοῦ σχήματος ἤδη λόγον, οὐχὶ περὶ τοῦ τῆς οἰκουμένης, ὅπερ ἦν οἰκειότερον

a) τοῖς τότε Ἕλλησιν] τοῖς τε Ἑλλ. Caſ. Vat. A. B. Venet.
b) πολλῷ μᾶλλον] πολὺ μ. Caſ. Stroz. Vat. A. B. Venet.
c) μεταβέβηκεν] καὶ μεταβέβ. Stroz. d) τοῦ σχήματος ἤδη λόγον] ἤδη abeſt e Med. Reg.

belli tempora. Aeneam quoque, Antenorem, et Henetos, atque in univerſum eos, qui a bello Troiano per totum orbem terrarum diſperſi vagatique ſunt, nonne aequum eſt inter priſcos recenſeri? Uſu venit enim iſtius belli tempore cum Graecis tum barbaris, ut et quae domi poſſidebant, amitterent, et quae bello adepti eſſent: itaque everſo Ilio et victores ob inopiam praedationibus ſeſe dederunt, et multo magis victi, qui illi bello fuiſſent ſuperſtites. Atque adeo urbes ab his plurimae feruntur conditae per omnem, quae extra Graeciam eſt, oram maritimam, et aliquae etiam mediterraneae.

Deinde Eratoſthenes, poſtquam diſſeruit quantum ſit profectum in terrae habitatae cognitione eorum aetate, qui poſt Alexandrum fuerunt, ſuorumque adeo aequalium, tranſit ad diſputationem de figura terrae, in qua, non de habitata, quod magis ad hanc tracta-

τερον τῷ περὶ αὐτῆς λόγῳ, ἀλλὰ τοῦ τῆς συμπάσης γῆς. Δεῖ μὲν γὰρ καὶ τούτου μνησθῆναι, μὴ ἀτάκτως δέ. Εἰπὼν οὖν, ὅτι σφαιροειδὴς ἡ σύμπασα, οὐχ ὡς ἐκ τόρνου δέ, ἀλλ' ἔχει τινὰς ἀνωμαλίας, ἐπιφέρει τὸ πλῆθος τῶν ἐν μέρει μετασχηματισμῶν αὐτῆς, οἳ συμβαίνουσιν ἔκ τε ὕδατος, καὶ πυρός, καὶ σεισμῶν, καὶ ἀναφυσημάτων, καὶ ἄλλων τοιούτων· οὐδ' ἐνταῦθα τὴν τάξιν φυλάττων. Τὸ μὲν γὰρ σφαιροειδὲς περὶ ὅλην τὴν γῆν ἀπὸ τῆς τοῦ ὅλου τάξεως συμβαίνει· οἱ δὲ τοιοῦτοι μετασχηματισμοὶ τὴν μὲν ὅλην γῆν οὐδὲν ἐξαλλάττουσιν· ἐν γὰρ τοῖς μεγάλοις ἐναφανίζεται τὰ οὕτω μικρά· τῆς δὲ οἰκουμένης διαθέσεις ἑτέρας καὶ ἑτέρας τινὰς ἀπεργάζονται, καὶ τὰς προσεχεῖς αἰτίας ἄλλας καὶ ἄλλας ἔχουσι. pag. 49.

Μάλιστα δὲ φησὶ τὴν ζήτησιν παρασχεῖν, πῶς ἐν δισχιλίοις καὶ τρισχιλίοις ἀπὸ θαλάττης σταδίοις κατὰ τὴν μεσόγαιαν ὁρᾶται πολλαχοῦ [c] κόχλων καὶ

c) κόχλων] κόγχων Reg. idem p. p. χηραμύδων pro χηραμίδων.

tractationem pertinebat, sed de universae terrae figura agit. Oportebat quidem huius quoque mentionem facere, sed non confuse. Postquam ergo dixit totam terram esse globi forma, non ut torno facti, sed qui habeat quasdam inaequalitates: infert multitudinem singularum mutationum, quae formae eius accidunt, ab aqua, igne, concussionibus, exhalationibus, aliisque similibus, ne hic quidem observato ordine. Universi quippe dispositio efficit, ut terra tota globi sit forma; huiusmodi autem mutationes, figurae totius terrae qualitatem non mutant, cum in magnis tam exigua ad nihilum redigantur; in habitata tamen terra istae mutationes aliquam efficiunt varietatem, habentque alias atque alias proximas caussas.

Id autem ait maxime quaestionem movere, quomodo in mediterraneis a mari ad duo vel tria stadiorum millia dissitis inveniatur multis locis concharum ostreorumque et

ὀστρέων, καὶ χηραμίδων πλῆθος, καὶ λιμνοθάλατται· καθάπερ φησὶ περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄμμωνος, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ ὁδὸν τρισχιλίων σταδίων οὖσαν· πολλὴν γὰρ εἶναι χύσιν ὀστρέων, ἅλας τε καὶ νῦν ἔτι εὑρίσκεσθαι πολλοὺς, ἀναφυσήματά τε θαλάττης εἰς ὕψος ἀναβάλλειν· πρὸς ᾧ καὶ ναυάγια θαλαττίων πλοίων δείκνυσθαι, ἃ ἔφασαν διὰ τοῦ χάσματος ἐκβεβρᾶσθαι· καὶ ἐπὶ [f] στηλιδίων ἀνακεῖσθαι δελφῖνας, ἐπιγραφὴν ἔχοντας Κυρηναίων θεωρῶν. Ταῦτα δ' εἰπὼν, τὴν Στράτωνος ἐπαινεῖ δόξαν τοῦ φυσικοῦ, καὶ ἔτι Ξάνθου τοῦ Λυδοῦ. Τοῦ μὲν Ξάνθου λέγοντος, ἐπὶ Ἀρταξέρξου γενέσθαι μέγαν αὐχμὸν, ὥστ' ἐκλιπεῖν ποταμοὺς, καὶ λίμνας καὶ φρέατα· αὐτὸν δὲ εἰδέναι πολλαχῆ πρόσω ἀπὸ τῆς θαλάσσης [g] λίθους τε κογχυλιώδεις, καὶ τὰ κτενώδεα, καὶ χηραμίδων τυπώματα, καὶ λιμνοθάλασσαν ἐν Ἀρμενίοις, [h] καὶ ἐν Ματτιηνοῖς, καὶ ἐν Φρυγίᾳ τῇ κάτω· ὧν ἕνεκα πείθεσθαι

f) στηλιδίων] στυλιδίων Caſ. Reg. Vat. A. B. g) λίθους τε κογχυλιώδεις] λίθους τε καὶ κογχ. Vat. A. B. λίθον τε κογχυλιώδη Bemb. Vat. A. Reg. Venet. h) καὶ ἐν Ματτιηνοῖς] abeſt e Venet.

cheramidum multitudo, tum lacus aqua ſalſa ſtagnantes: ſicuti, ait, circa Ammonis templum, et iter quod ad illud ducit, longum tria ſtadiorum millia, multum eſſe oſtreorum diffuſum, ſalisque etiamnum inveniri multum, et maris in altum reiici exſufflationes, ibidemque in mari fractarum navium oſtendi fruſta, quae maris motu ferantur, eſſe eiecta, et in columnulis eſſe poſitos delphinas cum hac inſcriptione, Cyrenaeorum ad ſolenne ſpectaculum miſſorum. His dictis, Stratonis phyſici laudat ſententiam, et Xanthi Lydi. Xanthus dixerat, Artaxerxis aetate ingentem fuiſſe ſiccitatem, adeo ut defecerint paludes, flumina, et putei; vidiſſe autem ſe paſſim procul a mari lapides conchylii formam referentes, aut pectinum, aut cheramidum effigies; tum marinum lacum in Armenia et Mattienis, inque Phrygia inferiori; quas ob cau-

θεσθαι τὰ πεδία ποτὲ θάλατταν γενέσθαι. Τοῦ δὲ Στράτωνος ἔτι μᾶλλον ἁπτομένου τῆς αἰτιολογίας, ὅτι φησὶν οἴεσθαι τὸν Εὔξεινον μὴ ἔχειν πρότερον τὸ κατὰ Βυζάντιον στόμα, τοὺς δὲ ποταμοὺς βιάσασθαι καὶ ἀνοῖξαι, τοὺς εἰς αὐτὸν ἐμβάλλοντας· εἶτ' ἐκπεσεῖν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Τὸ δ' αὐτὸ συμβῆναι καὶ περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὸν κατὰ στήλας ἐκραγῆναι πόρον, πληρωθείσης ὑπὸ τῶν ποταμῶν τῆς θαλάττης· κατὰ δὲ τὴν ἔκρυσιν ἀνακαλυφθῆναι τὰ τεναγώδη πρότερον. Φέρει δ' αἰτίαν, πρῶτον μὲν, ὅτι τῆς ἔξω θαλάττης καὶ τῆς ἐντὸς τοὔδαφος ἕτερόν ἐστιν· ἔπειθ' ὅτι καὶ νῦν ἔτι ταινία τις ὕφαλος διατέτακεν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην· [i] ὡς ἂν μὴ pag. 50. μιᾶς οὔσης πρότερον, τῆς τε ἐντὸς, καὶ τῆς ἐκτός. Καὶ βραχύτατα μὲν εἶναι τὰ περὶ τὸν Πόντον· τὸ δὲ

i) ὡς ἂν μὴ μιᾶς οὔσης] Sic cum Casaub. et Seidelio ad Eratosth. Fragm. p. 41. correxi h. l. in scriptis et ed. part neg. μὴ deest. Quidam vir doctus in Allgem. deutschen Bibl. vol. IIIC. p. 527. scribi mavult: ὡς ἂν μιᾶς οὔσης πρότερον γῆς τὸ ἔντος, quod non probo.

causas sibi persuasum esse campos istos aliquando fuisse mare. Strato autem ad causae explicationem magis accedens, existimare se ait Euxinum mare caruisse aliquando exitu, qui est ad Byzantium; sed flumina, quae in id effunduntur, vi eum aperuisse, itaque aquam in Propontidem et Hellespontum erupisse. Idem nostro quoque mari accidisse; nam in eo quoque apud columnas fretum perrupisse, mari a fluminibus repleto, eaque effusione aquae detecta esse loca prius palustria. Causam autem affert, primum quod externi maris aliud est solum quam interni; deinde quod etiamnum terra quaedam fasciae instar in longum porrecta sub mari ab Europa in Africam protenditur, quia nimirum prius mare externum atque internum non fuerint unum. Pontum porro esse omnium minime altum,

Κρητικὸν, καὶ Σικελικὸν, καὶ Σαρδῷον πέλαγος, σφόδρα βαθέα· τῶν γὰρ ποταμῶν πλείςων, καὶ μεγίςων, ῥεόντων ἀπὸ τῆς ἄρκτȣ καὶ τῆς ἀνατολῆς, ἐκεῖνο μὲν ἰλύος πληρȣ̃σθαι, τὰ ἄλλα δὲ μένειν βαθέα. διὸ καὶ γλυκυτάτην εἶναι τὴν Ποντικὴν θάλατταν, τάς τ' ἐκρύσεις γίνεσθαι εἰς ȣ̔̀ς τόπȣς ἐγκέκλιται τὰ ἐδάφη. [k] Δοκεῖν δὲ κἂν χωσθῆναι τὸν Πόντον ὅλον εἰς ὕςερον, ἂν μένωσιν αἱ ἐπιῤῥύσεις τοιαῦται. καὶ γὰρ νῦν ἤδη τεναγίζειν τὰ ἐν ἀριςερᾷ τȣ̃ Πόντȣ, τό τε Σαλμυδησσὸν, καὶ τὰ καλȣ́μενα Στῆθη ὑπὸ τῶν ναυτικῶν τὰ περὶ τὸν Ἴςρον, καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν. Τάχα δὴ καὶ τὸ τȣ̃ Ἄμμωνος ἱερὸν πρότερον ἐπὶ τῆς θαλάττης ὂν, ἐκρύσεως γενομένης νῦν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖσθαι. [l] Εἰκάζειν τὲ, καὶ τὸ μαντεῖον εὐλόγως ἐπιτοσȣ̃τον γενέσθαι ἐπιφανές τε καὶ γνώριμον [m] ἐπὶ θαλάττῃ ὄν· τόν τε ἐπιπολὺ οὕτως ἐκτοπισμὸν ἀπὸ τῆς θαλάττης,

k) Δοκεῖν] Sic postulante contextu scripsi, cons. Codd. praeter Reg. omnibus, pro δοκεῖ edit. l) Εἰκάζειν] ita omnes libri Mss. quos vidi. Reg. cum ed. εἰκάζει. m) ἐπὶ θαλάττῃ] ἐπὶ θαλάττης Cas. Stroz. Vat. A. B. Venet.

altum, profundissima Creticum, Siculum, Sardoumque maria. Cum enim maximi ac plurimi fluvii a septentrione et ortu fluant, Pontum coeno impleri, caetera autem maria manere profunda, ideoque dulcissimam esse Ponti aquam, fierique effluxus iis locis, ubi inclinatur fundus. Putat quoque fore, ut, si huiusmodi affluxus fluviorum perduret, aliquando totus Pontus aggere oppleatur terrae: nam iam nunc in paludem conversam esse sinistram Ponti partem, ubi est Salmydessus, et quae Stethe, id est pectora, a nautis vocantur circa Istrum, et Scytharum desertum. Fortassis etiam Ammonis templum aliquando in mari iacuisse, quod nunc maris effluxu facto sit in media terra: ac coniicere se, oraculum illud optima ratione tam illustre ac celebre factum esse, quod in mari esset situm, neque eius gloriam probabile esse tantam potuisse existe-

λάττης, ὀκ εὔλογον [n] ποιεῖν τὴν νῦν ὖσαν ἐπιφάνειαν καὶ δόξαν. Τήν τε Αἴγυπτον τὸ παλαιὸν θαλάττῃ κλύζεσθαι, μέχρι τῶν ἑλῶν τῶν περὶ τὸ Πηλέσιον, καὶ τὸ Κάσιον ὄρος, καὶ τὴν Σερβωνίδα λίμνην· ἔτι γὖν καὶ νῦν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τῆς ἁλμυρίδος ὀρυττομένης, ὑφάμμυς, καὶ [o] κογχυλιώδεις εὑρίσκεσθαι τὺς βόθρυς, ὡς ἂν τεθαλαττωμένης τῆς χώρας, καὶ τῦ τόπυ παντὸς τῦ περὶ τὸ Κάσιον, καὶ τὰ Γέῤῥα καλύμενα, τεναγίζοντος, ὥστε συνάπτειν τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ· ἐνδύσης δὲ τῆς θαλάττης ἀνακαλυφθῆναι, μεῖναι δὲ τὴν Σερβωνίδα λίμνην· εἶτ' ἐκραγῆναι καὶ ταύτην, ὥστε ἑλώδη γενέσθαι. Ὡς δ' αὔτως καὶ τῆς [p] Ἁλμυρίδος λίμνης τὺς αἰγιαλὺς, θαλάττης μᾶλλον ἢ ποταμῦ προσεοικέναι. Τὸ μὲν ὖν ἐπικλύζεσθαί ποτε πολὺ μέρος τῶν ἠπείρων ἐπὶ καιρὺς τινας καὶ πάλιν ἀνακαλύπτεσθαι, δοίη τις ἄν· ὡς δ' αὔτως

n) ποιεῖν] ποιεῖ Bemb. Reg. Stroz. Venet. male. o) κογχυλιώδεις] κοχλιώδεις Caſ. Vat. A. p) Ἁλμυρίδος] Caſaub. coni. τῆς Μύριδος, adprob. Seidel. lib. cit. p. 43. Praefero ſententiam Breguignii, iuxta cuius mentem verſ. emendavi.

exiſtere, quanta nunc eſt, ſi tam longe fuiſſet a mari diſſitum. Sed et Aegyptum priſcis temporibus mari fuiſſe inundatam usque ad paludes quae ſunt apud Peluſium, et ad Caſium montem, ac Serbonidem lacum. Nam etiamnum, quando ſalſugo in Aegypto effoditur, foſſas arenoſas et conchyliis referras inveniri, nimirum regione mari olim tecta, et locis, quae circa Caſium ſunt, et Gerra, palude oppletis, ac ea cum rubro mari connexis: poſt, mari recedente, ea fuiſſe detecta loca, et manſiſſe lacum Serbonidem, qui ipſe poſtea ita eruperit, ut paludis naturam induerit. Similiter etiam ripas lacus Halmyris littori maris quam fluvii eſſe ſimiliores. Enimvero multas continentis terrae partes aliquamdiu aquis tectas, rurſumque inde retectas fuiſſe, concedat aliquis: itemque terram fundis

καὶ τὸ τοῖς ἐδάφεσιν ἀνώμαλον εἶναι τὴν γῆν ἅπασαν, τὴν νῦν ὕφαλον· καθάπερ γε νὴ Δία καὶ τὴν ἔξαλον, ἐν ᾗ οἰκοῦμεν, τοσαύτας δεχομένην, ὅσας αὐτὸς Ἐρατοσθένης εἴρηκε μεταβολάς. Ὥς τε πρός γε τὸν Ξάνθου λόγον οὐδὲν ἂν ἔχοι τις προσφέρειν ἄτοπον.

Πρὸς δὲ τὸν Στράτωνα λέγοιτ' ἄν, ὅτι πολλῶν αἰτίων ὄντων, ἀφεὶς ταῦτα, τὰ μὴ ὄντα αἰτιᾶται. Πρώτην γὰρ αἰτίαν φησὶν, ὅτι τῆς ἐντὸς θαλάττης καὶ τῆς ἐκτὸς οὐ ταυτὸν τὸ ἔδαφος καὶ ὁ βυθός.
pag. 51. Πρὸς γὰρ τὸ μετεωρίζεσθαι ταύτην καὶ ταπεινοῦσθαι, καὶ ἐπικλύζειν τόπους τινὰς, καὶ ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῶν, οὐ τοῦτό ἐστιν αἴτιον, ἄλλα καὶ ἄλλα ἐδάφη, τὰ μὲν ταπεινότερα εἶναι, τὰ δὲ ὑψηλότερα. ἀλλὰ τὸ, τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν μετεωρίζεσθαι, ποτὲ δ' αὖ ταπεινοῦσθαι, καὶ συνεξαίρειν, ἢ συνενδιδόναι τὸ πέλαγος· ἐξαρθὲν μὲν γὰρ ἐπικλύσαι ἂν, ταπεινωθὲν δὲ ἀναδράμοι ἂν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν. Εἰ γὰρ οὕτω, q δεήσει πλεονασμῷ τῆς θαλάττης αἰφνιδίῳ

q) δεήσει πλεονασμῷ] Sic omnes Codd. praeter Reg. vulgo δεήσει καὶ πλ.

dis suis inaequalem esse, quae nunc aqua integitur; atque adeo eam etiam, quae supra mare extat et a nobis habitatur, tot obnoxiam quot Eratosthenes dixit mutationibus. Itaque Xanthi ratio non potest ullo labefactari absurdo.

Adversus Stratonem autem dici potest, quod, cum multae sint verae causae, iis omissis falsam ipse proposuerit. Principem enim causam esse ait, quod maris interni, h. e. Ponti, atque externi, h. e. Propontidos, non idem est solum eademque profunditas. Quod enim hoc attollitur aut subsidit, et vel inundat quaedam loca, vel ab iis recedit, eius rei causa non est quod alia aliis sola humiliora sunt aut altiora; sed quod idem solum modo attollitur, modo deprimitur, simulque etiam vel attollitur vel subsidit mare: itaque vel exundat, vel in suum redit locum. His enim positis necesse erit ut subito maris

δίῳ γενομένῳ τὴν ἐπίκλυσιν συμβαίνειν, καθάπερ ἐν ταῖς πλημμυρίσιν ἢ ταῖς ἀναβάσεσι τῶν ποταμῶν, τοτὲ μὲν ἐπενεχθέντος ἑτέρωθεν, τοτὲ δ' αὐξηθέντος τοῦ ὕδατος. Ἀλλ' οὔθ' αἱ αὐξήσεις ἀθρόαι καὶ αἰφνίδιοι [r] γίνονται, οὔθ' αἱ πλημμυρίδες τοσοῦτον ἐπιμένουσι χρόνον, οὐδ' ἄτακτοί εἰσιν, οὔτε κατὰ τὴν [s] ἡμετέραν ἐπικλύζουσι θάλατταν, οὐδ' ὅπου ἔτυχε. Λοιπὸν οὖν αἰτιᾶσθαι τὸ ἔδαφος, ἢ τὸ τῇ θαλάττῃ ὑποκείμενον, ἢ τὸ ἐπικλυζόμενον· μᾶλλον δὲ τὸ ὕφαλον. πολὺ γὰρ εὐκινητότερον, καὶ [t] μεταβολὰς θάττους δέξασθαι δυνάμενον τὸ ἔνυγρον· καὶ γὰρ τὸ πνευματικὸν τὸ πάντων αἴτιον τῶν τοιούτων πλέον ἐνταῦθα. Ἀλλ' ὡς ἔφην τῶν τοιούτων ἀπεργαστικόν ἐστι παθῶν, τὸ αὐτὰ τὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν ἐξαίρεσθαι, ποτὲ δὲ ὑφίζησιν λαμβάνειν· οὐ τὸ, [u] τὰ μὲν εἶναι ὑψηλὰ, τὰ δὲ ἧττον. Ὁ δὲ τοῦτο λαμβάνει, νομίζων ὅπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν συμβαίνει, τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς θα-

r) γίνονται] δύνανται Bemb. Reg. Venet. s) ἡμετέραν ἐπικλ.] Sequor emend. Caſaub. vulgo ἑτέραν ἐπ. t) μεταβολὰς θάττους] μεταβ. θαλάσσης Bemb. Vat. B. u) τὰ μὲν εἶναι ὑψ.] ita omnes Codd. vulgo τὰ μὲν μᾶλλον εἶναι ὑψ.

maris incremento eluvies fieret, ut in aeſtus exundatione fit, et adſcenſione fluminum, ab altera ibi parte aquis translatis, hic auctis. Atqui neque incrementa confertim et ſubito accidunt, neque aeſtu maris eruptiones tantum durant temporis, neque nullo fiunt ordine, neque ſecundum noſtrum mare fiunt, neque quibusvis in locis. Reſtat, ut cauſam adſcribamus ſolo, ſive quod mari ſubeſt, ſive quod inundatur; potius tamen ei, quod mari ſubeſt. Hoc enim multo eſt mobilius, et quod ob humiditatem celerius mutari poſſit. Ventis enim, huiusmodi omnium rerum cauſae, ibi eſt maior vis. Sed, ſicuti dixi, cauſa horum efficiens accidentium eſt, quod eadem ſola alias attolluntur, alias ſubſidunt, non quod alia aliis ſunt altiora, quod Strato ſumſit, putans idem ut in fluminibus, ita etiam in mari habere,

θαλάττης ἀπαντᾷν· τὸ, ἀπὸ τῶν μετεώρων τόπων εἶναι τὴν ῥύσιν. Οὐδὲ γὰρ ἂν τȣ̃ κατὰ Βυζάντιον ῥȣ̃ τὸ ἔδαφος ᾐτιᾶτο, λέγων ὑψηλότερον τὸ τȣ̃ Εὐξείνȣ, ἢ τὸ τῆς Προποντίδος, καὶ τȣ̃ ἑξῆς πελάγȣς, ἅμα καὶ αἰτίαν προστιθείς· ἀπὸ γὰρ τῆς ἰλύος τῆς ἀπὸ τῶν ποταμῶν καταφερομένης πληρȣ̃σθαι τὸν βυθὸν, καὶ βραχὺν γίνεσθαι· διὰ τȣ̃το δὲ ῥεῖν καὶ εἰς τὰ ἐκτός. τὸν δ' αὐτὸν λόγον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν θάλασσαν συμπᾶσαν [x] μεταφέρει πρὸς τὴν ἐκτὸς, ὡς καὶ ταύτης μετεωρότερον τȣ̃δαφος ποιȣ́σης [y] τȣ̃ ὑποκειμένȣ τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει· καὶ γὰρ αὕτη ἐκ πολλῶν ποταμῶν πληρȣ̃ται, καὶ τὴν ὑποστάθμην τῆς ἰλύος δέχεται τὴν ἀνάλογον. Ἐχρῆν ȣ̃ν καὶ τὸν εἴσρȣν ὅμοιον γίνεσθαι τῷ κατὰ Βυζάντιον τὸν κατὰ στήλας καὶ τὴν Κάλπην. Ἀλλὰ τȣ̃το μὲν [z] ἐῶμεν· ἐρȣ̃σι γὰρ κἀκεῖ τȣ̃το συμβαίνειν, περισπᾶσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ἀμπώτεων, καὶ τῶν πλημμυρίδων, καὶ ἐπικρύπτεσθαι. Ἐκεῖνο

x) μεταφέρει] μεταφέρειν Caſ. Reg. Venet. y) τȣ̃ ὑποκειμένȣ] Sic optime emendavit Breguignius h. l. vulgo τὸ ὑποκείμενον. z) ἐῶμεν] ἐῶ. Stroz. Vat. A.

re, nimirum fluxum fieri a ſublimioribus partibus. Alias maris fluxum, qui apud Byzantium fit, non imputaſſet ſolo, ſublimius eſſe dicens Euxini ſolum, quam Propontidis, aut quod proxime ſequitur maris, ſimul etiam cauſam addens: nempe fundum impleri a limo quem illabentia ingerunt flumina, fierique brevem, ideoque aquam extra profluere; atque hanc cauſam ad univerſum noſtrum mare externi reſpectu transfert, quod nimirum hoc quoque ſublimius effecerit ſolum id quod Atlantico mari ſubiacet: quippe multis impleri fluminibus, ac certa proportione reſpondentem conſequitur limi ſubſidentiam. Atqui oportebat hoc pacto influxum maris, qui apud columnas Herculis et Calpen fit, ſimilem eſſe ei, qui eſt apud Byzantium. Verum hoc miſſum facio; dicent enim ibi quoque idem evenire, ſed avelli reciprocatione maris atque occultari.

Hoc

Ἐκεῖνο δὲ πυνθάνομαι, τί ἐκώλυε, πρὶν ἀνεῳγέναι τὸ στόμα τὸ κατὰ Βυζάντιον, ταπεινότερον ὂν τὸ τοῦ Εὐξείνου ἔδαφος τοῦ τῆς Προποντίδος καὶ τῆς ἑξῆς θαλάττης, πληρωθῆναι ὑπὸ τῶν ποταμῶν, εἴτε θάλατταν οὖσαν καὶ πρότερον, εἴτε λίμνην, [a] καὶ μείζω τῆς Μαιώτιδος; Εἰ γὰρ τοῦτο συγχωροῖτο, προσερήσομαι καὶ τοῦτο· ἆρά γε ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐκείνου καὶ τοῦ τῆς Προποντίδος οὐχ οὕτως εἶχεν, ὥς τε μέχρι μὲν ἡ αὐτὴ ἦν μὴ βιάζεσθαι πρὸς τὴν ἔκρυσιν διὰ τὴν pag. 52.
ἐξ ἴσης ἀντέρεισιν καὶ θλῖψιν· ἐπειδὴ δὲ ὑπερεπόλασεν ἡ ἐντὸς, βιάσασθαι καὶ ἀπεράσαι τὸ πλεονάζον· ἐκ δὲ τούτου γίνεσθαι σύρρουν τὸ ἔξω πέλαγος τῷ ἐντὸς, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἐκείνῳ λαβεῖν, εἴτε θαλαττίῳ εἴτε λιμναίῳ μὲν πρότερον ὄντι, θαλαττίῳ δὲ ὕστερον, διὰ τὴν μίξιν καὶ τὴν ἐπικράτειαν. Εἰ γὰρ καὶ τοῦτο δώσουσιν, ἡ μὲν ἔκρυσις οὐκ ἂν κωλύοιτο, [b] ἡ νῦν·

a) καὶ μείζω] καὶ abeſt e Mss. Vat. A. B. Venet. b) ἡ νῦν] Sic Stroz. Vat. A. B. Venet. Interpr. prior. vulgo male ἢ νῦν.

Hoc autem quaero: Quid impediebat, antequam apertae ſunt apud Byzantium maris fauces, quin fundus Euxini, cum eſſet humilior fundo Propontidis et maris quod deinceps eſt, impleretur affluxu fluminum, ſive mare id eſt, ſive lacus Maeotide maior? Si enim hoc concedatur, id porro quaeram, an non iſtius aquae, et aquae Propontidis ſuperficies ita erant affectae, ut, quamdiu eaedem manebant, non cogeretur aqua ad effluxum, cum ex aequo ſe invicem ſuſtinerent ac premerent ſuperficies? Poſtquam autem interior eſt facta elatior, ibi demum vi erupit, atque quod abundabat evomuit: quo factum eſt, ut exterius cum interno confluoret mare, eandemque cum eo ſuperficiem nanciſceretur, ſive marina fuit eius aqua, ſive lacuſtris prius, deinde ob mixturam et maris vim ſuperiorem marina. Nam ſi id quoque dabunt, hodie quoque effluxus nunquam prohibebitur, neque a ſuperiore ſolo,

νῦν· οὐκ ἀπὸ ὑψηλοτέρου δὲ ἐδάφους, οὐδὲ ἐπικλινοῦς, ὅπερ ἠξίου Στράτων.

Ταυτὰ δὲ μεταφέρειν καὶ ἐπὶ τὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν, καὶ τὴν ἐκτὸς, μὴ ἐν τοῖς ἐδάφεσι, καὶ ταῖς c ἐπικλίσεσιν αὐτῶν τὴν αἰτίαν τοῦ ἔκρου τιθεμένους, ἀλλ' ἐν τοῖς ποταμοῖς· ἐπεὶ οὐκ ἀπίθανον, κατ' αὐτοὺς, οὐδ' εἰ τὴν ὅλην θάλατταν τὴν ἡμετέραν, λίμνην πρότερον εἶναι συνέβαινε, πληρουμένην ὑπὸ τῶν ποταμῶν, ἐπιπολάσασαν ἐκπεσεῖν ἔξω διὰ τῶν κατὰ τὰς στήλας στενῶν, ὡς d ἐκ καταῤῥακτῶν, e ἐπαυξομένην ἀεὶ, καὶ μᾶλλον τὴν θάλατταν σύῤῥουν γενέσθαι ὑπ' αὐτῆς τῷ χρόνῳ, καὶ συνδραμεῖν εἰς μίαν ἐπιφάνειαν, ἐκθαλαττωθῆναι δὲ διὰ τὴν ἐπικράτειαν. Οὐ φυσικὸν δ' ὅλως, οὔτε τοῖς ποταμοῖς εἰκάζειν τὴν θάλατταν· οἱ μὲν γὰρ φέρονται κατὰ ἐπικλινὲς ῥεῖθρον, ἡ δὲ ἀκλινὴς ἕστηκεν. Οἱ δὲ πορθμοὶ ῥευματίζονται κατ' ἄλλον τρόπον· οὐ διὰ τὸ τὴν ἰλὺν τὴν ἐκ τῶν

c) ἐπικλίσεσιν] ita Vat. B. Venet. vulgo ἐπικλύσεσιν. d) ἐκ καταῤῥακτῶν] ἐκ καταῤῥάκτου omnes libri ſcripti. e) ἐπαυξομένην ἀεὶ] ἐπ. δὲ ἀεὶ καὶ μᾶλλον. coni. Caſaub.

ſolo, neque ab inclinato, quod voluit Strato.

Haec transferri poſſunt et ad totum noſtrum mare, et ad externum, ita ut non in fundis et inclinationibus eorum cauſam effluxus quaeramus, ſed in fluminibus. Nam ipſorum quoque ſententia id abſurdum non eſt, ne ſi totum quidem mare noſtrum olim lacus fuit, qui a fluminibus impletus, turgente ſuperficie per anguſtias apud Calpen eruperit veluti per catarractas, ac magis magisque auctus cum mari, ſucceſſu temporis magis ſubinde confluxerit, et in unam concurrerit ſuperficiem, ac qualitate maris praevalente ipſe quoque maris naturam induerit. Omnino autem philoſophiae naturali conſentaneum non eſt, mare fluviis conferre, cum hi fluxu ferantur declivi, maris contra nulla ſit declivitas. Et fretorum inundatio ab alia cauſa dependet, non ab eo, quod in-

τῶν ποταμῶν προσχοῦν τὸν τοῦ πελάγους βυθόν. Ἡ γὰρ πρόσχωσις περὶ αὐτὰ συνίσταται τὰ στόματα τῶν ποταμῶν· οἷον περὶ μὲν τὰ τοῦ Ἴστρου, τὰ λεγόμενα Στήθη· καὶ ἡ Σκυθῶν ἐρημία, καὶ ὁ Σαλμυδησσός, καὶ ἄλλων χειμάρρων συνεργούντων πρὸς τοῦτο. περὶ δὲ τὰ τοῦ Φάσιδος ἡ Κολχικὴ παραλία, διάμμος, καὶ ταπεινὴ, καὶ μαλακὴ οὖσα. περὶ δὲ τὸν Θερμώδοντα, καὶ τὸν Ἶριν ὅλη Θεμίσκυρα, τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον, καὶ τῆς Σιδηνῆς τὸ πλέον· οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἅπαντες γὰρ μιμοῦνται τὸν Νεῖλον, ἐξηπειροῦντες τὸν πρὸ αὐτῶν [f] πόρον· οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον. ἧττον μὲν, οἱ μὴ πολλὴν καταφέροντες τὴν ἰλύν· μᾶλλον δὲ, οἱ πολλήν τε, καὶ μαλακόγειον χώραν ἐπιόντες, καὶ χειμάρρους δεχόμενοι πολλούς· ὧν ἐστὶ καὶ ὁ Πύραμος, ὁ τῇ Κιλικίᾳ πολὺ μέρος προσθείς· ἐφ᾽ οὗ καὶ λόγιον ἐκπέπτωκέ τι τοιοῦτον·

Ἔσσεται ἐσσομένοις, ὅτε Πύραμος εὐρυοδίνης pag. 53.
Ἠϊόνα προχέων ἱερὴν ἐς Κύπρον ἵκηται.

Ἐκ

f) πόρον] πόντον Bemb. Vat. B.

ingesto a fluviis coeno fundum pelagi exaggeret. Illae nempe terrae aggestiones ad ipsa fiunt fluviorum ostia: sicut Stethe quae ad Istri ostia dicuntur, et Scytharum desertum, et Salmydessus: alii quoque torrentes ad id operam suam conferunt: ad Phasidis exitum maritima Phasidis ora, arenosa humilis ac mollis: ad Thermodontem et Irin tota Themiscyra, campus Amazonum, et maior pars Sidenes: itaque etiam alii fluvii. Omnes enim Nilum imitantur, continenti adiungendo obiectum ostiis suis fretum, alii magis, alii minus: minus, qui non multum coeni deferunt; magis qui multum, et qui per molles transeunt agros, ac multos excipiunt torrentes. Qualis est etiam Pyramus, qui Ciliciae magnam adiecit partem: de quo etiam tale editum est oraculum:

Isthaec eveniet, vastis quo
Pyramus undis
Tempore, proruptus continget
litore Cyprum.

Na-

Ἐκ μέσων γὰρ τῶν τῆς Καταονίας πεδίων ἐνεχθεὶς πλωτὸς, καὶ ὁ διεκπεσὼν διὰ τῶν τοῦ Ταύρου στενῶν εἰς τὴν Κιλικίαν, ἐκδίδωσιν εἰς τὸν πρὸ ταύτης τε καὶ τῆς Κύπρου πόρον.

Αἴτιον δὲ τοῦ μὴ [h] φθάνειν τὴν χοῦν εἰς τὸ πέλαγος προϊοῦσαν τὴν ὑπὸ τῶν ποταμῶν κάτω φερομένην, τὸ τὴν θάλατταν ἀνακόπτειν αὐτὴν εἰς τοὐπίσω, παλίρροοῦσαν φύσει. Ἔοικε γὰρ τοῖς ζώοις, καὶ καθάπερ ἐκεῖνα συνεχῶς ἀναπνεῖ τε καὶ ἐκπνεῖ· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αὐτὴ, ἐξ αὑτῆς τε καὶ εἰς ἑαυτὴν συνεχῶς παλινδρομικήν τινα κινουμένη κίνησιν. [i] Δῆλον δὲ τῷ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἑστῶτι κατὰ τὴν κυμάτωσιν· ἅμα γὰρ κλύζονται οἱ πόδες καὶ γυμνοῦνται, καὶ πάλιν κλύζονται, καὶ τοῦτο συνεχῶς. τῷ δὲ κλύδωνι καὶ κῦμα ἐπιτρέχει, [k] κἂν γαληνότατον ᾖ ἐπιφερόμενον ἔχει τινὰ βίαν πλείω, καὶ ἀποῤῥίπτει πᾶν τὸ ἀλλότριον εἰς τὴν γῆν,

— Πολ-

g) διεκπεσὼν] διεκπεσάμενος Bemb. Reg. Stroz. A. B. Venet. Vat. B. h) φθάνειν] Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo φάνειν male. i) Δῆλον δὲ] Sic lego cum Casaub. vulgo δηλοῖ δέ. k) κ' ἂν γαληνοτ.] ὃ κἂν γαλ. coni. Casaub.

Navigabilis enim ille ex mediis Cataoniae campis effunditur, ac delatus per Tauri angustias in Ciliciam, in fretum, quod inter hanc et Cyprum est, exit.

Quod autem terra, quae a fluminibus defertur, non ulterius in mare progreditur, in causa est, quod mare suapte natura refluens eam retro relidit. Sicut enim animalia continenter spirant atque expirant, ita et mare eodem modo in seipsum atque e seipso reciprocum quendam absque intermissione patitur motum. Itaque in litore stans aliquis ad alluvionem maris, sentire eum potest; simul enim et aqua teguntur pedes, et nudantur, et rursum teguntur, idque continenter. Cum fluctuatione quoque unda fertur, quae etsi placidissima sit, vim tamen habet quandam maiorem, et omnia aliena in terram reiicit:

— mul-

— Πολλὸν δὲ παρὲξ ἅλα φῦκος ἔχευε.

Μᾶλλον μὲν ἐν ἐν ἀνέμῳ συμβαίνει τȣ̃το· ἀλλὰ καὶ ἐν νηνεμίᾳ, καὶ ἐν ἀπογαίοις πνεύμασιν. ἐδὲ γὰρ ἧττον ἐπὶ γῆν φέρεται τὸ κῦμα ὑπεναντίως τῷ ἀνέμῳ, ὡς ἂν ἰδίαν τινὰ τῆς θαλάττης κίνησιν συγκινέμενον [l] αὐτῷ. τοιȣ̃το δὲ καὶ τὸ,

— Ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας
Κυρτὸν ἐὸν κορυφȣ̃ται, ἀποπτύει δ' ἁλὸς ἄχνην.

Καὶ τὸ,

Ἠϊόνες βοόωσιν ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω.

Ἡ μὲν ȣ̃ν ἔφοδος τȣ̃ κύματος ἔχει τινὰ βίαν, ὥς τ' ἀπωθεῖσθαι τὸ ἀλλότριον. Καὶ δὴ καὶ κάθαρσίν τινα τῆς θαλάττης ταύτην φασὶ, καθ' ἣν καὶ τὰ νεκρὰ σώματα καὶ τὰ ναυάγια εἰς γῆν ἐκκυμαίνεται. Ἥτ' ἀναχώρησις ȣ̓κ ἔχει τοσαύτην βίαν, ὥστε νεκρὸν, ἢ ξύλον ἢ τὸ κȣφότατον φελλὸν ὑπὸ τȣ̃ κύματος εἰς γῆν ἀναβληθῆναι· [m] ȣ̓́τε δ' ἐκ τῶν πλησίον

l) αὐτῷ] Sic lego cum Casaub. vulgo vitiose αὐτῇ.
m) ȣ̓́τε δ' ἐκ τῶν] Optimam emendationem Breguignii recepi. vulgo ȣ̓́τω δὲ καὶ τῶν.

— *multamque extra mare propulit algam.*

Magis quidem hoc fit, flante vento, sed tamen etiam in malacia, et spirantibus a terra ventis; nihilominus enim tum fluctus quasi adversans vento ad terram fertur, utpote qui proprium maris motum comitetur. Huc pertinet illud quoque:

— *extremaque litora circum Tollitur incurvus, rorem maris et spuit alti.*

Item:

Eructante salo raucam dant litora vocem.

Undae igitur accessio vim habet quandam, ita ut aliena repellat. Atque hanc quidem maris quandam appellant purgationem, qua et cadavera et naufragiorum fragmina ad terram eguruntur. Recessio autem non habet tantum virium, ut cadaver. lignum aut levissimum suber, quod fluctus in terram eiecit, e vicinis locis

σίον αὐτῇ τόπων εἰς τὸ πέλαγος προσπεσεῖν ὑπολειφθέντων ὑπὸ τȣ̃ κύματος. Οὕτω δὴ καὶ τὴν χȣ̃ν, καὶ τὸ σὺν αὐτῇ τεθολωμένον ὕδωρ ἐκκυμαίνεσθαι συμβαίνει, καὶ τȣ̃ βάρȣς ἅμα συνεργȣ̃ντος, ὥς τε θᾶττον κατενεχθῆναι πρὸς τὴν γῆν κάτω, πρὶν εἰς τὸ πρόσω πελαγίσαι. Καὶ γὰρ ἡ τȣ̃ ποταμȣ̃ βία παύεται, μικρὸν προελθȣ̃σα τȣ̃ στόματος. Οὕτω μὲν ȣ̃ν ἐνδέχεται προσχωσθῆναι τὸ πέλαγος πᾶν, ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν ἀρξάμενον, ἂν συνεχεῖς ἔχῃ τὰς ἐκ τῶν ποταμῶν ἐπιῤῥύσεις. Τȣ̃το δ' ἂν συμβαίη, κἂν τȣ̃ [n] Σαρδονίȣ πελάγȣς ὑποθώμεθα βαθύτερον τὸν Πόντον, ὅπερ λέγεται τῶν ἀναμετρηθέντων βαθύτατον τȣ̃ pag. 54. χιλίων ὀργυιῶν, ὡς Ποσειδώνιός φησι.

Τὴν μὲν ȣ̃ν τοιαύτην αἰτιολογίαν ἧττον ἄν τις ἀποδέξαιτο· μᾶλλον δ' ἀπὸ τῶν φανερωτέρων, καὶ τῶν καθ' ἡμέραν τρόπον τινὰ ὁρωμένων, ἀναπτέον τὸν λόγον. Καὶ γὰρ κατακλυσμοὶ, καὶ σεισμοὶ, καὶ ἀναφυσήματα, καὶ ἀποιδήσεις τῆς ὑφάλȣ γῆς, μετεωρι-

n) Σαρδονίȣ] Σαρδῴνȣ Reg.

cis relictis ab unda, in mare revehatur. Sic itaque pulverem quoque, et aquam cum eo turbatam fluctibus ad terram contingit eiici, adiuvante etiam gravitate, ut celerius deorsum ad terram subsidant, quam in altum propelli ut possint; vis enim fluvii vel modice ultra ostia progressa desinit. Hac ergo ratione totum mare ingesto limo tegi poterit, facto a litoribus initio, si continentes habeat amnium affluxus; poteritque id evenire, si Pontum Sardoo mari profundiorem ponamus, quod ibi profundissimum est CIↃ ulnarum altitudine praeditum inventum esse mensura, Posidonius perhibet.

Talem ergo causarum explicationem fortassis minus aliquis probet. Praestet itaque rationem petere ex iis quae manifestiora sunt, et quotidie quodammodo cernuntur. Nam diluvia, terrae motus, eruptiones flatuum, et tumores subiti terrae in mari latentis, mare quoque extol-

ἐξαίρουσι καὶ τὴν θάλατταν· αἱ δὲ συνιζήσεις ταπεινοῦσιν αὐτήν. Οὐ γὰρ μύδροι μὲν ἀνενεχθῆναι δύνανται, καὶ μικραὶ νῆσοι, μεγάλαι δ' οὔ· οὐδὲ νῆσοι μὲν, ἤπειροι δ' οὔ. ὁμοίως δὲ καὶ συνιζήσεις, καὶ μικραὶ, καὶ μεγάλαι γένοιντ' ἂν, εἴπερ καὶ τὰ χάσματα, καὶ καταπόσεις χωρίων, καὶ κατοικιῶν, ὡς ἐπὶ Βούρας τε, καὶ Βιζώνης καὶ ἄλλων πλειόνων [o] ὑπὸ σεισμῶν γενέσθαι φασί· καὶ τὴν Σικελίαν οὐδέν τι μᾶλλον ἀπόρρωγα τῆς Ἰταλίας εἰκάζοι τις ἂν, ἢ ἀναβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Αἰτναίου πυρὸς ἐκ βυθοῦ, συμμεῖναι· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς Λιπαραίων νήσους καὶ Πιθηκούσας.

Ὁ δ' οὕτως ἡδύς ἐστιν, [p] καίπερ μαθηματικὸς ὢν, οὐδὲ τὴν Ἀρχιμήδους βεβαιοῖ δόξαν· ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐν τοῖς περὶ τῶν ὀχουμένων, παντὸς ὑγροῦ καθεστηκότος καὶ μένοντος τὴν ἐπιφάνειαν σφαιρικὴν εἶναι, σφαίρας ταὐτὸ κέντρον ἐχούσης τῇ γῇ. Ταύτην γὰρ τὴν δόξαν ἀπο-

o) ὑπὸ σεισμῶν] ὑπὸ σεισμοῦ Caſ. Vat. B. Venet. p) καίπερ μαθηματικὸς] vulgo καί. Mss. Caſ. Reg. καὶ μή.

extollunt: ſubſidentesque in ſe eaedem terrae faciunt ut mare demittatur. Non enim maſſae quidem, et exiguae inſulae efferri e mari poſſunt, magnae non poſſunt, aut inſulae poſſunt, continentes non poſſunt: et ſubſidere etiam tam magna, quam parva poſſunt: quando hiatus etiam, abſorptaeque habitationes et urbes, ut Bura, Bizona, aliaeque plures terrae motibus abſorbtae feruntur, et Siciliam nihilo magis fruſtum ab Italia abruptum iudicari poteſt, quam vi Aetnei ignis rurſum e profundo proiectam ita cohaeſiſſe: itemque inſulas Liparaeorum et Pithecuſas.

Eratoſthenes autem adeo venuſtus eſt, ut tametſi mathematicum ſe profiteatur, tamen Archimedis repudiet ſententiam, qui in libro de iis quae vehuntur pronunciat, omnis humidi quod conſiſtat ac permaneat ſuperficiem eſſe ſphaericam, eiusque ſphaerae idem eſſe quod terrae centrum: quam ſententiam ap-

ἀποδέχονται πάντες οἱ μαθημάτων πως ἁψάμενοι. Ἐκεῖνος δὲ τὴν ἐντὸς θάλατταν, καίπερ μίαν οὖσαν, ὥς φησιν, οὐ νομίζει ὑπὸ μίαν ἐπιφάνειαν τετάχθαι, ἀλλ' [q] οὐδὲ τοῖς σύνεγγυς τόποις. Καὶ μάρτυράς γε τῆς τοιαύτης ἀμαθίας ἀρχιτέκτονας ἄνδρας ποιεῖται· καίτοι τῶν μαθηματικῶν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μέρος τῆς μαθηματικῆς ἀποφηναμένων. Φησὶ γὰρ καὶ Δημήτριον διακόπτειν ἐπιχειρῆσαι τὸν τῶν Πελοποννησίων ἰσθμὸν, πρὸς τὸ παρασχεῖν διάπλουν τοῖς στόλοις· κωλυθῆναι δ' ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων ἀναμετρησάντων καὶ ἀπαγγειλάντων μετεωροτέραν τὴν ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ θάλατταν τῆς κατὰ Κεγχρέας εἶναι. ὥστε εἰ διακόψει τὸ μεταξὺ χωρίον, ἐπικλυσθῆναι ἂν ἅπαντα τον περὶ Αἴγιναν πόρον, καὶ [r] τὴν Αἴγιναν, καὶ αὐτὰς τὰς πλησίον νήσους, καὶ μηδὲ τὸν διάπλουν ἂν γενέσθαι χρήσιμον. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς εὐρίπους ῥοώδεις εἶναι, μάλιστα δὲ τὸν κατὰ Σικελίαν

q) οὐδὲ τοῖς] οὐδ' ἐν τοῖς Bemb. quod mihi non displicet.
r) τὴν Αἴγιναν] τὴν αὐτὴν Αἴγ. Venet.

probant omnes, qui mathematica attigerunt. At noster mare internum, quamquam sit unicum ipso etiam teste, sub una superficie constitutum esse negat, etiam in propinquis locis, et huius suae inscitiae testes laudat architectos, cum tamen architecturam quoque partem mathematum esse mathematici dicant. Dicit enim et Demetrium conantem isthmum Peloponnesiacum discindere, ut transitum classibus aperiret, prohibitum fuisse ab architectis, dimensis, et renunciantibus, mare quod est in sinu Corinthiaco celsius eo esse, quod ad Cenchreas: itaque si intercapedinem horum divideret, fore ut quidquid est ad Aeginae traiectum situm, et ipsa adeo Aegina vicinaeque insulae aquis obruerentur, illaque per isthmum navigatio esset futura inutilis. Hanc eandem ob causam Euripos quoque esse fluctuosos: maxime Siculum fretum, quod

λίαν πορθμὸν, ὅν φησιν ὁμοιοπαθεῖν ταῖς κατὰ τὸν ὠκεανὸν πλημμυρίσι τε καὶ ἀμπώτεσι· δίς τε γὰρ μεταβάλλειν τὸν ῥῦν ἑκάστης ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καθάπερ τὸν ὠκεανὸν, δὶς μὲν πλημμυρεῖν, δὶς δὲ ἀναχωρεῖν. Τὴν μὲν ἐν πλημμυρίδα δεῖ ὁμολογεῖν τὴν ἐκ τῦ Τυῤῥηνικῦ πελάγυς εἰς τὸ Σικελικὸν καταφερομένην, ὡς ἂν ἐκ μετεωροτέρυς ἐπιφανείας, [s] ὃν δὴ καὶ κατιόντα ὀνομάζεσθαι, ὁμολογεῖν δ' ὅτι καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄρχεταί τε καὶ παύεται καθ' ὃν αἱ πλημμυρίδες. ἄρχεται μὲν γὰρ περὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης καὶ τὴν δύσιν· λήγει δ' ὅταν συνάπτῃ τῇ μεσυρανήσει ἑκατέρᾳ, τῇ τε ὑπὲρ γῆς καὶ τῇ ὑπὸ γῆς· τῇ τε ἀμπώτει τὸν ἐναντίον ἐξιόντα καλεῖσθαι, ταῖς μεσυρανήσεσι τῆς σελήνης ἀμφοτέραις εναρχόμενον, καθάπερ αἱ ἀμπώτεις, ταῖς δὲ συνάψεσι ταῖς πρὸς τὰς ἀνατολὰς καὶ δύσεις παυόμενον. pag. 55.

Περὶ μὲν οὖν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων εἰρήκασιν ἱκανῶς Ποσειδώνιός τε καὶ Ἀθηνόδωρος.

s) ὃν δὴ] ὃν δεῖ Venet.

quod eodem quo oceanum modo aestibus agitari dicit; bis enim quotidie mutare fluctum, sicut et oceanus quavis die ac nocte bis exundat atque in se refluit. Exundationem quidem fatendum est, aquis a Tyrrheno mari ad Siculum tanquam a sublimiore superficie delatis fieri: atque hic aestus descendens nominatur; fatendum etiam, eodem eum tempore incipere atque desinere, quo maris affluxus; incipit enim oriente atque occidente Luna, desinit, cum ea ad medium coeli sive supra sive infra terram applicat: itemque refluxus eius freti est, quem contra abeuntem vocant, qui utroque Lunae ad medium coeli appulsu init sicut mare resorbitio, et cessat Luna oriente vel occidente.

Caeterum de maris hac aestuatione sufficiunt, quae a Posidonio sunt et Athenodoro dicta.

δωρος. Περὶ δὲ τῆς τῶν πορθμῶν παλιῤῥοίας, ἐχόντων καὶ αὐτῶν Φυσικώτερον λόγον, [t] κατὰ τὴν νῦν ὑπόθεσιν τοσοῦτον εἰπεῖν ἀπόχρη, ὅτι οὐδὲ εἷς τρόπος τοῦ ῥοώδεις εἶναι τοὺς πορθμοὺς, ὅγε κατ' εἶδος· οὐ γὰρ ἂν ὁ μὲν Σικελικὸς δὶς ἑκάστης ἡμέρας μετέβαλλεν, ὡς οὗτός Φησιν, ὁ δὲ Χαλκιδικὸς ἑπτάκις, ὁ δὲ κατὰ Βυζάντιον οὐδὲ μετέβαλλεν, [u] ἀλλὰ διετέλει τὸν ἔκρουν ἔχων μόνον, τὸν ἐκ τοῦ Ποντικοῦ πελάγους εἰς τὴν Προποντίδα· ὡς δὲ Ἵππαρχος ἱστορεῖ καὶ μονάς ποτε ἐποιεῖτο. Οὔτ' εἰ τρόπος εἷς εἴη, ταύτην ἂν ἔχοι τὴν αἰτίαν ἥν Φησιν ὁ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἡ ἐφ' ἑκάτερα θάλαττα ἄλλην καὶ ἄλλην ἐπιφάνειαν ἔχει· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ποταμῶν τοῦτο γένοιτ' ἂν, εἰ μὴ καταῤῥάκτας ἔχοιεν· ἔχοντες δὲ οὐ παλιῤῥοοῦσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ταπεινότερον ἀεὶ Φέρονται. Καὶ τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ κεκλιμένον εἶναι τὸ ῥεῦμα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Πελά-

t) κατὰ τὴν νῦν ὑποθ.] Sic Reg. Stroz. Venet. Interpr. in rel. Mss. et ed. τὸ νῦν deest. u) ἀλλὰ διετέλει] vulg. ἀλλ' ἢ διετ. Casaub. abiicit vocem ἀλλὰ; praetuli emend. Breguignii.

dicta. De fretorum autem fluxu ac refluxu, cum ipsi quoque magis physicam caussam habeant, hoc pro instituto nostro dixisse sufficiet, non unum esse in universum modum aestus fretis omnibus: alioqui non Siculum bis quotidie mutaretur, sicut ipse fieri fatetur, Chalcidicum septies, Byzantinum nunquam; id enim solum semper e Pontico mari in Propontidem effluxum habet: et Hipparcho si credimus, aliquando etiam substitit. Neque vero, si omnium esset fretorum eadem ratio, ab hac caussa id penderet quam Eratosthenes ponit, nempe quod alia atque alia esset marium quae utrinque sunt superficies. Nam ne fluminibus quidem hoc accideret, nisi ea haberent catarractas: quae autem hoc habent, non vicissim refluunt, sed ad humiliora identidem loca deferuntur: idque evenit, quia fluxus eorum inclinatus est, et inclinata superficies.

Πελάγους δὲ τίς ἂν φαίη κεκλιμένην ἐπιφάνειαν; καὶ μάλιστα κατὰ τὰς σφαιροποιούσας ὑποθέσεις τὰ τέσσαρα σώματα, ἃ δὴ καὶ στοιχεῖα φαμέν· [x] ὥστ' οὐχ ὅτι παλιρροοῦντας, ἀλλ' οὐδὲ καθεστῶτας, καὶ μένοντας, συρροίας μὲν ἐν αὐτοῖς οὔσης, μὴ μιᾶς δὲ ἐπιφανείας, ἀλλὰ τῆς μὲν ὑψηλοτέρας, τῆς δὲ ταπεινοτέρας. Οὐ γὰρ ὥσπερ ἡ γῆ κατὰ ἕξιν ἐσχημάτισται στερεὰ οὖσα, ὥστε καὶ κοιλάδας [y] ἔχειν συμμενούσας, καὶ ἀναστήματα, οὕτω καὶ τὸ ὕδωρ· ἀλλ' αὐτῇ τῇ κατὰ τὸ βάρος ῥοπῇ τὴν ὄχησιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιεῖται, καὶ τοιαύτην λαμβάνει τὴν ἐπιφάνειαν οἵαν ὁ Ἀρχιμήδης φησίν.

Ἐπιφέρει δὲ τοῖς περὶ τοῦ Ἄμμωνος καὶ τῆς Αἰγύπτου ῥηθεῖσιν, ὅτι δοκοίη καὶ τὸ Κάσιον ὄρος περικλύζεσθαι θαλάττῃ, καὶ πάντα τόπον, ὅπου νῦν τὰ καλούμενα Γέῤῥα, καθ' ἕκαστά τε τεναγίζειν συνάπτοντα τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ, συνελθούσης δὲ τῆς θα- pag. 56.

 λάσσης

x) Ὥστ' οὐχ ὅτι παλιῤῥοοῦντας] Casaub. legendum censet ὥστ' οὐχ ὅτι παλιῤῥοοῦντας οἷόν τε εἶναι. y) ἔχειν] ἔχει Venet.

ficies. Quis autem dixerit pelagi declivem esse superficiem? maxime qui ea supposita sequuntur, quibus quatuor elementa sphaerica esse traduntur. Cum itaque non refluant fluvii, immo ne quidem consistant et maneant, propter fluendi vim quae illis inest, non unam habeant superficiem, sed altiorem et depressiorem necesse est. Non enim sicut terra habitu suo formae est solidae, ita ut cavernas etiam habeat permanentes, itemque eminentes quasdam partes: ita etiam aqua. Sed ipso suae gravitatis momento per terram fertur, eamque superficiem nanciscitur, quam ei Archimedes adscribit.

Porro iis, quae de Ammone et Aegypto dicta sunt, addit credere se Casium quoque montem mari fuisse tectum, et omnia ea loca ubi nunc sunt Gerra, in paludibus fuisse contiguis mari rubro, mari autem coeunte esse detecta. Am-

λάσσης ἀποκαλυφθῆναι. Τὸ δὴ τεναγίζειν τὸν λεχθέντα τόπον συνάπτοντα τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ, ἀμφίβολόν ἐστιν· ἐπειδὴ τὸ συνάπτειν, σημαίνει καὶ τὸ σύνεγγυς, καὶ τὸ ψαύειν, ὥστε, εἰ ὕδατα εἴη, σύῤῥουν εἶναι θάτερον θατέρῳ. Ἐγὼ μὲν οὖν δέχομαι, καὶ τὸ συνεγγίζειν τὰ τενάγη τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ, ἕως ἀκμὴν ἐκέκλειστο τὰ κατὰ τὰς στήλας στενά· ἐκραγέντων δὲ, τὴν ἀναχώρησιν γενέσθαι, ταπεινωθείσης τῆς ἡμετέρας θαλάττης διὰ τὴν κατὰ τὰς στήλας ἔκρυσιν. Ἵππαρχος δὲ ἐκδεξάμενος τὸ συνάπτειν ταυτὸν τῷ σύῤῥουν γενέσθαι τὴν ἡμετέραν θάλατταν τῇ ἐρυθρᾷ διὰ τὴν πλήρωσιν, αἰτιᾶται τί δή ποτε οὐχὶ τῇ κατὰ τὰς στήλας ἐκρύσει, μεθισταμένη ἐκεῖσε ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα, [z] συμμεθιστᾷ καὶ τὴν σύῤῥουν αὐτῇ γενομένην τὴν ἐρυθρὰν, [a] ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ διέμεινεν ἐπιφανείᾳ, μὴ ταπεινουμένη· καὶ γὰρ κατ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη τὴν ἐκτὸς θάλατταν ἅπασαν σύῤῥουν

z) συμμεθιστᾷ] συμμεθιστᾶναι. Reg. Venet. a) ἀλλ' ἐν τῇ] καὶ ἐν τῇ Reg. Venet.

Ambiguum vero eſt, quod dicitur iſta loca paludibus tecta cum rubro mari fuiſſe contigua; nam contiguum et propinquum ſignificat, et contingere: ut, ſiquidem aquae fuerunt, intelligantur confluxiſſe invicem. Atque ego quidem ita accipio, paludes iſtas dicere eum, prope ad mare rubrum acceſſiſſe, dum adhuc occluſae fuerunt apud columnas anguſtiae: quibus perruptis, effluxu per eas mare noſtrum ſubſediſſe, et ſiccatas eſſe paludes. At Hipparchus contiguum eſſe ita intelligit, quaſi ob repletionem mare noſtrum cum rubro confluxiſſet: reprehendensque Eratoſthenem, quaerit aperto per columnas freto ſi noſtrum mare effluxerit, cur non ſimul etiam rubrum mare, quod cum noſtro fuerit continuum, effluxerit, ſed eandem retinuerit ſuperficiem, neque ſubſederit: cum ipſius quoque Eratoſthenis de ſententia externum mare totum

ἐῤ εἶναι, ὥς τε καὶ τὴν ἑσπέριον καὶ τὴν ἐρυθρὰν μίαν θάλατταν εἶναι. Τῦτο δ' εἰπὼν, ἐπιφέρει τὸ ἀκόλυθον τὸ, τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν, τήν τε ἔξω ςηλῶν θάλατταν, καὶ τὴν ἐρυθρὰν, καὶ ἔτι [b] τὴν ταύτῃ γεγονυῖαν σύῤῥυν.

Ἀλλ' ὔτ' εἰρηκέναι τῦτο [c] φησὶν Ἐρατοσθένης, τὸ, σύῤῥυν γεγονέναι κατὰ τὴν πλήρωσιν τῇ ἐρυθρᾷ· ἀλλὰ συνεγγίσαι μόνον· οὔτ' ἀκολυθεῖν τῇ μιᾷ καὶ συνεχεῖ θαλάττῃ, τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν· ὥσπερ οὐδὲ τὴν καθ' ἡμᾶς, καὶ νὴ Δία τὴν κατὰ τὸ Λέχαιον, καὶ τὴν περὶ Κεγχρεάς. Ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν λόγῳ· εἰδὼς οὖν τὴν δόξαν αὐτῦ τοιαύτην, ἰδίᾳ τι πρὸς αὐτὸν λεγέτω, καὶ μὴ ἐξ ἑτοίμυ λαμβανέτω, ὡς ἄρα ὁ φήσας μίαν εἶναι τὴν ἔξω θάλατταν, σύμφησι καὶ ὅτι μία ἐςὶν αὐτῆς ἡ ἐπιφάνεια.

K 4 Ψευδῆ

b) τὴν ταύτῃ] τὴν ταύτην. Reg. c) φησὶν] φήσειεν coni. Casaub.

tum confluat, itaque et occiduum et rubrum mare unum sint. His dictis hoc concludit, eandem esse altitudinem maris, quod est extra columnas rubri, unumque cum altero confluxisse.

Atqui Eratosthenes negabit se hoc dixisse, mare nostrum cum rubro ob repletionem confluxisse, sed tantum prope ad id accessisse: negabit sequi unum et continuum mare eandem habere altitudinem atque superficiem, sicut ne nostrum quidem, atque adeo id quod est apud Lechaeum et Cenchreas, unica vult contineri superficie. Quod cum ipse annotaverit Hipparchus in disputatione sua contra illum, opinionemque illius habeat cognitam, de suo aliquid opponat potius, non hoc arripiat tanquam in promptu situm, eum qui ait externum mare esse continuum dare etiam hoc unicam esse eius superficiem.

Prae-

Ψευδῆ δ' εἶναι φήσας τὴν ἐπὶ τοῖς δελφίσιν ἐπιγραφὴν Κυρηναίων θεωρῶν, αἰτίαν ἀποδίδωσιν οὐ πιθανήν· ὅτι ἡ μὲν τῆς Κυρήνης κτίσις ἐν χρόνοις φέρεται μνημονευομένοις, τὸ δὲ μαντεῖον οὐδεὶς μέμνηται ἐπὶ θαλάττῃ ποτὲ ὑπάρξαν. Τί γὰρ εἰ μηδεὶς μὲν ἱστορεῖ, ἐκ δὲ τῶν τεκμηρίων ἐξ ὧν εἰκάζομεν παράλιόν ποτε τὸν τόπον γενέσθαι, οἵ τε δελφῖνες ἀνετέθησαν, καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἐγένετο ἐπὶ Κυρηναίων θεωρῶν; Συγχωρήσας δὲ τῷ μετεωρισμῷ τοῦ ἐδάφους συμμετεωρισθεῖσαν καὶ τὴν θάλασσαν ἐπικλύσαι
pag. 57. τοὺς μέχρι τοῦ μαντείου τόπους, πλέον τῶν τρισχιλίων σταδίων ἀπὸ θαλάττης διέχοντας, οὐ συγχωρεῖ τὸν μέχρι τοσούτου μετεωρισμὸν, ὥστε καὶ τὴν Φάρον ὅλην καλυφθῆναι, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Αἰγύπτου· ὥσπερ οὐχ ἱκανοῦ ὄντος τοῦ τοσούτου ὕψους καὶ ταῦτα ἐπικλύσαι. Φήσας δὲ, εἴπερ ἐπεπλήρωτο ἐπὶ τοσοῦτον ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα πρὶν τὸ ἔκρηγμα τὸ κατὰ τὰς στήλας γενέσθαι, ἐφ' ὅσον εἴρηκεν ὁ Ἐρατοσθένης, χρῆναι καὶ τὴν Λιβύην πᾶσαν, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς

Praeterea falſi arguens inſcriptionem delphinorum de theoris Cyrenaeis, cauſam haud probabilem affert: ſcilicet quo tempore Cyrene ſit condita, memoriae eſſe proditum, oraculum autem illud maritimum aliquando fuiſſe, a nemine commemorari. Quid enim, ſi nemo id narrat, ſed tamen inter indicia ex quibus locum eum fuiſſe aliquando maritimum, delphinorum iſta dedicatio habetur et de Cyrenaeis inſcriptio? Concedens porro ſurſum elato fundo, ſurſum attolli quoque potuiſſe mare et aquis obruere locum usque ad oraculum, qui ultra tria ſtadiorum millia occupat: tamen tantam elevationem non admittit, quae Pharum totam et multa Aegypti loca poſſit obtegere: quaſi vero tanta altitudo non ſufficiat his quoque obruendis. Dicit deinde, ſi mare antequam fretum ad columnas perrumperet intumuit in tantum, quantum Eratoſthenes ait, neceſſario et totam Africam et multas Euro-

τῆς Ἀσίας κεκαλύφθαι πρότερον, τούτοις ἐπιφέρει, διότι καὶ ὁ Πόντος τῷ Ἀδρίᾳ σύῤῥους ἂν ὑπῆρξε κατά τινας τόπους· ἅτε δὴ τοῦ Ἴστρου ἀπὸ τῶν d κατὰ τὸν Πόντον σχιζομένου, καὶ ῥέοντος εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν, διὰ τὴν θέσιν τῆς χώρας. Ἀλλ' οὔτ' ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Πόντον μερῶν ὁ Ἴστρος τὰς ἀρχὰς ἔχει, ἀλλὰ τ' ἀνάντια ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀδρίου ὀρῶν· οὔτ' εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν ῥεῖ, ἀλλ' εἰς τὸν Πόντον μόνον· σχίζεταί τε πρὸς αὐτοῖς μόνον τοῖς στόμασι. Κοινὴν δέ τινα τῶν πρὸ αὐτοῦ τισὶν ἄγνοιαν ταύτην ἠγνόηκεν, ὑπολαβοῦσιν εἶναί τινα ὁμώνυμον τῷ Ἴστρῳ ποταμὸν, ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἀδρίαν ἀπεσχισμένον αὐτοῦ· ἀφ' οὗ καὶ τὸ γένος Ἴστρων, δι' οὗ φέρεται, λαβεῖν τὴν προσηγορίαν· καὶ τὸν Ἰάσονα ταύτῃ ποιήσασθαι τὸν ἐκ τῶν Κόλχων ἀνάπλουν.

Πρὸς δὲ τὴν ἀθαυμαστίαν τῶν τοιούτων μεταβολῶν, οἵας ἔφαμεν αἰτίας εἶναι τῶν ἐπικλύσεων, καὶ τῶν τοιούτων παθῶν οἷα εἴρηται, τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν, καὶ

K 5

d) κατὰ τὸν Πόντον σχιζομένου] κ. τ. Π. τόπων σχιζ. Stroz. Vat. A. B. Venet.

Europae Asiaeque partes fuisse prius inundatas: hisque addit, Pontum quoque cum Adria debuisse quibusdam locis confluere, eo quod Ister a Ponticis partibus divisus, in utrumque dictorum marium effluat, ob positum locorum. Atqui neque Ponticis e partibus Ister oritur, sed contra a montibus ultra Adriam sitis: neque in utrumque exit mare, sed in solum Pontum, et finditur ad ostia demum sua. Communis autem hic ei cum aetate prioribus nonnullis est error, qui putaverunt esse quendam fluvium Istro cognominem, qui in Adriam exeat ab illo divulsus, ab eoque denominari gentem Istros per quos defluit, eoque Iasonem e Colchis navigasse.

Quo minus autem admiratio istarum mutationum, quas diximus esse diluviorum caussas, dubium reddat, et eorum quae accidisse diximus Siciliae,

καὶ τὰς Αἰόλου νήσους, [e] καὶ ἐπὶ Πιθηκούσας, ἄξιον παραθεῖναι καὶ ἄλλα πλείω τῶν ἐν ἑτέροις τόποις ὄντων, ἢ γενομένων ὁμοίων τούτοις. ἀθρόα γὰρ τὰ τοιαῦτα παραδείγματα πρὸ ὀφθαλμῶν τεθέντα, παύσει τὴν ἔκπληξιν. ([f] Εἰ δὲ τὸ ἀληθὲς ταράττει τὴν αἴσθησιν, καὶ δείκνυσι ἀπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων, καὶ τοῦ βίου παντός) οἷον εἴ τις [g] λέγει τὰς περὶ Θήραν καὶ Θηρασίαν νήσους ἱδρυμένας ἐν τῷ μεταξὺ πόρῳ Κρήτης καὶ Κυρηναίας, (ὧν ἡ Θήρα μητρόπολίς ἐστι τῆς Κυρήνης) καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος τοιαῦτα. Ἀνὰ μέσον γὰρ Θήρας καὶ Θηρασίας ἐκπεσοῦσαι φλόγες ἐκ τοῦ πελάγους ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας, ὥστε πᾶσαν ζεῖν καὶ φλέγεσθαι τὴν θάλασσαν, ἀνεφύσησαν κατ' ὀλίγον ἐξαιρομένην ὡς ἂν ὀργανικῶς, καὶ συντεθειμένην ἐκ μύδρων

e) καὶ ἐπὶ Πιθηκούσας] καὶ Πιθ. omiſſo ἐπὶ. Reg. Vat. A. B. f) Εἰ δὲ] Sic lego pro vulg. Νυνὶ δέ. In Mss. ita haec verba leguntur: παυσει τὴν ἔκπληξιν νῦν· εἰ δε. Andreas Schott in obſ. Human. l. III. c. 35. pro ἀληθὲς ſuadet ἀηθὲς legi. F. totus locus uncis incluſus nil eſt niſi gloſſema, e margine in textum incuria librariorum migratum. g) λέγει τὰς] Sic Reg. Vat. A. B. Edit. vet. vulgo τὰς deeſt.

liae, Aeoli inſulis, et Pithecuſis: alia quoque conferenda his ſunt, quae aliis in locis ſunt aut fuerunt horum ſimilia. Haec enim exempla confertim ante oculos poſita, tollent haeſitationem. (Si autem ipſa veritas ſtuporem incutit, eo oſtenditur quam ſimus naturalium effectorum totiusque vitae imperiti). Verbi gratia, ſi quis memoret inſulas circa Theram et Theraſiam ſitas, in freto quod eſt inter Cretam et Cyrenem (quarum Thera eſt mater Cyrenes coloniae ex ea deductae) et Aegyptum et multas Graeciae partes. Nam medio inter Theram et Theraſiam loco e mari flammae emicuerunt per dies quatuor, adeo ut totum ferveret atque arderet mare: eaeque paulatim elatam veluti inſtrumentis quibusdam atque e maſſis

μύδρων νῆσον, ἐπέχουσαν δώδεκα σταδίων τὴν περίμετρον. μετὰ δὲ τὴν παῦλαν τοῦ πάθους, ἐθάρρησαν πρῶτοι Ῥόδιοι θαλαττοκρατοῦντες ἐπιπροσπλεῦσαι τῷ τόπῳ, καὶ Ποσειδῶνος Ἀσφαλίου ἱερὸν ἱδρύσασθαι κατὰ τὴν νῆσον. Ἐν δὲ τῇ Φοινίκῃ φησὶ pag. 58. Ποσειδώνιος γενομένου σεισμοῦ καταποθῆναι πόλιν ἱδρυμένην ὑπὲρ Σιδόνος, καὶ αὐτῆς δὲ Σιδόνος σχεδόν τι τὰ δύο μέρη πεσεῖν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀθρόως, ὥστε μὴ πολὺν φθόρον ἀνθρώπων γενέσθαι. Τὸ δ᾽ αὐτὸ πάθος καὶ ἐπὶ τὴν Συρίαν ὅλην διέτεινε, μετρίως δέ πως. διέβη δὲ καὶ ἐπί τινας νήσους τάς τε Κυκλάδας καὶ τὴν Εὔβοιαν· ὥστε τῆς Ἀρεθούσης (ἔστι δ᾽ ἐν Χαλκίδι κρήνη) τὰς πηγὰς ἀποτυφλωθῆναι· συχναῖς δ᾽ ἡμέραις ὕστερον ἀναβλύσαι κατ᾽ ἄλλο στόμιον· μὴ παύεσθαι δὲ σειομένην τὴν νῆσον κατὰ τὰ μέρη, πρὶν ἢ χάσμα γῆς ἀνοιχθὲν ἐν τῷ [h] Ληλάντῳ πεδίῳ, πηλοῦ διαπύρου ποταμὸν ἐξήμεσε.

Πολλῶν

h) Ληλάντῳ] Λιλάντῳ Vat. A. B. Gemist. Pleth.

massis compositam insulam ediderunt, ambitu XII stadiorum. Postquam illud incendium cessavit, primi omnium Rhodii tunc maris imperium tenentes ausi sunt ad locum istum navibus accedere, et fanum Neptuno Asphalio in ista insula ponere. In Phoenicia scribit Posidonius terrae motu facto urbem absorptam fuisse supra Sidonem sitam, ipsiusque Sidonis corruisse fere bessem, non confertim tamen, eoque non magnam hominum cladem accidisse. Id autem mali totam Syriam, mediocriter tamen, pervasit, et attigit insulas quasdam de Cycladibus: et in Euboea ita se exeruit, ut fontes Arethusae, quae in Chalcide est, obturati fuerint, qui fons multis post diebus alia erupit scaturigine: neque ante desiit insula per partes concuti, quam hiatus terrae in Lelanto campo apertus fluvium luti igniti evomuit.

Cum

Πολλῶν δὲ συναγωγὰς ποιησαμένων τοιαύτας, ἀρκέσει τὰ ὑπὸ τοῦ Σκηψίου Δημητρίου συνηγμένα, οἰκείως παρατεθέντα. Μνησθεὶς γὰρ τῶν ἐπῶν τούτων·

Κρουνὼ δ' ἵκανον καλλιῤῥόω· ἔνθάδε πηγαὶ
Δοιαὶ ἀναΐσσουσι Σκαμάνδρου δινήεντος.
Ἡ μὲν γάρ θ' ὕδατι λιαρῷ, —
Ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ,

οὐκ ἐᾷ θαυμάζειν, εἰ νῦν ἡ μὲν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος μένει πηγὴ, ἡ δὲ τοῦ θερμοῦ οὐχ ὁρᾶται. δεῖν γάρ φησιν αἰτιᾶσθαι τὴν [i] ἔκθλιψιν τοῦ θερμοῦ ὕδατος. Μιμνήσκεται δὲ πρὸς ταῦτα τῶν ὑπὸ Δημοκλέους λεγομένων, σεισμούς τινας μεγάλους, τοὺς μὲν πάλαι περὶ Λυδίαν γενομένους καὶ Ἰωνίαν, μέχρι τῆς Τρωάδος ἱστοροῦντος, ὑφ' ὧν καὶ κῶμαι κατεπόθησαν, καὶ Σίπυλος κατεστράφη, κατὰ τὴν Ταντάλου βασιλείαν, καὶ ἐξ ἑλῶν λίμναι ἐγένοντο, τὴν δὲ Τροίαν ἐπέκλυσε κῦμα. Ἡ δὲ Φάρος

i) ἔκθλιψιν] ἔκλειψιν Gemiſt. Pleth.

Cum autem multi huiusmodi collegerint exempla, nobis ſufficient convenienter appoſita ea, quae collegit Demetrius Scepſius. Mentionem enim cum feciſſet horum verſuum:

Ad fontes geminos tumidi venere Scamandri:
Quorum alter calidam fundit lympham —
Alterius glaciem calidis aqua ſolibus aequat
Frigore. —

admirari nos vetat, quod nunc frigidae fons manet, calidae autem periit: pro cauſa enim accipiendam ait calidae aquae eliſionem. Praeterea commemorat ea quae a Democle narrantur, terrae nimirum quosdam ingentes motus, qui olim in Lydia fuerunt et Ioniam usque ad Troadem, quibus et pagi ſunt abſorpti, et Sipylus everſa regnante Tantalo, et ex paludibus lacus magni facti, Troiamque fluctus inunda-

Φάρος ἡ κατ' Αἴγυπτον ἦν ποτε πελαγία· νῦν δὲ τρόπον τινὰ χεῤῥόνησος γέγονεν· ὡς δ' αὔτως καὶ Τύρος καὶ Κλαζομεναί. Ἡμῶν δ' ἐπιδημούντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ, περὶ Πηλούσιον καὶ τὸ Κάσιον ὄρος μετεωρισθὲν τὸ πέλαγος, ἐπέκλυσε τὴν γῆν καὶ νῆσον ἐποίησε τὸ ὄρος· ὥστε πλωτὴν γενέσθαι τὴν παρὰ τὸ Κάσιον ὁδὸν, τὴν ἐς Φοινίκην. Οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν, οὐδ' εἴ ποτε διαστὰς ὁ ἰσθμὸς ἢ ἵζημα λαβὼν ὁ διείργων τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, ἀποφανεῖ πορθμὸν, καὶ σύῤῥουν ποιήσει τὴν ἐκτὸς θάλατταν τῆς ἐντὸς, καθάπερ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλέους στήλας πορθμοῦ συνέβη. Εἴρηται δὲ περὶ τῶν τοιούτων τινὰ καὶ ἐν ἀρχαῖς τῆς πραγματείας, ἃ δεῖ συμφέρειν εἰς ἓν, καὶ τὴν πίστιν ἰσχυρὰν κατασκευάζειν, τῶν τε τῆς φύσεως ἔργων, καὶ τῶν ἄλλων γινομένων μεταβολῶν.

Τόν τε Πειραιᾶ νησιάζοντα πρότερον, καὶ πέραν pag. 59. τῆς ἀκτῆς κείμενον, οὕτως φασὶν ὀνομασθῆναι· ὑπεναντίως δ' [k] ὁ Λευκὰς Κορινθίων τὸν ἰσθμὸν διακοψάν-

k) ὁ Λευκὰς] ἡ Λευκὰς Med. Vat. B.

undavit. Pharus quoque Aegyptia olim procul a littore sita fuit, quae nunc est quodam modo facta peninsula: sic et Tyrus et Clazomenae. Nobis autem Alexandriae, quae ad Aegyptum est, peregrinantibus, mare circa Pelusium et Casium montem elatum terram inundavit, et montem insulae in morem ambivit, ita ut via a Casio monte in Phoeniciam fuerit navigabilis. Nihil igitur mirabile, si aliquando isthmus, qui mare Aegyptium a rubro distinguit, ruptus aut subsidens fretum efficiet, facietque, ut externum mare cum interno confluat, sicut ad fretum apud Herculis columnas evenit. De his dicta sunt etiam nonnulla operis initio, quae sunt in unum conferenda, fidesque operum naturae et aliarum mutationum iis corroboranda.

Piraeeum quoque olim insulam fuisse, et ultra litus situm, inde nomen habere aiunt. Contra, Leucas insula facta est Corinthiis isthmum ex-

κοψάντων, νῆσος γέγονεν, ἀκτὴ πρότερον οὖσα· περὶ ταύτης γάρ φησι λέγειν τὸν Λαέρτην·

Οἷος Νήρικον εἷλον ἐΰκτίμενον πτολίεθρον,
Ἀκτὴν Ἠπείροιο· —

Ἐνταῦθα μὲν δὴ διακοπαὶ χειρότμητοι γεγόνασιν· ἀλλαχόθι δὲ προσχώσεις, ἢ γεφυρώσεις, καθάπερ ἐπὶ τῆς πρὸς Συρακούσαις νήσου, νῦν μὲν γέφυρά ἐστιν ἡ συνάπτουσα αὐτὴν πρὸς τὴν ἤπειρον· πρότερον δὲ χῶμα, ὥς φησιν Ἴβυκος, λογαίου λίθου, ὃν καλεῖ ἐκλεκτόν. Βοῦρα δὲ, καὶ Ἑλίκη, ἡ μὲν ὑπὸ χάσματος, ἡδ' ὑπὸ κύματος ἠφανίσθη. Περὶ Μεθώνην δὲ τὴν ἐν τῷ Ἑρμιονικῷ κόλπῳ, ἑπτὰ σταδίων τὸ ὕψος ἀνεβλήθη γενηθέντος ἀναφυσήματος φλογώδους, μεθ' ἡμέραν μὲν ἀπρόσιτον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ καὶ τῆς θειώδους ὀδμῆς, νύκτωρ δ' εὐῶδες, ἐκλάμπον πόρρω, καὶ θερμαῖνον, ὥστε ζεῖν τὴν θάλατταν ἐπὶ σταδίους πέντε, θολερὰν δ' εἶναι καὶ ἐπὶ εἴκοσι σταδίους, προσχωσθῆναι δὲ πέτραις ἀπορρῶξι, πύργων οὐκ ἐλάττοσιν. ὑπὸ δὲ τῆς

exſcindentibus; de hac enim ait Laërtam loqui:

Qualis eram, quando munitam Nericon urbem
Litore in Epiri cepi. —

In his manu hominum diviſiones factae ſunt. Alibi autem aggerationes, aut pontium ſtructurae: ſicut hodie pons eſt, inſulam quae ante Syracuſas iacet cum continente coniungens: prius autem agger lecti (ut ait Ibycus) lapidis, quem vocat electum. Bura autem et Helice, altera hiatu, altera fluctibus eſt deleta. Circa Methonam porro in ſinu Hermionico terra altitudine ſeptem ſtadiorum egeſta eſt a flammoſa quadam efflatione: locusque is interdiu inacceſſus eſt ob calorem et ſulfureum odorem; noctu autem bene fragrat, proculque effulget et calefacit, adeo, ut mare ferveat per ſtadia quinque, et turbidum ſit usque ad XX, aggerque ſaxorum praeruptorum in eo exiſtat turrium magnitudini non ceden-

τῆς Κωπαΐδος λίμνης ἥ τε Ἄρνη κατεπόθη, καὶ Μίδεια, ἃς ὠνόμακεν ὁ ποιητὴς ἐν τῷ καταλόγῳ·

Οἵ τε πολυστάφυλον Ἄρνην ἔχον, οἵ τε Μίδειαν.

Καὶ ὑπὸ τῆς Βιστωνίδος δὲ καὶ τῆς νῦν Ἀφνίτιδος λίμνης ἐοίκασι [l] κατακεκλύσθαι πόλεις τινὲς Θρᾳκῶν· (οἱ δὲ, καὶ Τρηρῶν ὡς συνοίκων τοῖς Θρᾳξὶν ὄντων.) καὶ ἡ πρότερον δὲ [m] Ἀρτεμίτα λεγομένη μία τῶν Ἐχινάδων νήσων, ἤπειρος γέγονε. Καὶ ἄλλας δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀχελῶον νησίδων τὸ αὐτὸ πάθος [n] φησὶ παθεῖν, ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ προσχώσεως τοῦ πελάγους. συγχοῦνται δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ, ὡς Ἡσίοδος φησί. Καὶ Αἰτωλικαὶ δὲ ἄκραι τινές εἰσι νησίζουσαι πρότερον· καὶ ἡ Ἀστερία ἤλλακται, ἣν Ἀστερίδα φησὶν ὁ ποιητής·

Ἔστι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα,
Ἀστερὶς οὐ μεγάλη, λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ
Ἀμφίδυμοι. —

νυνὶ

l) κατακεκλύσθαι] Vat. B. Bemb. κατακεκαλύφθαι. m) Ἀρτεμίτα] Sic Stroz. Ἀρτεμιντα Reg. Venet. vulg. Ἀρτεμία. n) φησὶ] f. φασὶ cum vet. Interpr.

cedentium. A Copaide etiam lacu Arne absorpta est et Midea, quas in recensione navium nominavit poëta:

Et qui vitiferam colit Arnen,
quique Mideam.

Et a Bistonide lacu, et ab eo, qui nunc Aphnetis dicitur, videntur quaedam urbes Thracum diluvio extinctae: alii Trerum urbes dicunt, ut qui inter Thraces habitarint. Artemita quoque una Echinadum insularum quondam, continens facta est: idemque ait accidisse aliis quibusdam circa Acheloum insulis, mari aggestu fluminis complanato; reliquas etiam aggere aggesto continenti adiungi Hesiodus ait. Sunt et Aetolica quaedam promontoria, quae insulae fuerunt olim. Mutata est etiam Asteria, quam Asteridem vocat Homerus:

At saxosa iacet medio quaedam insula ponto
Asteris, et duplices habet haud ingens ea portus.

nunc

νυνὶ δ' ὐδ' ἀγκυροβόλιον εὐφυὲς ἔχει. Ἐν τε τῇ Ἰθάκῃ οὐδέν ἐστιν ἄντρον τοιῦτον, οὐδὲ Νυμφαῖον, οἷόν φησιν Ὅμηρος. Βέλτιον δὲ αἰτιᾶσθαι μεταβολὴν ἢ ἄγνοιαν, ἢ κατάψευσιν τῶν τόπων κατὰ τὸ μυθῶδες. τῦτο μὲν δὴ ἀσαφὲς ὂν, ἐῶ ἐν κοινῷ σκοπεῖν.

pag. 60. Ἡ δὲ Ἄντισσα νῆσος ἦν πρότερον, ὡς Μύρσιλός φησι· ο) τῆς Λέσβυ καλυμένης πρότερον Ἴσσης, καὶ τὴν νῆσον Ἄντισσαν καλεῖσθαι συνέβη· νῦν δὲ τῆς Λέσβυ πόλις ἐστίν. Οἱ δὲ καὶ τὴν Λέσβον τῆς Ἴδης ἀπεῤῥωγέναι πεπιστεύκασι· καθάπερ τὴν Προχύτην καὶ τὴν Πιθηκῦσαν τῦ Μισηνῦ, τὰς δὲ Καπρέας τῦ Ἀθηναίυ, τὴν Σικελίαν δὲ τῆς Ῥηγίνης, τὴν Ὄσσαν δὲ τῦ Ὀλύμπυ. Γεγόνασι δὲ καὶ περὶ ταῦτα τοιαῦται μεταβολαί. Καὶ ὁ Λάδων δὲ ὁ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐπέσχέ ποτε τὸ ῥεῦμα. Δῦρις δὲ τὰς Ῥαγάδας, τὰς κατὰ Μηδίαν, ὀνομᾶσθαί φησιν ὑπὸ σεισμῶν ῥαγείσης τῆς περὶ τὰς Κασπίας πύλας γῆς, ὥς τε ἀνατραπῆναι πόλεις συχνὰς, καὶ κώμας, καὶ ποταμὺς ποικίλας μετα-

o) τῆς Λέσβυ] Casaub. coni. τῆς γὰρ Λέσβυ.

nunc ne anchora quidem in ea commode potest iaci. Nullum quoque in Ithaca hodie antrum aut nympharum domicilium est quale, Homerus descripsit. Praestat autem in his mutationem pro causa accipi, quam ignorationem aut fabulosa de locis mendacia poëtae adscribere: verum hoc, ut incertum, in medio relinquo.

Antissa insula pridem fuit, ut Myrsilus ait, quod tum Lesbi nomen Issa esset, ita appellata: nunc eadem urbs est Lesbi. Sunt qui Lesbum ab Ida abruptam credunt, ut Prochytam et Pithecusam a Miseno, Capreas ab Athenaeo, a Rhegio Siciliam, Ossam ab Olympo. Ladon quoque Arcadiae fluvius fluxum aliquando suum inhibuit. Et Duris Rhagades, quae in Media sunt, nomen inde habere ait, quod terrae motibus rupta fuerit terra apud Caspias portas, complures que eversae urbes et pagi, ac fluviorum variae inciderint

μεταβολὰς δέξασθαι. Ἴων δὲ περὶ τῆς Εὐβοίας φησὶν ἐν Ὀμφάλῃ [p] Σατυροῖς·

Εὐβοίδα μὲν γῆν λεπτὸς Εὐρίπε κλύδων
Βοιωτίας ἐχώρισ' ἀκτῆς, [q] ἐκτεμὼν
Προβλῆτα πορθμόν. —

Δημήτριος δ' ὁ Καλατιανὸς τὲς [r] καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ποτὲ γενομένες σεισμὲς διηγέμενος, τῶν τε Λιχάδων νήσων καὶ τε Κηναίε τὰ πολλὰ καταδῦναι φησὶ, τά τε θερμὰ τὰ ἐν Αἰδηψῷ καὶ Θερμοπύλαις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπισχεθέντα πάλιν ῥυῆναι· τὰ δ' ἐν Αἰδηψῷ καὶ καθ' ἑτέρας ἀναῤῥαγῆναι πηγάς. Ὠρεῦ δὲ τὸ πρὸς θαλάττῃ τεῖχος, καὶ τῶν οἰκιῶν περὶ ἑπτακοσίας συμπεσεῖν. Ἐχίνε τε καὶ [s] Φαλάρων καὶ Ἡρακλείας τῆς Τραχῖνος, τῶν μὲν πολὺ μέρος πεσεῖν· Φαλάρων δὲ καὶ ἐξ ἐδάφες [t] ἀνατραπῆναι τὸ

p) Σατυροῖς] Sic Medic. Casaub. coni. Σατυρικῇ. vulgo inepte Σατυρεῖς. q) ἐκτεμὼν Προβλῆτα πορθμόν.] In omnibus Codd. et Ed. haec verba ita leguntur: ἐκτέμνων Πρὸς Κρῆτα πορθμόν. quae optime emendavit Rich. Bentlei in Epist. ad Millium p. 57. r) καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα] Venet. καθ' ὅλην τὴν οἰκεμένην. s) Φαλάρων] Sic Casaub. Reg. Venet. vulgo Φαλάρυ. t) ἀνατραπῆναι] ἀνατραφῆναι Venet.

rint mutationes. De Euboea quoque Ion sic in fabula satyrica Omphale:

Euboea rura fluctus Euripi levis
Boeotum ademit litori, excindens fretum
Proiectum. —

Demetrius porro Calatianus terrae motus, qui ab antiquis temporibus per Graeciam totam acciderunt, enumerans, Lichadum insularum et Cenaei multas partes demersas narrat, et thermas, quae sunt Aedepsi atque in Thermopylis, per triduum retentas, rursum fluxisse, ita quidem, ut Aedepsanae aliis eruperint fontibus. Orei murum maritimum et domos ad 700 corruisse, Echini, Phalari et Heracleae Trachiniae magnam concidisse partem, Phalarum funditus eversam. Si-

τὸ κτίσμα. παραπλήσια δὲ συμβῆναι καὶ Λαρισεῦσι καὶ Λαρισσαίοις· καὶ Σκαρφείαν ἐκ θεμελίων ἀναῤῥιφῆναι, καὶ καταδῦναι σώματα χιλίων καὶ ἑπτακοσίων οὐκ ἐλάττω, Θρονίους δ᾽ ὑπὲρ ἥμισυ τούτων. κῦμά τε ἐξαρθὲν τριχῆ, τὸ μὲν πρὸς Σκάρφην ἐνεχθῆναι καὶ Θρόνιον, τὸ δὲ πρὸς Θερμοπύλας· ἄλλο δὲ εἰς τὸ πεδίον, ἕως τοῦ Φωκικοῦ Δαφνοῦντος. πηγάς τε ποταμῶν ξηρανθῆναι πρὸς ἡμέρας τινάς· τὸν δὲ Σπερχειὸν ἀλλάξαι τὸ ῥεῖθρον, καὶ ποιῆσαι τὰς ὁδοὺς πλωτάς· τὸν δὲ Βοάγριον κατ᾽ ἄλλης ἐνεχθῆναι φάραγγος· καὶ Ἀλόπης δὲ καὶ Κύνου καὶ Ὀποῦντος πολλὰ καταβλαβῆναι μέρη. Οἶον δὲ τὸ ὑπερκείμενον φρούριον πᾶν ἀνατραπῆναι. Ἐλατείας δὲ τοῦ τείχους καταῤῥαγῆναι μέρος. περὶ δὲ Ἄλγωνον θεσμοφορίων ὄντων, πέντε καὶ εἴκοσι παρθένους ἀναδραμούσας εἰς πύργον τῶν ἐλλιμενίων κατὰ θέαν, πεσόντος τοῦ πύργου, πεσεῖν καὶ αὐτὰς εἰς τὴν θάλασσαν. Λέγουσι δὲ καὶ
pag. 61. τῆς Ἀταλάντης τῆς πρὸς Εὐβοίᾳ, τὰ μέσα, ῥήγματος γενομένου, διάπλουν δέξασθαι, μεταξὺ καὶ τῶν πεδίων

Similia eveniſſe Larienſibus et Lariſſaeis, Scarphiam e fundamentis ſubrutam, et demerſos homines CIↃIↃCC non pauciores, Throniorum dimidiam partem horum, et amplius. Fluctum excitatum trifariam, cuius una pars ad Scarphen et Thronium delata, altera ad Thermopylas, tertia in campum usque ad Daphnuntem Phocidis: fontes fluminum per aliquot dies fuiſſe ſiccatos: Sperchium alveo mutato vias reddidiſſe navigabiles: Boagrium per aliam decurriſſe convallem: Alopes, Cyni et Opuntis multas partes laeſas. Oeum autem caſtellum, quod ſupra urbem ſitum fuit, totum everſum, partem muri Elateae concidiſſe: et apud Algonum cum Thesmophoria agerentur, XXV. virgines in turrim in portu ſitam ſpectandi cauſa accurriſſe, ac ruina turris in mare decidiſſe. Ferunt et Atalantam, quae eſt iuxta Euboeam, ruptura accidente mediam navibus perviam redactam, campos quosdam ad

πεδίων ἔνια καὶ μέχρι εἴκοσι σταδίων ἐπικλυσθῆναι, καὶ τριήρη τινὰ ἐκ τῶν νεωρίων ἐξαιρεθεῖσαν ὑπερπεσεῖν τοῦ τείχους.

Προστιθέασι δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μεταστάσεων μεταβολὰς ἐπιπλέον τὴν ἀθαυμαστίαν ἡμῖν κατασκευάζειν ἐθέλοντες, ἣν ὑμνεῖ Δημόκριτος, καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι πάντες· παράκειται γὰρ τῷ ἀθαμβεῖ, καὶ ἀταράχῳ, καὶ ἀνεκπλήκτῳ. Οἷον Ἰβήρων μὲν τῶν ἑσπερίων εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πόντου, καὶ τῆς Κολχίδος τόπους μετῳκισμένων, u) οὓς καὶ ὁ Ἀράξης, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος, ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ὁρίζει· Κῦρος δὲ μᾶλλον, καὶ τὰ ὄρη τὰ Μοσχικά· Αἰγυπτίων δ' εἴς τε Αἰθίοπας καὶ Κόλχους· Ἐνετῶν δ' ἐκ Παφλαγονίας ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν. ἅπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐθνῶν συνέβη, Ἰώνων τε, καὶ Δωριέων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ Αἰολέων. καὶ Αἰνιᾶνες οἱ νῦν Αἰτωλοῖς ὅμοροι, περὶ τὸ x) Δώτιον ᾤκουν, καὶ τὴν Ὄσσαν μετὰ y) Περαιβῶν·

u) οὓς καὶ ὁ Ἀράξης] Sic Casaub. legit. Medic. et Gemist. Pleth. ἃς χ' ὁ Ἀράξης. rel. et Ed. perperam Χοαράξης. x) Δώτιον] Sic Breguignius et Thyrwhitt in Coniectur. in Strab. p. 3. legunt pro vulg. Δάτιον, quod omnes Codd. tuentur. y) Περαιβῶν] Stroz. Περραιβῶν.

ad xx etiam ſtadia usque inundatos, et triremem quandam e navali ablatam ſupra muros decidiſſe.

His mutationes addantur peregrinatione gentium conſecutae, ad maiorem admirationis vacuitatem parandam: quam, quia ſtupore ac perturbationibus liberat, valde praedicavit Democritus, aliique Philoſophi. Ut quod Iberi occidentales in loca ultra Pontum et Colchidem commigrarunt, quos etiam Araxes, ut ait Apollodorus, ab Armenia ſeparat: verius autem Cyrus et Moſchici montes: Aegyptii in Aethiopiam et ad Colchos: Heneti e Paphlagonia ad Adriam. Quae eadem Graecis quoque evenerunt gentibus, Ionibus, Doribus, Achaeis, Aeolibus: et Aenianes Aetolis nunc finitimi, ad Dotium habitaverunt et Oſſam inter Perrhaebos:

βῶν· καὶ αὐτοὶ δὲ Περαιβοὶ μετανάσται τινές. Πλήρης δέ ἐστι τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ἡ νῦν ἐνεστῶσα πραγματεία· τινὰ μὲν οὖν καὶ πρόχειρα τοῖς πολλοῖς εἰσίν. αἱ δὲ τῶν Καρῶν, καὶ Τρήρων, καὶ Τεύκρων μεταναστάσεις, καὶ Γαλατῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν ἡγεμόνων οἱ ἐπιπολὺ ἐκτοπισμοὶ, Μάδυός τε τοῦ Σκυθικοῦ, καὶ Τεαρκῶ τοῦ Αἰθίοπος, καὶ Κώβου τοῦ [z] Τρῆρος, καὶ Σεσώστριος, καὶ Ψαμμιτίχου τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Περσῶν τῶν ἀπὸ Κύρου μέχρι Ξέρξου, οὐχ ὁμοίως ἐν ἑτοίμῳ πᾶσιν εἰσίν. Οἵ τε Κιμμέριοι, οὓς καὶ [a] Τρήρωνας ὀνομάζουσιν, ἢ ἐκείνων τὶ ἔθνος, πολλάκις ἐπέδραμον τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Πόντου, καὶ τὰ συνεχῆ αὐτοῖς, ποτὲ μὲν ἐπὶ Παφλαγόνας, ποτὲ δὲ καὶ Φρύγας ἐμβαλόντες· ἡνίκα Μίδαν αἷμά τι ταύρου πιόντα φασὶν ἀπελθεῖν εἰς τὸ χρεών. Λύγδαμις δὲ [b] τοὺς αὐτοῦ ἄγων, μέχρι Λυδίας καὶ Ἰωνίας ἤλασε, καὶ Σάρδεις εἷλεν· ἐν Κιλικίᾳ δὲ διεφθάρη. Πολλάκις δὲ καὶ οἱ Κιμμέριοι καὶ οἱ Τρῆρες

z) Τρῆρος] Sic Venet.; Reg. Τρωρός. vulgo Τρώος. a) Τρήρωνας] Τρῆρας Stroz. Vat. A. B. Venet. b) τοὺς αὐτοῦ] τοὺς αὐτοὺς Casaub. coni.

bos: ſed et ipſi Perrhaebi peregrini ſunt. Atque noſtrum inſtitutum refertum eſt huiusmodi exemplis. Quaedam horum in promptu ſunt omnibus. Migrationes autem Carum, Trerum, Teucrorum, Galatarum, ducumque longinquae peregrinationes, Madyis Scythae, Tearco Aethiopis, Cobi e Trerum gente, Seſoſtris ac Pſammitichi Aegyptiorum, Perſarum a Cyro usque ad Xerxem, non itidem omnibus notae ſunt. Ac Cimmerii quos et Trerones appellant, aut quaedam eorum natio, ſaepe incurſiones fecerunt in dextram Ponti partem et iis contigua, modo in Paphlagoniam, alias in Phrygiam irrumpentes: quando etiam Midas tauri poto ſanguine obiit. Lygdamis vero ſuos ducens usque ad Lydiam et Ioniam eſt progreſſus, ac Sardes cepit, periit in Cilicia. Saepe autem Cim-

Τρῆρες ἐποιήσαντο τὰς τοιαύτας ἐφόδυς· τὺς δὲ Τρῆρας καὶ Κῶβον ὑπὸ Μάδυος τὸ τελευταῖον ἐξελαθῆναί φασι τῦ τῶν Κιμμερίων βασιλέως. Ταῦτα μὲν εἰρήσθω πρὸς ἅπασαν κοινῆ τὴν περίοδον τῆς γῆς ἔχοντα οἰκεῖαν ἱϛορίαν.

Ἐπάνιμεν δ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἀφ' ὧν παρέβημεν. Τῦ γὰρ Ἡροδότυ μηδένας Ὑπερβορέυς εἶναι φήσαντος, μηδὲ γὰρ Ὑπερνοτίυς λέγοι ἄν, φησὶν εἶναι [c] τὴν ἀπόδειξιν ὁμοίαν ὁ Ἐρατοσθένης τῷ σοφίσματι τέτῳ, εἴ τις λέγοι μηδένας εἶναι ἐπιχαιρεκάκυς, μηδὲ γὰρ ἐπιχαιραγάθυς· κατὰ τύχην τὲ εἶναι καὶ Ὑπερνοτίυς· pag. 62. κατὰ γῦν τὴν Αἰθιοπίαν μὴ [d] ἐπιπνεῖν νότον, ἀλλὰ καὶ κατωτέρω. Θαυμαϛὸν δ' εἰ καθ' ἕκαϛον κλίμα πνέοντος ἀνέμυ, καὶ πανταχῦ τῦ ἀπὸ μεσημβρίας νότυ προσαγορευμένυ, ἔϛι τὶς οἴκησις ἐν ᾗ τῦτο μὴ συμβαίνει. Τὐναντίον γὰρ ὐ μόνον Αἰθιοπία ἔχοι ἂν

 τὸν

c) τὴν ἀπόδειξιν ὁμοίαν] In Mss. et ed. τὴν ἀπόδειξιν, καὶ ὁμοίαν. Delevi coni. copul. καὶ, autore Caſaub. Eleganter Tyrwhitt. l. c. p. 4. totum locum ita refinxit: μηδὲ γὰρ Ὑπερνοτίυς· γελοῖαν φησὶν εἶναι κ. τ. λ. d) ἐπιπνεῖν] πνεῖν Reg. Vat. A. B. Venet.

Cimmerii et Treres huius-modi ſecerunt incurſiones: ac Treras et Cobum tandem a Madye Cimmeriorum rege expulſos aiunt. Atque haec dicta ſunt hoc loco, quorum hiſtoriae proprie ad totius terrae ambitum in univerſum pertinent.

Referat nunc ſe eo noſtra unde egreſſa eſt oratio, et perſequamur ſequentia. Dixerat Herodotus nullos eſſe Hyperboreos, nam ne Hypernotios quidem eſſe. Id argumentum Eratoſthenes ſimile ait eſſe cavillo iſti, quo negantur eſſe qui malis alienis gaudeant, quia non ſint qui bonis alienis gaudeant: fortaſſis etiam eſſe Hypernotios; nam in Aethiopia et locis adhuc inferioribus non ſpirare Auſtrum. Atqui mirum eſt, cum in quovis climate ventus ſpiret, et ubique is qui flat a meridie Auſter vocetur, eſſe aliquam habitationem huius expertem. Contra enim non modo Aethiopia

τὸν καθ' ἡμᾶς νότον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτέρω πᾶσα μέχρι τῦ ἰσημερινῦ. Εἰδ' ἄρα τὶ τῦ Ἡροδότυ, τῦτ' ἐχρῆν ἀντιᾶσθαι, ὅτι τὺς Ὑπερβορέυς τύτυς ὑπέλαβε [e] λέγεσθαι, παρ' οἷς ὁ Βορέας ἐ πνεῖ. καὶ γὰρ εἰ οἱ ποιηταὶ μυθικώτερον ὕτω φασὶν, [f] οἱ γ' ἐξηγύμενοι, τὸ ὑγιὲς ἂν ἀκύσαιεν, Ὑπερβορέυς τὺς βορειοτάτυς φασὶ λέγεσθαι· ὅρος δὲ τῶν μὲν βορείων ὁ πόλος, τῶν δὲ νοτίων ὁ ἰσημερινὸς, καὶ τῶν ἀνέμων δ' ὁ αὐτὸς ὅρος. Ἑξῆς δὲ λέγει πρὸς τὺς φανερῶς πεπλασμένα καὶ ἀδύνατα λέγοντας· τὰ μὲν γὰρ ἐν μύθυ σχήματι, τὰ δ' ἱςορίας· περὶ ὧν ὑκ ἄξιον μεμνῆσθαι, ὑδ' ἐκεῖνον ἐχρῆν ἐν ὑποθέσει τοιαύτῃ φλυάρυς σκοπεῖν. Ἡ μὲν ὖν πρώτη διέξοδος αὐτῷ τῶν ὑπομνημάτων τοιαύτη.

KEΦ.

e) λέγεσθαι] γενέσθαι Bemb. Stroz. Vat. B. f) οἱ γ' ἐξηγύμενοι] ita Bemb. Stroz. Vat. A. B. vulgo οἱ τ' ἐξηγ.

pia nostrum sentit Austrum, sed et superiores omnes usque ad aequinoctialem regiones. Quod cum ita sit, id in Herodoto erat reprehendendum, quod eos existimavit vocari Hyperboreos, apud quos non spiret Boreas. Nam tametsi fabulosius poëtae ista dicunt, atque eorum interpretes, id tamen audiendum erat, quod est rectius: scilicet Hyperborei, ut aiunt, ii dicuntur, qui maxime sunt omnium septentrionales: porro septentrionalium terminus est polus, meridionalium aequinoctialis, idemque est ventorum terminus. Secundum haec Eratosthenes disputat contra eos, qui perspicue falsa et impossibilia dixerunt, sive fabulae, sive historiae forma: quae quidem indigna sunt mentione, neque ipsum in tractatione talis materiae decebat nugas referre. Haec ergo est primi eius commentariorum explicatio.

CAP.

ΚΕΦ. Δ.

Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ πειρᾶται διόρθωσίν τινα ποιεῖσθαι τῆς γεωγραφίας, καὶ τὰς ἑαυτοῦ [g] λέγει ὑπολήψεις· πρὸς ἃς πάλιν εἰ ἔστι τις ἐπανόρθωσις, πειρατέον προσφέρειν. Τὸ μὲν οὖν τὰς μαθηματικὰς ὑποθέσεις ἄγειν καὶ φυσικὰς, εὖ λέγεται· καὶ ὅτι εἰ σφαιροειδὴς ἡ γῆ καθάπερ καὶ ὁ κόσμος περιοικεῖται, καὶ τ' ἄλλα τὰ τοιαῦτα. Εἰ δὲ τηλικαύτη, ἡλίκην αὐτὸς εἴρηκεν, [h] οὐχ ὁμολογοῦσιν. Οἱ ὕστερον δ' ἐπαινοῦσι τὴν ἀναμέτρησιν· ὅμως δὲ πρὸς τὴν σημείωσιν τῶν κατὰ τὰς οἰκήσεις ἑκάστας φαινομένων προσχρῆται τοῖς διαστήμασιν ἐκείνοις Ἵππαρχος, ἐπὶ τοῦ διὰ Μερόης καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Βορυσθένους μεσημβρινοῦ μικρὸν παραλλάττειν φήσας παρὰ τὴν ἀλήθειαν. Καὶ περὶ τοῦ σχήματος δ' ἐν τοῖς ἑξῆς διὰ

g) λέγει] Sic praeter Reg. omnes Codd. et Interpr. prior. vulgo λέγειν. h) οὐχ ὁμολογοῦσιν — ἐπαινοῦσι] Casaub ita legendum suadet: οὐχ ὁμολογοῦσιν οἱ ὕστερον οὐδ' ἐπαινοῦσι κ. τ. λ. forte legi posset: οὐχ ὁμολ. οἱ ὕστερον· ἐπαινοῦσι δὲ —

CAP. IV.

Secundo libro quandam molitur Geographiae correctionem, et suas proponit sententias: quibus ipsis an aliqua possit adhiberi emendatio, tentandum est. Id quidem recte dicitur, quod mathematica et physica postulata sint usurpanda: et quod terra per orbem inhabitetur, siquidem sicut totum universum, ipsa quoque globi habeat figuram; aliaque id genus. Utrum vero ea sit, quam ipse ponit, quantitas, non convenit inter scriptores. Posteriores quidem dimensionem eius laudant: tamen Hipparchus ad annotanda, quae secundum habitationes diversa in rebus coelestibus observantur, adhibens ab eo tradita intervalla, in Meroës, Alexandrae et Borysthenis meridiano eum non nihil ait a vero deviasse. Deinceps de figura pluribus disserit, ac demonstrans terram

διὰ πλειόνων· καὶ δεικνὺς, ὅτι σφαιροειδὴς καὶ ἡ γῆ σὺν τῇ ὑγρᾷ φύσει, καὶ ὁ οὐρανὸς, ἀλλοτριολογεῖν ἂν δόξειεν· ἀρκεῖ γὰρ τὸ ἐπὶ μικρόν.

Ἑξῆς δὲ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζων φησὶν, ἀπὸ μὲν Μερόης [i] ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ
pag. 63. μέχρι Ἀλεξανδρείας εἶναι μυρίους· ἔνθεν δὲ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον περὶ ὀκτακισχιλίους ἑκατὸν σταδίους· εἶτ' εἰς Βορυσθένη πεντακισχιλίους· εἶτ' ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν διὰ Θούλης (ἥν φησι Πυθέας ἀπὸ μὲν τῆς Βρεττανικῆς ἓξ ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχειν πρὸς ἄρκτον, ἐγγὺς δ' εἶναι τῆς πεπηγυίας θαλάττης) ἄλλους ὡς μυρίους χιλίους πεντακοσίους. Ἐὰν οὖν ἔτι προσθῶμεν ὑπὲρ τὴν Μερόην ἄλλους τρισχιλίους τετρακοσίους, ἵνα καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων νῆσον ἔχωμεν, καὶ τὴν κινναμωμοφόρον, καὶ τὴν Ταπροβάνην, ἔσεσθαι σταδίους τρισμυρίους ὀκτακισχιλίους.

Τὰ μὲν οὖν ἄλλα διαστήματα δεδόσθω αὐτῷ· ὡμολόγηται γὰρ ἱκανῶς. τὸ δ' ἀπὸ τοῦ Βορυσθένους ἐπὶ

i) ἐπὶ τοῦ] Sic optime Cod. Med. vulgo ἀπὸ τοῦ.

ram una cum aquae elemento globum conſtituere, ſicut coelum, extra propoſitum vagari videtur. Haec enim paucis expedire oportuit.

Porro latitudinem terrae definiens iuxta meridiani circulum qui Meroën transit, a Meroë pronuntiat usque ad Alexandrinum eſſe CCIƆƆ ſtadia: inde ad Hellespontium ad VIII CIƆ atque C ſtadia: hinc ad Boryſthenem IƆƆ, deinde ad circulum qui per Thulen transit (quam Pytheas a Britannia inſula ait ſex dierum navigationem abeſſe verſus ſeptentrionem, vicinam congelato mari) alia CCICƆ CIƆ IƆ ſtadia. Quod ſi adhuc addamus ultra Meroën alia III CIƆ CCCC ſtadia, ut etiam Aegyptiam inſulam, Cinnamomiſeram regionem, ac Taprobanam complectamur, fore in univerſum ſtadia XXXVIII*es* millia.

Ac reliqua ſane intervalla, quia ſatis de iis convenit, concedamus ita habere. Quis autem mentis compos intervallum, quod a Boryſthene ad

ἐπὶ τὸν διὰ Θέλης κύκλον, τίς ἂν δοίη νῦν ἔχων; ὅ τε γὰρ ἱςορῶν τὴν Θέλην Πυθέας ἀνὴρ ψευδέςατος ἐξήτασαι· καὶ οἱ τὴν Βρετανικὴν καὶ Ἰέρνην ἰδόντες, ὐδὲν περὶ τῆς Θέλης λέγεσιν, ἄλλας νήσες λέγοντες μικρὰς περὶ τὴν Βρετανικήν. [k] Αὕτη δὲ ἡ Βρετανικὴ τὸ μῆκος [l] ἴση πώς ἐςι τῇ Κελτικῇ παρεκτεταμένη, τῶν πεντακισχιλίων ὐ μείζων ςαδίων, καὶ τοῖς ἄκροις τοῖς ἀντικειμένοις ἀφοριζομένη. Ἀντίκειται γὰρ ἀλλήλοις τά τε ἑῶα ἄκρα τοῖς ἑώοις, καὶ τὰ ἑσπέρια τοῖς ἑσπερίοις· καὶ τά γε ἑῶα ἐγγὺς ἀλλήλων ἐςὶ μέχρις ἐπόψεως, τό τε Κάντιον, καὶ αἱ τῦ Ῥήνυ ἐκβολαί. Ὁ δὲ πλειόνων ἢ δισμυρίων ἀποφαίνει τὸ μῆκος τῆς νήσυ, καὶ τὸ Κάντιον ἡμερῶν τινων πλῦν ἀπέχειν τῆς Κελτικῆς φησι. Καὶ τὰ περὶ τὺς Ὠςιαίυς δὲ, καὶ τὰ πέραν τῦ Ῥήνυ τὰ μέχρι Σκυθῶν, πάντα κατέψευςαι τῶν τόπων. Ὅςτις ὖν περὶ τῶν γνωριζομένων τόπων τοσαῦτα ἔψευςαι, σχολῇ γ' ἂν

L 5

k) Αὕτη δὲ ἡ Βρ.] Sic lego cum Casaub. Mss. αὕτη τε ἡ Βρ. vulgo αὕτη τε καὶ ἡ Βρ. l) ἴση πώς] ἴσα; πῶς Reg.

ad Thulen ponit, pro vero iudicabit? cum et Pytheas, qui Thules historiam retulit, homo mendacissimus sit inventus, et qui Iberniam et Britanniam viderunt, nihil de Thule dicant, sed alias quasdam parvas circa Britanniam insulas commemorent. Et ipsa Britannia longitudine fere aequalis est Celticae iuxta porrectae, non amplius IↃↃ stadiorum, atque extremitatibus oppositae regionis definitur. Opponuntur enim invicem orientales orientalibus, atque occiduae occidentalibus: adeoque orientales propinquae invicem sunt, ita, ut altera ab altera conspici possit, Cantium inquam et Rheni ostia. At ille insulam xx stadiorum millibus longiorem facit, aitque Cantium aliquot dierum navigatione abesse a Celtica. De Ostiaeis etiam, et quae trans Rhenum sunt ad Scythiam usque locis, omnia falsa perhibuit; ut qui tam multa de iis mentitus sit quae nota sunt omnibus, non facile videatur de iis

ἂν περὶ τῶν ἀγνοȣμένων παρὰ πᾶσιν ἀληθεύειν δύναιτο.

Τὸν δὲ διὰ τȣ̃ Βορυσθένȣς παράλληλον, τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ διὰ τῆς Βρετανικῆς εἰκάζȣσιν Ἵππαρχός τε καὶ ἄλλοι, ἐκ τȣ̃ τὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ τὸν διὰ Βυζαντίȣ, τῷ διὰ Μασσαλίας· ὃν γὰρ λόγον εἴρηκε τȣ̃ ἐν Μασσαλίᾳ γνώμονος πρὸς τὴν σκιὰν, τὸν αὐτὸν καὶ Ἵππαρχος κατὰ τὸν ὡμώνυμον καιρὸν εὑρεῖν ἐν τῷ Βυζαντίῳ φησίν. ἐκ Μασσαλίας δὲ εἰς μέσην τὴν Βρετανικὴν ȣ̓ πλέον ἐςὶ τῶν πεντακισχιλίων ςαδίων. ἀλλὰ μὴν ἐκ μέσης τῆς Βρετανικῆς ȣ̓ πλέον τῶν τετρακισχιλίων προελθὼν, εὕροι ἂν οἰκήσιμον ἄλλως πως (τȣ̃το δ' ἂν εἴη τὸ περὶ τὴν Ἰέρνην·) ὥς τε τὰ ἐπέκεινα εἰς ἃ ἐκτοπίζει τὴν Θȣ́λην, ȣ̓κέτ' οἰκήσιμα. Τίνι δ' ἂν καὶ ςοχασμῷ λέγοι τὸ ἀπὸ τȣ̃ διὰ Θȣ́λης ἕως τȣ̃ διὰ Βορυσθένȣς μυρίων καὶ χιλίων πεντακοσίων, ȣ̓χ ὁρῶ.

Διαμαρτὼν δὲ τȣ̃ πλάτȣς, ἠνάγκαςαι καὶ τȣ̃ μήκȣς ἀςοχεῖν. Ὅτι μὲν γὰρ πλέον ἢ διπλάσιον τὸ γνώ-

iis vera traditurus, quae ab omnibus ignorantur.

Iam parallelum qui per Borysthenem transit, eundem esse cum Britannico Hipparchus aliique inde coniiciunt, quod idem parallelus est Byzantii ac Massiliae: nam quam Eratosthenes umbrae ad gnomonem rationem Massiliae adscripsit, eandem se sub eiusdem nominis tempus Byzantii observasse Hipparchus scribit. Iam a Massilia in mediam Britanniam non amplius est ɪↄↄ stadiis. Atqui e Britannia media non amplius IV stadiorum progressus millia, terram inveniet, quae vix habitari possit (et haec erit circa Hiberniam,) ut ulteriora ista, in quae ille Thulen reiicit, non iam habitari possint. Qua etiam ductus coniectura dixerit inter Thules et Borysthenis circulum ccɪↄↄ ac cɪↄɪↄ stadia interesse, non video.

Caeterum a latitudine aberrans, necessario etiam in longitudine designanda est allucinatus. Nam cognitam longitudinem cognita latitudine

γνώριμον μῆκος ἐςὶ τοῦ γνωρίμου πλάτους, ὁμολογοῦσι καὶ pag. 61 οἱ ὕςερον καὶ τῶν ἄλλων οἱ χαριέςατοι· λέγω δὲ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς ἐπὶ τὰ ἄκρα [m] τῆς Ἰβηρίας, καὶ ἀπὸ τοῦ Αἰθιόπων ἕως τοῦ κατὰ Ἰέρνην κύκλου. Ὁρίσας δὲ τὸ λεχθὲν πλάτος, τὸ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων Αἰθιόπων μέχρι τοῦ διὰ Θούλης, ἐκτείνει πλέον ἤδη τὸ μῆκος, ἵνα ποιήσῃ πλέον ἢ διπλάσιον τοῦ λεχθέντος πλάτους. Φησὶ δ' οὖν, τὸ μὲν τῆς Ἰνδικῆς μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὸ ςενώτατον, ςαδίων μυρίων ἑξακισχιλίων· τὸ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀκρωτήρια τεῖνον, τρισχιλίοις εἶναι μεῖζον· τὸ δὲ ἔνθεν ἐπὶ Κασπίους πύλας μυρίων τε καὶ τετρακισχιλίων· εἶτ' ἐπὶ τὸν Εὐφράτην μυρίων· ἐπὶ δὲ τὸν Νεῖλον ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου πεντακισχιλίων· ἄλλους δὲ χιλίους καὶ [n] τριακοσίους μέχρι Κανωβικοῦ ςόματος· εἶτα μέχρι τῆς Καρχηδόνος μυρίους τρισχιλίους πεντακοσίους· εἶτα μέχρι ςηλῶν ὀκτακισχιλίους τοὐλάχιςον· ὑπεραί-

m) τῆς Ἰβηρίας καὶ ἀπὸ τοῦ Αἰθ.] In Mstis et Ed. τῆς Ἰβ. τοῦ Αἰθ. Emendavi h. l. iuxta sententiam Casaub. n) τριακοσίους] Sic ex ipso Strabone Lib. XVII. p. 1140. ed. Almelov. monente quoque Gossellino in *Géographie des Grecs analysée* p. 13. scripsi pro πεντακοσίους vulg.

dine duplo esse ampliorem, cum posteriores, tum reliquorum etiam elegantissimus quisque confitetur: ab extremis Indiae usque ad ultimos Hispaniae fines longitudinem, ab extremis Aethiopibus usque ad Thulen latitudinem dico. Hanc ille postquam definiit, longitudinem porro extendit, ut amplius dupla eius ad latitudinem efficiat proportionem. Itaque inquit, Indiam usque ad Indum fluvium, ubi est arctissima, porrigi per XVI stadiorum millia: quae ad extremas pertinent partes, tribus stadiorum millibus amplius: inde ad Caspias usque portas, XIV millia: hinc ad Euphratem CCIↃↃ: ab hoc ad Nilum IↃↃ: rursum usque ad Canopicum ostium CIↃCCC: atque hinc Carthaginem usque XIII*es* millia: indeque ad columnas Herculis VIII minimum millia: summam ergo

ὑπεραίρειν δὲ τῶν ἑπτὰ μυριάδων [o] ὀκτακοσίοις. δεῖν δὲ ἔτι προσθεῖναι τὸ ἐκτὸς Ἡρακλείων στηλῶν κύρτωμα τῆς Εὐρώπης, ἀντικείμενον μὲν τοῖς Ἴβηρσι, προπεπτωκὸς δὲ πρὸς τὴν Ἑσπέραν, οὐκ ἔλαττον σταδίων τρισχιλίων· καὶ τὰ ἀκρωτήρια τά τε ἄλλα καὶ τὸ τῶν Ὠστιδαμνίων, ὃ καλεῖται [p] Κάλβιον, καὶ τὰς κατὰ τοῦτο νήσους, ὧν τὴν ἐσχάτην Οὐξισάμην φησὶ Πυθέας ἀπέχειν ἡμερῶν τριῶν πλοῦν. Ταῦτα δ' εἰπών, τὰ τελευταῖα οὐδὲν πρὸς τὸ μῆκος συντείνοντα προσέθηκε τὰ περὶ τῶν ἀκρωτηρίων, καὶ τῶν Ὠστιδαμνίων, καὶ τῆς Οὐξισάμης, καὶ ὧν φησὶ νήσων· ταῦτα γὰρ [q] πάντα προσάρκτιά ἐστι, καὶ Κελτικά, καὶ οὐκ Ἰβηρικά, μᾶλλον δὲ Πυθέου πλάσματα. Προστίθησι τοῖς εἰρημένοις τοῦ μήκους διαστήμασιν, ἄλλους σταδίους δισχιλίους μὲν πρὸς τῇ δύσει, δισχιλίους δὲ πρὸς τῇ ἀνατολῇ, ἵνα σώσῃ [r] τὸ πλέον ἢ ἥμισυ τοῦ μήκους τὸ πλάτος εἶναι.

Παρα-

o) ὀκτακοσίοις] ὀκτακοσίους Vat. A. B. p) Κάλβιον] Κάβλιον Reg. Stroz. Vat. A. B. q) πάντα — ἐστι] πάντα φησι προσάρκτια, Vat. A. B. Venet. r) τὸ πλέον ἢ ἥμισυ] ita Vat. A. B. vulg. τὸ πλέον ἥμισυ. Casaub coni. οὐ πλέον ἢ ἥμισυ. Forte leg. τὸ πλ. ἢ ἥμ. τὸ μῆκος τοῦ πλάτους· ut existimat quoque Breguignius.

ergo fieri stadiorum LXXcs millium et octingentorum: addendam vero adhuc esse Europae curvitatem extra columnas, quae Hispanis opposita vergit ad occasum, non minor tribus stadiorum millibus, et extremitates cum alias, tum Ostidamniorum, quod appellatur Calbium, eique adiacentes insulas, quarum ultimam Uxisamam Pytheas ait abesse tridui navigatione. Haec ille differens, ultima ista nihil ad longitudinem pertinentia adiecit de promontoriis, et Ostidamniis et Uxisama, ac quas memorat insulis: atque haec versus septentrionem sita, et Celtica sunt, non Hispanica, imo Pytheae potius sunt figmenta. Deinde ad haec longitudinis spatia alia duo stadiorum millia occidenti, totidem orienti adiicit, ut latitudinem longitudinis non aequare semissem teneat.

Pluri-

Παραμυθούμενος δ' ἐπὶ πλέον, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστὶ τὸ ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν διάστημα μεῖζον λέγειν· [s] κατὰ φύσιν φησὶν εἶναι ἀπὸ τῆς ἕω πρὸς τὴν ἑσπέραν μακροτέραν εἶναι τὴν οἰκουμένην, [t] .... καθάπερ εἰρήκαμεν, ὡς οἱ μαθηματικοί [u] φασι, κύκλον συνάπτειν, συμβάλλουσαν ἑαυτὴν ἑαυτῇ· ὥστ' εἰ μὴ τὸ μέγεθος τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους ἐκώλυε, κἂν πλεῖν ἡμᾶς ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου, τὸ λοιπὸν μέρος παρὰ τὸ λεχθὲν διάστημα, ὑπὲρ τὸ τρίτον μέρος ὂν τοῦ ὅλου κύκλου· εἴπερ ὁ διὰ Θινῶν ἐλάττων ἐστὶν εἴκοσι μυριάδων· pag. 65.
ὅπου πεποιήμεθα τὸν εἰρημένον σταδιασμὸν ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς εἰς τὴν Ἰβηρίαν .... Οὐδὲ ταῦτα οὖν εὖ λέγει· οὗτος γὰρ ὁ λόγος [x] τὰ μὲν περὶ τῆς εὐκράτου, καὶ καθ'

s) κατὰ φύσιν φησὶν] Sic omnes Codd. in edit. φησὶν deest. t) .... καθάπερ εἰρήκαμεν] Casaub. supplendum censet τὴν γὰρ μεγάλην θαλάτταν, καθάπερ κ. τ. λ. Seidel. V. C. vero in Fragm. Eratosth. p. 75. τὴν γὰρ ἔξω θαλάτταν, καθάπερ — u) φασι] ita vet. Interpr. vulgo φησι. x) τὰ μὲν περὶ τῆς εὐκράτου] ita Stroz. Vat. A. B. Venet. vulg. τὰ τῆς μὲν περὶ τ. ε. Totum locum autem Seidel. l. c. p. 76. ita restituere tentat: οὗτος γὰρ ὁ λόγος, τὰ μὲν περὶ τῆς εὐκράτου, καὶ καθ' ἡμᾶς ζώνης, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη ἐστὶ, γένοιτ' ἂν κατὰ τοὺς μαθηματικούς· περὶ δὲ τῆς οἰκουμένης συμπαραδηλοῦν, ποῖόν τι καὶ πόσον μέρος τῆς ὅλης γῆς ἐστὶ, τοῦτο οἰκεῖον τῷ γεωγράφῳ.

Pluribus deinde verbis persuadere nititur natura ita esse comparatum, ut intervallum ab ortu ad occasum reliquo sit maius: id quoque addit, terrae habitatae eandem esse naturam, ut ab oriente in occidentem longius sit intervallum .... sicut et ante diximus circulum scribere, uti mathematici loqui solent, atque in se redire. Itaque, nisi Atlantici maris obstaret magnitudo, posse nos navigare per eundem parallelum ex Hispania in Indiam, id quod reliquum est ultra dictam distantiam, quod totius circuli trientem excedit: siquidem circulus per Thinas ductus minor est ducentis milliaribus, ubi nos stadia dimensi sumus ex India in Hispaniam. .... Neque haec recte dicit. Namque hoc argumentum de temperata, seu nostra

καθ' ἡμᾶς ζώνης λέγοιτ' ἂν κατὰ τὰς μαθηματικὰς, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη ἐςι. περὶ δὲ τῆς οἰκουμένης, ... καλοῦμεν γὰρ οἰκουμένην ἣν οἰκοῦμεν καὶ γνωρίζομεν· ἐνδέχεται δὲ ἐν τῇ αὐτῇ εὐκράτῳ ζώνῃ καὶ δύο οἰκουμένας εἶναι, [y] ἢ καὶ πλείους, εἰ καὶ μάλιςα ἐγγὺς τοῦ διὰ Θινῶν κύκλου τοῦ διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους γραφομένου. Πάλιν δὲ ἐπιμένων τῇ περὶ τοῦ σφαιροειδῆ τὴν γῆν εἶναι ἀποδείξει τῆς αὐτῆς ἐπιτιμήσεως ἂν τυγχάνοι. Ὡς δ' αὔτως καὶ πρὸς τὸν Ὅμηρον οὐ παύεται περὶ τῶν αὐτῶν διαφερόμενος.

Ἑξῆς δὲ περὶ τῶν ἠπείρων εἰπὼν γεγονέναι πολὺν λόγον, καὶ τοὺς μὲν τοῖς ποταμοῖς διαιρεῖν αὐτὰς, τῷ τε Νείλῳ καὶ τῷ Ταναΐδι, νήσους ἀποφαίνοντας· τοὺς δὲ τοῖς ἰσθμοῖς, τῷ τε μεταξὺ τῆς Κασπίας καὶ τῆς Ποντικῆς θαλάσσης, καὶ τῷ μεταξὺ τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ τοῦ Ἐκρήγματος· τοὺς δὲ χεῤῥονήσους αὐτὰς λέγειν· οὐχ ὁρᾶν φησι, πῶς ἂν εἰς πράγματα κατα-

y) ἢ καὶ πλείους] ita lego cum Reg. Venet. vulgo ἀεὶ καὶ πλ.

nostra zona, cuius pars terra habitata est, mathematicis relinquendum est. De terra habitata autem . . . . habitatam nempe appellamus eam terram, quam inhabitamus et notam habemus. Possunt autem in eadem temperata zona vel duae habitatae terrae esse, immo et plures, praesertim proxime ad circulum qui per Thinas et Atlanticum mare describitur. Rursum deinde insistens demonstrationi de terrae forma, quam globum referre ait, eandem meretur reprehensionem. Itemque, quod nullum finem facit Homerum iisdem de rebus impugnandi.

Deinde ostendit varias de continentium distinctione sententias fuisse, alios eas fluviis divisisse Nilo ac Tanai, itaque insulas effecisse: alios isthmis, qui sunt inter Caspium ac Ponticum mare, et inter rubrum mare ac Ecregma: alios eas pro peninsulis habere. Ad haec ille ait se non videre, quomodo ea quaestio ad

[z] κατασρέφοιτο ἡ ζήτησις αὕτη, ἀλλὰ μόνον ἐςὶν διαιτώντων μᾶλλον κατὰ Δημόκριτον εἶναι. μὴ ὄντων γὰρ ἀκριβῶν ὅρων καθάπερ Κολυττοῦ καὶ Μελίτης (οἷον ςηλῶν ἢ περιβόλων,) τῦτο μὲν ἔχειν φάναι ἡμᾶς, ὅτι, τῦτο μέν ἐςι Κολυττὸς, τυτὶ δὲ Μελίτη, τοὺς ὅρυς δὲ μὴ ἔχειν εἰπεῖν. Διὸ καὶ [a] συμβαίνειν κρίσεις πολλάκις περὶ χωρίων τινῶν· καθάπερ Ἀργείοις μὲν καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ Θυρέας, Ἀθηναίοις δὲ καὶ Βοιωτοῖς περὶ Ὠρωπῦ. [b] Ἄλλως τε τοὺς Ἕλληνας τὰς τρεῖς ἠπείρυς ὀνομάσαι, οὐκ εἰς τὴν οἰκυμένην ἀποβλέψαντας, ἀλλ' εἴς τε τὴν σφετέραν, καὶ τὴν ἀπαντικρὺ τὴν Καρικὴν, ἐφ' ᾗ νῦν Ἴωνες καὶ οἱ ἑξῆς· χρόνῳ δὲ ἐπιπλέον προϊόντας ἀεὶ καὶ πλειόνων γνωριζομένων χωρῶν, εἰς τῦτο κατατρέψαι τὴν διαίρεσιν. Πότερον ὖν οἱ πρῶτοι διορίσαντες τὰς τρεῖς, ἵνα ἀπὸ τῶν

z) κατασρέφοιτο] Reg. Venet. Interpr. prior κατασρέφει. Ald. Basil. κατασρέφοιο. a) συμβαίνειν κρίσεις] Sic optime Bemb. Vat. A. B. vulgo συμβαίνει κρίσις. b) Ἄλλως τε] In Mss. Stroz. Vat. A. B. Venet. leguntur ante ista verba: καὶ τοιαῦτά τινα εἰπεῖν ἀνατρέπει καὶ αὐτὰ ὡς ὐκ ὀρθῶς ῥηθέντα.

ad rem pertineat, sed eam tantum esse hominum altercantium litem, secundum Democriti illud. Non posse enim praecise eas distingui, cum non possint certi termini nominari, ut columnae verbi gratia aut moenia, quo modo inter Colyttum et Meliten distinguimus, atque hoc esse Colyttum illud Melitam pronunciamus. Eandem causam esse, quod saepe de quibusdam locis orta est controversia, ut Argivis ac Spartanis de Thyrea, Athenienfibus ac Boeotis de Oropo. Ipsos vero alioqui Graecos tres continentes ea occasione nominasse, non respectu terrae habitatae, sed suae et eius, quae opposita est, Caricae nimirum, in qua nunc Iones ac caeterae gentes degunt: successu deinde temporis paulatim eos ulterius progressos, plures regiones cognovisse, tandemque in ista subsitisse divisione. Utrum ergo ii, qui principes trium continentium divisionem instituerunt (ut a primis ordi-

τῶν ἐσχάτων ἄρξωμαι διαιτῶν τὴν ἔριν μὴ κατὰ Δημόκριτον, ἀλλὰ κατ' αὐτὸν, οὗτοι ἦσαν οἱ πρῶτοι τὴν σφετέραν ἀπὸ τῆς ἀντικειμένης τῆς τῶν Καρῶν διορίσαι ζητοῦντες; ἢ οὗτοι μὲν τὴν Ἑλλάδα ἐπενόουν μόνην, καὶ τὴν Καρίαν, καὶ τὴν ὀλίγην τὴν συνεχῆ; οὔτε δ' pag. 66. Εὐρώπην, οὔτε Ἀσίαν, οὔτε Λιβύην ὡσαύτως; οἱ δὲ λοιποὶ ἐπιόντες ὅσην ἱκανοὶ ἐπιγράψαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἐπίνοιαν, οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τρία [c] μέρη διαιροῦντες; πῶς οὖν οὐ τῆς οἰκουμένης ἐποιοῦντο διαίρεσιν; τίς δὲ τρία μέρη λέγων, καὶ καλῶν ἤπειρον ἕκαστον τῶν μερῶν, οὐ προσεπινοεῖ τὸ ὅλον οὗ τὸν μερισμὸν ποιεῖται; [d] εἰδ' ἐπινοεῖ μὲν μὴ τὴν οἰκουμένην, μέρους δέ τινος τὸν μερισμὸν αὐτῆς ἐποιεῖτο, τίνος ἄν τις μέρους τῆς οἰκουμένης μέρος εἶπε τὴν Ἀσίαν, ἢ τὴν Εὐρώπην, ἢ ὅλως ἤπειρον; Ταῦτα γὰρ εἴρηται παχυμερῶς.

Ἔτι

c) μέρη] abest e Venet. d) εἰδ' ἐπινοεῖ μὲν μὴ τὴν οἰκ.] Secutus sum lect. Reg. Mss. in rel. τὸ μὴ deest.

ordiar, litemque non secundum Democritum, sed ipsum Eratosthenem disceptem) isti erant, qui primo suam terram ab opposita Carum terra distinguere voluere? an potius solam illi ad Graeciam et Cariam, paucaque ei contigua respexerunt, neutiquam vero ad Europam, Asiam et Africam? reliqui autem ad terram habitabilem respicientes quantam describere valuerunt, ii demum auctores sunt huius in tres partes divisionis? Iam quomodo non instituerunt ii terrae habitatae partitionem? Quis autem est qui tres statuat partes, et partium unamquamque continentis nomine appellet, qui non prius totum animo conceperit cuius partitionem aggreditur? Quod si autem non respexit ad totam habitabilem terram, sed tantummodo partem eius aliquam dividere instituit, scire velim, cuius partis terrae habitatae Asia, Europa, aut denique continens pars sit. Haec ergo pingui Minerva dixit.

Illud

Ἔτι δὲ παχυμερέστερον τὸν φήσαντα μὴ ὁρᾶν εἴς τι πραγματικὸν [e] καταστρέφοι τὸ τοὺς ὅρους ζητεῖν, παραθεῖναι τὸν Κολυττὸν καὶ τὴν Μελίτην, εἶτ' εἰς τ' ἀναντία περιτρέπεσθαι. Εἰ γὰρ οἱ περὶ Θυρέας καὶ Ὠρωποῦ πόλεμοι διὰ τὰς τῶν ὅρων ἀγνοίας ἀπέβησαν, εἰς πραγματικόν τι καταστρέφον, τὸ διαχωρίζειν τὰς χώρας· [f] ἢ τοῦτο λέγει, ὡς ἐπὶ μὲν τῶν χωρίων, καὶ νὴ Δία τῶν καθ' ἕκαστα ἐθνῶν πραγματικόν, τὸ διορίζειν ἀκριβῶς, ἐπὶ δὲ τῶν ἠπείρων περιττόν. Καίτοι, οὐδὲ ἐνταῦθα ἧττον οὐδέν· γένοιτο γὰρ ἂν καὶ ἐπὶ τούτων ἡγεμόσι μεγάλοις ἀμφισβήτησις· τῷ μὲν ἔχοντι τὴν Ἀσίαν, τῷ δὲ τὴν Λιβύην, ὁποτέρου δ' ἐστὶν ἡ Αἴγυπτος, δηλονότι ἡ κάτω λεγομένη τῆς Αἰγύπτου χώρα. Κατάιας δέ τις τοῦτο διὰ τὸ σπάνιον, ἄλλως φατέον διαιρεῖσθαι τὰς ἠπείρους κατὰ μέγαν διορισμόν, καὶ πρὸς τὴν οἰκουμένην ὅλην ἀναφερόμενον· καθ'

e) καταστρέφοι] Sic Vat. A. Strov. καταστρέφειν Reg. Vat. B. Venet. f) ἢ τοῦτο λέγει] Sic Vat. A. Venet. Interpr. prior. rel. λέγειν.

Illud adhuc rudius, quod is ipse, qui ait se non videre quomodo ad ullam rem conducere possit terminorum indagatio, Colyttum producit et Melitam, ac deinde in contrarium avertitur. Si enim de Thyrea et Oropo bella ob finium ignorationem orta sunt, nimirum distinctio locorum pertinebit ad res gerendas: nisi fortassis dicat, loca, atque adeo singulis hoc indigentibus, distinguere, id quidem ad negotia tractanda facere, totam autem habitatam terram in continentes dividere, hoc esse rem supervacaneam. Atqui nihil minus hic est: nam summis imperatoribus eam ob rem possit controversia nasci, ut, si alter Asiam possideat, Africam alter, ad utrum pertineat inferior, quae vocatur, Aegyptus. Caeterum hoc omisso, ut quod sit rarum, dicendum est, aliâs divisas esse continentes magnae divisionis ratione, quae totam habitatam terram respiciat, propter quam ne id quidem cu-

καθ' ὃν ἐδὲ τἕτε φροντιστέον, εἰ οἱ τοῖς ποταμοῖς διορίσαντες ἀπολείπεσί τινα χωρία ἀδιόριστα, τῶν ποταμῶν μὴ μέχρι τε ὠκεανε διηκόντων· τὰς μὲν δὴ νήσες ὡς ἀληθῶς ἀπολειπόντων τὰς ἠπείρες.

g 'Επὶ τέλει δὲ τε ὑπομνήματος ἐκ ἐπαινέσας τὲς δίχα διαιρεντας ἅπαν τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος εἴς τε Ἕλληνας καὶ βαρβάρες· καὶ τὲς Ἀλεξάνδρῳ παραινεντας, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ὡς φίλοις χρῆσθαι, τοῖς δὲ βαρβάροις ὡς πολεμίοις· βέλτιον εἶναι φησὶν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διαιρεῖν ταῦτα. πολλὲς γὰρ καὶ τῶν Ἑλλήνων εἶναι κακὲς, καὶ τῶν βαρβάρων ἀστείες, καθάπερ Ἰνδοὺς καὶ Ἀρειανὲς· ἔτι δὲ Ῥωμαίες καὶ Καρχηδονίες, οὕτω θαυμαστῶς πολιτευομένες. διόπερ τὸν Ἀλέξανδρον ἀμελήσαντα τῶν παραινέντων, ὅσες οἷόν τ' ἦν ἀποδέχεσθαι τῶν εὐδοκίμων ἀνδρῶν, καὶ pag. 67. εὐεργετεῖν. Ὥσπερ δι' ἄλλο τι τῶν ἕτω διελόντων τοὺς μὲν ἐν ψόγῳ, τοὺς δ' ἐν ἐπαίνῳ τιθεμένων, ἢ διότι

g) 'Επὶ τέλει δὲ] ita Caf. Venet. Vat. A. in edit. ἐπὶ τέλει δὲ φησι.

randum fit, quod qui fluviis ea in re utuntur, quaedam loca fua divifione non comprehendunt, quia fluvii non usque ad oceanum pertingant, et continentes, quafi veras infulas difterminent.

In fine commentarii autem improbans eorum fententiam, qui univerfum genus humanum in duas dividunt partes, videlicet in Graecos et barbaros, et qui Alexandro fuaferunt, ut Graecos pro amicis, barbaros pro hoftibus haberet, inquit rectius virtute et malitia eos dividi: nam et multos Graecorum effe malos, et de barbaris laude dignos, ut Indos, ut Arianos, itemque Romanos et Carthaginenfes, quorum in magna funt admiratione respublicae: itaque etiam Alexandrum iftis admonitoribus valere iuffis, quoscunque poffet nancifci viros egregios, amplexum fuiffe et beneficiis ornaffe. Quafi vero qui ita homines diftribuerunt, aliosque vituperio, alios laude dignos iudicaverunt, alio refpexerint,

διότι τοῖς μὲν ἐπικρατεῖ τὸ νόμιμον καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ παιδείας καὶ λόγων οἰκεῖον, τοῖς δὲ τἀναντία. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος οὖν οὐκ ἀμελήσας τῶν παραινούντων, ἀλλ' ἀποδεξάμενος τὴν γνώμην, τὰ ἀκόλουθα, οὐ τὰ ἐναντία ἐποίει, πρὸς τὴν διάνοιαν σκοπῶν τὴν τῶν ἐπεσταλκότων.

rint, quam quod apud hos leges, civilitas, inſtitutio, et certa ratio agendi omnia, in uſu eſſent, apud illos negligerentur. Itaque etiam Alexander conſilium hoc nequaquam ſprevit, ſed probans hanc ſententiam, et ad conſilium eorum, qui ſic ſuaſerant, reſpiciens, non diverſum ab eo, ſed quae ei conſectaria erant, fecit.

ΤΩ͂Ν ΣΤΡΑ΄ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ΔΕΥΤΕ΄ΡΟΥ ΒΙΒΛΙ΄ΟΥ ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ λέξιν προβαλλόμενος τὰ Ἐρατοσθένους, διαιτᾷ καὶ διελέγχει, ὅσα μὴ ὀρθῶς εἴρηται καὶ διαγέγραπται· καὶ Ἱππάρχου δὲ τῶν πολλῶν μιμνήσκεται ἐπιλαμβανόμενος. Καὶ ἐπὶ τέλει ἔκθεσις σύντομος, καὶ τρόπον τινὰ σύνοψις τῆς ὅλης πραγματείας, τουτέστι τῆς γεωγραφικῆς ἱστορίας.

CAPITA LIBRI SECVNDI GEOGRAPHICORVM STRABONIS.

In ſecundo libro, Eratoſthenis ſententiam ad verbum proponens, diiudicat et arguit, quaecunque non recte dicta et deſcripta ſunt: complura etiam Hipparchi commemorat ac reprehendit. Brevis demum expoſitio, et quodammodo ſynopſis totius operis, hoc eſt geographicae cognitionis.

ΣΤΡΑ΄-

ΣΤΡΑ'ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΒΙΒΛΙ'ΟΝ ΔΕΥ'ΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τῶν γεωγραφικῶν, καθιστάμενος τὸν τῆς οἰκουμένης πίνακα, γραμμῇ τινι διαιρεῖ δίχα, ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν παραλλήλῳ τῇ ἰσημερινῇ γραμμῇ. Πέρατα δ' αὐτῆς τίθησι, πρὸς δύσει μὲν τὰς Ἡρακλείους στήλας· ἐπ' ἀνατολῇ δὲ τὰ ἄκρα καὶ ἔσχατα ὄρη, τῶν ἀφοριζόντων ὀρῶν τὴν πρὸς ἄρκτον τῆς Ἰνδικῆς πλευράν. γράφει δὲ τὴν γραμμὴν ἀπὸ στηλῶν διά τε τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, καὶ τῶν

STRABONIS GEOGRAPHICARVM RERVM LIBER SECVNDVS.

CAP. I.

Tertio commentario rerum geographicarum Eratoſthenes tabula totius habitatae terrae conſtituta, linea quadam eam in duas dividit partes, quae aequaliter ubique ab aequatore diſſita ad ortum ab occaſu porrigitur. Fines eius lineae facit, ad occaſum columnas Herculis, ad ortum extremas partes eorum montium, qui verſus ſeptentrionem latus Indiae definiunt; deſcribit autem lineam illam a columnis per fretum Siculum, et

τῶν μεσημβρινῶν ἄκρων τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἀττικῆς, καὶ μέχρι τῆς Ῥοδίας καὶ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου. Μέχρι μὲν δὴ δεῦρο διὰ τῆς θαλάττης φησὶν εἶναι τὴν λεχθεῖσαν γραμμὴν καὶ τῶν παρακειμένων ἠπείρων. καὶ γὰρ αὐτὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν οὕτως
s. 68. ἐπὶ μῆκος τετᾶσθαι μέχρι τῆς Κιλικίας· εἶτα ἐπ' εὐθείας πως [a] ἐκβάλλεσθαι παρ' ὅλην τὴν ὀρεινὴν τοῦ Ταύρου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς. Τὸν γὰρ Ταῦρον [b] ἐπ' εὐθείας τῇ ἀπὸ στηλῶν θαλάττῃ τεταμένον, δίχα τὴν Ἀσίαν διαιρεῖν ὅλην ἐπὶ μῆκος· τὸ μὲν αὐτῆς μέρος βόρειον ποιοῦντα, τὸ δὲ νότιον· ὥστε ὁμοίως καὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ διὰ Θινῶν ἱδρύσθαι παραλλήλου, καὶ τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι δεῦρο θάλατταν.

Ταῦτα δ' εἰπὼν, οἴεται δεῖν διορθῶσαι τὸν ἀρχαῖον γεωγραφικὸν πίνακα. πολὺ γὰρ ἐπὶ τὰς ἄρκτους παραλλάττειν τὰ ἑωθινὰ μέρη τῶν [c] ὀρῶν κατ'

a) ἐκβάλλεσθαι] ἐμβάλλεσθαι Venet. b) ἐπ' εὐθείας] Sic lego cum Casaub. pro ἀπ' εὐθείας. c) τῶν ὀρῶν] Sic Vat. A. Venet. rel. et ed. ὄρων.

et extremitates meridiem ſpectantes Peloponneſi atque Atticae, usque ad Rhodum et ſinum Iſſicum. Atque hactenus quidem dictam lineam ait per mare et oram continentis adiacentis duci: quippe totum noſtrum mare ſic in longitudinem extendi usque ad Ciliciam, deinde vero ad rectam pene lineam porrigi pone Tauri montana usque ad Indiam: etenim Taurum ad lineam e regione maris quod a columnis Herculis incipit poſitum, totam Aſiam in duas partes ſecundum longitudinem dividere, ita ut una ſeptentrioni, altera Auſtro obvertatur. Itaque ſimiliter eum in parallelo per Thinas ducto ſitum eſſe, ac mare quod eo usque a columnis pertinet Herculeis.

His expoſitis, veterem geographicam tabulam corrigi debere pronunciat; nam montes orientales iuxta hanc tabulam nimium verſus ſeptentrio-

κατ' αὐτόν, [d] συνεπισπᾶσθαι δὲ καὶ τὴν Ἰνδικὴν ἀρκτικωτέραν ἤδη γενομένην. Πίστιν δὲ τούτου φέρει μίαν μὲν τοιαύτην· ὅτι τὰ τῆς Ἰνδικῆς ἄκρα τὰ μεσημβρινώτατα ὁμολογοῦσι πολλοὶ τοῖς κατὰ Μερόην ἀνταίρειν τόποις, ἀπό τε τῶν ἀέρων καὶ τῶν οὐρανίων τεκμαιρόμενοι· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰ βορειότατα τῆς Ἰνδικῆς τὰ πρὸς τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι, Πατροκλῆς ὁ μάλιστα πιστεύεσθαι δίκαιος, διά τε τὸ ἀξίωμα καὶ διὰ τὸ μὴ ἰδιώτης εἶναι τῶν γεωγραφικῶν, φησὶ σταδίους μυρίους καὶ πεντακισχιλίους· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸν διὰ Θινῶν παράλληλον τοσοῦτόν πως ἐστιν· ὥστε τῆς Ἰνδικῆς τὰ προσάρκτια μέρη συνάπτοντα τοῖς Καυκασίοις ὄρεσιν εἰς τοῦτον τελευτᾷν τὸν κύκλον.

Ἄλλην δὲ πίστιν φέρει τοιαύτην, ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου διάστημα ἐπὶ τὴν θάλατταν τὴν Ποντικὴν τρισχιλίων πως ἐστὶ σταδίων πρὸς ἄρκτον ἰόντι καὶ

 τοὺς

d) συνεπισπᾶσθαι] συνεσπᾶσθαι sic praeter Reg. omnes Codd.

trionem declinasse, simulque ipsam etiam Indiam in eandem partem plus aequo esse avulsam. Fidem dictis hac ratione nititur facere, quod extremos Indiae versus meridiem terminos plerique fatentur Meroae oppositos, ab aëris et rerum coelestium observatione coniecturam ducentes: inde autem, usque ad septentrioni maxime propinquas partes Indiae, quae sunt ad Caucasios montes, Patroclem (cum ob autoritatem, tum quod rerum geographicarum nequaquam fuerit rudis, fide apprime dignum) stadia numerare CCIↃↃIↃↃ. atqui a Meroës parallelo usque ad eum, qui per Thinas transit, esse spatium idem: proinde in hunc desinere septentrionales Indiae fines, qui sunt ad Caucasios montes.

Alio quoque utitur argumento, intervallum ab Issico sinu ad mare Ponticum pergenti versus septentrionem et

τὺς περὶ [c] Ἀμισὸν ἢ Σινώπην τόπυς· ὅσον καὶ τὸ πλάτος τῶν ὀρῶν λέγεται. ἐκ δὲ Ἀμισῦ πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν φερομένῳ πρῶτον μὲν ἡ Κολχίς ἐστιν, ἔπειτα ἡ [f] ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν θάλατταν ὑπέρθεσις, καὶ ἡ ἐφεξῆς ἡ ἐπὶ Βάκτρα καὶ τὺς ἐπέκεινα Σκύθας ὁδὸς δεξιὰ ἔχοντι τὰ ὄρη· αὕτη δ' ἡ γραμμὴ διὰ Ἀμισῦ πρὸς δύσιν ἐκβαλλομένη διὰ τῆς Προποντίδος ἐστὶ καὶ τῦ Ἑλλησπόντυ. ἀπὸ δὲ Μερόης ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον οὐ πλείυς εἰσι τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων σταδίων, ὅσοι καὶ ἀπὸ τῦ μεσημβρινῦ πλευρῦ τῆς Ἰνδικῆς πρὸς τὰ περὶ τὺς Βακτρίυς μέρη, προστεθέντων τρισχιλίων τοῖς μυρίοις καὶ πεντακισχιλίοις, ὧν οἱ μὲν τῦ πλάτυς ἦσαν τῶν ὀρῶν, οἱ δὲ τῆς Ἰνδικῆς.

Πρὸς δὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ Ἵππαρχος ἀντιλέγει διαβάλλων τὰς πίστεις. οὔτε γὰρ Πατροκλέα πιστὸν εἶναι, δυοῖν ἀντιμαρτυρύντων αὐτῷ Δηϊμάχυ τε καὶ

c) Ἀμισὸν] Ita Med. Reg. Vat. B. Venet. edit. antiqq. vulgo Ἀμινσόν. f) ἐπὶ τὴν Ὑρκ.] Mss. Med. Reg. Venet. edit. antiqq. ὑπὸ.

et quae circa Amifum funt et Sinopen loca, ftadiorum effe ter mille circiter, quanta etiam montium perhibeatur latitudo. Ab Amifo autem verfus ortum aequinoctialem proficifcenti primum Colchidem adiri, deinde montana quae funt usque ad mare Hyrcanum: ab his deinceps ad Bactra et ulteriores Scythas, montibus ad dextram fitis iter fieri: hanc effe lineam eandem cum ea quae ab Amifo verfus occafum per Propontidem ducitur et Hellespontum: iam a Meroë ad Hellespontum non effe amplius XIIX ftadiorum millibus, quot etiam funt a meridionali Indiae latere usque ad Bactrianos, accedentibus tribus millibus ad XV ifta millia, quorum haec erant latitudo montium, illa Indiae.

Hanc fententiam impugnans Hipparchus, argumenta haec culpat. Negat enim Patroclem fidem mereri, contra quem duo fint teftimonium ferentes Deimachus et Me-

καὶ Μεγασθένης, οἱ καθ' οὓς μὲν τόπους δισμυρίων Pag. 69.
εἶναι σαδίων τὸ διάσημά φασι τὸ ἀπὸ τῆς κατα μεσημβρίαν θαλάττης, καθ' οὓς δὲ καὶ τρισμυρίων. g Τούτους γε δὴ τοιαῦτα λέγειν, καὶ τοὺς ἀρχαίους πίνακας τούτοις ὁμολογεῖν. Ἀπίθανον δήπου νομίζει τὸ μόνῳ δεῖν πιστεύειν Πατροκλεῖ, h παρέντας τοσοῦτον ἐπιμαρτυροῦντας αὐτῷ, καὶ διορθοῦσθαι παρ' αὐτὸ τοῦτο τοὺς ἀρχαίους πίνακας· ἀλλὰ μὴ ἐᾶν οὕτως, ἕως ἄν τι πιστότερον περὶ αὐτῶν γνῶμεν.

Οἶμαι δὴ πολλὰς ἔχειν εὐθύνας τοῦτον τὸν λόγον. Πρῶτον μὲν ὅτι πολλαῖς μαρτυρίαις ἐκείνου χρησαμένου, μιᾷ φησὶ τῇ Πατροκλέους αὐτὸν χρῆσθαι. Τίνες οὖν ἦσαν οἱ φάσκοντες τὰ μεσημβρινὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην; τίνες δ' οἱ τὸ ἀπὸ Μερόης διάσημα μέχρι τοῦ διὰ Θινῶν παραλλήλου τοσοῦτον λέγοντες; τίνες δὲ πάλιν οἱ τὸ τῶν ὀρῶν πλάτος ἢ τὸ ἀπὸ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὴν Ἀμισὸν τὸ αὐτὸ τοῦτο λέγοντες; τίνες δὲ οἱ ἀπὸ Ἀμισοῦ διὰ Κόλχων καὶ τῆς Ὑρκα-

g) Τούτους γε δὴ] Τούτους μὲν Vat. B. h) παρέντας τοσοῦτον] Casaub. coni. παρ. τοὺς τοσοῦτον.

Megasthenes, qui intervallum a mari meridionali quibusdam locis xx*es*, aliquibus etiam xxx*es* mille stadiorum affirment esse; cum his consentire veteres etiam tabulas: et videtur ei absurdum, velle soli Patrocli contra istos testes credere, et ex ipsius nutu veteres corrigere tabulas: neque id fieri patitur, nisi certius aliquid hac de re cognoverimus.

Quam ego eius orationem multas mereri reprehensiones existimo. Primum quod cum multis usum testimoniis, solius Patroclis usum testimonio ait. Qui ergo erant, qui extrema Indiae meridionalia Meroae opposita dixerunt? qui a Meroës parallelo usque ad eum, qui per Thinas ducitur, ea esse quantitate spatium affirmarunt? qui montium latitudinem sive a Cilicia ad Amisum iter tantum esse perhibuerunt? qui ab Amiso per Colchos et Hyrcaniam

Ὑρκανίας μέχρι Βακτρίων καὶ τῶν ἐπέκεινα εἰς τὴν ἑῴαν θάλατταν καθηκόντων, ἐπ' εὐθείας τε εἶναι λέγοντες, καὶ ἐπ' ἰσημερινὰς ἀνατολὰς καὶ περὶ τὰ ὄρη ἐν δεξιᾷ ἐχόντων αὐτά; ἢ πάλιν τὸ ἐπὶ τὴν δύσιν ἐπ' εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ, διότι ἐπὶ τὴν Προποντίδα ἐστὶ καὶ τὸν Ἑλλήσποντον; Ταῦτα γὰρ ὁ Ἐρατοσθένης λαμβάνει πάντα, ὡς καὶ ἐκμαρτυρούμενα ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς τόποις γενομένων, ἐντετυχηκὼς ὑπομνήμασι πολλοῖς, [i] ὧν ηὐπόρει, βιβλιοθήκην ἔχων τηλικαύτην, ἡλίκην αὐτὸς Ἵππαρχος φησί.

Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ Πατροκλέους πίστις ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν σύγκειται, τῶν βασιλέων τῶν πεπιστευκότων αὐτῷ τηλικαύτην ἀρχὴν, τῶν ἐπακολουθησάντων αὐτῷ, τῶν ἀντιδοξούντων, ὡς αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος κατονομάζει· οἱ γὰρ κατ' ἐκείνων ἔλεγχοι πίστεις [k] τῶν ὑπὸ τούτου λεγομένων εἰσίν. Οὐδὲ τοῦτο δὲ ἀπίθανον τοῦ Πατροκλέους, ὅτι φησὶ τοὺς Ἀλεξάνδρῳ συστρατεύσαν-

i) ὧν εὐπορεῖ] Casaub. coni. ὧν ηὐπόρει. k) τῶν ὑπὸ τούτου] Sic lego praevio Casaub. in Mss. et ed. τῶν deest.

caniam ad Bactra et ulteriores regiones usque ad orientale mare tractum in eadem linea esse versus ortum aequinoctialem montibus ad dextram sitis cum eo quod per Propontidem et Hellespontum ducitur versus occasum? Nam haec omnia sumit Eratosthenes, ut testimonio eorum qui istis in locis fuerunt comprobata, cum multos ipse legerit commentarios, copia eorum instructus, ut qui tantam possideret bibliothecam, quantam ei fuisse ipse scribit Hipparchus.

Iam ipsius Patroclis fides multis nititur testimoniis: regum scilicet qui ei tantum commiserunt imperium, et eorum qui vel ipsius sententiam secuti sunt, vel contrarium senserunt, quos ipse nominat Hipparchus: quibus enim ii refelluntur, his fides Patrocli sententiae paratur. Id quoque alienum a vero videri non debet, quod Patrocles ait, eos qui Alexandro

τεύσαντας ἐπιδρομάδην ἱστορῆσαι ἕκαστα, αὐτὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἀκριβῶσαι, ἀναγραψάντων τὴν ὅλην χώραν τῶν ἐμπειροτάτων αὐτῷ· την δ' ἀναγραφὴν αὐτῷ δοθῆναί φησιν ὕστερον ὑπὸ Ξενοκλέους τοῦ γαζοφύλακος.

Ἔτι φησὶν ὁ Ἵππαρχος ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι αὐτὸν τὸν Ἐρατοσθένη διαβάλλειν τὴν τοῦ Πατροκλέους πίστιν, ἐκ τῆς πρὸς Μεγασθένη διαφωνίας περὶ τοῦ μήκους τῆς Ἰνδικῆς τοῦ κατὰ τὸ βόρειον πλευρόν. τοῦ μὲν Μεγασθένους λέγοντος σταδίων μυρίων [1] ἑξακισχιλίων, τοῦδε Πατροκλέους χιλίοις λείπειν φαμένου· ἀπὸ γάρ τινος ἀναγραφῆς σταθμῶν ὁρμηθέντα, τοῖς μὲν ἀπιστεῖν διὰ τὴν διαφωνίαν, ἐκείνῃ δὲ προσέχειν. Εἰ οὖν διὰ τὴν διαφωνίαν ἐνταῦθα ἄπιστος ὁ pag. 70. Πατροκλῆς, καίτοι παρὰ χιλίους σταδίους τῆς διαφορᾶς οὔσης, πόσῳ χρὴ μᾶλλον ἀπιστεῖν ἐν οἷς παρὰ ὀκτακισχιλίους ἡ διαφορά ἐστι, πρὸς δύο καὶ ταῦτα ἄνδρας

1) ἑξακισχιλίων] Sic ex ipso Strabone L. XV. cum Casaub. lego pro πεντακισχιλίων vulg.

dro comites expeditionis fuerunt obiter tantum singula cognovisse: Alexandrum vero ipsum accurate omnia indagasse, cum ei regionum descriptiones a peritissimis traderentur: atque hanc descriptionem sibi postea temporis exhibitam esse ait a Xenocle gazae praefecto.

Addit Hipparchus libro secundo, ipsum Eratosthenem Patrocli fidem derogare, quod is a Megasthene dissenserit in longitudine lateris Indiae septentrionalis annotanda, quod, quam Megasthenes XVI. millibus stadiorum definit, Patrocles mille stadia summae ei detrahit: ac Eratosthenem dicere, se occasione ductum cuiusdam diurnorum itinerum ac stadiorum annotationis, a qua Patrocles discrepet, Megastheni assentiri. Quod si hic fidem Patrocles non mereatur, quod CIↃ tantum stadiis ab altero dissentit: quanto magis fidem ei denegandam, dissentienti de octo stadiorum millibus a duo-

ἄνδρας συμφωνοῦντας ἀλλήλοις; τῶν μὲν λεγόντων τὸ τῆς Ἰνδικῆς πλάτος σταδίων δισμυρίων, τοῦ δὲ μυρίων καὶ δισχιλίων;

Ἐροῦμεν δ' ὅτι οὐ ψιλὴν τὴν διαφωνίαν ᾐτιάσατο, ἀλλὰ συγκρίνων πρὸς τὴν ὁμολογίαν καὶ τὴν ἀξιοπιστίαν τῆς ἀναγραφῆς τῶν σταθμῶν. Οὐ θαυμαστὸν δὲ εἰ πιστοῦ γίνεταί τι πιστότερον, καὶ εἰ τῷ αὐτῷ ἐν ἑτέροις μὲν πιστεύομεν, ἐν ἑτέροις δ' ἀπιστοῦμεν, ὅταν παρά τινος τεθῇ τι βεβαιότερον. Γελοῖόν τε τὸ τὴν παρὰ πολὺ διαφωνίαν ἀπιστοτέρους ποιεῖν νομίσαι τοὺς διαφωνοῦντας· τοὐναντίον γὰρ ἐν τῷ παρὰ μικρὸν συμβαίνειν τοῦτο μᾶλλον ἔοικε. παρὰ μικρὸν γὰρ ἡ πλάνη συμβαίνει μᾶλλον οὐ τοῖς τυχοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλέον τι τῶν ἑτέρων φρονοῦσιν· ἐν δὲ τοῖς παρὰ πολὺ, ὁ μὲν τυχὼν ἁμάρτοι ἂν, ὁ δ' ἐπιστημονικώτερος ἧττον ἂν τοῦτο πάθοι· διὸ καὶ πιστεύεται θᾶττον.

Ἅπαντες μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς Ἰνδικῆς γράψαντες, ὡς [m] ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδολόγοι γεγόνασι, καθ' ὑπερ-

m) ἐπὶ τὸ πολὺ] ἐπὶ πολὺ Vat. A. B.

duobus iisque consentientibus, cum hi dicant Indiae latitudinem esse XX millia stadiorum, Patrocles XII?

Hic respondebimus, non ob solam dissensionem culpatum fuisse Patroclem, sed comparatam eius sententiam cum consensione et autoritate annotationis stadiorum. Neque vero mirum, esse aliquid credibile alio credibilius, aut eidem alia in re fidem adhiberi, in alia derogari, ubi ab alio firmius aliquid asfertur. Ridiculum quoque est, quod dissentientes eo minus putat fidei mereri, quo magis discrepant: contra enim in parvis dissensionibus id potius usu venire videtur. In minutioribus enim errare contingit non vulgares modo, sed et eos qui plus caeteris sapiunt: in multum habentibus discriminis scientior non perinde facile aberraverit atque rudis, ideoque illi facilius creditur.

Sane quicunque de India scripserunt, pleraque mentiti sunt: prae reliquis Daimachus,

ὑπερβολὴν δὲ Δηίμαχος· τὰ δὲ δεύτερα λέγει Μεγασθένης, Ὀνησίκριτός τε καὶ Νέαρχος, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι παραψελλίζοντες ἤδη· καὶ ἡμῖν δ' ὑπῆρξεν ἐπιπλέον κατιδεῖν ταῦτα, ὑπομνηματιζομένοις τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις. Διαφερόντως δ' ἀπιστεῖν ἄξιον Δηϊμάχῳ τε καὶ Μεγασθένει. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τοὺς ἐνωτοκοίτας καὶ τοὺς ἀστόμους καὶ ἄρρινας ἱστοροῦντες, μονοφθάλμους τε καὶ μακροσκελεῖς καὶ ὀπισθοδακτύλους· [n] ἀνεκαίνισαν δὲ καὶ τὴν Ὁμηρικὴν τῶν Πυγμαίων γερανομαχίαν, τρισπιθάμους εἰπόντες. οὗτοι δὲ καὶ τοὺς χρυσωρύχους μύρμηκας, καὶ Πᾶνας σφηνοκεφάλους, ὄφεις τε καὶ βοῦς καὶ ἐλάφους σὺν κέρασι καταπίνοντας· περὶ ὧν ἕτερος τὸν ἕτερον ἐλέγχει, ὅπερ καὶ Ἐρατοσθένης φησίν. Ἐπέμφθησαν μὲν γὰρ εἰς τὰ Παλίμβοθρα, ὁ μὲν Μεγασθένης πρὸς Ἀνδρόκοττον, ὁ δὲ Δηΐμαχος πρὸς Ἀλλιτροχάδην τὸν ἐκείνου υἱὸν κατὰ πρεσβείαν· ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀποδημίας κατέλιπον τοιαῦτα, ὑφ'

n) ἀνεκαίνισαν] Sic Vat. A. B. Reg. vulgo ἐνεκαίνισαν.

chus, proxime Megasthenes, Onesicritusque et Nearchus aliique tales, iam nonnihil etiam balbutientes, quod nobis plenius perspicere contigit, cum de rebus Alexandri faceremus commentarium. Praecipue autem fides Daimacho est et Megasthenі deroganda. Hi enim sunt qui in auribus cubantes, ore, naribus carentes, unoculos, longipedes, digitis retro aversis praeditos referunt: renovarunt etiam Homericam Pygmaeorum pugnam, trium spithamarum iis staturam adsignantes: iidem narrant formicas aurum effodere: esse quosdam Panas capita canei forma habentes, serpentes etiam, qui boves et cervos cum cornibus deglutiant; atque de his alter alterum redarguit, ut ait Eratosthenes. Missi enim fuerunt legati Palimbothra, Megasthenes ad Androcotum, Daimachus ad filium eius Allitrochadem, talesque suarum peregrinationum commentarios nescio qua de causa reliquerunt.

ὑφ' ἧς δή ποτε αἰτίας προαχθέντες. Πατροκλῆς δὲ ἥκιστα τοιοῦτος· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ μάρτυρες οὐκ ἀπίθανοι, οἷς κέχρηται ὁ Ἐρατοσθένης.

o . . . Εἰ γὰρ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Βυζαντίου μεσημβρινὸς ὀρθῶς εἴληπται, καὶ ὁ διὰ τῆς Κιλικίας καὶ pag. 71. Ἀμισοῦ ὀρθῶς ἂν εἴη εἰλημμένος· Φαίνεται γὰρ τὸ παράλληλον ἐκ πολλῶν, ὅταν μηδετέρως ἡ σύμπτωσις ἀπελέγχηται.

. . . Ὅ, τε ἐξ Ἀμισοῦ πλοῦς ἐπὶ τὴν Κολχίδα, ὅτι ἐστὶν ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολὴν, καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐλέγχεται, καὶ ὥραις, καὶ καρποῖς, καὶ ταῖς ἀνατολαῖς αὐταῖς· ὡς δ' αὕτως καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Κασπίαν ὑπέρβασις, καὶ ἡ ἐφεξῆς ὁδὸς μέχρι Βάκτρων. Πολλαχοῦ γὰρ ἡ ἐνάργεια, καὶ τὸ ἐκ πάντων συμφωνούμενον, ὀργάνου πιστότερόν ἐστιν· ἐπεὶ καὶ ὁ αὐτὸς Ἵππαρχος τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι τῆς Κιλικίας γραμμὴν, ὅτι ἐστὶν ἐπ' εὐθείας, καὶ ὅτι ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολὴν, οὐ πᾶσαν ὀργανικῶς καὶ γεωμετρικῶς ἔλαβεν· ἀλλ' ὅλην

o) Hic non pauca deesse videntur.

querunt. Patrocles vero minime eorum similis est, neque reliqui leves sunt testes, quibus utitur Eratosthenes.

. . . . Nam si meridianus, qui per Rhodum et Byzantium ducitur, recte est assumtus, recte etiam habebit is qui per Amisum et Ciliciam transit: etenim eos eandem inter se usquequaque obtinere distantiam multis observationibus constat, cum neuter in alterum incidat.

. . . . Iam ab Amiso in Colchos navigari versus ortum aequinoctialem, et ventis deprehenditur, et anni temporibus, et fructibus, et ipsis Solis exortibus: itemque transitus ad Caspium mare, et via deinceps ad Bactra usque idem indicat. Saepe enim evidentia, et omnium consensus plus fidei quam instrumentum meretur: quando ipse etiam Hipparchus lineam, quae ab Herculis columnis ad Ciliciam pertinet, rectam esse et versus ortum aequinoctialem docens, non totum id instrumentis et rationibus geometricis confecit, sed de eo toto, quod est a co-

ὅλην τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι πορθμοῦ τοῖς πλέουσιν ἐπίστευσεν. Ὥστ' οὐδ' ἐκεῖνος [p] εὐ λέγει τὸ, ἐπειδὴ οὐκ ἔχομεν λέγειν οὔθ' ἡμέρας μεγίστης πρὸς τὴν βραχυτάτην λόγον, οὔτε γνώμονος πρὸς σκιὰν ἐπὶ τῇ παρωρείᾳ τῇ ἀπὸ Κιλικίας μέχρις Ἰνδῶν· οὐδ' εἰ ἐπὶ παραλλήλου γραμμῆς ἐστιν ἡ λόξωσις, ἔχομεν εἰπεῖν· ἀλλ' ἐᾶν ἀδιόρθωτον, λοξὴν φυλάξαντες, ὡς οἱ ἀρχαῖοι πίνακες περιέχουσι. Πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι τὸ μὴ ἔχειν εἰπεῖν ταυτόν ἐστι τῷ ἐπέχειν· ὁ δ' ἐπέχων οὐδ' ἑτέρωσε ῥέπει· ἐὰν δὲ κελεύων, ὡς οἱ ἀρχαῖοι, ἐκεῖσε ῥέπει. Μᾶλλον δ' ἂν τἀκόλουθον ἐφύλαττεν, εἰ συνεβούλευε μηδὲ γεωγραφεῖν ὅλως· οὐδὲ γὰρ τῶν ἄλλων ὀρῶν τὰς θέσεις, οἷον Ἄλπεων καὶ τῶν Πυρηναίων καὶ τῶν Θρακίων καὶ Ἰλλυρικῶν καὶ Γερμανικῶν οὕτως ἔχομεν εἰπεῖν. Τίς δ' ἂν ἡγήσαιτο πιστοτέρους τῶν ὕστερον τοὺς παλαιοὺς τοσαῦτα πλημμελήσαντας περὶ

p) εὐ λέγει τὸ,] ita cum Casaub. lego. Mss. εὐλογεῖ, edit. εὐλογεῖτο.

a columnis usque ad fretum, navigantibus credidit. Itaque ne ille quidem recte pronunciat, quia diei longissimae ab brevissimam non possumus nominare proportionem, neque umbrae ad gnomonem in montanis a Cilicia usque in Indiam regionibus; ne hoc quidem nos asserere posse, quod obliquatio ea fiat in linea aequaliter undique dissita: sed debeamus eam absque ulla emendatione obliquam relinquere, sicut eam habent antiquae tabulae. Primo enim non habere quod dicas, idem est atque cohibere affirmationem; qui autem cohibet affirmationem, is in neutram partem inclinat: at qui iubet ita haec relinqui, ut habent antiqui, is quidem eo inclinat. Deinde id quod ex hoc consequebatur verius dixisset, si consuluisset, omnino superfedendum terrae descriptione; nam in definiendo situ quoque aliorum, ut Alpium, Pyrenaeorum, Thraciorum, Illyricorum et Germanicorum montium eodem modo laboratur. Quis autem credat recentioribus fide digniores esse antiquos, quorum

περὶ τὴν πινακογραφίαν, ὅσα ȣ̓ διαβέβληκεν Ἐρατοσθένης, ὧν ȣ̓δενὶ ἀντείρηκεν Ἵππαρχος;

Καὶ τὰ ἑξῆς δὲ πλήρη μεγάλων ἀποριῶν ἐςίν. Ὅρα γὰρ, εἰ τȣ̃το μὲν ȣ̓ κινοίη τὶς τὸ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς τὰ μεσημβρινὰ ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, μηδὲ τὸ διάςημα τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸ ςόμα τὸ κατὰ τὸ Βυζάντιον, ὅτι ἐςὶ περὶ μυρίȣς ςαδίȣς καὶ ὀκτακισχιλίȣς· ποιοίη δὲ τρισμυρίων τὸ ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Ἰνδῶν μέχρι τῶν ὀρῶν, ὅσα ἂν συμβαίη ἄτοπα. Τὸ πρῶτον μὲν γὰρ εἴπερ ὁ αὐτός ἐςι παράλληλος ὁ διὰ Βυζαντίȣ τῷ διὰ Μασσαλίας (καθάπερ εἴρηκεν Ἵππαρχος πιςεύσας Πυθέᾳ) ὁ δ᾽ αὐτὸς καὶ μεσημβρινός ἐςιν, ὁ διὰ Βυζαντίȣ τῷ διὰ Βορυσθένȣς, ὅπερ καὶ αὐτὸς δοκιμάζει ὁ Ἵππαρχος· δοκιμάζει δὲ καὶ τὸ ἀπὸ Βυζαντίȣ διάςημα ἐπὶ τὸν Βορυσθένη ςαδίȣς εἶναι τρισχιλίȣς ἑπτακοσίȣς· τοσȣ̃-
pag. 72. τοι ἂν εἶεν καὶ οἱ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὸν διὰ Βορυσθένȣς παράλληλον, ὅς γε διὰ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτι-

rum tot extant in tabulae designatione errata, ab Eratosthene iure reprehensa, ab Hipparcho autem non refutata.

Sed et quae sequuntur, plena sunt magnarum perplexitatum. Adverte enim animum, si quis non convellat id quod dicitur, extremas Indiae versus meridiem partes oppositas esse Meroae, neque hoc, Meroën a faucibus Byzantiis XVIII millibus stadiorum distare: XXX stadiorum millia interesse a meridionalibus Indiae partibus montes si dicat, quam multa sequantur absurda. Primo enim, si idem parallelus est qui per Byzantium cum eo qui per Massiliam ducitur, quod Hipparchus Pytheam secutus tradidit: et idem meridianus per Byzantium et Borysthenem transit, ut idem Hipparchus sentit, qui et stadia numerat a Byzantio ad Borysthenem CIϽ CIϽ CIϽ IϽCC: totidem ergo erunt etiam a Massilia ad parallelum qui per Borysthenem transit, et qui per Celticae partes oceano

κεανίτιδος ἂν εἴη· τοσοῦτος γάρ πως διελθόντες συνάπτουσι τῷ ὠκεανῷ.

Πάλιν δ' ἐπεὶ τὴν κινναμωμοφόρον, ἐσχάτην ἴσμεν οἰκουμένην πρὸς μεσημβρίαν, καὶ καθ' Ἵππαρχον αὐτὸν ὁ δι' αὐτῆς παράλληλος, ἀρχὴ τῆς εὐκράτου τῆς οἰκουμένης ἐστὶ, καὶ διέχει τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους σταδίους. Ἐπεὶ οὖν φησὶν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τὸν διὰ Βορυσθένους διέχειν τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους σταδίους, εἶεν ἂν λοιποὶ οἱ ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὔκρατον εἰς τὸν διὰ Βορυσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτιδος, στάδιοι δισμύριοι πεντακισχίλιοι διακόσιοι. Ὁ δέ γε ἀπὸ τῆς Κελτικῆς πρὸς ἄρκτον πλοῦς ἔσχατος λέγεται παρὰ τοῖς νῦν ὁ ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, ἐπέκεινα μὲν οὖσαν τῆς Βρεττανικῆς, ἀθλίως δὲ διὰ ψῦχος οἰκουμένην· ὥστε τὰ ἐπέκεινα νομίζειν ἀοίκητα. Οὐ πλεῖον δὲ τῆς Κελτικῆς τὴν Ἰέρνην διέχειν φασὶ τῶν πεντακισχιλίων· ὥστε περὶ τρισμυρίους εἶεν ἂν ἢ μικρῷ πλείους οἱ πάντες οἱ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζοντες.

Φέρε

no contiguas ducendus esset: tanto enim confecto spatio ad oceanum pervenitur.

Rursus quoniam Cinamomiferam regionem ultimam terrae habitabilis versus meridiem novimus, et secundum etiam Hipparchum parallelus per eam transiens initium est temperatae plagae, distans ab aequinoctiali ad VIII CIↃ IↃCCC stadia; cum ergo dicat ab aequinoctiali Borysthenicum abesse XXXIV CIↃ stadia: reliqua erunt ab eo circulo qui torridam zonam a temperata dirimit ad eum qui per Borysthenem et Celticam oceano continem transit, stadia XXV CIↃ CC. Porro extrema navigatio a Celtica versus septentrionem nostra aetate dicitur esse in Hiberniam, quae ultra Britanniam sita, aegre ob frigus incolitur, ita ut quae ulterius sunt habitari non posse existimentur. At Hiberniam non amplius IↃↃ stadiis a Celtica abesse perhibent: ita tota terrae habitatae latitudo XXX stadiorum millibus, aut non multo ampliore stadiorum numero definietur.

Φέρε δὴ τὴν ἀνταίρεσαν τῇ κιναμωμοφόρῳ καὶ ἐπὶ τῦ αὐτῦ παραλλήλυ πρὸς ἕω κειμένην ὑποβῶμεν. αὕτη δέ ἐστιν ἡ περὶ τὴν Ταπροβάνην· ἡ δὲ Ταπροβάνη πεπίστευται σφόδρα ὅτι τῆς Ἰνδικῆς πρόκειται πελαγία, μεγάλη νῆσος πρὸς Νότον· μηκύνεται δὲ ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν πλέον ἢ πεντακισχιλίυς σταδίυς, ὥς φασιν, ἐξ ἧς καὶ ἐλέφαντα κομίζεσθαι πολὺν εἰς τὰ τῶν Ἰνδῶν ἐμπόρια, καὶ χελώνια, καὶ ἄλλον φόρτον. Ταύτη δὴ τῇ νήσῳ πλάτος προστεθὲν τὸ ἀνάλογον τῷ μήκει, καὶ διάρμα τὸ ἐπ' αὐτὴν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, τῶν μὲν τρισχιλίων σταδίων ὐκ ἂν ἔλαττον ποιήσειε διάστημα, ὅσον ἦν τὸ ἀπὸ τῦ ὅρυ τῆς οἰκυμένης εἰς Μερόην, εἴπερ μέλλει τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τῇ Μερόῃ· πιθανώτερον δ' ἐστὶ καὶ πλείυς τῶν τρισχιλίων τιθέναι. Εἰ δὴ τῦτο προσθείη τὶς τοῖς τρισμυρίοις, οἷς φησιν ὁ Δηΐμαχος μέχρι τῆς εἰς Βακτρίυς καὶ Σογδιανὺς ὑπερθέσεως, ἐκπέσοι ἂν πάντα τὰ ἔθνη ταῦτα τῆς οἰκυμένης καὶ τῆς εὐκράτυ. Τίς ἂν ὖν θαῤῥήσειε ταῦτα λέγειν, ἀκύων καὶ τῶν πάλαι

Agedum, ad oppositam Cinamomiferae et sub eodem parallelo versus orientem solem sitam regionem transeamus: ea autem est Taprobana. Pro certo creditum est hanc magnam insulam in alto versus meridiem ante Indiam iacere, porrigique versus Aethiopiam amplius 5000 stadiis, ex eaque in Indorum emporia importari multum eboris, testudinum, aliasque merces. Huic ergo insulae si latitudo addatur longitudini congruens, et traiectus in eam ex India, intervallum erit non minus stadiis ter mille, quantum a fine habitatae terrae ad Meroën: siquidem extremitates Indiae e regione Meroae sitae sint: probabilius autem est, tribus stadiorum millibus aliquid addere. Hoc si nunc addatur triginta iis stadiorum millibus, quae usque ad Bactrios et Sogdianos porrigi Daimachus ait: omnes iam istae gentes extra habitabilem ac temperatam terrae partem collocabuntur. Quis autem hoc dicere ausit, qui et veteres et recentes audiat prae-

πάλαι καὶ τῶν νῦν τὴν εὐκρασίαν καὶ τὴν εὐκαρπίαν λεγόντων; πρῶτον μὲν τὴν τῶν προσβόρων Ἰνδῶν, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ Ὑρκανίᾳ καὶ τῇ Ἀρίᾳ, καὶ ἐφεξῆς τῇ τε Μαργιανῇ καὶ τῇ Βακτριανῇ. Ἅπασαι γὰρ αὗται προσεχεῖς μέν εἰσι τῇ βορείῳ πλευρᾷ τοῦ Ταύρου, καὶ ἥγε Βακτριανὴ, καὶ πλησιάζει τῇ εἰς Pag. 73.
Ἰνδοὺς ὑπερθέσει· τοσαύτῃ δ' εὐδαιμονίᾳ κέχρηνται, ὥστε πάμπολύ τι ἀπέχειν τῆς ἀοικήτου. Ἐν μέν γε τῇ Ὑρκανίᾳ τὴν ἄμπελον μετρητὴν οἴνου φέρειν φασί· τὴν δὲ συκῆν μεδίμνους ἑξήκοντα· τὸν δὲ σῖτον ἐκ τοῦ [q] ἐκπεσόντος καρποῦ τῆς καλάμης πάλιν φύεσθαι· ἐν δὲ τοῖς δένδρεσι σμηνουργεῖσθαι, καὶ τῶν φύλλων ἀποῤῥεῖν μέλι· ὅπερ γίνεσθαι μὲν καὶ τῆς Μηδείας ἐν τῇ Ματτιανῇ, καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐν τῇ [r] Σακασήνῃ καὶ τῇ Ἀραξήνῃ. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἐπίσης θαυμαστόν· εἴπερ εἰσὶ νοτιώτεραι τῆς Ὑρκανίας, καὶ εὐκρασίᾳ διαφέρουσαι τῆς ἄλλης χώρας· ἐκεῖ δὲ μᾶλλον. Ἐν δὲ τῇ Μαργιανῇ τὸν πυθμένα φασὶν εὑρίσκεσθαι

q) ἐκπεσόντος] πεσόντες Mss. Cas. r) Σακασήνῃ — Ἀραξήνῃ] ita scripsi cum Casaub. vulgo Σακασίνῃ — Ἀραξίνῃ.

praedicare temperiem et fertilitatem primum Indiae versus septentrionem sitae, tum Hyrcaniae, Ariae, ac deinceps Margianae atque Bactrianae? Hae omnes regiones contiguae sunt septentrionali lateri Tauri, adeoque Bactriana montanis ad Indiam porrectis est propinqua: tanta autem earum est ubertas, ut plurimum absint ab soli inhabitabilis natura. In Hyrcania ferunt vitem vini metretam, ficum medimnos LX. ferre: frumentum ex semine, quod ex spicis decidit, renasci, alvearia in arboribus confici, et mel a foliis defluere: hoc ipsum et in Mediae fieri regione, quae dicitur Mattiana, et in Sacasina atque Araxina Armeniae. Verum in his id non ita mirum est, cum propius ab austro absint quam Hyrcania, et temperie reliquam praestent regionem: in illa magis est mirum ista fieri. In Margiana imum vitis truncum

τῆς ἀμπέλȣ πολλάκις δυοῖν ἀνδρῶν ὀργυίαις περίληπτον· τὸν δὲ βότρυν δίπηχυν. Παραπλησίαν δὲ λέγȣσι καὶ [s] τὴν Ἀρίαν· εὐοινίᾳ δὲ καὶ ὑπερβάλλειν· ἐν ᾗ γε καὶ εἰς τριγένειαν παραμένειν ἐν ἀπιττώτοις ἄγγεσι τὸν οἶνον. πάμφορον δ' εἶναι καὶ τὴν Βακτριανὴν, πλὴν ἐλαίȣ, πλησίον τῇ Ἀρίᾳ παρακειμένην.

Εἰ δὲ καὶ ψυχρὰ μέρη τῶν τόπων τȣ́των ἐστὶν, ὅσα ὑψηλὰ καὶ ὀρεινὰ, ȣ̓δὲν δεῖ θαυμάζειν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς κλίμασι τὰ ὄρη ψυχρά ἐστι, καὶ καθόλȣ τὰ μετέωρα ἐδάφη κἂν πεδία ᾖ. Τῆς γȣ̃ν Καππαδοκίας τὰ πρὸς τῷ Εὐξείνῳ πολὺ βορειότερά ἐστι τῶν πρὸς τῷ Ταύρῳ· ἀλλ' ἡ μὲν [t] Βαγαδανία, πεδίον ἐξαίσιον μεταξὺ πίπτον τȣ̃ τε Ἀργαίȣ ὄρȣς καὶ τȣ̃ Ταύρȣ, σπάνιον [u] εἴτι πȣ τῶν καρπίμων δένδρων φύει, καίπερ νοτιώτερον τῆς Ποντικῆς θαλάττης σταδίοις τρισχιλίοις· τὰ δὲ τῆς Σινώπης προάστεια καὶ τῆς

s) τὴν Ἀρίαν] τὴν Ἀρίαν χώραν. Stroz. A. t) Βαγαδανία] Cafaub. coni. Βαγχδαονία. u) εἴτι πȣ] εἰ πȣ́ τι Caf. Vat. A. B. Venet.

cum inveniri aiunt faepe, qui duabus viri ulnis contineatur: uvam bicubitalem. Ariam aiunt parem huic eſſe, vini autem proventu etiam ſuperiorem: quippe vinum in vaſis non picatis etiam per tres aetates durare. Bactrianam quoque Ariae proximam omnium rerum, demto oleo, feracem eſſe.

Neque mirum videri debet, ſi qua iis in regionibus loca ſunt frigida, ſublimia nimirum et montana: nam in meridionalibus quoque climatibus montes frigidi ſunt, atque in univerſum ſola editiora, quanquam plana ſint. Etenim Cappadociae partes quae ad Euxinum pertingunt mare, multo magis verſus ſeptentriones inclinant quam quae ſunt ad Taurum: Bagadania tamen quae eſt ingens planities inter Argaeum et Taurum montes ſita, perraro ullam producit frugiferam arborem, quamvis tribus ſtadiorum millibus meridiei quam Euxinus pontus vicinior. At Sinopes ſuburbia et

τῆς Ἀμισοῦ καὶ τῆς [x] Φαναροίας τὸ πλέον ἐλαιόφυτά ἐςι. Καὶ τὸν Ὦξον δὲ τὸν ὁρίζοντα τὴν Βακτριανὴν ἀπὸ τῆς Σογδιανῆς, οὕτω φασὶν εὔπλουν εἶναι, ὥς τε τὸν Ἰνδικὸν φόρτον ὑπερκομισθέντα εἰς αὐτὸν, ῥᾳδίως εἰς τὴν Ὑρκανίαν κατάγεσθαι, καὶ τοὺς ἐφεξῆς τόπους μέχρι τοῦ Πόντου διὰ τῶν ποταμῶν.

Τίν' οὖν τοιαύτην εὕροις εὐδαιμονίαν περὶ Βορυσθένη καὶ τὴν Κελτικὴν τὴν παρωκεανῖτιν; ὅπου μηδὲ φύεται ἄμπελος, ἢ μὴ τελεσφορεῖ· ἐν δὲ τοῖς νοτιωτέροις τούτων, καὶ ἐπιθαλαττίοις, καὶ τοῖς κατὰ Βόσπορον [y] τελεσφορεῖ μὲν, ἐν μικροκαρπίᾳ δέ· καὶ τοῦ χειμῶνος κατορύττεται. Οἱ δὲ πάγοι παρ' αὐτοῖς τοιοῦτοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῷ ςόματι τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος, ὥςτ' ἐν χωρίῳ, ἐν ᾧ χειμῶνος ὁ τοῦ Μιθριδάτου ςρατηγὸς ἐνίκησε τοὺς βαρβάρους ἱππομαχῶν ἐπὶ τῷ πάγῳ, τοὺς αὐτοὺς καταναυμαχῆσαι θέρους, λυθέντος τοῦ πάγου. Ὁ δ' Ἐρατοσθένης καὶ τουτὶ τὸ γράμμα pag. 74 προ-

x) Φαναρείας] Φαναροίας Vat. B. y) τελεσφορεῖ μὲν] recepi τὸ μὲν auctorit. Casaub. quod in script. et edit. deest.

et Amisi, ac Phanaroeae maior pars oleas ferunt. Oxum quoque fluvium, qui Bactrianam a Sogdiana dividit, adeo commodum navigationi perhibent esse, ut in eum deportatae Indicae merces facile in Hyrcaniam, reliquasque deinceps ad Pontum sitas regiones per fluvios devehantur.

Quam huic similem felicitatem possis invenire ad Borysthenem aut Celticam oceano contiguam, ubi aut nulla nascitur vitis, aut fructum non perfert? in iis autem partibus quae magis ad meridiem inclinant et ad mare, ac ad Bosporum, perferuntur quidem fructus, sed exigui, et hyeme defodiuntur. Iam in faucibus Maeotidis paludis huiusmodi cogitur glacies, ut quo loco Mithridatis legatus barbaros in glacie superavit equestri praelio, eodem deinde eos aestate soluta glacie devicerit navali pugna. Profert Eratosthenes etiam hanc inscriptionem aereae

προφέρεται τὸ ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ, τῶν Παντικαπαιέων ἐπὶ τῇ ῥαγείσῃ χαλκῇ ὑδρίᾳ διὰ τὸν πάγον·

Εἴ τις ἄρ' ἀνθρώπων μὴ πείθεται οἷα παρ' ἡμῖν
Γίνεται, εἰς τήνδε γνώτω ἰδὼν ὑδρίαν·
Ἣν οὐχ ὡς ἀνάθημα θεοῦ καλὸν, ἀλλ' ἐπίδειγμα
Χειμῶνος μεγάλου θῆχ' ἱερεὺς Στράτιος.

Ὅπου οὖν οὐδὲ τοῖς ἐν Βοσπόρῳ συγκριτέον τὰ ἐν τοῖς διαριθμηθεῖσι τόποις, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἐν Ἀμισῷ καὶ Σινώπῃ (καὶ γὰρ ἐκείνων εὐκρατοτέρους ἂν εἴποι τὶς) σχολῇ γ' ἂν παραβάλλοιτο τοῖς κατὰ Βορυσθένη, καὶ τοῖς ἐσχάτοις Κελτοῖς. μόλις γὰρ ἂν ταυτοκλινεῖς [z] εἶεν τοῖς κατ' Ἀμισὸν, καὶ Σινώπην, καὶ Βυζάντιον, καὶ Μασσαλίαν, οἱ τοῦ Βορυσθένους καὶ τῶν Κελτῶν ὡμολόγηνται νοτιώτεροι σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ἑπτακοσίοις.

Οἱ δέ γε περὶ Δηΐμαχον, τοῖς τρισμυρίοις ἐὰν προσλάβωσι τὸ ἐπὶ τὴν Ταπροβάνην καὶ τοὺς ὅρους τῆς δια-

z) ταυτοκλινεῖς εἶεν τοῖς] Sic Stroz. A. rel. et edit. τ. ἐν τοῖς.

aereae hydriae prae gelu ruptae, quae repofita fuit in Aefculapii fano apud Panticapaeum:

Si quis forte hominum non credit qualia apud nos
Fiant, hanc noscat confpiciens hydriam:
Antiftes pofuit Stratius, non muneris ergo,
Sed certum immenfi frigoris indicium.

Quando igitur ea quae in enumeratis fiunt locis neque cum incolis Bospori comparanda funt, neque Amifo et Sinopae, (horum enim regionem illis temperatiorem diceret aliquis) nullo utique modo comparari poffint cum iis qui ad Bosporum accolunt, et extremis Celtis. Vix enim ii, qui ftadiis ııı ↀ ɔcc longius verfus meridiem fiti funt quam Boryfthenis accolae et Celtae, eundem fitum obtinere affirmantur cum Amifo, Sinopa, Byzantio, et Maffilia.

Porro Daimachus fi ad xxx ftadiorum millia addat intervallum quod eft usque ad Taprobanam et fines zonae torri-

διακεκαυμένης, οὓς οὐκ ἐλάττους τῶν τετρακισχιλίων θετέον, ἐκτοπιοῦσιν τά τε Βάκτρα καὶ τὴν Ἀρίαν εἰς τοὺς ἀπέχοντας τόπους τῆς διακεκαυμένης σταδίους τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους, ὅσους ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ Βορυσθένη φησὶν εἶναι ὁ Ἵππαρχος. ἐκπεσοῦνται ἄρα εἰς τοὺς βορειοτέρους τοῦ Βορυσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς, σταδίοις ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, ὅσοις νοτιώτερος ἐστὶν ὁ ἰσημερινὸς τοῦ ὁρίζοντος κύκλου τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὔκρατον· ὃν φαμὲν διὰ τῆς κινναμωμοφόρου Ἰνδικῆς μάλιστα γράφεσθαι. Ἡμεῖς δέ γε ἐπιδείκνυμεν μέχρι τῆς Ἰέρνης μόλις οἰκήσιμα ὄντα τὰ ὑπὲρ τὴν Κελτικήν, ἅπερ οὐ πλείω τῶν πεντακισχιλίων ἐστίν. οὗτος δ' ἀποφαίνει ὁ λόγος τῆς Ἰέρνης ἔτι βορειότερον εἶναι τινὰ κύκλον οἰκήσιμον σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις. Ἔστι δὲ Βάκτρα καὶ [a] τὰ τοῦ στόματος τῆς Κασπίας θαλάσσης, [b] εἴ τε Ὑρκανίας πάμπολύ τι ἀρκτικώτερα· ὅπερ τοῦ μυχοῦ τῆς

N 4

a) καὶ τὰ τοῦ στόματος] ita lego cum Interpr. et Casaub. vulgo καὶ τοῦ στόμ. Breguignius legit καὶ τὸ στόμα. b) εἴ τε] Sic Reg. Vat. A. vulgo εἰς τι.

torridae, quod non minus IV CIↃ stadiorum ponendum est, Bactra et Ariam suis mota locis reiiciet in ea loca, quae absunt a zona torrida stadiis XXXIV CIↃ, quot stadiis distare Borysthenem ab aequinoctiali ait Hipparchus. Excident igitur in loca quae versus septentrionem et Borysthene et Celtica stadiis distant VIII CIↃ IↃCCC: quot stadiis aequinoctialis, versus meridiem, abest a circulo eo, qui torridam plagam a temperata dirimit, quem per cinnamomiferam potissimum describi Indiam dicimus. Nos autem ostendimus quae ultra Celticam sunt aegre usque ad Hiberniam habitari, non amplius IↃↃ stadiis. Haec autem computatio pronunciat esse adhuc alium circulum habitabilem, ab Hibernia versus septentrionem situm stadiis III CIↃ IↃCCC. Sunt autem Bactra et regiones ad ostium Caspii sive Hyrcani maris admodum septentrionalio-

τῆς Κασπίας καὶ τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ Μηδικῶν ὀρῶν διέχει περὶ ἑξακισχιλίους ςαδίους, καὶ δοκεῖ τῆς αὐτῆς παραλίας μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἀρκτικώτερον εἶναι σημεῖον, καὶ περίπλουν ἔχειν [c] ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς δυνατὸν, ὥς φησιν ὁ τῶν τόπων ἡγησάμενος τούτων Πατροκλῆς. Ἔτι τοίνυν ἡ Βακτριανὴ χίλια ςάδια ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἐκτείνεται· τὰ δὲ τῶν Σκυθῶν πολὺ μείζω ταύτης ἐπέκεινα χώραν νέμεται, καὶ τελευτᾷ πρὸς τὴν βόρειον
pag. 75. θάλατταν, νομαδικῶς μὲν, ζῶντα δ' ὅμως. Πῶς οὖν εἴπερ καὶ αὐτὰ τὰ Βάκτρα [d] ἤδη τῆς οἰκουμένης ἐκπίπτει; εἴη ἂν τὸ διάςημα τοῦτο ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῆς βορείας θαλάττης τῇ διὰ Βάκτρων ὀλίγῳ πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων. ταῦτα δὴ [e] προςεθέντα τῷ ἀπὸ τῆς Ἰέρνης ἐπὶ τὰ βόρεια ςαδιασμῷ, ποιεῖ τὸ πᾶν διὰ τῆς ἀοικήτου διάςημα ἐπὶ τῶν διὰ τῆς Ἰέρνης ςαδιασμοῦ, ςαδίων ἑπτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων·

c) ἀπὸ τῆς Ἰνδ.] ita Reg. Stroz. Vat. A. B. Venet. Interpr. pr. vulgo διὰ τ. Ἰ. d) ἤδη τῆς οἰκουμ.] ita libri Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. in ed. ἤδη deeſt. e) προςτιθέντα] προςταττέντα Venet.

naliores, quod oſtium ab intimo receſſu Caspii maris et Armeniacis ac Medicis montibus circiter VI CIϽ ſtadiis diſtat: videturque eius orae maritimae usque ad Indiam punctum eſſe ſeptentrionibus proximum: ac poſſe inde ad Indiam circumnavigari, ut aſſerit Patrocles, qui iſtis praefuit locis. Iam Bactriana ſtadiis CIϽ verſus ſeptentriones porrigitur: Scythae ultra longe ampliorem occupant regionem, quae mari ſeptentrionali terminatur, et vivunt ſane, quanquam incertis vagentur ſedibus. Qui ergo? cum ipſa etiam Bactra extra habitatam terram ſita ſint? erit enim intervallum a Caucaſo per Bactra usque ad mare ſeptentrionale ſtadiorum plus paulo IV CIϽ. Haec adiecta numero ſtadiorum ab Hibernia verſus aquilonem, totum per non habitabilem terram ſpatium cum ſtadiorum per Hiberniam numero, ſtadiorum VII CIϽ IϽCCC ſum-

κοσίων· εἰ δὲ ἐάσειέ τις τοὺς τετρακισχιλίους σταδίους, [f] αὐτά τε τὰ πρὸς τῷ Καυκάσῳ μέρη τῆς Βακτριανῆς, ἔσται βορειότερα τῆς Ἰέρνης σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, τῆς δὲ Κελτικῆς καὶ τοῦ Βορυσθένους ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις.

Φησὶ δέ γε ὁ Ἵππαρχος [g] κατὰ τὸν Βορυσθένην καὶ τὴν Κελτικὴν, ἐν ὅλαις ταῖς θεριναῖς νυξὶ παραυγάζεσθαι τὸ φῶς τοῦ ἡλίου περιϊστάμενον ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν· ταῖς δὲ χειμεριναῖς τροπαῖς πλεῖστον μετεωρίζεσθαι τὸν ἥλιον ἐπὶ πήχεις ἐννέα· ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι τῆς Μασσαλίας ἑξακισχιλίοις καὶ τριακοσίοις (οὓς ἐκεῖνος μὲν ἔτι Κελτοὺς ὑπολαμβάνει, ἐγὼ δ᾽ οἶμαι Βρεττανοὺς εἶναι βορειοτέρους τῆς Κελτικῆς, [h] σταδίοις δισχιλίοις πεντακοσίοις) πολὺ μᾶλλον τοῦτο συμβαίνειν· ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ἡμέραις ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις ἕξ· τέτταρας δ᾽ ἐν τοῖς ἀπέχουσι Μασσαλίας ἐνακισχιλίους σταδίους

 καὶ

f) αὐτά τε] αὐτά γε coni. Casaub. g) κατὰ τὸν Βορυσθένην] ὑπὲρ τὰς Βρεττανικὰς Planud. in excerpt. h) σταδίοις δισχιλίοις πεντακ.] ita Cas. Reg. Vat. B. σταδίοις πεντακοσίοις πρὸς τοῖς δισχιλίοις Vat. A. σταδ. δὲ δισχιλ. Venet.

ſummam conficiet. Quod ſi quis IV CIↃ illa ſtadia omittat, ipſae partes Bactrianae ad Caucaſum ſitae ultra Hiberniam verſus ſeptentriones inclinabunt III CIↃ IↃCCC ſtadiis, ultra Celticam et Boryſthenem VIII CIↃ IↃCCC.

Praeterea Hipparchus tradit ad Boryſthenem, inque Celtica totis noctibus aeſtivis ſolem lucere, et ambire ab occaſu in ortum, ſub brumam autem ſolem non attolli ultra IX cubitos: idque multo magis evenire apud eos, qui a Maſſilia VI CIↃ CCC ſtadiis abſunt, (quos ille ipſos quoque Celtas eſſe putat, ego autem Britannos, verſus ſeptentrionem a Celtica ſtadiis II CIↃ IↃ remotos.) Ibi enim hibernis diebus ſolem ad cubitos ſex elevari: ad quatuor, apud eos qui a Maſſilia abſunt IX CIↃ C ſtadiis:

καὶ ἑκατόν· ἐλάττȣς δὲ τῶν τριῶν ἐν τοῖς ἐπέκεινα, οἳ καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον πολὺ ἂν εἶεν ἀρκτικώτεροι τῆς Ἰέρνης. Οὗτος δὲ Πυθέᾳ πιςεύων, κατὰ τὰ νοτιώτερα τῆς Βρεττανικῆς τὴν οἴκησιν ταύτην τίθησι, καί φησιν εἶναι τὴν μακροτάτην ἐνταῦθα ἡμέραν, ὡρῶν ἰσημερινῶν δέκα ἐννέα, ὀκτωκαίδεκα δὲ ὅπȣ τετταρας ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις· ἃς φησιν ἀπέχειν τῆς Μασσαλίας ἐννακισχιλίȣς καὶ ἑκατὸν ςαδίȣς· ὥςθ' οἱ νοτιώτατοι τῶν Βρεττανῶν βορειότεροι τȣ́των εἰσίν. Ἤτοι ȣ̓̃ν ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ παραλλήλȣ εἰσὶ τοῖς πρὸς τῷ Καυκασίῳ [i] Βακτρίοις, ἢ ἐπί τινος πλησιάζοντος· εἴρηται γὰρ ὅτι κατὰ τȣ̀ς περὶ Δηίμαχον συμβήσεται βορειοτέρȣς εἶναι τῆς Ἰέρνης τȣ̀ς πρὸς τῷ Καυκασίῳ Βακτρίȣς, ςαδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις· προςεθέντων δὲ τȣ́των τοῖς ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Ἰέρνην, γίνονται μύριοι δισχίλιοι πεντακόσιοι. Τίς ȣ̓̃ν ἱςόρηκεν ἐν τοῖς ἐκεῖ τόποις, λέγω δὲ τοῖς περὶ Βάκτρα, τȣ̃το τὸ μῆκος τῶν μεγίςων ἡμερῶν, ἢ τὸ ἔξαρμα τȣ̃ ἡλίȣ

i) Βακτρίοις] Βάκτροις Caſ. Vat. A. B. Venet.

diis: intra tres, apud ulterius diſſitos, qui etiam ſecundum noſtram computationem longe magis ſunt ſeptentrionales quam Hibernia. At iſte Pytheae fidem adhibens, eum ſitum collocat in partibus Britanniae auſtro propinquioribus, aitque ibi longiſſimam diem horarum aequinoctialium XIX: XVIII autem ubi ſol ad IV cubitos aſſurgit, quos a Maſſilia abeſſe dicit IX CIƆ C ſtadiis. Quo efficitur Britannos, qui omnium maxime ad meridiem accedunt, ſeptentrioni eſſe quam iſti ſint viciniores. Ergo vel in eodem erunt parallelo cum Bactriis ad Caucaſum ſitis, vel in aliquo propinquo: docuimus enim quod iuxta Daimachum Bactrii iſti ſtadiis III CIƆ IƆCCC propiores ſunt ſeptentrioni quam Hibernia: quibus ſi addantur quotquot ſunt a Maſſilia in Hiberniam, conficientur CCIƆƆ CIƆ CIƆ IƆ. Quis ergo iis in locis (de Bactriis loquor), obſervavit iſtam maximarum dierum lon-

ἡλίου τὸ κατὰ τὰς μεσουρανήσεις ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς; ὀφθαλμοφανῆ γὰρ πάντα ταῦτα ἰδιώτῃ, καὶ οὐ δεόμενα μαθηματικῆς σημειώσεως· ὥστε συνέγραψαν πολλοὶ καὶ τῶν παλαιῶν τῶν τὰ Περσικὰ pag. 76.
ἱστορούντων, καὶ τῶν ὕστερον μέχρι καὶ εἰς ἡμᾶς. Πῶς δ' ἂν ἡ λεχθεῖσα εὐδαιμονία τῶν τόπων ὡμολόγητο τοῖς τοιούτοις ἐν τῷ οὐρανῷ φαινομένοις; Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων δῆλον, ὡς καὶ [k] σοφῶς ἀντιλέγει πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ὡς ἰσοδυναμούντων τῶν ζητουμένων, λαμβάνοντος πρὸς τὸ ἀποδεῖξαι τὸ ζητούμενον.

Πάλιν δ' ἐκείνου τὸν Δηίμαχον ἰδιώτην ἐνδείξασθαι βουλομένου καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων· οἴεσθαι γὰρ τὴν Ἰνδικὴν μεταξὺ κεῖσθαι τῆς τε φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, καὶ τῶν τροπῶν τῶν χειμερινῶν, Μεγασθένει τε [l] ἀντιλέγειν φήσαντι ἐν τοῖς νοτίοις μέρεσι τῆς Ἰνδικῆς τάς τε ἄρκτους ἀποκρύπτεσθαι καὶ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν·

k) σοφῶς] Sic Vat. A. B. Venet. Interpr. pr. vulgo σοφὸς.
l) ἀντιλέγειν] ita omnes Codd. vulgo ἀντιλέγει.

longitudinem, aut ſolis altitudinem in medio coeli brumae tempore verſantis? haec enim oculis omnium etiam litteraturae omnis rudium expoſita ſunt, neque mathematica opus habent deſignatione: itaque multi utique ea conſcripſiſſent, et veterum qui res Perſicas tradiderunt, et usque ad noſtram aetatem ſubſecutorum. Et quomodo ea regionum iſtarum, quam expoſui, fertilitas cum iis conveniret quae in coelo fieri cernerentur? Ex iis itaque, quae disputata ſunt, liquet, quam docte Hipparchus Eratoſthenis ſententiam refellat, argumentis aeque obſcuris quam illud de quo quaeſtio eſt, cum ad demonſtrationem id ipſum adhibeat quod quaeritur.

Rurſum Eratoſthenes Daimachum rudem et harum rerum imperitum conatur oſtendere, ut qui putarit Indiam inter aequinoctium autumnale et brumam eſſe ſitam, et Megaſthenem reprehenderit, qui in auſtrinis Indiae partibus Urſas occidere, et umbras diverſam in partem cadere dixiſſet: horum

πίπτειν· μηδέτερον γὰρ τούτων μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς συμβαίνειν. m Ταῦτα δὴ φάσκοντος ἀμαθῶς λέγεσθαι. τό, τε γὰρ τὴν φθινοπωρινὴν τῆς ἐαρινῆς διαφέρειν οἴεσθαι κατὰ τὴν διάστασιν τὴν πρὸς τὰς τροπὰς, ἀμαθὲς, τοῦ τε κύκλου τοῦ αὐτοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἀνατολῆς· τοῦ τε διαστήματος τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τροπικοῦ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, ὧν μεταξὺ τίθησι τὴν Ἰνδικὴν ἐκεῖνος, δειχθέντος ἐν τῇ ἀναμετρήσει πολὺ ἐλάττονος τῶν δισμυρίων σταδίων, συμβῆναι ἂν καὶ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον, ὅπερ αὐτὸς νομίζει, οὐχ ὅπερ ἐκεῖνος· δυοῖν μὲν γὰρ ἢ καὶ τριῶν μυριάδων οὖσαν τὴν Ἰνδικὴν, οὐδὲ πεσεῖν μεταξὺ τοσούτου διαστήματος· ὅσον δ' αὐτὸς εἴρηκε, πεσεῖν ἄν. Τῆς δ' αὐτῆς ἀγνοίας εἶναι καὶ τὸ μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς ἀποκρύπτεσθαι φάσκειν τὰς ἄρκτους, μηδὲ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν· ὅτε γε καὶ πεντακισχιλίους προελθόντι ἀπ' Ἀλεξανδρείας, εὐθὺς συμβαίνειν ἄρχεται.

Ταῦτα

m) Ταῦτα δὴ] ita lego cum Casaub. vulgo ταῦτα δέ.

rum enim neutrum ullibi in India fieri, esseque haec indocte dicta: indocti enim esse dicere, autumnale aequinoctium alio modo distare a tropicis quam vernum, cum idem sit circulus et ortus: et cum intervallum terrestris tropici ab aequinoctiali (inter quos ille ponat Indiam) in dimensione compertum sit multo minus xx stadiorum millibus: ex sententia Daimachi non illius, sed suum propositum concludi: Indiam scilicet quae viginti aut etiam xxx millia stadiorum aequet, non posse isto intervallo comprehendi: comprehensum iri autem si ea quantitas Indiae assignetur, quam ipse tradat. Eiusdem quoque esse ignorationis, quod neget in ulla Indiae parte occidere Ursas, aut umbras in diversam cadere partem: cum ea statim ab Alexandria ad Iↄↄ stadia progressis evenire incipiant.

Haec

Ταῦτα δὴ [n] εἰπόντος, εὐθύνει πάλιν οὐκ εὖ ὁ Ἵππαρχος, πρῶτον ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ τὸν θερινὸν δεξάμενος· εἶτ' οὐκ οἰόμενος δεῖν μάρτυρι χρῆσθαι μαθηματικῶν ἀναστρολογήτῳ ἀνθρώπῳ· ὥσπερ τοῦ Ἐρατοσθένους προηγουμένως τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἐγκρίνοντος, ἀλλ' οὐ κοινῷ τινι ἔθει χρωμένου πρὸς τοὺς ματαιολογοῦντας. Εἷς γάρ τις τῶν πρὸς τοὺς ματαίως ἀντιλέγοντας ἐλέγχων ἐστὶν, ὅταν αὐτὴν τὴν ἐκείνων ἀπόφασιν ὁποία ποτὲ ἐστὶ, δείξωμεν ἡμῖν συνηγοροῦσαν.

Νυνὶ μὲν οὖν ὑποθέμενοι τὰ νοτιώτατα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, ὅπερ εἰρήκασι πολλοὶ, καὶ πεπιστεύκασιν, ἐπεδείξαμεν τὰ συμβαίνοντα ἄτοπα. Ἐπεὶ δὲ ὁ Ἵππαρχος οὐδὲν ἀντειπὼν τῇ ὑπο- Pag. 77.
θέσει ταύτῃ νυνὶ, μετὰ ταῦτα ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι οὐ συγχωρεῖ, σκεπτέον καὶ τοῦτον τὸν λόγον. Φησὶ τοίνυν, [o] ἀνταιρόντων ἀλλήλοις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλ-

n) εἰπόντος] ita Medic. Mss. vulgo εἰπόντας. o) ἀνταιρόντων ἀλλ. ἐπὶ] Caſ. coni. ἀντ. ἀλλ. τῶν ἐπὶ.

Haec dicentem rurſum non recte refellit Hipparchus, primum ab hyberno tropico aeſtivum accipiens: deinde abſurdum iudicans, quod de rebus mathematicis teſtimonium profertur hominis aſtrologiae rudis: quaſi vero Eratoſthenes in eo teſtimonio potiſſimam collocarit confirmationis vim, ac non potius communem vana dicentes refutandi morem tenuerit. Nam e rationibus futiliter contradicentes refellendi haec quoque una eſt, cum ipſorummet ſententiam, qualis qualis ea eſt, oſtendimus nobiſcum facere.

Hactenus ergo eo, quod multi tradidere ac credidere, tanquam vero poſito, nempe auſtro propinquiſſimas Indiae partes e regione Meroae ſitas eſſe, oſtendimus quae abſurda conſequuntur. Quoniam autem Hipparchus, qui in praeſentia hanc propoſitionem non impugnat, in ſecundo commentario eam negat, conſideremus agedum etiam hoc argumentum. Ait ergo, quae in eodem ſita paral-

παραλλήλȣ κειμένων, ἐπειδὰν τὸ μεταξὺ ᾖ μέγα διάςημα, μὴ δύνασθαι γνωσθῆναι αὐτὸ τȣ̃το, ὅτι εἰσὶν ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ παραλλήλȣ οἱ τόποι, ἄνευ τῆς τῶν κλιμάτων συγκρίσεως τῆς κατὰ θάτερον τὸν τόπον. Τὸ μὲν ȣ̓̃ν κατὰ Μερόην κλίμα, Φίλωνά τε τὸν συγγράψαντα τὸν εἰς Αἰθιοπίαν πλȣ̃ν ἱςορεῖν, ὅτι πρὸ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς θερινῆς τροπῆς κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἥλιος· λέγειν δὲ καὶ τȣ̀ς λόγȣς τȣ̃ γνώμονος πρός τε τὰς τροπικὰς σκιὰς καὶ τὰς ἰσημερινάς· αὐτόν τε Ἐρατοσθένη συμφωνεῖν ἔγγιςα τῷ Φίλωνι· τὸ δ' ἐν τῇ Ἰνδικῇ κλίμα μηδένα ἱςορεῖν, μηδ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη. Εἰ δὲ δὴ καὶ αἱ ἄρκτοι ἐκεῖ ἀμφότεραι, ὥς οἴονται, ἀποκρύπτονται, πιςεύοντες τοῖς περὶ Νέαρχον, μὴ δυνατὸν εἶναι ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ παραλλήλȣ κεῖσθαι τήν τε Μερόην, καὶ ταῦτα τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς. Εἰ μὲν τοίνυν περὶ τῶν ἄρκτων ἀμφοτέρων ὅτι ἀποκρύπτονται συναποφαίνεται τοῖς εἰπȣ̃σιν Ἐρατοσθένης, πῶς περὶ τȣ̃ ἐν τῇ Ἰνδικῇ

parallelo e regione invicem iacent, ii magnum iit inter ea intervallum, hoc ipſum cognosci non poſſe, quod ea ſint eodem in parallelo ſita, niſi utriusque loci inclinationes inter ſeſe comparentur. Ac Meroës quidem clima ſive inclinationem a Philone, eo qui navigationem in Aethiopiam conſcripſit, obſervatam fuiſſe eam, quod XLV diebus ante aeſtivum ſolſtitium ei loco ſol ſupra verticem immineat: ab eodem etiam rationes gnomonis ad umbras ſolſtitiorum et aequinoctiorum traditas, et ipſum Eratoſthenem proxime ad Philonis accedere ſententiam. Indiae autem clima neque ab ullo alio, neque ab ipſo Eratoſthene exponi: quod ſi utraque Urſa ibi occidat, ut iſti tradant Nearchum ſecuti, non poſſe in eodem parallelo iacere Meroën et iſtas Indiae extremitates. At vero ſi Eratoſthenes ſuffragatur iis, qui utramque urſam occultari dixerunt, quî dici recte poteſt

Ἰνδικῆ κλίματος οὐδεὶς ἀποφαίνεται, οὐδ' αὐτὸς Ἐρατοσθένης; οὗτος γὰρ ὁ λόγος περὶ τοῦ κλίματός ἐστιν. Εἰ δ' οὐ συναποφαίνεται, ἀπηλλάχθω τῆς αἰτίας. Οὐ συναποφαίνεται δέ γε, ἀλλὰ τοῦ Δηϊμάχου φήσαντος, μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς μήτ' ἀποκρύπτεσθαι τὰς ἄρκτους, μήτ' ἀντιπίπτειν τὰς σκιάς, ἅπερ ὑπείληφεν ὁ Μεγασθένης, ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκει· τὸ συμπεπλεγμένον νομίζων ψεῦδος, ἐν ᾧ ὁμολογουμένως καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον, τό γε μὴ ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς ψεῦδος ἐμπέπλεκται. Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῇ Μερόῃ ἀνταίρει, τῆς γε Συήνης νοτιώτερα εἶναι τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς συγχωρῶν φαίνεται.

Καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς δὲ περὶ τῶν αὐτῶν ἐπιχειρῶν, ἢ ταὐτὰ λέγει τοῖς ἐξελεγχθεῖσιν ὑφ' ἡμῶν, ἢ λήμμασι προσχρῆται ψευδέσιν, ἢ ἐπιφέρει τὸ μὴ ἀκολουθοῦν. Οὔτε γὰρ τῷ, ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Θάψακον εἶναι σταδίους τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους, ἐνθεῦτεν δὲ πρὸς

potest neminem, ac ne ipsum quidem Eratosthenem de Indiae situ quicquam pronunciasse? nam ista quidem de climate profecto est oratio. Quod si is non suffragatur, utique absolvendus est hoc crimine. Et quidem non suffragatur: sed cum Deimachus dixisset, nulla in parte Indiae vel occidere ursas, vel in alteram partem recidere umbras, quae fuerunt Megasthenis opiniones, imperitiae eum damnat, ac mendacium vero connexum illud iudicat, in quo, vel Hipparcho iudice, manifesto mendacium de non cadentibus in diversam partem umbris est implicatum: nam si extremae Indiae partes non opponuntur Meroae, tamen austro quam Syene viciniores esse illas videtur concedere.

Sed et deinceps iisdem de rebus disputans Hipparchus, aut eadem cum iis, quae iam refutavimus, dicit, aut falsa assumit, aut infert id quod non est consequens. Neque enim quod a Babylone ad Thapsacum stadia sunt IV CIϽ IϽCCC, indeque versus

πρὸς τὴν ἄρκτον ἐπὶ τὰ Ἀρμένια ὄρη [p] χιλίους ἑκατὸν, ἀκολουθεῖ τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ ἐπὶ τὰ ἀρκτικὰ ὄρη πλείους εἶναι τῶν ἑξακισχιλίων· οὔτε τὸ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὰ ὄρη χιλίων
pag. 78. καὶ ἑκατόν φησιν Ἐρατοσθένης, ἀλλ' εἶναί τι λοιπὸν ἀκαταμέτρητον· ὥσθ' ἡ ἑξῆς ἔφοδος ἐκ μὴ διδομένου λήμματος οὐκ ἂν ἐπεραίνετο. Οὔτ' ἀπεφήνατο οὐδαμοῦ Ἐρατοσθένης τὴν Θάψακον τῆς Βαβυλῶνος πρὸς ἄρκτους κεῖσθαι πλείοσιν ἢ τετρακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις.

Ἑξῆς δὲ συνηγορῶν ἔτι τοῖς ἀρχαίοις πίναξιν, οὐ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους προφέρεται περὶ τῆς τρίτης σφραγῖδος, ἀλλ' ἑαυτῷ κεχαρισμένως πλάττει τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἀνατροπὴν εὐφυῆ. Ὁ μὲν γὰρ ἀκολουθῶν τῇ θέσει τῇ προειρημένῃ τοῦ τε Ταύρου καὶ τῆς ἀπὸ στηλῶν θαλάττης, διελὼν τῇ γραμμῇ ταύτῃ τὴν οἰκουμένην δίχα, καὶ καλέσας τὸ μὲν

p) χιλίους] Caf. coni. δισχιλίους, ita quoque infra pro χιλίων leg. cenfet δισχιλίων, adprob. Breguignio.

fus feptentrionem ad Armenios usque montes ftadia CIↃCC, ex eo fequitur, a Babylone in meridiano per eam ducto ad montes feptentrionales ftadia effe IↃↃ CIↃ amplius: neque dicit Eratofthenes a Thapfaco ad montes effe CIↃCC ftadia, fed reftare aliquid adhuc non dimenfum. Itaque argumentum, quod fubiicitur, ab eo ductum quod datum aut conceffum minime fuit, nihil efficit: neque dixit usquam Eratofthenes, Thapfacum a Babylone verfus Aquilonem amplius IV CIↃ IↃ ftadiis abeffe.

Deinceps Hipparchus adhuc patrocinans antiquis tabulis non ea profert quae Eratofthenes dixit de tertio figillo, fed fibi ipfi ad gratiam confingit fententiam ad refellendum opportunam. Nam Eratofthenes ea fequens, quae eum pofuiffe docuimus de Tauro, et mari quod a columnis Herculis fluit, cum huius lineae ope terram habitatam in duas effet partitus portiones, quarum unam fep-

μὲν βόρειον μέρος, τὸ δὲ νότιον, πειρᾶται καὶ τούτων ἑκάτερον πάλιν τέμνειν εἰς τὰ δυνατὰ μέρη· καλεῖ δὲ ταῦτα σφραγῖδας· καὶ δὴ τοῦ νοτίου μέρους πρώτην εἰπὼν σφραγῖδα τὴν Ἰνδικήν, δευτέραν δὲ τὴν Ἀριανήν, ἐχούσας τι εὐπερίγραφον, ἴσχυσεν ἀμφοτέρων ἀποδοῦναι q καὶ μῆκος καὶ πλάτος· τρόπον δέ τινα καὶ σχῆμα ὡς ἂν γεωμετρικός. τὴν μὲν γὰρ Ἰνδικὴν, ῥομβοειδῆ φησὶ, διὰ τὸ τῶν πλευρῶν τὰς μὲν θαλάττῃ κλύζεσθαι τῇ τε νοτίῳ καὶ τῇ ἑῴᾳ, μὴ πάνυ κολπώδεις ἠιόνας ποιούσῃ· τὰς δὲ λοιπὰς, τὴν μὲν τῷ ὄρει, τὴν δὲ τῷ ποταμῷ· κἀνταῦθα τοῦ εὐθυγράμμου σχήματος r ὑπό τι σῳζομένου. τὴν δ' Ἀριανὴν ὁρῶν τάς γε τρεῖς πλευρὰς ἐχούσας εὐφυεῖς πρὸς τὸ ἀποτελέσαι παραλληλόγραμμον σχῆμα, τὴν δ' ἑσπέριον οὐκ ἔχων σημείοις ἀφορίσαι διὰ τὸ ἐπαλλάττειν ἀλλήλοις τὰ ἔθνη, γραμμῇ τινι ὅμως δηλοῖ τῇ ἀπὸ Κασ-

q) καὶ μῆκος] καὶ deest in Venet. r) ὑπό τι σῳζομένου] ita leg. indicat Cas. Mss. Reg. Vat. A. B. Venet. et edit. antiqq. ὑποτισωζομένου, Xylander ὑποσωζομένου.

septentrionalem vocat, alteram Meridionalem: conatur harum utramque denuo in partes, quas res ferret, diducere, quas ipse sigilla nominat. At cum austrinae partis primum sigillum constituisset Indiam, secundum Arianam, quae non incommode circumscribi possunt, utriusque et longitudinem valuit, et latitudinem perhibere, figuramque etiam quodammodo, ut geometriae gnarus. Indiam enim rhombi ait similem esse, quod laterum eius alia mari alluuntur austrino et orientali, cuius non admodum sinuosa sunt litora, reliqua, monte unum, alterum flumine clauduntur, atque ita rectilinea quodammodo constat figura. Arianam autem videns tria quidem latera ad constituendum parallelogrammum habere apta, occiduum autem latus punctis definiri non posse, quod gentes istae vicissim permixtae habitant: linea tamen illud indicat, quae a Cas-

Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Καρμανίας τελευτῶσῃ, τὰ συνάπτοντα πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον· ἑσπέριον μὲν οὖν καλεῖ τοῦτο τὸ πλευρὸν, ἑῷον δὲ τὸ παρὰ τὸν Ἰνδόν· παράλληλα δ' οὐ λέγει. οὐδὲ τὰ λοιπὰ, τό, τε τῷ ὄρει γραφόμενον καὶ τὸ τῇ θαλάττῃ, ἀλλὰ μόνον, τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ νότιον.

Οὕτω δ' ὁλοσχερεῖ τινι τύπῳ τὴν δευτέραν ἀποδιδοὺς σφραγίδα, [s] πολὺ ταύτης ὁλοσχερέστερον ἀποδίδωσι τὴν τρίτην σφραγίδα κατὰ πλείους αἰτίας. Πρώτην μὲν τὴν λεχθεῖσαν, ὅτι οὐκ εὐκρινῶς ἀφώρισται ἡ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Καρμανίαν, ἥ τις κοινή ἐστι τῇ τρίτῃ, πρὸς τὴν ἐς δευτέραν σφραγίδα πλευράν· ἔπειθ' ὅτι εἰς τὴν νότιον πλευρὰν ὁ Περσικὸς ἐμπίπτει κόλπος, ὅπερ καὶ αὐτός φησιν· ὥστ' ἠνάγκασται τὴν ἐκ Βαβυλῶνος λαβεῖν γραμμὴν, ὡς pag. 79. ἂν εὐθεῖάν τινα διὰ Σούσων καὶ Περσεπόλεως μέχρι τῶν ὅρων τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, ᾗ δυνατὸς ἦν

s) πολὺ ταύτης] h. v. desunt in omnibus Codd. Msstis quos vidi.

Caspiis portis ad extremitates Carmaniae pertinet Persicum attingentes sinum: hoc latus occiduum vocat, orientale id, quod est ad flumen Indum: aequaliter autem ea invicem undique distare non ait, ut neque reliqua duo montanum et maritimum, contentus alterum septentrionale, alterum meridionale appellasse.

Hoc pacto secundum sigillum non exactissima complexus forma, multo etiam rudius tertium sigillum describit, pluribus quidem de caussis. Prima est, quam iam retulimus, quod non satis distincte linea definitur a Caspiis portis ad Carmaniam, quae tertio sigillo communis est cum latere ad secundum pertinente sigillum. Deinde quod in latus meridionale Persicus incidit sinus, quod ipse etiam dicit: itaque coactus fuit lineam e Babylone rectam educere tanquam per Susa et Persepolin usque ad fines Carmaniae et Persiae, qua pote-

ἣν εὑρεῖν μεμετρημένην ὁδὸν, σταδίων οὖσαν τὴν ὅλην μικρῷ πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων· ἣν νότιον μὲν καλεῖ πλευρὰν, παράλληλον δ' οὐ λέγει τῇ βορείῳ. Δῆλον δ' ὅτι οὐδ' ὁ Εὐφράτης, ᾧ τὸ ἑσπέριον ἀφορίζει πλευρὸν, σύνεγγύς ἐστιν εὐθείᾳ γραμμῇ· ἀλλ' [t] ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ῥυεὶς, εἶτ' ἐπιστρέφει πρὸς ἕω, καὶ πάλιν πρὸς νότον μέχρι τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς. Δηλοῖ δὲ τὸ μὴ εὐθύπορον τοῦ ποταμοῦ, φράζων τὸ σχῆμα τῆς Μεσοποταμίας, ὃ ποιοῦσι συμπίπτοντες εἰς ἓν, ὅ, τε Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης, ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον, ὥς φησι. Καὶ μὴν τὸ ἀπὸ Θαψάκου μέχρι τῆς Ἀρμενίας, οὐδὲ πᾶν μεμετρημένον ἔχει τὸ ἑσπέριον πλευρὸν τὸ ἀφοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου· ἀλλά φησι τὸ πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ μέρος καὶ τοῖς ἀρκτικοῖς ὄρεσι μὴ ἔχειν πόσον ἐστὶ, διὰ τὸ ἀμέτρητον εἶναι. Διὰ δὴ πάντα ταῦτα, τυπωδῶς φησὶν ἀποδιδόναι τὴν τρίτην μερίδα· καὶ γὰρ καὶ

O 2 τὰ

t) ἀπὸ τῶν ὀρῶν] f. ἀπὸ τῶν ἄρκτων.

poterat iter dimensum invenire, stadiorumque linea fiebat paulo plus IX CIↃ quam et meridionale vocat latus, neque parallelum septentrionali lateri dicit. Manifestum porro est Euphratem etiam, quo occiduum describit latus, rectae lineae similem non esse: quippe is a montibus versus meridiem fluens, inde ad orientem flectitur, rursumque versus austrum fertur, usque dum in mare effluit: et obliquitatem fluvii ipse indicat, ubi figuram Mesopotamiae, quam constituunt in unum confluentes Tigris et Euphrates, assimilem ait esse navigio, ut ipse loquitur. Iam spatium quod a Thapsaco usque ad Armeniam est, non totum habet dimensum latus occiduum, quod ab Euphrate definitur: ait enim se non habere quanta sit portio quae est ad Armeniam et montes septentrionales, quia eius mensura non extet. Ob haec ergo omnia, tertiam partem fatetur se rudi deformatione conceptam proponere: nam inter-

τὰ [u] διαστήματά φησιν ἐκ πολλῶν συνάγειν τῶν τοὺς σταθμοὺς πραγματευσαμένων· τινὰς καὶ ἀνεπιγράφους [x] καλεῖ. Ἀγνωμονεῖν δὴ δόξειεν ἂν ὁ Ἵππαρχος πρὸς τὴν τοιαύτην ὁλοσχέρειαν γεωμετρικῶς ἀντιλέγων, ἐν ᾗ χάριν [y] εἰδέναι δεῖ τοῖς καὶ ὁπωσοῦν ἀπαγγείλασιν ἡμῖν τὴν τῶν τόπων φύσιν.

Ὅταν δὲ δή, μηδ' ἐξ ὧν ἐκεῖνος λέγει, λαμβάνῃ τὰς γεωμετρικὰς ὑποθέσεις, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάσας, ἐκφανέστερον ἂν τὸ φιλότιμον καταμηνύοιτο. Ὁ μὲν δὴ οὕτως φησὶ τὴν τρίτην μερίδα τυπωδῶς ἀποδίδοσθαι, μυρίων σταδίων ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην· κατὰ μέρος δὲ διαιρῶν ὡς ἀναγεγραμμένην εὗρε τὴν μέτρησιν, οὕτω τίθησιν, ἔμπαλιν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ποιησάμενος, καὶ τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως αὐτοῦ. Μέχρι μὲν δὴ τοῦ Τίγριδος, ὅπου Ἀλέξανδρος διέβη, σταδίους [z] δισχιλίους καὶ

u) διαστήματά φησιν] ita Venet. et Interpr. pr. vulgo διαστήματα ἅ φησιν. x) καλεῖ] Sic scribo cum Cas. vulgo καλεῖν. y) εἰδέναι δεῖ] in quibusdam Mss. et ed. deest verb. δεῖ, quod recepi ex Reg. Vat. A. B. Venet. z) δισχιλίους] Sic recte Casaub. leg. censet. vulgo χιλίους.

tervalla quoque, se ait ex multorum scriptis annotasse, qui dimensiones literis mandarint, quorum quaedam incerti auctoris essent. Videtur itaque iniquus esse Hipparchus, qui contra hanc crassam et confusiorem descriptionem geometrice disputat, cum hac in re gratiae sint habendae iis, qui vel utcunque locorum nobis indicaverunt naturam.

Apertius etiam suum contendendi studium prodit, dum non ex dictis Eratosthenis sumit geometricas hypotheses, sed sibi ipsi eas confingit. Atque ille quidem hoc modo rudi figura tertiam partem esse delineatam ait, CCIↃↃ stadiis a portis Caspiis usque Euphraten. Per partes deinde dimensionem, uti descriptam reperit, referens, facto iterum ab Euphrate et eius apud Thapsacum traiectu initio, usque ad Tigrin, quo loco Alexander transiit, stadia scribit II CIↃ CCCC inde ad

καὶ τετρακοσίυς γράφει· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὺς ἑξῆς τόπυς διὰ Γαυγαμήλων καὶ τῦ Λύκυ καὶ Ἀρβήλων καὶ Ἐκβατάνων, ᾗ Δαρεῖος ἐκ τῶν Γαυγαμήλων ἔφυγε μέχρι Κασπίων πυλῶν, τὺς μυρίυς ἐκπληροῖ, τριακοσίοις μόνον πλεονάσας. τὸ μὲν δὴ βόρειον πλευρὸν ὕτω καταμετρεῖ· ὐ παράλληλον τοῖς ὄρεσι θεὶς, ὐδὲ τῇ διὰ στηλῶν καὶ Ἀθηνῶν καὶ Ῥόδυ γραμμῇ· ἡ γὰρ Θάψακος πολὺ τῶν ὀρῶν ἀφέστηκε, συμπίπτει δὲ καὶ τὸ ὄρος καὶ ἡ ἀπὸ Θαψάκυ ὁδὸς ἐπὶ τὰς Κασπίυς πύλας· καὶ τάγε [a] προσάρκτια μέρη [b] τῦ ὄρυς, ταῦτ' ἐστίν.

Ἀποδὺς δὲ τὸ βόρειον ὕτω πλευρὸν, τὸ δὲ νότιον, φησὶ, παρὰ μὲν τὴν θάλατταν ὐκ ἔστι λαβεῖν, διὰ τὸ τὸν Περσικὸν ἐμπίπτειν κόλπον· ἀπὸ Βαβυλῶνος δὲ διὰ Σύσων, καὶ Περσεπόλεως καὶ τῶν ὁρίων τῆς τε Περσίδος καὶ τῆς Καρμανίας, σταδίυς εἶναι [c] ἐνακισχιλίυς καὶ διακοσίυς· νότιον μὲν λέγων, παράλ- pag. 80

O 3 λῆλον

a) προσάρκτια] πρὸς ἄρκτυς Caſ. Vat. A. B. b) τῦ ὄρυς] has voces tollendas cenſet Caſaub. c) ἐνακισχιλίυς καὶ διακοσίυς] ita omnes Codd. in edit. καὶ διακ. deſunt.

ad ſubſequentia loca per Gaugameia, Lycum, Arbela, et Ecbatana, quâ Darius a Gaugamelis fugit, usque ad Caspias portas, CCIƆƆ implet, ſuperadditis duntaxat CCC. Sic ergo dimetitur latus ſeptentrionale, non id aequaliter undique a montibus abeſſe ponens, neque a linea, quae a columnis per Athenas et Rhodum ducitur: nam Thapſacus longe abeſt a montibus: iterque a Thapſaco ad portas Caspias incidit in montes. Hae ergo ſunt partes montis verſus ſeptentrionem ſitae.

Expoſito ad hunc modum ſeptentrionali latere, auſtrinum ait iuxta mare non poſſe deſcribi, quia Perſicus incidit ſinus: a Babylone autem per Suſa et Perſepolin ac Perſidis et Carmaniae confinia, ſtadiorum eſſe IX millia et CC: idque latus vocat auſtrinum, non tamen aequali-

λῆλον δ' ὢ λέγων τῷ βορείῳ τὸ νότιον. Τὴν δὲ διαφωνίαν τοῦ μήκους φησὶ συμβαίνειν, τοῦ τε βορείου τεθέντος πλευροῦ καὶ τοῦ νοτίου, διὰ τὸ τὸν Εὐφράτην μέχρι τινὸς πρὸς μεσημβρίαν ῥυέντα πρὸς τὴν ἕω πολὺ ἐγκλίνειν.

Τῶν δὲ [d] πλαγίων πλευρῶν τὴν ἑσπερίαν λέγει πρῶτον· ἣν ὁποία τίς ἐστιν, εἴτε μία, εἴτε δύο, ἐν μέσῳ πάρεστι σκοπεῖν. Ἀπὸ γὰρ τῆς κατὰ Θάψακον, φησὶ, διαβάσεως παρὰ τὸν Εὐφράτην, εἰς μὲν Βαβυλῶνα σταδίους εἶναι τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ πόλιν Τερηδόνα τρισχιλίους· τὰ δ' ἀπὸ Θαψάκου [e] πρὸς ἄρκτους, μέχρι μὲν τῶν Ἀρμενίων πυλῶν καταμεμετρῆσθαι, καὶ εἶναι ὡς χιλίους καὶ ἑκατόν· τοὺς δὲ διὰ Γορτυναίων καὶ Ἀρμενίων μηκέτι· διὸ δὴ παραλείπειν αὐτούς. Τοῦ δὲ πρὸς ἕω πλευροῦ, τὸ μὲν διὰ τῆς Περσικῆς κατὰ μῆκος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς ὡς ἐπὶ Μηδίαν καὶ τὰς ἄρκτους, οὐκ ἔλαττον εἶναι δοκεῖ τῶν ὀκτακισχιλίων.

d) πλαγίων] Sic Casaub. legit vulgo perperam πελαγίων.
e) πρὸς ἄρκτους] πρὸς τὰς ἄρκτ. Stroz. Vat. A. B.

qualiter identidem a boreali distans. Discrepantiam vero longitudinis horum laterum inde nasci ait, quod Euphrates cum aliquandiu versus meridiem fluxit, valde postea versus ortum labitur.

De transversalibus lateribus occiduum priore loco exponit, quod quale, et unicum ne sit an duo, in medio ad considerandum est propositum. Nam a traiectu, qui est apud Thapsacum iuxta Euphratem usque ad Babylonem, stadia numerat IV CIↃ IↃCCC: hinc usque ad ostia Euphratis et urbem Teredonem III CIↃ: a Thapsaco versus septentrionem usque ad portas Armenias spatium dimensum ait esse, circiter CIↃ C: id vero quod per Gortynaeos et Armenios est, non item: ideoque id esse omissum. Orienti obversum latus, quod in longum per Persiam a Rubro mari versus Mediam et septentriones ducitur, videtur non brevius esse

κισχιλίων· ἀπὸ δέ τινων ἀκρωτηρίων, καὶ ὑπὲρ τὰς ἐνακισχιλίας· τὸ δὲ λοιπὸν διὰ τῆς Παραιτακηνῆς καὶ Μηδίας ἐπὶ Κασπίας πύλας ὡς τρισχιλίων· τὸν δὲ Τίγριν ποταμὸν καὶ τὸν Εὐφράτην, ῥέοντας ἐκ τῆς Ἀρμενίας πρὸς μεσημβρίαν, ἐπειδὰν παραμείψωνται τὰ τῶν Γορτυναίων ὄρη, κύκλον μέγαν περιβαλλομένους, καὶ ἐμπεριλαβόντας χώραν πολλὴν τὴν Μεσοποταμίαν, ἐπιστρέφειν πρὸς χειμερινὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν μεσημβρίαν, πλέον δὲ τὸν Εὐφράτην. γενόμενον δὲ τοῦτον ἐγγίον ἀεὶ τοῦ Τίγριδος, κατὰ τὸ Σεμιράμιδος διατείχισμα, καὶ κώμην καλουμένην Ὦπιν, διασχόντα ταύτης ὅσον διακοσίους σταδίους, καὶ ῥυέντα διὰ Βαβυλῶνος, ἐκπίπτειν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον· γίνεται δή, φησί, τὸ σχῆμα τῆς Βαβυλωνίας καὶ Μεσοποταμίας, ὑπηρετίῳ παραπλήσιον. Ὁ μὲν δὴ Ἐρατοσθένης τοιαῦτ' εἴρηκε.

Περὶ δὲ τῆς τρίτης σφραγῖδος, καὶ ἄλλα μὲν τινὰ ἁμαρτήματα ποιεῖ, περὶ ὧν ἐπισκεψόμεθα· ἃ δὲ Ἵππαρχος προφέρει αὐτῷ, οὐ πάνυ· σκοπῶμεν

 δ'

esse stadiorum octo millibus, a quibusdam vero promontoriis etiam superare novem millia: reliquum per Paraetacenam et Mediam ad Caspias portas, ad III CIↃ. Porro Tigrin et Euphratem fluvios ex Armenia versus meridiem labentes, postquam Gortynaeorum praeterierunt montes, magnum circulum includere, amplamque in eo regionem Mesopotamiam comprehendere: inde hybernum ortum et meridiem versus eos ferri, Euphratemque magis altero: eum semper Tigridi vicinum iuxta murum Semiramidis et pagum Opim, intervallo stadiorum ab eo pago CC per Babylonem defluere, et in sinum exire Persicum: aitque figuram Babyloniae et Mesopotamiae fieri similem navigio. Haec Eratosthenes tradidit.

De tertio sane sigillo alia quaedam sunt eius errata, quae considerabimus. Quae vero ei obiicit Hipparchus, non admodum recte habent: sed

δ' ἃ λέγει. Βουλόμενος γὰρ βεβαιοῦν τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι οὐ μεταθετέον τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ νοτιώτερα ὥσπερ Ἐρατοσθένης ἀξιοῖ, σαφὲς ἂν γενέσθαι τοῦτο μάλιστα
pag. 81. φησὶν ἐξ ὧν αὐτὸς ἐκεῖνος προσφέρεται· Τὴν γὰρ τρίτην μερίδα κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν εἰπόντα ἀφορίζεσθαι ὑπὸ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην γραμμῆς σταδίων μυρίων οὔσης· μετὰ ταῦτα ἐπιφέρειν, ὅτι τὸ νότιον πλευρὸν τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας, μικρῷ πλειόνων ἐστὶν ἢ ἐνναισχιλίων· τὸ δὲ πρὸς δύσει πλευρὸν ἀπὸ Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐστὶν εἰς Βαβυλῶνα, τετρακισχίλιοι ὀκτακόσιοι στάδιοι, καὶ ἑξῆς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τρισχίλιοι· τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ Θαψάκου, τὸ μὲν ἀπομετρεῖσθαι μέχρι χιλίων ἑκατὸν, τὸ λοιπὸν δ' οὐκέτι. Ἐπεὶ τοίνυν φησὶ τὸ μὲν βόρειόν ἐστι πλευρὸν τῆς τρίτης μερίδος ὡς μυρίων· ἡ δὲ τούτων παράλληλος ἀπὸ Βαβυλῶνος εὐθεῖα, μέχρι ἀνατολικοῦ πλευροῦ, συνελογίσθη μικρῷ πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων

sed perpendamus quid dicatur. Volens Hipparchus confirmare initio propositum illud, non esse (quod voluit Eratosthenes) Indiam in partes meridiei viciniores reponendam, id ait maxime ex his manifestum fore, quae ille ipse tradat. Tertiam enim partem cum dixisset quod ad latus septentrionale attinet definiri a linea, quae ducitur a Caspiis portis ad Euphraten, longitudine CCIↃↃ stadiorum: inferre eum deinde, austrinum latus a Babylone ad fines Carmaniae, paulo amplius IX stadiorum millibus continere: occiduum autem a Thapsaco secundum Euphraten ad Babylonem IV CIↃ IↃCCC stadia continere, atque hinc usque ad ostia esse III CIↃ stadia: quae versus septentrionem a Thapsaco sunt, usque ad CIↃ C stadia dimensa esse, reliqua non item. Quoniam ergo, inquit, tertiae partis latus septentrionale stadiorum est circiter CCIↃↃ, et recta linea ab hac ubique aequaliter dissita, quae a Babylone ducitur usque ad orientale latus, paulo maior IX millibus stadiorum supputando inventa est:

con-

λίων· δῆλον ὅτι ἡ Βαβυλὼν, οὐ πολλῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις ἐστὶν ἀνατολικωτέρα τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως.

Ἐροῦμεν δ' ὅτι, εἰ μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μεσημβρινῆς εὐθείας ἐπ' ἀκριβὲς ἐλαμβάνοντο αἵ τε Κάσπιοι πύλαι, καὶ οἱ ὅροι τῶν Καρμανίων καὶ Περσῶν, πρὸς ὀρθάς τε ἤγοντο ἀπὸ τῆς λεχθείσης μεσημβρινῆς εὐθείας, ἥ τε ἐπὶ Θάψακον, καὶ ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα, συνέβαινεν ἂν τοῦτο. ἡ γὰρ προσεκβαλλομένη τῇ διὰ Βαβυλῶνος μέχρι τῆς διὰ Θαψάκου εὐθείας μεσημβρινῆς, ἴση ἂν ἦν πρὸς αἴσθησιν, ἢ πάρισός γε τῇ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον· ὥστε τῇ ὑπεροχῇ ἐγίνετ' ἂν ἀνατολικωτέρα ἡ Βαβυλὼν τῆς Θαψάκου, ᾗ ὑπερέχει ἡ ἐκ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον, τῆς ἐκ τῶν Καρμανίων ὅρων εἰς Βαβυλῶνα. Ἀλλ' οὔτε τὴν διορίζουσαν γραμμὴν τὸ ἑσπέριον πλευρὸν τῆς Ἀριανῆς ἐπὶ μεσημβρινοῦ κειμένην εἴρηκεν Ἐρατοσθένης, οὐδὲ τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Θάψα-

constat Babylonem CIↃ, non multo pluribus stadiis orienti esse propiorem quam est transitus apud Thapsacum.

Ad hoc dicemus, siquidem praecise in eadem linea recta meridiana sumerentur portae Caspiae, et fines Carmaniae ac Persiae, atque ab ea linea meridiana ad perpendiculum educerentur lineae ad Thapsacum et Babylonem, fore ut istud eveniret; nam linea quae educeretur iuxta lineam quae per Babylonem usque ad meridianam Thapsaci lineam protenditur, utique ad sensum aut aequalis, aut admodum aequali propinqua esset collata cum linea quae est a portis Caspiis ad Thapsacum: itaque tanto intervallo Babylon Thapsaco esset orientalior, quanto excedit linea a Caspiis portis ad Thapsacum lineam, a finibus Carmaniae ad Babylonem extentam. Atqui neque lineam quae definit occiduum latus Arianae in meridiano sitam dixit Eratosthenes, neque eam quae a Caspiis portis ad Thapsacum

Θάψακον, πρὸς ὀρθὰς τῇ διὰ τῶν Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῷ ὄρει γραφομένην, πρὸς ἣν ἡ ἐπὶ Θάψακον γωνίαν ποιεῖ, ἀπὸ τȣ͂ αὐτȣ͂ σημείȣ κατηγμένη, ἀφ᾽ ȣ͂ καὶ ἡ τȣ͂ ὄρȣς γραμμή· ȣ̓δ᾽ ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ τῆς Καρμανίας ἠγμένη παράλληλος εἴρηται τῇ ἐπὶ Θάψακον ἠγμένῃ· ȣ̓δ᾽ εἰ παράλληλος ἦν, [f] μὴ πρὸς ὀρθὰς δὲ τῇ διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, ȣ̓δὲν ἂν ἐγίνετο πλέον πρὸς τὸν συλλογισμόν.

Ὁ δὲ ταῦτα λαβὼν ἐξ ἑτοίμȣ, καὶ δείξας, ὡς οἴεται, διότι ἡ Βαβυλὼν κατὰ Ἐρατοσθένη Θαψάκȣ ἀνατολικωτέρα ἐςὶ, μικρῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις ςαδίοις,
pag. 82. πάλιν ἄλλο πλάττει λῆμμα ἑαυτῷ πρὸς τὴν ἑξῆς ἀπόδειξιν, καὶ φησὶν, ἐὰν ἐννοηθῇ ἀπὸ Θαψάκȣ ἐπὶ μεσημβρίαν εὐθεῖα ἀγομένη, καὶ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ ταύτην κάθετος, τρίγωνον ὀρθογώνιον ἔσεσθαι, συνε-

f) μὴ πρὸς ὀρθὰς δὲ τῇ μεσημβρινῇ] ita Conſtant. Lascaris legit in ſuo Cod. Caſaub. μὴ πρὸς ὀρθὴν δὲ τῇ. vulgo μὴ ὀρθὴν δὲ τῆν — μεσημβρινήν.

cum ad angulos rectos inſiſtere meridiano Caspiarum portarum: ſed magis eam quae monte deſcribitur, ad quam linea ad Thapſacum pertinens angulum facit, ab eodem educta ſigno, a quo etiam montis linea. Neque lineam a Carmania ad Babylonem ductam lineae ad Thapſacum ductae aeque diſtantem eſſe dictum fuit: neque ſi fuiſſet, et non tamen Caspiarum portarum meridiano ad rectos angulos inſiſteret, id ad argumenti concluſionem erat facturum.

At Hipparchus iſta quaſi in promtu ſita ſumens, atque, ut putat, oſtendens Babylonem de ſententia Eratoſthenis paulo pluribus CIↃ ſtadiis orienti quam Thapſacum eſſe propinquiorem, aliud rurſum ſibi fingit aſſumtum ad inſequentem demonſtrationem: aitque, ſi imaginatione concipiatur recta linea a Thapſaco verſus meridiem ducta, perpendicularisque in eam a Babylone demiſſa, fore triangulum rectangulum, quod com-

συνεστηκὸς, ἔκ τε τῆς ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Βαβυλῶνα τεινούσης πλευρᾶς, καὶ τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος καθέτου ἐπὶ τὴν διὰ Θαψάκου μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἠγμένης, καὶ αὐτῆς τῆς διὰ Θαψάκου μεσημβρινῆς. Τούτου δὲ τοῦ τριγώνου τὴν μὲν ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ, τὴν ἀπὸ Θαψάκου εἰς Βαβυλῶνα τίθησιν, ἥν φησι τετρακισχιλίων ὀκτακοσίων εἶναι· τὴν δ' ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν διὰ Θαψάκου μεσημβρινὴν γραμμὴν κάθετον, μικρῷ πλειόνων ἢ χιλίων, ὅσον ἦν ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἐπὶ Θάψακον πρὸς τὴν μέχρι Βαβυλῶνος. ἐκ δὲ τούτων καὶ τὴν λοιπὴν τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν συλλογίζεται, πολλαπλάσιον οὖσαν τῆς λεχθείσης καθέτου. Προστίθησι δὲ ταύτῃ τὴν ἀπὸ Θαψάκου πρὸς ἄρκτον ἐκβαλλομένην μέχρι τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, ἧς τὸ μὲν ἔφη μεμετρῆσθαι Ἐρατοσθένης, καὶ εἶναι χιλίων ἑκατὸν, τὸ δ' ἀμέτρητον ἐᾷ. οὗτος δ' ἐπὶ τοὐλάχιστον ὑποτίθεται χιλίων, ὥστε τοὺς συνάμφω δισχιλίων καὶ ἑκατὸν γίνεσθαι· ὃ προσθεὶς τῇ ἐπ' εὐθείας πλευρᾷ τοῦ τριγώνου

comprehendatur a linea a Thapſaco ad Babylonem tendente, et ea quae a Babylone ad perpendiculum in meridianam Thapſaci lineam agitur, ipſaque Thapſaci linea meridiana. Huius trianguli latus recto angulo oppoſitum facit lineam a Thapſaco ad Babylonem porrectam, cui longitudinem aſſignat ſtadiorum IV CIↃ IↃCCC: perpendiculari a Babylone in meridianam Thapſaci, paulo amplius CIↃ, quanto excedebat linea ad Thapſacum eam quae eſt usque ad Babylonem: atque ex his etiam reliquum latus quod angulum rectum conficit, supputat, cuius aliquota pars ſit illa perpendicularis. Huic adiicit lineam a Thapſaco usque ad montes Armenios porrectam, cuius partem ait Eratoſthenes dimenſam eſſe ſtadiorum CIↃ C, omittitque id, cuius nondum eſt explorata menſura. Hipparchus ponit id eſſe ad minimum CIↃ ſtadiorum, ut ſimul ſint CIↃ CIↃ C ſtadia. Hoc ergo addens trianguli lateri quod ad lineam rectam ei adiungitur usque ad perpendicu-

τριγώνȣ μέχρι τῆς καθέτȣ [g] τῆς ἐκ Βαβυλῶνος πολλῶν χιλιάδων λογίζεται διάστημα τὸ ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, καὶ τȣ̃ δι᾽ Ἀθηνῶν παραλλήλȣ μέχρι τῆς ἐκ Βαβυλῶνος καθέτȣ, ἥτις ἐπὶ τȣ̃ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλȣ ἵδρυται· Τὸ δέ γε ἀπὸ τȣ̃ δι᾽ Ἀθηνῶν παραλλήλȣ ἐπὶ τὸν διὰ Βαβυλῶνος δείκνυσιν ȣ̓ μεῖζον ὂν σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων· ὑποτεθέντος τȣ̃ μεσημβρινȣ̃ παντὸς τοσȣ́των σταδίων ὅσον Ἐρατοσθένης φησίν. Εἰ δὲ τȣ̃το, ȣ̓κ ἂν ἦν τὰ ὄρη τὰ Ἀρμένια καὶ τὸ τȣ̃ Ταύρȣ ἐπὶ τȣ̃ δι᾽ Ἀθηνῶν παραλλήλȣ ὡς Ἐρατοσθένης ἀλλὰ πολλαῖς χιλιάσι σταδίων ἀρκτικώτερα κατ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον. Ἐνταῦθα δὴ πρὸς τὸ τοῖς ἀνεσκευασμένοις λήμμασι προχρῆσθαι, πρὸς τὴν τȣ̃ ὀρθογωνίȣ τριγώνȣ τάξιν, καὶ τȣ̃το λαμβάνει πρὸς τὸ μὴ διδόμενον, τὸ τὴν ὑποτείνȣσαν τῇ ὀρθῇ γωνίᾳ τὴν ἀπὸ Θαψάκȣ γραμμὴν εὐθεῖαν εἶναι μέχρι Βαβυλῶνος ἐν σταδίοις τετρακισχιλίοις ὀκτακοσίοις. Παρὰ

g) τῆς ἐκ Βαβυλ.] ita Vat. A. B. Reg. Caſ. Venet. vulgo γῆς Βαβυλ.

dicularem a Babylone demiſſam, multorum millium ſupputat intervallum ab Armeniis montibus et parallelo Athenarum usque ad cathetum e Babylone, quae in Babylonis parallelo inſiſtit. A parallelo autem qui per Athenas ducitur ad eum qui per Babylonem, oſtendit non amplius eſſe ſtadiis ꟾↄ ꟾↄ cccc, poſito toto meridiano tot ſtadiorum, quot affirmat Eratoſthenes. Quod ſi ita eſt, Armenii montes et Taurus non erunt in parallelo Athenienſi, quod voluit Eratoſthenes, ſed multis ſtadiorum millibus verſus ſeptentriones vergent, ſecundum hunc ipſum. Hoc loco praeterquam quod ſumtionibus utitur refutatis ad trianguli rectanguli conſtitutionem, iſtud quoque ſumit ad id quod conceſſum non eſt, lineam quae recto angulo ſubtenditur rectam a Thapſaco ad Babylonem usque ſtadiis conſtare IV ꟾↄ ꟾↄ ccc: nam hanc viam Era-

Παρά τε γὰρ τὸν Εὐφράτην φησὶν εἶναι τὴν ὁδὸν ταύτην ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν σὺν τῇ Βαβυλωνίᾳ, μεγάλῳ κύκλῳ περιέχεσθαι λέγων ὑπό τε τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριδος· τὸ πλεῖον δὲ τῆς περιοχῆς ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου [h] συμβαίνειν φησίν· ὥσθ' ἡ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Βαβυλῶνα εὐθεῖα [i] οὔτ' ἂν παρὰ τὸν Εὐφράτην εἴη, οὔτ' ἂν τοσούτων σταδίων, οὐδ' ἐγγύς. pag. 83. Ἀνατέτραπται οὖν ὁ συλλογισμός. Καὶ μὴν εἴρηταί γε ὅτι οὐχ οἷόν τε δυοῖν δεδομένων γραμμῶν ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν κατάγεσθαι, τὴν μὲν ἐπὶ Θάψακον, τὴν δ' ἐπὶ τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη τὰ κατάλληλα τῇ Θαψάκῳ, ἀπέχοντα τῆς Θαψάκου τοὐλάχιστον κατ' αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον δισχιλίους καὶ ἑκατὸν σταδίους, ἀμφοτέρας παραλλήλους εἶναι καὶ ἀλλήλαις, καὶ τῇ διὰ Βαβυλῶνος, ἣν νότιον πλευρὰν Ἐρατοσθένης ἐκάλεσεν. Ἐκεῖνος μὲν οὖν οὐκ ἔχων καταμεμετρημένην εἰπεῖν τὴν παρὰ τὰ ὄρη ὁδόν, τὴν δ' ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ

h) συμβαίνειν] Mss. Cas. Stroz. Vat. A. Venet. vulgo συμβαίνει. i) οὔτ' ἂν παρὰ] Sequor coni. Tyrwhit. p. 4. vulgo ὅταν, male.

Eratosthenes ait esse iuxta Euphratem, ac Mesopotamiam cum Babylonia contineri magno circulo ab Euphrate et Tigri: maiorem tamen partem ab Euphrate circuiri. Ergo recta linea a Thapsaco ad Babylonem neque iuxta Euphratem ducatur, summam hanc non modo non aequabit, sed et magno erit intervallo minor. Haec ergo Hipparchi ratiocinatio subversa est. Et quidem dictum est fieri non posse datis duabus lineis a Caspiis portis, quarum una ad Thapsacum, altera ad Armeniae montes e regione Thapsaci sitos, indeque minimum dissitos (ipso Hipparcho autore) stadiis bis mille ac centum, deducatur, eae ut inter se aequaliter undiquaque distent, item paralleli sint ad lineam quae est per Babylonem ducta, quam meridionale latus vocat Eratosthenes. Ille igitur cum iter montanum quantum esset exprimere non posset, lineae autem a Thapsaco ad Caspias portas men-

ἐπὶ Κασπίους πύλας, ταύτην εἶπε, καὶ προσέθηκε τὸ, ὡς τυπωδῶς εἰπεῖν· ἄλλως τε τῷ βουλομένῳ τὸ μῆκος εἰπεῖν τῆς μετὰ τὴν Ἀριανὴν μέχρι Εὐφράτου χώρας, οὐ πολὺ διέφερε ταύτην ἢ ἐκείνην καταμετρεῖν· Ὁ δ' ὡς παραλλήλους ὑπακούων λέγεσθαι, τελέως ἂν δόξειε καταγινώσκειν παιδικὴν ἀμαθίαν τ' ἀνθρώπου. Ταῦτα μὲν οὖν δεῖ ἐᾶν ὡς παιδικά.

Ἃ δ' ἄν τις αἰτιάσαιτο τοῦ Ἐρατοσθένους τοιαῦτά ἐστι. Καθάπερ γὰρ ἡ κατὰ μέλος τομὴ, τῆς ἄλλως κατὰ μέρος διαφέρει, (διότι ἡ μὲν κατὰ μέλη λαμβάνει περιγραφὴν ἔχοντα φυσικὴν, ὀρθώσει τινὶ καὶ τύπῳ σημειώδει, καθ' ὃ καὶ τοῦτο εἴρηται,

Τὸν δὲ διαμμελεϊστὶ ταμὼν —

ἡ δ' οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον·) χρώμεθα δ' οἰκείως ἑκατέρᾳ τὸν καιρὸν, καὶ τὴν χρείαν σκοποῦντες· οὕτως ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν, δεῖ μὲν τομὰς ποιῆσαι τῶν μερῶν, τὰ καθ' ἕκαστα ἐπιόντας· μιμεῖσθαι δὲ τὰς κατὰ μέλος τομὰς

menſuram cognitam haberet, hanc poſuit, addiditque, ut craſſa Minerva loquar; cum alias menſuram indicaturi ſpatii, quod eſt ab Ariana usque ad Euphratem non multum intereſſet utrius lineae dimenſionem haberet. Qui autem eas lineas pro aequaliter diſtantibus ab eo poſitas accipit, is plane videtur hominem puerilis ignorantiae inſimulare. Haec igitur utpote puerilia, miſſa faciamus.

Quae vero Eratoſtheni vitio dari poſſunt, talia ſunt. Quemadmodum enim ſectio in membra differt a tributione in partes: (quod illa nimirum circumſcriptionem quandam habet naturalem, certaque forma et punctis ſuis definitam, unde et illud Poëtae eſt:

Illum ſcindendo verum in ſua membra reſolvens:

haec nihil tale habet) utimur autem utraque tempeſtive, ratione habita opportunitatis ac neceſſitatis: ita in rebus geographicis, ſane in partes faciendae ſunt diviſiones, dum ſingula perſequimur, magis tamen ſectiones

τομὰς μᾶλλον, ἢ τὰς ὡς ἔτυχε. τὸ γὰρ σημειῶδες καὶ τὸ εὐπεριόριστον ἐκεῖθεν λαβεῖν ἐςι, οὗ χρείαν ἔχει ὁ γεωγράφος. Εὐπεριόριστον δὲ, ὅταν ἢ ποταμοῖς, ἢ ὄρεσιν, ἢ θαλάττῃ δυνατὸν ᾖ, καὶ ἔθνει δὲ, ἢ ἔθνεσι, καὶ μεγέθει ποσῷ, καὶ σχήματι, ὅπου τοῦτο δυνατόν. Πανταχοῦ δὲ, ἀντὶ τοῦ γεωμετρικοῦ τὸ ἁπλῶς καὶ ὁλοσχερῶς ἱκανόν. Μέγεθος μὲν οὖν ἱκανόν ἐςιν, ἂν τὸ μέγιςον εἴπῃς μῆκος καὶ πλάτος· ὡς τῆς οἰκουμένης, ἑπτὰ μυριάδων εἰ τύχοι μῆκος, πλάτος δ' ἔλαττον ἢ ἥμισυ μικρῷ τοῦ μήκους. Σχῆμα δ', ἄν τι τῶν γεωμετρικῶν τινὶ σχημάτων εἰκάσῃς, ἴσως τὴν Σικελίαν τριγώνῳ· ἢ τῶν ἄλλων [k] γνωρίμων τινὶ σχημάτων, οἷον τὴν Ἰβηρίαν [l] βύρσῃ, τὴν Πελοπόννησον πλατάνου φύλλῳ· ὅσῳ δ' ἂν μεῖζον ᾖ τὸ τεμνόμενον, τοσῷδε καὶ ὁλοσχερεστέρας πρέποι ἂν ποιεῖσθαι τὰς τομάς. pag. 84.

Ἡ

k) γνωρίμων] γνωρίμῳ τινὶ Mss. Caſ. Venet. l) βύρσῃ] βύρσῃ βοὸς, τὴν δὲ Βρεττανικὴν τὴν μείζονα πώγῳ, τὴν δὲ Πελοπ. Planud.

nes in membra ſunt imitandae, quam quae in qualescunque partes fiunt: ex illis enim puncta ſeu termini poſſunt ſumi, quibus unumquodque commode circumſcribatur, quae res geographo eſt opus. Facile autem circumſcribitur quaedam regio, ſi definiri poſſit fluminibus, montibus, mari, gente, populis, magnitudine (ubi hoc licet) ac figura certa: ubique autem loco geometricae praeciſionis, ſimplicior atque rudior ratio ſufficiet. Nam magnitudo ſatis videbitur expreſſa, ſi maximam longitudinem ac latitudinem dixeris: ut terrae habitatae longitudinem (verbi gratia) LXX millia, latitudinem paulo ſemiſſe longitudinis minorem. Figura, ſi quid geometricae alicui compares figurae, ut (exempli gratia) Siciliam triangulo: aut formae alicuius rei notae, ut Hiſpaniam tergori, Peloponeſum folio platani. Caeterum quanto maius eſt id quod dividitur, tanto etiam grandiora fieri ſegmenta par eſt.

Porro

Ἡ μὲν οὖν οἰκουμένη [m] δίχα διῄρηται, τῷ τε Ταύρῳ καὶ τῇ ἐπὶ στήλας θαλάττῃ· [n] καλῶς εἰς τὰ τοῦ βορείου καὶ τοῦ νοτίου μέρους. Καὶ ἡ μὲν Ἰνδικὴ περιώρισται πολλοῖς· καὶ γὰρ ὄρει καὶ ποταμῷ καὶ θαλάττῃ, καὶ ἑνὶ ὀνόματι, ὡς ἔθνος ἑνὸς ἔθνους· ὥστε καὶ τετράπλευρος ὀρθῶς λέγεται, καὶ ῥομβοειδής. ἡ δ' Ἀριανὴ ἧττον μὲν τὸ εὐπερίγραφον ἔχει, διὰ τὸ τὴν ἑσπερίαν πλευρὰν συγκεχύσθαι· διώρισται δ' ὅμως ταῖς τε τρισὶ πλευραῖς ὡς ἂν εὐθείαις· καὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἂν ἑνὸς ἔθνους. Ἡ δὲ τρίτη σφραγὶς τελέως ἀπερίγραφός ἐστιν, οὔπω γε ἀφορισθεῖσα· ἥτε γὰρ κοινὴ πλευρὰ αὐτῇ τε καὶ τῇ Ἀριανῇ συγκέχυται ὡς προείρηται. καὶ ἡ νότιος πλευρὰ ἀργότατα εἴληπται· οὔτε περιγράφει τὴν σφραγίδα, διὰ μέσης τε αὐτῆς βαδίζουσα, καὶ πολλὰ μέρη ἀπολείπουσα πρὸς νότον· [o] οὔτε μῆκος ὑπογράφει τὸ μέγιστον· τὸ γὰρ προσάρκτιον πλευρὸν

m) δίχα] abest e Venet. n) καλῶς εἰς τὰ τοῦ βορείου καὶ τοῦ νοτίου] Ita Breguignius optime h. l ope Med. Cod. restituit. in rel. Mss. et Ed. καλῶς καὶ τοῦ νοτίου. o) οὔτε μῆκος] ita Tyrwhit. l. c. p. 5. e coni. vulgo οὐ τό.

Porro terra habitabilis recte divisa est, Tauro monte, et mari ad columnas in duas partes, borealem et australem. Atque India quidem multis finibus circumscripta est, monte, fluvio, mari, uno nomine, ut gens unius gentis, quare quadrilatera, et rhombi similis recte dicitur. Ariana minus commode circumscribitur, eo quod latus occiduum cum aliis est confusum, definita tamen est tribus lateribus tanquam rectis, et nomine, ut unius gentis. Tertium autem sigillum plane circumscriptione caret. Nam et latus quod ei commune est cum Ariana, confusum est ut diximus: et meridionale latus negligentissime expressum est, quippe neque sigillum eo includitur, cum per id medium transeat, et quia multas versus meridiem partes relinquit: neque longitudinem maximam describit: nam septentrionale latus maius

πλευρὸν μεῖζον· οὔθ' ὁ Εὐφράτης ἑσπέριόν ἐστι πλευρόν, οὐδ' εἰ ἐπ' εὐθείας ῥέοι· τῶν ἄκρων αὐτοῦ μὴ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κειμένων. τί γὰρ μᾶλλον ἑσπέριον, ἢ νότιον; Χωρὶς δὲ τούτων ὀλίγης οὔσης τῆς ἐπὶ θάλατταν λοιπῆς τὴν Κιλίκιον καὶ τὴν Συριακήν, τὸ μὴ μέχρι δεῦρο [p] προάγειν δεῖν τὴν σφραγῖδα, οὐ πιθανόν, τῆς τε Σεμιράμιδος καὶ τοῦ Νίνου Σύρων λεγομένων· ὧν τῆς μὲν ἡ Βαβυλὼν κτίσμα καὶ βασίλειον· τοῦ δὲ Νῖνος, ὡς ἂν μητρόπολις τῆς Συρίας· καὶ τῆς διαλέκτου δὲ μέχρι νῦν διαμενούσης τῆς αὐτῆς, τοῖς τε ἐκτὸς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῖς ἐντός. Τὰ ἐνταῦθα μέντοι τοιούτῳ διασπᾶν μερισμῷ ἔθνος γνωριμώτατον, καὶ τὰ μέρη συνάπτειν τοῖς ἀλλοεθνέσιν, ἥκιστ' ἂν πρέποι. Οὐδὲ γὰρ ὑπὸ μεγέθους ἀπηναγκάσθαι λέγοι ἄν. καὶ γὰρ τὸ μέχρι θαλάττης, οὐ μήπω ἂν ἐξισάζοιτο τῇ Ἰνδικῇ· ἀλλ' οὐδὲ τῇ Ἀριανῇ, προσλαβὸν καὶ τὸ [q] μέχρι τῶν ὅρων τῆς εὐδαίμονος Ἀρα-

p) προάγειν δεῖν] ita lego pro vulg. προάγειν δυεῖν. q) μέχρι τῶν ὅρων] ita lego cum Casaub. pro vulg. μ. τ. ὀρῶν.

maius est: neque Euphrates occiduum latus conficit, ne si rectam quidem flueret ad lineam: cum eius extrema non sint in eodem meridiano, qui ergo magis occiduum, quam austrinum faceret latus? Absque etiam his, cum paulum restet terrae vsque ad mare Cilicium et Syrium, quod sigillum non vsque ad illa producit, consentaneum non est: cum et Semiramis et Ninus Syri dicantur, quorum illa Babylonem condidit et regiam habuit, ille Ninum, quae primaria urbs (sic metropolin liceat exprimere) Syriae censetur: cumque eadem adhuc lingua utantur extra, intraque Euphratem. Proinde hic gentem nobilissimam tanta intercapedine divellere, partesque eius peregrinis adiungere nationibus, minime convenit. Neque enim dicere potest se magnitudine coactum esse: etsi enim usque ad mare producatur nunquam aequabit Indiam, ac ne Arianam quidem, adsumtis etiam quae supersunt vsque ad fines felicis Ara-

Ἀραβίας καὶ τῆς Αἰγύπτȣ. Ὥςτε πολὺ κρεῖττον ἦν μέχρι δεῦρο προελθεῖν, τῆς τρίτης [r] εἰπόντα σφραγῖδος, τοσαύτῃ προσθήκῃ τῇ μέχρι τῆς Συριακῆς θαλάττης, τὸ μὲν νότιον πλευρὸν [s] ȣ̓χ ὥσπερ ἐκεῖνος εἶπεν ἔχον, ȣ̓δ' ἐπ' εὐθείας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Καρμανίας εὐθὺς τὴν δεξιὰν παραλίαν εἰσπλέοντι [t] παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τȣ̃ Εὐφράτȣ, καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ὁρίοις τῆς Μεσήνης καὶ τῆς Βαβυλωνίας συνάπτον, ἥπερ ἐςὶν ἀρχὴ τȣ̃ ἰσθμȣ̃ τȣ̃ διορίζοντος τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν ἀπὸ τῆς ἄλλης ἠπείρȣ, εἶτ' ἐφεξῆς αὐτὸν τȣ̃τον [u] διεξιὸν διήκοντα μέχρι τȣ̃ μυχȣ̃ τȣ̃ Ἀραβίȣ κόλπȣ καὶ Πηλȣσίȣ, καὶ
pag. 85. ἔτι τȣ̃ Κανωβικȣ̃ ςόματος τȣ̃ Νείλȣ· τȣ̃το μὲν τὸ νότιον πλευρόν· τὸ δὲ λοιπὸν ἑσπέριον, τὴν ἀπὸ τȣ̃ Κανωβικȣ̃ ςόματος μέχρι τῆς Κιλικίας παραλίαν.

Τετάρτη δ' ἂν εἴη σφραγὶς ἡ συνεςῶσα ἔκ τε τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας καὶ τȣ̃ Ἀραβίȣ κόλπȣ, καὶ τῆς Αἰγύ-

r) εἰπόντα] Sic Breguignius quem ſequor. vulgo εἰπόντας. s) ȣ̓χ' ὥσπερ] Mss. Caſ. Venet. vulgo ȣ̓χ' ὅπερ. t) παρὰ τὸν Περσικὸν κ.] ita Mss. Caſ. Venet. vulgo γὰρ τ. Π. κ. u) διεξιὸν] Mss. Bemb. Caſ. vulgo δεξιόν.

Arabiae et Aegypti. Erat itaque multo melius eo vsque progredi, et facto hoc additamento usque ad Syriacum mare, tertii ſigilli auſtrale latus definire non ſecundum illius ſententiam, neque ad lineam rectam, ſed ſtatim a Carmania ora maritima, quae per Perſicum ſinum ad Euphratis oſtia naviganti ad dextram eſt, ac deinceps progredi ad contiguum finibus Meſtenes et Babyloniae, ubi iſthmus incipit, qui felicem Arabiam a reliqua continente dirimit, tum denique per hunc iſthmum producere, usque ad intimum Arabici ſinus, Peluſium et Canopicum Nili oſtium: hoc erit latus meridionale; reliquum occiduum a Canopico oſtio vsque ad Ciliciae oram.

Quartum ſigillum conſtabit Arabia felice, ſinu Arabico, tota

Αἰγύπτου πάσης, καὶ τῆς Αἰθιοπίας. ταύτης δὲ τῆς μερίδος, μῆκος μὲν ἔσται τὸ ἀφοριζόμενον, ὑπὸ δυεῖν μεσημβρινῶν· ὁ μὲν γὰρ γράφεται διὰ τοῦ δυσμικωτάτου σημείου, τοῦ ἐπ' αὐτῆς, ὁ δὲ διὰ τοῦ ἑωθινωτάτου· πλάτος δέ, τὸ μεταξὺ δυοῖν παραλλήλων· ὧν ὁ μὲν γράφεται διὰ τοῦ βορειοτάτου σημείου, ὁ δὲ διὰ τοῦ νοτιωτάτου· ἐπὶ γὰρ τῶν ἀνωμάλων σχημάτων ἐφ' ὧν πλευραῖς οὐ δυνατὸν ἀφορίσαι πλάτος καὶ μῆκος, οὕτω τὸ μέγεθος ἀφοριστέον. Καθόλου δὲ νοητέον, ὅτι οὐχ ὡσαύτως λέγεται μῆκος καὶ πλάτος, ἐπὶ ὅλου καὶ μέρους· ἀλλ' ἐφ' ὅλου μὲν τὸ μεῖζον διάστημα καλεῖται μῆκος, τὸ δ' ἔλαττον, πλάτος· ἐπὶ μέρους δὲ μῆκος μὲν τὸ παράλληλον τῷ τοῦ ὅλου μήκει [x] τμῆμα ἐκείνου ὁπότερον ἂν ᾖ μεῖζον, κἂν τὸ ληφθὲν διάστημα ἐν τῷ πλάτει μεῖζον ᾖ τοῦ ληφθέντος ἐν τῷ μήκει διαστήματος. Διὸ καὶ τῆς οἰκουμένης ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν μηκυνομένης, ἀπὸ δὲ ἄρκτων ἐπὶ νότον πλατυνομένης, καὶ

x) τμῆμα ἐκείνου] Tyrwhit. l. c. p. 5. corr. ἐκεῖνο. Forte leg. τὸ παράλληλον τῷ τοῦ ὅλου ἐκείνου μήκει τμῆμα.

tota Aegypto et Aethiopia. Huius partis longitudo continebitur duobus meridianis, quorum unus per occasui alter per ortui proximum eius punctum describetur: latitudo inter duas parallelos, quarum una per septentrioni, altera per meridiei viciniſſimum punctum ducatur. Nam in figuris quae inaequalibus inter ſe lineis includuntur, cum lateribus longitudo et latitudo accurate finiri non poſſunt, magnitudo hac ratione eſt definienda. In univerſum autem intelligendum eſt, non eodem modo longitudinem et latitudinem in toto atque in parte dici: nam longius ſpatium in toto appellatur longitudo, brevius latitudo: in parte autem longitudo eſt id latus, quod aequali intervallo iuxta totius longitudinem porrigitur lineam nulla habita ratione maioris ſpatii, etiamſi maior ſit latitudo. Ergo cum terrae orbis, quantum eius habitatur, ab ortu verſus occaſum in longum protendatur a ſeptentrionibus autem verſus auſtrum dilatetur, longitudo-

καὶ τȢ μὲν μήκȢς ἐπὶ παραλλήλȢ τινὸς τῷ ἰσημερινῷ γραφομένȢ, τȢ δὲ πλάτȢς [y] ἐπὶ μεσημβρινȢ, δεῖ καὶ τῶν μερῶν λαμβάνεσθαι, μήκη μὲν τὰ παράλληλα τῷ μήκει τμήματα [z] αὐτῆς, π. άτη δὲ τὰ τῷ πλάτει. Ȣτω γὰρ ἂν ἄμεινον ὑπογράφοιτο, πρῶτον μὲν τὸ μέγεθος τῆς οἰκȢμένης ὅλης· ἔπειτα δὲ καὶ ἡ διάθεσις καὶ τὸ σχῆμα τῶν μερῶν, καθ' ἃ μὲν ἀπολείπειν, καθ' ἃ δὲ πλεονάζειν φαινομένων τῇ τοιαύτῃ παραθέσει.

Ἐρατοσθένης δὲ τὸ μὲν τῆς οἰκȢμένης λαμβάνει μῆκος ἐπὶ τῆς διὰ Στηλῶν καὶ Κασπίων πυλῶν, καὶ ΚαυκάσȢ γραμμῆς, ὡς ἂν εὐθείας· τὸ δὲ τῆς τρίτης μερίδος, ἐπὶ τῆς διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ ΘαψάκȢ· τὸ δὲ τῆς τετάρτης, ἐπὶ τῆς διὰ ΘαψάκȢ καὶ Ἡρώων πόλεως, [a] μέχρι τῆς παραλίας τῆς μεταξὺ τῶν ςομάτων τȢ ΝείλȢ, ἀνάγκη καταςρέφειν εἰς τȢς περὶ Κάνωβον καὶ Ἀλεξάνδρειαν τόπȢς· ἐνταῦθα γάρ ἐςὶ τὸ

y) ἐπὶ μεσημβρινȢ] In Codd. ἐπὶ μεσημβρίαν Ȣ, Xyl. sustulit partic. negantem; rectius Tyrwhittus l. c p. 6. ex lect. Msstorum ἐπὶ μεσημβρινȢ restituit. z) αὐτῆς] Ita Tyrwhitt. l. c. vulgo αὐτȢ. a) μέχρι — τῆς μεταξὺ] ita Mss. Cas. Venet. Vat. A. B. Stroz. vulgo μέχρι τῆς μεταξὺ.

gitudoque circulo qui sit aequinoctiali parallelus describatur, latitudo in ipso meridiano notetur: partium quoque longitudines sumi debent, portiones totius longitudini parallelae, et latitudines latitudini: sic enim rectius exprimi poterit cum totius habitatae terrae magnitudo, tum partium dispositio ac figura, quae hac comparatione instituta in quibusdam excedi, in quibusdam excedere videbuntur.

At Eratosthenes longitudinem terrae habitatae in linea, quam ipse rectam putat, sumit, quae per columnas, portas Caspias, et Caucasum ducatur: tertii autem sigilli, in ducta per Caspias portas et Thapsacum: quarti, in ducta per Thapsacum et Heroum urbem, quam porrectam usque ad ostia Nili necesse est finiri in locis Canopo et Alexandriae vicinis, ibi

τὸ ἔσχατον στόμα τὸ καλούμενον Κανωβικόν τε καὶ Ἡρακλεωτικόν. Εἴτ' οὖν ἐπ' εὐθείας ἀλλήλοις τὰ μήκη τίθησιν, εἴθ' ὡς ἂν γωνίαν ποιοῦντα κατὰ Θάψακον· ἀλλ' ὅτι γε οὐ παράλληλον οὐδέτερον τῷ τῆς οἰκουμένης μήκει, φανερόν ἐστιν ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκεν αὐτός. Τὸ μὲν γὰρ τῆς οἰκουμένης μῆκος διὰ τοῦ Ταύρου γράφει, καὶ τῆς ἐπ' εὐθείας μέχρι στηλῶν θαλάττης, κατὰ γραμμὴν τὴν διὰ τοῦ Καυκάσου καὶ Ῥόδου καὶ Ἀθηνῶν· ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸν δι' αὐτῶν μεσημβρινὸν, [b] οὐ πολὺ ἐλάττους φησὶ τῶν τετρακισχιλίων εἶναι σταδίων· ὥστε τοσοῦτον καὶ οἱ παράλληλοι διέχοιεν ἂν ἀλλήλων, ὅ, τε διὰ Ῥόδου καὶ ὁ δι' Ἀλεξανδρείας. ὁ δ' αὐτὸς πως ἐστι τούτῳ, ὁ διὰ τῆς Ἡρώων πόλεως, ἢ νοτιώτερός γε τούτου· ὥσθ' ἡ συμπίπτουσα γραμμὴ τούτῳ γε τῷ παραλλήλῳ καὶ τῷ διὰ Ῥόδου καὶ Κασπίων πυλῶν, εἴτ' εὐθεῖα, εἴτε κεκλασμένη, οὐκ ἂν εἴη παράλληλος οὐδετέρῳ. pag. 86.

 Οὐκ

b) οὐ πολὺ ἐλάττους] in Mss. part. negans deest.

ibi enim ultimum est ostium, quod Canopicum et Heracleoticum dicitur. Proinde sive longitudines istas in eadem ponat recta linea, sive lineae hae apud Thapsacum faciant angulum: id quidem ex eius ipsius verbis liquet, neutram harum longitudinum aequaliter ab orbis habitati longitudine distare. Longitudinem enim hanc describit in recta linea, quae Taurum, mare ad columnas, Caucasum, Rhodum, et Athenas tangat. Iam a Rhodo Alexandriam usque, secundum ductum per haec loca meridianum, non multo minus quatuor stadiorum millibus esse ait: tantum ergo intervallum erit inter parallelos Rhodi et Alexandriae, cum hoc autem fere idem est is qui per Heroum urbem ducitur, aut meridiem versus magis vergit: quo efficitur, lineam quae incidit in hunc parallelum, et eum qui per Rhodum et Caspias portas agitur, sive recta est ea sive fracta, neutrius respectu parallelum

Οὐκ εὖ γοῦν λαμβάνεται τὰ μήκη· οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ αἱ διαβόρειοι λαμβάνονται μερίδες.

Ἀλλ' ἐπὶ τὸν Ἵππαρχον πρότερον ἐπανιόντες, τὰ ἑξῆς ἴδωμεν. Πάλιν γὰρ πλάσας ἑαυτῷ λήμματα, γεωμετρικῶς ἀνασκευάζει τὰ ὑπ' ἐκείνου τυπωδῶς λεγόμενα. Φησὶ γὰρ αὐτὸν λέγειν τὸ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς μὲν Κασπίους πύλας διάστημα σταδίων ἑξακισχιλίων ἑπτακοσίων· εἰς δὲ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας καὶ Περσίδος πλειόνων ἢ ἐνναχισχιλίων· ὅπερ ἐπὶ γραμμῆς κεῖται πρὸς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς εὐθείας ἀγομένης· γίνεσθαι δὲ ταύτην κάθετον ἐπὶ τὴν κοινὴν πλευρὰν τῆς τε δευτέρας καὶ τῆς τρίτης σφραγῖδος· ὥστε κατ' αὐτὸν συνίστασθαι τρίγωνον ὀρθογώνιον, ὀρθὴν ἔχοντα τὴν πρὸς τοῖς ὅροις τῆς Καρμανίας, καὶ τὴν ὑποτείνουσαν εἶναι ἐλάττω μιᾶς τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν c ἐχουσῶν. δεῖν οὖν τὴν Περσίδα τῆς δευτέρας ποιεῖν σφραγῖδος. Πρὸς ταῦτα δ' εἴρηται, ὅτι οὔθ' ἡ ἐκ Βαβυ-

c) ἐχουσῶν] vulgo ἔχουσαν. Mss. Caſ. περιεχουσῶν.

allelum eſſe. Non ergo longitudines recte accipiuntur, nihiloque rectius particulae latitudinum adverſus boream porrectae.

Sed nos prius ad Hipparchum reverſi, ea quae ſequuntur inſpiciamus. Rurſum enim argumenta ſibi ipſe fingens, ea quae Eratoſthenes craſſius dixerat, rationibus geometricis refellere conatur. Ait enim, Eratoſthenis ſententia, a Babylone ad portas Caſpias intervallum eſſe ſtadiorum ꟾↃↃ CIↃ ꟾↃ CC: ad fines Carmaniae et Perſidis amplius novem millibus, quod ſitum ſit in recta linea verſus ortum aequinoctialem ducta, quae ad angulos rectos inſiſtat lineae ei quae commune eſt latus ſecundi et tertii ſigilli: itaque ex eius ſententia fieri triangulum rectangulum, cuius rectus angulus ad fines Carmaniae pertineat, et latus ei ſubtentum altero eorum quae eum includunt ſit minus: ergo Perſidem ſecundo ſigillo debere adſcribi. Adverſus haec dictum eſt, neque lineam quae

Βαβυλῶνος εἰς τὴν Καρμανίαν ἐπὶ παραλλήλȣ λαμβάνεται, ȣ̓θ' ἡ διορίζȣσα εὐθεῖα τὰς σφραγῖδας μεσημβρινὴ εἴρηται· ὥςτ' ȣ̓δὲν εἴρηται πρὸς αὐτόν· ȣ̓δὲ τὸ ἐπιφερόμενον. Εἰρηκότος γὰρ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς μὲν Βαβυλῶνα τȣ̀ς λεχθέντας, εἰς Σȣ̃σα δὲ ςαδίȣς εἶναι τετρακισχιλίȣς ἐννακοσίȣς, ἀπὸ δὲ Βαβυλῶνος τρισχιλίȣς τετρακοσίȣς· πάλιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁρμηθεὶς ὑποθέσεων, ἀμβλυγώνιον τρίγωνον συνίςασθαί φησι πρός τε ταῖς Κασπίοις πύλαις καὶ Σȣ́σοις καὶ Βαβυλῶνι, τὴν ἀμβλεῖαν ἔχον γωνίαν πρὸς Σȣ́σοις, τὰ δὲ τῶν πλευρῶν μήκη τὰ ἐκκείμενα· εἶτ' ἐπιλογίζεται, διότι συμβήσεται κατὰ τὰς ὑποθέσεις ταύτας, τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἐπὶ τȣ̃ διὰ Βαβυλῶνος καὶ Σȣ́σων παραλλήλȣ δυσμικωτέραν ἔχειν τὴν κοινὴν τομὴν τῆς κοινῆς τομῆς τȣ̃ αὐτȣ̃ παραλλήλȣ, καὶ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν pag. 87. καθηκȣ́σης εὐθείας ἐπὶ τȣ̀ς ὅρȣς τȣ̀ς τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, πλείοσι τῶν τετρακισχιλίων καὶ τετρακοσίων· σχεδὸν δή τι πρὸς τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν

quae a Babylone in Carmaniam ducitur, paralleli loco sumi: neque meridianam appellatam esse eam lineam, quae sigilla distinguit: nihil ergo contra eum dictum est, ne id quidem quod infertur. Cum enim dixerit a Caspiis portis ad Babylonem tot esse quot docuimus stadia, ad Susa autem ІↃↃ, demtis c, et a Babylone III CIↃ CCCC rursum ab iisdem profectus positionibus, triangulum ait obtusangulum constitui ad Caspias portas, Susa, et Babylonem, cuius recto maior angulus Susis insistat, laterum ea longitudine manente, quae exposita fuit. Inde ratiocinatur, his positis consequens fore, meridianam lineam, quae per Caspias portas agitur, in parallelo per Babylonem et Susa transeunte communem intersectionem magis versus occidentem sitam habituram ea intersectione eiusdem paralleli et rectae a Caspiis portis ad fines Carmaniae Persidisque deductae lineae, amplius quatuor millibus stadiorum et stadiis cccc, ac fere ad Caspiarum por-

πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἡμίσειαν ὀρθῆς ποιεῖν γωνίαν τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ τῶν ὅρων τῆς τε Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος· καὶ νεύειν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέσα τῆς τε μεσημβρίας καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς· ταύτῃ δ' εἶναι παράλληλον τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, ὥστε καὶ τοῦτον ἀπὸ τῶν ὀρῶν οὐκ ἐπὶ μεσημβρίαν ῥεῖν, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης, ἀλλὰ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς, καθάπερ ἐν τοῖς ἀρχαίοις πίναξι καταγέγραπται. Τίς οὖν συγχωρήσει τὸ νῦν συςαθὲν τρίγωνον ἀμβλυγώνιον εἶναι, μὴ συγχωρῶν ὀρθογώνιον εἶναι τὸ περιέχον αὐτό; τίς δ' ἐπὶ παραλλήλου κειμένην τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Σοῦσα μίαν τῶν τὴν ἀμβλεῖαν περιεχουσῶν, τὴν ὅλην μὴ συγχωρῶν τὴν μέχρι Καρμανίας; τίς δὲ τῷ Ἰνδῷ παράλληλον τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας; ὧν χωρὶς κενὸς ἂν εἴη ὁ συλλογισμός. Χωρὶς δὲ τούτων, κἀκεῖνος εἴρηκεν, ὅτι ῥομβοειδές ἐςι τὸ σχῆμα τῆς Ἰνδικῆς· καὶ καθάπερ ἡ ἑωθινὴ

portarum meridianam lineam dimidium recti anguli conficere eam quae per portas Caspias, ac fines Carmaniae et Persidis: eamque inclinare in medium inter meridiem et ortum aequinoctialem, ab eaque undiquaque aequaliter dissitum esse Indum fluvium: itaque et hunc non versus meridiem a montibus fluere, ut Eratosthenes dicit, sed inter meridiem atque ortum aequinoctialem, sicut in vetustis tabulis fuit descriptum. Quis autem concedet triangulum nunc constitutum, esse obtusangulum, non concedens id quod ipsum continet esse rectangulum? quis in parallelo sitam lineam a Babylone ad Susa ductam concedet unam esse earum quae obtusum angulum includunt, totam non concedens eam, quae est usque ad Carmaniam? quis Indo parallelum esse eam, quae a Caspiis portis ad fines Carmaniae ducitur? sine quibus vana est ratiocinatio. Praeter haec ille etiam dixit Indiae figuram esse rhombi similem: et sicut orientale latus valde est versus

ἑωθινὴ πλευρὰ περιέσπαται πολὺ πρὸς ἕω, καὶ μάλιστα τῷ ἐσχάτῳ ἀκρωτηρίῳ, ὃ καὶ πρὸς μεσημβρίαν προπίπτει πλέον παρὰ τὴν ἄλλην ἠϊόνα, οὕτω καὶ ἡ παρὰ τὸν Ἰνδὸν πλευρά.

Πάντα δὲ ταῦτα λέγει [d] γεωμετρικῶς ἐλέγχων, οὐ πιθανῶς. Ταῦτα δὲ καὶ αὐτὸς ἐπενέγκας ἑαυτῷ ἀπολύεται, φήσας, εἰ μὲν παρὰ μικρὰ διαστήματα ὑπῆρχεν ὁ ἔλεγχος, συγγνῶναι ἂν ἦν· ἐπειδὴ δὲ παρὰ χιλιάδας σταδίων φαίνεται διαπίπτων, οὐκ εἶναι συγγνωστά· καίτοι ἐκεῖνόν γε καὶ παρὰ τετρακοσίους σταδίους αἰσθητὰ ἀποφαίνεσθαι τὰ παραλλάγματα, ὡς ἐπὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου καὶ τοῦ διὰ Ῥόδου. Ἔστι δὲ τὸ πρὸς αἴσθησιν οὐχ ἁπλοῦν. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν πλάτει μείζονι, τὸ δ' ἐλάττονι. [e] μείζονι μὲν εἰ αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστεύομεν ἢ καρποῖς ἢ κράσεσιν

 ἀέρων

d) γεωμετρικῶς] Sustuli part. negantem οὐ, quae sensum turbavit licet contra Mss. ὡς γεωμ. Breg. e) μείζονι — κράσεσιν] Restitui h. l. ad mentem Salmas. in Exerc. Plin.: ed. Traiect. p. 467., qui vulgo ita se habet: μείζονι μὲν ἐν αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστευομένη καρποῖς ἢ κρ — τῶν κλιμάτων κρᾶσιν. — Cod. Reg. teste Bregvignio pro πιστευομένη καρποῖς habet πιστεύομεν ἐν κ.

versus ortum circumductum, maxime ultimo promontorio quod et magis versus meridianum vergit quam reliquum litus: ita et latus iuxta Indum.

Haec omnia profert geometricis non verisimilibus argumentis utens. Atque haec inferens, ipse sua dissolvit ita loquens: si error in exiguis deprehenderetur, ignosci poterat: quia autem aliquot stadiorum millibus aberratur, venia dari non potest illi, qui diversitatem etiam ad cccc stadia sentiri posse pronunciat, ut in parallelo qui per Athenas et qui per Rhodum ducitur. Quae autem ad sensus attinent, non uno modo percipiuntur, sed alia ratione in maiori, alia in minori spatio. In maiori quidem, de climatum temperamento ipsi oculo iudice credimus,

aut

ἀέρων πρὸς τὴν τῶν κλιμάτων κρίσιν· ἐλάττονι δ' ἄν, δι' ὀργάνων γνωμονικῶν, ἢ διοπτρικῶν. Ὁ μὲν οὖν δι' Ἀθηνῶν παράλληλος, γνωμονικῶς ληφθεὶς καὶ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Καρίας, εἰκότως ἐν σταδίοις τοσούτοις αἰσθητὴν ἐποίησε τὴν διαφοράν. Ὁ δ' ἐν πλάτει μὲν τρισχιλίων σταδίων μήκει δὲ καὶ τετρακισμυρίων f ὄρους, πελάγους δὲ τρισμυρίων λαμβάνων τὴν ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἰσημερινὰς ἀνατολὴν γραμμήν, καὶ τὰ
pag. 88 ἐφ' ἑκάτερα τὸ μέρος, τὰ μὲν νότια ὀνομάζων, τὰ δὲ βόρεια, καὶ ταῦτα πλινθία καλῶν καὶ σφραγῖδας· νοείσθω πῶς καὶ ταῦτα λέγει, καὶ πλευρὰ τὰ μὲν ἀρκτικά, τὰ δὲ νότια· καὶ πῶς τὰ μὲν ἑσπέρια, τὰ δὲ ἑωθινά· καὶ τὸ μὲν παραπολὺ διαμαρτανόμενον παρορῶν, ὑπεχέτω λόγον· δίκαιον γάρ· τὸ δὲ παρὰ μικρὸν οὐδὲ παριδὼν ἐλεγκτέος ἐστίν. Ἐνταῦθα δ' οὐδετέρως αὐτῷ προσάγεταί τις ἔλεγχος. οὔτε γὰρ τῶν ἐν τοσούτῳ πλάτει γεωμετρική τις g δύναιτ' ἂν εἶναι

f) ὄρους] vulgo ὅρους. g) δύναιτ' ἂν εἶναι] ita lego cum Caſaub. in ſcript. et ed. εἶναι deeſt.

aut fructibus, aut temperamentis aëris, in minori autem gnomica adhibemus inſtrumenta, et dioptrica. Parallelus igitur ductus per Athenas gnomonice obſervatus, itemque qui per Rhodum et Cariam ducitur, probabiliter tot ſtadiorum intercapedinem ſenſui obieciſſent. Qui autem in latitudine ter mille, et longitudine XL millium per montes, et XXX millium per mare ducit lineam ab occaſu ad ortum aequinoctialem, et in utramque eius partem alia meridionalia, alia ſeptentrionalia appellat, eaque iterum in laterculos et ſigilla dividit; is videat, quomodo dicat et haec, et latera haec ſeptentrionalia, illa auſtrina, et quomodo haec occidua, illa orientalia; idemque ea praetermittens in quibus magnum eſt erratum, rationem reddat, id enim par eſt: exigua autem etiam ſi eum fugerint, refutandus non eſt. Enimvero hîc neutro modo is hominem redarguit: nam neque de tanta latitudine demonſtratio poteſt geometrica dari: neque

εἶναι ἀπόδειξις· ὅτ' ἐν οἷς ἐπιχειρεῖ γεωμετρεῖν, ὁμολογεμένοις χρῆται λήμμασιν, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάσας.

Βέλτιον δὲ περὶ τῆς τετάρτης [h] λέγειν μερίδος· προστίθησι δὲ καὶ [i] τὸ τῦ Φιλαιτίυ καὶ τῦ μένοντος ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὑποθέσεων ἢ τῶν παραπλησίων. Τῦτο μὲν γὰρ ὀρθῶς ἐπιτιμᾷ, διότι μῆκος ὀνομάζει τῆς μερίδος ταύτης τὴν ἀπὸ Θαψάκυ μέχρις Αἰγύπτυ γραμμήν· ὥσπερ εἴ τις παραλληλογράμμυ την διάμετρον μῆκος αὐτῦ φαίη. Οὐ γὰρ ἐπὶ τῦ αὐτῦ παραλλήλυ κεῖται ἥ τε Θάψακος, καὶ ἡ τῆς Αἰγύπτυ παραλία, ἀλλ' ἐπὶ διεστώτων πολὺ ἀλλήλων· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ διαγώνιός πως ἄγεται καὶ λοξὴ ἡ ἀπὸ Θαψάκυ εἰς Αἴγυπτον. Τὸ δὲ θαυμάζειν πῶς ἐθάρρησεν εἰπεῖν ἑξακισχιλίων ςαδίων, τὸ ἀπὸ Πηλυσίυ εἰς Θάψακον, πλειόνων ὄντων ἢ ἑπτακισχιλίων, ὐκ ὀρθῶς. Λαβὼν γὰρ δι' ἀποδείξεως μὲν, ὅτι ὁ διὰ Πηλυσίυ παράλληλος τῷ διὰ Βαβύ-

h) λέγειν] λέγει coni. Tyrwhitt. p. 6. l. c. i) τὸ τῦ φιλαιτίυ] Ms. Reg. in rel. voc. τὸ deest.

neque ubi geometrice agere vult, sumtionibus utitur in confesso sitis, sed ipse sibi eas fingit.

Praestat autem de quarta dicere parte, ubi prioribus vitiis adiicit culpandi studium, inque eisdem aut similibus hypothesibus permansionem. Id quidem merito reprehendit, quod Eratosthenes longitudinem appellat huius partis lineam a Thapsaco ad Aegyptum pertinentem: quod perinde sit, ac si quis parallelogrammi diametrum, eius figurae longitudinem appellet. Non enim in eodem parallelo iacent Thapsacus et Aegypti ora maritima, sed in valde invicem distantibus: inque spatio inter hos intervenientе quasi ad angulum et obliqua ducitur a Thapsaco ad Aegyptum linea. Id autem non recte, quod miratur qui ausus fuerit dicere Thapsacum Pelusio distare sex millibus stadiorum, cum distet amplius septem millibus. Demonstrans enim Pelusianum parallelum a Baby-

Βαβυλῶνος πλείοσιν ἢ δισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις νοτιώτερός ἐστι, κατ' Ἐρατοσθένη δὲ (ὡς οἴεται) διότι τοῦ διὰ Βαβυλῶνος ὁ διὰ τῆς Θαψάκου ἀρκτικώτερος τετρακισχιλίοις ὀκτακοσίοις σταδίοις, [k] συμπίπτειν φησὶ πλείους τῶν ἑπτακισχιλίων. Πῶς οὖν κατ' Ἐρατοσθένη δείκνυται ἡ τοσαύτη ἀπόστασις τοῦ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλου ἀπὸ τοῦ διὰ Θαψάκου [l] ζητῶ· ὅτι μὲν γὰρ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Βαβυλῶνα τοσοῦτόν ἐστιν, εἴρηκεν ἐκεῖνος· ὅτι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ δι' ἑκατέρου παραλλήλου ἐπὶ τὸ διὰ θατέρου, οὐκ εἴρηκεν. οὐδὲ γὰρ, ὅτι ἐπὶ τ' αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἐστιν ἡ Θάψακος καὶ ἡ Βαβυλών. Τἀναντία γὰρ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἔδειξε, κατ' Ἐρατοσθένη πλείοσιν ἢ δισχιλίοις σταδίοις συμβαίνειν ἀνατολικωτέραν εἶναι τὴν Βαβυλῶνα τῆς Θαψάκου. Ἡμεῖς τε παρατίθεμεν τὰς Ἐρατοσθένους ἀποφάσεις, ἐν αἷς τὸν Τίγριν καὶ τὸν Εὐφράτην ἐγκυκλοῦσθαι τήν τε Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Βαβυλωνίαν, καὶ τὸ πλέον γε τῆς ἐγκυκλώσεως τὸν Εὐφράτην

k) συμπίπτειν] ita Casaub. συμπίπτει vulgo. l) ζητῶ] ita lego cum Xylandro et Casaub. vulgo ζητῶν.

Babylonio versus meridiem amplius CIↃ CIↃ IↃ stadiis vergere: secundum Eratosthenem autem (vt opinatur) Babylonio Thapsacenum septentrionaliorem esse quater mille et IↃ CCC stadiis: conficiuntur, inquit, stadia millibus septem plura. Haec parallelorum distantia quomodo ex Eratosthenis sententia ostendatur, quaero. Id quidem hic dixit, tantam esse Babylonis a Thapsaco distantiam; sed parallelos horum locorum tantundem distare, et Thapsacum et Babylonem in eodem esse meridiano, non dixit. Contra enim ipse Hipparchus demonstravit, secundum Eratosthenem esse Babylonem Thapsaco amplius CIↃ CIↃ stadiis orientaliorem. Et nos adducimus Eratosthenis pronunciata, in quibus est, Tigri et Euphrate ambiri Mesopotamiam et Babyloniam, ita ut Euphrates maiorem circularis istius ambitionis partem conficiat. Eum

Φράτην ποιεῖν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν ῥυέντα, ἐπιστρέφειν πρὸς τὰς ἀνατολάς, ἐκπίπτειν δὲ ἐπὶ μεσημβρίαν. Ἡ μὲν οὖν ἐπὶ μεσημβρίαν ἀπὸ Pag. 89. τῶν ἄρκτων ὁδός, [m] ὡς μεσημβρινοῦ τινός ἐστιν· ἡ δ' ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς ἐπιστροφή, καὶ ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα, ἔκνευσίς τε ἐστὶν ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ, καὶ οὐκ ἐπ' εὐθείας, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἐγκύκλωσιν. Τὴν δέ γε ὁδὸν εἴρηκε τετρακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σταδίων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ Θαψάκου, παρὰ τὸν Εὐφράτην προσθείς, καθάπερ ἐπίτηδες, τοῦ μή τινα εὐθεῖαν αὐτὴν δέξασθαι καὶ μέτρον τοῦ μεταξὺ δυοῖν παραλλήλων διαστήματος. Μὴ διδομένου δὲ τούτου, κενόν ἐστι καὶ τὸ ἐφεξῆς δείκνυσθαι δοκεῖν, ὅτι συνισταμένου ὀρθογωνίου τριγώνου πρός τε Πηλουσίῳ καὶ Θαψάκῳ καὶ τῇ τομῇ τοῦ τε διὰ Θαψάκου παραλλήλου, καὶ τοῦ διὰ Πηλουσίου μεσημβρινοῦ, μία τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν ἡ ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ μείζων ἔσται τῆς ὑπὸ τὴν ὀρθὴν τῆς ἀπὸ

m) ὡς μεσημβρινοῦ] ὡς ἂν μ. Vat. A. B. Ald.

Eum enim a septentrione profluentem versus orientem converti, et versus meridiem effluere. At quod a septentrione versus meridiem fluit, id quidem secundum meridianum aliquem fieri potest. Sed illa versus ortum aversio et versus Babylonem, declinatio iam est a meridiano, neque in recta linea permansio, propter modo dictum ambitum. Iter quoque a Thapsaco Babylonem IV CIↃ et IↃCCC stadiorum esse dixit, data opera addens iuxta Euphratem, ne quis linea recta hoc iter confici posse credat, idque mensuram intervalli inter duos parallelos putet. Quo negato, vanum iam est deinceps demonstrare velle, constituto rectangulo triangulo ad Pelusium et Thapsacum et intersectionem Thapsaceni paralleli cum Pelusiaco meridiano, unum eorum quae rectum angulum faciunt laterum, nempe quod est in meridiano, longius esse eo quod recto subtenditur angulo, ductum a Tha-

ἀπὸ Θαψάκου εἰς Πηλούσιον. Κενὸν δὲ καὶ τὸ συνάπτον τούτῳ ἀπὸ μὴ συγχωρουμένου λήμματος κατασκευαζόμενον. Οὐ γὰρ δὴ δίδοται τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὸν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὸν εἶναι διάστημα τετρακισχιλίων σταδίων ὀκτακοσίων. ἐλήλεγκται γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐκ τῶν μὴ συγχωρουμένων ὑπ' Ἐρατοσθένους κατεσκευακότα τοῦτο τὸν Ἵππαρχον. ἵνα δ' ἀνίσχυρον ᾖ τὸ ὑπὸ ἐκείνου διδόμενον, λαβὼν τὸ εἶναι πλείους ἢ ἐννακισχιλίους ἐκ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἐκ Κασπίων πυλῶν οὕτως ἀγομένην γραμμὴν ὡς ἐκεῖνος εἴρηκεν ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας, ἐδείκνυε τὸ αὐτό.

Οὐ τοῦτο οὖν λεκτέον πρὸς τὸν Ἐρατοσθένη, ἀλλ' ὅτι τῶν ἐν πλάτει λεγομένων καὶ μεγεθῶν καὶ σχημάτων, εἶναί τι δεῖ μέτρον· καὶ ὅπου μὲν μᾶλλον, ὅπου δὲ ἔλαττον συγχωρητέον. Ληφθέντος γὰρ τοῦ τῶν ὀρῶν πλάτους τῶν ἐπὶ τὰς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς ἐκτεινομένων τρισχιλίων σταδίων, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ τῆς θαλάττης τῆς μέχρι στηλῶν, μᾶλλον ἄν τις συγχωρήσειεν

Thapſaco ad Peluſium. Vanum eſt et id argumentum quod huic annectitur, concluſum ex propoſitione non conceſſa. Nequaquam enim datum hoc eſt, a Babylone vsque ad Caſpiarum portarum meridianum eſſe ſpatium ſtadiorum IV CIↃ IↃ CCC. Demonſtravimus enim Hipparchum id confeciſſe ex iis, quae non conceſſit Eratoſthenes. Ut autem invalidum ſit quod ab eo datum eſt, ſumens amplius novem ſtadiorum millibus a Babylone eſſe ad lineam quae ſic ducitur a Caſpiis portis ad fines Carmaniae, ut ille dixit, idem demonſtravit.

At enim non hoc fuit obiiciendum Eratoſtheni: ſed id, quod magnitudinum et figurarum etiam late ſumtarum, oporteat eſſe aliquam menſuram, et alicubi magis, alicubi minus concedendum. Si enim ſumatur latitudo montium qui ad ortum aequinoctialem porriguntur ſtadia ter mille, ſimiliterque maris usque ad portas Herculis,

ῥήσειεν ὡς ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς ἐξετάζεσθαι τὰς παρ-
αλλήλους ⁿ ἐκείνης ἐν τῷ αὐτῷ πλάτει ἀγομένας, ἢ
τὰς συμπιπτούσας· καὶ τῶν συμπιπτουσῶν τὰς ἐν
αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ πλάτει τὴν σύμπτωσιν ἐχούσας, ἢ
τὰς ἐκτός. ὡσαύτως καὶ διϊσταμένας μέχρι τοῦ μὴ
ἐκβαίνειν τοῦ πλάτους ἢ τὰς ἐκβαινούσας· καὶ τὰς ἐν
μείζονι μήκει μᾶλλον, ἢ τὰς ἐν ἐλάττονι. καὶ γὰρ ἡ
ἀνισότης τῶν μηκῶν συγκρύπτοιτ' ἂν μᾶλλον, καὶ ἡ
ἀνομοιότης τῶν σχημάτων· οἷον ἐν τῷ πλάτει τοῦ
Ταύρου παντὸς καὶ τῆς μέχρι στηλῶν θαλάττης, ὑπο- pag. 90.
κειμένων τρισχιλίων σταδίων, ᵒ νοεῖται ἔτι παραλλη-
λόγραμμον χωρίον, τὸ περιγράφον τό, τε ὄρος ἅπαν
καὶ τὴν λεχθεῖσαν θάλατταν. Ἐὰν οὖν διέλῃς εἰς
πλείω παραλληλόγραμμα τὸ μῆκος, καὶ τὴν διάμε-
τρον ὅλου τε τούτου λάβῃς καὶ τῶν μερῶν, ῥᾴδιον ἂν ἡ
τοῦ ὅλου διάμετρος ἡ αὐτὴ λογισθείη παράλληλός τε
καὶ ἴση τῇ κατὰ τὸ μῆκος πλευρᾷ, ἤπερ ἡ ἐν τοῖς
μερέσι.

n) ἐκείνης ἐν τῷ] legendum putat Casaub. ἐκείνοις τὰς ἐν τῷ. o) νοεῖται ἔτι] νοεῖται ἔν τι Tyrwhitt. l. c.

culis, facilius concedat quispiam, eius parallelos in una latitudine ductas veluti una eademque linea examinari, quam eas qui invicem incidunt: interque ipsas incidentes eas quae in ea ipsa concurrunt latitudine, quam quae extra: itemque distantes eo usque, ut latitudinem non excedant, quam exeuntes: et quae in maiori longitudine potius, quam quae in minori. Etenim sic inaequalitas longitudinem atque figurarum facilius celari possit. Verbi gratia in latitudine Tauri totius et maris usque ad columnas Herculis, si ponantur tria stadiorum millia, intelligitur adhuc figura parallelis contenta lineis, quae circumscribat totum illum montem et dictum mare. Quod si ergo longitudinem in plura dividas parallelogramma, diametrumque cum totius tum partium accipias: facilius sane totius diameter eadem reputabitur parallelus et aequalis lateri longitudinis, quam partium diame-

μερέσι· καὶ ὅσῳ γ' ἂν ἧττον ᾖ τὸ παραλληλόγραμμον τὸ ληφθὲν ἐν μέρει, τοσῷ δὲ μᾶλλον τȣτ' ἂν συμβαίνοι. ἧτε γὰρ λοξότης τῆς διαμέτρȣ ἧττον ἀπελέγχεται, καὶ ἡ ἀνισότης τȣ͂ μήκȣς ἐν τοῖς μεγάλοις· ὥστ' ȣ̓δ' ἂν ὀκνήσειας ἐπ' αὐτῶν τὴν διάμετρον εἰπεῖν μῆκος τȣ͂ σχήματος. Ἐὰν ȣ̓͂ν τὴν διάμετρον λοξώσῃς μᾶλλον, ὥς τε ἐκπεσεῖν ἔξω τῶν πλευρῶν ἑκατέρας, p ἢ τῆς γε ἑτέρας, ȣ̓κ ἂν ὁμοίως ἔτι ταῦτα συμβαίνοι· τοιȣ͂τον δή τι λέγω τὸ μέτρον τῶν ἐν πλάτει λεγομένων. Ὁ δ', ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν, τὴν μὲν δι' αὐτῶν τῶν ὀρῶν λαμβάνων, ὡς ἂν ἐπὶ ταὐτȣ͂ παραλλήλȣ μέχρι ϛηλῶν ἀγομένην, τὴν δ' ἀπονεύȣσαν εἰς Θάψακον εὐθὺς ἔξω πολὺ τῶν ὀρῶν· καὶ πάλιν ἐκ Θαψάκȣ προσεκβάλλων ἄλλην μέχρις Αἰγύπτȣ τοσȣ͂τον ἐπιλαμβάνȣσαν πλάτος, εἶτα τῷ μήκει τῷ ταύτης καταμετρῶν τὸ τȣ͂ χωρίȣ μῆκος, διάμετρον τετραγώνȣ καταμετρεῖν δὴ δόξειε τὸ τȣ͂ τετραγώνȣ μῆκος. Ὅταν δὲ μὴ διάμετρος ᾖ, ἀλλὰ κεκλα-

p) ἢ τῆς γε ἑτέρας] desunt in Venet.

diameter; et quanto minus erit particulare parallelogrammum, tanto id magis eveniet: nam et obliquitas diametri, et inaequalitas longitudinis minus arguitur in magnis, ut in his non vereaiis diametrum figurae longitudinem appellare. Si ergo diametrum magis adhuc obliques, ut vel extra utrumque vel extra alterum omnino latus excidat, non iam eodem modo ista continget. Haec est mea sententia de mensura eorum quae late dicuntur. Cum vero Eratosthenes, qui lineam a Caspiis portis per montes ductam, in eodem parallelo usque ad columnas sumit, aliam a montibus statim ad Thapsacum excurrentem, et rursum aliam a Thapsaco ad Aegyptum protensam, quae tantam complectatur latitudinem, assumit, et deinde huius longitudine metitur figurae longitudinem; sane longitudinem quadrangularis diametri metiri videtur. Quando autem non fuerit diameter, sed fracta

κεκλασμένη ἡ γραμμή, πολὺ μᾶλλον ἂν δόξειε πλημμελεῖν. κεκλασμένη γάρ ἐστιν ἡ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν διὰ Θαψάκου πρὸς τὸν Νεῖλον ἀγομένη. Πρὸς μὲν Ἐρατοσθένη ταῦτα.

Πρὸς δὲ τὸν Ἵππαρχον κἀκεῖνο, ὅτι ἐχρῆν ὡς κατηγορίαν πεποίηται τῶν ὑπ' ἐκείνου λεχθέντων, οὕτω καὶ ἐπανόρθωσίν τινα ποιήσασθαι τῶν ἡμαρτημένων· ὅπερ ἡμεῖς ποιοῦμεν. ἐκεῖνος δὲ εἰ καί που τούτου πεφρόντικε, κελεύει ἡμᾶς τοῖς ἀρχαίοις πίναξι προσέχειν, δεομένοις παμπόλλῳ τινὶ μείζονος ἐπανορθώσεως ἢ ὁ Ἐρατοσθένους πίναξ προσδεῖται. Καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δ' ἐπιχείρημα τῆς αὐτῆς ἔχεται μοχθηρίας. Λαμβάνει γὰρ ἐν λήμματι τὸ ἐκ τῶν μὴ διδομένων κατασκευασθὲν, ὡς ἠλέγξαμεν ἡμεῖς, ὅτι Θαψάκου Βαβυλὼν ἀνατολικωτέρα ἐστὶν οὐ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις· ὥστ' εἰ καὶ πάνυ συνάγεται τὸ πλείοσιν ἢ δισχιλίοις καὶ τετρακοσίοις σταδίοις ἀνατολικωτέραν αὐτὴν εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους, ὅτ' ἐπὶ τὴν τοῦ Τίγριδος διάβασιν, ἣ Ἀλέξαν-

fracta linea, multo magis videbitur peccare. Fracta enim est linea quae a Caspiis portis per Thapsacum ad Nilum ducitur. Atque haec contra Eratosthenem.

Adversus Hipparchum autem hoc etiam, quod oportebat eum, sicut ab illo dicta reprehendit, ita et correctionem aliquam erratorum adferre, sicut nos fecimus. Hic vero, sicubi eius rei rationem habuit, iubet nos veteribus tabulis intentos esse, quae multo maiore quam Eratosthenis tabula correctione opus habent. Tum argumentatio, quam infert, eodem laborat vitio. Sumit enim pro fundamento id quod ex non concessis concluserat, ut iam arguimus, Thapsaco Babylonem orientaliorem esse non amplius CIↃ stadiis. Nam, ut maxime ex Eratosthenis verbis concludi possit, orientaliorem esse amplius CIↃ CIↃ CCCC stadiis, quando iter brevissimum a Thapsaco ad Tygris

pag. 91. Ἀλέξανδρος διέβη, ἀπὸ Θαψάκου ἐστὶ σύντομος σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων. ὁ δὲ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης ἐγκυκλωσάμενοι τὴν Μεσοποταμίαν, τέως μὲν ἐπ' ἀνατολὰς φέρονται, εἶτ' ἐπιστρέφουσι πρὸς νότον, καὶ πλησιάζουσι τότε ἀλλήλοις τε ἅμα, καὶ Βαβυλῶνι· οὐδὲν ἄτοπον συμβαίνει τῷ λόγῳ. Πλημμελεῖ δὲ καὶ ἐν τῷ ἑξῆς ἐπιχειρήματι, ἐν ᾧ συνάγειν βούλεται, ὅτι τὴν ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Κασπίους πύλας ὁδὸν, ἣν μυρίων σταδίων Ἐρατοσθένης εἴρηκεν, οὐκ ἐπ' εὐθείας ἀναμεμετρημένην ὡς ἐπ' εὐθείας παραδίδωσι, τῆς εὐθείας πολὺ ἐλάττονος οὔσης. Ἡ δ' ἔφοδός ἐστιν αὐτῷ τοιαύτη. Φησὶν εἶναι καὶ κατ' Ἐρατοσθένη τὸν αὐτὸν μεσημβρινὸν, τόν τε διὰ τοῦ Κανωβικοῦ στόματος, καὶ τὸν διὰ Κυανέων· διέχειν δὲ τοῦτον τοῦ διὰ Θαψάκου ἑξακισχιλίους τριακοσίους σταδίους· τὰς δὲ Κυανέας τοῦ Κασπίου ὄρους ἑξακισχιλίους ἑξακοσίους, ὃ κεῖται κατὰ τὴν ὑπέρθεσιν τὴν ἐπὶ τὸ Κάσπιον πέλαγος ἐκ Κολχίδος· ὥστε παρὰ τριακοσίους σταδίους, τὸ ἴσον εἶναι διάστημα ἀπὸ τοῦ διὰ Κυανέων μεσημβρινοῦ ἐπί τε Θάψα-

gris transitum, qua Alexander transiit, totidem sit stadiorum: ac Tigris et Euphrates clausa circulo Mesopotamia aliquandiu versus orientem lapsi, inde ad austrum conversi sibi invicem et Babyloni appropinquant: nihil absurdum consequitur. Delinquit etiam proxime insequenti ratiocinatione, qua conatur concludere, viam a Thapsaco ad Caspias portas, quam CCIↃↃ stadiorum Erastosthenes ait, ab eo tanquam rectam lineam perhiberi hac mensura, cum res secus habeat, rectaeque sit multo minor quantitas. Rem sic aggreditur. Ait de sententia Eratosthenis eundem meridianum per Canopicum ostium et Cyaneas transire, eumque a Thapsaceno distare IↃↃ CIↃ CCC stadia: porro a Cyaneis ad Caspium montem, qui situs est qua ex Colchide ad mare Caspium transscenditur, stadia esse IↃↃ CIↃ IↃC. ergo demtis CCC stadiis eandem esse distantiam a Cyanearum meridiano ad Tha-

Θάψακον καὶ ἐπὶ τὸ Κάσπιον· τρόπον δέ τινα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι, τήν τε Θάψακον καὶ τὸ Κάσπιον· τούτῳ δ' ἀκολουθεῖν, τὸ ἀφεστάναι ἴσον τὰς Κασπίους πύλας, Θαψάκου δὲ καὶ τοῦ Κασπίου, πολὺ ἐλάττους ἀφεστάναι τῶν μυρίων, ὅσους φησὶν ἀφεστάναι Ἐρατοσθένης τῆς Θαψάκου· ἄρα πολὺ ἐλάττους ἢ μυρίους ἀφεστάναι τοὺς ἐπ' εὐθείας. κυκλοπορίαν ἄρα εἶναι τοὺς μυρίους, [q] οὓς λογίζεται ἐκεῖνος ἐπ' εὐθείας ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον. Ἐροῦμεν δὲ πρὸς αὐτόν, ὅτι τοῦ Ἐρατοσθένους ἐν πλάτει λαμβάνοντος εὐθείας, ὅπερ οἰκεῖόν ἐστι γεωγραφίας· ἐν πλάτει δὲ καὶ τὰς μεσημβρινάς, καὶ τὰς [r] ἐπὶ μεσημβρινὴν ἀνατολήν, ἐκεῖνος γεωμετρικῶς αὐτὸν εὐθύνει, καὶ ὡς ἂν δι' ὀργάνων λάβοι τις τούτων ἕκαστον· οὐδὲ αὐτὸς δι' ὀργάνων, ἀλλὰ μᾶλλον στοχασμῷ λαμβάνων καὶ τὸ πρὸς ὀρθὰς καὶ τὸ παραλλή-

q) οὓς λογίζεται] in omnibus Codd. et ed. τὸ οὓς deest, quod sensu postulante cum Tyrwhitt. supplevi. r) ἐπὶ μεσημβρινὴν ἀνατολὴν] Bemb. Venet. ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀ.

Thapsacum et montem Caspium, quodammodo autem sub meridiano eodem iacere Thapsacum et Caspium: huius consequens esse, aequali intervallo abesse Caspias portas a Thapsaco et Caspio, sed multo minus CCIↃↃ stadiorum, quam distantiam a Thapsaco Eratosthenes tradiderit. Ergo rectae lineae a portis Caspiis ad Thapsacum multo esse breviorem quantitatem CCIↃↃ stadiis, atque ea ad ambitum quendam pertinere, quae ille de recto itinere intellexit. Cui nos respondemus, Eratosthenem, qui more geographico rectas lineas, meridianos, et lineas, quae ad ortum aequinoctialem ducuntur, rudi Minerva sumserit, ab ipso geometrica subtilitate examinari, ac veluti si mathematicis instrumentis eas lineas exploratas posuisset: cum quidem ipse etiam Hipparchus non instrumentis iis, sed coniectura in parallelis et rectos angulos conficientibus lineis ponendis usus sit. Atque

ἀλλήλους. ἓν μὲν δὴ τοῦτο ἁμάρτημα. Ἕτερον δὲ τὸ, μηδὲ τὰ κείμενα παρ' ἐκείνῳ διαστήματα τίθεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, μηδὲ πρὸς ἐκεῖνα τὸν ἔλεγχον προσάγεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ πλαττόμενα. Διόπερ πρῶτον μὲν ἐκείνου τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος ἐπὶ Φᾶσιν εἰπόντος σταδίων ὀκτακισχιλίων, [s] καὶ προσθέντος τοὺς εἰς Διοσκουριάδα, ἐντεῦθεν δ' ἑξακοσίους· τὴν δ' ἀπὸ Διοσκουριάδος εἰς τὸ Κάσπιον ὑπέρθεσιν ἡμερῶν πέντε, εἴ τις κατ' αὐτὸν Ἵππαρχον εἰκάζεται λέγεσθαι
pag. 92. ὅσον χιλίων σταδίων· ὥστε τὴν σύμπασαν κατ' Ἐρατοσθένη κεφαλαιοῦσθαι ἐννακισχιλίων ἑξακοσίων. Αὐτὸς οὖν τέτμηκε καὶ φησίν· ἐκ μὲν Κυανέων εἰς Φᾶσιν πεντακισχιλίους ἑξακοσίους, εἰς δὲ Κάσπιον ἐνθένδε ἄλλους χιλίους· ὥστ' οὐ κατ' Ἐρατοσθένη συμβαίνοι ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πως μεσημβρινοῦ τό, τε Κάσπιον εἶναι καὶ τὴν Θάψακον· ἀλλ' κατ' αὐτόν. Φέρε δ' οὖν κατ' Ἐρατοσθένη· Πῶς οὖν τούτῳ ἕπεται τὸ

s) καὶ προσθέντος — ἑξακοσίους] Casaub. legit, καὶ πρ. τοὺς εἰς Διοσκουριάδα ἐντεῦθεν· εἶναι δὲ ἑξακοσίους.

Atque hoc unum eſt peccatum. Alterum, quod neque poſita ab illo intervalla ponit, neque ad ea ſuas refutationes accommodat, ſed ad ſua ipſius figmenta. Ergo primum cum is ab oſtio Ponti Euxini dicat ad Phaſin eſſe octo millia ſtadiorum, addatque, nimirum usque ad Dioscuriadem, inde alia ΙↃC ſtadia: transitum porro a Dioscuriade ad Caspium quinque dierum, ſi quis ſecundum ipſum Hipparchum coniiciat, dici circiter CIↃ ſtadiorum: tota ſumma ſecundum Eratoſthenem erit ſtadiorum IX CIↃ ΙↃC. Hipparchus vero partitus rem: a Cyaneis (inquit) ad Phaſin ſtadia ſunt ΙↃCΙↃC: inde alia CIↃ ad Caspium. Non ergo Eratoſthenes, ſed Hipparchus autor eſt Caspium et Thapſacum ſub eodem fere eſſe meridiano. Sed eſto hanc eſſe Eratoſthenis ſententiam. Quomodo ergo ſequitur inde, lineam

τὸ, τὴν ἀπὸ τῦ Κασπίου ἐπὶ Κασπίας πύλας ἴσην εἶναι τῇ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον;

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι ἀναλαβὼν πάλιν τὴν αὐτὴν ζήτησιν τὴν περὶ τῶν ὀρῶν τῶν κατὰ τὸν Ταῦρον, περὶ ὧν ἱκανῶς εἰρήκαμεν, μεταβαίνει πρὸς τὰ βόρεια μέρη τῆς οἰκουμένης· εἶτ' ἐκτίθεται t) τὰ ῥηθέντα ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους περὶ τῶν μετὰ τὸν Πόντον τόπων· ὅτι φησὶ τρεῖς ἄκρας ἀπὸ τῶν ἄρκτων καθήκειν. μίαν μὲν, u) ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος, δευτέραν δὲ τὴν Ἰταλικὴν, τρίτην δὲ τὴν Λιγυστικήν· ὑφ' ὧν κόλπους ἀπολαμβάνεσθαι τόν τε Ἀδριατικὸν καὶ τὸν Τυῤῥηνικόν. Ταῦτα δὲ ἐκθέμενος καθόλου, πειρᾶται τὰ καθέκαστα περὶ αὐτῶν λεγόμενα ἐλέγχειν γεωμετρικῶς μᾶλλον ἢ γεωγραφικῶς. Ἔστι δὲ τοσοῦτο τῶν ἁμαρτανομένων ἐν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους τὸ πλῆθος, καὶ ἔτι Τιμοσθένους τοῦ τοὺς λιμένας συγγράψαντος (ὃν ἐπαινεῖ μὲν ἐκεῖνος μάλιστα τῶν ἄλλων· διαφωνῶν δ' ἐλέγχεται πρὸς αὐτὸν πλεῖ-

t) τὰ ῥηθέντα] τὰ λεχθέντα. Stroz. Vat. A. B. u) ἐφ' ἧς] ἀφ' ἧς Stroz. Vat. A. B.

lineam a Caspio ad Caspias portas aequalem esse eius, quae ad idem punctum a Thapsaco ducitur?

In secundo autem commentario repetens eandem quaestionem de montibus ad Taurum, de quibus dictum est satis, transgreditur ad septentrionales mundi partes. Deinde exponit ea quae Eratosthenes dixit de locis post Pontum, nimirum quod is dicat a septentrione tria porrigi promontoria: unum in quo est Peloponnesus, alterum Italicum, tertium Ligusticum, quibus includantur sinus Adriaticus et Tyrrhenus. Haec in genere exposita, singulatim conatur refellere, geometrice magis quam geographice. Tanta est autem erratorum Eratosthenis iis in rebus multitudo, ac praeterea Timosthenis (eius qui portuum descriptionem edidit quem ille prae reliquis omnibus laudat, convincitur autem plurimum ab eo dissentire,

πλεῖστα) ὥστ᾽ οὐκ ἄξιον ἡγοῦμαι διαιτᾶν, οὔτ᾽ ἐκείνους ἐπὶ τοσοῦτον διαμαρτάνοντας τῶν ὄντων, οὔτε τὸν Ἵππαρχον. Καὶ γὰρ οὗτος τὰ μὲν παραλείπει τῶν ἡμαρτημένων, τὰ δ᾽ οὐκ ἐπανορθοῖ, ἀλλ᾽ ἐλέγχει μόνον ὅτι ψευδῶς ἢ μαχομένως εἴρηται. Αἰτιάσαιτο μὲν γὰρ ἂν ἴσως καὶ τοῦτο τὶς, ὅτι Φησὶν ἄκρας τρεῖς τῆς Εὐρώπης· μίαν μὲν τιθεὶς, τὴν ἐφ᾽ ἧς ἡ Πελοπόννησος· ἔχει γάρ τι πολυσχιδές. Καὶ γὰρ τὸ Σούνιον ἀκρωτηριάζει ὁμοίως τῇ Λακωνικῇ, οὐ πολὺ ἧττον μεσημβρινώτερον ὂν τῷ Μαλέᾳ, καὶ κόλπον ἀπολαμβάνον ἀξιόλογον· καὶ ἡ Θρακία Χερρόνησος ἀπολαμβάνει πρὸς τὸ Σούνιον τόν τε Μέλανα κόλπον καὶ τοὺς ἐφεξῆς τοὺς Μακεδονικούς. Εἰ δ᾽ οὖν παρίημεν τοῦτο, καὶ τῶν διαστημάτων τὰ πλεῖστα Φανερῶς ψευδογραφούμενα, ἐλέγχει τὴν ἀπειρίαν τῶν τόπων ὑπερβάλλουσαν, καὶ οὐ δεομένην γεωμετρικῶν ἐλέγχων· ἀλλὰ Φανερῶν, καὶ αὐτόθεν ἐκμαρτυρεῖσθαι δυναμένων· οἷον ὅτι ἐξ Ἐπιδάμνου πρὸς τὸν Θερμαῖον κόλπον

pag. 93.

ſentire) ut neque horum diſceptare cauſam putem eſſe operae pretium, tanto ſpatio a veritate aberrantium, neque de Hipparcho ſententiam ferre. Nam hic quoque partem errorum praeteriens, quaedam non corrigit, tantum arguit ut falſo aut repugnanter dicta. Etenim fortaſſis haud iniuria quispiam id quoque culpet, quod tria eſſe ait Europae promontoria, inter haec unum id ponens, in quo iacet Peloponneſus; hoc enim in multas ſinditur partes. Nam Sunium non minus in mare procurrit quam Laconica, et exiguo eſt quam Malea ſeptentrionalius, et ſinum facit non contemnendum: et Thraciae Cherroneſus verſus Sunium conficit ſinum qui Melas vocatur, et reliquos deinceps Macedonios. Verum his praeteritis, intervallorum deſignationes pleraeque palam falſae, arguunt incredibilem locorum ignorationem, nihil opus habentem geometricis refutationibus, ſed apertis, et rei ipſius teſtimonio confirmatis. Verbi gratia: quod cum ab Epidamno ad Thermaicum ſinum

πόλτον ἡ ὑπέρβασίς ἐστι πλειόνων ἢ [x] δισχιλίων σταδίων· ὁ δ' ἐννακοσίων φησίν· ἐκ δὲ Ἀλεξανδρείας εἰς Καρχηδόνα ὑπὲρ μυρίους καὶ τρισχιλίους, οὐ πλείους ὄντας τῶν ἐννακισχιλίων· εἴπερ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ μεσημβρινοῦ κατὰ τοῦτον, τῇ μὲν Ἀλεξανδρείᾳ Καρία καὶ Ῥόδος· τῇ δὲ Καρχηδόνι ὁ πορθμός. Πάντες γὰρ ὁμολογοῦσι [y] πλειόνων εἶναι τὸν ἐκ Καρίας ἐπὶ πορθμὸν πλοῦν σταδίων πεντακισχιλίων· ὅ, τε μεσημβρινὸς ἐν μεγάλῳ μέν τινι διαστήματι λαμβανόμενος δοθείη ἂν ὁ αὐτὸς εἶναι τῷ τοσοῦτον δυσμικωτέρῳ πρὸς τὸν ἑωθινώτερον ὅσον ἡ Καρχηδών ἐστι τοῦ πορθμοῦ πρὸς δύσει μᾶλλον· ἐν δὲ τρισχιλίοις σταδίοις ἔχει καταφανῆ τὸν ἔλεγχον. Ὁ δὲ καὶ τὴν Ῥώμην τιθεὶς ἐπὶ τ' αὐτοῦ μεσημβρινοῦ, τὴν τοσοῦτον καὶ Καρχηδόνος δυσμικωτέραν, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς τῶν τόπων ἀπει-

x) δισχιλίων] τρισχιλίων Caſ. Venet. y) πλειόνων εἶναι — πεντακισχιλίων] Codd. Caſ. μὴ πλειόνων κ. τ. λ. Vat. P. Stroz. Venet ἢ πλ. Caſaub. legit μὴ πλ. — ἐννακισχιλίων. adprob. Goſſellin. l. c. p. 63.

num terreſtris tranſitus ſit amplius bis mille ſtadiorum, ille nongentorum dixit, et ab Alexandria ad Carthaginem ſtadia numeravit plura tredecim millibus, cum non ſint ſuper novem millia: ſiquidem illo autore Caria et Rhodus ſub eodem quo Alexandria ſunt, rurſusque fretum Siculum et Carthago ſub eodem meridiano. In confeſſo enim eſt apud omnes, navigationem a Caria ad fretum excedere ſtadia IↃↃ: et meridianus, ſi de magno intervallo agitur, concedatur ſane idem eſſe cum occidentaliori reſpectu orientalioris, quanto Carthago eſt quam fretum occidentalior; in tribus autem millibus ſtadiis error manifeſtus fit. Quod autem Romam quoque ſub eodem collocat meridiano, quae tanto ſpatio eſt Carthagine occidentalior, ſummam oſtendit eius locorum ignoratio-

ἀπειρίας, καὶ τούτων καὶ τῶν ἐφεξῆς πρὸς δύσιν μέχρι στηλῶν.

Ἱππάρχῳ μὲν οὖν μὴ γεωγραφοῦντι, ἀλλ' ἐξετάζοντι τὰ λεχθέντα ἐν τῇ γεωγραφίᾳ τοῦ Ἐρατοσθένους, οἰκεῖον ἦν ἐπὶ πλέον τὰ καθ' ἕκαστα εὐθύνειν. Ἡμεῖς δ' ἐν οἷς μὲν κατορθοῖ, τὸ πλέον δ' ἐστὶν ὅπου καὶ πλημμελεῖ, τὸν καθέκαστα οἰκεῖον λόγον ᾠήθημεν δεῖν προσάγειν, τὰ μὲν ἐπανορθοῦντες· ὑπὲρ ὧν δ' ἀπολυόμενοι τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας ὑπὸ τοῦ Ἱππάρχου, καὶ αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον [z] συνεξετάζομεν ὅπου τὶ φιλαιτίως εἴρηκεν. Ἐν δὲ τούτοις ὁρῶντες ἤδη τὸν μὲν τελέως παραπαίοντα, τὸν δὲ δικαίως ἐπικαλοῦντα, ἀρκεῖν ὑπολαμβάνομεν ἂν ἐν αὐτῇ τῇ γεωγραφίᾳ τὰ ὄντα λέγοντες ἐπανορθῶμεν [a] αὐτόν. Ἐφ' ὧν γὰρ συνεχῆ καὶ ἐπιπολάζοντά ἐστι τὰ ἁμαρτανόμενα, κρεῖττον μηδὲ μεμνῆσθαι· πλὴν εἰ σπάνιόν τι καὶ καθόλου. ὅπερ πειρασόμεθα ποιεῖν ἐν

z) συνεξετάζομεν] συνεξετάζοντες Caſ. coni. a) αὐτὸν] ita lego, ut referatur ad Eratoſthenem. vulgo αὐτήν.

rationem, tum horum, tum eorum quae ſunt verſus occaſum usque ad columnas.

Enimvero Hipparcho, ut qui non ſcriberet geographiam, ſed examinaret ea, quae Eratoſthenes in ſua geographia ſcripſiſſet, familiare fuit plerumque ſingula reprehendere. Nos autem exiſtimavimus, ubi is vera tradit, plerumque etiam ubi, quod crebrius ſolet, errat, ſingulatim ſuas eſſe adferendas rationes corrigendis aliis, aliis contra Hipparchi reprehenſionem defendendis: ipſo etiam iuxta Hipparcho excutiendo, ubi quid ſtudio culpandi dixit. In his autem videntes illum plane delirantem, hunc iuſte incuſantem, ſufficere rati ſumus, ſi in ipſa tractatione geographiae res uti ſe habent exponentes, eius ſententiam emendemus. Ubi enim crebro ſunt et in promtu ſita errata, expedit eorum nullam niſi raro et in univerſum fieri mentionem: quod in ſingulis facere conabimur.

ἐν τοῖς καθ' ἕκαςα. Καὶ νῦν δ' εἰρήσθω, ὅτι καὶ Τιμοσθένης καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ οἱ ἔτι τούτων πρότεροι τελέως ἠγνόουν τά τε Ἰβηρικὰ καὶ τὰ Κελτικά· μυρίῳ δὲ μᾶλλον τὰ Γερμανικὰ καὶ τὰ Βρεττανικά· ὡς δ' αὔτως τὰ τῶν Γετῶν καὶ Βαςαρνῶν. Ἐπιπολὺ δ' ἀγνοίας ἐτύγχανον ἀφιγμένοι, καὶ τῶν κατ' Ἰταλίαν, καὶ τὸν Ἀδρίαν, καὶ τὸν Πόντον, καὶ τῶν ἐφεξῆς μερῶν τῶν προσαρκτικῶν· εἰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἴσως φιλαίτια. Τοῦ γὰρ Ἐρατοσθένους ἐπὶ τῶν πόῤῥω διεςηκότων τὰ παραδεδομένα φάσκοντος ἐρεῖν διαςήματα, μὴ διϊσχυριζομένου δὲ, καὶ λέγοντος ὡς παρέλαβε, προστιθέντος δ' ἔςιν ὅπου τὰ ἐπ' εὐθείας μᾶλλον καὶ ἧττον, οὐ δεῖ προσάγειν τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον τοῖς μὴ ὁμολογουμένοις πρὸς ἄλληλα διαςήμασιν· ὅπερ ποιεῖν πειρᾶται ὁ Ἵππαρχος, ἔν τε τοῖς πρότερον λεχθεῖσι, καὶ ἐν οἷς τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν μέχρι Βακτρίων καὶ τῶν ἐπέκεινα ἐθνῶν ἐκτίθεται διαςήματα· καὶ ἔτι τὰ ἀπὸ Κολχίδος ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν pag. 94.

nabimur. Atque in praesentia id a nobis sit dictum, et Timosthenem, et Eratosthenem, et qui eos aetate antecesserunt, plane ignaros fuisse Hispanicarum, Gallicarumque rerum: ac multis modis magis Germanicarum, Britannicarum, Geticarum, Bastarnicarumque. Magna etiam ignoratione praediti fuerunt rerum Italicarum, Adriaticarum, Ponticarum, aliarumque deinceps septentrionalium. Tametsi hoc quidem videri potest reprehendendi studio dictum. Cum enim dicat Eratosthenes se eorum quae procul dissita sunt ab aliis tradita intervalla referre, neque affirmet quicquam, sed uti acceperat ea referat, addens aliquando ad rectam lineam ista magis minusve congruere, non sunt refellenda accuratius ea quae pro certis non ponuntur intervalla, quod facere tentavit Hipparchus, cum in his quae retulimus, tum ubi ille Hyrcaniae a Bactria et ulterioribus gentibus exponit distantiam, porroque a Colchide usque ad mare Caspium

νίαν θάλατταν. Οὐ γὰρ ὁμοίως ἐπί τε τούτων ἐξεταστέον αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἤπειρῶτιν πάλιν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς οὕτω γνωρίμους τόπους· ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τούτων γεωμετρικῶς, ὅπερ ἔφην, ἀλλὰ γεωγραφικῶς μᾶλλον. Αἰτιασάμενος δ' οὖν τινὰ τῶν Αἰθιοπικῶν ἐπὶ τέλει τοῦ δευτέρου ὑπομνήματος τῶν πρὸς τὴν Ἐρατοσθένους γεωγραφίαν πεποιημένων· ἐν τῷ τρίτῳ φησὶ, τὴν μὲν πλείω θεωρίαν ἔσεσθαι μαθηματικὴν, ἐπὶ ποσὸν δὲ καὶ γεωγραφικήν· οὐδ' ἐπὶ ποσὸν μέντοι δοκεῖ μοι ποιήσασθαι γεωγραφικὴν, ἀλλὰ πᾶσαν μαθηματικὴν, διδόντος καὶ τοῦ Ἐρατοσθένους τὴν τοιαύτην πρόφασιν. Πολλαχοῦ γὰρ ἐκπίπτει πρὸς τὸ ἐπιστημονικώτερον τῆς προκειμένης ἱστορίας· ἐκπεσὼν δὲ, οὐκ ἀκριβεῖς, ἀλλ' ὁλοσχερεῖς ποιεῖται τὰς ἀποφάσεις· τρόπον τινὰ ἐν μὲν τοῖς γεωγραφικοῖς μαθηματικὸς, ἐν δὲ τοῖς μαθηματικοῖς γεωγραφικὸς ὤν· ὥστε πρὸς ἄμφω δίδωσιν ἀφορμὰς τοῖς ἀντιλέγουσιν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ ὑπομνήματι καὶ δικαίας

pium. Non enim eodem modo fuit de his in eum inquirendum, atque de continente terra aliisque ita notis locis quae perhibuit; quanquam ne hic quidem geometrice examinandus fuit, sed (ut dixi) geographice potius. Porro Hipparchus cum Eratosthenem sub finem secundi eorum quos contra eius geographiam scripsit commentarii de quibusdam Aethiopicis reprehendisset, in tertio ait maiorem partem disputationis fore mathematicam, non nihil tamen etiam geographicam. Mihi autem, ne aliqua quidem ex parte videtur eam fecisse geographicam, sed totam mathematicam, praebente ei etiam ansam Eratosthene. Is enim saepe delabitur ad ea, quae scientiae magis sint propria, quam institutae geographicae tractationis: delapsusque eo non accuratas, sed rudes et crassas profert conclusiones, et, quodammodo in geographicis mathematice, in mathematicis geographice se gerens, utrobique occasionem reprehensoribus praebet. In hoc praecipue commentario cum ipse, tum

δικαίας καὶ οὗτος, καὶ ὁ Τιμοσθένης· ὥστ' οὐδ' ἡμῖν καταλείπεται συνεπισκοπεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἱππάρχου λεχθεῖσιν.

ΚΕΦ. Β.

Ἴδωμεν δὲ καὶ Ποσειδώνιον, ἅ φησιν ἐν τοῖς περὶ ὠκεανοῦ· δοκεῖ γὰρ ἐν αὐτοῖς τὰ πολλὰ γεωγραφεῖν, τὰ μὲν οἰκείως, τὰ δὲ μαθηματικώτερον. Οὐκ ἄτοπον οὖν ἔνια καὶ τῶν ὑπὸ τούτου λεγομένων διαιτῆσαι· τὰ μὲν νῦν, τὰ δ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ὡς ἂν ὑποπίπτῃ, μέτρου τινὸς ἐχομένους. Ἔστιν οὖν τι τῶν πρὸς γεωγραφίαν οἰκείων, τὸ τὴν γῆν ὅλην ὑποθέσθαι σφαιροειδῆ, καθάπερ καὶ τὸν κόσμον· καὶ τὰ ἄλλα παραδέξασθαι τὰ ἀκόλουθα τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· τούτων δ' ἐστὶ καὶ τὸ πεντάζωνον αὐτὴν εἶναι.

Φησὶ δὴ ὁ Ποσειδώνιος τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως ἀρχηγὸν γενέσθαι Παρμενίδην· ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν

tum Timosthenes occasionem reprehendendi tam iustam dederunt, ut ab Hipparcho dictis contenti nobis necesse non sit, ea accuratius expendere.

CAP. II.

Videamus iam nunc quae Posidonius dicat in opere de oceano, in quo videtur multa geographica tradere, partim instituto proprie, partim magis mathematice. Haud abs re igitur fuerit etiam quaedam ab ipso dicta perpendere, partim nunc partim ut suis singula locis sese offerrent. Ex iis igitur quae ad Geographiam proprie pertinent hoc est, quod ponitur, totam terram aeque globi forma esse, ac mundum, et quod quae ad hanc consequuntur positionem admittuntur: inter quae et hoc est quinque zonis terram distingui.

Posidonius primum huius divisionis auctorem Parmenidem fuisse ait; sed hunc adustam

μὲν σχεδόν τι διπλασίαν ἀποφαίνειν τὸ πλάτος τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ὑπερπιπτούσης ἑκατέρων τῶν τροπικῶν εἰς τὸ ἐκτὸς καὶ πρὸς ταῖς εὐκράτοις· [b] Ἀριστοτέλη δὲ αὐτὴν καλεῖν τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν [c] τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν εὐκράτους. Ἀμφοτέροις δ' ἐπιτιμᾷ δικαίως. διακεκαυμένην γὰρ λέγεσθαι τὸ ἀοίκητον διὰ καῦμα· τῆς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν πλέον ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ πλάτους, οἰκήσιμόν ἐστιν ἐκ
pag. 95. τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου στοχαζομένοις Αἰθιόπων, εἴπερ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ παντὸς πλάτους ἐστίν, ὃ διαιρεῖ ἐφ' ἑκάτερα ὁ ἰσημερινός. Τούτου δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς Συήνης, ἥπερ ἐστὶν ὅριον τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, εἰς Μερόην εἰσὶ [d] πεντακισχίλιοι· τὸ δ' ἐνθένδε ἕως τῆς κιναμωμοφόρου παραλλήλου, ὅσπερ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς διακεκαυμένης, τρισχιλίων. τοῦτο μὲν οὖν τὸ διάστημα πᾶν μετρη-

b) Ἀριστοτέλη — καλεῖν] ita omnes Codd. vulgo Ἀριστοτέλης — καλεῖ. c) τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν] Haec verba contextu id poſtulante ſupplevi iuxta Caſaub. coniecturam. d) πεντακισχίλιοι] optime ita emendavit Breguignius pro vulg. μύριοι.

uſtam zonam duplo latiorem ea ſtatuere, quae inter tropicos continetur, cum eam extra tropicos producat utrinque usque ad temperatas zonas: Ariſtotelem autem vocare torridam eam, quae inter tropicos eſt, eas autem, quae inter tropicos et arcticos circulos intercipiuntur, temperatas. Horum utrumque merito reprehendit. Torrida nempe zona ea dicitur quae habitari ob aeſtum non poteſt: at amplius dimidio eius ſpatii quod tropicis includitur habitari, argumento ſunt ſupra Aegyptum incolentes Aethiopes. Nimirum enim dimidium totius ſpatii eſt, quod utrinque ab aequatore ad tropicos pertinet. Atqui a Syena, qui eſt limes aeſtivi tropici, ad Meroen ſtadia ſunt DↃↃ: atque inde ad Cinnamomiferae regionis parallelum, qui initium eſt zonae torridae, tria ſtadiorum millia: totiusque huius intervalli dimenſio haberi

μετρητόν ἐστι, πλεῖται τε γὰρ καὶ ὁδεύεται· τὸ δ' ἑξῆς, μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ λέγω, δείκνυται κατὰ τὴν ὑπ' Ἐρατοσθένους γενομένην ἀναμέτρησιν τῆς γῆς, ὅτι ἐστὶ σταδίων ὀκτακισχιλίων ὀκτακοσίων, ὃν δὴ λόγον ἔχει τὰ [c] ὀκτακισχίλια, πρὸς τὰ ὀκτακισχίλια ὀκτακόσια, τοῦτον ἂν ἔχοι τὸ μεταξὺ τῶν τροπικῶν διάστημα πρὸς τὸ τῆς διακεκαυμένης πλάτος. Κἂν τῶν νεωτέρων δὲ ἀναμετρήσεων εἰσάγηται ἡ ἐλαχίστην ποιοῦσα τὴν γῆν, οἵαν ὁ Ποσειδώνιος ἐγκρίνει περὶ ὀκτωκαίδεκα μυριάδας οὖσαν, περὶ ἥμισύ που ἀποφαίνει τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἢ μικρῷ τοῦ ἡμίσους μείζονα· ἴσην δὲ καὶ τὴν αὐτὴν οὐδαμῶς. Τοῖς δὲ ἀρκτικοῖς, οὔτε παρὰ πᾶσιν οὖσιν, οὔτε τοῖς αὐτοῖς πανταχοῦ, τίς ἂν διορίζοι, πῶς εὐκράτους αἵπερ εἰσὶν ἀμετάπτωτοι; Τὸ μὲν οὖν μὴ παρὰ πᾶσιν εἶναι τοὺς ἀρκτικοὺς, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὸν ἔλεγχον· εἰ γὰρ παρὰ τοῖς τὴν εὔκρατον οἰκοῦσιν εἶναι

c) ὀκτακισχίλια] ita lego cum Breguignio pro μύρια τρισχίλια.

beri poteſt, cum et navigetur et peragretur. Quod autem reſtat, usque ad aequatorem inquam, id ex dimenſione terrae ab Eratoſthene tradita cognoscitur ſtadiorum eſſe IIX CIↃIↃCCC. Quae igitur ratio eſt VIII millium ad VIII millia et IↃCCC, ea erit ſpatii inter tropicos intercepti ad latitudinem torridae zonae. Quod ſi recentiorum dimenſionum ea introducatur, quae minimam facit terram, qualem Poſidonius refert CXXC millium, ea torridam zonam ſpatii eius quod inter tropicos aut ſemiſſem circiter, aut ſemiſſe non multo maiorem oſtendet: aequalem, et eandem, nunquam. Iam cum arctici circuli neque ſint apud omnes, neque ubi ſunt, iidem omnibus ſint, quomodo iis poterunt zonae temperatae diſtingui, quae quidem ſunt immutabiles? Id quidem ad refellendum nihil facit, quod arctici non ſunt ubique: ſi enim apud eos exiſtant, qui temperatis zonis inhabitant, apud

[f] εἶναι παρὰ πᾶσι πρὸς ὅσπερ καὶ λέγεται μόνος εὔκρατος. Τὸ δὲ μὴ πανταχοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ μεταπίπτειν, καλῶς εἴληπται.

Αὐτὸς δὲ διαιρῶν εἰς τὰς ζώνας, πέντε μέν φησι εἶναι χρησίμους πρὸς τὰ οὐράνια. τούτων δὲ περισκίους δύο τὰς ὑπὸ τοῖς πόλοις μέχρι τῶν ἐχόντων τοὺς τροπικοὺς ἀρκτικούς· ἑτεροσκίους δὲ τὰς ἐφεξῆς ταύταις δύο, μέχρι τῶν ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς οἰκούντων· ἀμφίσκιον δὲ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν. Πρὸς δὲ τ' ἀνθρώπεια, ταύτας τε καὶ δύο ἄλλας στενὰς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς, καθ' ἃς ἥμισύ πως μηνὸς κατὰ κορυφήν ἐστιν ὁ ἥλιος δίχα διαιρουμένας ὑπὸ τῶν τροπικῶν. ἔχειν γάρ τι ἴδιον τὰς ζώνας ταύτας, αὐχμηράς τε ἰδίως, καὶ ἀμμώδεις ὑπαρχούσας καὶ ἀφόρους, πλὴν σιλφίου, καὶ πυρωδῶν τινῶν καρπῶν συγκεκαυμένων· ὄρη γὰρ μὴ εἶναι πλησίον, ὥστε τὰ νέφη προσπίπτοντα
pag. 96. ὄμβρους ποιεῖν, μηδὲ δὴ ποταμοῖς διαῤῥεῖσθαι· διόπερ οὐλότρι-

f) εἶναι παρὰ πᾶσι] Sic cum Casaub. lego. vulgo εἶναι πᾶσι.

apud omnes esse dici possunt quorum ratione temperata zona dicitur. Id autem recte ad refellendum adhibetur, quod sunt ii apud hos non iidem, non unius modi sunt.

Ipse zonas dividens, quinque ait utiles esse ad res coelestes: ex his duas periscios, a polis usque ad eos quibus tropicus est pro arctico: inde duas heteroscios, quae ab his sunt usque ad habitantes sub ipsis tropicis: tum unam amphiscion, quae est spatium tropicis inclusum habitantium. Ad humanas autem res adhiberi vult cum has, tum alias duas arctas sub tropicis, et ab iis per medium divisas, secundum quas semissem mensis sol vertici incolarum imminet. Has enim zonas habere quippiam peculiare, quod et singulariter siccae, et arenosae sint, et nullius rei feraces praeterquam Silphii et frugum quarundam tritico similium, sed adustarum: nam neque montes esse in propinquo, ut nubium concursu imbres fieri possint, neque amnibus eas rigari. Itaque villo-

ἀλότριχας καὶ ἀλόκερως, καὶ προχείλυς καὶ πλατύρινας γεννᾶσθαι· τὰ γὰρ ἄκρα αὐτῶν συςρέφεσθαι· καὶ τὺς ἰχθυοφάγυς δὲ κατὰ ταύτας τας ζώνας οἰκεῖν. Ὅτι δὲ ταῦτ᾽ ἴδια τῶν ζωνῶν τύτων δηλῦν φησι τὸ τοὺς νοτιωτέρυς αὐτῶν ἔχειν τὸ περιέχον εὐκρατώτερον, καὶ τὴν γῆν καρπιμωτέραν καὶ εὐυδροτέραν.

ΚΕΦ. Γ.

Πολύβιος δὲ ποιεῖ ζώνας ἓξ· δύο μὲν τὰς τοῖς ἀρκτικοῖς g) ὑποπιπτύσας, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τύτων τὲ καὶ τῶν τροπικῶν καὶ δύο τὰς μεταξὺ τύτων καὶ τῦ ἰσημερινῦ. Ἡ μὲν ὖν εἰς πέντε διαίρεσις δοκεῖ μοι καὶ φυσικῶς ἅμα καὶ γεωγραφικῶς εἰρῆσθαι. Φυσικῶς μὲν, ὅτι καὶ πρὸς τὰ ὐράνια, καὶ πρὸς τὴν τῦ περιέχοντος κρᾶσιν. πρὸς μὲν τὰ ὐράνια, ὅτι τοὺς περισκίυς καὶ τοὺς ἀμφισκίυς ὕτως ἂν ἄριςα διοριζομένυς συνδιορίζεται, καὶ τὰ περὶ τὴν θέαν

g) ὑποπιπτύσας] Mss. Caſ. Stroz. ὑποκειμένας.

villoſa ibi, admodum cornuta, labiis promiſſis, et latis naſis animalia naſci; extrema enim eorum contorqueri: et Ichtyophagos iis in zonis habitare. Atque haec propria eſſe iſtarum zonarum inde liquere, quod qui vicinius auſtro habitant, aërem habent melius temperatum, ſolumque fertilius et magis irriguum.

CAP. III.

Polybius porro zonas facit ſex, duas quae ad arcticos pertinent, duas quae inter has et tropicos et duas inter hos et aequinoctialem. Caeterum diviſio in quinque zonas mihi et naturae rerum et geographiae convenienter inſtituta videtur: naturae, quod et coeleſtibus rebus, et aëris temperamentis reſpondet: coeleſtibus rebus, quod cum ſic periſcii et amphiſcii optime diſtinguantur; ſimul et contemplatio aſtrorum magnis diverſitatibus diviſa diſtin-

θέαν τῶν ἄστρων ὁλοσχερεῖ τινι μερισμῷ λαμβάνοντα τὴν ἐξάλλαξιν· πρὸς δὲ τὴν τοῦ περιέχοντος κράσιν, ὅτι τῆς τούτου κράσεως πρὸς τὸν ἥλιον κρινομένης, διαφοραὶ τρεῖς εἰσιν αἱ γενικώταται, καὶ συντείνουσαι πρός τε τὰς τῶν ζώων, καὶ φυτῶν [h] συστάσεις, καὶ τῶν ἄλλων [i] ἥμισυ σταλεῖς τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι, καὶ ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ· ὑπερβολὴ θάλπους καὶ ἔλλειψις καὶ μεσότης. Αὕτη δὲ τῷ εἰς τὰς ζώνας μερισμῷ λαμβάνει τὴν οἰκείαν διάκρισιν· αἵ τε γὰρ [k] κατεψυγμέναι δύο τὴν ἔλλειψιν τοῦ θάλπους ὑπαγορεύουσιν, εἰς μίαν τοῦ περιέχοντος φύσιν συναγόμεναι· αἵ τε εὔκρατοι παραπλησίως εἰς μίαν τὴν μεσότητα ἄγονται· εἰς δὲ τὴν λοιπὴν ἡ λοιπὴ μία καὶ διακεκαυμένη. Ὅτι δὲ καὶ γεωγραφικός ἐστιν ὁ μερισμὸς, δῆλον. Ζητεῖ γὰρ ἡ γεωγραφία τῆς ἑτέρας τῶν εὐκράτων ἀφορίσαι τὸ

h) συστάσεις] deeſt in Ven. Bemb. i) ἥμισυ σταλεῖς τῶν] Mss. ἡμισυσταλεῖς τῶν. Vet. Interpr. legiſſe videtur συσταθέντων, vel ut putat Breguign. συσταλέντων. Caſaub. ita emendare h. l. voluit: τῶν φυτῶν καὶ τῶν ἄλλων συστάσεις τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι. Breguign. coni. ἡμισυσταλέντων. Praefero lectionem vet. Int. Litterae ἡμι forte e nota in Mss. obvia Cημ. (i. e. Σημειωτέον) quae noſtro Nb. reſpondet, ortae et e margine in textum veniſſe videntur. k) κατεψυγμέναι] ita lego cum omnibus Mss. vulgo ἐψυγμέναι.

diſtinguitur: aëris temperamento, quod cum id ſolis reſpectu aeſtimetur, tres eius inſunt differentiae maxime generales, quae cum ad animalium, tum ad ſtirpium et reliquarum rerum, quae aëri ſubſunt, pertinent conſtitutionem: exceſſus nempe caloris, defectus et mediocritas eius: quae omnia in quinque zonarum diſtributione ſuum retinent discrimen. Quae enim frigidae, in unam aëris naturam conductae, inopiam caloris indicant: et temperatae itidem ad unam referuntur mediocritatem: aduſta ad tertium caput, nempe exceſſum caloris. Geographiae autem conſentaneam eſſe hanc diviſionem liquet. Hoc enim agit geographia alterius temperatarum

τὸ οἰκούμενον ὑφ' ἡμῶν τμῆμα· πρὸς δύσει μὲν οὖν καὶ ἀνατολῇ θάλαττά ἐστιν ἡ περατοῦσα· πρὸς δὲ τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια ὁ ἀήρ· ὁ μὲν μέσος ὁ εὔκρατος ὤν, καὶ φυτοῖς καὶ ζώοις· ὁ δὲ ἐφ' ἑκάτερα δύσκρατος, ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει τοῦ θάλπους. Εἰς δὲ τὰς τρεῖς διαφορὰς ταύτας ἐδέησε τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως. Τῷ γὰρ ἰσημερινῷ τμηθεῖσα ἡ σφαῖρα δίχα τῆς γῆς εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐσμὲν καὶ τὸ νότιον, ὑπέγραψε τὰς τρεῖς διαφοράς· τὰ μὲν γὰρ πρὸς τῷ ἰσημερινῷ καὶ τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ διὰ καῦμα ἀοίκητά ἐστι· τὰ δὲ πρὸς τῷ πόλῳ διὰ ψῦχος· τὰ δὲ μέσα τὰ εὔκρατα καὶ οἰκήσιμα. Ὁ δὲ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς προστιθεὶς, οὐκ ἀνάλογον ταῖς πέντε ταύταις προστίθησιν, οὐδ' ὁμοίᾳ [l] κεχρημένας διαφορᾷ, ἀλλ' ὡς ἂν εἰ καὶ ταῖς ἐθνικαῖς διαφοραῖς ἀπέφαινε ζώνας, [m] ἄλλην μὲν τὴν Αἰθιοπικήν, pag. 97. ἄλλην.

l) κεχρημένας] ita Medic. Mss. vulgo κεχρημένοις.
m) ἄλλην μὲν τὴν Αἰθ.] Sic Venet. Reg. vulgo ἄλλην περὶ τ. Α. male.

rum zonarum portionem a nobis habitatam definire: atqui eam ortum et occasum versus mare terminat, versus septentrionem et meridiem aër, qui in medio temperatus animalibus plantisque est, ab utraque autem parte intemperatus ob caloris penuriam et abundantiam. Ad has autem tres differentias opus fuit divisione in quinque zonas. Etenim globus terrae, aequatore in duas aequales scissus partes, in hemisphaerium boreale in quo nos sumus, et in austrinum, has tres docet differentias. Nam quae ad aequatorem sunt partes in zona torrida, propter aestum habitari non possunt, quae ad polos, ob frigus; in medio sunt temperatae et habitabiles. Qui vero eas adiicit quae sunt sub tropicis, iis non eadem cum quinque prioribus ratione eas addit, neque eodem discrimine dispares, sed quasi gentilibus differentiis utitur, ut si aliam zonam Aethiopicam diceret, aliam Scy-

ἄλλην δὲ τὴν Σκυθικὴν, καὶ Κελτικὴν, τρίτην δὲ τὴν ἀνὰ μέσον.

Ὁ δὲ Πολύβιος τοῦτο μὲν οὐκ εὖ, τὸ ποιεῖν τινας ζώνας τοῖς ἀρκτικοῖς διοριζομένας, δύο μὲν τὰς ὑποπιπτούσας αὐτοῖς, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων καὶ τῶν τροπικῶν· εἴρηται γὰρ, ὅτι τοῖς μεταπίπτουσι σημείοις οὐχ ὁριστέον τὰ ἀμετάπτωτα. οὐδὲ τοῖς τροπικοῖς δὲ τῆς διακεκαυμένης ὅροις χρηστέον· καὶ γὰρ καὶ τοῦτ' εἴρηται. Τὴν διακεκαυμένην μέν τοι δίχα διαιρῶν, πρὸς οὐ φαύλην ἐπίνοιαν φαίνεται κεκινημένος, πρὸς ἣν, καὶ ὅλην δίχα διαιροῦμεν εὐφυῶς τὴν γῆν, εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, καὶ τὸ νότιον τῷ ἰσημερινῷ (δῆλον γὰρ, ὅτι διαιρεῖται κατὰ ταύτην τὴν τομὴν,) καὶ ἡ διακεκαυμένη ποιεῖ τινὰ ἐπιτηδειότητα, ὥστε καὶ τὸ ἡμισφαίριον ἑκάτερον ἐξ ὅλων συντετάχθαι τριῶν ζωνῶν ὁμοειδῶν τῶν ἐν θατέρῳ. Ἡ μὲν οὖν τοιαύτη τομὴ δέχεται τὴν εἰς ἓξ ζώνας διαίρεσιν· ἡ δὲ ἑτέρα οὐ πάνυ. Εἰ οὖν τῷ διὰ τῶν πόλων δίχα τέμνοις τὴν γῆν, οὐκ ἂν εἰκότως ἑκάτερον τῶν ἡμισφαιρίων

Scythicam, aliam Celticam, et tertiam in medio.

Id autem Polybius non recte facit, quod zonas quasdam statuit arcticis circulis definitas, duas quae cadant sub eos, duas inter has ipsas et tropicos: docuimus enim mutabilibus punctis non esse definienda ea quae mutari nequeunt, et ne tropicis quidem definiendam esse zonam torridam ostendimus. Quod autem zonam torridam in duas divisit partes, videtur argumento nequaquam inepto ductus fuisse, quod nimirum aequinoctiali circulo totam terram commode in septentrionale ac meridionale diducimus hemisphaerium (liquet enim hac eadem sectione secari:) plaga autem torrida sic divisa ad id conducit, ut utrumque hemisphaerium constet ex tribus integris zonis, quae cum reliquis zonis eandem naturam obtinent. Huiusmodi ergo divisio sex zonas admittit, altera non item. Nam si circulo per polos ducto terram dividas, nulla probabili ratione utrumque hemisphaeriorum tam

ρίον, τό, τε ἑσπέριον, καὶ τὸ ἀνατολικὸν, τέμνοις εἰς ζώνας ἕξ, ἀλλ' ἡ εἰς πέντε ἀρκοῦσα ἂν εἴη· τὸ γὰρ ὁμοιοπαθὲς τῶν τμημάτων ἀμφοτέρων τῆς διακεκαυμένης, [n] ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινὸς, καὶ τὸ συγκεῖσθαι, περιττὴν, καὶ περίεργον ἀποφαίνει τὴν τομήν· ὁμοειδῶν μὲν ὄντων καὶ τῶν εὐκράτων, καὶ τῶν κατεψυγμένων, ἀλλ' οὐ συγκειμένων· οὕτως οὖν καὶ τὴν ὅλην τὴν ἐκ τῶν τοιούτων ἡμισφαιρίων ἐπινοουμένην ἀρκούντως ἂν εἰς πέντε διαιροίης. Εἰ δ' ὥσπερ Ἐρατοσθένης φησὶν, ὑποπίπτουσα τῷ ἰσημερινῷ ἐστιν εὔκρατος, καθάπερ καὶ ὁ Πολύβιος ὁμοδοξεῖ· προστίθησι δ' οὗτος, καὶ διότι ὑψηλοτάτη ἐστί· διόπερ καὶ κατομβρεῖται, τῶν βορείων νεφῶν κατὰ τοὺς ἐτησίας ἐκεῖ τοῖς ἀναστήμασι προσπιπτόντων πλείστων, πολὺ κρεῖττον τρίτην τὴν εὔκρατον ταύτην ποιεῖν στενήν τινα, ἢ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς [o] συνάγειν. Συνηγορεῖ δὲ τούτοις καὶ τὰ τοιαῦτα, ὧν μέμνηται καὶ Ποσειδώνιος, τὸ καὶ τὰς μετα-

R 2

n) ἃ ποιεῖ] ita Mss. Reg. Vet. Interp. vulgo ὁ π. male.
o) συνάγειν] Mss. Cas. Reg. Interpr. vet. εἰσάγειν.

tam ortivum quam occiduum in sex diviseris plagas, cum sufficiant quinque: cum enim ambae sectiones plagae torridae, quas dividit aequator, eiusdem naturae, et ambae contiguae sint, ipsas dividere prorsus supervacaneum est: temperatae quidem et frigidae eiusdem sunt naturae, sed non contiguae: proinde totam quoque terram ex hemisphaeriis huiusmodi compactam sufficerit in quinque plagas secuisse. Quodsi (ut ait Eratosthenes) plaga quaedam temperata aequatori subiecta est (in quod etiam Polybius consentit, et addit, quod cum sit sublimissima, imbribus rigatur, quando flantibus Etesiis nubes a Borea plurimae eminentibus locis appelluntur) multo rectius esset tertiam hanc angustam zonam temperatam constituere, quam tropicis subiectas admittere. His adstipulantur ista quoque, etiam a Posidonio commemorata,

μεταςάσεις ὀξυτέρας εἶναι τὰς εἰς τὰ πλάγια· ὡς δ᾽ αὔτως, καὶ τὰς ἀπ᾽ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν τοῦ ἡλίου· ὀξύτεραι γὰρ αἱ κατὰ μεγίςου κύκλου τῶν ὁμοταχῶν κινήσεων.

Ἐνίςαται δ᾽ ὁ Ποσειδώνιος τῷ Πολυβίῳ, διότι φησὶ τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ οἴκησιν ὑψηλοτάτην· οὐδὲ γὰρ εἶναι κατὰ τὴν σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν ὕψος διὰ τὴν ὁμαλότητα, οὐδὲ δὴ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ
pag. 98. ἰσημερινῷ, ἀλλὰ μᾶλλον πεδιάδα, ἰσόπεδόν πως τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάττης· τοὺς δὲ πληροῦντας τὸν Νεῖλον ὄμβρους ἐκ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν συμβαίνειν. Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν ἐνταῦθα, ἐν ἄλλοις συγχωρεῖ, φήσας ὑπονοεῖν ὄρη εἶναι τὰ ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, πρὸς ἃ ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῶν εὐκράτων ἀμφοῖν προσπίπτοντα τὰ νέφη, ποιεῖν τοὺς ὄμβρους. Αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀνομολογία φανερά. Ἀλλὰ καὶ δοθέντος, τοῦ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, ἄλλη τὶς ἀνακύπτειν ἂν δόξειεν. οἱ γὰρ αὐτοὶ σύρρουν φασὶν εἶναι τὸν ὠκεανόν·

rata, quod et translationes in obliquum factae celeriores sunt, itemque ab ortu solis in occasum: nam motionum eiusdem ordinis celerrimae sunt quae fiunt in maximo circulo.

Reprehendit porro Posidonius Polybium, qui habitationem sub aequatore dixerit esse editissimam, cum neque in globosa superficie, utpote aequabili, altitudo locum habeat, neque montosa sit terra aequinoctiali subdita, sed campestris potius ac fere eadem cum maris planitie: nam quibus Nilus impletur imbribus, eos ex Aethiopicis decurrere montibus. Haec ille hoc fatus loco, alibi concedit, inquiens se arbitrari montes esse id quod sub aequatore iacet, ad quos utrinque a temperatis plagis concurrant nubes, et imbres generent. Atque haec quidem a seipso dissensio est evidens. Praeterea autem etiam hoc concesso, montosam esse regionem quae substrata est aequatori, alia videtur emergere. Iidem enim in sese confluere oceanum affirmant: quo-

τόν· πῶς ἂν ὄρη κατὰ μέσον ἱδρύασιν αὐτόν; πλὴν ἢ νήσους τινὰς θέλονται λέγειν. Ὅπως δέ ποτε τοῦτ' ἔχει, τῆς γεωγραφικῆς μεθόδου ἔξω πίπτει· δοτέον δ' ἴσως τῷ προθεμένῳ τὴν περὶ ὠκεανοῦ πραγματείαν ταῦτ' ἐξετάζειν.

Μνησθεὶς δὲ τῶν περιπλεῦσαι λεγομένων τὴν Λιβύην, Ἡρόδοτον μὲν οἴεσθαί φησιν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντας τινὰς τελέσαι τὸν περίπλουν. Ἡρακλείδην δὲ τὸν Ποντικὸν ἐν διαλόγῳ ποιεῖν ἀφιγμένον παρὰ Γέλωνι μάγον τινὰ περιπλεῦσαι φάσκοντα. Ἀμάρτυρα δὲ ταῦτ' εἶναι φήσας, καὶ Εὔδοξόν τινα Κυζικηνὸν θεωρὸν καὶ σπονδοφόρον τοῦ τῶν [p] Κορινθίων ἀγῶνος ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον ἱστορεῖ κατὰ τὸν δεύτερον Εὐεργέτην· συσταθῆναι δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς περὶ αὐτόν, καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς ἀνάπλους τοῦ Νείλου, θαυμαστικὸν ὄντα τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων

 ἅμα

p) Κορινθίων] Mss. Reg. Stroz. Vat. A. B. Caf. Κορίων. Vet. Int. qui *in Proserpinali certamine* vertit κορικῶν legisse videtur. Nil mutandum puto.

quomodo ergo in medio montes ponunt? nisi si insulas aliquas intelligi volunt. Ut ut res ea habet, extra geographiae ea professionem cadit, et ei qui de oceano tractationem instituerit videtur committenda.

Facta deinde mentione eorum qui navigando Libyam ambiverint, scribit Herodotum in ea fuisse opinione, quosdam a Dario missos ambitum istum confecisse: Heraclidem vero Ponticum in dialogo perhibere, magum quendam ad Gelonem venisse, qui se navigio circumivisse diceret: sed rem testibus carere. Praeterea narrat Eudoxum quendam Cyzicenum, qui Corinthiorum legatus ad sacra solennia et libationis ferendae causa missus esset, in Aegyptum venisse, quo tempore Evergetes secundus regnum tenuit: cumque cum rege et eius familiaribus sermones contulisse, maxime de sursum navigando Nilo, utpote hominem et admiratione eorum quae singulis locis propria sunt

ἅμα, καὶ οὐκ ἀπαίδευτον. Τυχεῖν δή τινα Ἰνδὸν κομισθέντα ὡς τὸν βασιλέα ὑπὸ τῶν Φυλάκων τοῦ Ἀραβίου μυχοῦ, λεγόντων εὑρεῖν αὐτὸν ἡμιθανῆ κατασχεθέντα μόνον ἐν νηΐ, τίς δ' εἴη καὶ πόθεν, ἀγνοεῖν, μὴ συνιέντας τὴν διάλεκτον· τὸν δὲ παραδοῦναι τοῖς διδάξουσιν ἑλληνίζειν. ἐκμαθόντα δὲ διηγήσασθαι, διότι ἐκ τῆς Ἰνδικῆς πλέων περιπέσοι πλάνῃ, καὶ σωθείη δεῦρο, τοὺς σύμπλους ἀποβαλὼν λιμῷ· ὑπολειφθέντα δὲ ὑποσχέσθαι τὸν εἰς Ἰνδοὺς πλοῦν ἡγήσασθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως προχειρισθεῖσι· τούτων δὲ γενέσθαι τὸν Εὔδοξον. Πλεύσαντα δὴ μετὰ δώρων, ἐπανελθεῖν ἀντιφορτισάμενον ἀρώματα καὶ λίθους πολυτελεῖς, ὧν τοὺς μὲν καταφέρουσι οἱ ποταμοὶ μετὰ τῶν ψήφων, τοὺς δ' ὀρυκτοὺς εὑρίσκουσιν, πεπηγότας ἐξ ὑγροῦ, καθάπερ τὰ κρυστάλλινα παρ' ἡμῖν.
pag. 99. *διαψευσθῆναι δὲ τῶν ἐλπίδων. ἀφελέσθαι γὰρ αὐτὸν ἅπαντα τὸν φόρτον τὸν Εὐεργέτην· Τελευτήσαντος δ' ἐκείνου τὸν βίον, Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα δέξα-*

ſunt praeditum, neque ineruditum. Forte tum a cuſtodibus Arabici ſinus Indum quendam ad regem fuiſſe allatum, dicentibus eum ſemimortuum ab ipſis inventum fuiſſe in navi ſolum deprehenſum, neque ſe ſcire quis aut cuias eſſet, quod ſermonem eius non intelligerent. Eum a rege mandatum iis, qui eum Graecam linguam docerent, qua percepta hominem narraſſe ex India ſe navigantem recto curſu excidiſſe, atque huc evaſiſſe, ſociis fame amiſſis: ſimulque pollicitum ſe navigationis ad Indos monſtratorem fore iis, quibus eam rem rex demandaret, quos inter et Eudoxus fuerit. Hunc ad Indos cum donis navigaſſe, et eorum loco reportaſſe aromata ac lapides pretioſos, quorum alios fluvii cum ſcrupis devehunt, alii effodiuntur concreti ex humore, ut apud nos cryſtalli. Caeterum Eudoxum ſua fuiſſe ſpe falſum, Evergeta quidquid navi advexerat adimente. Mortuo Evergeta, uxorem eius Cleopatram regnum

[q] δέξασθαι τὴν ἀρχήν· πάλιν δ' ἂν καὶ ὑπὸ ταύτης πεμφθῆναι τὸν Εὔδοξον μετὰ μείζονος παρασκευῆς. ἐπανιόντα δ' ἀνέμοις παρενεχθῆναι ὑπὲρ τὴν Αἰθιοπίαν. προσφερόμενον δέ τισι τόποις, ἐξοικειοῦσθαι τοὺς ἀνθρώπους μεταδόσει σιτίων τε καὶ οἴνου καὶ παλαθίων, ὧν ἐκείνοις οὐ μετῆν· ἀντὶ δὲ τούτων [r] ὑδρείας τε τυγχάνειν καὶ καθοδηγίας, ἀπογράφεσθαί τε τῶν ῥημάτων ἔνια. Εὑρόντα δ' ἀκρόπρωρον ξύλινον ἐκ ναυαγίου ἵππον ἔχον ἐγγεγλυμμένον, πυθόμενον ὡς ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πλεόντων τινῶν εἴη τὸ ναυάγιον τοῦτο, κομίζειν αὐτὸ ἀναστρέψαντα πρὸς τὸν οἰκεῖον πλοῦν. σωθέντα δ' εἰς Αἴγυπτον οὐκέτι τῆς Κλεοπάτρας ἡγουμένης, ἀλλὰ τοῦ παιδός, ἀφαιρεθῆναι πάλιν πάντα· φωραθῆναι γὰρ νενοσφισμένον πολλά. Τὸ δ' ἀκρόπρωρον [s] φέροντα ἐς τὸ ἐμπόριον, δεικνύναι τοῖς ναυκλήροις, γνῶναι δὲ Γαδειριτῶν ὄν· τούτων γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους μεγάλα στέλλειν πλοῖα· τοὺς δὲ πένη-

q) δέξασθαι] Omnes libri mscripti διαδέξασθαι. r) ὑδρείας] ita Xylander optime, vulgo ὑγείας. s) φέροντα] Vat. A. B. Strozz. Reg. Caſ. προσφέροντα.

gnum tenuiſſe, rurſumque ab hac miſſum Eudoxum maiore cum apparatu, ventis ſupra Aethiopiam fuiſſe delatum: ubi cum ad quaedam loca appuliſſet, animos incolentium ſibi conciliaſſe frumenti, vini, et caricarum largitione, quibus illi carebant, ab iisque contra aquam et navigationis duces accepiſſe, et vocabula quaedam deſcripſiſſe. Cumque inveniſſet ſummitatem prorae e naufragio ſuperſtitem, equo inſculpto inſignem, idque cuiusdam navi ab occaſu advecti naufragium eſſe inaudiviſſet, ſecum in reditu detuliſſe, ſalvumque in Aegyptum rediiſſe filio iam Cleopatrae ſuffecto in regnum, denuo omnibus ſpoliatum fuiſſe, comperto multa ipſum interverriſſe. Prorae autem ſummitatem ab ipſo in emporium delatam, naucleriſque exhibitam: fuiſſeque ab his edoctum, Gaditanae eſſe id navis: nam Gaditanorum mercatores ingentibus uti navibus, pauperes parvis, quas

πένητας μικρὰ, ἃ καλεῖν ἵππους, ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς πρώραις ἐπισήμων· [t] τούτοις δὲ πλεῖν μέχρι τοῦ Λίξου ποταμοῦ περὶ τὴν Μαυρουσίαν ἁλιευομένους· [u] ἀλλὰ τῶν δὴ ναυκλήρων τινὰς γνωρίσαι τὸ ἀκρόπρωρον, ἑνὸς τῶν ἀπὸ τοῦ Λίξου ποταμοῦ πορρώτερον πλευσάντων, καὶ μὴ σωθέντων ὑπάρξαν. Ἐκ δὲ τούτου συμβαλόντα τὸν Εὔδοξον, ὡς δυνατὸς εἴη ὁ περίπλους ὁ Λιβυκὸς, πορευθέντα οἴκαδε, τὴν οὐσίαν [x] ἐνθέμενον πᾶσαν [y] ἐξορμῆσαι. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δικαιαρχίαν, εἶτ' εἰς Μασσαλίαν ἐλθεῖν, καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν μέχρι Γαδείρων, πανταχοῦ δὲ διακωδωνίζοντα ταῦτα καὶ χρηματιζόμενον [z] κατασκευάσασθαι πλοῖον μέγα, καὶ ἐφόλκια δύο λέμβοις λῃστρικοῖς ὅμοια, ἐμβιβάσασθαι τε μουσικὰ παιδισκάρια καὶ ἰατροὺς καὶ ἄλλους τεχνίτας, ἔπειτα πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν μετέωρον ζεφύροις συνεχέσι. Καμνόντων δὲ τῷ πλῷ τῶν

t) τούτοις] ita lego cum prior. Int. et Casaub. vulgo τούτους. u) ἀλλὰ τῶν δὴ ναυκ.] ἀλλὰ τῶν ναυκ. Vat. A. ἀλλὰ δὴ καὶ ναυκ. Casaub. coni. x) ἐνθέμενον] ita Caſ. Venet. Mss. vulgo ἐκθέμενον. Xyl. coni. εὐθέμενον. y) ἐξορμῆσαι] Reg. ἐξορμίσαι. z) κατασκευάσασθαι] ita Med. Reg. Vat. A. B. Venet.

quas equos appellent a prorae inſignibus, iisque eos piſcandi gratia usque ad Lixum amnem circa Mauruſiam navigare: atque adeo quosdam nauclerorum agnoviſſe lignum illud unius eorum fuiſſe, qui ulterius a Lixo fluvio navigarant, neque reverſi fuerant. Ex his Eudoxum collegiſſe, poſſe Libyam navigio circumiri: ita domum revertiſſe, omnibusque ſuis facultatibus impoſitis navigationem inſtituiſſe, et primum Dicaearchiam, inde Maſſiliam, ac reliqua deinde ora maritima navigata Gades perveniſſe. Ubique autem divulgato inſtituto, rem feciſſe, magnaque navi comparata, et duabus ſcaphis lemborum piraticorum ſimilibus, impoſitis pueris ſymphoniacis, medicis, aliisque artificibus, Indiam verſus per altum navigaſſe, ſubvectum continentibus Favoniis. Iis autem

τῶν συνόντων, [a] ἄκοντα ἐπουρίσαι πρὸς γῆν, δεδοικότα τὰς πλημμυρίδας καὶ τὰς ἀμπώτεις καὶ δὴ καὶ pag. 100 συμβῆναι ὅπερ ἐδεδίει· καθίσαι γὰρ τὸ πλοῖον, ἡσυχῇ δὲ, ὥστε μὴδ' ἀθροῦν διαλυθῆναι, ἀλλὰ [b] φθῆναι τὰ φορτία σωθέντα εἰς γῆν, καὶ τῶν ξύλων τὰ πλεῖστα· ἐξ ὧν τρίτον λέμβον συμπηξάμενον πεντηκοντόρῳ πάρισον πλεῖν, ἕως ἀνθρώποις συνέμιξε τὰ αὐτὰ ῥήματα φθεγγομένοις, ἅπερ πρότερον ἀπογέγραπται· ἅμα δὲ τοῦτό τε γνῶναι, ὅτι τε οἱ ἐνταῦθα ἄνθρωποι ὁμοεθνεῖς εἶεν τοῖς Αἰθίοψιν ἐκείνοις, καὶ ὅτι [c] ὅμοιοι ἐν τῇ Βόγου βασιλείᾳ. Ἀφέντα δὲ τὸν ἐπὶ Ἰνδοὺς πλοῦν ἀναστρέφειν· ἐν δὲ τῷ παράπλῳ νῆσον εὔυδρον καὶ εὔδενδρον ἐρήμην ἰδόντα σημειώσασθαι· σωθέντα δὲ εἰς τὴν Μαυρουσίαν, διαθέμενον τοὺς λέμβους, πεζῇ κομισθῆναι πρὸς τὸν Βόγον,

 καὶ

a) ἄκοντα ἐπουρίσαι] Bemb. Stroz. Venet. Caſ. ἐφορμίσαι. b) φθῆναι] ita omnes Codd. vulgo ἀφθῆναι male. c) ὅμοιοι ἐν τῇ] Tyrwhitt. l. c. p. 7. ὅμοροι εἶεν vel ὁμοροῖεν coni. F. ὅμοιοι τοῖς ἐν τῇ.

autem qui una vehebantur ex navigatione deſeſſis, invitum ad terram ſecundo vento appuliſſe, metuentem ſibi a maris aeſtuum vicibus, et eveniſſe id quod metuerat: ſubſediſſe enim navim, ſenſim tamen, neque ſubito fuiſſe ſolutam, ſed et merces prius, et lignorum deinde maiorem partem in terram fuiſſe egeſtam. Quibus cum e lignis tertium confeciſſe lembum, adſimilem quinquaginta remorum navi, et navigaſſe usque ad eos homines, qui ſermone uterentur, qualem ante litteris ab eo fuiſſe conſignatum retulimus: quod ſimul ſenſerit, ſimul etiam certiorem ſe factum, hos eiusdem cum illis Aethiopibus gentis eſſe, et eſſe ſimiles in Bogi regno. Inde omiſſa ad Indos navigatione eum revertiſſe, interque navigandum annotaſſe inſulam, quam aqua et arboribus bene inſtructam vidiſſet. Cum in Mauruſiam incolumis perveniſſet, divenditis lembis, terreſtri itinere ad Bogum iviſſe, eique

καὶ συμβουλεύειν αὐτῷ τὴν ναυστολίαν ἐπανελέσθαι ταύτην· ἰσχύσαι δ' εἰς τἀναντία τοὺς φίλους ὑποτείνοντας φόβον, μὴ συμβῇ τὴν χώραν εὐεπιβούλευτον γενέσθαι, δειχθείσης παρόδου τοῖς ἔξωθεν ἐπιστρατεύειν ἐθέλουσιν· ὡς δ' ἐπύθετο λόγῳ μὲν πεμπόμενον ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν [d] ἀναχθεῖσαν ναυστολίαν, ἔργῳ δ' ἐκτεθησόμενον εἰς ἐρήμην τινὰ νῆσον, ἐκφυγεῖν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἰβηρίαν διᾶραι. Πάλιν δὲ κατασκευασάμενον στρογγύλον πλοῖον, καὶ μακρὸν πεντηκόντορον, ὥστε τῷ μὲν πελαγίζειν, τῷ δὲ πειρᾶσθαι τῆς γῆς, [e] ἐνθέμενον γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ σπέρματα καὶ οἰκοδόμους, ὁρμῆσαι πρὸς τὸν αὐτὸν περίπλουν· διανοούμενον εἰ βραδύνοιτο ὁ πλοῦς, ἐνδιαχειμάσαι τῇ προεσκεμμένῃ νήσῳ, καὶ σπείραντα καὶ ἀνελόμενον τοὺς καρποὺς, τελέσαι τὸν ἐγνωσμένον ἐξ ἀρχῆς πλοῦν.

Ἐγὼ

d) ἀναχθεῖσαν] Casaub. coni. ἀναδειχθεῖσαν, recte. e) ἐνθέμενον] ita omnes Codd. vulgo ἐκθέμενον.

eique suscipiendae huius navigationis autorem fuisse: vicisse tamen sententiam familiarium, qui monebant metuendum esse ne ditio haec ita insidiis aliorum opportuna redderetur, commonstrato aditu iis, qui extrinsecus bellum inferre vellent. Itaque se, cum audiret verbis se ad eam destinari navigationem, futurum autem, ut in desertam aliquam exponeretur insulam, in Romanorum effugisse provinciam, indeque in Iberiam. Tum rursus constructa terete navi, et longa quinquaginta remorum alia, ut per altum veheretur illa, hac pone terram, impositis instrumentis rusticis, seminibus, et aedificandi peritis ad eandem circumnavigationem se contulisse, eo consilio, ut si tardius haec succederet, in antea observata insula hyemaret, consitisque agris et perceptis fructibus, initio propositam absolveret navigationem.

Hacte-

Ἐγὼ μὲν οὖν, φησί, [f] μέχρι τῆς περὶ τὸν Εὔδοξον ἱστορίας ἥκω· τί δ' ὕστερον συνέβη, τοὺς ἐκ Γαδείρων καὶ τῆς Ἰβηρίας εἰκὸς εἰδέναι. Ἐκ πάντων δὴ τούτων φησὶ δείκνυσθαι, διότι ἡ οἰκουμένη κύκλῳ περιῤῥεῖται τῷ ὠκεανῷ·

Οὐ γάρ μιν δεσμὸς περιβάλλεται ἠπείροιο,
Ἀλλ' ἐς ἀπειρεσίην κέχυται, τό μιν οὔτι μιαίνει.

Θαυμαστὸς δὴ κατὰ πάντα ἐστὶν [g] ὁ Ποσειδώνιος, τὸν μὲν τοῦ μάγου περίπλουν ὃν Ἡρακλείδης εἶπεν, ἀμάρτυρον νομίσας, καὶ αὐτῶν τῶν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντων ὧν Ἡρόδοτος ἱστορεῖ· τὸ δὲ Βεργαῖον [h] διήγημα τοῦτο ἐν πίστεως μέρει τιθείς, εἴθ' ὑπ' αὐτοῦ πεπλασμένον, εἴτ' ἄλλων πλασάντων [i] πιστευθέν. Τίς γὰρ ἡ πιθανότης πρῶτον μὲν τῆς κατὰ τὸν Ἰνδὸν περιπετείας; ὁ γὰρ Ἀράβιος κόλπος ποταμοῦ δίκην στενός ἐστι

f) μέχρι τῆς] Casaub. coni. μέχρι τοῦδε τῆς. g) ὁ Ποσειδώνιος] Ita legendum est cum Casaub. pro ὅπως vulg. h) διήγημα] Sic reposui cum Casaub. vulgo διάτημα male. i) πιστευθέν. Τίς γὰρ] ita lego cum Casaub. vulgo πιστευθέντι γάρ.

Hactenus mihi quidem (inquit) cognita est historia Eudoxi: quid vero postea illi acciderit, par est Gaditanos scire et Hispanos. Ex his ergo omnibus demonstrari ait, oceanum terrarum orbi circuli in morem esse circumfusum:

Non etenim terrae vinclo circumdatur ille:
Fusus in immensum at, ne quicquam polluat ipsum, est.

Enimvero mirum se in his omnibus praebet Posidonius, qui cum Magi circumnavigationem ab Heraclide expositam testimonio destitui censeat, itemque eorum qui a Dario missi fuerant ab Herodoto narratam, fidem adhibet huic Bergaeo commento, sive ipse confinxerit, sive ab alio confictum pro vero habuerit. Quid enim est quod sit probabile in illa narratione de Indo? Etenim Arabicus sinus fluvii instar angustus

ἐστι καὶ μακρὸς ἐπὶ μυρίους που σταδίους μέχρι τοῦ στόματος, καὶ τούτου στενοῦ παντάπασιν ὄντος· οὐκ εἰκὸς δ' οὔτ' ἔξω που τὸν πλοῦν ἔχοντας εἰς τὸν κόλπον παρωσθῆναι τοὺς Ἰνδοὺς κατὰ πλάνην· τὰ γὰρ στενὰ ἀπὸ τοῦ στόματος δηλώσειν ἔμελλε τὴν πλάνην· οὔτ' εἰς τὸν κόλπον ἐπίτηδες καταχθεῖσιν, ἔτι πλάνης ἦν πρό-
pag. 101. φασις καὶ ἀνέμων ἀστάτων. Λιμῷ τε πῶς περιεῖδον ἅπαντας ἀπολλυμένους σφᾶς πλὴν ἑνός; περιγενόμενός τε πῶς ἱκανὸς ἦν μόνος, κατευθύνειν τὸ πλοῖον οὐ μικρὸν ὄν, τά γε τηλικαῦτα πελάγη διαίρειν δυνάμενον; τίς δ' ἡ ὀξυμαθία τῆς διαλέκτου, ἀφ' ἧς ἱκανὸς ἦν πεῖσαι τὸν βασιλέα, ὡς δυνάμενος τοῦ πλοῦ καθηγήσασθαι; τίς δ' ἡ σπάνις τῷ Εὐεργέτῃ τῶν τοιούτων καθηγεμόνων, ἤδη γνωριζομένης ὑπὸ πολλῶν [k] τῆς ταύτῃ θαλάττης; Ὁ δὲ δὴ σπονδοφόρος καὶ θεωρὸς τῶν Κυζικηνῶν πῶς ἀφεὶς τὴν πόλιν, εἰς Ἰνδοὺς ἔπλει; πῶς δὲ ἐπιστεύθη τηλικαύτην χρείαν; πῶς δ' ἐπανιὼν

k) τῆς ταύτῃ] ita eleganter Venet. et Casaub. vulgo ταύτης τῆς —

ſtus eſt et in longum porrectus CCIƆƆ circiter ſtadiorum usque ad fauces, ipſas quoque admodum arctas. Itaque cum probabile non eſt foris curſum tenentes Indos in ſinum per errorem fuiſſe intruſos, (quippe faucium anguſtiae eos erroris monuiſſent) tum dedita opera in ſinum advectis, erroris iam aut inſtabilium ventorum nulla reſtabat excuſatio. Ad haec, qui factum eſt, ut uno demto reliqui omnes fame *perire* ſe videntes negligerent? unusque ſuperſtes qui poterat ſolus navim dirigere, quam neceſſe eſt parvam non fuiſſe, tantis maribus traiiciendis aptam? quae fuit illa linguae diſcendae celeritas, ita ut idoneus fieret, qui regi perſuaderet ſe conſtituendum eſſe navigationis ducem? unde Evergetae iſta huiusmodi ductorum penuria, mari iſto multis iam noto? Iam ille cum ſacrificiis miſſus ad ſpectaculum a Cyzicenis, quomodo urbe relicta ad Indos navigabat? qua ratione tantum ei fuit creditum negotium? quomodo autem reverſo

ἐπανιὼν ἀφαιρεθεὶς πάντα παρὰ τὴν ἐλπίδα, καὶ ἀτιμωθεὶς, ἔτι μείζονα ἐπιστεύθη παρασκευὴν δώρων; Ἐπανιὼν δὲ, καὶ παρενεχθεὶς εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, τίνος χάριν ἢ τὰς διαλέκτους ἀπεγράφετο, ἢ τὸ ἀκρόπρωρον ἐπυνθάνετο τῆς ἁλιάδος πόθεν ἐκπέσοι; τὸ γὰρ μαθεῖν ὅτι ἀπὸ δύσεως ἦν πλεόντων ναυάγιον, οὐδενὸς ἔμελλεν [1] ὑπάρξειν σημεῖον, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἔμελλεν ἀπὸ δύσεως πλεῖν κατὰ τὴν ἐπάνοδον. Ἐλθὼν οὖν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, φωραθεὶς ὡς νενοσφισμένος πολλὰ, πῶς οὐκ ἐκολάσθη; ἀλλὰ καὶ περιῄει τοὺς ναυκλήρους διαπυνθανόμενος, δεικνὺς ἅμα τὸ ἀκρόπρωρον. Ὁ δὲ γνωρίσας, οὐχὶ θαυμαστός; ὁ δὲ πιστεύσας οὐχὶ θαυμασιώτερος; καὶ κατ' ἐλπίδα τοιαύτην ἐπανιὼν εἰς τὴν οἰκείαν, καὶ μετοικισμὸν ἐκεῖθεν ποιησάμενος εἰς τὰ ἔξω στηλῶν. Ἀλλ' οὐδ' ἐξὸν ἦν ἄνευ προστάγματος ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀνάγεσθαι· καὶ ταῦτα νενοσφισμένῳ βασιλικὰ χρήματα. οὐδέ γε λαθεῖν ἐκπλεύσαντα ἐνεδέχετο τοσαύτῃ φρουρᾷ κεκλεισμένου

τοῦ

1) ὑπάρξειν] ὑπάρξαι Reg.

verſo domum, et praeter ſpem omnibus ſpoliato, ignominiaque affecto, maior adhuc donorum apparatus fuit commiſſus? Tum reverſus, et in Aethiopiam advectus, cuius rei cauſa vel ſermonem in litteras retulit, vel percunctatus eſt unde ſummitas prorae allata eſſet? nulli enim rei indicio erat futurum, compertum habere navim fuiſſe ab occidente navigantium, quando ipſe quoque in reditu erat ab occaſu navigaturus. Porro Alexandriam cum veniſſet, et peculatum eſſe multa conſtaret, quî non dedit poenas? ſed et obambulavit monſtrato prorae ſummo naucleros interrogans? Quod qui agnovit, nonne mirabilis? nonne mirabilior qui credidit? Deinde hac ſpe domum reverſus, migrationem inſtituit extra columnas Herculis? Atqui non licebat ſine mandato Alexandria avehi, praeſertim ei qui regis bona clepſiſſet; neque clam poterat avehi, portu et reliquis exitibus tanta obſeſſis

τῦ λιμένος, καὶ τῶν ἄλλων ἐξόδων, ὅσην καὶ νῦν ἔτι διαμένȣσαν ἔγνωμεν ἡμεῖς ἐπιδημȣ̃ντες τῇ Ἀλεξανδρείᾳ πολὺν χρόνον· καίτοι τὰ νῦν πολὺ ἀνεῖται Ῥωμαίων ἐχόντων· αἱ βασιλικαὶ δὲ φρȣραὶ πολὺ ἦσαν πικρότεραι. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀπῆρεν εἰς τὰ Γάδειρα, καὶ ναυπηγησάμενος ἔπλει βασιλικῶς, καὶ διαλυθέντος αὐτῷ τῦ πλοίȣ, πῶς μὲν ἐναυπηγήσατο τρίτον λέμβον ἐν τῇ ἐρήμῳ; πῶς δὲ πλέων πάλιν, καὶ εὑρὼν τȣ̀ς ἑσπερινȣ̀ς Αἰθίοπας τοῖς ἑώοις ὁμογλώττȣς, ȣ̓κ ὠρέχθη διανύσαι τὸν ἑξῆς πλȣ̃ν, ȣ̔́τω χαῦνος ὢν πρὸς τὸ φιλέκδημον, μικρὸν ἔχειν ἐλπίσας λοιπὸν τὸ ἄγνωστον; ἀλλ' ἀφεὶς ταῦτα, τῆς διὰ Βόγȣ [m] ναυτιλίας ἐπεθύμησε; πῶς δ' ἔγνω τὴν λάθρα κατ' αὐτῦ συνισταμένην ἐπιβȣλήν; τί δὲ τȣ̃τ' ἦν τῷ Βόγῳ πλεονέκτημα, ὁ τῦ ἀνθρώπȣ ἀφανισμὸς, ἐξὸν ἄλλως ἀποπέμψασθαι; γνȣ̀ς δὲ τὴν ἐπιβȣλὴν,
pag. 102.
πῶς ἔφθη φυγὼν εἰς ἀσφαλεῖς τόπȣς; Ἕκαστον γὰρ τῶν τοιȣ́των ȣ̓κ ἀδύνατον μὲν, ἀλλὰ χαλεπὸν καὶ

m) ναυτιλίας] Mss. Caſ. Reg. Venet. ναυστολίας.

ſis cuſtodia, quantam adhuc adhiberi nos cognovimus multo tempore Alexandriae degentes, quanquam nunc Romanis urbem tenentibus multum eſt de regiorum praeſidiorum ſeveritate remiſſum. Caeterum poſtquam Gades pervenit, et navibus conditis regio more navigavit, navigio diſſoluto quomodo in deſerta terra tertium fabricatus eſt lembum? Quî factum eſt, ut inſtaurata navigatione cum inveniſſet occiduos Aethiopes orientalium lingua utentes, non cogitaret de reliqua navigatione abſolvenda, homo tanta ad peregrinandum cupiditate praeditus, cum ſperare poſſet, paulum adhuc incogniti reſtare? cur his omiſſis, ad navigationem Bogi ope faciendam animum adiecit? quomodo deprehendit occulto ſibi inſidias parari? quid amplius habiturus erat Bogius homine ſublato, quem alia ratione ablegare licebat? cognitis autem inſidiis, quomodo in tuta perfugit loca? Nam horum unumquodque non ſane fieri omnino nequit, ſed difficile eſt,

καὶ σπανίως γενόμενον μετὰ τύχης τινός· τῷ δ' εὐτυχεῖν ἀεὶ συνέβαινεν εἰς κινδύνους καθισταμένῳ συνεχεῖς. Πῶς δ' οὐκ ἔδεισεν ἀποδρὰς τὸν Βόγον, πλεῖν πάλιν παρὰ τὴν Λιβύην σὺν παρασκευῇ δυναμένῃ [n] συνοικίσαι νῆσον; Οὐ πολὺ οὖν ἀπολείπεται ταῦτα τῶν Πυθέου καὶ Εὐημέρου καὶ Ἀντιφάνους ψευσμάτων. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν συγγνώμη, τοῦτ' αὐτὸ ἐπιτηδεύουσιν, ὥς περ τοῖς θαυματοποιοῖς· τῷ δ' ἀποδεικτικῷ, καὶ φιλοσόφῳ, σχεδὸν δέ τι καὶ περὶ πρωτείων ἀγωνιζομένῳ, τίς ἂν συγγνοίη; ταῦτα μὲν οὖν οὐκ εὖ.

Τὸ δὲ ἐξαίρεσθαι τὴν γῆν ποτε, καὶ ἱζήματα λαμβάνειν, καὶ μεταβολὰς τὰς ἐκ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἄλλων [o] τῶν τοιούτων, ὅσα διηριθμησάμεθα καὶ ἡμεῖς, ὀρθῶς κεῖται παρ' αὐτῷ· πρὸς ὅ, καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος εὖ παρατίθησιν, ὅτι ἐνδέχεται καὶ μὴ πλάσμα εἶναι τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Ἀτλαντίδος· περὶ

n) συνοικίσαι] ita omnes Codd. vulgo συνοικῆσαι. o) τῶν τοιούτων] τῶν παραπλησίων Caſ. Reg. Vat. B.

eſt, raroque bona quadam fortuna contingit: ille autem in continentibus conſtitutus periculis, fauſtis ſemper eſt uſus ſucceſſibus. Quomodo autem non veritus eſt Bogo evitato rurſus Africam praetervehi cum apparatu etiam ad inſulam incolendam ſufficiente? Haec igitur non multum abſunt a Pytheae, Evhemeri et Antiphanis mendaciis. Verum hi quidem digni ſunt venia, quibus idem fuit quod praeſtigiatoribus propoſitum; demonſtratori autem, philoſopho, ac non nihil etiam de palma certanti quis ignoſcat? Haec itaque male.

Recte autem apud eum expoſita ſunt, terram aliquando attolli, aliquando ſubſidere, mutarique terraemotibus, et alia id genus etiam a nobis enumerata; quibus etiam Platonis ſententiam commode apponit, fieri nempe poſſe, ut non ſit figmentum id quod de Atlantide inſula fertur,

περὶ ἧς ἐκεῖνος ἱϛορῆσαι Σόλωνα φησὶ πεπυσμένον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων· ὡς ὑπάρχουσα ποτὲ ἀφανισθείη, τὸ μέγεθος οὐκ ἐλάττων ἠπείρου· καὶ τοῦτο βέλτιον [p] οἴεται λέγειν ἢ διότι ὁ πλάσας αὐτὴν ἠφάνισεν, ὡς ὁ ποιητὴς τὸ τῶν Ἀχαιῶν τεῖχος. Εἰκάζει δὲ καὶ τὴν τῶν Κίμβρων [q] καὶ τῶν συγγενῶν ἐξανάϛασιν ἐκ τῆς οἰκείας γενέσθαι κατὰ θαλάττης ἔφοδον, οὐκ ἀθρόαν συμβᾶσαν. Ὑπονοεῖ δὲ τὸ τῆς οἰκουμένης μῆκος ἑπτά που μυριάδων ϛαδίων ὑπάρχον, ἥμισυ εἶναι τοῦ ὅλου κύκλου καθ' ὃν εἴληπται· ὥστε φησὶν ἀπὸ τῆς δύσεως Εὔρῳ πλέων ἐν τοσαύταις μυριάσιν ἔλθοι ἂν εἰς Ἰνδούς.

Ἐπιχειρήσας δὲ αἰτιᾶσθαι τοὺς οὕτω τὰς ἠπείρους διορίσαντας, ἀλλὰ μὴ παραλλήλοις τισὶ τῷ ἰσημερινῷ, δι' ὧν ἔμελλον ἐξαλλάξεις δείκνυσθαι ζώων τε καὶ φυτῶν καὶ ἀέρων, τῶν μὲν τῇ κατεψυγμένῃ συνα-

p) οἴεται λέγειν] οἴεται εἶναι Stroz. Vat. A. B. Planud. in excerpt. q) καὶ τῶν συγγενῶν] ita Reg. Vat. A. B. vulgo καὶ τὴν τῶν σ. Casaub. coni. καὶ τὴν τῶν Τωυγενῶν sine caussa.

tur, de qua is ait tradidisse Solonem, qui ita ab Aegyptiis didicisset sacerdotibus, deletam eam esse, cum fuerit aliquando continente tota non minor insula, existimatque hoc rectius dici, quam id, deletam fuisse ab eo ipso qui eam commentus fuerit; sicut apud Homerum accidit muro Achaeorum. Coniectura etiam colligit Cimbrorum illisque vicinorum populorum migrationem e patria factam esse ob varias maris incursiones. Suspicatur etiam habitatae terrae longitudinem LXX circiter millibus stadiorum constare, dimidiumque esse totius in quo sumitur circuli: itaque (inquit) ab occasu Euro spirante navigans tantum spatium, ad Indos perveniret.

Aggressus deinde eos reprehendere qui continentis partes hoc modo distinxerunt, non lineis quibusdam respectu aequatoris parallelis, quibus ductis diversitates animalium, plantarum, et aëris demonstrari potuissent, quatenus alia ad frigidam, alia

συναπτόντων, τῶν δὲ τῇ διακεκαυμένῃ· ὥστε οἰκεῖ ζώνας εἶναι τὰς ἠπείρους· ἀνασκευάζει πάλιν, [r] καὶ ἐν ἀλύσει δίκην γίνεται, ἐπαινῶν πάλιν τὴν οὖσαν διαίρεσιν, θετικὴν ποιούμενος τὴν ζήτησιν, πρὸς οὐδὲν [s] χρησίμως. Αἱ γὰρ τοιαῦται διατάξεις οὐκ ἐκ προνοίας γίνονται, καθάπερ οὐδ' αἱ κατὰ τὰ ἔθνη διαφοραὶ, οὐδὲ διάλεκτοι, ἀλλὰ κατὰ ἐπίπτωσιν καὶ συντυχίαν· καὶ τέχναι τε καὶ δυνάμεις καὶ ἐπι- pag. 103. τηδεύσεις ἀρξάντων τινῶν κρατοῦσιν αἱ πλείους ἐν ὁποιῳοῦν κλίματι. Ἔστι δέ τι καὶ περὶ τὰ κλίματα· ὥστε τὰ μὲν φύσει ἐστὶν ἐπιχώρια τισὶ, τὰ δὲ θέσει καὶ ἀσκήσει. Οὐ γὰρ φύσει Ἀθηναῖοι μὲν φιλόλογοι, Λακεδαιμόνιοι δ' οὔ· καὶ οἱ ἔτι ἐγγυτέρω, Θηβαῖοι· ἀλλὰ μᾶλλον ἔθει· οὕτως οὐδὲ Βαβυλώνιοι φύσει φιλόσοφοι καὶ Αἰγύπτιοι· [t] ἀλλ' ἀσκήσει καὶ ἔθει. καὶ

r) καὶ ἐν ἀλύσει] Hanc lectionem invenit in Reg. Cod. Breguignius quam cum eo in textum recipere haud dubitavi. In edit. ἐναλύσει, in Mss Cas. Venet. Stroz. A. B. Vat. A B. ἐν ἀναλύσει δ. Ita quoque Int. vet. legisse videtur, qui tamen vocem δίκην non expressit. Casaub. legi vult ἐν ἀναλύσει δίκης; forte ἐν ἀναδύσει δίκης γ. s) χρησίμως] Casaub. coni. χρήσιμον recte. t) ἀλλ' ἀσκήσει] ita omnes Codd. vulgo ἀλλὰ καὶ ἀσκ.

alia ad torridam pertinent plagam, partibus continentis zonarum instar descriptis: quaestionem iterum instaurat, laudans adhibitam divisionem, et disputationem in utramque partem instituens, nulla sane cum utilitate. Huiusmodi enim dispositiones non magis dedita opera institutae sunt, quam gentium et linguarum differentiae, sed casu quodam et fortuna; quin etiam artes, facultates, et studia, si ab uno fiat initium, invalescunt in quocunque terrae situ: quanquam et climati aliquid tribuendum est: itaque alia domestica fiunt natura, alia institutione et exercitio. Non enim natura fit, quod Athenienses studiosi sunt litterarum, Lacedaemonii non item, ac ne Thebani quidem illis viciniores, sed institutione potius. Ita neque Babylonios natura philosophos facit, aut Aegyptios, sed exercitatio et consuetudo. Quin et equo-

καὶ ἵππων δὲ καὶ βοῶν ἀρετὰς, καὶ ἄλλων ζώων, ἐ τόποι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσκήσεις ποιῶσιν. Ὁ δὲ συγχεῖ ταῦτα. Ἐπαινῶν δὲ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν τῶν ἠπείρων, οἵα νῦν ἐςὶ, παραδείγματι χρῆται, τῷ τὰς Ἰνδὰς τῶν Αἰθιόπων διαφέρειν, ὄντων ἐν τῇ Λιβύῃ· [u] εὐερνεςέρας γὰρ εἶναι καὶ ἧττον ἕψεσθαι τῇ ξηρασίᾳ τᾶ περιέχοντος· διὸ καὶ Ὅμηρον πάντας λέγοντα Αἰθίοπας δίχα διελεῖν,

Οἱ μὲν δυσσομένα Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος·

. . . . [x] εἰσάγοντα τὴν ἑτέραν οἰκαμένην, ἣν ἐκ εἶδεν Ὅμηρος, δαλεύειν ὑποθέσει· καὶ ἔδει, φησὶ, μεταγράφειν ἕτως·

Οἱ μὲν ἀπερχομένα Ὑπερίονος,

οἷον ἀπὸ τᾶ μεσημβρινᾶ περικλίνοντος.

Πρῶτον μὲν ἂν οἱ πρὸς Αἰγύπτῳ Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ δίχα διαιρᾶνται· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἰσὶν, αἱ

u) εὐερνεςέρας — ἕψεσθαι] ita Stroz. Vat. A. B. ἐνεργεςέρας Med. quod praetulit Breguign. vulgo ἐρευνεςέρας et ἑψεῦσθαι. x) Hic desunt quaedam, quae cum Casaub. ita supplere suadeo: Κράτητα δὲ τὸν εἰσ.

equorum, boum, aliorumque animalium praestantia non locis tantum, sed et adsuefactioni debetur. Haec iste confundit. Porro laudans talem continentis regionum distinctionem, qualis nunc est, exemplo utitur, Indos Aethiopibus, qui sunt in Africa, praestare, quia robustiores sint, minusque aëris siccitate adusti: ideo Homerum, cum de universis locutus esset Aethiopibus, sic divisisse:

— *hi qua Sol cadit, et qua nascitur illi:*

. . . . qui alterius habitatae terrae, quam Homerus ignoravit, mentionem hoc in loco invenire voluit, opinionis suae tenacem esse, dum ait, ita potius scribendum esse:

aut qua Sol abit,

utpote declinante eo a meridiano.

Primum quidem Aethiopes Aegypto contermini, ipsi quoque bifariam dividuntur, cum in Asia partim eorum

οἱ δ' ἐν τῇ Λιβύῃ, οὐδὲν διαφέροντες ἀλλήλων. ἔπειθ' Ὅμηρος οὐ διὰ τοῦτο διαιρεῖ τοὺς Αἰθίοπας, ἢ ὅτι τοὺς Ἰνδοὺς ᾔδει τινὰς τοιούτους τοῖς σώμασιν· οὐ δὲ γὰρ ἀρχὴν εἰδέναι τοὺς Ἰνδοὺς εἰκὸς Ὅμηρον. ὅπου οὐδ' ὅ γε Εὐεργέτης κατὰ τὸν Εὐδόξειον μῦθον ᾔδει τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικήν, οὐδὲ τὸν πλοῦν [y] τὸν ἐπ' αὐτῇ· ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὴν λεχθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν πρότερον διαίρεσιν. Ἐκεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς γραφῆς τῆς Κρατητείου διῃτήσαμεν, ὅτι οὐδὲν διαφέρει, οὕτως ἢ ἐκείνως γράφειν, ὁ δὲ τοῦτο μὲν διαφέρειν φησί· κρεῖττον δ' οὕτως εἶναι μεταθεῖναι, οἱ μὲν ἀπερχομένου. Τί οὖν διαφέρει τοῦτο τοῦ, οἱ μὲν δυσομένου; πᾶν γὰρ τὸ τμῆμα τὸ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ ἐπὶ δύσιν, δύσις καλεῖται, καθάπερ καὶ τὸ τοῦ ὁρίζοντος ἡμικύκλιον· ὅπερ καὶ Ἄρατος ἐπισημαίνεται,

— ἧχίπερ ἄκραι
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσιν.

S 2 Ei

y) τὸν ἐπ' αὐτῇ] τὸν ἐπ' αὐτὴν Stroz. Vat. A. B. Venet.

eorum ſit, partim in Africa, nihilque a ſe invicem differant. Deinde Homerus non ideo dividit Aethiopas, aut quod tales corporibus Indos aliquos noſſet, quos ei plane ignotos fuiſſe probabile eſt: cum ſecundum Eudoxeam fabulam ne Evergetes quidem Indiam navigationemque ad eam cognitam habuerit; ſed reſpexit Homerus potius ad ſupra dictam a nobis diviſionem. Atque ibi etiam de Cratetis lectione pronunciavimus, nihil ad rem intereſſe utro modo legatur. Poſidonius intereſſe aliquid ſentit: potius tamen ſic corrigendum:

— *hi qua Sol abit* —

Quid autem intereſt inter occidere et abire; nam tota quidem portio quae a meridie verſus occaſum eſt, occaſus dicitur, ſicut et horizontis ſemicirculus: quod et Aratus indicat:

Qua pater Oceanus rutili reparator Eoi
Occaſus ortusque ſolo moderante coercet,
Et gemina alternae miſcet divortia metae.

Quod

Εἰ δ' ἐπὶ τῆς Κρατητείου γραφῆς βέλτιον οὕτω, φήσειε τὶς καὶ ἐπὶ τῆς Ἀριςαρχείου δεῖν. Τοσαῦτα καὶ πρὸς Ποσειδώνιον. Πολλὰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαςα τυγχάνει τῆς προσηκούσης διαίτης ὅσα γεωγραφικά·
pag. 104. ὅσα δὲ φυσικώτερα, ἐπισκεπτέον ἐν ἄλλοις, ἢ οὐδὲ φροντιςέον· πολὺ γάρ ἐςι τὸ αἰτιολογικὸν παρὰ αὐτῷ, καὶ τὸ Ἀριςοτελίζον, ὅπερ ἐκκλίνουσιν οἱ ἡμέτεροι διὰ τὴν ἐπίκρυψιν τῶν αἰτιῶν.

ΚΕΦ. Δ.

Πολύβιος δὲ τὴν Εὐρώπην χωρογραφῶν, τοὺς μὲν ἀρχαίους ἐᾶν φησὶ, τοὺς δ' ἐκείνους ἐλέγχοντας ἐξετάζειν Δικαίαρχόν τε καὶ Ἐρατοσθένη τὸν τελευταῖον πραγματευσάμενον περὶ τῆς γεωγραφίας, καὶ Πυθέαν, ὑφ' οὗ παρακρουσθῆναι πολλοὺς· ὅλην μέν τοι Βρεττανικὴν [z] ἐμβατὸν ἐπελθεῖν φάσκοντος, τὴν δὲ

z) ἐμβατὸν ἐπελθεῖν] ita scribo cum Reg. Vat. A. B. Venet. οὐκ ἐπελθεῖν Medic. vulgo ἐμβατὸν ἢ ἐπελθεῖν. Tyrwhitt. l. c. p. 7. coni. ὅσον ἐμβατὸν ᾖ.

Quod si quis rectius hoc habere in Cratetis scriptura dicat, etiam in Aristarchea eandem is dicet requiri mutationem. Atque haec adversus Posidonium. Multa enim quae ad Geographiam pertinent in ipsa tractatione singulatim sub censuram vocabimus; quae autem ad naturae contemplationem pertinent, ea alibi sunt excutienda, aut potius nihil curanda. Multas enim habet is de caussis disputationes, in multis Aristotelem imitatur, quae nostri declinant ob caussarum obscuritatem.

CAP. IV.

Iam Polybius Europae regiones describens, veteres se ait missos facere, in eos autem inquirere velle, a quibus illi sunt reprehensi, ut Dicaearchum et Eratosthenem, qui ultimus geographiam tractarit, et Pytheam qui multis imposuerit. Hunc enim perhibere, totam quidem Britanniam, qua permeare licet, se peragrasse, ambi-

δὲ περίμετρον [a] πλειόνων ἢ τεττάρων μυριάδων ἀποδόντος τῆς νήσου. προσιστορήσαντος δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς Θούλης καὶ τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς οὔτε γῆ καθ' αὑτὸν ὑπῆρχεν ἔτι, οὔτε θάλαττα, οὔτ' ἀὴρ, ἀλλὰ σύγκριμά τι ἐκ τούτων πλεύμονι θαλαττίῳ ἐοικὸς, ἐν ᾧ φησὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν αἰωρεῖσθαι, καὶ τὰ σύμπαντα, καὶ τοῦτον ὡς ἂν δεσμὸν εἶναι τῶν ὅλων, μήτε πορευτὸν, μήτε πλωτὸν ὑπάρχοντα. τὸ μὲν οὖν τῷ πλεύμονι ἐοικὸς αὐτὸς ἑωρακέναι, τ' ἄλλα δὲ λέγειν ἐξ ἀκοῆς. Ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Πυθέου· καὶ διότι ἐπανελθὼν ἐνθένδε, πᾶσαν ἐπέλθοι τὴν παρωκεανῖτιν τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ Γαδείρων ἕως Ταναΐδος.

Φησὶ δ' οὖν ὁ Πολύβιος ἄπιστον καὶ αὐτὸ τοῦτο, πῶς ἰδιώτῃ ἀνθρώπῳ καὶ πένητι τοσαῦτα διαστήματα πλωτὰ καὶ πορευτὰ γένοιτο; τὸν δ' Ἐρατοσθένη διαπορήσαντα εἰ χρὴ πιστεύειν τούτοις, ὅμως περί τε τῆς Βρεττανικῆς πεπιστευκέναι καὶ τῶν κατὰ Γάδειρα

καὶ

a) πλειόνων ἢ τεττάρων] ita recte Mss. Reg. in rel. Mss. et ed. voc. ἢ deest.

ambitum autem insulae maiorem esse XL. millibus: tum de Thule et istis locis ita narrare, neque terram ibi porro esse, neque mare, neque aërem, sed quippiam ex his concretum, pulmonis marini simile, in quo terra et mare atque universa sublimia pendeant, hocque esse quasi vinculum universi, neque pedibus accessum, neque navibus; ac formam pulmonis se ipsum vidisse, caetera auditu percepta referre. Haec Pytheam dicere, idque addere, inde reversum quidquid Europae regionum est ad oceanum peragrasse, a Gadibus ad Tanain usque.

Polybius autem id quoque incredibile ait esse, privatum hominem, eumque pauperem tantum spatii mari terraque obivisse. Eratosthenem autem dubitantem his ne esset fides adhibenda, tamen quae de Britannia, Gadibus et Hispania dicuntur credi-

καὶ τὴν Ἰβηρίαν· πολὺ δέ φησι βέλτιον τῷ Μεσσηνίῳ πιςεύειν ἢ τέτῳ. Ὁ μὲν τοί γε εἰς μίαν χώραν τὴν Παγχαίαν λέγει πλεῦσαι· ὁ δὲ καὶ μέχρι τῶν τῦ κόσμυ περάτων κατωπτευκέναι [b] τὴν προσάρκτιον Εὐρώπην πᾶσαν, ἣν [c] ὐδ' ἂν τῷ Ἑρμῆ πιςεύσαι τις λέγοντι. Ἐρατοσθένη δὲ τὸν μὲν Εὐήμερον Βεργαῖον καλεῖν, Πυθέα δὲ πιςεύειν· καὶ ταῦτα δὲ, μή τε Δικαιάρχυ πιςεύσαντος. Τὸ μὲν ὖν μή τε Δικαιάρχυ πιςεύσαντος, γελοῖον· ὥσπερ ἐκείνῳ χρήσασθαι κάνονι προσῆκον, καθ' ὖ τοσύτυς ἐλέγχυς αὐτὸς προφέρεται. Ἐρατοσθένυς δὲ εἴρηται ἡ περὶ τὰ ἑσπέρια καὶ τὰ ἀρκτικὰ τῆς Εὐρώπης ἄγνοια. Ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν καὶ Δικαιάρχῳ συγγνώμη, τοῖς μὴ κατιδῦσι τὺς τόπυς ἐκείνυς. Πολυβίῳ δὲ καὶ Ποσειδωνίῳ τίς ἂν συγγνοίη; Ἀλλὰ μὴν Πολύβιός γε ἐςὶν [d] ὁ ὅλας δογματικὰς καλῶν ἀποφάσεις, ἃς ποιεῖται περὶ

b) τὴν προσάρκτιον Εὐρώπην] Stroz. Vat. A. B. τὸ προσάρκτιον τῆς Εὐρώπης. c) ὐδ' ἂν] Sic omnes Codd. quos evolvi, acc. Reg. vulgo ὐδὲ. d) ὁ ὅλας δογματικὰς] Tyrwhitt. l. c. ὁ λαοδογματικὰς coni.

credidiſſe: multo autem (inquit Polybius) praeſtabat Meſſenio credere, quam Pytheae. Ille enim tantum unam in regionem Panchaeam ſe navigaſſe ait, hic ſeptentrionalem Europam univerſam usque ad fines mundi perluſtraſſe dicit, quod ne Mercurio quidem dicenti crederes; interim Eratoſthenem, qui Evhemerum Bergaeum appellet, Pytheae credere, atque hoc ne Dicaearcho quidem credente. Id quidem ridiculum eſt, quod Dicaearchum profert, quaſi vero conveniat eum veluti normam ſequi, quem ipſe Polybius tot reprehenſionibus inceſſit. Dictum eſt, quam fuerit Eratoſthenes ignarus occiduarum et ſeptentrionalium Europae partium. Verum huic quidem et Dicaearcho danda eſt venia, qui loca iſta non inſpexerunt. Polybio autem et Poſidonio quis ignoſcat? Atqui is eſt Polybius, qui quae de horum locorum diſtantiis et aliis multis profert, omnia certa eſſe,

περὶ τῶν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διαστημάτων, καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἐν οἷς ἐκείνους ἐλέγχει καθαρεύων. Τοῦ γοῦν Δικαιάρχου μυρίους μὲν εἰπόντος τοὺς ἐπὶ στήλας ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου σταδίους, πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν μέχρι τοῦ μυχοῦ· τοῦ δ' ἐπὶ στήλας τὸ μέχρι τοῦ πορθμοῦ, τρισχιλίους ἀποδόντος, ὡς γίνεσθαι τὸ λοιπὸν ἑπτακισχιλίους τὸ ἀπὸ πορθμοῦ μέχρι στηλῶν· τοὺς μὲν τρισχιλίους ἐᾶν φησιν, εἴτ' εὖ λαμβάνονται, εἴτε μή· τοὺς δ' ἑπτακισχιλίους οὐδετέρως, οὐδὲ τὴν παραλίαν ἐμμετροῦντι, οὔτε τὴν διὰ μέσου τοῦ πελάγους. Τὴν μὲν γὰρ παραλίαν ἐοικέναι μάλιστ' ἀμβλεία γωνία βεβηκυία ἐπί τε τοῦ πορθμοῦ καὶ τῶν στηλῶν, κορυφὴν δ' ἐχούσῃ Νάρβωνα· ὥστε συνίστασθαι τρίγωνον βάσιν ἔχον τὴν διὰ τοῦ πελάγους εὐθεῖαν, πλευρὰς δὲ τὰς τὴν γωνίαν ποιούσας τὴν λεχθεῖσαν· ὧν ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ μέχρι Νάρβωνος, μυρίων ἐστὶ καὶ πλειόνων ἢ διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις· ἡ δὲ λοιπὴ μικρῷ λοιπὸν ἐλαττόνων ἢ ὀκτακισχιλίων· καὶ τὸ πλεῖστον μὲν διάστημα ἀπὸ [pag. 105]

esse, ait: cum ne in his quidem, in quibus illos reprehendit, vitio careat. Cum enim Dicaearchus a Peloponneso ad columnas stadia numeret CCIↃↃ, his plura usque ad intimum Adriatici sinus recessum, et III CIↃ assignet intervallo quod porrigitur versus columnas usque ad fretum, ut fiant de caetero a freto usque ad columnas stadiorum septem millia: Polybius ait, de tribus millibus se non disputare, verene an falso ponantur, sed septem millia, neque maritimae orae mensurae, neque per medium pelagus ductae lineae respondere. Nam oram maritimam esse apprime similem angulo obtuso, freto et columnis insistenti, cuius vertex sit Narbo: ita ut constituatur triangulus, cuius basis sit recta linea per altum ducta mare, latera autem iis lineis efficiantur, quae dictum includunt angulum, quorum quod a freto est Narbonem usque, stadia habet CCIↃↃ CIↃCC, et amplius, alterum paulo minus est octo stadiorum millibus: ac longissimum quidem

ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην ὁμολογεῖσθαι κατὰ τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος σαδίων ἐ πλειόνων ἢ τρισχιλίων· κατὰ τὸ Σαρδώνιον δὲ λαμβάνειν συναγωγήν. Ἀλλ' ἔσω φησὶ καὶ ἐκεῖνο τρισχιλίων· προειλήφθω δ' ἐπὶ τέτοις δισχιλίων σαδίων, τὸ τῦ κόλπυ βάθος τὸ κατὰ Ναρβῶνα, ὡς ἂν κάθετος ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὴν βάσιν τῦ ἀμβλυγωνίυ· δῆλον ἔν φησὶν ἐκ τῆς παιδικῆς μετρήσεως, ὅτι ἡ σύμπασα παραλία ἡ ἀπὸ τῦ πορθμῦ ἐπὶ σήλας ἔγγισα ὑπερέχει τῆς διὰ τοῦ πελάγυς εὐθείας, πεντακοσίοις σαδίοις. προσεθέντων δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσυ ἐπὶ τὸν πορθμὸν τρισχιλίων, οἱ σύμπαντες ἔσονται σάδιοι, αὐτοὶ ἐπ' εὐθείας, πλείυς ἢ διπλάσιοι ὧν Δικαίαρχος εἶπε· πλείυς δὲ τέτων τοὺς ἐπὶ τὸν μυχὸν τὸν Ἀδριατικὸν δεήσει φησὶ τιθέναι κατ' ἐκεῖνον.

Ἀλλ' ὦ φίλε Πολύβιε, φαίη τις ἂν, ὥσπερ τέτυ τῦ ψεύσματος ἐναργῆ παρίσησι τὸν ἔλεγχον ἡ πεῖρα ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκας αὐτὸς, εἰς μὲν Λευκάδα ἐκ Πελοπον-

quidem ab Europa ad Africam intervallum secundum mare Tyrrhenum in confesso haberi non amplius ter mille stadiis, minus fieri autem in Sardoo mari. Verum esto (inquit) etiam hoc tantumdem, et adiiciantur duo alia millia, profunditas nempe sinus apud Narbonem, tanquam perpendicularis a vertice ad basin obtusi anguli trianguli: constat ergo (inquit) ex dimensione, quam ipsi pueri sciunt, quod totam maritimam oram a freto usque ad columnas proxime excedit rectam per pelagus ductam, stadiis ɪɔ. quibus si addantur tria millia, quae sunt a Peloponneso ad fretum, erunt in universum stadia rectae unius plura quam duplum eorum quae Dicaearchus assignavit: et secundum eundem plura his oportebit ponere ea, quae sunt ad intimum sinus Adriatici.

Verum mi Polybi (dixerit aliquis) quemadmodum hoc mendacium evidenter refellit experientia, his ipsis quae tute tradidisti, a Peloponneso

λεπονήσου ἑπτακοσίους, ἐντεῦθεν δὲ τοὺς ἴσους εἰς Κέρκυραν, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν εἰς τὰ Κεραύνια τοὺς ἴσους, καὶ ἐν δεξιᾷ εἰς τὴν Ἰαπυγίαν, ἀπὸ δὲ τῶν Κεραυνίων τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν σταδίων ἑξακισχιλίων ἑκατὸν πεντήκοντα· οὕτως κἀκεῖνα ψεύσματά ἐστιν ἀμφότερα, καὶ ὃ Δικαίαρχος εἶπε, τὸ ἀπὸ πορθμοῦ ἐπὶ στήλας εἶναι σταδίων ἑπτακισχιλίων, καὶ ὃ σὺ δοκεῖς ἀποδεῖξαι. Ὁμολογοῦσι γὰρ οἱ πλεῖστοι λέγοντες τὸ διὰ πελάγους μυρίων εἶναι καὶ δισχιλίων· συμφωνεῖ δὲ τοῦτο καὶ τῇ ἀποφάσει τῇ περὶ τοῦ μήκους τῆς οἰκουμένης. μάλιστα γὰρ εἶναι φασὶ μυριάδων ἑπτά· τούτου δὲ τὸ ἑσπέριον τμῆμα τὸ ἀπὸ τοῦ pag. 106.
Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας, ἅπερ δυσμικώτερά ἐστι, μικρὸν [c] ἀπολείπειν τῶν τρισμυρίων. συντιθέασι δ' οὕτως· ἀπὸ μὲν τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῆς Ῥοδίας, πεντακισχιλίους· ἐνθένδ' ἐπὶ Σαλμώνιον τῆς Κρήτης, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑῷον ἄκρον, χιλίους· αὐτῆς δὲ τῆς Κρήτης μῆκος πλείους ἢ δισχιλίους ἐπὶ Κριοῦ

c) ἀπολείπειν] ita Mss. Medic. Reg. Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo ἀπολείπει.

so ad Leucadem esse stadia ɔɔcc, inde totidem ad Corcyram, totidemque rursus hinc ad montes Ceraunios, et in dextra ad Iapygiam, a Ceraunüs autem oram Illyrici ɔɔɔ cɪɔ cl: ita utrumque falsum est, et quod Dicaearchus a freto ad columnas ponit spatium vii cɪɔ stadiorum, et quod tu videris tibi demonstrare. Plurimi enim in hoc consentiunt, per pelages esse xii millium, atque hoc etiam cum eo concordat, quod de terrae habitatae longitudine pronunciatum est. Aiunt enim eam potissimum esse stadiorum ɔɔɔɔ cc ɪɔɔ ccɪɔɔ: atque huius occidua portio quae est ab Illico sinu versus Hispaniae extrema maxime occidua, paulo minus est xxx millibus. Sic autem colligunt. A sinu Issico usque ad Rhodum ɪɔɔ, inde usque ad Salmenium Cretae orientale promontorium cɪɔ, ipsius Cretae longitudo maior duobus millibus

Κριȣ̃ μέτωπον· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Πάχυνον τῆς Σικελίας τετρακισχιλίȣς καὶ πεντακοσίȣς, καὶ ἀπὸ Παχύνȣ ἐπὶ πορθμὸν πλείȣς ἢ χιλίȣς· εἶτα τὸ δίαρμα τὸ ἐπὶ ϛήλας ἀπὸ πορθμȣ̃ μυρίȣς τρισχιλίȣς· ἀπὸ ϛηλῶν δὲ ἐπὶ τὰ τελευταῖα τȣ̃ ἱερȣ̃ ἀκρωτηρίȣ τῆς Ἰβηρίας περὶ τρισχιλίȣς. Καὶ ἡ κάθετος δὲ [f] ȣ̓ καλῶς εἴληπται· εἴπερ ἡ μὲν Νάρβων ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ παραλλήλȣ ἵδρυται σχεδόν τι τῷ διὰ Μασσαλίας, αὕτη δὲ τῷ διὰ Βυζαντίȣ, καθάπερ καὶ Ἵππαρχος πείθεται· ἡ δὲ διὰ τȣ̃ πελάγȣς ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ ἐϛὶ τῷ διὰ πορθμȣ̃ καὶ τῆς Ῥοδίας· ἀπὸ δὲ τῆς Ῥοδίας εἰς Βυζάντιον ὡς ἂν ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ μεσημβρινȣ̃ κειμένων ἀμφοῖν, περὶ πεντακισχιλίȣς, ὡς εἰρήκασι, ϛαδίȣς· τοσȣ̃τοι γὰρ ἂν εἶεν καὶ οἱ τῆς εἰρημένης καθέτȣ. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ μέγιϛον δίαρμα τȣ̃ πελάγȣς τȣ̃τȣ τὸ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην πεντακισχιλίων πȣ ϛαδίων λέγȣσιν ἀπὸ τȣ̃ μυχȣ̃ [g] Γαλατικȣ̃ κόλπȣ, δοκεῖ μοι πεπλα-

f) ȣ̓ καλῶς] Sic Xylander recte emendavit ex Int. pr. vulgo ȣ̓κ ἄλλως. g) Γαλατικȣ̃] ita omnes Codd. et edd. Xylander Ἀδριατικȣ̃.

bus usque ad Criu metopon: inde ad Pachynum Siciliae ɪv ᴄɪↄ ɪↄ, a Pachyno ad fretum ᴄɪↄ et amplius, a freto usque ad columnas intercapedinem ᴄᴄɪↄↄ ᴄɪↄ ᴄɪↄ ᴄɪↄ, a columnis ad extrema Sacri promontorii Hispaniae ad tria millia. Sed et perpendicularis non recte sumta est, siquidem Narbo fere in eodem iacet parallelo in quo Massilia, atque haec in eodem cum Byzantio, ut etiam Hipparchus credidit: praeterea autem linea per pelagus in eodem est cum eo qui per fretum transit et Rhodum, et a Rhodo ad Byzantium, cum sub eodem meridiano collocantur, stadia sunt, ut tradiderunt, circiter ɪↄↄ; totidem etiam debent tribui perpendiculari dictae stadia. Quoniam autem etiam maximum traiectum huius pelagi ab Europa ad Africam ɪↄↄ circiter stadiorum dicunt ab intimo sinus Gallici recessu: videtur

πεπλανημένως λέγεσθαι τοῦτο, ἢ πολὺ τὴν Λιβύην κατὰ τοῦτο τὸ μέρος προσνεύειν ἐπὶ τὴν ἄρκτον, καὶ συνάπτειν τῷ διὰ τῶν στηλῶν παραλλήλῳ. Καὶ τοῦτο οὐκ εὖ λέγεται, τὸ, πλησίον τῆς Σαρδόνος τὴν λεχθεῖσαν κάθετον τελευτᾶν· οὐ γὰρ παραπλήσιον, ἀλλὰ πολὺ δυσμικώτερον εἶναι τὸ δίαρμα τοῦτο τῆς Σαρδόνος, ὅλον σχεδόν τι ἀπολαμβάνον ἐν τῷ μεταξὺ πρὸς τῷ Σαρδονίῳ τὸ Λιγυστικὸν πέλαγος· καὶ τῆς παραλίας δὲ τὰ μήκη πεπλεόνασται, πλὴν οὐκ ἐπὶ τοσοῦτόν γε.

Ἑξῆς δὲ τὰ τοῦ Ἐρατοσθένους ἐπανορθοῖ, τὰ μὲν εὖ, τὰ δὲ χεῖρον λέγων ἢ ἐκεῖνος. Ἐξ Ἰθάκης μὲν γὰρ εἰς Κόρκυραν τριακοσίους εἰπόντος, πλείους φησὶν εἶναι τῶν ἐνακοσίων· ἐξ Ἐπιδάμνου δὲ εἰς Θεσσαλονίκειαν ἐνακοσίους ἀποδόντος, πλείους τῶν δισχιλίων φησί· ταῦτα μὲν εὖ. Ἀπὸ δὲ Μασσαλίας ἐπὶ στήλας λέγοντος ἑπτακισχιλίους, ἀπὸ δὲ Πυρήνης ἑξακισχιλίους, αὐτὸς λέγει χεῖρον πλείους ἢ ἐνακισχιλίους τοὺς ἀπὸ Μασσαλίας, ἀπὸ δὲ Πυρήνης μικρὸν ἐλάτ-

tur mihi hoc falso dictum, aut Africam valde versus septentrionem inclinare ea parte, et ad parallelum columnarum se adiungere. Id quoque non bene dicitur, istam perpendicularem prope Sardiniam desinere: non enim vicinior, sed multo occidentalior est iste traiectus quam sit Sardinia, quippe qui praeter Sardoum toto Ligustico mari ab ipsa distat. Longitudines etiam orae maritimae auctae sunt, quamquam non adeo.

Secundum haec Polybius Eratosthenis dicta corrigit, quaedam recte, quaedam illo deterius dicens. Cum enim is ab Ithaca Corcyram usque ccc stadia metiatur, amplius ıɔcccc iste ponit: et cum ab Epidamno Thessalonicam stadia numeret ıɔcccc, corrector plura duobus millibus perhibet. Recte haec. Sed cum idem a Massilia ad columnas ponat vii cıɔ, a Pyrene ıɔɔ cıɔ, Polybius falsius ait a Massilia amplius esse ix cıɔ, a Pyrene paulo

ἐλάττους ἢ ὀκτακισχιλίους· ἐγγυτέρω γὰρ τῆς ἀληθείας ἐκεῖνος εἴρηκεν. Οἱ γὰρ νῦν ὁμολογοῦσιν, εἴ τις τὰς τῶν ὁδῶν ἀνωμαλίας ὑποτέμνοιτο, [h] μὴ μείζω τῶν ἑξακισχιλίων σταδίων εἶναι τὸ μῆκος τὴν σύμπασαν Ἰβηρίαν ἀπὸ Πυρήνης ἕως τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς. Ὁ δ' αὐτὸν τὸν Τάγον ποταμὸν, ὀκτακισχιλίων pag. 107. σταδίων τίθησι τὸ μῆκος ἀπὸ τῆς πηγῆς μέχρι τῶν ἐκβολῶν· οὐ δήπου τὸ σὺν τοῖς σκολιώμασιν, (οὐ γὰρ γεωγραφικὸν τοῦτο,) ἀλλ' ἐπ' εὐθείας λέγων· καί τοι γε ἀπὸ Πυρήνης αἱ τοῦ Τάγου πηγαὶ πλέον διέχουσιν ἢ χιλίους σταδίους. Πάλιν δὲ τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἀποφαίνεται, ὅτι ἀγνοεῖ τὰ Ἰβηρικὰ ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ διότι περὶ αὐτῆς ἔσθ' ὅπου τὰ μαχόμενα ἀποφαίνεται· ὅς γε μέχρι Γαδείρων ὑπὸ Γαλατῶν περιοικεῖσθαι φήσας [i] τὰ ἔξωθεν αὐτῆς, εἴ γε τὰ πρὸς δύσιν τῆς Εὐρώπης μέχρι Γαδείρων ἔχουσιν ἐκεῖνοι· τούτων οὖν ἐκλαθόμενος κατὰ τὴν τῆς Ἰβηρίας περίοδον, τῶν Γαλατῶν οὐδαμοῦ μέμνηται.

Τὸ

h) μὴ μείζω τῶν ἑξακισχιλίων] ita omnes Codd. vulgo ὀκτακισχιλίων. i) τὰ ἔξωθεν αὐτῆς] Sic optime Mss. Stroz. Venet. τὸ ἐξ Mss. Caſaub.

lo pauciora octo millibus, nam propiora vero Eratoſthenes tradit. Qui enim hodie iſta tractant, inter eos convenit, ſi quis itinerum inaequalitates demat, totius Hispaniae longitudinem a Pyrene usque ad occiduum latus non excedere ſex ſtadiorum millia. Ipſe autem Tago fluvio a fontibus usque ad oſtia octo ſtadiorum millia aſſignat: non ſcilicet obliquitatum habita ratione, quod geographicum non eſt, ſed rectam lineam intelligens: atqui fontes Tagi a Pyrene amplius CIↃ ſtadiis abſunt. Rurſus hoc quoque vere pronunciat, Eratoſthenem eſſe rerum Hispanicarum ignarum et interdum de his regionibus inter ſe repugnantia tradere, qui usque ad Gades in ora Hispaniam a Gallis incoli dicens (ſiquidem Galli occidua Europae usque ad Gades incolunt) horum oblitus, in Hispaniae deſcribendo circuitu nullam facit Gallorum mentionem.

Idem

[k] Τὸ μῆκος τῆς Εὐρώπης ὅτι ἔλαττόν ἐςι τοῦ συνάμφω τῆς τε Λιβύης καὶ τῆς Ἀσίας ἐκτιθεὶς, οὐκ ὀρθῶς τὴν σύγκρισιν ποιεῖται· τὸ μὲν γὰρ ςόμα τὸ κατὰ ςήλας φησὶν, ὅτι κατὰ τὴν ἰσημερινὴν δύσιν ἐςὶν, ὁ δὲ Τάναις ῥεῖ ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς· ἐλαττοῦται δὴ τῶν συνάμφου μήκους, τοῦ μεταξὺ τῆς θερινῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς· τοῦτο γὰρ ἡ Ἀσία προλαμβάνει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν τοῦ πρὸς τὰς ἄρκτους ἡμικυκλίου. Χωρὶς γὰρ τοῦ περισκελοῦς ἐν πράγμασιν εὐαποδότοις, καὶ ψευδός ἐςι τὸ, ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς τὸν Τάναιν ῥεῖν· ἅπαντες γὰρ οἱ ἔμπειροι τῶν τόπων, ἀπὸ τῶν ἄρκτων ῥεῖν φασὶν εἰς τὴν Μαιῶτιν, ὥςτε τὰ ςόματα τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὸ τῆς Μαιώτιδος, καὶ αὐτὸν τὸν ποταμὸν, ἐφ' ὅσον γνώριμός ἐςιν, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι.

[l] Οὐκ ἄξιοι δὲ λόγου οἵτινες εἶπον, ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἴςρον τόπων αὐτὸν τὰς ἀρχὰς ἔχειν, καὶ ἀπὸ

τῆς

k) Τὸ μῆκος] Caſ coni. Καὶ τὸ μῆκος: ego quidem Τὸ δὲ μ. ſcripſerim. l) Οὐκ ἄξιοι δὲ λόγου οἵτινες εἶπο., ἀπὸ τ.] ita Mss. Caſaub. Stroz. Venet. vulgo οὐκ ἄξιον δὲ λόγου τινὲς εἶπον, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν κ. τ. λ.

Idem longitudinem Europae minorem coniunctim et Africae et Aſiae longitudine exponens, comparationem non recte inſtituit. Nam fauces quae ad columnas ſunt, ait eſſe verſus occaſum aequinoctialem, Tanaim autem fluere ab aeſtivo ortu: utraque igitur coniuncta longitudine Europam minorem eſſe eo ſpatio, quod eſt inter aequinoctialem et aeſtivum ortum: id enim ſpatium ad aequinoctialem ortum aſſumere Aſiam ad ſeptentrionalem ſemicirculum. Etenim praeterquam quod in rebus quae explicatus habent faciles ſe moroſum praebet, falſum eſt Tanaim ab ortu aeſtivo fluere. Quicunque enim locorum periti ſunt, eum a ſeptentrione aiunt defluere in Maeotidem, ita ut oſtia fluvii, et oſtium Maeotidis, ac ipſe, quantum eius notum eſt, fluvius in eodem ſint meridiano.

Minime porro audiendi ſunt qui putant, eum oriri a locis Iſtro vicinis et ab occaſu fluere, non animadverſo

inter

τῆς ἑσπέρας· ἐκ ἐνθυμηθέντες, ὡς μεταξὺ ὁ Τύρας, καὶ Βορυσθένης καὶ Ὕπανις μεγάλοι ποταμοὶ ῥέεσιν εἰς τὸν Πόντον· ὁ μὲν τῷ Ἴςρῳ παράλληλος, [m] οἱ δὲ τῷ Ταναΐδι· ὄτε δὲ τῷ Τύρα τῶν πηγῶν κατωπτευμένων, ὀδὲ τῷ Βορυσθένεος, ὀδὲ τῷ Ὑπάνιος, πολὺ ἂν εἴη ἀγνωςότερα τὰ ἐκείνων ἀρκτικώτερα· ὥςθ' ὁ δι' ἐκείνων ἄγων ἐπὶ τὴν Μαιῶτιν τὸν Τάναϊν, εἶτ' ἐπιςρέφων ἐπ' αὐτὴν, (αἱ γὰρ ἐκβολαὶ φανερῶς ἐν τοῖς προσαρκτίοις μέρεσι τῆς λίμνης δείκνυνται, καὶ τέτοις ἑωθινωτάτοις) πλαςὸς ἄν τις εἴη καὶ ἀπέραντος λόγος. Ὡς δ' αὔτως ἀπέραντος καὶ ὁ διὰ τῷ Καυκάσε πρὸς ἄρκτον φήσας ῥεῖν, εἶτ' ἐπιςρέφειν εἰς τὴν Μαιῶτιν· εἴρηται γὰρ καὶ τῦτο. Ἀπὸ μέντοι τῆς ἀνατολῆς ἐδεὶς εἴρηκε τὴν ῥύσιν· καὶ γὰρ εἰ ἔρρει ὅτως, ὀκ ἂν ὑπεναντίως τῷ Νείλῳ, καὶ τρόπον τινὰ
pag. 108. κατὰ διάμετρον ῥεῖν αὐτὸν ἀπεφαίνοντο οἱ χαριέςεροι, ὡς ἂν ἐπὶ [n] ταὐτῦ μεσημβρινῦ παρακειμένε τινὸς τῆς ῥύσεως ὅσης ἑκατέρῳ ποταμῷ.

Ἧτε

m) οἱ δὲ] Sic optime Stroz. Venet. vulgo ὁ δὲ. n) ταὐτῦ] Sic lego cum Casaub. Codd. et Tyrwhitt. p. 8.

inter ea loci Tyram, Borysthenem et Hypanim magna flumina in Pontum defluere, alter iuxta Istrum, altri iuxta Tanaim aequalibus spatiis meantes. Et cum neque Tyrae fontes visi sint, neque Borysthenis, neque Hypanis, multo magis ignota erunt quae sunt his septentrionaliora. Is itaque qui Tanaim per eos ad Maeotin perducit, ac deinde ad eam revertitur (nam ostia perspicue in septentrionalibus paludis partibus, iisque maxime orientalibus, monstrantur) falsam et infirmam profert sententiam. Non minus ineptum et hoc est quod et ipsum dicitur a nonnullis, Tanain per Caucasum labi versus septentrionem, inde ad Maeotidem reverti. Ab ortu quidem nemo eum fluere dixit, hac enim ratione non adversus Nilo iret et quodam modo e regione ad lineam, quod de eo meliores autores affirmant, ut quasi in eodem meridiano utriusque fluminis defluxus intelligeretur.

Prae-

Ἥ τε τοῦ μήκους τῆς οἰκουμένης μέτρησις, κατὰ παραλλήλου τῷ ἰσημερινῷ ἐστιν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἐπὶ μῆκος οὕτως ἐκτέταται, ὥστε καὶ τῶν ἠπείρων ἑκάστης οὕτω [o] δεῖ λαμβάνειν τὸ μῆκος μεταξὺ μεσημβρινῶν δυοῖν κείμενον. Τά τε μέτρα τῶν μηκῶν σταδιασμοί εἰσιν, οὓς θηρεύομεν, ἢ δι' αὐτῶν ἐκείνων ἰόντες, ἢ τῶν παραλλήλων ὁδῶν, ἢ πόρων. Ὁ δὲ τοῦτον ἀφεὶς τὸν τρόπον καινὸν εἰσάγει [p] τὸ μεταξὺ τῆς τε θερινῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς τμῆμά τι τοῦ ἀρκτικοῦ ἡμικυκλίου. Πρὸς δὲ τὰ ἀμετάπτωτα οὐδεὶς κανόσι καὶ μέτροις χρῆται τοῖς μεταπτώτοις οὐδὲ τοῖς κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην σχέσιν λεγομένοις πρὸς τὰ καθ' αὑτὰ, καὶ διαφορὰν οὐκ ἔχοντα. Τὸ μὲν οὖν μῆκος ἀμετάπτωτον, καὶ καθ' αὑτὸ λέγεται· ἀνατολὴ δ' ἰσημερινὴ καὶ δύσις, ὡς δ' αὔτως χειμερινή τε καὶ θερινὴ, οὐ [q] καθ' αὑτὴν, ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς· ἡμῶν δ' ἄλλοτ'

o) δεῖ] Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo δή. p) τὸ — τμῆμά τι τοῦ ἀρκτ.] ita cum Tyrwhitt. lego. vulgo τὸν — τμήματι τοῦ ἀ. q) καθ' αὑτὴν] Stroz. καθ' αὑτό.

Praeterea longitudinis habitatae terrae mensura concipitur in linea quae aequatori parallela est: quoniam enim ipsa terra in longum hoc modo porrecta est, etiam singularum continentis partium longitudo inter duos meridianos ita sic est sumenda: et mensurae longitudinum sunt stadiorum certi numeri descriptiones, quas venamur, vel ipsas longitudines peragrando, vel parallela earum itinera atque traiectus. At ille hoc omisso modo, novum introducit, inter ortum aestivum et aequinoctialem, semicirculi septentrionalis segmentum. Atqui ad res immutabiles nemo normas et mensuras adhibuerit mutabiles, neque iis quae subinde aliter aliterque habere possunt, utatur in iis tractandis quae per se sunt, neque varietatem admittunt. Caeterum longitudo immutabilis est, ac per se intelligitur: contra aequinoctialis ortus et interitus, itemque hybernus et aestivus, non per se, sed nostri respectu: et nobis hinc inde proficiscen-

ἄλλοτ' ἄλλῃ μεταχωρούντων, ἄλλοτ' ἄλλοι τόποι καὶ δύσεων εἰσὶ, καὶ ἀνατολῶν ἰσημερινῶν τε καὶ τροπικῶν· τὸ δὲ μῆκος μένει ταυτὸν τῆς ἠπείρου. Τάναϊν μὲν οὖν καὶ Νεῖλον οὐκ ἄτοπον πέρας ποιεῖσθαι, θερινὴν δ' ἀνατολὴν ἢ ἰσημερινὴν καινόν.

Προπεπτωκυίας δὲ τῆς Εὐρώπης ἄκραις πλείοσι, βέλτιον μὲν οὗτος εἴρηκεν Ἐρατοσθένους περὶ αὐτῶν, οὔπω δὲ ἱκανῶς. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ τρεῖς ἔφη, τὴν ἐπὶ τὰς στήλας καθήκουσαν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰβηρία καὶ τὴν ἐπὶ τὸν πορθμὸν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰταλία, καὶ τρίτην τὴν κατὰ Μαλέας, ἐφ' ἧς τὰ μεταξὺ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τοῦ Εὐξείνου πάντ' ἔθνη, καὶ τοῦ Τανάϊδος. Οὗτος δὲ τὰς μὲν δύο τὰς πρώτας ὁμοίως ἐκτίθεται· τρίτην δὲ τὴν κατὰ Μαλέαν καὶ Σούνιον, ἐφ' ἧς ἡ Ἑλλὰς πᾶσα καὶ ἡ Ἰλλυρὶς καὶ τῆς Θράκης τινα, τετάρτην δὲ τὴν κατὰ τὴν Θρακίαν χερρόνησον, ἐφ' ἧς τὰ κατὰ τὸν Σηστὸν καὶ Ἄβυδον στενά· ἔχουσι δ' αὐτὴν Θρᾶκες· πέμπτην δὲ τὴν κατὰ τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον καὶ τὸ

centibus, alias alio loco oribus occasibusque cum aequinoctialibus tum tropicis obtingunt, manente eadem semper terrae habitatae longitudine. Quare Tanain et Nilum pro terminis ponere absurdum non est, aestivum autem vel aequinoctialem ortum, insolens.

At enim cum Europa pluribus procurrat promontoriis, Polybius de his rectius quam Eratosthenes, non tamen quantum sufficeret dixit. Eratosthenes enim tria retulit, unum quod ad columnas pertinet, in quo sita est Hispania: secundum ad fretum, in quo Italia: tertium ad Maleam, in quo omnes gentes incolant quae sunt inter Adriam, Euxinum mare, et Tanain. Polybius autem duo quidem priora eodem modo refert: tertium autem inter Maleam et Sunium, in quo Graecia universa, Illyricum, et quaedam Thraciae partes: quartum peninsulam Thraciae contiguam, ad quam sunt fauces inter Sestum et Abydum, obtinetur autem a Thracibus: quintum ad Cimmerium bosporum et os Maeo-

τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος. Τὰς μὲν οὖν δύο τὰς πρώτας δοτέον. Ἁπλοῖς γάρ τισι περιλαμβάνονται κόλποις, ἡ μὲν τῷ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου, ἐν ᾧ τὰ Γάδειρα, καὶ τῷ μεταξὺ στηλῶν καὶ τῆς Σικελίας πελάγει· ἡ δὲ τούτῳ τε καὶ τῷ Ἀδρίᾳ· καίτοι ἥγε τῶν Ἰαπύγων ἄκρα παρεμπίπτουσα, καὶ τὴν Ἰταλίαν δικόρυφον ποιοῦσα ἔχει τινὰ pag. 109. ἀντέμφασιν· αἱ λοιπαὶ δ' ἔτι ἐναργέστερον ποικίλαι καὶ πολυμερεῖς οὖσαι ζητοῦσιν ἄλλην διαίρεσιν. Ὡς δ' αὔτως ἔχει καὶ ἡ εἰς ἓξ διαίρεσις τὴν ὁμοίαν ἔνστασιν ἀκολούθως ταῖς ἄκραις διειλημμένη. Ποιησόμεθα δ' ἡμεῖς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τὴν προσήκουσαν ἐπανόρθωσιν καὶ τούτων, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ διημάρτηται, καὶ ἐν τῇ τῆς Λιβύης περιοδίᾳ. Νῦν δ' ἀρκέσει ταῦτα λεχθέντα πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν, ὅσους ᾠήθημεν ἱκανοὺς εἶναι παρατεθέντας ἐκμαρτυρεῖν ἡμῖν, ὅτι δικαίως προειλόμεθα καὶ αὐτοὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔργον, τοσαύτης ἐπανορθώσεως καὶ προσθήκης δεόμενον.

ΚΕΦ.

Maeotidis. Horum duo quidem prima concedenda sunt. Simplicibus enim quibusdam includuntur sinubus, primum eo qui est inter Calpen et Sacrum promontorium, in quo sinu Gades sunt, tum pelago, quod est inter Columnas et Siciliam, secundum hoc ipso, et Adria, quamvis Iapygium promontorium intercidens, et Italiae verticem in duos secans quasi muctones, nonnihil videtur refragari: reliqua autem cum manifesto varia sint, multisque partibus divulsa, aliam requirunt distinctionem. Eodem modo etiam divisio secundum promontoria in sex partes eidem reprehensioni obnoxia est. Nos autem singula persequentes, suis locis et haec corrigemus, et quae alia ab illo sunt in Europae Africaeque descriptione errata. In praesentia nobis sufficiet haec dixisse adversum eos qui ante nos fuerunt, quibus productis arbitrati sumus contentos nos posse esse ad testificandum, recte nos quoque opus hoc suscepisse, tanta correctione et additione indigens.

ΚΕΦ. Ε.

Ἐπεὶ δὲ τοῖς πρὸς ἐκείνους λόγοις συνεχής ἐστιν ἡ ἐγχείρησις τῆς ἡμετέρας ὑποσχέσεως, λαβόντες ἀρχὴν ἑτέραν λέγωμεν, ὅτι δεῖ τὸν χωρογραφεῖν ἐπιχειροῦντα, πολλὰ τῶν φυσικῶς τε καὶ μαθηματικῶς λεγομένων ὑποθέσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόνοιάν τε καὶ πίστιν τὰ ἑξῆς πραγματεύεσθαι. Εἴρηται γὰρ, ὅτι οὐδ' οἰκοδόμος, οὐδ' ἀρχιτέκτων οἰκίαν ἢ πόλιν ἱδρῦσαι καλῶς οἷός τε γένοιτ' ἂν, ἀπρονοήτως ἔχων κλιμάτων τε τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν καὶ σχημάτων τε καὶ μεγεθῶν καὶ θάλπους καὶ ψύχους, καὶ ἄλλων τοιούτων· μή τι γε τὴν ὅλην οἰκουμένην τοποθετῶν. Αὐτὸ γὰρ τὸ εἰς ἐπίπεδον γράφειν ἐπιφάνειαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν, τά τε Ἰβηρικὰ, καὶ τὰ Ἰνδικὰ, καὶ τὰ μέσα τούτων, καὶ μηδὲν ἧττον δύσεις καὶ ἀνατολὰς ἀφορίζειν, καὶ μεσουρανήσεις, ὡς ἂν κοινὰς πᾶσι· τῷ μὲν προεπινοήσαντι τὴν τοῦ οὐρανοῦ διάθεσίν τε καὶ κίνησιν, καὶ

CAP. V.

Quoniam vero iis quae contra illos disputavimus continuo apponenda eſt noſtri promiſſi aggreſſio, alio ſumto exordio dicimus, eum qui regiones deſcribere animum induxerit, eorum quae phyſice et mathematice dicuntur multa pro veris ſumere atque ponere debere, et ad eorum ſententiam atque fidem reliqua tractando accommodare. Dictum eſt enim, neque aedificatorem neque architectum poſſe urbem domumve recte conſtituere, qui non prius de coeleſtibus inclinationibus, figuris, magnitudinibus, frigore, caloreque et aliis id genus rebus rationes ſubduxerit: nedum res absque horum praenotione ſucceſſura ſit ei, qui totius terrae habitatae locorum deſcriptionem inſtituit. Hoc ipſum enim in unam eandemque ſuperficiem deſcribere Hispaniam, Indiam, atque in medio horum quae iacent, nihiloque tamen minus definire ortus, occaſus, et appulſus ad medium coelum, utpote omnibus communes: id quidem illi qui coeli conſtitutionem ac motum animo anticipavit, intelligit.

καὶ λαβόντι ὅτι σφαιρικὴ μέν ἐστιν ἡ κατ' ἀλήθειαν τῆς γῆς ἐπιφάνεια, πλάττεται δὲ νῦν ἐπίπεδος πρὸς τὴν ὄψιν, γεωγραφικὴν ἔχει τὴν παράδοσιν· τῷ δ' ἄλλως, οὐ γεωγραφικήν. Οὐ γὰρ ὥσπερ διὰ πεδίων ἰοῦσι μεγάλων, οἷον τῶν Βαβυλωνίων, ἢ διὰ πελάγους, παρίσταται τὰ πρόσω πάντα, καὶ τὰ κατόπιν καὶ ἐκ πλαγίων ἐπίπεδα, καὶ οὐδεμίαν ἀντέμφασιν παρέχει πρὸς τὰ οὐράνια, καὶ τὰς τοῦ ἡλίου κινήσεις καὶ σχέσεις πρὸς ἡμᾶς καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων· οὕτω καὶ γεωγραφοῦσιν ἀεὶ δεῖ παρίστασθαι τὰ ὅμοια. Ὁ μὲν γὰρ πελαγίζων, καὶ ὁδεύων διὰ χώρας πεδιάδος, κοιναῖς τισὶ φαντασίαις ἄγεται, καθ' ἃς καὶ ὁ ἀπαίδευτος καὶ ὁ πολιτικὸς ἐνεργεῖ ταυτά, ἄπειρος ὢν τῶν οὐρανίων, καὶ τὰς πρὸς ταύτας ἀντεμφάσεις ἀγνοῶν. ἀνατέλλοντα μὲν γὰρ ὁρᾷ τὸν ἥλιον καὶ δύνοντα καὶ pag. 110.
μεσουρανοῦντα· τίνα δὲ τρόπον, οὐκ ἐπισκοπεῖ· οὐδὲ γὰρ χρήσιμον αὐτῷ πρὸς τὸ προκείμενον, ὥσπερ οὐδὲ

ligitque re ipsa superficiem terrae esse globosam, nunc autem visus gratia planam fingi, ad doctrinam geographicam sibi comparandam conducit, non autem illi, qui earum notionum expers est. Non enim quemadmodum per magnos ambulantibus campos, quales sunt Babylonii, aut altum navigantibus, omnia quae ante ac post eos sunt vel ex obliquo sita, plana videntur, nullamque offerunt diversitatem apparitionis rerum coelestium, motuumque solis et reliquorum siderum, eorumque respectuum ad nos: non, inquam, eodem modo semper geographis haec apparere debent. Qui enim per altum vehitur, aut per campestria iter facit, is communibus quibusdam utitur visis, quae secuti et ineruditus et civilis homo eodem modo agunt, ignarus uterque rerum coelestium, et quae his visis repugnant apparentiae inscius. Cernit enim solem oriri, ad medium coeli evehi, et occidere: quo modo autem ea fiant, non considerat, cum id ei ad propositum nihil conducat suum, sicut ne hoc quidem,

τὸ παράλληλον ἐστάναι τῷ παρεστῶτι ἢ μή· τάχα δ' ἐπισκοπεῖ μὲν ἄν τι, δόξει δ' ἐν τοῖς μαθηματικῶς λεγομένοις, καθάπερ οἱ ἐπιχώριοι· ἔχει γὰρ ὁ τόπος τοιαῦτα διαπτώματα. Ὁ δὲ γεωγραφικὸς οὐκ ἐπιχωρίῳ γεωγραφεῖ, οὐδὲ πολιτικῷ τοιούτῳ, ὅς τις μηδὲν ἐφρόντισε τῶν λεγομένων ἰδίως μαθημάτων· οὐδὲ γὰρ θεριστῇ καὶ σκαπανεῖ, ἀλλὰ τῷ πεισθῆναι δυναμένῳ τὴν γῆν ἔχειν οὕτω τὴν ὅλην, ὡς οἱ μαθηματικοὶ φασὶ, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην. κελεύει τε τοῖς προσιοῦσιν, ἐκεῖνα προενθυμηθεῖσι τὰ ἑξῆς ἐφορᾶν· ἐκείνοις γὰρ τὰ ἀκόλουθα ἐρεῖν, ὥστε μᾶλλον ποιήσασθαι τῶν παραδιδομένων ἀσφαλῆ τὴν χρῆσιν τοὺς ἐντυγχάνοντας ἂν ἀκούωσι μαθηματικῶς· τοῖς δ' ἄλλως ἔχουσιν, οὔ φησι γεωγραφεῖν.

r) Τὸν δὲ μὴν γεωγραφοῦντα s) πιστεῦσαι δεῖ περὶ τῶν ἐχόντων αὐτῷ τάξιν ἀρχῆς, τοῖς ἀναμετρήσασι τὴν

r) Τὸν δὲ μὴν] τὸν μὲν δὴ Venet. s) πιστεῦσαι δεῖ] π. δὴ Reg.

utrum cum adſtante parallelus ſit necne: atque ut fortaſſis aliquid conſideret, tamen de rebus mathematicis eam ſequetur ſententiam, quae eſt eius loci incolarum; cuilibet enim loco propriae quaedam ſunt opiniones. Geographus vero ſuas deſcriptiones non incolae loci accommodat, aut tali civili viro, qui nihil curet ea quae proprie dicuntur mathemata. Non enim foſſori ſcribit, aut meſſori, ſed ei cui poſſit perſuaderi totius terrae eam eſſe, qualem tradunt mathematici, conditionem, et reliqua ad propoſitum hoc pertinentia, iubetque eos qui accedunt ad ſe, iſtis hypotheſibus conſideratis reliqua animadvertere, quae iſtis conſequentia ſit dicturus: ut auditores eo tutius iis quae traduntur uti poſſint, ſi mathematice audiant: aliter affectis ſe Geographiam tradere negat.

Enimvero terrae deſcriptionem moliens de iis, quae principii locum obtinent, geometris credat neceſſe eſt, totam

τὴν ὅλην γῆν γεωμέτραις, τούτους δὲ τοῖς ἀστρονομικοῖς, ἐκείνους δὲ τοῖς Φυσικοῖς. Ἡ δὲ Φυσικὴ ἀρετή τις· τὰς δ' ἀρετὰς ἀνυποθέτους φασὶν ἐξ αὐτῶν ἠρτημένας, καὶ ἐν αὐταῖς ἐχούσας τάς τε ἀρχὰς, καὶ τὰς t) περὶ πάντων πίστεις. Τὰ μὲν οὖν παρὰ τῶν Φυσικῶν δεικνύμενα τοιαῦτα ἐστί· σφαιροειδὴς μὲν ὁ κόσμος, καὶ ὁ οὐρανὸς· ἡ ῥοπὴ δ' ἐπὶ τὸ μέσον τῶν βαρέων· περὶ τοῦτο τὲ συνεστῶσα ἡ γῆ σφαιροειδῶς, ὁμόκεντρος μὲν τῷ οὐρανῷ μένει καὶ αὐτὴ, καὶ ὁ δι' αὐτῆς ἄξων καὶ τοῦ οὐρανοῦ μέσου τεταμένος. ὁ δ' οὐρανὸς περιφέρεται περί τε αὐτὴν, καὶ περὶ τὸν ἄξονα ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν, σὺν αὐτῷ δὲ οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες ὁμοταχεῖς u) τῷ πόλῳ. οἱ μὲν οὖν ἀπλανεῖς ἀστέρες κατὰ παραλλήλων φέρονται κύκλων· παράλληλοι δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι ὅ, τε ἰσημερινὸς καὶ οἱ τροπικοὶ δύο, καὶ οἱ ἀρκτικοί· οἱ δὲ πλάνητες ἀστέρες, καὶ ἥλιος, καὶ σελήνη, κατὰ λοξῶν τινῶν τῶν τεταμένων ἐν τῷ ζωδιακῷ.

t) περὶ πάντων] περὶ τούτων Vat. B. u) τῷ πόλῳ] Mss. Caſ. τῷ ὅλῳ quod Breguign. vulgari praefert.

totam dimenſis terram: geometrae Aſtronomis fidem habeant oportet, hique phyſicis. Porro autem phyſica virtus quaedam eſt ſive profectio: quod genus cognitionis aiunt hypotheſibus aliunde pendentibus carere aptum ex ſe, et in ſeipſo habens principia, et ea quibus fidem ſuis propoſitis conciliet. At phyſico demonſtrata fere haec ſunt: mundum eſſe globi forma, itidemque coelum, gravia ad medium ferri, circa hoc terram conſtitutam eſſe globi in morem, idemque cum coelo habere centrum, ſicut et axem per ipſam mediam ac coelum medium productum: coelum circa terram et axem circumagi ab ortu ad occaſum, cumque eo etiam fixas ſtellas, iiſdem ſemper a polo intervallis: atque has inerrantes ſtellas parallelos ſua converſione deſcribere circulos, quorum notiſſimi ſunt aequinoctialis, duo tropici, et arctici: errantes autem ſeu vagas ſtellas, ſolemque, et lunam obliquis ferri circuitibus, qui in Zodiaco deſcribantur

διακῶ. Τούτοις δὲ πιςεύσαντες ἢ πᾶσιν ἤ τισὶν, οἱ ἀςρονομικοὶ τὰ ἑξῆς πραγματεύονται, κινήσεις, καὶ περιόδους, καὶ ἐκλείψεις, καὶ μεγέθη, καὶ ἀποςάσεις, καὶ ἄλλα μυρία· ὡς δ᾽ αὕτως οἱ τὴν γῆν ὅλην ἀναμετροῦντες γεωμέτραι [x] προςτίθενται τὰς τῶν ἀςρονομικῶν καὶ τῶν φυσικῶν δόξας, τὰς δὲ τῶν γεωμετρῶν πάλιν οἱ γεωγράφοι.

pag. 111. Πεντάζωνον μὲν γὰρ ὑποθέσθαι δεῖ τὸν οὐρανὸν, πεντάζωνον δὲ τὴν γῆν, ὁμωνύμους δὲ καὶ τὰς ζώνας τὰς κάτω ταῖς ἄνω· τὰς δ᾽ αἰτίας εἰρήκαμεν τῆς εἰς τὰς ζώνας διαιρέσεως. Διορίζοιντο δ᾽ ἂν αἱ ζῶναι κύκλοις παραλλήλοις τῷ ἰσημερινῷ γραφομένοις ἑκατέρωθεν αὐτοῦ· δυσὶ μὲν τοῖς ἀπολαμβάνουσι τὴν διακεκαυμένην· δυσὶ δὲ τοῖς μετὰ τούτους οἳ πρὸς μὲν τῇ διακεκαυμένῃ τὰς εὐκράτους δύο ποιοῦσι· πρὸς δὲ ταῖς εὐκράτοις τὰς κατεψυγμένας. Ὑποπίπτει δ᾽ ἑκάςῳ τῶν οὐρανίων κύκλων ὁ ἐπὶ γῆς ὁμώνυμος αὐτῷ, καὶ ἡ ζώνη δὲ ὡσαύτως τῇ ζώνῃ. Εὐκράτους μὲν

x) προςτίθενται τὰς] πρ. ταῖς Reg.

bantur. His fidem adhibentes aut omnibus aut parti eorum aſtronomi reliqua pertractant de motibus, revolutionibus, defectibus, magnitudine, intervallis, aliisque ſexcentis. Similiter geometrae totam dimetientes terram aſſumunt aſtronomorum et phyſicorum decreta, rurſumque geometrarum geographi.

Ponendum eſt enim coelum quinque zonis eſſe diſtinctum, itemque terram, et ſuperiores zonas inferiorum eſſe cognomines: cauſas huius diſtinctionis demonſtravimus. Diſtingui autem poſſint zonae circulis aequinoctiali parallelis et ab utraque eius parte deſcriptis, quorum duo torridam includant zonam, duobus aliis et his ipſis temperatas conſtituentibus, quas ſequuntur frigidae. Subiacet autem cuivis coeleſti circulo terreſtris, et zonae zona. Temperatas vocant

μὲν οὖν φασὶ τὰς οἰκεῖσθαι δυναμένας· ἀοικήτους δὲ τὰς ἄλλας, τὴν μὲν διὰ καῦμα, τὰς δὲ διὰ ψῦχος. Τὸν δ' αὐτὸν τρόπον [y] καὶ περὶ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν, παρ' οἷς εἰσιν ἀρκτικοί, διορίζουσιν ὁμωνύμως τοῖς ἄνω τοὺς ἐπὶ γῆς ποιοῦντες, καὶ τοὺς ἑκάστοις ὑποπίπτοντας. Τοῦ δ' ἰσημερινοῦ δίχα τέμνοντος τὸν ὅλον οὐρανόν, καὶ τὴν γῆν ἀνάγκη διαιρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ἰσημερινοῦ. Καλεῖται δὲ τῶν ἡμισφαιρίων ἑκάτερον τῶν οὐρανίων καὶ τῶν ἐπὶ γῆς, τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ νότιον· οὕτως δὲ καὶ τῆς διακεκαυμένης, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κύκλου δίχα διαιρουμένης, τὸ μέν ἐστι βόρειον αὐτῆς μέρος, τὸ δὲ νότιον· δῆλον δ' ὅτι καὶ τῶν εὐκράτων ζωνῶν ἡ μέν ἐστι βόρειος, ἡ δὲ νότιος ὁμωνύμως τῷ ἡμισφαιρίῳ ἐν ᾧ ἐστι. καλεῖται δὲ βόρειον μὲν ἡμισφαίριον, τὸ τὴν εὔκρατον ἐκείνην περιέχον, ἐν ᾗ ἐπὶ τὴν δύσιν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς βλέποντι, ἐν δεξιᾷ

 μὲν

y) καὶ περὶ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν, παρ' οἷς] ita ſcribo cum omnib. Codd. vulgo καὶ περὶ τῶν ἀρκτικῶν καὶ τῶν τροπικῶν.

vocant eas, quae habitari poſſunt, reliquas inhabitatas, unam ob aeſtum, duas propter frigus. Eodem modo etiam de tropicis et arcticis circulis conſtituunt, in iis nempe regionibus quae circulos admittunt arcticos, circulos hosce eiusmodi nominis facientes atque eos qui in coelo ſunt, iisque ſingulis ſuppoſitos. Cum autem aequator coelum in duas aequales partes dividat, neceſſe eſt terram quoque a ſuo aequatore eundem in modum dividi. Vocatur autem hemiſpaeriorum et coeleſtium et terreſtrium alterum ſeptentrionale, alterum meridionale: itemque torridae ab eodem circulo in duas diviſae partes altera ſeptentrionalis dicitur, altera meridionalis; et in promptu eſt, temperatarum zonarum utramque ab hemiſphaerio ſuo denominari, alteram ſeptentrionalem, meridionalem alteram. Septentrionale porro hemiſphaerium id vocatur, quod zonam temperatam eam continet, in qua, ſi ab ortu ad occaſum ſpectes, ad dextram polus eſt,

μέν ἐστιν ὁ πόλος, ἐν ἀριστερᾷ δ' ὁ ἰσημερινός· ἢ ἐν ᾧ πρὸς μεσημβρίαν βλέπουσιν, ἐν δεξιᾷ μέν ἐστι δύσις, ἐν ἀριστερᾷ δ' ἀνατολή· νότιον δὲ τὸ ἐναντίως ἔχον· ὥστε δῆλον ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν θατέρῳ τῶν ἡμισφαιρίων, καὶ βορείῳ γε· ἀμφοτέροις δ' οὐχ οἷόν τε. μέσον γὰρ μεγάλοι ποταμοὶ, ὠκεανὸς μὲν πρῶτα, ἔπειτα ἡ διακεκαυμένη. οὔτε δὲ ὠκεανὸς ἐν μέσῳ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐστὶ τέμνων ὅλην, οὔτ' οὖν διακεκαυμένον χωρίον· οὐδὲ δὴ μέρος αὐτῆς εὑρίσκεται τοῖς κλίμασιν ὑπεναντίως ἔχον τοῖς λεχθεῖσιν ἐν τῇ βορείῳ εὐκράτῳ.

Λαβὼν οὖν ταῦθ' ὁ γεωμέτρης, προσχρησάμενος τοῖς γνωμονικοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπὸ τοῦ ἀστρονομικοῦ δεικνυμένοις, ἐν οἷς οἵ τε παράλληλοι τῷ ἰσημερινῷ εὑρίσκονται οἱ καθ' ἑκάστην τὴν οἴκησιν, καὶ οἱ πρὸς ὀρθὰς τέμνοντες τούτους, γραφόμενοι δὲ διὰ τῶν πόλων, καταμετρεῖ τὴν μὲν οἰκήσιμον ἐμβατεύων, τὴν δ' ἄλλην ἐκ τοῦ λόγου τῶν ἀποστάσεων. οὕτω δ' ἂν εὑρίσκοι πόσον ἂν εἴη τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι πόλου

eſt, ad ſiniſtram aequator, aut in quo verſus meridiem intuenti ad dextram occaſus eſt, ad ſiniſtram ortus: meridionale contraria omnia habet. Liquet ergo, nos in altero hemiſphaeriorum eſſe, videlicet ſeptentrionali: non enim poſſumus in utroque eſſe. In medio enim magni fluvii ſunt, et oceanus, deinde zona torrida. Neque vero oceanus, qui terram in duas dividit partes, in medio eſt noſtrae habitatae terrae; neque regio aduſta, neque pars eius invenitur contrario modo ſeſe habens climatibus iis, quae in boreali dicuntur temperata.

Haec ſumens geometra, et adhibens gnomonica, aliaque ab aſtronomo demonſtrata, quibus in una quavis regione reperiuntur paralleli aequinoctiali, et hos ad angulos rectos qui ſecant per polos ducti, dimetitur habitatam terram peragrans, et non habitatam ratione intervallorum: atque hoc modo indagare poteſt quantum ſpatii ſit ab aequinoctiali ad polum, qui

πόλου, ὅπερ ἐστι τεταρτημόριον τοῦ μεγίστου κύκλου τῆς γῆς· ἔχων δὲ τοῦτο, ἔχει καὶ τὸ τετραπλάσιον αὐτοῦ· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ περίμετρος τῆς γῆς. Ὥσπερ οὖν ὁ μὲν τὴν γῆν ἀναμετρῶν παρὰ τοῦ ἀστρονομοῦντος ἔλαβε τὰς ἀρχὰς, ὁ δὲ ἀστρονόμος παρὰ τοῦ φυσικοῦ· τὸν αὐτὸν τρόπον χρὴ καὶ τὸν γεωγράφον παρὰ τοῦ ἀναμεμετρηκότος ὅλην τὴν γῆν ὁρμηθέντα, πιστεύσαντα τούτῳ, καὶ οἷς ἐπίστευσεν οὗτος, πρῶτον μὲν ἐκθέσθαι τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην πόση τίς, καὶ ποία τὸ σχῆμα, καὶ τὴν φύσιν οἵα ἐστι, καὶ πῶς ἔχουσα πρὸς τὴν ὅλην γῆν· ἴδιον γὰρ τοῦτο τοῦ γεωγράφου. ἔπειτα περὶ τῶν καθ' ἕκαστα, τῶν τε κατὰ γῆν καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ποιήσασθαι τὸν προσήκοντα λόγον· παρασημαινόμενον ὅσα μὴ ἱκανῶς εἴρηται τοῖς πρὸ ἡμῶν, τοῖς μάλιστα πεπιστευμένοις ἀρίστοις γεγονέναι περὶ ταῦτα. Pag. 112.

Ὑποκείσθω δὴ σφαιροειδὴς ἡ γῆ, σὺν τῇ θαλάττῃ, μίαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἴσχουσα τοῖς πελάγεσι. συγκρύπτοιτο γὰρ ἂν τὸ ἐξέχον τῆς

qui eſt quadrans maximi eorum qui in terra deſcribuntur circuli: quo cognito, quadruplum eius, videlicet terreſtris globi ambitum, non ignorabit. Quemadmodum ergo is qui terram dimetitur ab aſtronomo principia mutuatur, et a phyſico aſtronomus, ita par eſt geographum pro certis acceptis iis quae terrae menſor tradit, ac pro certo habuit, primum exponere noſtra habitata terra quanta ſit, qua figura, qua natura, quam rationem ad totam terrae molem obtineat: hoc enim proprium eſt geographi, deinde ſingulatim de omnibus terra marique ſe offerentibus pro re diſſerere, ſimulque indicare ubi non ſatis explicata ea ſunt ab iis, qui nobis aetate priores in hoc genere ſcribendi primas laudis partes tulerunt.

Hoc ergo pro certo poſitum ſit, terram globum eſſe cum mari, eandemque obtinere cum altis maribus ſuperficiem. Nam quae partes terrae eminent, eae in tanta

γῆς ἐν τῷ τοσέτῳ μεγέθει μικρὸν ὂν καὶ λανθάνειν δυνάμενον· ὥς τε τὸ σφαιροειδὲς ἐπὶ τέτων, ἐχ ὡς ἂν ἐκ τόρνε φαμὲν, ἐδ' ὡς ὁ γεωμέτρης, πρὸς λόγον· ἀλλὰ πρὸς αἴσθησιν, καὶ ταύτην παχυτέραν. Νοείσθω δὴ πεντάζωνος, καὶ ὁ ἰσημερινὸς τεταμένος ἐν αὐτῇ κύκλος, καὶ ἄλλος τέτῳ παράλληλος, ὁρίζων τὴν κατεψυγμένην ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ, καὶ διὰ τῶν πόλων τὶς τέμνων τέτες πρὸς ὀρθάς. Τῦ δὴ βορείε ἡμισφαιρίε δύο περιέχοντος τεταρτημόρια τῆς γῆς, ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινὸς πρὸς τὸν διὰ τῶν πόλων, ἐν ἑκατέρῳ τέτων ἀπολαμβάνεται τετράπλευρον χωρίον, ἒ ἡ μὲν βόρειος πλευρὰ, ἥμισυ τῦ πρὸς τῷ πόλῳ παραλλήλε ἐςὶν· ἡ δὲ νότιος τῦ ἰσημερινῦ ἥμισυ· αἱ δὲ λοιπαὶ πλευραὶ τμήματά εἰσι τῦ διὰ τῶν πόλων, ἀντικείμενα ἀλλήλοις, ἴσα τὸ μῆκος· ἐν θατέρῳ δὴ τῶν τετραπλεύρων τέτων (ὁποτέρῳ δ' ἐδὲν ἂν διαφέρειν δόξειεν,) ἱδρῦσθαι φαμὲν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκεμένην, περίκλυστον θαλάττῃ, καὶ ἐοικυῖαν νήσῳ. Εἴρηται γὰρ, ὅτι καὶ τῇ

mole occultantur, neque obſervantur: itaque globi forma hoc loco non ad tornum exigi, aut qualis in geometria definitur, intelligi debet: ſed qualis ſenſu, neque eo accuratiſſimo percipitur. Intelligatur etiam quinque zonis diſtincta, et deſcriptus in ea aequinoctialis circulus, aliusque huic parallelus, frigidam in hemiſphaerio ſeptentrionali zonam definiens, tum alius a polis ductus, hos ad angulos rectos ſecans. Cum ergo ſeptentrionale hemiſphaerium duos terrae quadrantes complectatur, circulo per polos acto et aequinoctiali terminatos, in utroque horum figura quatuor contenta lateribus concipitur, cuius ſeptentrionale latus dimidium eſt paralleli verſus polum, meridionale ſemiſſis aequinoctialis, reliqua ſunt ſegmenta circuli per polos acti oppoſita invicem et aequalia. In altero igitur horum quadrangulorum (nihil refert utrorum) ſitam dicimus terram quam incolimus, mari ambitam, inſulaeque ſimilem. Iam dictum eſt, ſenſu

τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ λόγῳ δείκνυται τοῦτο. Εἰ δ' ἀπιστεῖ τις τῷ λόγῳ τούτῳ, διαφέροι ἂν πρὸς τὴν γεωγραφίαν οὐδὲν, [z] νῆσον ποιεῖν, ἢ ὅπερ ἐκ τῆς πείρας ἐλάβομεν τοῦτο συγχωρεῖν, ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ἠοῦς ἑκατέρωθεν περίπλους ἐστὶ, καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας, πλὴν ὀλίγων τῶν μέσων χωρίων· ταῦτα δ' οὐ διαφέρει θαλάττῃ περατοῦσθαι, ἢ γῇ ἀοικήτῳ· ὁ γὰρ γεωγραφῶν ζητεῖ τὰ γνώριμα μέρη τῆς οἰκουμένης εἰπεῖν, τὰ δ' ἄγνωστα ἐᾶν, καθάπερ καὶ τὰ ἔξω αὐτῆς. Ἀρκέσει Pag. 113. δ' ἐπιζεύξασιν εὐθεῖαν γραμμὴν ἐπὶ τὰ ὕστατα σημεῖα τοῦ ἑκατέρωθεν παράπλου, τὸ πᾶν ἐκπληρῶσαι σχῆμα τῆς λεγομένης νήσου.

Προκείσθω δὲ ἡ μὲν νῆσος ἐν τῷ λεχθέντι τετραπλεύρῳ. Δεῖ δὲ λαβεῖν τὸ μέγεθος αὐτῆς τὸ φαινόμενον, ἀφελόντας ἀπὸ μὲν τοῦ ὅλου μεγέθους τῆς γῆς τὸ ἡμισφαίριον τὸ καθ' ἡμᾶς· ἀπὸ δὲ τούτου τὸ ἥμισυ, ἀπὸ δ' αὖ τούτου πάλιν τὸ τετράπλευρον, ἐν ᾧ δὴ κεῖσθαι τὴν οἰκουμένην φαμέν. Ἀνάλογον δὲ καὶ περὶ

z) νῆσον ποιεῖν, ἢ ὅπερ — συγχωρεῖν] ita Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo ν. ποιεῖν ὅπερ — συγχωρῶν.

ſu et ratiocinatione id demonſtrari. Si quis autem huic ratiocinationi fidem derogat, nihil intereſt geographiae, ſive inſulam facias, ſive quod experientia conſtat dicas, et ab ortu eam utrinque eſſe circumnavigabilem et ab occaſu, niſi quod in medio ſunt pauca quaedam loca. Nihil autem intereſt, mari ne an terra non habitabili definias: vult enim geographus partes terrae notas exponere, ignotis omiſſis, ut et iis quae extra eam ſunt. Sufficiet autem ducta recta linea quae circumnavigationis utrinque ſactae extrema puncta coniungat, totam dictae inſulae figuram abſolviſſe.

Ponatur ergo inſula haec in dicto quadrangulo. Oportet autem magnitudinem eius apparentem ſumere, ſubtracto de tota terrae magnitudine hemiſphaerio noſtro, ab hoc ſemiſſe, rurſumque hinc quadrangulo in quo ſitam noſtram habitatam terram dicimus. Oportet autem de figura

περὶ τȣ̃ σχήματος ὑπολαβεῖν δεῖ τὸ φαινόμενον τοῖς ὑποκειμένοις [a] ἐφαρμόττοντα. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τȣ̃ μεταξὺ τȣ̃ ἰσημερινȣ̃, [b] καὶ τȣ̃ ληφθέντος παραλλήλȣ τȣ́τῳ πρὸς τῷ πόλῳ τμήματος τȣ̃ βορείȣ ἡμισφαιρίȣ, σπόνδυλός ἐςι τὸ σχῆμα· ὁ δὲ διὰ τȣ̃ πόλȣ δίχα τέμνων τὸ ἡμισφαίριον, δίχα τέμνει καὶ τὸν σπόνδυλον, καὶ ποιεῖ τὸ τετράπλευρον· ἔςαι δηλονότι σπονδύλȣ ἐπιφανείας [c] ὅμοιον τὸ τετράπλευρον, ᾧ ἐπίκειται τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος· ἡ δ᾽ οἰκȣμένη χλαμυδοειδὴς ἐν τȣ́τῳ νῆσος, [d] ἐλάττων ἢ ἥμισυ τȣ̃ τετραπλεύρȣ μέρος οὖσα. Φανερὸν δὲ τȣ̃το ἔκ τε γεωμετρίας, καὶ τȣ̃ πλήθȣς τῆς περικεχυμένης θαλάττης, καλυπτȣ́σης τὰ ἄκρα τῶν ἠπείρων ἑκατέρωθεν, καὶ συναγȣ́σης εἰς μύȣρον σχῆμα, καὶ τρίτȣ τȣ̃ μήκȣς, καὶ πλάτȣς τȣ̃ μεγίςȣ· ὧν τὸ μὲν ἑπτὰ μυριάδων ςαδίων

a) ἐφαρμόττοντα] Casaub. coni. ἐφαρμόττοντας. b) καὶ τȣ̃ ληφθέντος] Reg. Stroz. Vat. B. vulgo καὶ ληφθ. c) ὅμοιον] Edit. et Codd. μοῖον, praeter Stroz. qui ἥμιον habet, lectionem depravatam quidem, e qua tamen coniici potest, Strabonem ὅμοιον scripsisse, ut iam Xylander viderat. d) ἐλάττων — μέρος] sic legendum cum Int. pr. et Casaub. puto pro ἔλαττον et μέρȣς vulg.

figura etiam eodem modo iudicare, iis quae apparent propositae rei accommodandis. Caeterum quoniam segmentum septentrionalis hemisphaerii, interceptum aequinoctiali et huic parallelo versus polos formam habet vertebrae, quae ipsa in duas partes scinditur a ducto per polum et hemisphaerium dividente circulo, qui figuram quadrilateram conficit: omnino erit vertebrae superficiei similis figura quadrilatera, cui incumbit Atlanticum mare; terra autem chlamydis formam gerens in illo est insula, minor semisse pars quadrilateri. Id manifestum est cum ex geometria, tum ex circumfusi maris magnitudine, occultantis extrema continentium terrarum utrinque, et contrahentis ad figuram mutilam, et tertiae longitudinis, et latitudinis maximae: quorum illa quidem conti-

σαδίων ἐςὶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περατούμενον θαλάττῃ, μηκέτι πλεῖσθαι δυναμένῃ, διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἐρημίαν· τὸ δ' ἔλαττον τριῶν μυριάδων ὁριζόμενον τῷ ἀοικήτῳ, διὰ θάλπος ἢ ψύχος. αὐτὸ γὰρ τὸ διὰ θάλπος ἀοίκητον τοῦ τετραπλεύρου, πλάτος μὲν ἔχον ὀκτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων ςαδίων, μῆκος δὲ τὸ μέγιςον μυριάδων δώδεκα καὶ ἑξακισχιλίων, ὅσον ἐςὶν ἥμισυ τοῦ ἰσημερινοῦ, πλέον ἂν εἴη ἢ τὸ λοιπόν.

Τούτοις δὲ συνῳδά πως ἐςὶ, καὶ τα ὑπὸ Ἱππάρχου λεγόμενα· φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ὑποθέμενος τὸ μέγεθος τῆς γῆς ὅπερ εἶπεν Ἐρατοσθένης, [e] ἐντεῦθεν δεῖν ποιεῖσθαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἀφαίρεσιν· οὐ γὰρ πολὺ διοίσειν πρὸς τὰ φαινόμενα τῶν οὐρανίων καθ' ἑκάςην τὴν οἴκησιν, [f] οὕτως ἔχειν τὴν ἀναμέτρησιν, ἢ ὡς οἱ ὕςερον ἀποδεδώκασι. Ὄντος δὴ κατ' Ἐρατοσθένη τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου ςαδίων μυριάδων πέντε καὶ εἴκοσι καὶ δισχιλίων, τὸ τεταρτημόριον εἴη ἂν ἓξ μυριάδες καὶ

e) ἐντεῦθεν δεῖν] ita scribo cum Cas. Bemb. Stroz. Venet. vulgo ἐντ. δή. f) οὕτως ἔχειν] ita Vat. A. B. Reg. ed. vet. in recent. ἔχειν deest.

continet stadiorum millia LXX, maiori ex parte finita mari, quod navigari porro ob vastitatem et solitudinem nequit: haec minor XXX millibus, definita inhabitabili ob aestum aut frigus. Nam quae ob aestum habitari non potest quadrilateri portio, lata est VIIICIↃIↃCCC stadia, longitudo maxima CXXVI millia, quantum est dimidium aequinoctialis, reliquam partem iam superet, necesse est.

His quodammodo consentiunt quae Hipparchus tradit. Ait enim is, ponens eam quam Eratosthenes docuit terrae quantitatem, hic utique se habitatae terrae secretionem facere: non enim magni relaturum ad ea quae in coelo apparent in singulis habitationibus, sive hoc modo dimensio instituatur, sive ut posteriores tradiderunt. Cum ergo sit secundum Eratosthenem aequinoctialis circulus stadiorum CCLIICIↃ, quadrans erit LXIIICIↃ, atque

καὶ τρισχίλιοι· τοῦτο δέ ἐστι τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ
τὸν πόλον, πεντεκαίδεκα [g] ἑξηκοντάδων, οἵων ἐστὶν
ὁ ἰσημερινὸς ἑξήκοντα. τὸ δ' ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ
τὸν θερινὸν τροπικὸν, τεττάρων· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ διὰ
Συήνης γραφόμενος παράλληλος. Συλλογίζεται δὴ
τὰ καθ' ἕκαστα διαστήματα, ἐκ τῶν φαινομένων μέ-
pag. 114 τρων· τὸν γὰρ τροπικὸν κατὰ Συήνην κεῖσθαι συμ-
βαίνει, διότι ἐνταῦθα κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς,
ἄσκιός ἐστιν ὁ γνώμων μέσης ἡμέρας. Ὁ δὲ διὰ τῆς
Συήνης μεσημβρινὸς γράφεται μάλιστα διὰ τῆς τοῦ
Νείλου ῥύσεως ὡς ἀπὸ Μερόης ἕως Ἀλεξανδρείας·
στάδιοι δ' εἰσὶν οὗτοι περὶ μυρίους· κατὰ μέσον δὲ τὸ
διάστημα, τὴν Συήνην ἱδρύσθαι συμβαίνει, ὥς τ' ἐν-
τεῦθεν ἐπὶ Μερόην πεντακισχίλιοι. Προϊόντι δ' ἐπ'
εὐθείας ὅσον τρισχιλίους σταδίους ἐπὶ μεσημβρίαν, οὐκέτι
οἰκήσιμα τ' ἄλλα ἐστὶ διὰ καῦμα· ὥς τε τὸν διὰ
τούτων τῶν τόπων παράλληλον τὸν αὐτὸν ὄντα τῷ
διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου, πέρας καὶ ἀρχὴν δεῖ τίθε-
σθαι

g) ἑξηκοντάδων] ita lego cum Casaub. pro ἑξηκοστὰ σταδίων vulg. Salmasio Ex. Plin. p. 467. ἑξηκοστάδων arrisit.

que hoc est ab aequatore ad polum XV sexagesimarum, quarum LX continet aequinoctialis. Ab aequinoctiali autem quatuor sunt ad tropicum aestivum, qui est parallelus per Syenen ductus. Singula porro intervalla ex mensuris apparentibus colliguntur. Evenit enim ut tropicus Syenae incumbat, quia ibi solstitio aestivo meridie gnomo umbram nullam proiicit. Meridianus autem per Syenam maxime describitur Nili defluxu a Meroë ad Alexandriam, qui est stadiorum circiter CCIƆƆ: medio autem spatio Syene sita est, inde ergo ad Meroën stadia sunt IƆƆ. Recta autem versus meridiem progressus ad tria millia stadiorum, loca inveniet quae habitari prae aestu non possunt: eorum ergo locorum parallelus, qui idem est cum Cinnamomiferae regionis parallelo, terminus

σθαι τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης πρὸς μεσημβρίαν. Ἐπεὶ οὖν πεντακισχίλιοι μέν εἰσιν οἱ ἀπὸ Συήνης εἰς Μερόην, ἄλλοι δὲ προσγεγόνασι τρισχίλιοι, εἶεν ἂν οἱ πάντες ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς οἰκουμένης ὀκτακισχίλιοι. Ἐπὶ δέ γε τὸν ἰσημερινὸν ἀπὸ Συήνης μύριοι ἑξακισχίλιοι ὀκτακόσιοι· ([h] τοσοῦτοι γάρ εἰσι οἱ τῶν τεττάρων ἑξηκοντάδων, τεθείσης ἑκάστης τετρακισχιλίων καὶ διακοσίων) ὥστε λοιπὸν εἶεν ἂν ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς οἰκουμένης ἐπὶ τὸν ἰσημερινὸν ὀκτακισχίλιοι ὀκτακόσιοι, ἀπὸ δὲ Ἀλεξανδρείας δισμύριοι χίλιοι ὀκτακόσιοι. Πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπ' εὐθείας τῇ ῥύσει τοῦ Νείλου πάντες ὁμολογοῦσι τὸν ἐπὶ Ῥόδον πλοῦν· κἀντεῦθεν δὲ τὸν τῆς Καρίας παράπλουν καὶ Ἰωνίας, μέχρι τῆς Τρωάδος καὶ Βυζαντίου καὶ Βορυσθένους. Λαβόντες οὖν τὰ διαστήματα γνώριμα καὶ πλεόμενα, σκοποῦσι [i] τὰ ὑπὲρ τοῦ Βορυσθένους ἐπ' εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ μέχρι τινὸς οἰκήσιμά ἐστι, καὶ περατοῖ τὰ προσάρκτια μέρη τῆς οἰκουμένης. Οἰκοῦσι δ' ὑπὲρ τοῦ

h) τοσοῦτοι] ita Med. Reg. Vat. A. B. Stroz. Mss. vulgo τοσοῦτον. i) τὰ ὑπὲρ τοῦ B.] τὰ ἀπὸ τοῦ B. Vat. A. B. Ald.

nus et principium poni debet terrae nostrae versus meridiem habitatae. Cum ergo a Syena ad Meroën sint IↃↃ stadia, accedantque alia tria CIↃ, erunt universi ad finem usque terrae habitatae IↃↃ CIↃ CIↃ CIↃ. Iam a Syena ad aequinoctialem stadia sunt CCIↃↃ IↃↃ CIↃ IↃCCC: (tantum enim in quatuor sexagesimas competit, cum una quaevis sit IV CIↃCC stadiorum) ergo a fine habitatae terrae ad aequinoctialem erunt IIX CIↃ IↃCCC stadia, ad eundem ab Alexandria CCIↃↃ CCIↃↃ CIↃ IↃCCC. Rursum ab Alexandria in recta linea cum Nili defluxu omnes consentiunt esse navigationem ad Rhodum, indeque praeter Cariam et Ioniam usque ad Troadem, Byzantium, et Borysthenem. Sumentes igitur intervalla navigationibus comperta, considerant ultra Borysthenem in eadem recta linea quousque habitetur terra, et partes terrae habitatae versus septentrionem finiuntur. Habitant

τῦ Βορυσθένυς ὕςατοι τῶν γνωρίμων Σκυθῶν, Ῥωξολάνοι, νοτιώτεροι ὄντες τῶν ὑπὲρ τῆς Βρεττανικῆς ἐσχάτων γνωριζομένων· ἤδη δὲ τὰ ἐπέκεινα διὰ ψῦχος ἀοίκητά ἐςι· νοτιώτεροι δὲ τύτων [k] καὶ ὑπὲρ τῆς Μαιώτιδος, Σαυρομάται καὶ Σκύθαι, μέχρι τῶν ἑώων Σκυθῶν.

Ὁ μὲν ὖν Μασσαλιώτης Πυθέας τὰ περὶ Θύλην τὴν βορειοτάτην τῶν Βρεττανικῶν ὕςατα λέγει, παρ᾽ οἷς ὁ αὐτός ἐςι τῷ ἀρκτικῷ, ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος· παρὰ δὲ τῶν ἄλλων ὐδὲν ἱςορῶν, ὔθ᾽ ὅτι Θύλη νῆσος ἐςί τις, ὔτ᾽ εἰ τὰ μέχρι δεῦρο οἰκήσιμά ἐςιν, ὅπυ ὁ θερινὸς τροπικὸς ἀρκτικὸς γίνεται. Νομίζω δὲ πολὺ εἶναι νοτιώτερον τῦτο τὸ τῆς οἰκυμένης πέρας τὸ προσ-
pag. 115. άρκτιον. οἱ γὰρ νῦν ἱςορῦντες, περαιτέρω τῆς Ἱέρνης ὐδὲν ἔχυσι λέγειν, ἣ πρὸς ἄρκτον πρόκειται τῆς Βρεττανικῆς πλησίον, ἀγρίων τελέως ἀνθρώπων, κακῶς οἰκύντων διὰ ψῦχος· ὥςτ᾽ ἐνταῦθα νομίζω τὸ πέρας εἶναι

k) καὶ ὑπὲρ] καὶ οἱ ὑπὲρ Stroz. Vat. A. B.

bitant autem ultra Borysthenem ultimi notorum Scytharum Roxolani, magis versus meridiem siti quam extrema ultra Britanniam cognita. Ulteriora iam frigus habitari non finit. Ab his versus meridiem supra Maeotidem sunt Sauromatae et Scythae, usque ad orientales Scythas.

Pytheas ergo Massiliensis circa Thulen Britannicarum regionum septentrionalissimam ultima ait esse, ubi tropicus aestivus arctici circuli vicem gerit, de reliquis nihil narrat, neque quod insula sit Thule, neque utrum eo usque habitationes pertingant, ubi tropicus pro arctico est. Ego autem illum septentrionalem finem multo propius meridiem versus existimo. Qui enim hodie terras perlustrant, nihil possunt referre ultra Hiberniam, quae non longe versus septentrionem ante Britanniam iacet, plane ferorum hominum domicilium, et propter frigus male incolentium: ibi ergo finem habitatae terrae constituendum

εἶναι θετέον. Τοῦ δὲ παραλλήλου τοῦ διὰ Βυζαντίου καὶ διὰ Μασσαλίας πως ἰόντος, ὥς φησιν Ἵππαρχος πιστεύσας Πυθέᾳ, (φησὶ γὰρ ἐν Βυζαντίῳ τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον τοῦ γνώμονος πρὸς τὴν σκιάν, ὃν εἶπεν ὁ Πυθέας ἐν Μασσαλίᾳ) τοῦ δὲ διὰ Βορυσθένους ἀπὸ τούτου διέχοντος περὶ τρισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἴη ἂν ἐκ τοῦ διαστήματος, [1] τοῦ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὴν Βρετανικήν, ἐνταῦθά που πίπτων ὁ διὰ τοῦ Βορυσθένους κύκλος πανταχοῦ. Πολλαχοῦ δὲ παρακρουόμενος τοὺς ἀνθρώπους ὁ Πυθέας, κἀνταῦθά που διέψευσται. Τὸ μὲν γὰρ τὴν ἀπὸ στηλῶν γραμμὴν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν πορθμὸν καὶ Ἀθήνας καὶ Ῥόδον τόπους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κεῖσθαι, ὡμολόγηται παρὰ πολλῶν· ὁμολογεῖται δέ, ὅτι καὶ διὰ μέσου πως τοῦ πελάγους ἐστὶν ἡ ἀπὸ τῶν στηλῶν ἐπὶ τὸν πορθμόν. οἵ τε πλέοντες τὸ μέγιστον δίαρμα ἀπὸ τῆς Κελτικῆς ἐπὶ τὴν Λιβύην εἶναι τὸ ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου σταδίων πεντακισχιλίων. τοῦτο δ' εἶναι καὶ τὸ μέγιστον πλάτος

τοῦ

1) τοῦ ἀπὸ Μασ.] ita ſcribo cum Breguign. vulgo τό. Forte hic locus depravatus ſanari poteſt delendo πανταχοῦ.

dum cenſeo. Iam cum Byzantii idem ſit qui Maſſiliae parallelus, quod Hipparchus tradit Pytheae fidem ſecutus, (ait enim Byzantii eandem umbrae ad ſtylum eſſe rationem, quam eſſe Maſſiliae tradidit Pytheas) et ab hoc parallelus per Boryſthenem diſtet ſtadiis III CIↃ IↃCCC circiter, ſequitur ex ipſo intervallo a Maſſilia ad Britannicam, circulum per Boryſthenem tranſientem, etiam per totam Britanniam tranſire. Caeterum Pytheas qui multis in locis homines decepit, hic quoque nonnihil erravit. Multi enim uno ore affirmant, lineam a Columnis ad fretum Siculum, Athenas, Rhodumque ductam in eodem eſſe parallelo. In confeſſo etiam eſt lineam a columnis ad fretum ductam per medium fere pelagus duci: et qui navigant, maximum a Gallia in Africam traiectum aiunt eſſe a ſinu Gallico, ſtadiorum IↃↃ, eamque maximam alti maris eſſe latitudi-

τȢ πελάγȣς· ὥςτ᾽ εἴη ἂν τὸ ἀπὸ τῆς λεχθείσης γραμμῆς ἐπὶ τὸν μυχὸν τȢ κόλπȣ ςαδίων δισχιλίων πεντακοσίων, ἐπὶ δὲ Μασσαλίαν ἐλαττόνων· νοτιωτέρα γάρ ἐςιν ἡ Μασσαλία τȢ μυχȢ τȢ κόλπȣ. Τὸ δέ γε ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ Βυζάντιόν ἐςι τετρακισχιλίων πȣ καὶ ἐνναχοσίων ςαδίων· ὥςτε πολὺ ἀρκτικώτερος ἂν εἴη ὁ διὰ Βυζαντίȣ τȢ διὰ Μασσαλίας. Τὸ δ᾽ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Βρεττανικὴν δύναται συμφωνεῖν [m] τῷ ἀπὸ Βυζαντίȣ ἐπὶ Βορυσθένη· τὸ δ᾽ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, ȣ̓κέτι γνώριμον πόσον ἄν τις θείη, ȣ̓δ᾽, εἰ περαιτέρω ἔτι οἰκήσιμά ἐςιν, ȣ̓δὲν δεῖ τοῖς ἐπάνω λεχθεῖσι φροντίζειν. Πρός τε γὰρ ἐπιςήμην ἀρκεῖ τὸ λαβεῖν, καθάπερ ἐπὶ τῶν νοτίων μερῶν, ὅτι ὑπὲρ Μερόης μέχρι τρισχιλίων ςαδίων προελθόντι τῆς οἰκησίμȣ τίθεσθαι προσῆκεν· ȣ̓χ ὡς ἂν τȣ́τȣ ἀκριβεςάτȣ πέρατος ὄντος, ἀλλ᾽ ἐγγύς γε τ᾽ ἀκριβȣ̃ς· οὕτω κἀκεῖ τȣ̀ς ὑπὲρ τῆς Βρεττανικῆς ȣ̓ πλείȣς τȣ́των θετέον, ἢ μικρῷ πλείȣς, οἷον τετρακισχι-

m) τῷ ἀπὸ Βυζ.] τῷ διὰ Β. Caf. Vat. A. B.

tudinem; ergo a dicta linea ad intimum finus receffum erunt ftadia bis mille ıↄ, ad Maffiliam pauciora: eft enim Maffilia quam is receffus meridiei propior. Atqui a Rhodo ad Byzantium funt IV CIↄ ↄↄcccc; quo concluditur, Byzantinum parallelum multo effe Maffilienfi feptentrionaliorem. Quod inde eft ad Britanniam, convenire poteft fpatio quod a Byzantio eft ad Boryfthenem: inde ad Hiberniam quantum fit, ignotum eft, itemque an ultra fint loca habitata, nihil attinet requirere, ut ex fupra dictis patet. Nam ad fcientiam fatis eft ftatuere, ficut in auftrinis partibus pofuimus, ultra Meroën ad tria millia ftadiorum finem effe terrae habitatae, non quod praecife ita res fe habeat, fed quod prope ad veritatem acceditur; ita hîc quoque fupra Britanniam totidem licet ponere ftadia, aut non multo plura, ut IV CIↄ. Nam

κισχιλίους. Πρός τε τὰς ἡγεμονικὰς χρείας οὐδὲν ἂν εἴη πλεονέκτημα τὰς τοιαύτας γνωρίζειν χώρας καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας· καὶ μάλιστα εἰ νήσους οἰκεῖεν τοιαύτας, αἳ μήτε λυπεῖν, μήτ᾽ ὠφελεῖν ἡμᾶς δύνανται μηδέν, διὰ τὸ ἀνεπίπλεκτον. Καὶ γὰρ τὴν Βρεττανικὴν ἔχειν δυνάμενοι Ῥωμαῖοι κατεφρόνησαν, ὁρῶντες ὅτι οὔτε φόβος ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς ἐστιν, (οὐ γὰρ ἰσχύουσι τοσοῦτον, ὥστ᾽ ἐπιδιαβαίνειν ἡμῖν,) οὔτ᾽ ὠφέλεια τοσαύτη τις, εἰ κατάσχοιεν. πλέον γὰρ ἂν ἐκ τῶν τελῶν δοκεῖ προσφέρεσθαι νῦν, ἢ ὁ φόρος δύναται συντελεῖν, ἀφαιρουμένης τῆς εἰς τὸ στρατιωτικὸν δαπάνης, τὸ φρουρῆσον καὶ φορολογῆσον τὴν νῆσον· πολὺ δ᾽ ἂν ἐπιγένοιτο τὸ ἄχρηστον ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ ταύτην νήσων. pag. 116.

Εἰ δὲ προστεθείη τῷ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας μέχρι Βορυσθένους διαστήματι, τὸ ἀπὸ Βορυσθένους ἐπὶ τὰς ἄρκτους τῶν τετρακισχιλίων σταδίων διάστημα, γίνεται τὸ πᾶν μύριοι δισχίλιοι ἑπτακόσιοι στάδιοι· τὸ δὲ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ νότιον πέρας ἐστὶ τῆς οἰκουμένης

U 2 μύριοι

Nam et ad Principis officium non multum emolumenti conferet huiusmodi regionum et incolarum notitia; praecipue si tales incolant insulas, quae neque damnum afferre nobis neque utilitatem possint, quia nulla nobis cum iis intercedant commercia. Nam Britanniam occupare cum possent Romani, spreverunt, cum viderent neque ullum ab iis metum esse (non enim tantum iis est virium, ut in nostras ditiones ingressionem faciant) neque tantum utilitatis si occuparent. Videtur enim nunc plus percipi ex vectigalibus, quam tributum pendere posset, detracto in militem praesidio insulae futurum et stipendium exactorum sumtu: multumque videbatur incommodi ab aliis insulam circumiacentibus oblatum iri.

Quod si intervallo quod a Rhodo est ad Borysthenem adiiciantur versus septentrionem quatuor millia stadiorum, erunt in summa CCIↃↃ CIↃ CIↃ IↃCC, et a Rhodo ad finem habitatae terrae meridiona-

μύριοι ἑξακισχίλιοι ἑξακόσιοι· ὥστε τὸ σύμπαν πλάτος τῆς οἰκȣμένης εἴη ἂν ἔλαττον τῶν τρισμυρίων, ἀπὸ νότȣ πρὸς ἄρκτον. Τὸ δέ γε μῆκος περὶ ἑπτὰ μυριάδας λέγεται· τȣ̃το δ' ἐςὶν ἀπὸ δύσεως ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς, τὸ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς· τὸ μὲν ὁδοῖς, τὸ δὲ ταῖς ναυτιλίαις ἀναμεμετρημένον. Ὅτι δ' ἐντὸς τȣ̃ λεχθέντος τετραπλεύρȣ τὸ μῆκός ἐςι τȣ̃το, ἐκ τȣ̃ λόγȣ τῶν παραλλήλων τῶν πρὸς τὸν ἰσημερινὸν δῆλον· ὥστε πλέον ἢ διπλάσιόν ἐςι τȣ̃ πλάτȣς τὸ μῆκος. Λέγεται δὲ καὶ χλαμυδοειδές πως τὸ σχῆμα· πολλὴ γὰρ συναγωγὴ τȣ̃ πλάτȣς πρὸς τοῖς ἄκροις εὑρίσκεται, καὶ μάλιςα τοῖς ἑσπερίοις, τὰ καθ' ἕκαςα ἐπιόντων ἡμῶν.

Νυνὶ μὲν ȣ̂ν ἐπιγεγράφαμεν ἐπὶ σφαιρικῆς ἐπιφανείας τὸ χωρίον, ἐν ᾧ φαμὲν ἱδρύσθαι τὴν οἰκȣμένην. [n] καὶ δεῖ τὸν ἐγγυτάτω διὰ τῶν χειροκμήτων [o] οἰκημάτων μιμȣ́μενον τὴν ἀλήθειαν ποιήσαντα σφαῖ-

n) Hic quaedam deesse videntur. Pro καὶ δὲ malim Δεῖ δέ.
o) οἰκημάτων] vox Casaub. suspecta. Tyrwhitt. l. c. coni. ὀργάνων aut οἰκοδομημάτων.

dionalem ccIↃↃ IↃↃ CIↃ IↃC, ergo universa terrae habitatae latitudo ab austro ad septentrionem est minor triginta millibus stadiorum. Longitudo autem ad LXX millia esse fertur, quae intelligitur ab occasu ad ortum, ab extremis Hispaniae ad Indiae extrema, partim itineribus terrestribus, partim navigationibus percepta mensura. Hanc autem longitudinem esse intra dictum quadrilaterum, constat ex proportione parallelorum ad diametrum, ita ut maiorem dupla rationem longitudo ad latitudinem obtineat. Dicitur autem haec figura chlamydis similis: nam in extremis latitudinem valde contrahi animadversum est, praecipue occiduis, singula nobis perlustrantibus.

Nunc autem descripsimus locum superficiei sphaericae, in quo terram habitatam sitam dicimus. Oportet vero eum, qui manu fabricatis operibus veritatem imitatur quam fieri potest proxime, globo qui ter-

σφαῖραν τὴν γῆν, καθάπερ τὴν Κρατήτειον, ἐπὶ ταύτης ἀπολαβόντα τὸ τετράπλευρον, ἐντὸς τούτου τιθέναι τὸν πίνακα τῆς γεωγραφίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ μεγάλης δεῖ σφαίρας, ὥστε πολλοστημόριον αὐτῆς ὑπάρχον τὸ λεχθὲν τμῆμα, ἱκανὸν γενέσθαι δέξασθαι σαφῶς τὰ προσήκοντα μέρη τῆς οἰκουμένης, καὶ τὴν οἰκείαν παρασχεῖν ὄψιν τοῖς ἐπιβλέπουσι, τῷ μὲν δυναμένῳ κατασκευάσασθαι τηλικαύτην, οὕτω ποιεῖν βέλτιον· ἔστω δὲ [p] μὴ μεῖον δέκα ποδῶν ἔχουσα τὴν διάμετρον· τῷ δὲ μὴ δυναμένῳ τηλικαύτην ἢ μὴ πολλῷ ταύτης ἐνδεεστέραν, ἐν ἐπιπέδῳ καταγραπτέον πίνακι τοὐλάχιστον ἑπτὰ ποδῶν. Διοίσει γὰρ μικρὸν, ἂν, ἀντὶ τῶν κύκλων, τῶν τε παραλλήλων, καὶ τῶν μεσημβρινῶν, οἷς τά τε κλίματα καὶ τοὺς ἀνέμους διασαφοῦμεν, καὶ τὰς ἄλλας διαφορὰς, καὶ τὰς σχέσεις τῶν τῆς γῆς μερῶν, πρὸς ἀλλήλά τε καὶ τὰ οὐράνια, εὐθείας γράφομεν· τῶν μὲν παραλλήλων παραλλή-

U 3 λους

p) μὴ μεῖον] ita optime Mss. Bemb. Vat. A. B. μὴ μείζω Mss. Med. Reg. Interpr. Epitom. quam lect. sequitur Breguign. μείζω vulg.

terram referat formato, qualis est Cratetis, in eo quadrilaterum illud designare, inque eo tabulam geographicam inscribere. Sed quoniam magno opus est globo, cuius exigua pars illud sit quadrilaterum, quod sufficiat ad perspicue inscribendas terrae habitatae partes, easque adspectui proprie exhibeat: sane fecerit egregie, qui talem conficere poterit. Diametrum globus talis requirit decem pedibus non minorem. Qui vero tantum, aut non multo minorem globum parare nequit, is in plana describat tabula, septem minimum pedum. Parum enim intererit, si loco circulorum parallelorum ac meridianorum, quibus climata et ventos indicamus, reliquasque differentias et comparationes partium terrae inter se et cum coelo, rectis lineis utamur parallelis et in eos ad angu-

pag. 117. λȣς, τῶν δὲ ὀρθῶν πρὸς ἐκείνȣς ὀρθάς· τῆς διανοίας ῥαδίως μεταφέρειν δυναμένης τὸ ὑπὸ τῆς ὄψεως ἐν ἐπιπέδῳ θεωρȣ́μενον ἐπιφανείᾳ σχῆμα καὶ μέγεθος, ἐπὶ τὴν περιφερῆ τε καὶ σφαιρικήν. Ἀνάλογον δὲ, καὶ περὶ τῶν λοξῶν κύκλων καὶ εὐθειῶν φαμέν. Εἰ δ᾽ οἱ μεσημβρινοὶ οἱ παρ᾽ ἑκάστοις διὰ τȣ͂ πόλȣ γραφόμενοι πάντες συννεύȣσιν ἐν τῇ σφαίρᾳ πρὸς ἓν σημεῖον, ἀλλ᾽ ἐν τῷ ἐπιπέδῳ γε ȣ̓ διοίσει πίνακι τὰς εὐθείας μικρὸν συννεύȣσας ποιεῖν q κῶνον τὰς μεσημβρινάς. ȣ̓ δὲ γὰρ πολλαχȣ͂ τȣ͂τ᾽ ἀναγκαῖον, ȣ̓δ᾽ ἐκφανής ἐστιν ὥσπερ ἡ περιφέρεια, ȣ̔́τω καὶ ἡ σύννευσις, μεταφερομένων τῶν γραμμάτων εἰς τὸν πίνακα τὸν ἐπίπεδον, καὶ γραφομένων εὐθειῶν.

Καὶ δὴ καὶ τὸν ἑξῆς λόγον ὡς ἐν ἐπιπέδῳ πίνακι τῆς γραφῆς γινομένης ἐκθήσομεν. Ἐρȣ͂μεν δὴ τὴν μὲν ἐπελθόντες αὐτοὶ τῆς γῆς καὶ θαλάττης, περὶ ἧς δὲ πιστεύσαντες τοῖς εἰποȣ͂σιν ἢ γράψασιν. Ἐπήλθομεν δὲ ἐπὶ δύσιν μὲν ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας μέχρι τῶν κατὰ

q) κῶνον] Mss. Reg. μόνον.

angulos rectos incidentibus: cum magnitudinem et figuram visu in plana spectatam superficie intellectus facile transferre possit ad rotundam et sphaericam. Idem statuimus de obliquis et rectis circulis. Ac tametsi per polos ducti meridiani circuli in sphaera omnes ad unum punctum concurrunt: nihil tamen refert si in plana tabula paulatim coëuntes conum efficiant: non enim saepe hoc necessitas exiget, nec translatis in tabulam delineationibus et descriptis rectis lineis, coitio tam evidens est, ut curvatura in orbem.

Et quidem deinceps reliqua ita exponemus, ut descriptione in tabula plana proposita. Exponemus enim tum quae ipsi obivimus terrae marique, tum de quibus aliorum sermonibus aut scriptis nobis fides est facta. Ipsi obivimus versus occasum ab Armenia usque ad Etruriae loca

κατὰ Σαρδῶνα τόπων τῆς Τυῤῥηνίας· ἐπὶ μεσημβρίαν δὲ ἀπὸ τᾶ Εὐξείνα μέχρι τῶν τῆς Αἰθιοπίας ὅρων. Οὐδὲ τῶν ἄλλων δὲ ἀδὲ εἰς ἂν εὑρεθείη τῶν γεωγραφησάντων πολύ τι ἡμῶν μᾶλλον ἐπεληλυθὼς τῶν λεχθέντων διαστημάτων· ἀλλ' οἱ πλεονάσαντες περὶ τὰ δυσμικὰ μέρη, τῶν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ἀ τοσᾶτον ἥψαντο· οἱ δὲ περὶ τἀναντία, τῶν ἑσπερίων ὑστέρησαν· ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ τῶν πρὸς νότον καὶ τὰς ἄρκτας. Τὸ μέντοι πλέον κἀκεῖνοι καὶ ἡμεῖς ἀκοῇ παραλαβόντες συντίθεμεν· καὶ τό, τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἄλλην φύσιν, ὁποία καὶ ὁπόση· τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἡ διάνοια ἐκ τῶν αἰσθητῶν συντίθησι τὰ νοητά· σχῆμα γὰρ καὶ χρόαν καὶ μέγεθος μήλα, καὶ ὀδμὴν καὶ ἁφὴν καὶ χυμὸν ἀπαγγέλλεσιν αἱ αἰσθήσεις· ἐκ δὲ τέτων συντίθησιν ἡ διάνοια τὴν τᾶ μήλα νόησιν· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν μεγάλων σχημάτων τὰ μέρη μὲν αἴσθησις ὁρᾷ, τὸ δ' ὅλον ἐκ τῶν ὁραθέντων ἡ διάνοια [r] συντίθησιν.

U 4

r) συντίθησιν] Sic cum Caſ. lego. vulgo τίθησιν.

loca Sardiniae oppoſita: verſus meridiem ab Euxino ponto usque ad fines Aethiopiae. Neque vero reliquorum qui ſitum terrae deſcripſerunt quenquam invenies, qui dicta intervalla obeundo multo plura atque nos praeſtiterit. Nam qui in occidua plaga plura viderunt, orientalium non tantum quam nos attigerunt, contra alii pauciora in occaſu: quod idem de ſeptentrione et meridie affirmo. Pleraque tamen, ut illi, ita nos quoque auditu percepta compoſuimus, itaque figuram, magnitudinem, omnemque naturam et conditiones terrae collegimus, quo modo intellectus ex iis quae ſenſus ſuppeditant, notiones in animo effingit. Figuram enim, colorem, magnitudinemque pomi, tum odorem, tactum, et ſaporem ſenſus indicant, et ex his intellectus pomi notionem componit. Ipſarumque etiam magnarum figurarum partes ſenſus cernit, totum intellectus ex viſis concipit. Ita

φησιν· οὕτω δὲ καὶ οἱ Φιλομαθεῖς ἄνδρες, ὥσπερ αἰσθητηρίοις πιστεύσαντες τοῖς ἰδοῦσι καὶ πλανηθεῖσιν οὓς ἔτυχε τόπους, ἄλλοις κατ' ἄλλα μέρη τῆς γῆς, συντιθέασιν εἰς ἓν διάγραμμα τὴν τῆς ὅλης οἰκουμένης ὄψιν. Ἐπεὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ πάντα μὲν αὐτοὶ πράττουσιν, οὐ πανταχοῦ δὲ πάρεισιν· ἀλλὰ πλεῖστα κατορθοῦσι δι' ἑτέρων, ἀγγέλοις πιστεύοντες, καὶ πρὸς τὴν ἀκοὴν διαπέμποντες οἰκείως τὰ προστάγματα. Ὁ δ' ἀξιῶν μόνους εἰδέναι τοὺς ἰδόντας, ἀναιρεῖ τὸ τῆς ἀκοῆς κριτήριον· ἥτις πρὸς ἐπιστήμην ὀφθαλμοῦ πολὺ κρεῖττον ἐστί.

Μάλιστα δ' οἱ νῦν ἔχοιεν ἄμεινον ἄν τι λέγειν περὶ τῶν κατὰ Βρεττανοὺς καὶ Γερμανοὺς καὶ τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον, τούς τε ἐντὸς καὶ τοὺς ἐκτὸς, Γέτας τε καὶ
pag. 118. Τυριγέτας, καὶ Βαστάρνας· ἔτι δὲ τοὺς περὶ τὸν Καύκασον, οἷον Ἀλβανοὺς καὶ Ἴβηρας. Ἀπήγγελται δ' ἡμῖν καὶ ὑπὸ τῶν τὰ Παρθικὰ συγγραψάντων τῶν περὶ Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀρτεμιτην, [s] ἃ πολλῶν ἐκεῖνοι μᾶλλον ἀφώρισαν, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν καὶ τὴν

s) ἃ πολλῶν] Casaub. coni. ἃ τῶν πολλῶν vel ἃ τῶν ἄλλων.

Ita et cognitionis avidi fidem adhibentes veluti sensibus, alias atque alias terrae partes pervagatis ac contemplatis, totius habitatae terrae unam quandam compositam descriptionem ob oculos ponunt. Sic et imperatores ipsi quidem omnia agunt, non ubique tamen adsunt, sed multa aliorum opera perficiunt, nuntiis credentes, et pro rebus auditis mandantes. Qui vero contendit eos solos scire, qui viderint, is auditus in iudicando officium tollit, ad scientiam parandam longe visu utilius.

Praesertim vero nostrae aetatis homines certius aliquid dicere possunt de Britannis, Germanis, Istri accolis, interioribus et exterioribus Getis, Tyrigetis, Bastarnis, et ad Caucasum habitantibus, ut Albanis et Iberis. Exposita sunt quoque a nobis, quae Apollodorus Artemita belli Parthici scriptor de rebus Hyrcanicis et Bactria-

τὴν Βακτριανήν. Τῶν τε Ῥωμαίων καὶ εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν [t] ἐμβαλλόντων μετὰ στρατιᾶς νεωστὶ, ἧς ἡγεῖτο ἀνὴρ φίλος ἡμῖν καὶ ἑταῖρος Αἴλιος Γάλλος· καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐμπόρων στόλος ἤδη πλεόντων διὰ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς, ἃ πολὺ μᾶλλον καὶ ταῦτα ἔγνωσται τοῖς νῦν ἢ τοῖς πρὸ ἡμῶν. Ὅτε γοῦν Γάλλος ὑπῆρχε τῆς Αἰγύπτου, συνόντες αὐτῷ καὶ συναναβάντες μέχρι Συήνης καὶ τῶν Αἰθιοπικῶν ὅρων, ἱστοροῦμεν ὅτι καὶ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι νῆες πλέοιεν ἐκ Μυὸς ὅρμου πρὸς τὴν Ἰνδικήν· πρότερον ἐκ τῶν Πτολεμαϊκῶν βασιλέων, ὀλίγων παντάπασι θαῤῥούντων πλεῖν, καὶ τὸν Ἰνδικὸν ἐμπορεύεσθαι φόρτον.

Τὰ μὲν οὖν πρῶτα καὶ κυριώτατα καὶ πρὸς ἐπιστήμην καὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικὰς ταύτας, σχῆμα καὶ μέγεθος, ὡς εἰπεῖν, ἁπλούστατα ἐγχειρεῖν, τὸ πίπτον εἰς τὸν γεωγραφικὸν πίνακα, συμπαραδηλοῦντα καὶ τὸ ποῖόν τι [u] καὶ πόσον μέρος τῆς ὅλης γῆς

t) ἐμβαλλόντων] Casaub. ἐμβαλόντων. Reg. ἐκβαλόντων.
u) καὶ πόσον] καὶ πόσον Mss. Caſ. Stroz.

Bactrianicis accuratius reliquis tradidit. Quin et in Arabiam felicem Romani iam cum exercitu profecti ſunt, ductore Aelio Gallo, amico ac ſodali noſtro, et Alexandrinorum mercatorum claſſis per Nilum iam navigans et Arabicum ſinum usque ad Indiam, multo iſta nobis, quam olim fuerant, notiora reddidit. Quo tempore Gallus Aegypto praefuit, ad ipſum veni, unaque usque ad Syenem et fines Aethiopiae adſcendi, ibique comperi CXX naves a Muris portu Indiam verſus navigare: cum ſub Ptolemaeis regibus perpauci auderent navigare, et merces Indicas advehere.

Primum proinde ac potiſſimum eſt ad ſcientiam et uſus civiles, figuram et magnitudinem quam ſimpliciſſime in tabulam geographicam aptare, ſimulque quae et quanta totius terrae ſit portio indicare.

γῆς ἐςί· τῦτο μὲν γὰρ οἰκεῖον τῷ γεωγράφῳ. Τὸ δὲ καὶ περὶ ὅλης ἀκριβολογεῖσθαι τῆς γῆς, καὶ περὶ σπονδύλυ παντὸς ἧς λέγωμεν ζώνης, ἄλλης τινὸς ἐπιςήμης ἐςὶν· οἷον εἰ περιοικεῖται καὶ κατὰ θάτερον τεταρτημόριον ὁ σπόνδυλος. καὶ γὰρ εἰ ὕτως ἔχει, ὐχ ὑπὸ τύτων γε οἰκεῖται τῶν παρ' ἡμῖν· ἀλλ' ἐκείνην ἄλλην οἰκυμένην θετέον· ὅπερ ἐςὶ πιθανόν. Ἡμῖν δὲ τὰ ἐν αὐτῇ ταῦτα λεκτέον.

Ἔςι δή τι χλαμυδοειδὲς σχῆμα τῆς γῆς τῆς οἰκυμένης, ὗ τὸ μὲν πλάτος ὑπογράφει τὸ μέγιςον ἡ διὰ τῦ Νείλυ γραμμὴ, λαβῦσα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῦ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρυ παραλλήλυ, καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων τῶν Φυγάδων νήσυ, μέχρι τῦ διὰ τῆς Ἰέρνης παραλλήλυ· τὸ δὲ μῆκος, ἡ ταύτης πρὸς ὀρθὰς ἀπὸ τῆς ἑσπερίας διὰ ςηλῶν καὶ τῦ Σικελικῦ πορθμῦ, μέχρι τῆς Ῥοδίας καὶ τῦ Ἰσσικῦ κόλπυ, παρὰ τὸν Ταῦρον ἰῦσα, τὸν διεζωκότα τὴν Ἀσίαν, καὶ καταςρέψυσα ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλατταν, μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς Βακτριανῆς Σκυθῶν. Δεῖ δὴ

care. Hoc enim proprium eſt geographi. Subtiliter autem de tota disputare terra, et de uniuscuiusque zonae vertebra, alterius eſt ſcientiae; ut utrum in altera etiam parte vertebrae quadrans inhabitetur. Nam ſi ita res habet, certe non a noſtris habitatur hominibus, ſed aliam illam terram appellari debere probabile eſt. Nobis de noſtra dicendum eſt.

Eſt ergo figura terrae noſtrae habitatae ſimilis forma chlamydis. Maximam eius latitudinem linea per Nilum ducta deſcribit, incipiens a Cinnamomiferae regionis parallelo, et Aegyptiorum exulum inſula, deſinens in parallelum Hiberniae. Longitudinem alia in hanc ad angulos aequales incidens ab occidente ducta per Columnas et fretum Siculum, usque ad Rhodum et ſinum Iſſicum, inde praeter Taurum, qui Aſiam dirimit, et in orientale deſinens mare inter Indos et ſupra Bactrianam ſitos Scythas. Intel-

δὴ νοῆσαι παραλληλόγραμμόν τι, ἐν ᾧ τὸ χλαμυδοειδὲς σχῆμα ἐγγέγραπται οὕτως, ὥστε τὸ μῆκος τῷ μήκει ὁμολογεῖν, x καὶ ἴσον εἶναι τὸ μέγιστον, καὶ τὸ πλάτος τῷ πλάτει. Τὸ μὲν δὴ χλαμυδοειδὲς σχῆμα οἰκουμένη ἐστί. Τὸ δὲ πλάτος ὁρίζεσθαι ἔφαμεν αὐτῆς ταῖς ἐσχάταις παραλλήλοις πλευραῖς, ταῖς διοριζούσαις τὸ οἰκήσιμον αὐτῆς καὶ τὸ ἀοίκητον ἐφ᾽ ἑκάτερα. pag. 119.
αὗται δ᾽ ἦσαν, πρὸς ἄρκτοις μὲν, ἡ διὰ τῆς Ἰέρνης· πρὸς δὲ τῇ διακεκαυμένῃ, ἡ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου· αὗται δὴ προσεκβαλλόμεναι ἐπί τε τὰς ἀνατολὰς καὶ ἐπὶ τὰς δύσεις μέχρι τῶν ἀνταιρόντων μερῶν τῆς οἰκουμένης, ποιήσουσί τι παραλληλόγραμμον πρὸς τὰς ἐπιζευγνυούσας διὰ τῶν ἄκρων αὐτάς. Ὅτι μὲν οὖν ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ οἰκουμένη, φανερὸν, ἐκ τοῦ μήτε τὸ πλάτος αὐτῆς τὸ μέγιστον ἔξω πίπτειν αὐτοῦ, μήτε τὸ μῆκος. Ὅτι δ᾽ αὐτῆς χλαμυδοειδές τὸ σχῆμά ἐστιν, ἐκ τοῦ τὰ ἄκρα μυουρίζειν τὰ τοῦ μήκους ἑκατέρωθεν, κλυ-

x) καὶ ἴσον] ita Mss. Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. Gemiſt. Pleth.

Intelligendum eſt vero parallelogrammum quoddam, in quo chlamydiformis haec figura ita inſcripta ſit, ut longitudini longitudo reſpondeat, et latitudo maxime ſimilis ſit latitudini. Haec chlamydiformis ergo figura terta eſt habitata. Latitudinem eius docuimus definiri extremis parallelis lineis, quae habitatas eius partes ab habitationi ineptis dirimunt: eae ſunt verſus ſeptentrionem per Hiberniam tranſiens, ad zonam vero torridam, per Cinnamomiferam. Hae lineae verſus ortum occaſumque protractae usque in oppoſitas terrae habitatae partes, cum lineis per ſeptentrionem ductis et has coniungentibus parallelogrammum includent. In quo eſſe terram habitatam ex eo patet, quod neque latitudo eius maxima extra cadit, neque longitudo. Eſſe autem eam chlamydi forma ſimilem, quia extrema longitudinis utrinque in acutum coarctantur, mari

κλυζόμενα δ' ἀπὸ τῆς θαλάττης, καὶ ἀφαιρεῖν τȣ̃ πλάτȣς. Τȣ̃το δὲ δῆλον ἐκ τῶν περιπλευσάντων τά τε ἑῷα μέρη καὶ τὰ δυσμικὰ ἑκατέρωθεν. τῆς τε γὰρ Ἰνδικῆς νοτιωτέραν πολὺ τὴν Ταπροβάνην καλȣμένην νῆσον ἀποφαίνȣσιν, οἰκȣμένην ἔτι καὶ ἀνταίρȣσαν τῇ τῶν Αἰγυπτίων νήσῳ, καὶ τῇ τὸ κιννάμωμον φερȣ́σῃ γῇ· τὴν μὲν γὰρ κρᾶσιν τῶν ἀέρων παραπλησίαν εἶναι. τῆς τε μετὰ τȣ̀ς Ἰνδȣ̀ς Σκυθίας τῆς ὑστάτης, ἀρκτικώτερά ἐστι τὰ κατὰ τὸ στόμα τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν Ἰέρνην. Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ἔξω στηλῶν λέγεται. δυσμικώτατον μὲν γὰρ σημεῖον τῆς οἰκȣμένης, τὸ τῶν Ἰβήρων ἀκρωτήριον, ὃ καλȣ̃σιν Ἱερόν· κεῖται δὲ κατὰ γραμμήν πως πρὸς τὴν διὰ Γαδείρων τε καὶ στηλῶν, καὶ τȣ̃ Σικελικȣ̃ πορθμȣ̃ καὶ τῆς Ῥοδίας. συμφωνεῖν γὰρ καὶ τὰ ὡροσκοπεῖα καὶ τȣ̀ς ἀνέμȣς φασὶ τȣ̀ς ἑκατέρωσε φορȣ̀ς, καὶ τὰ μήκη τῶν μεγίστων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν· ἔστι

ri alluente, et de latitudine aliquid detrahente. Id ſciri certo poteſt ex iis, qui utrinque et ortivas et occiduas partes navibus ſunt circumvecti. Pronunciant enim ii, Taprobanam inſulam multo longius verſus meridiem quam ſit India ſitam, cultam, et oppoſitam Aegyptiorum inſulae, et Cinnamomiferae regioni, cum quibus eandem habet aëris temperiem: et quae ſita ſunt ad os maris Hyrcani, atque adhuc magis Hibernia, magis verſus ſeptentrionem inclinant, quam extrema Scythia quae eſt poſt Indos. Similiter de eo quod eſt extra columnas dicitur. Terrae enim habitatae punctum maxime occiduum eſt promontorium Hispaniae, quod Sacrum dicitur, ſitum fere in ea linea, quae per Gades, Columnas, fretum Siculum et Rhodiam transit: nam et horologia aiunt convenire, et eosdem utrinque ventos ferri, et eandem eſſe utrobique longiſſimae diei vel noctis quantitatem:

ʸ ἔτι γὰρ τεσσαρεσκαίδεκα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἡ μεγίστη τῶν ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν. Ἔν τε τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Γάδειρα καὶ Ἴβηρας ποτὲ ὁρᾶσθαι . . . . . Ποσειδώνιος δ' ἔκ τινος ὑψηλῆς οἰκίας ἐν πόλει διεχούσῃ τῶν τόπων τούτων ὅσον τετρακοσίους σταδίους, φησὶν ἰδεῖν ἀστέρα, ὃν τεκμαίρεσθαι τὸν Κάνωβον αὐτόν· ἐκ τούτου τε μικρὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας προελθόντας ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ὁμολογεῖν ἀφορᾶν αὐτὸν, καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Κνίδῳ. τὴν γὰρ Εὐδόξου σκοπὴν, οὐ πολὺ τῶν οἰκήσεων ὑψηλοτέραν εἶναι, λέγεσθαι δ' ὅτι ἐκεῖνος ἐντεῦθεν ἀφεώρα τὸν Κάνω-

y) ἔτι γὰρ — τὸν Κάνωβον αὐτόν] Hic locus mirum in modum perturbatus videtur. Apud Gemist. Pleth. desunt ἔτι γὰρ — καὶ Ἴβηρας ποτὲ ὁρᾶσθαι; et reliqua ita leguntur: Ποσειδώνιος δ' ἔκ τινος ὑψηλῆς οἰκίας ἐν πόλει διεχούσης τῆς παραλίας τῆς κατὰ Γάδειρα καὶ Ἴβηρας, ὅσον τετρακοσίους σταδίους, φησὶν ἰδεῖν ἀστέρα κ. τ. λ. quae et in fragmento bibl. Mediceae simili modo exhibita esse, testis est Abr. Gronov. in animadv. ad Strab. p. 163, qui etiam verba ἔν τε τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Γαδ. καὶ Ἴβ. ποτὲ ὁρᾶσθαι e margine in textum irrepsisse indicat: quam sententiam plane probarem, si reliquorum Mss. fide non esset destituta, quae impressorum lectionem tuentur. Itaque rem in medio relinquens nil mutavi, nisi quod pro ὡρῶν ἰσημερινῶν τε καὶ νυκτῶν, quae in aperto mendo cubare mihi visa sunt, cum Cod. Medic. scripsi ὡρῶν ἰσημερινῶν ἡ μεγίστη ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν. Casaubon. post ποτὲ ὁρᾶσθαι deesse τὸν Κάνωβον ait, quod probo.

tem: est enim maxima dies xiv horarum aequinoctialium: et in ora maritima Gaditana atque Hispanica aliquando observatum fuisse . . . . . Posidonius refert se de excelsa quadam domo in urbe ab iis locis ad cccc stadia distante, stellam vidisse, quam existimaverit esse Canopum: et qui inde versus meridiem ex Hispania paululum progressi sint, fateri se eum cernere: quod etiam observationes astronomicae in Gnido institutae testantur. Est enim in Cnido Eudoxi specula, non multo domibus sublimior, ex qua is fertur Canopum

Κάνωβον ἀστέρα· εἶναι δ' ἐπὶ τοῦ Ῥοδιακοῦ κλίματος τὴν Κνίδον, ἐφ' οὗ καὶ τὰ Γάδειρα, καὶ ἡ ταύτῃ παραλία.

Ἐντεῦθεν δὲ πρὸς μὲν τὰ νότια μέρη πλέουσιν, ἡ Λιβύη κεῖται· ταύτης δὲ τὰ δυσμικώτατα, [z] μικρὰ τῶν Γαδείρων πρόκειται μᾶλλον· εἶτ' ἄκραν ποιήσαντα στενὴν ἀναχωρεῖ πρὸς ἕω καὶ νότον, καὶ πλατύνεται
pag. 120 κατ' ὀλίγον, ἕως ἂν τοῖς [a] Αἰθερίοις Αἰθίοψι συνάψῃ. οὗτοι δ' ὑπόκεινται τῶν περὶ Καρχηδόνα τόπων ὕστατοι, συνάπτοντες τῇ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου γραμμῇ. Εἰς δὲ τἀναντία πλέουσιν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῶν Ἀρτάβρων καλουμένων, ὁ πλοῦς ἐστι πρὸς ἄρκτον, ἐν δεξιᾷ ἔχουσι τὴν Λυσιτανίαν· εἶτ' ὁ λοιπὸς πρὸς ἕω πᾶς ἀμβλεῖαν γωνίαν ποιῶν, μέχρι τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων τῶν τελευτώντων εἰς τὸν ὠκεανόν. τούτοις δὲ τὰ ἑσπέρια τῆς Βρεττανικῆς ἀντίκειται πρὸς ἄρκτον· ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Ἀρτάβροις ἀντίκεινται πρὸς

z) μικρὰ] μικρὸν G. Pletho, Fragm. Med. μικρῷ coni. Caſaub.
a) Αἰθερίοις Αἰθίοψι] G. Pletho. ἑσπερίοις Αἰθ. ut coni. etiam Breguign. et Tyrwhitt. l. c. p. 9.

nopum ſpectaſſe: eſſe autem Cnidum in Rhodiaco climate, in quo et Gades, oraque maritima eius.

Inde verſus meridiem navigantibus Africa occurrit, cuius partes occidentaliſſimae paululum ultra Gades procurrunt, inde arcto promontorio facto verſus orientem et meridiem reflectitur, paulatimque in latum porrigitur, donec Aethiopas Aetherios attingat, qui ultimi ſunt infra Carthaginem, attingentes Cinnamomiferae parallelum. Qui vero in diverſam partem navigant, eorum curſus verſus ſeptentrionem a ſacro promontorio ad Artabros dirigitur, ad dextram habentibus Luſitaniam: reliquis deinceps verſus orientem ad angulum obtuſum, usque ad extrema Pyrenes, quae in oceanum deſinunt. His occiduae Britanniae partes oppoſitae ſunt verſus ſeptentrionem. Itemque Artabris verſus

πρὸς ἄρκτον, αἱ Καττιτερίδες καλούμεναι νῆσοι, πελάγιαι κατὰ τὸ Βρεττανικόν πως κλίμα ἱδρυμέναι. ὥστε δῆλον ἐφ' ὅσον συνάγεται τὰ ἄκρα τῆς οἰκουμένης κατὰ μῆκος ὑπὸ τοῦ περικεχυμένου πελάγους εἰς στενόν.

Τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ καθόλου σχήματος, χρήσιμον φαίνεται δύο λαβεῖν εὐθείας αἳ τέμνουσι πρὸς ὀρθὰς ἀλλήλας, ἡ μὲν διὰ τοῦ μήκους [b] ἥξει τοῦ μεγίστου παντὸς, ἡ δὲ διὰ τοῦ πλάτους· καὶ ἡ μὲν τῶν παραλλήλων ἔσται μία, ἡ δὲ τῶν μεσημβρινῶν· ἔπειτα ταύταις παραλλήλους ἐπινοοῦντας ἐφ' ἑκατέραν, διαιρεῖν κατὰ ταύτην τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν ᾗ χρώμενοι τυγχάνομεν. καὶ γὰρ τὸ σχῆμα μᾶλλον ἂν καταφανὲς γένοιτο ὁποῖον εἰρήκαμεν, καὶ τὸ μέγεθος τῶν γραμμῶν, ἄλλα καὶ ἄλλα μέτρα ἐχουσῶν, τῶν τε τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους· καὶ τὰ κλίματα [c] ἀποδηλωθήσεται βέλτιον, τά τε ἑωθινὰ μᾶλλον καὶ τὰ ἑσπέρια, ὡς δ' αὔτως τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια. Ἐπεὶ δὲ διὰ γνω-

b) ἥξει] ἔξεισι. Gemist. Pletho. c) ἀποδηλωθήσεται] Cod. et Fragm. Medic. cum Gemist. Pleth. ἀποδοθήσεται.

sus septentrionem opponuntur insulae Cattiterides in alto mari, et Britannico propemodum sitae climate. Itaque ergo liquet, in quantum contrahantur extrema habitatae terrae secundum longitudinem a circumfuso mari.

Proinde cum haec sit universi figura, e re videtur fore, ut duae sumantur rectae lineae, quae se invicem ad angulos rectos partitae, altera longitudinem maximam, altera eodem modo latitudinem contineat; atque harum altera erit una de parallelis, altera de meridianis: deinde ut imaginemur alias utrique parallelas, itaque dividamus terram et mare quo utimur. Sic enim magis apparebit figura qualem tradidimus, et linearum varia magnitudo, tam earum quae latitudinem, quam earum quae longitudinem explicant: melius etiam demonstrabuntur inclinationes locorum versus quatuor mundi plagas. Quandoquidem veru-

γνωρίμων τόπων λαμβάνεσθαι δεῖ [d] τὰς εὐθείας ταύτας, αἱ μὲν ἐλήφθησαν ἤδη· λέγω δὲ τὰς μέσας δύο, τήν τε τȣ̃ μήκȣς καὶ τȣ̃ πλάτȣς τὰς λεχθείσας πρότερον· αἱ δ' ἄλλαι ῥαδίως γνωρίζοιντ' ἂν διὰ τȣ́των· τρόπον γάρ τινα στοιχείοις χρώμενοι τȣ́τοις τὰ παράλληλα μέρη συνεχόμεθα καὶ τὰς ἄλλας σχέσεις τῶν οἰκήσεων, τάς τ' ἐπὶ γῆς καὶ πρὸς τὰ ȣ̓ράνια.

Πλεῖστον δ' ἡ θάλαττα γεωγραφεῖ καὶ σχηματίζει τὴν γῆν, κόλπȣς ἀπεργαζομένη καὶ πελάγη καὶ πορθμȣ̀ς· ὁμοίως δὲ ἰσθμȣ̀ς καὶ χεῤῥονήσȣς καὶ ἄκρας· προσλαμβάνȣσι δὲ ταύτῃ καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ τὰ ὄρη· διὰ γὰρ τῶν τοιȣ́των ἤπειροί τε, καὶ ἔθνη, καὶ πόλεων θέσεις εὐφυεῖς ἐνενοήθησαν, καὶ τἄλλα ποικίλματα, ὅσων μεστός ἐστιν ὁ χωρογραφικὸς πίναξ. Ἐν δὲ τȣ́τοις καὶ τὸ τῶν νήσων πλῆθος [e] ἐστὶ κατεσπαρμένον, έν τε τοῖς πελάγεσι καὶ κατὰ τὴν παρα-

d) τὰς εὐθείας ταύτας] τὰς γράμμας ταύτας Gemist. Pleth.
e) ἐστὶ κατεσπαρμένον] Pleth. ἐστὶ, κατεσπαρμένων, quod non improbo.

vero istas lineas duci necesse est per loca nota: mediae quidem duae, longitudinem latitudinemque complectentes, iam ante ductae sunt et explicatae, reliquae hac ratione facile percipientur: quodammodo enim his tanquam principiis usi, aequaliter distantes partes et reliquas habitationum rationes complexi sumus, quas vel ad terram habent, vel ad coelestia.

Plurimum autem mare terram describit, et in formam redigit, sinus efficiens, et alta maria, et freta, nec non isthmos, peninsulas, atque promontoria, eique operam in hoc navant et amnes et montes. Horum enim ope continentes, nationes, urbiumque commodi situs excogitati sunt, aliaeque varietates, quarum plena est tabula singulis regionibus describendis aptata. In his et insularum multitudo est dispersa cum in alto mari, tum in ora

παραλίαν πᾶσαν· ἄλλων ἄλλας ἀρετάς τε καὶ κακίας, καὶ [f] τὰς ἀπ' αὐτῶν χρείας ἐπιδεικνυμένων ἢ δυσχρηστίας, τὰς μὲν φύσει, τὰς δὲ ἐκ κατασκευῆς. pag. 121. [g] τὰς μὲν φύσει δεῖ λέγειν· διαμένουσι γάρ. αἱ δ' ἐπίθετοι δέχονται μεταβολάς· καὶ τούτων δὲ τὰς πλείω χρόνον συμμένειν δυναμένας, ἐμφανιστέον· [h] καὶ τὰς μὴ πολὺ μέν, ἄλλως δ' ἐπιφάνειαν μὲν ἐχούσας τινὰ καὶ δόξαν, ἣ πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον παραμένουσα τρόπον τινὰ συμφυῆ τοῖς τόποις ποιεῖ, καὶ μηκέτι οὖσαν [i] ἐκ κατασκευῆς· ὥστε δῆλον, ὅτι δεῖ καὶ τούτων μεμνῆσθαι. Περὶ πολλῶν γάρ ἐστι πόλεων τοῦτ' εἰπεῖν, ὅπερ εἶπε Δημοσθένης ἐπὶ τῶν περὶ Ὄλυνθον, ἃς οὕτως ἠφανίσθαι φησίν, ὥστ' εἰ μηδὲ πώποτε ᾠκίσθησαν γνῶναι ἄν τινα ἐπελθόντα. Ἀλλ' ὅμως καὶ εἰς τούτους τοὺς τόπους καὶ εἰς ἄλλους ἀφικνοῦνται ἄσμενοι, τὰ

f) τὰς ἀπ' αὐτῶν] desunt in Cod. G. Pleth. g) τὰς μὲν φύσει] ita scribo iuxta Casaub. coniect. vulgo ἐκ φύσει. h) καὶ τὰς] Sensu id postulante has voces in textum assumsi auct. Casaub. i) ἐκ κατασκευῆς] ita scripsi pro κατασκευὴν monente Casaub.

ora continentis passim, quarum aliae aliis adsunt vel virtutes vel vitia, aliae utilitates alias, alia incommoda, partim natura loci, partim opere humano. Et naturales quidem oportet referre locorum conditiones, cum permaneant, mutationi obnoxiis iis quae sunt adsciticiae: quanquam harum quoque pleraeque non sunt praetereundae, quae aliquanto saltem tempore permansurae sunt, ac quibus aliquid famae et nobilitatis adhaeret: haec enim etiam ad posteritatem locis illis inhaerens efficit, ut quasi adnata videantur ea, quae iam pridem desierunt esse accidentia, ut facile appareat, horum quoque faciendam mentionem. Hoc enim de multis urbibus licet pronunciare, quod de Olyntho et vicinis dixit Demosthenes: quas ita ait deletas esse, ut si quis nunc ea ad loca perveniat, is dubitare possit unquamne ibi fuerit habitatum. Verumtamen in huiusmodi loca libenter homines proficis-

[k] *τά γε ἴχνη ποθοῦντες ἰδεῖν τῶν οὕτω διωνομασμένων ἔργων, καθάπερ καὶ τοὺς τάφους τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν. Οὕτω δὲ καὶ νομίμων καὶ πολιτειῶν μεμνήμεθα τῶν μηκέτι οὐσῶν· ἐνταῦθα καὶ τῆς ὠφελείας προκαλουμένης τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων· ἢ γὰρ ζήλου χάριν, ἢ ἀποτροπῆς τῶν τοιούτων.*

Λέγωμεν δ' ἀναλαβόντες ἀπὸ τῆς πρώτης ὑποτυπώσεως, ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη γῆ περίρρυτος οὖσα δέχεται κόλπους εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης [l] *κατὰ τὸν ὠκεανὸν πολλούς, μεγίστους δὲ τέσσαρας· ὧν ὁ μὲν βόρειος* Κασπία *καλεῖται θάλαττα, οἱ δ'* Ὑρκανίαν *προσαγορεύουσιν· ὁ δὲ* Περσικὸς *καὶ* Ἀράβιος *ἀπὸ τῆς νοτίας ἀναχέονται θαλάττης, ὁ μὲν τῆς* Κασπίας *καταντικρὺ μάλιστα, ὁ δὲ τῆς* Ποντικῆς. Τὸν *δὲ τέταρτον, ὅσπερ πολὺ τούτους ὑπερβέβληται κατὰ τὸ μέγεθος, ἡ ἐντὸς καὶ καθ' ἡμᾶς λεγομένη θάλαττα ἀπεργάζεται, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ*

k) *τά γε ἴχνη*] Sic Mss. vulgo *τὰ ἴχνη.* l) *κατὰ τὸν ὠκ.*] *τῆς κατὰ τ. ὠκ.* G. Pleth.

tur, ipsa vestigia tam nobilium operum cupientes videre, sicut et sepulcra inclytorum virorum. Eadem ratione legum quoque et formarum reipublicae recordamur iam ibi abolitarum, utilitate ad hanc cognitionem non secus quam ad actionum notitiam invitante: aut enim ut imitemur ea, aut ut devitemus, cognita nobis esse cupimus.

Nos autem repetita prima designatione hoc nunc addimus, terram nostram habitatam mari circumdatam in se ab externo mari sive oceano multos admittere sinus: maximos autem quatuor; de quibus is qui ad septentrionem spectat, Caspium vocatur mare, sive Hyrcanum. Persicus autem sinus, et sinus Arabicus a meridionali infunduntur mari, alter maxime e regione Caspii maris, alter ex opposita ponto Euxino parte. Quartum, qui magnitudine dictos multum superat, internum et nostrum ut nominant mare efficit, incipiens ab

ἀπὸ τῆς ἑσπέρας λαμβάνουσα, καὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας πορθμοῦ· μηκυνομένη δ' εἰς τὸ πρὸς ἕω μέρος, [m] ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ πλάτει· μετὰ δὲ ταῦτα σχιζομένη καὶ τελευτῶσα εἰς δύο κόλπους πελαγίους, τὸν μὲν ἐν ἀριστερᾷ, ὅνπερ Εὔξεινον πόντον προσαγορεύομεν, τὸν δ' ἕτερον τὸν συγκείμενον ἔκ τε τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους, καὶ τοῦ Παμφυλίου, καὶ τοῦ Ἰσσικοῦ. Ἅπαντες δὲ οἱ λεχθέντες ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης κόλποι στενὸν ἔχουσι τὸν εἴσπλουν· μᾶλλον δὲ ὅ, τε Ἀράβιος καὶ ὁ κατὰ στήλας, ἧττον δ' οἱ λοιποί. Ἡ δὲ περικλείουσα αὐτοὺς γῆ τριχῇ νενέμηται, [n] καθάπερ εἴρηται. Ἡ μὲν οὖν Εὐρώπη πολυσχημονεστάτη πασῶν ἐστιν· ἡ δὲ Λιβύη τἀναντία πέπονθεν· ἡ δὲ Ἀσία μέσην πως ἀμφοῖν ἔχει τὴν διάθεσιν. ἅπασαι δ' ἐκ τῆς ἐντὸς παραλίας ἔχουσι τὴν αἰτίαν τοῦ τε πολυσχήμονος καὶ τοῦ μή· ἡ δ' ἐκτὸς πλὴν pag. 122. τῶν λεχθέντων κόλπων ἁπλῆ καὶ χλαμυδοειδής ἐστιν,

 ὡς

m) ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ πλάτει] ita Fragm. Medic. Gemist. Pleth. et Casaub. e coni. vulgo ἐν ἄλλῳ πλάτει. n) καθάπερ εἴρηται] desunt in Fragm. Vaticano, et Gemist. Pleth. qui post νέμεται addit: ἔς τε Εὐρώπην, καὶ Ἀσίαν καὶ Λιβύην.

ab occasu, et freto quod est ad columnas Herculis, ac deinde diversa latitudinis ratione versus ortum protentum, donec in duos tandem marinos finditur sinus, quorum alter ad sinistram situs Euxinum mare dicitur, alter Aegyptio, Pamphylio, et Issico mari constat. Hi omnes ab externo mari effecti sinus angustos habent introitus, magis tamen Arabicus et mare mediterraneum, quam reliqui. Terra autem eos includens in tres est, ut docuimus, divisa partes. Atque Europa quidem omnium maxime variam habet figuram, omnium simplicissimam Africa, medium tenet Asia: causa huius vel diversitatis vel aequalitatis figurae pendet ab interiore ora maritima: exterior, ut dixi, simplex est, et formam refert chlamydis, sinubus quos retuli demtis, omis-

ὡς εἶπον· τὰς δ' ἄλλας ἐν μικρῷ διαφορὰς ἐατέον· οὐδὲν γὰρ ἐν τοῖς μεγάλοις τὸ μικρόν. Ἔτι δὲ ἐπεὶ κατὰ τὴν γεωγραφικὴν ἱστορίαν οὐ σχήματα μόνον ζητοῦμεν καὶ μεγέθη τόπων, ἀλλὰ καὶ σχέσεις πρὸς ἄλληλα αὐτῶν, ὥσπερ ἔφαμεν, καὶ ἐνταῦθα τὸ ποικίλον ἡ ἐντὸς παραλία παρέχεται μᾶλλον, ἢ ἡ ἐκτός. πολὺ δ' ἐστὶ ° καὶ τὸ γνώριμον καὶ τὸ εὔκρατον, καὶ τὸ πόλεσι καὶ ἔθνεσι εὐνομουμένοις μᾶλλον συνοικούμενον ἐνταῦθα, ἢ ἐκεῖ. Ποθοῦμεν τε εἰδέναι ταῦτα, ἐν οἷς πλείους παραδίδονται πράξεις καὶ πολιτεῖαι καὶ τέχναι, καὶ τἆλλα ὅσα εἰς φρόνησιν συνεργεῖ, αἵ τε χρεῖαι συνάγουσιν ἡμᾶς πρὸς ἐκεῖνα, ὧν ἐν ἐφικτῷ αἱ ἐπιπλοκαὶ καὶ κοινωνίαι. ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα οἰκεῖται, μᾶλλον δ' οἰκεῖται καλῶς. Πρὸς ἅπαντα δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔφην, ἡ παρ' ἡμῖν θάλαττα πλεονέκτημα ἔχει μέγα· καὶ δὴ καὶ ἔνθεν ἀρκτέον τῆς περιηγήσεως.

Εἴρηται

o) καὶ τὸ γνώριμον] Desunt istac voces in editis, quas supplevi ex Mss. Reg. Vat. B. Fragm. Medic. Gemist. Pleth.

omissisque exiguis quibusdam differentiis: nam in magna quantitate exiguae nullus est locus. Enimvero siquidem in disquisitione geographica non figuras modo quaerimus et quantitates locorum, sed et mutuam (ut monui) eorum collationem: hac in parte interni maris ora maiorem quam externi praebet varietatem: nam et illa magis nota est, et eius maior est temperamenti aequalitas, pluresque ad hoc quam ad alterum urbes sunt ac gentes bonis utentes legibus. Nos autem ea scire cupimus, in quibus plura negotia, plures reipublicae administrationes, artes plures aliaque ad prudentiam conducentia: tum nostrae necessitates ad ea nos ducunt, quorum commercia et societas nobis parari possunt: haec autem sunt ea loca quae incoluntur, aut potius quae bene incoluntur. In his omnibus magnam, ut diximus, praerogativam habet mare internum: ab eo igitur sumemus nostrae descriptionis exordium.

Huius

p Εἴρηται δὲ, ὅτι ἀρχὴ τοῦδε τοῦ κόλπου ἐστὶν ὁ κατὰ τὰς στήλας πορθμός· τὸ δὲ στενώτατον τούτου περὶ ἑβδομήκοντα σταδίους λέγεται· περιπλεύσαντι δὲ τὸν στενωπὸν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων ὄντα, διάστασιν λαμβάνουσιν q αἱ ἠιόνες ἀθρόαν, ἡ δ' ἐν ἀριστερᾷ μᾶλλον· εἶτ' ὄψις μεγάλου φαίνεται πελάγους. ὁρίζεται δ' ἐκ μὲν τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ τῇ Λιβυκῇ παραλίᾳ μέχρι Καρχηδόνος, ἐκ δὲ θατέρου τῇ τε Ἰβηρικῇ, καὶ τῇ Κελτικῇ κατὰ Νάρβωνα καὶ Μασσαλίαν, καὶ μετὰ ταῦτα τῇ Λιγυστικῇ, τελευταίᾳ δὲ τῇ Ἰταλικῇ, μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. Τὸ δ' ἑῷον τοῦ πελάγους πλευρὸν ἡ Σικελία ἐστὶ, καὶ οἱ ἑκατέρωθεν αὐτῆς πορθμοί· ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ ἑπτὰ σταδίοις, ὁ δὲ πρὸς τῇ Καρχηδόνι χιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων. Ἡ δ' ἀπὸ τῆς τῶν στηλῶν ἐπὶ τὸ ἑπταστάδιον γραμμὴ μέρος μέν ἐστι τῆς ἐπὶ Ῥόδον καὶ τὸν Ταῦρον, μέσον δέ πως τέμνει τὸ λεχθὲν πέλαγος· λέγεται δὲ σταδίων μυρίων

p) Εἴρηται — πορθμός] In fragm. Vatic. h. l. ita se habet: Ἀρχὴ γοῦν ὡς εἴρηται τοῦ καθ' ἡμᾶς κόλπου ὁ κατὰ τὰς στήλας ἐστι πορθμός. q) αἱ ἠιόνες — μᾶλλον·] αἱ ἠιόνες ἀθρόαν, ἡ μὲν ἐν δεξιᾷ ὀλίγον, ἡ δ' ἐν ἀριστερᾷ μᾶλλον. ita Fragm. Vat.

Huius sinus initium esse fretum ad columnas, iam ante docuimus, cuius summa angustia fertur esse LXX circiter stadiorum. Ubi illud arctum circumnavigaris, quod est CXX stadiorum, litora iam maiorem in modum diducuntur, magisque adeo id quod ad laevam est. Deinde magni maris alicuius apparet species. Id includitur dextro latere ora Africae maritima usque ad Carthaginem, altero Hispanica ora, et Gallica ad Narbonem ac Massiliam, tum Ligustica, et tandem Italica usque ad fretum Siculum. Ortivum pelagi huius latus est Sicilia, et freta ab utraque eius parte, unum ad Italiam, VII stadiorum, alterum ad Carthaginem, stadiorum CIƆ IƆ. Caeterum linea quae a Columnis ad fretum minus ducitur, pars est lineae ad Rhodum ac Taurum inde pertinentis, pelagusque dictum secat medium, ac traditur longa esse stadia CCIƆƆ CIƆ CIƆ.

καὶ δισχιλίων· τοῦτο μὲν δὴ τὸ μῆκος τοῦ πελάγους. πλάτος δὲ τὸ μέγιστον ὅσον πεντακισχιλίων σταδίων τὸ [r] ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου μεταξὺ Μασσαλίας καὶ Ναρβῶνος ἐπὶ τὴν κατ' ἀντικρὺ Λιβύην. Καλοῦσι δὲ τὸ πρὸς τῇ Λιβύῃ πᾶν μέρος τῆς θαλάττης ταύτης, Λυβικὸν πέλαγος· τὸ δὲ [s] πρὸς τῇ κατ' ἀντικρὺ γῇ, τὸ μὲν Ἰβηρικὸν, τὸ δὲ Λἰγυστικὸν, τὸ δὲ [t] Σαρδώνιον, τελευταῖον δὲ μέχρι τῆς Σικελίας τὸ Τυῤῥηνικόν. Νῆσοι δ' εἰσὶν ἐν μὲν τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ τὸ Τυῤῥη-
pag. 123. νικὸν πέλαγος μέχρι τῆς Λιγυστικῆς συχναί· μέγισται δὲ Σαρδὼ καὶ Κύρνος μετά γε τὴν Σικελίαν· αὕτη δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν καθ' ἡμᾶς ἐστὶ μεγίστη καὶ ἀρίστη. Πολὺ δὲ τούτων λειπόμεναι, πελαγίαι μὲν, Πανδαταρία τὲ καὶ Ποντία· πρόσγειοι δὲ, Αἰθαλία τε [u] καὶ Πλανασία καὶ Πιθήκουσαι, καὶ Προχύτη, καὶ Καπρέαι, καὶ [x] Λευκωσία, καὶ ἄλλαι τοιαῦται. Ἐπὶ

r) ἀπὸ τοῦ Γαλ. κόλπου] ἀπὸ τοῦ μύχου τ. Γ. κ. Planud. in excerpt. s) πρὸς τῇ κατ' ἀντικρὺ γῇ] Mss. Caſ. Venet. πρὸς τὴν — γῆν. t) Σαρδώνιον] Fragm. Medic. Σαρδῶον. u) Poſt καὶ Πλανασία ed. habent καὶ Ἰλούα, quae auctor. omnium Mss. delevi. x) Λευκωσία] ita ſcripſi cum Strabone Lib. VI. p. 252. ed. Caſaub. Codd. ſere omnes et Gemiſt. Pleth. Λουκασία. ed. Λευκασία.

Latitudo eius maxima ad IↃↃ ſtadiorum a ſinu Galatico qui eſt inter Narbonem ac Maſſiliam ad oppoſitam Africam. Quidquid huius maris eſt ad Africam, Africum mare dicitur: quae ad oppoſitam terram pertinent partes, mare Hiſpanicum, Liguſticum, Sardoum, ac denique Tyrrhenum usque ad Siciliam dicuntur. Inſulae eius ſunt in ora quidem Tyrrheni maris ad Liguriam usque crebrae: inter quas Sardinia et Cyrnus maximae poſt Siciliam: haec enim reliquarum noſtrarum omnium et maxima eſt et optima. Multo his minores, et quidem in alto Pandataria et Pontia, pone continentem autem Aethalia, Planaſia, Pithecuſae, Prochyta, Capreae, Leucoſia, et aliae ſimiles

Ἐπὶ θάτερα δὲ τῆς Λιγυστικῆς, αἱ πρὸ τῆς λοιπῆς ἠιόνες μέχρι στηλῶν οὐ πολλαὶ, ὧν εἰσὶν ἥ τε Γυμνησία καὶ [y] Ἔβυσος· οὐ πολλαὶ δὲ οὐδὲ πρὸ τῆς Λιβύης καὶ τῆς Σικελίας· ὧν εἰσι [z] Κόσσουρά τε καὶ Αἰγίμουρος, καὶ αἱ Λιπαραίων νῆσοι, ἃς Αἰόλου τινὲς προσαγορεύουσι.

Μετὰ δὲ τὴν Σικελίαν καὶ τοὺς ἑκατέρωθεν πορθμοὺς ἄλλα πελάγη συνάπτει· τό, τε πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας, καὶ αὐταὶ αἱ Σύρτεις, καὶ τὸ Αὐσόνιον μὲν πάλαι, νῦν δὲ καλούμενον Σικελικὸν, σύῤῥουν ἐκείνῳ καὶ συνεχές. Τὸ μὲν οὖν πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας καλεῖται Λιβυκὸν, τελευτᾷ δ' εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος. Τῶν δὲ Σύρτεων ἡ μὲν ἐλάττων ἐστὶν ὅσον χιλιων καὶ ἑξακοσίων σταδίων [a] τὴν περίμετρον. πρόκεινται δ' ἐφ' ἑκάτερα τοῦ στόματος νῆσοι, [b] Μήνιγξ τὲ καὶ Κέρκινα· τῆς δὲ μεγάλης Σύρτεως φησὶν Ἐρατοσθένης τὸν κύκλον εἶναι πεντακισχιλίων, τὸ δὲ βάθος χιλίων ὀκτακοσίων, ἀφ'

y) Ἔβυσος] Mss. Reg. Vat. A. B. Gemist. Pleth. Ἔβυσος.
z) Κόσσουρα] ita Strabo semper. vulgo Κόσουρα. a) τὴν περίμετρον] in editis est τὴν περίμ. ἔχουσα, nullo adstipulante Msto.
b) Μήνιγξ] Mss. Μῆνιξ.

similes. In altera autem parte Ligustici maris ante reliquum litus usque ad Columnas non multae, inque his Gymnesia et Ebusos. Non multae etiam ante Siciliam et Africam iacent, e quibus est Cosura, Aegimurus, et Liparaeorum insulae, quas nonnulli Aeoli cognomento dicunt.

Post Siciliam et utrumque ad eam fretum alia iam alta maria continenter sequuntur, id nempe quod ante Syrtes est et Cyrenaicam, ipsaeque Syrtes, et quod olim Ausonium, nunc Siculum vocatur mare, continuum cum illo et confluens. Quod ante Syrtes et Cyrenaicam est mare, id Libycum vocatur, et in Aegyptium pelagus desinit. Syrtium minor ambitum habet CIϽ IϽC stadiorum: ante fauces utrinque sunt insulae Meninx et Cercina. Maioris Syrtis circulum Eratosthenes ait esse stadiorum IϽϽ, profunditatem CIϽ IϽCCC, ab

Ἑσπερίδων εἰς Αὐτόμαλα καὶ τὸ τῆς Κυρηναίας μεθόριον πρὸς τὴν ἄλλην [c] γῆν τὴν ταύτῃ Λιβύην· ἄλλοι δὲ τὸν περίπλουν τετρακισχιλίων σταδίων εἶπον· τὸ δὲ βάθος χιλίων καὶ πεντακοσίων, ὅσον καὶ τὸ πλάτος τοῦ στόματος. Τὸ δὲ Σικελικὸν πέλαγος, πρὸ τῆς Σικελίας ἐστὶ καὶ τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τὸ πρὸς ἕω μέρος, καὶ ἔτι τοῦ μεταξὺ πόρου τῆς τε Ῥηγίνης, μέχρι Λοκρῶν, καὶ τῆς Μεσσηνίας μέχρι Συρακουσῶν, καὶ Παχύνου. Αὔξεται δ' ἐπὶ μὲν τὸ πρὸς ἕω μέρος μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Κρήτης· καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲ περικλύζει τὴν πλείστην, καὶ πληροῖ τὸν Κορινθιακὸν καλούμενον κόλπον· πρὸς ἄρκτους δ' ἐπί τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ τὸ στόμα τοῦ Ἰονίου κόλπου, καὶ τῆς Ἠπείρου τὰ νότια [d] μέρη, μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, καὶ τῆς συνεχοῦς παραλίας τῆς ποιούσης τὸν Κορινθιακὸν κόλπον πρὸς τὴν Πελοπόννησον. Ὁ δ' Ἰόνιος κόλπος μέρος ἐστὶ τοῦ νῦν Ἀδρίου λεγομένου. τούτου δὲ τὴν μὲν ἐν δεξιᾷ πλευρὰν ἡ Ἰλλυρὶς ποιεῖ· τὴν δ' εὐώνυμον ἡ

c) γῆν—τὴν] desunt in Vat. B. d) μέρη] deest in Fragm. Vatic.

Hesperidum regione ad Automala, et Cyrenaicae limites ad reliquam Libyam. Alii circuitum tradiderunt stadiorum ɪᴠcɪↄ, altitudinem cɪↄɪↄ, quanta etiam latitudo faucium est. Siculum pelagus versus ortum est ante Siciliam et Italiam, anteque traiectum Rhegii et Locros et Messeniae Syracusas usque et ad Pachynum. Augetur autem versus ortum usque ad Cretae extrema: maiorem quoque Peloponnesi partem alluit, et sinum Corinthiacum implet. Versus septentrionem autem, Iapygiam promontorium, et fauces Ionii sinus tangit, et partes Epiri meridiem spectantes usque ad sinum Ambracium et continentem oram, quae cum Peloponneso sinum Corinthiacum includit. Ionius autem sinus pars est maris quod nunc Adria dicitur. Huius dextrum latus Illyricum, sinistrum

ἡ Ἰταλία, μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ τὴν Ἀκυληΐαν. ἔστι δὲ πρὸς ἄρκτον ἅμα καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἀνέχων, στενὸς καὶ μακρός· μῆκος μὲν ὅσον ἑξακισχιλίων σταδίων, πλάτος δὲ τὸ μὲν μέγιστον διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Νῆσοι δέ εἰσιν ἐνταῦθα, συχναὶ μὲν αἱ πρὸ τῆς Ἰλλυρίδος, αἵτε Ἀψύρτιδες καὶ [e] Κυρυκτικὴ καὶ pag. 124.
Λιβυρνίδες· ἔτι δ' Ἴσσα καὶ Τραγούριον, [f] καὶ ἡ Μέλαινα Κόρκυρα, καὶ Φάρος· πρὸ τῆς Ἰταλίας δὲ αἱ [g] Διομήδειοι. Τοῦ Σικελικοῦ δὲ τὸ ἐπὶ Κρήτην ἀπὸ Παχύνου, τετρακισχιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων φασί· τοσοῦτον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς. Τὸ δὲ ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας ἐπὶ τὸν μυχὸν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, τῶν μὲν τρισχιλίων ἐστὶν ἔλαττον, τὸ δ' ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας εἰς τὴν Λιβύην πλεόντων, τετρακισχιλίων ἐστί. Νῆσοι δ' εἰσὶν ἐνταῦθα ἥτε Κόρκυρα καὶ Σύβοτα πρὸ τῆς Ἠπειρώτιδος, καὶ ἑξῆς πρὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου Κεφαλληνία, καὶ Ἰθάκη, καὶ Ζάκυνθος, καὶ Ἐχινάδες.

e) Κυρυκτικὴ] Gemist. Pleth. Κυρακτική. f) καὶ ἡ Μέλαινα Κόρκυρα] κ. ἡ Μέλαινα Κόρκυρά τε καλουμένη. Gemist. g) Διομήδειοι] Mss. Vat. A. B. Διομήδιοι.

nistrum Italia facit, usque ad recessus iuxta Aquileiam. Protenditur versus septentrionem et occasum angustus, et longus ad VI millia stadiorum, latitudine, ubi ea summa est, CIↃCC. Insulae autem in eo sunt crebrae ante Illyricum, Apsyrtides, Ceryctica et Liburnides: item Issa, Tragurium, nigra Corcyra, et Pharus, et ante Italiam Diomedeae. Maris Siculi a Pachyno ad Cretam longitudo stadiorum perhibetur IV CIↃ IↃ: tantundemque ad Taenarum Laconicae. A promontorio autem Iapygia ad intimum sinus Corinthiaci, minus est tribus millibus, ab Iapygia autem in Africam navigatio est IV CIↃ. Insulae ibi sunt Corcyra et Sybota ante Epirum, ac deinde ante sinum Corinthiacum Cephallenia, Ithaca, Zacynthus, Echinades.

Τῷ δὲ Σικελικῷ συνάπτει τὸ Κρητικὸν πέλαγος, [h] καὶ τὸ Σαρωνικὸν, καὶ τὸ Μυρτῷον, ὃ μεταξὺ τῆς Κρήτης ἐστὶ καὶ τῆς Ἀργείας καὶ τῆς Ἀττικῆς, πλάτος ἔχον τὸ μέγιστον τὸ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς, ὅσον χιλίων καὶ διακοσίων σταδίων· μῆκος δὲ ἔλαττον ἢ διπλάσιον. Ἐν τούτῳ δὲ νῆσοι Κύθηρά τε καὶ Καλαυρία, καὶ αἱ περὶ Αἴγιναν καὶ Σαλαμῖνα, καὶ τῶν Κυκλάδων τινές. [i] Τῷ δὲ συνεχὲς τὸ Αἰγαῖόν ἐστιν ἤδη σὺν τῷ Μέλανι κόλπῳ καὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ· καὶ τὸ Ἰκάριον καὶ Καρπάθιον μέχρι Ῥόδου καὶ Κρήτης καὶ Κύπρου καὶ τῶν πρώτων μερῶν τῆς Ἀσίας· [k] αἵ τε Κυκλάδες νῆσοι εἰσὶ, καὶ αἱ Σποράδες, καὶ αἱ προκείμεναι τῆς Καρίας, καὶ Ἰωνίας καὶ Αἰολίδος, μέχρι τῆς Τρῳάδος· λέγω δὲ Κῶ, καὶ Σάμον, καὶ Χίον, καὶ Λέσβον, καὶ Τένεδον· [l] ὡσαύτως δ᾽ αἱ προκείμεναι τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς ὁμόρου Θρᾴκης, Εὔβοιά τε καὶ Σκῦρος, καὶ Πεπάρηθος, καὶ Λῆμνος

h) καὶ τὸ Σαρωνικὸν] ita scripsi cum G. Plethone. Mss. et ed. Σαρδωνικόν. i) Τῷ δὲ] ita lego cum G. Pleth. pro τὸ δὲ vulg. k) αἵ τε Κυκλάδες] Forte ἐν ᾧ αἵ τε Κ. l) ὡσαύτως δ᾽ αἱ] Mss. Medic. Reg. Pletho ὡς δ᾽ αὔτως αἱ.

Siculum mare contingunt Creticum, Sardonicum, Myrtoum: hoc inter Cretam est et Argiam et Atticam, latissimum ab Attica ad stadia ciↃ cc, longitudine paulo minus quam dupla. Insulae in eo Cythera, Calauria, Aegina, Salamin, et vicinae his, ac Cycladum nonnullae. Insequitur continuo Aegaeum mare cum Melane sinu et Hellesponto. Tum Icarium mare, et Carpathium usque ad Rhodum, Cretam, Cyprum, et primas Asiae partes. Ibi sunt Cyclades insulae, et Sporades, et quae sitae sunt ante Cariam, Ioniam, Aeolidem, usque ad Troadem: Cos inquam, Samus, Chius, Lesbus, Tenedus: item quae ante Graeciam sitae sunt usque ad Macedoniam et confinem Thraciam, Euboea, Scyrus, Peparethus, Lemnus, Thasus,

Λῆμνος, καὶ Θάσος, καὶ Ἴμβρος, καὶ Σαμοθράκη, καὶ ἄλλαι πλείους· περὶ ὧν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα δηλώσομεν. Ἔστι δὲ τὸ μῆκος τῆς θαλάττης ταύτης περὶ τετρακισχιλίους ἢ μικρῷ πλείους, τὸ δὲ πλάτος περὶ δισχιλίους. περιέχεται δὲ ὑπὸ τῶν λεχθέντων μερῶν τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς ἀπὸ Σουνίου μέχρι Θερμαίου κόλπου πρὸς ἄρκτον ἐχούσης τὸν πλοῦν παραλίας, καὶ τῶν Μακεδονικῶν κόλπων μέχρι τῆς Θρακίας χερρονήσου.

Κατὰ δὲ ταύτην ἐστὶ [m] τὸ ἑπταστάδιον τὸ κατὰ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον, δι' οὗ τὸ Αἰγαῖον καὶ ὁ Ἑλλήσποντος [n] ἐκδίδωσι πρὸς ἄρκτον εἰς ἄλλο πέλαγος, ὃ καλοῦσι Προποντίδα· κἀκεῖνο [o] εἰς ἄλλο τὸ Εὔξεινον προσαγορευόμενον πόντον. Ἔστι δὲ διθάλαττος τρόπον τινὰ οὗτος· κατὰ μέσον γάρ πως ἄκραι δύο [p] προπίπτου-

m) τὸ ἑπταστάδιον — Αἰγαῖον καὶ] Haec desunt in Vat. B. in Vat. A. recentiori manu margini adscripta fuerunt colore rubro, ut quoque notante Henr. Scrimgero in Cod. Stroz. A. ubi sequens nota legere est: πάντα ἐν στιλίοις φοινικογράμμασι ὥστε οὐκ ὄντα τοῦ κειμένου. n) ἐκδίδωσι] Fragm. Medic. G. Pletho εἰσδίδωσι, praefero vulgarem lect. o) εἰς ἄλλο τὸ Εὔξεινον] εἰς ἄλλο πέλαγος τούτου μεῖζον τὸν E. — ita G. Pletho. p) προπίπτουσιν] ita Fragm. Medic. et G. Pletho. vulg. προσπίπτουσιν.

Thasus, Imbrus, Samothrace, aliaeque plures, de quibus in singulorum enarratione dicemus. Huius maris longitudo est stadiorum IV CIↃ aut paulo amplius, latitudo circiter CIↃ CIↃ : includitur a dictis Asiae partibus, et ora maritima quae a Sunio est ad usque Thermaeum sinum versus septentrionem, et sinus Macedoniae usque ad Thraciae cherronesum.

Ad hanc fretum est septem stadia latum, inter Sestum et Abydum, per quod fretum mare Aegaeum et Hellespontus versus septentrionem effluunt in aliud mare, quod appellatur Propontis, hocque rursum in aliud, cui Euxino Ponto nomen est. Est autem pontus hic quodammodo bimaris: nam ad medium fere eius procurrunt duo promontoria,

πίπτουσιν, ἡ μὲν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν βορείων μερῶν, ἡ δ' ἐκ τῆς Ἀσίας ἐναντία ταύτῃ, [q] συνάγουσαι τὸν μεταξὺ πόρον, καὶ ποιοῦσαι δύο πελάγη μεγάλα· τὸ μὲν οὖν τῆς Εὐρώπης ἀκρωτήριον καλεῖται Κριοῦ μέτωπον· τὸ δὲ τῆς Ἀσίας Κάραμβις· διέχοντα ἀλλήλων περὶ δισχιλίους σταδίους, καὶ πεντακοσίους. Τὸ μὲν οὖν πρὸς ἑσπέραν πέλαγος μῆκος ἐστὶν ἀπὸ
pag. 125 Βυζαντίου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βορυσθένους σταδίων τρισχιλίων ὀκτακοσίων, πλάτος δὲ δισχιλίων· ἐν τούτῳ δ' ἡ Λευκὴ νῆσος ἐστί· τὸ δ' ἑῶον ἐστὶ παράμηκες, εἰς στενὸν τελευτῶν μυχὸν, τὸν κατὰ Διοσκουριάδα, ἐπὶ πεντακισχιλίους ἢ μικρῷ πλείους σταδίους. τὸ δὲ πλάτος περὶ τρισχιλίους· ἡ δὲ περίμετρος τοῦ σύμπαντος πελάγους ἐστὶ δισμυρίων που καὶ πεντακισχιλίων σταδίων. Εἰκάζουσι δέ τινες τὸ σχῆμα τῆς περιμέτρου ταύτης ἐντεταμένῳ Σκυθικῷ τόξῳ· τὴν μὲν νευρὰν ἐξομοιοῦντες τοῖς δεξιοῖς καλουμένοις μέρεσι τοῦ Πόντου. Ταῦτα δ' ἐστὶν ὁ παράπλους ὁ ἀπὸ τοῦ στόματος

q) συνάγουσαι — ποιοῦσαι] ita optime G. Pletho et Fragm. Medic. vulgo συναγούσῃ — ποιούσῃ.

toria, alterum ab Europa et septentrionalibus locis, alterum huic oppositum ab Asia, quae in arctum contrahunt mare in medio situm, inque duo magna maria totum dividunt. Promontorio quod ab Europa procurrit, nomen est Criumetopon, quod ab Asia, Carambis: distant inter se ad CIƆ CIƆ IƆ stadia. Porro pelagus Euxini maris quod est adversus occasum, id in longum porrigitur a Byzantio usque ad ostia Borysthenis ad stadia CIƆ CIƆ CIƆ IƆCCC, latitudine CIƆ CIƆ. In hoc est Leuce insula. At orientale oblongum est, et in arctum finitur recessum apud Dioscuriadem, porrectum ad IƆƆ, aut paulo amplius stadia, latitudine CIƆ CIƆ CIƆ. Totius Ponti ambitus est circiter XXV millia stadiorum. Comparant quidam huius ambitus figuram Scythico arcui intento, ita ut nervus referat dextram partem Ponti, qua a faucibus navigatur usque ad

τος μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ Διοσκουριάδα. πλὴν γὰρ τῆς Καράμβιος, ἥ γε πᾶσα ἄλλη ἠιὼν μικρὰς ἔχει εἰσοχάς τε καὶ ἐξοχάς, ὥστ' εὐθείᾳ ἐοικέναι· τὴν δὲ λοιπὴν τῷ κέρατι τοῦ τόξου διττὴν ἔχοντι τὴν ἐπιστροφήν· τὴν μὲν ἄνω περιφερεστέραν, τὴν δὲ κάτω εὐθυτέραν· οὕτω δὴ κἀκείνην ἀπεργάζεσθαι δύο κόλπους, ὧν ὁ ἑσπέριος πολὺ θατέρου περιφερέστερός ἐστιν.

Ὑπέρκειται δὲ τοῦ ἑωθινοῦ κόλπου πρὸς ἄρκτον ἡ Μαιῶτις λίμνη, τὴν περίμετρον ἔχουσα ἐνακισχιλίων σταδίων, ἢ καὶ μικρῷ πλειόνων· ἐκδίδωσι δ' αὕτη μὲν εἰς Πόντον κατὰ τὸν Κιμμερικὸν καλούμενον Βόσπορον· οὗτος δὲ κατὰ τὸ Θρᾴκιον εἰς τὴν Προποντίδα (τὸ γὰρ Βυζαντιακὸν στόμα οὕτω καλοῦσι Θρᾴκιον Βόσπορον) ὃ τετραστάδιόν ἐστιν. Ἡ δὲ Προποντὶς χιλίων καὶ πεντακοσίων λέγεται τὸ μῆκος σταδίων τὸ ἀπὸ τῆς Τρῳάδος ἐπὶ τὸ Βυζάντιον· πάρισον δέ πως ἐστὶ καὶ τὸ πλάτος. Ἐνταῦθα δ' ἡ τῶν Κυζικηνῶν ἵδρυται νῆσος καὶ τὰ περὶ αὐτὴν νησία· τοιαύτη μὲν ἡ πρὸς ἄρκτον τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀνάχυσις καὶ τοσαύτη.

Πάλιν

ad intimum ſinum apud Dioſcuriadem: nam excepto Carambi, totum reliquum littus exiguos habet proceſſus et receſſus, ita ut rectae lineae non ſit abſimilis. Alteram partem cornui conferunt, quod habeat duplicem flexum, ſuperiorem magis rotundum, inferiorem magis rectum: ita et illam Ponti partem duos ſinus efficere, quorum occiduus multo eſt quam alter rotundior.

Supra ſinum Ponti orientalem eſt palus Maeotis, ambitu ſtadiorum IX CIↃ, aut paulo plurium. Ea palus in Pontum effluit ad boſporum ſeu fretum Cimmerium: Pontus in Propontidem ad Thracium boſporum: nam fauces ad Byzantium hoc nomine afficiuntur, cuius eſt latitudo IV ſtadia. Propontidis a Troade ad Byzantium longitudo fertur CIↃ IↃ ſtadia, latitudine prope aequali. Ibi Cyzici inſula ſita eſt, et aliae circa eam parvae inſulae. Atque talis ac tanta eſt Aegaei maris verſus ſeptentrionem effuſio.

Alia

Πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ῥοδίας, ἡ τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ποιοῦσα, καὶ τὸ Παμφύλιον, καὶ τὸ Ἰσσικὸν, ἐπὶ μὲν τῆς ἕω καὶ τῆς Κιλικίας κατὰ ἴσον ἐκτείνεται μέχρι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων, παρά τε Λυκίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ τὴν Κιλίκων παραλίαν πᾶσαν. Ἐντεῦθεν δὲ Συρία τὲ καὶ Φοινίκη καὶ Αἴγυπτος ἐγκυκλοῖ πρὸς νότον τὴν θάλατταν καὶ πρὸς δύσιν, ἕως Ἀλεξανδρείας. Ἐν δὲ τῷ Ἰσσικῷ κόλπῳ καὶ τῷ Παμφυλίῳ κεῖσθαι συμβαίνει τὴν Κύπρον, συνάπτουσαν τῷ Αἰγυπτίῳ πελάγει. Ἔστι δ' ἀπὸ Ῥόδου δίαρμα εἰς Ἀλεξάνδρειαν [r] βορέᾳ τετρακισχιλίων που σταδίων, ὁ δὲ περίπλους διπλάσιος. Ὁ δὲ Ἐρατοσθένης ταύτην μὲν τῶν ναυτικῶν εἶναί φησι τὴν ὑπόληψιν, περὶ τοῦ διάρματος τοῦ πελάγους, τῶν μὲν οὕτω λεγόντων, τῶν δὲ καὶ πεντακισχιλίους οὐκ ὀκνούντων εἰπεῖν. αὐτὸς δὲ διὰ τῶν σκιοθηρικῶν γνωμόνων ἀνευρεῖν τρισχιλίους ἑπτακοσίους πεντήκοντα. pag. 126. Τούτου δὴ τοῦ πελάγους τὸ πρὸς τῇ Κιλικίᾳ καὶ Παμφυλίᾳ, καὶ τοῦ Ποντικοῦ τὰ καλούμενα δεξιὰ μέρη καὶ ἡ

r) βορέᾳ] ita optime legit Casaub. pro βορεία vulg.

Alia rursum a Rhodo maris effusio mare efficit Aegyptum, Pamphylium, et Issicum: ea protenditur versus orientem et Ciliciam aequaliter usque ad IↃↃ stadia, pone Lyciam et Pamphyliam, et oram Ciliciae maritimam totam: inde Syria, Phoenice et Aegyptus mare versus meridiem et occasum includunt, usque ad Alexandriam. In sinu Issico et Pamphylio sita est Cyprus, contigua mari Aegyptio. A Rhodo Alexandriam usque favente Borea traiectus est IV CIↃ stadiorum, circumnavigatio dupla. Eratosthenes ait nautarum esse hanc opinionem, et quosdam alti maris istius traiectui dictam assignare quantitatem, alios non vereri IↃↃ tribuere, se sciothericis gnomonibus usum observasse III CIↃ IↃCCL. Enimvero huius pelagi pars quae est ad Ciliciam et Pamphyliam, tum Ponti Euxini pars dextra, et Propontis

ἡ Προποντὶς, καὶ ἡ ἐφεξῆς παραλία μέχρι Παμφυλίας, ποιεῖ τινα χεῤῥόνησον μεγάλην, καὶ μέγαν ταύτης ἰσθμὸν, τὸν ἀπὸ τῆς πρὸς Ταρσῷ θαλάττης, ἐπὶ πόλιν Ἀμισὸν, καὶ τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον τὴν Θεμίσκυραν. Ἡ γὰρ ἐντὸς τῆς γραμμῆς ταύτης χώρα μέχρι Καρίας καὶ Ἰωνίας, καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος [s] νεμομένων ἐθνῶν, περίκλυστος ἅπασά ἐστιν ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν ἑκατέρωθεν λεχθέντων τῆς θαλάττης μερῶν· καὶ δὴ καὶ καλοῦμεν Ἀσίαν ταύτην ἰδίως καὶ ὁμωνύμως τῇ ὅλῃ.

Συλλήβδην δὲ εἰπεῖν, τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης νοτιώτατον μέν ἐστι σημεῖον, ὁ τῆς μεγάλης Σύρτεως μυχὸς, [t] καὶ μετὰ τοῦτον ἡ κατὰ Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρεια, καὶ τοῦ Νείλου προχοαὶ, βορειότατον δὲ τὸ τοῦ Βορυσθένους στόμα· εἰ δὲ καὶ τὴν Μαιῶτιν προστιθείη τις

s) νεμομένων] ita Codd. Casaub. et omnes a me inspecti. vulgo γενομένων. t) καὶ μετὰ τοῦτον — τὸ τοῦ Τανάϊδος] ita emendavi locum in edit. et msstis male affectum ex Vat. B. et G. Plethone, e quo Tyrwhitt. emendationem quam proposuit l. c. quoque hausisse videtur. Vulgo καὶ κατὰ τοῦτον — βορειότατον δὲ τὸ τοῦ Βορυσθένους· εἰ δὲ καὶ τὴν Μαιῶτιν προσθείη τις τῷ πελάγει (καὶ γάρ ἐστιν ὡς μέρος τι τοῦ Τανάϊδος).

pontis, atque ora deinde ad Pamphyliam usque maritima, magnam quandam includunt peninsulam, magnumque eius isthmum a mari quod ad Tarsum est usque ad Amisum urbem, et Themisciram Amazonum campum. Quidquid enim inter hanc lineam est regionis, usque ad Cariam et Ioniam et gentes intra Halyn incolentes, id omne circumdatur Aegaeo mari, et utrinque dictis maris partibus: et quidem hanc regionem toti cognominem facimus, Asiamque appellamus.

Ut autem in summa loquar, maris nostri maxime australinum punctum est, intimum Syrtis magnae, et post hunc Alexandria Aegypti, ac ostia Nili: maxime septentrionale, ostia Borysthenis, si quis autem velit Maeotidem mari attri-

τις τῷ πελάγει (καὶ γάρ ἐστιν ὡς ἂν μέρος τι) τὸ τοῦ Ταναΐδος· δυσμικώτατον δὲ ὁ κατὰ τὰς στήλας πορθμὸς, ἑωθινώτατον δ' ὁ λεχθεὶς μυχὸς κατὰ τὴν Διοσκουριάδα. Ἐρατοσθένης δ' οὐκ εὖ τὸν Ἰσσικὸν κόλπον φησίν. Ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἵδρυται, ἐφ' οὗπερ ἥ τε Ἀμισὸς καὶ Θεμίσκυρα. Εἰ δὲ βούλει, πρόσλαβε καὶ τὴν Σιδηνὴν μέχρι Φαρνακίας. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν μερῶν πρὸς ἕω πλοῦς ἐστι πλειόνων ἢ τρισχιλίων που σταδίων εἰς Διοσκουριάδα, ὡς ἔσται μᾶλλον ἐκ τῆς ἐν μέρει περιοδίας φανερόν. Ἡ μὲν δὴ καθ' ἡμᾶς θάλαττα τοιαύτη τις.

Ὑπογραπτέον δὲ καὶ τὰς περιεχούσας αὐτὴν γᾶς, ἀρχὴν λαβοῦσιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν, ἀφ' ὧνπερ καὶ τὴν θάλατταν ὑπεγράψαμεν. Εἰσπλέουσι τοίνυν τὸν κατὰ στήλας πορθμὸν, ἐν δεξιᾷ μέν ἐστιν ἡ Λιβύη μέχρι τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως· ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἀντίπορθμος ἡ Εὐρώπη μέχρι τοῦ Ταναΐδος· τελευτῶσι δ' ἀμφότεραι περὶ τὴν Ἀσίαν. Ἀρκτέον δ' ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, ὅτι πολυσχήμων τε καὶ πρὸς ἀρετὴν ἀνδρῶν εὐφυε-

attribuere (cuius pars quodammodo dici poteſt) oſtia Tanaidis: maxime occiduum, eſt fretum ad Columnas: maxime orientale, intimus ad Dioscuriadem ſinus. Eratoſthenes hoc perperam Iſſico ſinui tribuit, cum is in eodem ſit cum Amiſo et Themiſcyra meridiano. Iis, ſi lubet, adiungere licet Sidenam quoque usque ad Pharnaciam: atqui ab iis partibus verſus ortum usque ad Dioscuriadem amplius tribus ſtadiorum millibus eſt navigatio, quod planius fiet, cum ſingula deſcribemus. Noſtri ergo maris haec eſt forma.

Terrae iam nunc etiam deſcribendae ſunt, quibus illud continetur, initio ſumto ab iis ipſis partibus, quibus mare deſcripſimus. Ingreſſis ergo fretum apud columnas, ad dextram Africa eſt usque ad Nili fluxum, ad ſiniſtram ab altera freti parte Europa usque ad Tanain, quarum utraque deſinit ad Aſiam. Incipiendum autem eſt ab Europa, cuius et forma multiplex eſt, et ipſa virorum virtute

εὐφυεστάτη, καὶ πολιτῶν, καὶ ταῖς ἄλλαις πλεῖστον μεταδεδωκυῖα τῶν οἰκείων ἀγαθῶν· ἐπειδὴ σύμπασα οἰκήσιμός ἐστι πλὴν ὀλίγης τῆς ἀοικήτου διὰ ψύχος. Αὕτη δ' ὁμορεῖ τοῖς Ἁμαξικοῖς τοῖς περὶ τὸν Τάναϊν, καὶ τὴν Μαιῶτιν, καὶ τὸν Βορυσθένη. Τῆς δ' οἰκησίμου, τὸ μὲν δυσχείμερον, καὶ τὸ ὀρεινὸν, μοχθηρῶς οἰκεῖται τῇ φύσει· ἐπιμελητὰς δὲ λαβόντα ἀγαθοὺς καὶ τὰ φαύλως οἰκούμενα καὶ λῃστρικῶς, ἡμεροῦται. καθάπερ οἱ Ἕλληνες ὄρη καὶ πέτρας κατέχοντες, pag. 127. ᾤκουν καλῶς διὰ πρόνοιαν, τὴν περὶ τὰ πολιτικὰ, καὶ τὰς τέχνας, καὶ τὴν ἄλλην σύνεσιν τὴν περὶ βίον. Ῥωμαῖοί τε πολλὰ ἔθνη παραλαβόντες, [u] καὶ ἃ τὴν φύσιν ἀνήμερα διὰ τοὺς τόπους ἢ τραχεῖς ὄντας, ἢ ἀλιμένους ἢ ψυχροὺς, ἢ ἀπ' ἄλλης αἰτίας δυσοικήτους πολλοῖς, τούς τε ἀνεπιπλέκτους ἀλλήλοις ἐπέπλεξαν, καὶ τοὺς ἀγριωτέρους πολιτικῶς ζῆν ἐδίδαξαν. Ὅσον δ' ἐστὶν αὐτῆς ἐν ὁμαλῷ καὶ εὐκράτῳ, τὴν φύσιν ἔχει συνερ-

u) καὶ ἃ] Tyrwhitt. l. c. p. 10. κατά.

tute praeditorum ac civium feracissima, et reliquas partes plurimis suorum bonis impertiit. Tota enim habitationi apta est, dempta exigua portione quae ob frigus incoli non potest, contermina Hamaxicis ad Tanain, Maeotidem et Borysthenem incolentibus. Habitatae autem partes algidae et montosae, quanquam ob naturam loci aegre coluntur: tamen curatores nactae bonos, ea etiam mansuescunt, quae male prius et a latronibus colebantur. Ita sane Graeci cum montes ac saxa insedissent, commode habitaverunt propter prudentiam rerum civilium, artes, et eorum quae ad vitam degendam requiruntur peritiam. Et Romani multas gentes in potestatem redactas feras ob locorum naturam, quod vel aspera essent, vel portubus carerent, aut ob frigus aliisve de caussis habitando incommodas, commerciis ante ignotis docuerunt uti, et de feris civilem vitam agentes redegerunt. Quae vero partes in aequabili et temperato sunt situ, iis ipsa natu-

συνεργὸν πρὸς ταῦτα. Ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐν τῇ εὐδαίμονι χώρα πᾶν ἐστὶν εἰρηνικὸν, τὸ δ' ἐν τῇ λυπρᾷ μάχιμον καὶ ἀνδρικὸν· καὶ δέχεταί τινας παρ' ἀλλήλων εὐεργεσίας τὰ γένη ταῦτα. τὰ μὲν γὰρ ἐπικουρεῖ τοῖς ὅπλοις, τὰ δὲ καρποῖς καὶ τέχναις καὶ ἠθοποιΐαις. Φανεραὶ δὲ καὶ ἐξ ἀλλήλων βλάβαι, μὴ ἐπικουρούντων· ἔχει δέ τι πλεονέκτημα ἡ βία τῶν τὰ ὅπλα ἐχόντων, πλὴν εἰ τῷ πλήθει [x] κρατεῖτο. Ὑπάρχει δή τι καὶ πρὸς τοῦτο εὐφυὲς τῇ ἠπείρῳ ταύτῃ· ὅλη γὰρ διαπεποίκιλται πεδίοις τε καὶ ὄρεσιν, ὥστε πανταχοῦ [y] καὶ τὸ γεωργικόν τε καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ μάχιμον παρακεῖσθαι· πλέον δ' εἶναι θάτερον, τὸ τῆς εἰρήνης οἰκεῖον· [z] ὥστε καὶ ἐπικρατεῖ τοῦτο, προσλαμβανόντων καὶ τῶν ἡγεμόνων, Ἑλλήνων μὲν πρότερον, Μακεδόνων δὲ καὶ Ῥωμαίων ὕστερον. Διὰ τοῦτο δὲ

x) κρατεῖτο] κρατοῖτο Fragm. Medic. y) καὶ τὸ γεωργικόν τε [καὶ τὸ γεωγραφικὸν] Sic editi. Voces uncis inclusas delevi auctoritate Mss. Reg. Vat. A. B. Stroz. Venet. Plethon. Interpr. pr. z) ὥστε καὶ ἐπικρατεῖ] ita scripsi cum Vat. A. B. Fragm. Medic. G. Plethon. vulgo ὥστε ὄντων ἐπ. Casaub. coni. ὥστε εἰκότως, et Abr. Gronov. ὥστ' ὄντως.

natura opitulatur ad commode vivendum. Iam cum quae gentes vivunt in regione felici, eae pacis sint studiosae, quae autem incolunt loca sterilia aut incommoda, pugnaces sint ac fortes: fit ut mutua utrinque beneficia accipiantur, dum hi arma ad defendendum accommodant, illi terrae fructibus, artibus, et morum institutione hos iuvant: quemadmodum et manifesta utrinque sunt damna, cum altera pars alteri non fert opem: arma tamen habentium est aliquanto melior conditio, si non vincantur numero. Atque ad haec natura Europae suam habet opportunitatem. Tota enim montibus et campis varie distincta est, ut ubique et agricolae et civilis vitae et belli studiosi iuxta se ponantur; maior tamen sit numerus pacem colentium: quod vitae genus obtinet, maxime industria ducum, primo Graecorum, deinde etiam Macedonum et Romanorum. Itaque

δὲ καὶ πρὸς εἰρήνην καὶ πρὸς πόλεμον αὐταρκεστάτη ἐστί· καὶ γὰρ τὸ μάχιμον πλῆθος ἄφθονον ἔχει, καὶ τὸ ἐργαζόμενον τὴν γῆν, καὶ τὸ τὰς πόλεις συνέχον. Διαφέρει δὲ καὶ ταύτῃ, διότι τοὺς καρποὺς ἐκφέρει τοὺς ἀρίστους, καὶ τοὺς ἀναγκαίους τῷ βίῳ, καὶ μέταλλα ὅσα χρήσιμα· [a] θυώματα δὲ καὶ λίθους πολυτελεῖς ἔξωθεν μέτεισιν· ὧν τοῖς σπανιζομένοις οὐδὲν χείρων ὁ βίος ἐστὶν, ἢ τοῖς εὐπορουμένοις. Ὡς δ' αὔτως βοσκημάτων μὲν [b] πολλῶν ἀφθονίαν παρέχει, θηρίων δὲ σπάνιν. Τοιαύτη μὲν ἡ ἤπειρος αὕτη καθόλου τὴν φύσιν ἐστί.

Κατὰ μέρος δ' ἐστὶ πρώτη πασῶν [c] ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἡ Ἰβηρία, βύρσῃ βοείᾳ παραπλησία· τῶν ὡς ἂν [d] τραχηλιαίων μερῶν ὑπερπιπτόντων εἰς τὴν συνεχῆ Κελτικήν. ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ πρὸς ἕω· καὶ τούτοις ἐναποτέμνεται τὸ πλευρὸν ὄρος ἡ καλουμένη Πυρήνη.

a) θυώματα] ita omnes Codd. vulgo θυμιάματα. b) πολλῶν] deest in Vat. A. B. c) ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἡ Ἰβ.] ἀπὸ τῆς ἑσπ. καὶ τῶν στηλῶν ἡ Ἰβ. sic Fragm. Vatic. d) τραχηλιαίων] Mss. Casaub. τραχηλιμαίων.

que Europa et ad pacem et ad bellum abunde sibi ipsa sufficit. Habet enim copiam magnam et pugnacium, et terram colentium, et urbes conservantium. Eo quoque excellit, quod optimos fert fructus ad vitae necessitatem pertinentes, et metalla quaecunque usui sunt. Odoratas autem res et lapides pretiosos extrinsecus important, quibus qui carent, nihilo deterius vivunt iis qui possident. Accedit, quod pecoris abundans, feras damnosas paucas alit. Haec ergo est in universum huius continentis natura.

Ut autem partes eius exponam, prima ab occasu est Hispania, tergori bovis adsimilis, cuius partes ad collum pertinentes in continentem eius Galliam porriguntur, partes nimirum orientem spectantes, quod latus adscinditur monte Pyrene.

[e] Ἡδ' ἄλλη πᾶσα ἐστὶ περίρρυτος τῇ θαλάττῃ· τὸ μὲν νότιον τῇ καθ' ἡμᾶς μέχρι στηλῶν· τὰ δὲ λοιπὰ
pag. 128. τῇ Ἀτλαντικῇ μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης. μῆκος δὲ τῆς χώρας ταύτης ἐστὶ περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους τὸ μέγιστον· πεντακισχιλίους δὲ πλάτος. Μετὰ δὲ ταύτην ἐστὶν ἡ Κελτικὴ πρὸς ἕω μέχρι ποταμοῦ Ῥήνου, τὸ μὲν βόρειον πλευρὸν τῷ Βρεττανικῷ κλυζομένη πορθμῷ παντί· ἀντιπαρήκει γὰρ αὐτῇ παράλληλος ἡ νῆσος αὕτη, πᾶσα πάσῃ, μῆκος ὅσον πεντακισχιλίους ἐπέχουσα· τὸ δ' ἑωθινὸν τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ περιγραφομένη, παράλληλον ἔχοντι τὸ ῥεῦμα τῇ Πυρήνῃ· τὸ δὲ νότιον ταῖς μὲν Ἄλπεσι τὸ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, τὸ δ' αὐτῇ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ· καθ' ὃ χωρίον ὁ καλούμενος Γαλατικὸς κόλπος ἀναχεῖται, καὶ ἐν αὐτῷ Μασσαλία τε καὶ Νάρβων ἵδρυνται πόλεις ἐπιφανέσταται. Ἀντίκειται δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ κατ' ἀποστροφὴν ἕτερος κόλπος ὁμώνυμος αὐτῷ, καλούμενος Γαλατικὸς βλέπων πρὸς τὰς ἄρκτους καὶ τὴν

Βρετ-

e) Ἡδ' ἄλλη πᾶσα] ita optime legitur in Vat. A. B. Stroz. G. Pleth. vulgo αὕτη δ' ἐστί.

Ipſa hoc demto tota mari alluitur, partes auſtrinae noſtro, usque ad columnas: reliquae mari Atlantico usque ad ſeptentrionales Pyrenae extremitates. Longitudo maxima eſt ſtadiorum circiter IↃↃ CIↃ: latitudo IↃↃ. Proxime inſequitur Gallia verſus ortum usque ad Rhenum fluvium, cuius latus ſeptentrionale Britannico freto totum alluitur. Inſula enim Britannia iuxta Galliam aequalibus ſpatiis tota totam exaequans porrigitur, longitudine ſtadiorum circiter IↃↃ. Latus orientale Rhenus deſcribit, parallelam lineam reſpectu Pyrenes ſuo fluxu ducens: meridionale partim Alpes poſt Rhenum ſitae includunt, partim mare noſtrum, quo loco Gallicus ſinus infunditur, in quo ſitae ſunt duae illuſtriſſimae urbes Maſſilia et Narbo. Huic ſinui ex adverſo alius eodem nomine ſinus opponitur, ſeptentrionem verſus et Britanniam:

Βρεττανικήν· ἐνταῦθα δὲ καὶ στενώτατον λαμβάνει τὸ πλάτος ἡ Κελτική· συνάγεται γὰρ εἰς ἰσθμὸν, ἐλαττόνων μὲν ἢ τρισχιλίων σταδίων, πλειόνων δ' ἢ δισχιλίων. μεταξὺ δ' ἐστὶ ῥάχις ὀρεινὴ πρὸς ὀρθὰς τῇ Πυρήνῃ, τὸ καλούμενον Κέμμενον ὄρος· τελευτᾷ δὲ τοῦτο εἰς μεσαίτατα τὰ τῶν Κελτῶν πεδία. Τῶν δὲ Ἄλπεων ἅ ἐστιν ὄρη σφόδρα ὑψηλὰ, περιφερῆ ποιούντων γραμμὴν, τὸ μὲν κυρτὸν ἔστραπται πρὸς τὰ λεχθέντα τῶν Κελτῶν πεδία καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος· τὸ δὲ κοῖλον πρὸς τὴν Λιγυστικὴν καὶ τὴν Ἰταλίαν. ἔθνη δὲ κατέχει πολλὰ τὸ ὄρος τοῦτο Κελτικὰ, πλὴν τῶν Λιγύων· οὗτοι δ' ἑτεροεθνεῖς μέν εἰσι, παραπλήσιοι δὲ τοῖς βίοις· νέμονται δὲ μέρος τῶν Ἄλπεων τὸ συνάπτον τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι· μέρος δὲ καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν κατέχουσι. Ταῦτα δ' ἐστὶν ὀρεινὴ ῥάχις διὰ τοῦ μήκους ὅλου τῆς Ἰταλίας διαπεφυκυῖα ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν, τελευτῶσα δ' ἐπὶ τὸν Σικελικὸν πορθμόν. Τῆς δ' Ἰταλίας ἐστὶ τὰ μὲν πρῶτα μέρη, τὰ ὑποπίπτοντα ταῖς Ἄλπεσι πεδία,

 μέχρι

niam: atque ibi anguſtiſſima eſt Gallia, et in iſthmum conſtricta, qui latior duobus ſtadiorum millibus, tribus eſt minor: in medio eſt dorſum montoſum ad rectos angulos Pyrenae adiacens, quod vocatur mons Cemmenus, deſinitque in medioximos Celtarum campos. Alpibus proinde, qui ſunt celſiſſimi montes, circumvexam lineam facientibus, curva eius pars dictis Celtarum campis et Cemmeno monti obvertitur, cavum Liguriae et Italiae. Montes illi multas Gallicas gentes continent, demtis Liguribus. Hi quanquam alius ſunt nationis, vitae tamen utuntur eadem ratione: incolunt partem Alpium Apenninis montibus contiguam, partemque aliquam horum montium obtinent. Apenninus montoſum eſt dorſum per Italiam quam ea longa eſt a ſeptentrione verſus meridiem porrectum, et in Siculum deſinens fretum. Primae partes Italiae ſunt planities ſub Alpibus ſita, et ad inti-

μέχρι τῦ μυχῦ τῦ Ἀδρίυ, καὶ τῶν πλησίον τόπων· τὰ δ' ἑξῆς, ἄκρα ϛενὴ καὶ μακρὰ χεῤῥονησιάζυσα· δι' ἧς, ὡς εἶπον, ἐπὶ μῆκος τέταται τὸ Ἀπέννινον ὄρος, ὅσον [f] ἑπτακισχιλίων, πλάτος δ' ἀνώμαλον. Ποιεῖ δὲ τὴν Ἰταλίαν χεῤῥόνησον, τότε Τυῤῥηνικὸν πέλαγος ἀρξάμενον ἀπὸ τῦ Λιγυϛικῦ, καὶ τὸ Αὐσόνειον, καὶ ὁ Ἀδρίας. Μετὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Κελτικὴν, τὰ πρὸς ἕω λοιπά ἐϛι τῆς Εὐρώπης, ἃ δίχα τέμνεται τῷ Ἴϛρῳ ποταμῷ. Φέρεται δ' ὗτος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον, ἐν ἀριϛερᾷ λιπὼν τήν τε Γερμανίαν ὅλην ἀρξαμένην ἀπὸ τῦ Ῥήνυ, καὶ τὸ Γετικὸν πᾶν, καὶ τὸ τῶν Τυριγετῶν, καὶ Βαϛαρνῶν, καὶ Σαυροματῶν, μέχρι Ταναΐδος ποταμῦ καὶ τῆς Μαιώτιδος [g] λίμνης· ἐν δεξιᾷ δὲ τήν τε Θρᾴκην ἅπασαν καὶ τὴν Ἰλλυρίδα [h] καὶ Μακεδονίαν· λοιπὴν
pag. 129. δὲ καὶ τελευταίαν τὴν Ἑλλάδα. Πρόκεινται δὲ νῆσοι τῆς Εὐρώπης, ἃς ἔφαμεν ἔξω μὲν ϛηλῶν Γάδειρά τε καὶ

f) ἑπτακισχιλίων ϛαδίων. sic Pleth. g) λίμνης] deest ap. eundem. h) κα̣ὶ Μακεδονίαν] desunt in Fragm. Vatic.

intimum Adriae recessum vicinaque loca pertingens. Reliquum Italiae, arctum est et longum quasi promontorium peninsulae forma, per quod (ut dixi) Apenninus in longum producitur, ad stadia ↀↀↀ CIↃ CIↃ, latitudine inaequali. Italiam in peninsulam redigunt mare Tyrrhenum a Ligustico incipiens, et mare Ausonium, et Adria. Post Italiam et Galliam reliquae sunt partes Europae orienti obversae, quas medias secat Ister fluvius. Is ab Occasu ortum versus, in Euxinum labens mare, ad laevam relinquit Germaniam totam a Rheno orsam, Geticumque totum tractum, et Tyrigetas, Bastarnas, Sauromatas, usque ad Tanain amnem et paludem Maeotidem: ad dextram vero universam Thraciam, Illyricumque, Macedoniam, et ipsam reliquam Graeciam. Ante Europam sitae sunt insulae quas diximus; et quidem extra columnas sunt Gades,

καὶ Καττιτερίδες, καὶ Βρεττανικαί· ἐντὸς δὲ στηλῶν, αἵτε Γυμνησίαι καὶ ἄλλα νησίδια Φοινίκων, καὶ τὰ τῶν Μασσαλιωτῶν καὶ Λιγύων· καὶ αἱ πρὸ τῆς Ἰταλίας μέχρι τῶν Αἰόλου νήσων, καὶ τῆς Σικελίας· ὅσαι τὲ περὶ τὴν Ἠπειρῶτιν καὶ Ἑλλάδα καὶ μέχρι Μακεδονίας καὶ τῆς Θρακίας χερρονήσου.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Τανάιδος καὶ τῆς Μαιώτιδος τῆς Ἀσίας ἐστὶν ἤδη τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου συνεχῆ· τούτοις δ' ἑξῆς τὰ ἐκτός. Διαιρουμένης γὰρ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ταύρου δίχα, διατείνοντος ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Παμφυλίας ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλατταν κατ' Ἰνδοὺς καὶ τοὺς ταύτῃ Σκύθας, τὸ μὲν πρὸς ἄρκτους νενευκὸς [i] τῆς ἠπείρου μέρος, καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες ἐντὸς τοῦ Ταύρου, τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν ἐκτός. Τὰ δὲ συνεχῆ τῇ Μαιώτιδι καὶ τῷ Τανάϊδι μέρη, [k] τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου ἐστί. Τούτων δὲ τὰ πρῶτα μέρη τὰ μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάττης ἐστὶ, καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τῇ

i) τῆς ἠπείρου μέρος] τῆς ἠπ. ταύτης μέρος. Vat. A. B.
k) τὰ ἐντὸς] Sic legendum est cum Cod. G. Pleth. et Fragm. Vat. vulgo perperam τὰ ἐκτός.

Gades, Cassiterides, et Britannicae: intra autem Gymnesiae, et aliae exiguae Phoenicum, tum Massiliensium, Ligurum, et quae sunt ante Italiam usque ad Aeoli insulas et Siciliam, circaque Epirum et Graeciam usque ad Macedoniam et Thraciam Cherronesum.

A Tanaide porro et Maeotide palude continenter iam partes Asiae subsequuntur, quae intra Taurum dicuntur, ac deinceps quae extra. Cum enim in duas partes Asia dividatur a Tauro monte, qui a Pamphyliae extremis usque ad orientale mare pertinet apud Indos et Scythas ibi degentes, partes eas quae ad septentrionem vergunt, Graeci intra Taurum vocant, quae ad meridiem, extra. Contiguae Maeotidi et Tanaidi partes intra Taurum sunt. Harum prima est ea regio, quae inter Caspium iacet mare et Euxinum pontum, ab una

μὲν ἐπὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὸν Ὠκεανὸν τελευτῶντα τόν τε ἔξω καὶ τὸν ἐπὶ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, τῇ δ' ἐπὶ τὸν ἰσθμὸν, καθ' ὃ ἐγγυτάτω ἐστὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Πόντου, ἐπὶ τὴν Κασπίαν. Ἔπειτα τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου [l] τὰ ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας μέχρι πρὸς τὴν κατὰ Ἰνδοὺς καὶ Σκύθας τοὺς πρὸς τὴν αὐτὴν θάλατταν καὶ τὸ Ἰμαῖον ὄρος. Ταῦτα δ' ἔχουσι, τὰ μὲν οἱ Μαιῶται, Σαυρομάται, καὶ [m] οἱ μεταξὺ τῆς Ὑρκανίας καὶ τοῦ Πόντου, μέχρι τοῦ Καυκάσου, καὶ Ἰβήρων καὶ Ἀλβανῶν, Σαυρομάται, καὶ Σκύθαι, καὶ Ἀχαιοὶ, καὶ Ζύγοι, καὶ Ἡνίοχοι. τὰ δ' ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, Σκύθαι καὶ Ὑρκανοὶ καὶ Παρθυαῖοι καὶ Βάκτριοι καὶ Σογδιανοὶ, καὶ τἄλλα τὰ ὑπερκείμενα μέρη τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἄρκτον. πρὸς νότον δὲ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης ἐκ μέρους, καὶ τοῦ ἰσθμοῦ παντὸς μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ Πόντου, τῆς τε Ἀρμενίας ἡ πλείστη κεῖται, καὶ Κολχὶς, καὶ Καππαδοκία ξύμπασα μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου-

l) τὰ ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας] τὰ ὑ. τ. Κασπίας Vat. A. B. Gem. Pletho. m) οἱ μεταξὺ τῆς Ὑρκανίας] οἱ μ. τῆς τε Κασπίας. Vat. A. B. Gem. Pleth.

parte ad Tanain terminata et oceanum externum et eum qui eſt ſupra Hyrcanum mare, ab altera ad iſthmum, qua iter eſt breviſſimum ab intimo Ponti ad Caspium mare. Deinde intra Taurum, quae ſunt ſupra Hyrcaniam usque ad Indos et Scythas ad idem mare accolentes, et montem Imaum. Haec autem tenent partim Maeotae, Sauromatae, et qui ſunt intra Hyrcanum mare et Pontum, usque ad Caucaſum, Iberos, Albanos, Sauromatae, Scythae, Achaei, Zygi, Heniochi. Supra mare autem Hyrcanum Scythae, Hyrcani, Parthyaei, Bactrii, Sogdiani, aliaeque Indorum partes verſus ſeptentrionem. Verſus meridiem autem partim ab Hyrcano mari, partim toto qui inter id et pontum iacet Euxinum iſthmo, maxima Armeniae pars ſita eſt, et Colchis, et univerſa Cappadocia usque ad Euxinum Pontum,

Πόντου καὶ τῶν [n] Τιβαρανικῶν ἐθνῶν· ἔτι δὲ ἡ ἐντὸς Ἅλυος χώρα λεγομένη, περιέχουσα πρὸς μὲν τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Προποντίδι, Παφλαγόνας τε καὶ Βιθυνοὺς καὶ Μυσοὺς, καὶ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ λεγομένην Φρυγίαν, ἧς ἐστι καὶ ἡ Τρωάς. πρὸς δὲ τῷ Αἰγαίῳ καὶ τῇ ἐφεξῆς θαλάττῃ τήν τε Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν, καὶ Καρίαν, καὶ Λυκίαν· ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τήν τε Φρυγίαν, ἧς ἐστι μέρος ἥτε τῶν Γαλλογραικῶν, pag. 132.
λεγομένη Γαλατία, [o] καὶ τὴν Ἐπίκτητον, καὶ Λυκάονας καὶ Λυδούς.

Ἐφεξῆς δὲ τοῖς ἐντὸς τοῦ Ταύρου, οἵτε τὰ ὄρη κατέχοντες Παροπαμισάδαι, καὶ τὰ Παρθυαίων τε καὶ Μήδων καὶ Ἀρμενίων καὶ Κιλίκων ἔθνη, [p] καὶ Λυκάονες καὶ Πισίδαι. Μετὰ δὲ τοὺς ὀρείους ἐστὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου. Πρώτη δ' ἐστὶ τούτων ἡ Ἰνδικὴ, ἔθνος μέγιστον τῶν πάντων καὶ εὐδαιμονέστατον, τελευτῶν

 πρός

n) Τιβαρανικῶν] malim cum Gemist. Pleth. Τιβαρηνῶν, ut Strab. L. XII, 527. ed. Cas. o) καὶ τὴν Ἐπίκτητον — Λυδούς] ita lego cum Pleth. vulgo perperam καὶ ἡ Ἐπίκτητος καὶ Λυκάονες καὶ Λυδοί. p) καὶ Λυκάονες] aut delendae sunt istae voces cum Cod. Gem. Plethonis, aut legendum καὶ Καταόνες, cf. Strab. XII. 534.

tum et Tibarenicas gentes: item regio intra Halyn quae dicitur, continens ad Pontum et Propontidem sitos Paphlagones, Bithynos, Mysos, et Phrygiam Hellesponto (ut solent vocare) imminentem, cuius est etiam Troas: ad Aegaeum autem mare, et quod deinceps est, Aeolidem, Ioniam, Cariam, Lyciam: in mediterraneis autem Phrygiam, cujus pars est Gallograecorum regio quam appellant Galatiam, et Epictetos, et Lycaones, et Lydos.

Deinceps intra Taurum sunt monticolae Paropamisadae, Parthyaei, Medi, Armenii, Cilices, Lycaones, Pisidae. Secundum montanos sunt regiones extra Taurum. Prima harum est Indica, omnium gentium maxima et felicissima, desinens ad mare orientale

πρός τε τὴν ἑῴαν θάλατταν, καὶ τὴν νοτίαν τῆς Ἀτλαντικῆς. Ἐν δὲ τῇ νοτιωτάτῃ θαλάττῃ πρόκειται τῆς Ἰνδικῆς νῆσος, οὐκ ἐλάττων τῆς Βρεττανικῆς ἡ Ταπροβάνη· μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ ἑσπέρια νεύουσιν, ἐν δεξιᾷ δ' ἔχουσι τὰ ὄρη, χώρα ἐστὶ συχνὴ, φαύλως οἰκουμένη διὰ λυπρότητα ὑπ' ἀνθρώπων τελέως βαρβάρων, οὐχ ὁμοεθνῶν, καλοῦσι δ' Ἀριανοὺς, ἀπὸ τῶν ὀρῶν διατείνοντας μέχρι Γεδρωσίας καὶ Καρμανίας. Ἑξῆς δὲ εἰσὶ πρὸς μὲν τῇ θαλάττῃ Πέρσαι καὶ Σούσιοι καὶ Βαβυλώνιοι, καθήκοντες ἐπὶ τὴν κατὰ Πέρσας θάλατταν, καὶ τὰ περιοικοῦντα τούτους ἔθνη μικρά· πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσιν [q] οἱ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι Παρθυαῖοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ τὰ τούτοις πρόσχωρα ἔθνη, καὶ ἡ Μεσοποταμία. Μετὰ δὲ τὴν Μεσοποταμίαν τὰ ἐντὸς Εὐφράτου· ταῦτα δ' ἐστὶν ἥ τε εὐδαίμων Ἀραβία πᾶσα, ἀφοριζομένη τῷ τε Ἀραβίῳ κόλπῳ παντὶ, καὶ τῷ Περσικῷ, καὶ ὅσην οἱ Σκηνῖται καὶ οἱ Φύλαρχοι κατέχουσιν, οἱ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην καθήκοντες, καὶ τὴν Συρίαν· εἶθ' οἱ πέραν τοῦ

q) οἱ ἐν τοῖς] ἢ ἐν τοῖς G. Pletho, quod valde probo.

tale, et ad auſtrinam Atlantici partem. In maxime auſtrino mari ſita eſt ante Indiam inſula Taprobana, non minor quam Britannia. Poſt Indiam verſus occaſum flectentibus, montibus ad dextram ſervatis, regio occurrit perampla, male culta ob infelicitatem ſoli ab hominibus plane barbaris et diverſarum nationum, qui Ariani dicuntur, pertinentes a montibus usque ad Gedroſiam et Carmaniam. Deinceps ſunt ad mare Perſae, Suſii, Babylonii, ad mare Perſicum pertingentes, et aliae circum hos exiguae gentes: ad montes autem ſunt Parthyaei: in ipſis montibus Medi, Armenii, et finitimae gentes, ac Meſopotamia: poſt hanc, quae intra Euphratem ſunt, nimirum Arabia felix univerſa, tota diſtincta ab aliis locis ſinu Arabico et ſinu Perſico: tum Scenitarum et Phylarchorum regio qui ad Euphratem habitant, et Syria: tum qui citra Ara-

τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τοῦ Νείλου, Αἰθίοπές τε καὶ Ἄραβες, καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς Αἰγύπτιοι, καὶ Σύροι, καὶ Κίλικες, οἵ τε ἄλλοι, καὶ οἱ Τραχιῶται λεγόμενοι, τελευταῖοι δὲ Παμφύλιοι.

Μετὰ δὲ τὴν Ἀσίαν ἐστὶν ἡ Λιβύη, συνεχὴς οὖσα τῇ τε Αἰγύπτῳ καὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ, τὴν μὲν καθ' ἡμᾶς ἠϊόνα ἐπ' εὐθείας ἔχουσα, σχεδόν τι μέχρι στηλῶν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἀρξαμένην, πλὴν τῶν Συρτέων, καὶ εἴ πού τις ἄλλη κόλπων ἐπιστροφὴ μετρία, καὶ τῶν ταύτῃ [r] ποιούντων ἀκρωτηρίων ἐξοχή. τὴν δὲ παρωκεανῖτιν ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας μέχρι τινὸς, ὡς ἂν παράλληλον οὖσαν τῇ προτέρᾳ· μετὰ δὲ ταῦτα συναγομένην ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν, εἰς ὀξεῖαν ἄκραν, μικρὸν ἔξω στηλῶν προπεπτωκυῖαν, καὶ ποιοῦσαν τραπέζιόν πως τὸ σχῆμα. Ἔστι δ' ὥσπερ οἵ τε ἄλλοι δηλοῦσι, καὶ δὴ καὶ Γναῖος Πείσων ἡγεμὼν γενόμενος τῆς χώρας διηγεῖτο ἡμῖν, ἐοικυῖα παρδάλει· κατάστικτος γάρ ἐστι ταῖς οἰκήσεσι περιεχομέναις ἐρήμῳ καὶ ἀνύδρῳ γῇ.

r) ποιούντων] Casaub. coni. ποῦ ὄντων.

Arabicum sinum ad Nilum usque habitant Aethiopes, Arabes, et post eos Aegyptii, Syri, Cilices, cum alii, tum qui Trachiotae dicuntur, ultimique Pamphylii.

Asiam subsequitur Africa contigua Aegypto et Aethiopiae, eius litus quod nobis est obversum, ab Alexandria usque ad columnas propemodum in recta linea producitur, exceptis Syrtibus, et sicubi alibi mediocres sinus sunt, et promontoria prominent. Latus autem quod ad oceanum est ab Aethiopia aliquandiu fere parallelum priori, deinde ab austrinis partibus in acutum conducitur processum paululum ultra columnas prodeuntem, quo pacto figura trapezii quodammodo efficitur. Est autem, sicut et alii docent, et Cn. Piso, qui eam rexit provinciam, nobis narravit, pardali similis, interpuncta habitationibus, quae circumdantur terra deserta et aquae inopi:

γῇ· καλῦσι δὲ τὰς τοιαύτας οἰκήσεις [s] Αὐάσεις οἱ Αἰγύπτιοι. Τοιαύτη δὲ ὖσα, ἔχει τινὰς ἄλλας διαpag. 131. φορὰς τριχῆ διαιρυμένας· τῆς μὲν γὰρ καθ' ἡμᾶς παραλίας, εὐδαίμων ἐςὶν ἡ πλείςη σφόδρα· καὶ μάλιςα ἡ Κυρηναία καὶ ἡ περὶ Καρχηδόνα, μέχρι Μαυρυσίων καὶ τῶν Ἡρακλείων ςηλῶν· οἰκεῖται δὲ μετρίως, καὶ ἡ παρωκεανῖτις· ἡ δὲ μέση φαύλως, ἡ τὸ σίλφιον φέρυσα, ἔρημος ἡ πλείςη καὶ τραχεῖα καὶ ἀμμώδης. Τὸ δ' αὐτὸ πέπονθε καὶ τῆς Ἀσίας ἡ ἐπ' εὐθείας ταύτῃ, διά τε τῆς Αἰθιοπίας διήκυσα, τῆς τε Τρωγλοδυτικῆς, καὶ τῆς Ἀραβίας, καὶ τῆς Γεδρωσίας τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων. Νέμεται δ' ἔθνη τὴν Λιβύην τὰ πλεῖςα ἄγνωςα· ὐ πολλοῖς γὰρ ἐφοδεύεσθαι συμβαίνει ςρατοπέδοις ὐδ' ἀλλοφύλοις ἀνδράσιν· οἱ δ' ἐπιχώριοι, καὶ ὀλίγοι παρ' ἡμᾶς ἀφικνῦνται οἱ πόῤῥωθεν, καὶ ὐ πιςά, ὐδὲ πάντα λέγυσιν· ὅμως δ' ὖν τὰ λεγόμενα τοιαῦτά ἐςι. Τὰς μὲν

s) Αὐάσεις] ita Reg. Vat. B. Venet. Steph. Byz. Interp. pr. vulgo Ἀνάσεις.

inopi: atque huiusmodi habitationes ab Aegyptiis vocantur Anases. Cum autem talis sit Africa, habet et alias triplices differentias. Nam quae nos respicit ora eius maritima, maxima sui parte admodum est felix, Cyrenaica praecipue et quae sunt circa Carthaginem usque ad Maurusios et Herculis columnas. Mediocriter culta est etiam oceani ora. Media autem male culta est, quae silphium producit, maiori ex parte deserta, aspera, et arenosa. Idem evenit Asiae quae cum hac in eadem est recta linea, per Aethiopiam transeunte, et Troglodyticam, et Arabiam, et Gedrosiam, et Ichthyophagos. Incolunt Lybiam gentes pleraeque ignotae. Nam neque multi eo ducti sunt exercitus, aut peregrini advenerunt: incolae autem cum pauci ad nos perveniunt, tum neque credibilia narrant, neque omnia: quae tamen ii narrant, talia sunt. Maxime versus

μὲν μεσημβρινωτάτους, Αἰθίοπας προσαγορεύουσι· τοὺς δ' ὑπὸ τούτοις τοὺς πλείστους, Γαράμαντας, καὶ [t] Φαρουσίους, καὶ Νιγρίτας· τοὺς δ' ἔτι ὑπὸ τούτοις Γαιτούλους· τοὺς δὲ τῆς θαλάττης ἐγγὺς ἢ καὶ ἁπτομένους αὐτῆς, πρὸς Αἰγύπτῳ μὲν [u] Μαρμαρύδας, μέχρι τῆς Κυρηναίας· ὑπὲρ δὲ ταύτης, καὶ τῶν Σύρτεων, Ψύλλους καὶ Νασαμῶνας, καὶ τῶν Γαιτούλων τινάς· εἶτα Σίντας, καὶ [x] Βυζακίους, μέχρι τῆς Καρχηδονίας. πολλὴ δ' ἐστὶν ἡ Καρχηδονία· συνάπτουσι δ' οἱ Νομάδες αὐτῇ· τούτων δὲ τοὺς γνωριμωτάτους, τοὺς μὲν [y] Μασσαλιεῖς, τοὺς δὲ Μασαισυλίους προσαγορεύουσιν· ὕστατοι δ' εἰσὶ Μαυρούσιοι. Πᾶσα δ' ἡ ἀπὸ Καρχηδόνος μέχρι στηλῶν, ἐστὶν εὐδαίμων· θηριοτρόφος δέ, ὥσπερ καὶ ἡ μεσόγαια πᾶσα. Οὐκ ἀπεικὸς δὲ καὶ Νομάδας λεχθῆναι τινὰς ἐξ αὐτῶν, οὐ δυναμένους γεωργεῖν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν θηρίων τὸ παλαιόν· οἱ δὲ νῦν ἅμα τῇ ἐμπειρίᾳ τῆς θήρας διαφέροντες, καὶ τῶν Ῥωμαίων

t) Φαρουσίους] Ita legendum est cum Casaub. Mss. libri omnes Ἀρουσίους. vulgo perperam Μαυρουσίους. u) Μαρμαρύδας] Reg. Μαρμαρίδας. x) Βυζακίους] Reg. Βυζαντίους. Casaub. coni. Βύζαντας. y) Μασσαλιεῖς] Casaub. coni. Μασσυλιεῖς.

versus meridiem dissitos, appellant Aethiopas: sub his plerosque Garamantas, Pharusios, Nigritas: his adhuc interiores Gaetulos: deinde vicinos aut etiam contiguos mari, ad Aegyptum quidem Marmaridas, usque ad Cyrenam: supra hos et Syrtes, Psyllos, Nasamonas, et quosdam Gaetulos, tum Sintas, et Byzacios, usque ad regionem Carthaginensem, quae ampla est, eamque Numidae attingunt: quorum celeberrimos Massilienses, alios Masaesylios appellant: ultimi autem sunt Maurusii. Omnis autem a Carthagine ad columnas usque regio est felix: feras tamen producit, ut et mediterranea omnis Africa. Neque abhorret a veri opinione Numidas quosdam ibi locorum dictos, quibus antiquitus ob bestiarum multitudinem agriculturam exercere non liceret. Nostra aetate cum incolae ibi et excellant venandi peritia, et Romani

Ῥωμαίων προσλαμβανόντων πρὸς τῦτο διὰ τὴν σπȣδὴν τὴν περὶ τὰς θηριομαχίας, ἀμφοτέρων περιγίγνονται, καὶ τῶν θηρίων καὶ τῆς γεωργίας. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἠπείρων λέγομεν.

[z] Λοιπὸν εἰπεῖν περὶ τῶν κλιμάτων, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἔχει καθολικὴν ὑποτύπωσιν, ὁρμηθεῖσιν ἐκ τῶν γραμμῶν ἐκείνων, ἃ ςοιχεῖα ἐκαλέσαμεν· λέγω δὲ τῆς τε τὸ μῆκος ἀφοριζȣσης τὸ μέγιςον, καὶ τῆς τὸ πλάτος, μάλιςα δὲ τῆς τὸ πλάτος. Τοῖς μὲν ȣ̓ν ἀςρονομικοῖς ἐπιπλέον τῦτο ποιητέον, καθάπερ Ἵππαρχος ἐποίησεν. Ἀνέγραψε γὰρ, [a] ὡς αὐτός φησι, τὰς γιγνομένας ἐν τοῖς ȣ̓ρανίοις διαφορὰς καθ' ἕκαςον τῆς γῆς τόπον, [b] τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς τεταρτημωρίῳ τεταγ-

z) Quae nunc ſequuntur usque ad finem huius libri, deſunt in utroque Vat. libro, eorumque vice in Vat. B. diſſertatio inedita geographica de ſphaerica terrae forma continetur, cuius prima verba ita ſonant: Ἡ γῆ κέντρȣ λόγον ἐπέχει πρὸς τὴν σφαῖραν τȣ̃ ςερεώματος· ȣ̓χ ὅτι πᾶσα κέντρον ἐςὶ κ. τ. λ. Idem opuſculum exſtat quoque in bibl. Laurent. ap. Bandin. in catal. N. XXIX. plut. XXVIII, ita inſcriptum: Στράβωνος περὶ μεγέθȣς καὶ σχήματος τῆς γῆς. a) ὡς αὐτός] ὡς deeſt in Stroz. Venet. b) τῶν — λέγω δὲ τὸ] Reſtitui h. l. ad ſententiam Tyrwhitt. vulgo τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τεταρτημωρίων τεταγμένων· λέγω δὲ τὸν κ. τ. λ.

Romani eos adiuvent ob ſtudium ſpectaculorum in quibus cum beſtiis pugnatur, ſit ut beſtias ſuperent, et agricultura praeſtent. Haec de continentibus habitatae terrae partibus dicta ſunto.

Supereſt ut de locorum quoque ad plagas mundi inclinationibus diſſeramus. Ea quoque univerſalem habent delineationem, ſi ordiamur ab iis lineis, quas Principia vocavimus: eam dico, quae longitudinem definit maximam, atque eam quae latitudinem, hancque adeo magis illa. In hoc quidem iis potius elaborandum eſt, qui aſtronomiam tractant, ſicut fecit Hipparchus. Conſignavit enim, ut ipſe ait, apparentiarum coeleſtium differentias in ſingulis locis terrae, conſtitutis in noſtro quadrante,

τεταγμένων· λέγω δὲ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ βορείου πόλου. Τοῖς δὲ γεωγραφοῦσιν οὔτε τῶν ἔξω τῆς Pag. 132. καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης φροντιστέον· οὔτ' [c] ἐν αὐτοῖς τοῖς τῆς οἰκουμένης μέρεσι, τὰς τοιαύτας καὶ τοσαύτας διαφορὰς παραδεκτέον τῷ πολιτικῷ· περισκελεῖς γάρ εἰσιν. ἀλλ' ἀρκεῖ τὰς σημειώδεις καὶ ἁπλουστέρας ἐκθέσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθεισῶν· ὑποθεμένοις, ὥσπερ ἐκεῖνος, εἶναι τὸ μέγεθος τῆς γῆς σταδίων εἴκοσι πέντε μυριάδων καὶ δισχιλίων· ὡς καὶ Ἐρατοσθένης ἀποδίδωσιν· οὐ μεγάλη γὰρ παρὰ τοῦτ' ἔσται διαφορὰ πρὸς τὰ φαινόμενα ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν οἰκήσεων διαστήμασιν. Εἰ δή τις εἰς τριακόσια ἑξήκοντα τμήματα τέμοι τὸν μέγιστον τῆς γῆς κύκλον, ἔσται ἑπτακοσίων σταδίων ἕκαστον τῶν τμημάτων· τούτῳ δὴ χρῆται μέτρῳ πρὸς τὰ διαστήματα ἐν τῷ λεχθέντι διὰ Μερόης μεσημβρινῷ λαμβάνεσθαι μέλλοντι. Ἐκεῖνος μὲν δὴ ἄρχεται ἀπὸ τῶν ἐν τῷ [d] μεσημβρινῷ οἰκούντων· καὶ λοιπὸν ἀεὶ δι' ἑπτακοσίων σταδίων τὰς ἐφεξῆς

c) ἐν αὐτοῖς τοῖς] τοῖς deeſt in Venet. Struz. B. d) μεσημβρινῷ] ἰσημερινῷ coni. Brequign.

te, qui videlicet eſt ab aequinoctiali ad polum ſeptentrionalem. Geographum neque horum, quae extra terram noſtram habitatam ſunt, rationem habere oportet, neque politicum tot talesque diverſitates in noſtra habitabili terra obſervare attinet: ſunt enim perplexae. Satis eſt ſuis punctis expreſſas et ſimpliciores earum quas ipſe tradidit proponere: ſumto, de ipſius quidem ſententia, quantitatem terrae continere ſtadiorum CCLII millia, ut et Eratoſthenes tradit: non magna enim ex hoc orietur apparentiarum in intervallis habitationum diverſitas. Quod ſi quis ergo maximum terrae circulum ſecet in CCCLX partes, cuivis obtingent ſegmento ſtadia ƆCC. Hac ille utitur menſura ad intervalla quae in Meroes meridiano erat ſumturus. Atque is quidem orditur ab iis qui in meridiano eo habitant, ac deinceps identidem ƆCC ſtadiis

ἐφεξῆς οἰκήσεις ἐπιὼν κατὰ τὸν λεχθέντα μεσημβρινόν, πειρᾶται λέγειν τὰ παρ' ἑκάστοις φαινόμενα· ἡμῖν δ' οὐκ ἐντεῦθεν ἀρκτέον. καὶ γὰρ εἰ καὶ οἰκήσιμα ταῦτα ἐστὶν, ὥσπερ οἴονταί τινες, ἰδία γέ τις οἰκουμένη αὕτη ἐστὶ, διὰ μέσης τῆς ἀοικήτου διὰ καῦμα στενὴ τεταμένη, οὐκ οὖσα μέρος τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης. Ὁ δὲ γεωγράφος ἐπισκοπεῖ ταύτην μόνην τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην. Αὕτη δ' ἀφορίζεται πέρατι, νοτίῳ μὲν, τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ· βορείῳ δὲ τῷ [e] διὰ τῆς Ἰέρνης· οὔτε δὲ τὰς τοσαύτας οἰκήσεις ἐπιθετέον, ὅσας ὑπαγορεύει τὸ μεταξὺ λεχθὲν διάστημα· οὔτε πάντα τὰ φαινόμενα θετέον, μεμνημένοις τοῦ γεωγραφικοῦ σχήματος. Ἀρκτέον δ', ὥσπερ Ἵππαρχος, ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν.

Φησὶ δὴ τοῖς οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ, ὃς ἀπέχει τῆς Μερόης τρισχιλίους σταδίους πρὸς νότον, τούτου δ' ὁ ἰσημερινὸς ὀκτακισχι-

e) διὰ τῆς Ἰέρνης] τῆς deeſt in Stroz. Venet.

ſtadiis diſtantes habitationes in eodem examinans, ſingulorum apparentiae quid differant perquirit. Nobis autem non eſt inde incipiendum: nam etſi illa loca, quod quidam volunt, habitantur, peculiaris quaedam erit ea angusta zona per mediam recta torridam; non pars noſtrae habitatae, quam ſolam geographus conſiderat. Haec autem definitur ſuis terminis: auſtrino quidem parallelo qui per Cinnamomiferam ducitur: ſeptentrionali, qui per Hiberniam. Neque tot ponendum eſt eſſe habitationes, quot intermedium intervallum dictat: neque omnia quae apparent excutienda ſunt, memoribus geographicae figurae. Sumemus ergo, quod Hipparchus quoque facit, initium a partibus meridionalibus.

Ait ergo eos, qui in Cinnamomiferae parallelo habitant (qui a Meroë verſus auſtrum abeſt tribus ſtadiorum millibus, rurſumque ab hoc aequinoctialis ſtadia VIII CIƆ IƆCCC)

κισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἶναι τὴν οἴκησιν ἐγγυτάτω μέσην τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τοῦ κατὰ Συήνην· ἀπέχειν γὰρ τὴν Συήνην πεντακισχιλίους τῆς Μερόης· παρὰ δὲ τούτοις πρώτοις τὴν μικρὰν ἄρκτον ὅλην ἐν τῷ ἀρκτικῷ περιέχεσθαι, καὶ ἀεὶ φαίνεσθαι· τὸν γὰρ ἐπ' ἄκρας τῆς οὐρᾶς λαμπρὸν ἀστέρα, νοτιώτατον ὄντα, ἐπ' αὐτοῦ ἱδρύσθαι τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου· ὥστ' ἐφάπτεσθαι τοῦ ὁρίζοντος. Τῷ δὲ λεχθέντι μεσημβρινῷ παράλληλός πως παράκειται ἔωθεν ὁ Ἀράβιος κόλπος· τούτου δ' ἔκβασις εἰς τὸ ἔξω πέλαγος ἡ Κινναμωμοφόρος ἐστίν, ἐφ' ἧς ἡ τῶν ἐλεφάντων γέγονε θήρα τὸ παλαιόν. ἐκπίπτει δ' ὁ παράλληλος οὗτος, τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς νοτιωτέρους μικρὸν τῆς Ταπροβάνης, ἢ ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους οἰκοῦντας· τῇ δ' ἐπὶ τὰ νοτιώτατα τῆς Λιβύης. pag. 133.

Τοῖς δὲ κατὰ Μερόην καὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα· ἔστι δ' αὕτη ἡ οἴκησις μέση πως τοῦ τε ἰσημε-

ↃↃCCC) proxime omnino abesse a situ medio inter aequatorem et aestivum tropicum, qui per Syenam transit. Nam a Syena Meroën abesse stadiis ⅠↃↃ, apud hos autem primos ursam minorem totam arctico circulo includi, nunquamque occidere: nam stellam in extrema cauda lucidam, quae maxime versus meridiem vergat, in ipso circulo ita collocari, ut horizontem tangat. Porro iam dicto meridiano parallelus quodammodo adiacet versus ortum Arabicus sinus: huius ad mare externum exitus est Cinnamomifera regio, ubi quondam elephantes venabantur. Exit autem parallelus iste partim ad eos qui Taprobana magis versus austrum habitant, aut qui in ea habitant extrema, partim ad australissima Africae.

Porro apud Meroën et in Ptolemaide Troglodytica dies longissimus est horarum aequinoctialium tredecim: qui situs medio loco est inter aequa-

ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ δι' Ἀλεξανδρείας, παρὰ [f] χιλίους καὶ ἑκατὸν, τοὺς πλεονάζοντας πρὸς τῷ ἰσημερινῷ· διήκει δ' ὁ διὰ Μερόης παράλληλος τῇ μὲν [g] διὰ γνωρίμων μερῶν, τῇ δὲ διὰ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς. Ἐν δὲ Συήνῃ καὶ Βερενίκῃ τῇ ἐν τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, καὶ τῇ Τρωγλοδυτικῇ, κατὰ θερινὰς τροπὰς ὁ ἥλιος κατὰ κορυφῆς γίγνεται· ἡ δὲ μακροτάτη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα καὶ ἡμιωρίου· ἐν δὲ τῷ ἀρκτικῷ φαίνεται καὶ ἡ μεγάλη ἄρκτος ὅλη σχεδόν τι πλὴν τῶν σκελῶν καὶ τοῦ ἄκρου τῆς οὐρᾶς, καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ πλινθίῳ ἀστέρων. Ὁ δὲ διὰ Συήνης παράλληλος τῇ μὲν διὰ τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων τῶν κατὰ τὴν Γεδρωσίαν καὶ τῆς Ἰνδικῆς διήκει, τῇ δὲ διὰ τῶν νοτιωτέρων Κυρήνης μὲν πεντακισχιλίοις σταδίοις παρὰ μικρόν.

Ἅπασι δὲ τοῖς μεταξὺ κειμένοις τοῦ τε τροπικοῦ καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου μεταπίπτουσιν αἱ σκιαὶ ἐφ' ἑκάτερα, πρός τε ἄρκτους καὶ μεσημβρίαν· [h] τοῖς δ' ἀπὸ

f) χιλίους καὶ ἑκατον] Mss. Caſ. Venet. χ. κ. ὀκτακοσίους. g) διὰ γνωρίμων] Puto ſcribendum eſſe δι' ἀγνωρίμων. h) τοῖς δ' ἀπὸ Συήνης] ita Medic. Ms. recte. vulgo τῆς δ'.

aequatorem et Alexandrinum parallelum, niſi quod ad aequatorem ſuperſunt CIↃ ac C. Tranſit vero parallelus Meroës partim per nota loca, partim per extrema Indiae. Syenae autem, Berenicae in Arabio ſinu, et in Troglodytica, ſolſtitio aeſtivo ſol ſupra verticem decurrit: dies maxima horarum eſt aequinoctialium XIII cum dimidia. Apparet in arctico circulo maior urſa fere tota, demtis tantum cruribus et ultima caudae ſtella, unaque de iis quae ſunt in quadrangulo. Porro Syenae parallelus cum per Ichthyophagorum ad Gedroſiam et Indiam ſitorum regionem tranſit, tum per magis meridionalia quam quidem ſit Cyrene fere quinque ſtadiorum millibus.

Univerſis autem qui habitant inter tropicum et aequinoctialem circulum, umbrae in utramque partem cadunt, nempe tam verſus ſeptentrionem quam meridiem: iis

ἀπὸ Συήνης ἐκ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ πρὸς ἄρκτους πίπτουσιν αἱ σκιαὶ κατὰ μεσημβρίαν· καλοῦνται δ' οἱ μὲν ἀμφίσκιοι, οἱ δ' ἑτερόσκιοι. Ἔστι δέ τις καὶ ἄλλη διαφορὰ τοῖς ἐπὶ τῷ τροπικῷ, ἣν προείπομεν ἐν τῷ περὶ τῶν ζωνῶν λόγῳ. Αὐτή τε γάρ ἐστιν ἡ διάμμος, καὶ σιλφιοφόρος, καὶ ξηρὰ, τῶν [i] νοτιωτέρων μερῶν εὐύδρων τε καὶ εὐκάρπων ὄντων.

Ἐν δὲ τοῖς τοῦ δι' Ἀλεξανδρείας καὶ Κυρήνης νοτιωτέροις ὅσον [k] τετρακοσίοις σταδίοις, ὅπου ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἐστιν ἰσημερινῶν δεκατεσσάρων, κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἀρκτοῦρος, μικρὸν ἐκκλίνων πρὸς νότον. Ἐν δὲ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιὰν, ὃν ἔχει τὰ πέντε πρὸς ἑπτά. Καρχηδόνος δὲ νοτιώτεροι εἰσὶ [l] χιλίοις καὶ τριακοσίοις σταδίοις, καὶ Ἀλεξανδρείας δὲ νοτιώτεροι· εἴπερ ἐν Καρχηδόνι ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημε-

i) νοτιωτέρων] Stroz. Venet. νοτίων. k) τετρακοσίοις] τριακοσίοις Codd. Caſ. Ald. l) χιλίοις καὶ τριακοσίοις] Mss. Caſaub. χ. κ. τετρακοσίοις.

iis autem qui a Syena et extra aeſtivum tropicum habitant, umbrae meridianae verſus ſeptentrionem iaciuntur. Illi amphiſcii, hi heteroſcii appellantur. Eſt et aliud diſcrimen eorum qui ſub tropico habitant, indicatum a nobis in zonarum explicatione. Haec enim eſt arenoſa, ſilphii ferax, et ſicca; cum magis ad auſtrum vergentes partes et aquae habeant ſatis, et frugiferae ſint.

Praeterea in locis, quae a parallelo Alexandrino et Cyrenaeo ad CCCC ſtadia magis verſus meridiem abſunt, ubi dies longiſſima horarum aequinoctialium eſt XIV, ita ſupra verticem fertur Arcturus, ut leviter ad auſtrum declinet. Iam Alexandriae gnomo rationem habet ad umbram aequinoctialem, qualis eſt quinarii ad ſeptenarium. Carthagine autem meridionaliores ſunt CIↃ CCC ſtadiis, et meridionaliores quam Alexandria, ſiquidem Carthagine gnomonis ratio eſt ad umbram

ἰσημερινὴν σκιὰν, ὃν ἔχει τὰ ἕνδεκα πρὸς τὰ ἑπτά. διήκει δ' ὁ παράλληλος οὗτος τῇ μὲν διὰ Κυρήνης καὶ τῶν νοτιωτέρων Καρχηδόνος, ἐνναποσίοις σαδίοις, μέχρι Μαυρουσίας μέσης, τῇ δὲ δι' Αἰγύπτου καὶ κοίλης Συρίας, καὶ τῆς ἄνω Συρίας, καὶ Βαβυλῶνος, καὶ
pag. 134 Σουσιάδος, Περσίδος, Καρμανίας, Γεδρωσίας τῆς ἄνω, μέχρι τῆς Ἰνδικῆς.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ Σιδόνα, καὶ Τύρον, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεσσάρων καὶ τετάρτου· βορειότεροι δ' εἰσὶν οὗτοι Ἀλεξανδρείας μὲν, ὡς χιλίοις ἑξακοσίοις σαδίοις, Καρχηδόνος δὲ ὡς ἑπτακοσίοις. Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Ῥοδίας καὶ περὶ Ξάνθον τῆς Λυκίας, ἢ τὰ μικρῷ νοτιώτερα, καὶ ἔτι τὰ Συρακοσίων νοτιώτερα τετρακοσίοις σαδίοις· ἐνταῦθα ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεττάρων καὶ ἡμίσους· ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι Ἀλεξανδρείας μὲν, τρισχιλίους ἑξακοσίους τεσσαράκοντα· διήκει δ' ὁ παράλληλος οὗτος κατ' Ἐρατοσθένη διὰ Καρίας,

bram aequinoctialem, quae est undecim ad septem. Transit autem parallelus hic qua per Cyrenem et a Carthagine ad meridiem dissita stadiis IↃCCCC, usque ad mediam Maurusiam, qua per Aegyptum, Coelesyriam, Syriam superiorem, Babylonem, Susidem, Persidem, Carmaniam, Gedrosiam superiorem, usque ad Indiam.

Rursum circa Ptolemaidem Phoenices, ac Sidonem et Tyrum, maxima diei quantitas est horarum XIV et quadrantis. Versus septentrionem hi remoti sunt ab Alexandria stadiis ad CIↃ IↃC, a Carthagine autem IↃ CC. Porro in Peloponneso, circa Rhodi medium, et Xanthum Lyciae urbem, et quae hac et Syracusis paulo magis versus meridiem inclinant, longissima dies est horarum aequinoctialium XIV cum semisse: distant haec loca ab Alexandria stadiis CIↃ CIↃ CIↃ IↃC XL. Si Eratosthenem sequimur, transit parallelus hic per Cariam,

Καρίας, Λυκαονίας, Καταονίας, Μηδείας, Κασπίων πυλῶν, Ἰνδῶν τῶν κατὰ Καύκασον.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρειαν μέρεσι, τῆς Τρωάδος, κατ' Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν τὴν ἐν Ἠπείρῳ, καὶ τοὺς Ῥώμης μὲν νοτιωτέρους, βορειοτέρους δὲ Νεαπόλεως, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε· ἀπέχει δὲ ὁ παράλληλος οὗτος τοῦ μὲν δι' Ἀλεξανδρείας τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ ὡς ἑπτακισχιλίους σταδίους πρὸς ἄρκτον· τοῦ ἰσημερινοῦ ὑπὲρ δυσμυρίους ὀκτακισχιλίους ὀκτακοσίους· τοῦ δὲ διὰ Ῥόδου τρισχιλίους τετρακοσίους· πρὸς νότον δὲ Βυζαντίου καὶ Νικαίας καὶ τῶν περὶ Μασσαλίαν χιλίους πεντακοσίους· μικρὸν δ' ἀρκτικώτερός ἐστιν ὁ διὰ Λυσιμαχίας, ὃν φησὶν Ἐρατοσθένης διὰ Μυσίας εἶναι καὶ Παφλαγονίας, καὶ τῶν περὶ Σινώπην, καὶ Ὑρκανίαν, καὶ Βάκτρα.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸ Βυζάντιον ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἐστὶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ τετάρτου· ὁ δὲ γνώμων πρὸς τὴν σκιὰν λόγον ἔχει ἐν τῇ θερινῇ τροπῇ,

riam, Lycaoniam, Cataoniam, Mediam, Caspias portas, et Indos qui ſunt ad Caucaſum.

Inde apud Alexandriam Troadis, Amphipolin, et Apolloniam in Epiro, et eos qui Roma verſus meridiem, Neapoli verſus ſeptentrionem abſunt, dies longiſſima horarum eſt aequinoctialium quindecim: diſtat hic parallelus ab Aegyptiae Alexandriae parallelo verſus ſeptentrionem ad ſeptem ſtadiorum millia, ab aequatore ſuper xxviii millia, et ıↄcccc: a Rhodo iii cıↄ ccc: a Byzantii autem, Nicaeae et Maſſiliae parallelo ad meridiem cıↄ ıↄ: paulo ſeptentrionalior eſt qui per Lyſimachiam ducitur, quem Eratoſthenes ait duci per Myſiam, Paphlagoniam, Sinopen, Hyrcaniam, Bactra.

Apud Byzantium vero dies longiſſima eſt horarum aequinoctialium xv cum quadrante: aeſtivo autem ſolſtitio gnomo ad umbram eam habet

ὃν τὰ ἑκατὸν εἴκοσι πρὸς τεσσαράκοντα δύο, λείποντα πέμπτῳ. ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι τοῦ διὰ μέσης τῆς Ῥοδίας περὶ τετρακισχιλίους καὶ ἐνναϰοσίους, τοῦ δ' ἰσημερινοῦ ὡς τρισμυρίους τριακοσίους. Εἰσπλεύσασι δὲ εἰς τὸν Πόντον, καὶ προελθοῦσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους ὅσον χιλίους καὶ τετρακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα γίνεται ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ ἡμίσους· ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι ἴσον ἀπό τε τοῦ πόλου καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου, καὶ ὁ ἀρκτικὸς κύκλος κατὰ κορυφὴν αὐτοῖς ἐστι, ἐφ' οὗ κεῖται ὅ, τε ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς Κασσιεπείας, καὶ ὁ ἐν τῷ δεξιῷ ἀγκῶνι τοῦ Περσέως μικρῷ βορειότερος ὤν.

Ἔν τε τοῖς ἀπέχουσι Βυζαντίου πρὸς ἄρκτον ὅσον τρισχιλίους ὀκτακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαέξ· ἡ οὖν δὴ Κασσιέπεια ἐν τῷ
pag. 135. ἀρκτικῷ φέρεται. Εἰσὶ δ' οἱ τόποι οὗτοι περὶ Βορυσθένη καὶ τῆς Μαιώτιδος τὰ νότια· ἀπέχουσι δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ τρισμυρίους τετρακισχιλίους ἑκατόν. Ὁ δὲ κατὰ τὰς ἄρκτους τόπος τοῦ ὁρίζοντος ἐν ὅλαις σχε-

habet proportionem, quam cxx ad xlii minus quincunce: atque haec loca diſtant a parallelo per mediam Rhodum ducto ad ꟾↃↃ, demtis c, a meridiano ad triginta millia et ccc. In Pontum deinde navigantibus, et ad ſeptentrionem provectis ad ſtadia cꟾↃ cccc, longiſſima dies fit horarum aequinoctialium xv cum dimidia. Haec enim loca eodem intervallo diſtant a polo et aequinoctiali, et arcticus circulus eorum vertici imminet, in quo ſita eſt ſtella in collo Caſſiopeae, et alia in dextro cubito Perſei, paulo borealior.

At qui verſus ſeptentrionem a Byzantio remoti ſunt ad ſtadia iii cꟾↃ ꟾↃccc, iis ſolſtitii aeſtivi dies eſt horarum aequinoctialium xvi, iis Caſſiopea in arctico convertitur circulo. Haec loca ſunt circa Boryſthenem et auſtrinas Maeotidis partes: abſunt ab aequatore circiter xxxiv millibus ſtadiorum ac centum ſtadiis. Denique horizontis locus ſeptentrionibus pro-

σχεδόντι ταῖς θεριναῖς νυξὶ παραυγάζεται ὑπὸ τȣ̃ ἡλίȣ ἀπὸ δύσεως ἕως καὶ ἀνατολῆς ἀντιπεριϛαμένȣ τȣ̃ φωτός. ὁ γὰρ θερινὸς τροπικὸς ἀπέχει ἀπὸ τȣ̃ ὁρίζοντος, ἑνὸς ζῳδίȣ ἥμισυ καὶ δωδέκατον· τοσȣ̃τον ȣ̃ν καὶ ὁ ἥλιος ἀφίϛαται τȣ̃ ὁρίζοντος κατὰ τὸ μεσονύκτιον. Καὶ παρ' ἡμῖν δὲ τοσȣ̃τον τȣ̃ ὁρίζοντος ἀποσχὼν, πρὸ τȣ̃ ὄρθρȣ καὶ μετὰ τὴν ἑσπέραν ἤδη καταυγάζει τὸν περὶ τὴν ἀνατολὴν ἢ τὴν δύσιν ἀέρα. Ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ἡμέραις ὁ ἥλιος τὸ πλεῖϛον μετεωρίζεται πήχεις ἐννέα. Φησὶ δ' Ἐρατοσθένης τȣ́τȣς τῆς Μερόης διέχειν μικρῷ πλείȣς, ἢ δισμυρίȣς τρισχιλίȣς. Διὰ γὰρ Ἑλλησπόντȣ εἶναι μυρίȣς ὀκτακισχιλίȣς, εἶτα πεντακισχιλίȣς εἰς Βορυσθένη. Ἐν δὲ τοῖς ἀπέχȣσι τȣ̃ Βυζαντίȣ ϛαδίȣς περὶ ἑξακισχιλίȣς τριακοσίȣς, βορειοτέροις ἔτι τῆς Μαιώτιδος, κατὰ τὰς χειμερινὰς ἡμέρας μετεωρίζεται τὸ πλεῖϛον ὁ ἥλιος ἐπὶ πήχεις ἕξ· ἡ δὲ μεγίϛη ἡμέρα ἐϛὶν [m] ὡρῶν δεκαεπτά.

m) ὡρῶν] ὡρῶν ἰσημερινῶν Stroz. B.

proxime fubiectus, totis fere aeftivis noctibus illuftratur radiis folaribus ab occafu ad ortum usque lumine obverfante, tropicus enim aeftivus ab horizonte abeft femiffe et uncia integri figni: tantundemque neceffe eft folem ab horizonte fub mediam abeffe noctem. Quid quod apud nos tanto diftans fpatio fol ab horizonte, tamen et ante diluculum, et poft vefperam ortivum occiduumve aërem illuftrat? Caeterum apud illos fol hybernis diebus ad fummum ad novem elevatur cubitos. Eratofthenes ait hos a Meroa diftare non multo pluribus quam XXIII millibus ftadiorum. Effe enim per Hellefpontum millia XIIX, deinde ad Borysthenem ıↄↄ. Verum apud eos, qui a Byzantio abfunt ad ıↄↄ CIↄ CCC ftadia, a Maeotide palude verfus feptentrionem fiti, hybernis diebus fol ad fummum in fex adfurgit cubitos: dies longiffima eft horarum aequinoctialium XVII.

Τὰ δ' ἐπέκεινα ἤδη πλησιάζοντα τῇ ἀοικήτῳ διὰ ψύχος, οὐκ ἔτι χρήσιμα τῷ γεωγράφῳ ἐστίν. Ὁ δὲ βουλόμενος καὶ ταῦτα μαθεῖν, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν οὐρανίων, Ἵππαρχος μὲν εἴρηκεν· ἡμεῖς δὲ παραλείπομεν διὰ τὸ τρανώτερα εἶναι τῆς νῦν προκειμένης πραγματείας, παρ' ἐκείνου λαμβανέτω. Τρανώτερα δ' ἐστὶ καὶ τὰ περὶ τῶν περισκίων καὶ ἀμφισκίων καὶ ἑτεροσκίων, ἅ φησι Ποσειδώνιος. Ὅμως γε καὶ τούτων τό γε τοσοῦτον ἐπιμνηστέον, ὥστε τὴν ἐπίνοιαν διασαφῆσαι, καὶ πῇ χρήσιμον πρὸς τὴν γεωγραφίαν, καὶ πῇ ἄχρηστον. Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἀφ' ἡλίου σκιῶν ὁ λόγος ἐστὶν, ὁ δ' ἥλιος πρὸς αἴσθησιν κατὰ παραλλήλου φέρεται, καθ' οὗ καὶ ὁ κόσμος, παρ' οἷς καθ' ἑκάστην κόσμου περιστροφὴν ἡμέρα γίνεται καὶ νύξ· ὅτε μὲν ὑπὲρ γῆς τοῦ ἡλίου φερομένου, ὅτε δ' ὑπὸ γῆν, παρὰ τούτοις οἵτε ἀμφίσκιοι ἐπινοοῦνται καὶ οἱ ἑτερόσκιοι. Ἀμφίσκιοι μὲν, ὅσοι κατὰ μέσον ἡμέρας, τότε μὲν ἐπὶ τάδε [n] πιπτούσας ἔχουσι τὰς σκιάς, ὅταν

ὁ

n) πιπτούσας] ἐμπιπτούσας Reg. Stroz. B. Venet.

Ulteriora iam ad habitationibus ob frigus negatam terram tendentia nihil ad geographum. Qui tamen et illa vult cognoſcere, et alias res coeleſtes, is Hipparchum conſulat: nam ab eo ſunt dicta, et a nobis omittuntur, quia magis ſunt luculenta quam noſtra requirat inſtituta tractatio. Eiusdem generis etiam ſunt quae de Periſciis, Amphiſciis, et Heteroſciis Poſidonius prodidit. Attamen horum quoque eo usque mentio facienda, ut explicemus quatenus vel utilia ſint ea, vel inutilia geographo. Quoniam autem verba fiunt de ſolis umbris, et ſol, quantum ſenſu deprehendi poteſt, eodem circulo ad eum quo mundus verſatur, parallelo convertitur, itaque in ſingulis mundi partibus dies fiet eo ſupra terram, nox infra terram vehente: Amphiſcii intelliguntur illi, quorum gnomoni ſub meridiem erecto ſol affulgens in ſuppoſita

ὁ ἥλιος ἀπὸ μεσημβρίας τῷ γνώμονι προσπίπτῃ τῷ ὀρθῷ, πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐπίπεδον· τότε δ' εἰς τοὐναντίον, ὅταν ὁ ἥλιος εἰς τοὐναντίον περιστῇ· τοῦτο δὲ συμβέβηκε μόνοις τοῖς μεταξὺ τῶν τροπικῶν οἰκοῦσιν. Ἑτερόσκιοι δ' ὅσοις ἡ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἀεὶ πίπτουσιν, ὥσπερ ἡμῖν, ἢ ἐπὶ τὰ νότια, ὥσπερ τοῖς ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ ζώνῃ οἰκοῦσι. Τοῦτο δὲ συμβαίνει πᾶσι τοῖς pag. 136.
ἐλάττονα ἔχουσι τοῦ τροπικοῦ τὸν ἀρκτικόν. Ὅταν δὲ τὸν αὐτὸν, ἢ μείζονα, ἀρχὴ τῶν περισκίων ἐστὶ, μέχρι τῶν οἰκούντων ὑπὸ τῷ πόλῳ. Τοῦ γὰρ ἡλίου καθ' ὅλην τὴν τοῦ κόσμου περιστροφὴν ὑπὲρ γῆς φερομένου, δηλονότι καὶ ἡ σκιὰ κύκλῳ o) περιενεχθήσεται περὶ τὸν γνώμονα· καθ' ὃ δὴ καὶ περισκίους αὐτοὺς ἐκάλεσεν· οὐδὲν ὄντας πρὸς τὴν γεωγραφίαν· οὐ γάρ ἐστιν οἰκήσιμα ταῦτα τὰ μέρη διὰ ψύχος· ὥσπερ ἐν τοῖς πρὸς Πυθέαν λόγοις εἰρήκαμεν. Ὥστ' οὐδὲ τοῦδε τοῦ μεγέθους τῆς ἀοικήτου ταύτης φροντιστέον ἐκ τοῦ λαβεῖν,

o) περιενεχθήσεται] παρενεχθήσεται Reg.

posita planicie umbram modo in hanc, alias in diversam partem proiicit, sole in oppositam priori regionem delato. Hoc autem iis tantummodo contingit, qui inter tropicos habitant. Heteroscii sunt, quibus id genus umbrae aut semper versus septentrionem cadunt, ut nobis: aut versus meridiem, ut iis qui in altera temperata zona degunt: usu venit hoc omnibus, qui arcticum tropico minorem habent. Perisciorum principium est, ubi vel aequalis tropico arcticus est, vel maior: usque ad eos qui sub polo habitant. Cum enim sol secundum totam coeli conversionem supra terram feratur, nimirum et umbra in orbem ambiet gnomonem: unde et periscios eos nuncupavit, nihil ad geographiam attinentes. Quippe partes istae ob frigus habitari non possunt, uti in refutatione Pytheae ostendimus. Quapropter ne de magnitudine quidem istius non habitatae terrae disputare

ὅτι ἔχοντες ἀρκτικὸν τὸν τροπικὸν, ὑποπεπτώκασι τῷ γραφομένῳ κύκλῳ ὑπὸ τȣ̃ πόλȣ τȣ̃ ζωδιακȣ̃, κατὰ τὴν τȣ̃ κόσμȣ περιστροφήν· ὑποκειμένȣ τȣ̃ μεταξὺ διαστήματος, τȣ̃ τε ἰσημερινȣ̃ καὶ τȣ̃ τροπικȣ̃, τεττάρων ἑξηκοστῶν τȣ̃ μεγίστȣ κύκλȣ.

tare expedit, poſito, eos cum habeant tropicum pro arctico, ſuppoſitos eſſe circulo qui a polo zodiaci deſcribitur mundi converſione: et poſito, intervallum inter aequinoctialem et tropicum eſſe quatuor partium, quarum ſexaginta integrum maximum circulum abſolvunt.

CAPITA

CAPITA LIBRI TERTII GEOGRAPHICORVM STRABONIS.

Hiſpaniae totius deſcriptio, qua eius figura, longitudo et latitudo exponuntur.

De ſingulis Hiſpaniae partibus, ac primo de Turdetania, et aliis regionibus a Sacro promontorio ad Columnas.

De Luſitania, et eo tractu qui Sacro promontorio et Nerio includitur, et de iis gentibus quae latus aquilonium habent.

De Tarraconenſi, ac reliquis a Columnis ad montes usque Pyrenaeos.

De inſulis Hiſpaniae oppoſitis.

* Argumenta libri tertii in nullo a me collato Codice Msto extant.

ΣΤΡΑ΄-

Hiſpania.

ΣΤΡΑ'ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΒΙΒΛΙ'ΟΝ ΤΡΙ'ΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Ἀποδεδωκόσι δ' ἡμῖν τὸν πρῶτον τύπον τῆς γεωγραφίας, οἰκεῖός ἐςιν ὁ ἑφεξῆς λόγος περὶ τῶν καθέκαςα· καὶ γὰρ ὑπεσχόμεθα ὕτως· καὶ δοκεῖ μέχρι νῦν ὀρθῶς ἡ πραγματεία μεμερίσθαι. Ἀρκτέον δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς τȣ́των, ἀφ' ὧν περ καὶ πρότερον, κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. Πρῶτον δὲ μέρος αὐτῆς ἐςι τὸ ἑσπέριον, ὡς
pag. 137. ἔφαμεν, ἡ Ἰβηρία. Ταύτης δὴ τὸ μὲν πλέον οἰκεῖται φαύλως· ὄρη γὰρ καὶ δρυμȣ̀ς καὶ πεδία λεπτὴν ἔχοντα

STRABONIS GEOGRAPHICARVM RERVM LIBER TERTIVS.

CAP. I.

Poſteaquam primam terrae deſcriptionis formam tradidimus, dicendum nobis deinceps iam peculiariter eſt de ſingulis partibus: hoc enim in nos recepimus, et videtur hactenus recte tractatio eſſe diviſa. Ordiendum autem eſt iterum ab Europa, et iis eius partibus, a quibus et ante, idque easdem ob cauſas. Eſt ergo prima pars Europae verſus occaſum Hispania. Eius magna pars incommode habitatur: quippe montes et ſylvas et campos terra

ἔχοντα γῆν, οὐδὲ ταύτην ὁμαλῶς εὔυδρον οἰκοῦσι τὴν πολλήν· ἡ δὲ πρόσβορρος ψυχρά τέ ἐστι τελέως πρὸς τῇ τραχύτητι, καὶ παρωκεανῖτις, προσειληφυῖα τὸ ἄμικτον καὶ ἀνεπίπλεκτον τοῖς ἄλλοις· ὥσθ' ὑπερβάλλει [a] τῇ μοχθηρίᾳ τῆς οἰκήσεως. Ταῦτα μὲν δὴ τὰ μέρη τοιαῦτα. Ἡ δὲ νότιος πᾶσα, εὐδαίμων σχεδόντι, καὶ διαφερόντως ἡ ἔξω στηλῶν· ἔσται δὲ δῆλον ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα· ὑπογράψασιν ἡμῖν πρότερον τότε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος. Hispania

Ἔοικε γὰρ βύρσῃ κατὰ μὲν μῆκος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω, [b] τὰ πρόσθια ἐχούσῃ μέρη πρὸς τῇ ἕω· κατὰ πλάτος δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς νότον. Ἔχει δὲ σταδίων ἑξακισχιλίων ὁμοῦ τὸ μῆκος· πλάτος δὲ πεντακισχιλίων, τὸ μέγιστον· ἔστι δ' ὅπου πολὺ ἔλαττον τῶν τρισχιλίων· καὶ μάλιστα πρὸς τῇ Πυρήνῃ τῇ ποιούσῃ τὴν ἑώαν πλευράν. Ὄρος γὰρ διηνεκὲς ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν τεταμένον, ὁρίζει τὴν Κελτικὴν ἀπὸ

a) τῇ μοχθηρίᾳ] Stroz. Venet. τὴν μοχθηρίαν. male. b) τὰ πρόσθια — ἕω] desunt in Stroz. A. B.

terra praeditos exili, neque aequaliter aquis irriguam magna ex parte incolunt: tum pars septentrioni obiecta, praeter asperitatem etiam frigidissima est: et quia ad oceanum pertinet, id accedit, quod nulla eius incolis sunt cum aliis hominibus commercia, itaque ibi pessime degitur. At versus meridiem sita, felix fere omnis est regio, praecipue quae extra columnas iacet. Verum haec singulis persequendis faciemus plana: prius figura totius Hispaniae et magnitudo nobis describenda est.

Hispania similis est pelli, in longum ab occasu versus ortum expansae, ita ut priores partes ad ortum spectent, in latum a septentrione ad austrum. Longitudo eius est in universum IↃↃ CIↃ stadiorum, latitudo maxima IↃↃ, alicubi multo etiam minor tribus millibus, maxime ad Pyrenem, latus ortivum includentem. Mons enim ille continenter ab austro versus Boream porrectus, Galliam ab

Hispania. ἀπὸ τῆς Ἰβηρίας. Οὔσης δὲ καὶ τῆς Κελτικῆς ἀνωμάλου τὸ πλάτος, καὶ τῆς Ἰβηρίας· τὸ δὲ στενώτατον τοῦ πλάτους ἑκατέρας ἀπὸ τῆς ἡμετέρας θαλάττης ἐπὶ τὸν ὠκεανόν ἐστι, τὸ τῇ Πυρήνῃ πλησιάζον, μάλιστα ἐφ' ἑκάτερον αὐτῆς τὸ μέρος, καὶ ποιοῦν κόλπους τοὺς μὲν ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ, τοὺς δὲ ἐπὶ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ· μείζους δὲ τοὺς Κελτικοὺς, οὓς δὴ καὶ Γαλατικοὺς καλοῦσι, στενώτερον τὸν ἰσθμὸν ποιοῦντας παρὰ τὸ Ἰβηρικόν. Καὶ δὴ τὸ μὲν ἑῷον πλευρὸν τῆς Ἰβηρίας, ἡ Πυρήνη ποιεῖ· τὸ δὲ νότιον ἥ τε καθ' ἡμᾶς θάλαττα ἀπὸ τῆς Πυρήνης μέχρι στηλῶν, καὶ ἡ ἐκτὸς τὸ ἑξῆς, μέχρι τοῦ Ἱεροῦ καλουμένου ἀκρωτηρίου. τρίτον ἐστὶ τὸ ἑσπέριον πλευρὸν, παράλληλόν πως τῇ Πυρήνῃ, τὸ ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῆς πρὸς Ἀρτάβροις ἄκρας, ἣν καλοῦσι Νέριον· τέταρτον δὲ τὸ ἐνθένδε, μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης.

Ἀναλαβόντες δὲ λέγωμεν τὰ καθ' ἕκαστα, ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἀρξάμενοι. Τοῦτο δὲ ἐστὶν δυτικώτατον, οὐ τῆς Εὐρώπης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκουμένης

ab Hiſpania dirimit. Cum autem utraque regio inaequaliter ſit lata, arctiſſima utraque eſt a noſtro mari ad oceanum, qua ad Pyrenem accedunt, praecipue ad utramque eius montis partem, ubi et ſinus fiunt, cum in oceano, tum in noſtro mari, quorum maiores Celtici ſunt, quos etiam Galaticos vocant, qui iſthmum iuxta Hiſpaniam arctiorem reddunt. Ergo latus Hiſpaniae ortivum Pyrene includit: meridionale efficit noſtrum mare a Pyrena usque ad columnas, et proximum huic oceanus, usque ad Sacrum promontorium: tertium latus eſt occiduum, fere parallelum Pyrenae, a ſacro promontorio usque ad promontorium apud Artabros, quod vocatur Nerium: quartum latus inde ducitur usque ad boreales Pyrenes fines.

Proinde ſingula narraturi, principium repetamus a Sacro promontorio. Hoc enim non Europae modo, ſed univerſae habitatae terrae punctum eſt omnium

μένης ἁπάσης σημεῖον. περατοῦται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν Hispania.
δυοῖν ἠπείρων ἡ οἰκουμένη πρὸς δύσιν, τοῖς τε τῆς Εὐρώπης ἄκροις, καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Λιβύης· ὧν τὰ μὲν Ἴβηρες ἔχουσι, τὰ δὲ Μαυρούσιοι. προύχει δὲ τὰ Ἰβηρικὰ ὅσον χιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις κατὰ τὸ λεχθὲν ἀκρωτήριον. Καὶ δὴ καὶ τὴν προσεχῆ τούτῳ χώραν, τῇ Λατίνῃ φωνῇ καλοῦσι Κούνεον, σφῆνα σημαίνειν βουλόμενοι. Αὐτὸ δὲ τὸ ἄκρον καὶ προπεπτωκὸς εἰς τὴν θάλατταν Ἀρτεμίδωρος εἰκάζει πλοίῳ, γενόμενος φησὶν ἐν τῷ τόπῳ· προσλαμβάνειν δὲ τῷ σχήματι, νησίδια τρία, τὸ μὲν ἐμβόλου τάξιν pag. 138.
ἔχον, τὰ δὲ ἐπωτίδων, ἐφόρμους ἔχοντα μετρίους. Ἡρακλείους θ' ἱερὸν ἐνταῦθα [c] δείκνυσθαι· ψεύσασθαι δὲ τοῦτο Ἔφορον· οὔτε γὰρ Ἡρακλέους βωμόν, [d] οὔτ' ἄλλο τι τῶν θεῶν εἶναι, ἀλλὰ λίθους συγκεῖσθαι τρεῖς ἢ τέτταρας κατὰ πολλοὺς τόπους, [e] οὓς ὑπὸ τῶν ἀφικνου-

c) δείκνυσθαι] Casaub. coni. οὐ δείκνυσθαι, quod minime probo. d) οὔτ' ἄλλο τι τῶν θεῶν] Bemb. Medic. Reg. Stroz. οὔτ' ἄλλου τῶν θ. forte leg. θείων pro θεῶν. e) οὓς ὑπὸ τῶν ἀφικνουμένων — οὐκ εἶναι νόμιμον] forte hic locus perturbatus ita restitui potest: οὓς ὑπὸ τῶν ἀφικνουμένων στρέφεσθαι κατά τι πάτριον, καὶ μεταφέρεσθαι· σπονδοποιεῖν μὲν, (vel μόνον) θύειν δ' οὐκ εἶναι νόμιμον, κ. τ. λ.

omnium maxime ad occasum situm. Etenim terra habitata versus occasum terminatur duabus continentibus, extremis nimirum Europae, et Africae, quorum haec Maurusii, illa Hispani tenent. Sed Hispanica ad id quod diximus promontorium excedunt ad ciↄ iↄ stadia. Et quidem regionem ei adiacentem, Cuneum Latina voce appellant. Ipsum autem promontorium in mare procurrens Artemidorus, qui se ibi fuisse ait, navigio comparat, et ad figuram accedere dicit tres exiguas insulas, quarum una rostri vicem gerat, reliquae auriculorum navis a prora prominentium, quae portus habeant mediocres, monstrari etiam ibi fanum Herculis, id quidem Ephorum finxisse. Nam neque Herculis aram ibi esse, neque ullius deorum, sed lapides multis in locis ternos aut quaternos esse com-

Hispania. ἀφικνουμένων στρέφεσθαι κατά τι πάτριον, καὶ μεταφέρεσθαι ψευδοποιησαμένων. Θύειν δ' οὐκ εἶναι νόμιμον, οὐδὲ νύκτωρ ἐπιβαίνειν τοῦ τόπου, θεοὺς φασκόντων κατέχειν αὐτὸν ἐν τῷ τότε χρόνῳ· ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ θέαν ἥκοντας ἐν κώμῃ πλησίον νυκτερεύειν· εἶτ' ἐπιβάλλειν ἡμέρας, ὕδωρ ἐπιφερομένους διὰ τὴν ἀνυδρίαν.

Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχειν ἐγχωρεῖ, καὶ δεῖ πιστεύειν· ἃ δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ χυδαίοις ὁμοίως εἴρηκεν, οὐ πάνυ. Λέγειν γὰρ δή φησι Ποσειδώνιος τοὺς πολλοὺς, μείζω δύνειν τὸν ἥλιον ἐν τῇ παρωκεανίτιδι μετὰ ψόφου παραπλησίως, ὡσανεὶ σίζοντος τοῦ πελάγους κατὰ σβέσιν αὐτοῦ διὰ τὸ ἐμπίπτειν εἰς τὸν βυθόν. Ψεῦδος δ' εἶναι καὶ τὸ παραχρῆμα νύκτα ἀκολουθεῖν μετὰ τὴν δύσιν. Οὐ γὰρ παραχρῆμα, μικρὸν δ' ὕστερον, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πελάγεσι τοῖς μεγάλοις. ὅπου μὲν γὰρ εἰς ὄρη δύεται, πλείω τὸν μετὰ δύσιν χρόνον τῆς ἡμέρας συμβαίνειν ἐκ τοῦ [f] παραφωτισμοῦ· ἐκεῖ δὲ, πλεῖον μὲν οὐκ ἐπακολουθεῖν, μὴ

f) παραφωτισμοῦ] Mss. Caſ. Venet. περιφωτισμοῦ.

compoſitos, qui ab eo venientibus ex more a maioribus tradito convertantur translatique fingantur. Fas ibi non eſſe ſacrificare, neque noctu eum locum adire, quod ferant eum nocturno tempore a diis teneri: qui ſpectatum veniant, eos in vicino pago pernoctare, interdiu accedere aqua ſecum, qua locus ille caret, allata.

Haec ita eſſe poſſunt, eſſeque credendum eſt, non item ea, quae plebeii et vulgaris homunculi in morem dixit. Vulgo enim perhiberi ait Poſidonius, ſolem ibi ad oceani litus occidere maiorem, editoque ſtrepitu, quaſi ſi mare ſtrideret ſibilaretque eo dum in fundum defertur extincto: quin et hoc vanum eſſe, quod aiunt ſtatim ab occaſu noctem inſequi. Non enim ſtatim id fieri, ſed non multo poſt, ut et in aliis fit magnis maribus; ubi enim ſol in montes occumbit, ex luminis diffuſione diutius ab occaſu diem perdurare, in mari autem non item, neque tamen

μὴ μέντοι μηδὲ παραχρῆμα συνάπτειν τὸ σκότος, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις πεδίοις. Τὴν δὲ τοῦ μεγέθους φαντασίαν αὔξεσθαι μὲν ὁμοίως κατά τε τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολὰς ἐν τοῖς πελάγεσι, διὰ τὸ τας ἀναθυμιάσεις πλείους ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρεσθαι· διὰ δὲ τούτων ὡς δι' αὐλῶν κλωμένην τὴν ὄψιν, πλατυτέρας δέχεσθαι τὰς φαντασίας· καθάπερ καὶ διὰ νέφους ξηροῦ καὶ λεπτοῦ βλέπουσαν, δυόμενον ἢ ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον, ἢ την σελήνην, ἡνίκα καὶ ἐνερευθὲς φαίνεσθαι τὸ ἄστρον. Τὸ δὲ ψεῦδος ἐλέγξαι φησὶ τριάκονθ' ἡμέρας διατρίψας ἐν Γαδείροις, καὶ τηρήσας τὰς δύσεις. Ὁ δέ γε Ἀρτεμίδωρος ἑκατονταπλασίονα φησὶ δύεσθαι τὸν ἥλιον, καὶ αὐτίκα νύκτα καταλαμβάνειν. Ὡς μὲν οὖν αὐτὸς εἶδε τοῦτο ἐν τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ, οὐχ ὑποληπτέον, προσέχοντας τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ· ἔφη γὰρ μηδένα νύκτωρ ἐπιβαίνειν· ὥστ' οὐδὲ δυομένου ἡλίου οὐδεὶς ἂν ἐπιβαίνοι, εἴπερ εὐθὺς ἡ νὺξ καταλαμβάνει. Ἀλλ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ τόπῳ τῆς παρωκεανίτιδος· καὶ γὰρ τὰ Γάδει-

Hispania.

tamen illico tenebras ſtatim oboriri, atque idem etiam in magnis uſu venire campis. Magnitudinem autem ſolis ideo augeri videri ſub ortum et occaſum in maribus altis, quod plures vapores ab humido in altum ſeſe attollunt: quibus infractos radios viſus, veluti in ſiſtulas quasdam, diffundi et maiorem vera quantitatem fingere, quemadmodum cum ſolem lunamve orientem aut occidentem per aridam tenuemque nubem intuemur, rubere putamus. Hoc mendacium ait ſe deprehendiſſe, cum Gadibus per XXX dies commoratus occaſum ſolis obſervaſſet. At Artemidorus centuplo quam ſit alias maiorem occidere ſolem dicit, confeſtimque noctem ingruere. Quod ipſum vidiſſe in Sacro promontorio, credi non poteſt ab obſervantibus quid ea de re pronunciarit. Si enim (quod ait) noctu nemo illum locum intrat, ne occidente quidem ſole quisquam ibi erit, ſiquidem ſtatim nox opprimit. Sed neque alibi in oceani ora illud vidit: nam et

Hispania. Γάδειρα ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ· καὶ ὁ Ποσειδώνιος ἀντιμαρτυρεῖ, καὶ ἄλλοι πλείους.

pag. 139. Τῆς δὲ συνεχοῦς τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ παραλίας, ἡ μέν ἐστιν ἀρχὴ τοῦ ἑσπερίου πλευροῦ τῆς Ἰβηρίας, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Τάγου ποταμοῦ, ἡ δὲ τοῦ νοτίου, μέχρι ἄλλου ποταμοῦ τοῦ Ἄνα, καὶ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ. Φέρεται δ' ἀπὸ τῶν ἑῴων μερῶν ἑκάτερος· ἀλλ' ὁ μὲν ἐπ' εὐθείας εἰς τὴν ἑσπέραν [g] ἀποδίδωσι, πολὺ μείζων ὢν θατέρου· ὁ δ' Ἄνας πρὸς νότον ἐπιστρέφει, τὴν μεσοποταμίαν ἀφορίζων, ἣν [h] Κελτοὶ νέμονται τοπλέον, καὶ τῶν Λυσιτανῶν τινες, ἐκ τῆς περαίας τοῦ Τάγου μετοικισθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων· ἐν δὲ τοῖς ἄνω μέρεσι καὶ Καρπητανοὶ, καὶ Ὠρητανοὶ, καὶ Οὐεττόνων συχνοὶ νέμονται. Αὕτη μὲν οὖν ἡ χώρα μετρίως ἐστὶν εὐδαίμων· ἡ δ' ἐφεξῆς πρὸς ἕω κειμένη καὶ νότον, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει πρὸς ἅπασαν κρινομένη τὴν οἰκουμένην ἀρετῆς χάριν καὶ τῶν ἐκ γῆς καὶ θαλάττης ἀγα-

g) ἀποδίδωσι] ἐπιδίδωσι Vat. B. Stroz. h) Κελτοὶ] Mss. Casaub. Stroz. Κέλτιοι. Casaub. coni. Κέλτικοι.

et Gades sunt in oceano, et contrarium testantur Posidonius aliique plures.

Enimvero continenter adiacens Sacro promontorio maritima ora, ab una parte initium est occidui Hispaniae lateris, usque ad ostium Tagi fluvii, ab altera austrini, usque ad alium fluvium Anam et eius exitum. Uterque horum ex partibus Hispaniae versus ortum sitis profluit: verum Tagus recta versus occasum exit, longe maior altero; Anas versus meridiem se convertit, et interceptam amnibus regionem circumscribit, quam maiore ex parte Celtae incolunt, et ii Lusitani, qui a Romanis e regione trans Tagum sita eo translati sunt. Supra Anam habitant etiam Carpetani, Oretani, et Vettones frequentes. Haec regio mediocriter est felix. Quae vero deinceps ad ortum et meridiem insequitur, ea cum quacunque terrae habitatae conferatur parte, nullam habet cui terrae marisque bonorum praestantia postponi debeat. Haec

ἀγαθῶν. Αὕτη δ' ἐστὶν, ἣν ὁ Βαῖτις διαῤῥεῖ ποταμὸς ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν τὴν ἀρχὴν ἔχων, ἀφ' ὧνπερ καὶ ὁ Ἄνας καὶ ὁ Τάγος, μέσος πως ἀμφοῖν τούτων ὑπάρχων κατὰ μέγεθος· παραπλησίως μέντοι τῷ Ἄνᾳ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τὴν ἑσπέραν ῥυεὶς· εἶτ' ἐπιστρέφει πρὸς νότον, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκδίδωσι τούτῳ παραλίαν. καλοῦσι δ' ἀπὸ μὲν τοῦ ποταμοῦ Βαιτικὴν· ἀπὸ δὲ τῶν ἐνοικούντων, Τουρδητανίαν· τοὺς δ' ἐνοικοῦντας Τουρδητανούς τε καὶ Τουρδούλους προσαγορεύουσιν· οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς [i] νομίζοντες, οἱ δ' ἑτέρους· ὧν ἐστι καὶ Πολύβιος, συνοίκους φήσας τοῖς Τουρδητανοῖς πρὸς ἄρκτον τοὺς Τουρδούλους· νυνὶ δ' ἐν αὐτοῖς οὐδεὶς φαίνεται διορισμός. Σοφώτατοι δ' ἐξετάζονται τῶν Ἰβήρων οὗτοι, καὶ γραμματικῇ χρῶνται, καὶ τῆς παλαιᾶς μνήμης ἔχουσι τὰ συγγράμματα, καὶ ποιήματα, καὶ νόμους ἐμμέτρους ἑξακισχιλίων ἐτῶν, ὥς φασι· καὶ οἱ ἄλλοι δ' Ἴβηρες χρῶνται γραμματικῇ, οὐ μιᾷ ἰδέᾳ· οὐδὲ γὰρ [k] γλώττῃ ἰδίᾳ. Hispania.

i) νομίζοντες] ita Reg. Venet. Mss. vulgo perperam νομίζοντας. k) γλώττῃ ἰδίᾳ] Mss. Bemb. Stroz. Venet. γλ. ἰδ.

Haec est quam Baetis perfluit, amnis ex iisdem cum Ana et Tago ortus partibus, medius fere inter eos quantitate, atque initio sicut et Anas versus occasum lapsus, ad meridiem inde vergit, in eodemque cum Ana littore effluit. Regionem a fluvio Boeticam nominant, ab incolis Turdetaniam, incolas Turdetanos et Turdulos, quidam hos eundem, quidam diversos populos censent, in quibus et Polybius est. Turdetanos Turdulorum ad septentrionem vicinos esse tradens. Nostra aetate nulla eorum apparet distinctio. Hi omnium Hispanorum doctissimi iudicantur, utunturque grammatica et antiquitatis monumenta habent conscripta, ac poëmata, et metris inclusas leges, a sex millibus (ut aiunt) annorum. Utuntur et reliqui Hispani grammatica, non unius omnes generis: quippe ne eodem quidem sermone.

Hispania. ἰδία. Τείνει δὲ ἡ χώρα αὕτη ἡ ἐντὸς τοῦ Ἄνα, πρὸς ἕω μὲν μέχρι τῆς Ὠρητανίας, πρὸς νότον δὲ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν μέχρι τῆς παραλίας τῆς τοῦ Ἄνα, μέχρι στηλῶν. Ἀνάγκη δὲ διὰ πλειόνων περὶ αὐτῆς εἰπεῖν καὶ τῶν σύνεγγυς τόπων, ὅσα συντείνει πρὸς τὸ μαθεῖν τὴν εὐφυΐαν τῶν τόπων καὶ τὴν εὐδαιμονίαν.

Τῆς δὴ παραλίας ταύτης, εἰς ἣν ὅ, τε Βαῖτις καὶ Ἄνας ἐκδίδωσι, καὶ τῶν ἐσχάτων τῆς Μαυρουσίας εἰς μεταξὺ ἐμπίπτον τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, ποιεῖ τὸν κατὰ στήλας πορθμὸν, καθ' ὃν ἡ ἐντὸς θάλαττα συνάπτει τῇ ἐκτός. Ἐνταῦθα δὴ ὄρος ἐστὶ τῶν Ἰβήρων τῶν καλουμένων [l] Βαστητανῶν, οὓς καὶ Βαστούλους καλοῦσιν, ἡ Κάλπη· τῇ περιοχῇ μὲν οὐ μέγα, τῷ δ' ὕψει μέγα καὶ ὄρθιον, ὥστε πόῤῥωθεν νησοειδὲς φαίνεσθαι. ἐκπλέουσιν οὖν ἐκ τῆς ἡμετέρας θαλάττης εἰς τὴν
pag. 140. ἔξω δεξιόν ἐστι τοῦτο· καὶ πρὸς αὐτὸ [m] Κάλπη πόλις ἐν τετταράκοντα σταδίοις, ἀξιόλογος καὶ παλαιὰ ναύ-

l) Βαστητανῶν] Reg. Stroz. B. Βαστιτανῶν. Stroz. A. Venet. Βαστιανῶν. m) Κάλπη πόλις] Casaub. approbante Bochart. Canaan. I. c. 14. coni. Καρτηΐα πόλις.

ne. Haec regio quae intra Anam est tendit versus ortum usque ad Oretanos: meridiem versus ab ostio Anae in ora maritima usque ad columnas. Necesse est autem pluribus differere de ea et vicinis locis, ad intelligendum locorum istorum naturae praestantiam et felicitatem.

Deinceps inter hanc oram, in qua Anas et Baetis effluunt, et inter Mauritaniae extrema, Atlanticum irrumpens mare, fretum quod apud columnas vocatur, efficit, quo freto mare internum externo adiungitur. Ibi ergo mons est eorum Hispanorum, qui Bastetani et Bastuli vocantur, nomine Calpe, ambitu non magnus, caeterum in altitudinem magnam erectus, ut eminus videntibus insulae speciem obiiciat: is ad dextram est e nostro mari foras navigantibus, et ad XL inde stadia urbs Calpe vetusta et memorabilis, olim statio navibus

[n] ναύσταθμόν ποτε γενομένη τῶν Ἰβήρων. ἔνιοι δὲ καὶ Ἡρακλέους κτίσμα λέγουσιν αὐτὴν, ὧν ἐστι καὶ Τιμοσθένης· ὅς φησι καὶ Ἡρακλείαν ὀνομάζεσθαι τὸ παλαιόν· δείκνυσθαί τε μέγαν περίβολον καὶ νεωσοίκους. Hiſpani:

[o] Εἶτα Μελλαρία, ταριχείας ἔχουσα· καὶ μετὰ ταῦτα Βελὼν πόλις καὶ ποταμός. ἐντεῦθεν οἱ διάπλοι μάλιστα εἰσὶν εἰς Τίγγιν τῆς Μαυρουσίας, καὶ ἐμπορία καὶ ταριχεῖαι. Ἦν δὲ καὶ [p] Ζῆλις τῆς Τίγγος ἀστυγείτων, ἀλλὰ μετῴκισαν ταύτην εἰς τὴν περαίαν Ῥωμαῖοι, καὶ ἐκ τῆς Τίγγιος προσλαβόντες τινας· ἔπεμψαν δὲ καὶ παρ' ἑαυτῶν ἐποίκους, καὶ ὠνόμασαν Ἰουλίαν Ἴοζαν τὴν πόλιν. Εἶτα Γάδειρα, πορθμῷ στενῷ διειργομένη νῆσος ἀπὸ τῆς Τουρδιτανίας, διέχουσα τῆς Κάλπης περὶ ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους· οἱ δὲ ὀκτακοσίους φασίν. [q] ἔστι δὲ ἡ νῆσος αὕτη τ' ἄλλα μὲν οὐθὲν διαφέρουσα τῶν ἄλλων· ἀν-

 δρεία

n) ναύσταθμόν ποτε] Stroz. A. B. Venet. ναύσταθμον τε.
o) Εἶτα Μελλαρία] Reg. Stroz. A. B. Venet. Εἶτα Μελλάρια.
p) Ζῆλις] ita Mss. Medic. Reg. Venet. Vat. B. vulgo Ζέλης.
q) ἔστι δὲ ἡ νῆσος] ita omnes Codd. vulgo ἔστι δὲ νῆσος.

vibus Hiſpanorum. Hanc ab Hercule quidam conditam aiunt, inter quos eſt Timoſthenes, qui eam antiquitus Heracleam fuiſſe appellatam refert, oſtendique adhuc magnum murorum circuitum et navalia.

Sequitur Mellaria, ubi ſalſamenta condiuntur. Inde Belo urbs et fluvius: hinc maxime ad Tingin Mauritaniae traiicitur, mercatusque ibi ſunt et ſalſamenta. Fuit et Zeles Tingi vicina urbs: ſed eam Romani in oppoſitam Mauritaniam tranſtulerunt, additisque a Tingi nonnullis colonos alios ipſi ex Italia miſerunt, urbique nomen Iuliae Iozae indiderunt. Sequuntur Gades, inſula anguſto freto diremta a Turdetania, a Calpe diſtans ſtadiis circiter IↃCCL vel, ut alii volunt, IↃCCC. Inſula haec aliis nulla re praeſtans, fortitudine incola-

Hispania. δεξιά δὲ τῶν ἐνοικούντων τῇ περὶ τὰς ναυτιλίας, καὶ φιλίᾳ πρὸς Ῥωμαίους, τοσαύτην ἐπίδοσιν εἰς πᾶσαν εὐτυχίαν ἔσχεν, ὥστε καίπερ ἐσχάτη ἱδρυμένη τῆς γῆς ὀνομαστοτάτη τῶν ἁπασῶν ἐστιν. ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης ἐροῦμεν, ὅταν καὶ περὶ τῶν ἄλλων νήσων λέγωμεν.

Ἑξῆς δ' ἐστὶν ὁ Μενεσθέως καλούμενος λιμήν, καὶ ἡ κατὰ Ἄσταν ἀνάχυσις καὶ ἀνάβρασις. Λέγονται δὲ ἀναχύσεις, αἱ πληρούμεναι τῇ θαλάττῃ κοιλάδες ἐν ταῖς πλημμυρίσι, καὶ ποταμῶν δίκην ἀνάπλους [r] ἐπὶ τὴν μεσόγαιαν ἔχουσαι, καὶ τὰς [s] ἐπ' αὐτῆς πόλεις. Εἶτ' εὐθὺς αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Βαίτιος διχῇ σχιζόμεναι· ἡ δὲ ἀπολαμβανομένη νῆσος ἀπὸ τῶν στομάτων, ἑκατὸν, ὡς δ' ἔνιοι καὶ πλειόνων σταδίων ἀφορίζει παραλίαν. Ἐνταῦθα δέ που καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Μενεσθέως ἐστι· καὶ ὁ τοῦ Καπίωνος πύργος ἵδρυται ἐπὶ πέτρας ἀμφικλύστου, θαυμασίως κατεσκευασμένος, ὥσπερ ὁ Φάρος, τῆς τῶν πλοϊζομένων σωτη-

r) ἐπὶ τὴν μεσ.] Stroz. εἰς τὴν μ. s) ἐπ' αὐτῆς] Mss. Reg. Stroz. Vat. B. Epitom. αὐταῖς. probo lect. vulg.

colarum in navigationibus declarata, et colenda cum Romanis amicitia ad id fortunae evecta fuit, ut quanquam in extremo terrae habitatae iaceret, tamen omnium esset celeberrima. Verum de hac dicemus, cum etiam de caeteris insulis erit sermo.

Sequitur Menesthei portus, et ad Astam maris affusio et ebullitio: Aestuaria haec vocant, ubi cavitates mari impletae in eius affluxu, fluminum instar facultatem navigandi in mediam terram et urbes in ea sitas praebent. Tum bipartita Baetis fluvii ostia: insula quae in eorum est medio, oram maritimam continet c, vel secundum alios etiam plurium stadiorum. Hisce in locis oraculum Menesthei est, et Capionis turris saxo imposita quod mari cingitur, opus mirabile, Phari instar, salutis navigantium

σωτηρίας χάριν. ἥ τε γὰρ ἐκβαλλομένη χοῦς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ βράχεα ποιεῖ, καὶ χοιραδώδης ἐστὶν ὁ πρὸ αὐτοῦ τόπος· ὥστε δεῖ σημείου τινὸς ἐπιφανοῦς. Ἐντεῦθεν δ' ὁ τοῦ Βαίτιος ἀνάπλους ἐστί, καὶ πόλις Ἐβοῦρα, καὶ τὸ τῆς Φωσφόρου ἱερόν, ἣν καλοῦσι Λουκεμδουβίαν· εἶθ' οἱ τῶν ἀναχύσεων τῶν ἄλλων ἀνάπλοι· καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Ἄνας ποταμός, δίστομος καὶ οὗτος, καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν ἀνάπλους. Εἶθ' ὕστατον τὸ ἱερὸν ἀκρωτήριον, διέχον τῶν Γαδείρων ἐλάττους ἢ δισχιλίους σταδίους· τινὲς δ' ἀπὸ μὲν τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἐπὶ τὸ τοῦ Ἄνα στόμα ἑξήκοντα μίλια φασίν· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸ τοῦ Βαίτιος στόμα ἑκατόν· εἶτα εἰς Γάδειρα ἑβδομήκοντα. Hiſpania.

ΚΕΦ. Β.

Τῆς δ' οὖν ἐντὸς τοῦ Ἄνα παραλίας ὑπερκεῖσθαι συμβαίνει τὴν Τουρδιτανίαν, ἣν ὁ Βαῖτις [r] διαιρεῖ ποταμός. Ἀφορίζει δὲ αὐτὴν πρὸς μὲν τὴν ἑσπέ- pag. 141.

Aa 4 ραν

r) διαιρεῖ] διαρρεῖ, coni. Caſaub.

tium gratia factum. Nam et egeſtus a fluvio limus brevia ibi facit, et ante oſtia locus ſcopulos habet ſub aqua latentes: ut illuſtri aliquo ſigno habeat opus. Inde ſupra Baetim navigatur, et urbs ſuccedit Ebura, et Luciferi fanum, quod vocant Lucem dubiam: tum aeſtuariorum aliorum navigationes, ac deinde Anas fluvius, duobus ſe evolvens oſtiis, quorum ſingulae ſunt navigationes. Ultimum deinde Sacrum promontorium, a Gadibus minus CIↃ CIↃ ſtadiis diſſitum. Quidam a Sacro promontorio ad oſtium Anae LX milliaria numerant: hinc ad oſtia Baetis C, porro ad Gades LXX milliaria.

CAP. II.

Ergo ſupra oram maritimam, quae eſt intra Anam fluvium, ſita eſt Turditania, quam Baetis fluvius dividit. Hanc verſus occaſum et ſeptentrionem deter- minat

Hispania. ραν καὶ ἄρκτον ὁ Ἄνας ποταμός· πρὸς δὲ τὴν ἕω Καρπητανῶν τέ τινες καὶ Ὠρητανοί· πρὸς νότον δὲ Βαστητανῶν οἱ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τῶν Γαδείρων στενὴν νεμόμενοι παραλίαν· καὶ ἡ ἑξῆς θάλαττα μέχρι Ἄνα. καὶ οἱ Βαστητανοὶ δὲ, ὓς εἶπον, τῇ Τουρδιτανίᾳ πρόσκεινται· [u] καὶ οἱ ἔξω τοῦ Ἄνα, καὶ οἱ πολλοὶ τῶν προσχώρων. Μέγεθος δ' οὐ πλεῖον ἐστὶ τῆς χώρας ταύτης ἐπὶ μῆκος καὶ πλάτος, ἢ δισχίλιοι στάδιοι. Πόλεις δ' ὑπερβάλλουσαι τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ διακοσίας φασί· γνωριμώταται δὲ αἱ ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς ἱδρυμέναι καὶ ταῖς ἀναχύσεσι, καὶ τῇ θαλάττῃ διὰ τὰς χρείας. Πλεῖστον δ' ἥ τε Κόρδυβα ηὔξηται, Μαρκέλλου κτίσμα, καὶ δόξῃ καὶ δυνάμει, καὶ ἡ τῶν Γαδιτανῶν πόλις· ἡ μὲν διὰ τὰς ναυτιλίας, καὶ διὰ τὸ προσθέσθαι Ῥωμαίοις κατὰ συμμαχίας· ἡ δὲ χώρας ἀρετῇ καὶ μεγέθει, προσλαμβάνοντος καὶ τοῦ ποταμοῦ Βαίτιος μέγα μέρος· ᾤκησάν τε ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίων τὲ καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἐπίλεκτοι ἄνδρες·

u) καὶ οἱ ἔξω] ita scribo cum Mss. Med. Reg. vulgo καὶ ἡ ἔξω.

minat Anas fluvius, versus ortum Carpetanorum nonnulli et Oretani, versus meridiem vero Bastetani qui inter Calpen et Gades angustum accolunt litus, sed et externum mare usque ad Anam. Ii quos dixi Bastetani adiacent Turditaniae, et ii qui ultra Anam, multique finitimi populi. Regionis eius magnitudo non excedit neque in longum neque in latum duo millia stadiorum. Urbes sunt ingenti numero: quippe ducentas aiunt, notissimae sunt quae fluminibus, aestuariis, aut mari appositae sunt, ob usum rerum. Maxime autem gloria ac potentia crevit Corduba, Marcelli opus, et Gaditanorum urbs: haec quidem ob navigationes, et quod Romanis se sociam praebuit; illa ob agri bonitatem ac amplitudinem, magnam quoque partem Baeti fluvio conferente: inhabitaruntque eam ab initio delecti Romanorum et indige-

ἄνδρες· καὶ δὴ καὶ πρώτην ἀποικίαν εἰς τούσδε τοὺς τόπους ἔστειλαν οἱ Ῥωμαῖοι. Μετὰ δὲ ταύτην καὶ τὴν τῶν Γαδιτανῶν ἡ μὲν Ἴσπαλις ἐπιφανής, καὶ αὐτὴ ἄποικος Ῥωμαίων· νυνὶ δὲ τὸ μὲν ἐμπόριον συμμένει, τῇ τιμῇ δὲ, καὶ τῷ ἐποικῆσαι νεωστὶ τοὺς Καίσαρος στρατιώτας, ἡ Βαῖτις ὑπερέχει, καίπερ οὐ συνοικουμένη λαμπρῶς. Hiſpania.

Μετὰ δὲ ταύτας Ἰτάλικα καὶ Ἴλιπα ἐπὶ τῷ Βαίτι· x Ἀστήνας δ' ἀπωτέρω, καὶ Κάρμων, καὶ Ὀβούλκων. y ἔτι δὲ ἐν αἷς οἱ Πομπηΐου παῖδες κατεπολεμήθησαν, Μοῦνδα, καὶ z Ἀτέτουα, καὶ Οὔρσων, καὶ a Τοῦκις, καὶ Ἰουλία, καὶ Αἴγουα· ἅπασαι δ' αὗται Κορδύβης οὐκ ἄποθεν. τρόπον δέ τινα μητρόπολις κατέστη τοῦ τόπου τούτου Μοῦνδα· διέχει δὲ Καρτηίας ἡ Μοῦνδα σταδίους b χιλίους καὶ τετρακοσίους, εἰς ἣν ἔφυγεν ἡττηθεὶς ὁ Γναῖος, εἶτ' ἐκπλεύσας ἔνθεν, καὶ

x) Ἀστήνας] Ms Reg. Ἀσίνας, alii ſcripti, teſte Caſaub. Ἀσίνα. Ἀσίγα coni. Caſaub. y) ἔτι] ita Mss. Reg. Vat. B. vulgo ἔστι. z) Ἀτέτουα] ita omnes ſcripti et Interpr. prior. Vulgo Ἀτέτυα. Caſaub. coni. Ἀτέγουα. a) Τοῦκις] Mss. Medic. Reg. Τοῦκκις. b) χιλίους] Mss. Caſaub. Stroz. Venet. ἑξακισχιλίους. Palmer. coni. ἑξήκοντα.

digenarum viri, primamque eo iſtis in regionibus coloniam Romani deduxerunt. Poſt has Hiſpalis claret, ipſa quoque Romanorum colonia, ac nunc quidem emporium ibi durat: honore autem et recenti militum Caeſaris eo miſſorum inhabitatione Baetis praecellit, quamvis non ſplendide condita.

Secundum has Italica et Ilipa ſupra Baetim ſitae: Aſtenas ab eo remotior, et Carmon, et Obulco. Sunt et in quibus Pompeii filii debellati ſunt, Munda, Atetua, Urſo, Tucis, Iulia, Aegua. Omnes hae non procul a Corduba diſtant. Munda quodammodo harum metropolis eſt, diſtans a Carteia ſtadia circiter CIƆCCCC. Huc fugit Cn. Pompeius praelio victus, indeque navi avectus cum in mon-

Hispania. ἐκβὰς εἴς τινα ὑπερκειμένην θαλάττης ὀρεινὴν, διεφθάρη. Ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Σέξτος ἐκ Κορδύβης σωθεὶς, καὶ μικρὸν ἐν τοῖς Ἴβηρσι πολεμήσας χρόνον, ὕστερον Σικελίαν ἀπέστησεν· εἶτ' ἐκπεσὼν ἐνθένδε εἰς τὴν Ἀσίαν ἁλοὺς ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατηγῶν, ἐν Μιλήτῳ κατέστρεψε τὸν βίον. Ἐν δὲ τοῖς Κελτικοῖς Κονίστοργις ἐστὶ γνωριμωτάτη· ἐπὶ δὲ ταῖς ἀναχύσεσιν ἡ Ἄστα, εἰς ἣν [c] οἱ Τουρδιτανοὶ συνίασι, μάλιστα ὑπερκειμένην τοῦ ἐπινείου τῆς νήσου, σταδίους οὐ πολὺ πλείους τῶν ἑκατόν.

Παροικεῖται δὲ ὑπὸ πλείστων ὁ Βαῖτις, καὶ ἀναπλεῖται σχεδόν τι ἐπὶ χιλίους καὶ διακοσίους σταδίους,
pag. 142 ἐκ θαλάττης μέχρι Κορδύβης καὶ τῶν μικρὸν ἐπάνω τόπων. Καὶ δὴ καὶ ἐξείργασται περιττῶς, ἥ τε παραποταμία καὶ τὰ ἐν τῷ ποταμῷ νησίδια. πρόσεστι δὲ καὶ τὸ τῆς ὄψεως τερπνὸν, ἄλσεσι καὶ ταῖς ἄλλαις φυτουργίαις ἐκπεπονημένων τῶν χωρίων. Μέχρι μὲν οὖν Ἰσπάλιος ὁλκάσιν ἀξιολόγοις ὁ ἀνάπλους ἐστὶν ἐπὶ σταδίους οὐ πολὺ λείποντας τῶν πεντακοσίων· ἐπὶ δὲ τὰς

c) οἱ Τουρδιτανοὶ] Bemb. Stroz. A. B. οἱ τε Γαδιτανοί.

montana quaedam mari imminentia egressus esset, occisus est. Sextus autem frater eius Corduba elapsus, non diu inde in Hispania bellum sustinens, Siciliam ad defectionem concitavit: indeque in Asiam profugiens, captus ab Antonii legatis apud Miletum vitam amisit. In Celticis notissima urbs est Conistorsis. Ad aestuaria autem Asta, in quam Turditani conveniunt, sitam supra navale insulae stadiis summum c, non multo pluribus.

Accolitur a plurimis Baetis, navigaturque sursum ad stadia CIↃCC a mari usque et ad Cordubam et paulo superiora loca. Aedificata sunt diligentissime tum quae in ripa sita sunt, tum parvae in flumine insulae: acceditque spectandi amoenitas, locis istis lucorum et alia stirpium plantatione excultis. Hispalin usque sursum navigatur grandibus onerariis ad IↃ fere stadia: ad superiores autem urbes,

τὰς ἄνω πόλεις μέχρι Ἰλίπας ταῖς ἐλάττοσι· μέχρι δὲ Κορδύβης τοῖς ποταμίοις σκάφεσι, πηκτοῖς μὲν τανῦν, τὸ παλαιὸν δὲ καὶ μονοξύλοις· τὸ δ᾽ ἄνω τὸ [d] ἐπὶ Κλαστῶν οὐκ ἔστι πλώϊμον· παράλληλοι δέ τινες ῥάχεις ὀρῶν παρατείνουσι τῷ ποταμῷ, μᾶλλόν τε καὶ ἧττον [e] αὐτῷ συνάπτουσαι πρὸς Βοῤῥᾶν, μετάλλων πλήρεις· πλεῖστος δ᾽ ἐστὶν ἄργυρος ἐν τοῖς κατὰ Ἰλίπαν τόποις καὶ τοῖς κατὰ Σισάπωνα, τόν τε παλαιὸν λεγόμενον καὶ τὸν νέον· κατὰ δὲ τὰς Κωτίνας λεγομένας χαλκός τε ἅμα γεννᾶται καὶ χρυσός. Ἐν ἀριστερᾷ μὲν οὖν ἐστι τοῖς ἀναπλέουσι τὰ ὄρη ταῦτα, ἐν δεξιᾷ δὲ πεδίον μέγα, καὶ ὑψηλὸν, καὶ εὔκαρπον, καὶ μεγαλόδενδρον, καὶ εὔβοτον. [f] Ἔχει δὲ καὶ ὁ Ἄνας ἀνάπλους· οὔτε δὲ τηλικούτοις σκάφεσιν, οὔτ᾽ ἐπὶ τοσοῦτον. Ὑπέρκειται δὲ καὶ τὰ μεταλλείας ἔχοντα ὄρη Hispania.

d) ἐπὶ Κλαστῶν] Stroz. Vat. A. B. ἐπὶ Κλαστῶνος. Casaub. coni. Κασταλῶνα. e) αὐτῷ συνάπτουσαι] ita omnes Codd. vulgo αὐτῷ deest. f) Ἔχει δὲ καὶ ὁ Ἄνας] Sic scripsi audacter cum Casaub. sensu id postulante pro ἔχει δὲ [illegible] ὁ ἀνάπλους, quam pravam lectionem etiam in omnibus Mss. inveni.

urbes Ilipam usque minoribus; inde ad Cordubam usque scaphis fluvialibus, compactis nostra aetate, olim autem etiam lintribus. Superiores autem partes quae sunt ad Clastonem, navigari non possunt. Sed dorsa quaedam montium a se ubique aequaliter distantia, et Boream versus modo magis modo minus cohaerentia, iuxta fluvium protenduntur, plena metallorum. Plurimum argenti est in locis circa Ilipam, et Sisaponem tam veterem quam novum. Apud Cotinas quas vocant, aes aurumque nascitur. Ii montes sursum navigantibus ad sinistram sunt: ad dextram autem planities magna, excelsa, fertilis, magnis consita arboribus, et pascuis apta. Navigari quoque Anas potest, sed neque tam magnis navibus, neque ad tantum spatium. Superiacent autem montes quoque secturas habentes metallicas,

Hispania. ὄρη· καθήκει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Τάγον. Τὰ μὲν οὖν τὰς μεταλλείας ἔχοντα χωρία, ἀνάγκη τραχέα τε εἶναι καὶ παράλυπρα, οἷάπερ καὶ τὰ τῇ Καρπιτανίᾳ συνάπτοντα, καὶ ἔτι μᾶλλον τοῖς Κελτίβηρσι. Τοιαύτη δὲ καὶ ὁ Βαιτουρία ξηρὰ ἔχουσα πεδία τὰ παρήκοντα τῷ Ἄνᾳ.

Αὐτὴ δ᾽ ἡ Τουρδιτανία θαυμαστῶς εὐτυχεῖ· παμφόρου δ᾽ οὔσης αὐτῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ πολυφόρου, διπλασιάζεται τὰ εὐτυχήματα ταῦτα τῷ ἐκκομισμῷ· τὸ γὰρ περιττεῦον τῶν καρπῶν ἀπεμπολεῖται ῥᾳδίως τῷ πλήθει τῶν ναυκληριῶν. Ποιοῦσι δὲ τοῦτο οἵ τε ποταμοὶ καὶ αἱ ἀναχύσεις, ὡς εἶπον, ἐμφερεῖς τοῖς ποταμοῖς οὖσαι, καὶ ἀναπλεόμεναι παραπλησίως ἐκ θαλάττης, οὐ μικροῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ μεγάλοις σκάφεσιν εἰς τὰς ἐν τῇ μεσογείᾳ πόλεις. Ἅπασα γάρ ἐστι πεδιὰς ὑπὲρ τῆς παραλίας ἐπὶ πολὺ τῆς μεταξὺ τοῦ τε Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν στηλῶν. ἐνταῦθα δὲ πολλαχοῦ κοιλάδες εἰς τὴν μεσόγαιαν ἐκ τῆς θαλάττης ἀνέχουσι, φάραγξι μετρίαις, ἢ καὶ ῥείθροις ἐοικυῖαι ποτα-

cas, qui ad Tagum pertingunt. Loca in quibus metalla sint, necesse est aspera esse et sterilia fere, qualia sunt Carpetaniae contigua, magisque etiam ea, quae Celtiberiam tangunt. Talis ergo est etiam Baeturia, siccos habens campos iuxta Anam porrectos.

Ipsa autem Turditania mirum in modum est opulenta, et cum omnis generis rerum sit feracissima, commoda haec eius exportatione rerum duplicantur; nam ob multitudinem mercatorum navigantium facile quod abundat fructuum divenditur. Navigationibus autem non flumina modo inserviunt, sed et aestus effusiones amnium similes, per quas eodem modo navigatur a mari non exiguis tantum, sed magnis quoque lembis ad urbes mediterraneas. Nam supra maritimam oram omnis regio campestris est, maior pars eorum, quae inter Sacrum promontorium et columnas est. Ibi multis in locis cavitates a mari in terram protenduntur, mediocribus convallibus, aut etiam fluvio-

ποταμίοις ἐκτεταμένοις ἐπὶ πολλὰς ςαδίους· ταύτας Hispania.
δὲ πληροῦσιν αἱ τῆς θαλάττης ἐπιβάσεις, κατὰ τὰς
πλημμυρίδας, ὥστ' ἀναπλεῖσθαι μηδὲν ἧττον, ἢ τοὺς
ποταμοὺς, ἀλλὰ καὶ βέλτιον· τοῖς γὰρ κατάπλοις pag. 143.
ἔοικε τοῖς ποταμίοις, ἀντικόπτοντος μὲν οὐδενὸς, ἐπουρίζοντος δὲ τοῦ πελάγους καθάπερ τοῦ ποταμίου ῥεύματος διὰ τὴν πλημμυρίδα. Αἱ δ' ἐπιβάσεις μείζους εἰσὶν ἐνταῦθα ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις, ὅτι εἰς πόρον συνωθουμένη ςενὸν ἡ θάλαττα ἐκ μεγάλου πελάγους, ὃν ἡ Μαυρουσία ποιεῖ πρὸς τὴν Ἰβηρίαν, ἀνακοπὰς λαμβάνει, καὶ φέρεται πρὸς τὰ εἴκοντα μέρη τῆς γῆς εὐπετῶς. Ἔνιαι μὲν οὖν τῶν τοιούτων κοιλάδων κενοῦνται κατὰ τὰς ἀμπώτεις· τινὰς δ' οὐ παντάπασιν ἐπιλείπει τὸ ὕδωρ, ἔνιαι δὲ καὶ νήσους ἀπολαμβάνουσιν ἐν ἑαυταῖς. Τοιαῦται μὲν οὖν εἰσὶν αἱ ἀναχύσεις, αἱ μεταξὺ τοῦ τε Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν ςηλῶν, ἐπίδοσιν ἔχουσαι σφοδροτέραν παρὰ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις· Ἡ τοιαύτη δ' ἐπίδοσις ἔχει μέν τι καὶ πλεονέκτημα πρὸς τὰς χρείας τῶν πλοιζομένων· πλείους γὰρ

fluviorum alveis similes, in multa porrectis stadia: eas incrementa maris implent aestu appellente, ut non minus quam per amnes possit per eas navigari: atque adeo melius. Secundis enim amnium navigationibus similes sunt, nulla re impediente, et mari ob affluxum aestus leviter impellente, sicut fit in defluxu fluviorum. Porro maris incrementa hic quam alibi sunt maiora, quia ex magna latitudine in arctum meatum mare coactum, quem ad Hispaniam Mauritania facit, repercutitur, et facile defertur ad terrae partes concedentes. Porro harum cavitatum quaedam evacuantur cum mare resorbetur, nonnullas aqua nunquam prorsus deserit, nonnullae etiam insulas in se continent. Tales ergo sunt maris effusiones inter Sacrum promontorium et columnas, vehementius habentes quam alibi fiat incrementum. Atque hoc maximum adfert navigantium usibus commodum: nam plures

Hispania. γὰρ καὶ μείζους ποιεῖ τὰς ἀναχύσεις, πολλάκις καὶ ἐπὶ ὀκτὼ σταδίους ἀναπλεομένας, ὥστε τρόπον τινὰ πᾶσαν πλωτὴν παρέχεται τὴν γῆν, καὶ εὐπετῆ πρός τε τὰς ἐξαγωγὰς τῶν φορτίων καὶ τὰς εἰσαγωγάς. Ἔχει δέ τι καὶ ὀχληρὸν· αἱ γὰρ ἐν τοῖς ποταμοῖς ναυτιλίαι, αἱ διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς πλημμυρίδος, ἰσχυρότερον τῇ φύσει τῶν ποταμῶν ἀντιπνέουσαι κίνδυνον οὐ μικρὸν [g] τοῖς ναυτιλίοις ἐπιφέρουσι, κατακομιζομένοις τε ὁμοίως καὶ ἀνακομιζομένοις. αἱ δὲ ἀμπώτεις ἐν ταῖς ἀναχύσεσιν εἰσὶ βλαβεραί· ταῖς γὰρ πλημμυρίσιν ἀνάλογον, καὶ αὗται παροξύνονται, διά τε τὸ τάχος, καὶ ἐπὶ ξηρᾶς πολλάκις ἐγκατέλιπον τὴν ναῦν. τά τε βοσκήματα εἰς τὰς νήσους διαβαίνοντα τὰς [h] πρὸς τὸν ποταμὸν πρὸ τῶν ἀναχύσεων, τοτὲ μὲν οὖν καὶ ἐπεκλύσθη, τοτὲ δὲ [i] καὶ ἀπελείφθη· βιαζόμενα δ' ἐπανελθεῖν οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ διεφθάρη· τὰς δὲ βοῦς φασὶ καὶ τετηρηκυίας τὸ συμβαῖνον,

g) τοῖς ναυτιλίοις] Stroz. Venet. τοῖς ναυκλήροις. Reg. et Casaub. Mss. ταῖς ναυκληρίαις . . . . κατακομιζομέναις . . . . ἀνακομιζομέναις. h) πρὸς τὸν ποταμὸν] Reg. Stroz. Venet. πρὸ τῶν ποταμῶν. i) καὶ ἀπελείφθη] absunt e Mss. Bemb. Stroz. Venet.

res ac maiores facit effusiones, saepe ad VIII usque stadia navigabiles, ut quodammodo totam faciat terram navigabilem, et exportandis importandisque mercibus aptam. Habent autem etiam aliquid molestum. Navigationes enim in amnibus, quae ob vehementiam exundationis validius fluxui amnium obnituntur, haud leve periculum sursum deorsumve navigantibus obiiciunt. Et defluxus maris in effusionibus istis sunt damnosi: nam eadem qua affluxus ratione incitantur, atque ob celeritatem non raro in sicco destituunt naves, ac pecus, quod ante affluxum in insulas ad amnem sitas transiverat, id aliquando illuvie obruitur, aliquando destituitur, vique transire frustra conatum interit; aiuntque boves obser-

vato

βαῖνον, περιμένειν τὴν ἀναχώρησιν τῆς Θαλάττης, καὶ τότε ἀπαίρειν εἰς τὴν ἤπειρον. Hispania.

Καταμαθόντες δ' οὖν τὴν Φύσιν τῶν τόπων οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰς ἀναχύσεις ὁμοίως ὑπουργεῖν τοῖς ποταμοῖς δυναμένας, πόλεις ἔκτισαν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἄλλας κατοικίας, καθάπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν· τούτων δ' ἐστὶν ἥ τε Ἄστα καὶ [k] Νέβρισσα, καὶ Ὄνοβα, καὶ Σόνοβα, καὶ Μαίνοβα, καὶ ἄλλαι πλείους. Προσλαμβάνουσι δὲ καὶ διώρυγες ἔστ' ὅπου γεγονυῖαι, τὸ πολλαχόθεν εἶναι, καὶ πολλαχόσε τὴν κομιδὴν πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τοὺς ἔξω. Καὶ αἱ σύρροιαι δὲ ὡσαύτως ὠφελοῦσι κατὰ τὰς ἐπὶ πολὺ πλήμας, καὶ διειργομένας ὑπὸ τῶν διειργόντων ἰσθμῶν τοὺς [l] πόρους, καὶ πλωτὸν ἀπεργαζομένων, ὥστε πορθμεύεσθαι καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν εἰς τὰς ἀναχύσεις, κἀκεῖθεν δεῦρο. Ἅπασα δὴ ἐμπορία πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἐστὶ καὶ τὴν Ῥώμην, ἔχουσα τὸν πλοῦν μέχρι τῶν στηλῶν ἀγαθὸν, (πλὴν εἴ τις ἐστὶ περὶ τὸν πορθμὸν δυσκολία) καὶ τὸν pag. 144 πελά-

k) Νέβρισσα] Reg. Ms. et Numi Νάβρισσα. l) πόρους — ἀπεργαζομένων] Mss. Struz. A. Venet. πόρος πλωτὸς ἀπεργαζομένας.

vato eo casu, recessum maris operiri, atque tum in continentem abire.

Ergo homines locorum natura cognita, cum viderent effusiones istas ministerium fluviorum implere posse, urbes in iis locis condiderunt et domicilia, sicut ad fluvios, quarum sunt Asta, Nebrissa, Onoba, Sonoba, Maenoba, aliaeque plures. Adiuvant et fossae quibusdam in locis actae, quia multis de locis hinc inde merces trahuntur, et inter incolas, et ad exteros: similiter prosunt etiam confluxus in exundationibus, quae impediuntur isthmis alveos dirimentibus, eosque navigabiles facientibus, ut etiam ex fluminibus ad effusiones hinc inde navigari possit. Omnis autem negotiatio est versus Italiam et Romam, habetque navigationem usque ad columnas commodam: (nisi si qua est ad fretum difficultas) et in alto nostri

Hispania. πελάγιον, τὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. διὰ γὰρ εὐδίου κλίματος οἱ δρόμοι συντελοῦνται, καὶ μάλιστα τῷ πελαγίζοντι. τοῦτο δὲ πρόσφορόν ἐστι ταῖς ἐμπορικαῖς ὁλκάσιν. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ ἄνεμοι τάξιν οἱ πελάγιοι· πρόσεστι δὲ καὶ ἡ νῦν εἰρήνη τῶν λῃστηρίων καταλυθέντων· ὥσθ' ἡ σύμπασα ὑπάρχει ῥαστώνη τοῖς πλοϊζομένοις. Ἴδιον δέ τι φησὶ Ποσειδώνιος τηρῆσαι κατὰ τὸν ἀνάπλουν τὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας, ὅτι οἱ εὖροι κατ' ἐκεῖνο τὸ πέλαγος ἕως τοῦ Σαρδώου κόλπου πνέοιεν ἐτησίαι· διὸ καὶ τρισὶ μησὶν εἰς Ἰταλίαν [m] κατάραι μόλις, διενεχθεὶς περί τε τὰς Γυμνησίας νήσους, καὶ περὶ Σαρδόνα, καὶ τ' ἄλλα ἀπαντικρὺ τούτων μέρη τῆς Λιβύης.

Ἐξάγεται δ' ἐκ τῆς Τουρδιτανίας σῖτος τε καὶ οἶνος πολὺς, καὶ ἔλαιον, οὐ πολὺ μόνον, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον· καὶ κηρὸς δὲ, καὶ μέλι, καὶ πίττα ἐξάγεται, καὶ [n] κόκκος πολλὴ, καὶ μίλτος οὐ χείρων τῆς Σινω-

m) καθάραι μόλις, διενεχθεὶς] ita Vat. A. B. Casaub. vulgo καθάραι· μόλις γὰρ διενεχθεὶς. n) κόκκος πολλὴ] praefero hanc lect. Mss. Medic. Reg. Stroz. vulgo κ. πολύς.

nostri maris. Per tranquillum enim clima cursus est, maxime altum mare navigantibus, quod commodum est mercatoriis onerariis: habent et venti altum mare proflantes suum ordinem: accedit etiam, quod nunc pax est abolitis latrociniis: itaque summa est navigantibus securitas. Peculiare autem aliquid se ex navigatione ab Hispania observasse scribit Posidonius, nimirum in illo mari usque ad sinum Sardoum Euros stato anni tempore spirare: itaque se tribus vix mensibus in Italiam pervenisse, iactatum circa Gymnesias, et iuxta Sardiniam, aliaque e regione horum loca Africae.

Exportatur e Turditania multum frumenti ac vini, oleumque non multum modo, sed et optimum. Praeterea cera, mel, pix, et coccus multus, et minium Sinopica

Σινωπικῆς γῆς. Τά τε ναυπήγια συνιστᾶσιν αὐτόθι ἐξ ἐπιχωρίας ὕλης· ἅλες τε ὀρυκτοὶ [o] παρ' αὐτοῖς εἰσί· καὶ ποταμῶν ἁλμυρῶν ῥεύματα οὐκ ὀλίγα· οὐκ ὀλίγη δὲ οὐδ' ἡ ἐκ τῶν ὄψων ταριχεία, οὐκ ἔνθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἄλλης τῆς ἐκτὸς στηλῶν παραλίας, οὐ χεῖρον τῆς Ποντικῆς. Πολλὴ δὲ καὶ ἐσθὴς πρότερον ἤρχετο· [p] νῦν δὲ ἔρια μᾶλλον τῶν Κοραξῶν, καὶ ὑπερβολή τις ἐστὶ τοῦ κάλλους· ταλαντιαίους γοῦν ὠνοῦνται τοὺς κριοὺς εἰς τὰς ὀχείας. ὑπερβολὴ δὲ, καὶ τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων, ἅπερ οἱ Σαλτιῆται κατασκευάζουσιν. Ἄφθονος δὲ καὶ βοσκημάτων ἀφθονία παντοίων, καὶ κυνηγεσίων. Τῶν δ' ὀλεθρίων [q] θηρίων σπάνις, πλὴν τῶν γαιωρύχων λαγιδέων, οὓς ἔνιοι [r] λεβηρίδας προσαγορεύουσι· λυμαίνονται γὰρ φυτὰ καὶ σπέρματα ῥιζοφαγοῦντες· καὶ τοῦτο συμβαίνει καθ' ὅλην τὴν Ἰβηρίαν σχεδόν· διατείνει δὲ καὶ μέχρι Μασσαλίας· ὀχλεῖ δὲ καὶ τὰς νήσους. Οἱ δὲ τὰς Γυμνη- Hispania.

o) παρ' αὐτοῖς] ita omnes quos evolvi Codd. vulgo παρ' αὐτῆς. male. p) νῦν δὲ ἔρια] Mss. Caſ. Stroz. Venet. νῦν δὲ καὶ ἔρια. q) θηρίων] Hanc vocem ex Mss. Reg. Stroz. et edit. vett. repoſui. r) λεβηρίδας] Stroz. λεβορίδας.

pica terra non deterius. Naves conficiunt ex indigena materia, habentque et ſales foſſiles, et fluviorum ſalſorum fluxus non paucos: tum ſalſamenta copioſa non inde modo habentur, ſed et ex reliqua extra columnas ora, nihil cedentia bonitate Ponticis. Quondam etiam multum veſtium advehebatur, nunc lanae Coraxorum lana praeſtantiores, longeque pulcherrimae: quippe talento aries emitur qui oves ineat; tum ſumme tenuia texta, quae Saltiatae faciunt. Eſt ingens ibi pecoris copia, et venandi materies. Perniciosas habet beſtias fere nullas, exceptis cuniculis terram fodientibus, quos quidam leberides nominant: ii enim radices vorantes ſtirpibus ſeminibusque nocent. Idque uſu venit per omnem Hiſpaniam, et ad Maſſiliam usque; quin et inſulas infeſtant: traditumque me-

Hispania. Γυμνησίας οἰκȣ̃ντες, λέγονται πρεσβεύσασθαί ποτε πρὸς Ῥωμαίȣς κατὰ χώρας αἴτησιν, ἐκβάλλεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν ζώων τȣ́των, ἀντέχειν μὴ [s] δυνάμενοι διὰ τὸ πλῆθος. Πρὸς μὲν ȣ̃ν τὸν τοσȣ̃τον ἴσως πόλεμον, ὃς ȣ̓κ ἀεὶ συμβαίνει, [t] ὡρῶν δέ τινι λοιμικῇ καταςάσει, καθάπερ ὄφεων καὶ μυῶν τῶν ἀρȣραίων, χρεία τῆς τοσαύτης ἐπικȣρίας. Πρὸς δὲ τὸ μέτριον, ἐξεύρηνται πλείȣς θῆραι· καὶ δὴ καὶ γαλᾶς ἀγρίας, ἃς ἡ Λιβύη [u] τρέφει, φέρȣσιν ἐπίτηδες· ἃς φιμώσαντες παρίασιν εἰς τὰς ὀπάς· αἳ δ' ἐξέλκȣσιν ἔξω τοῖς ὄνυξιν, ȣ̃ς ἂν καταλάβȣσιν, ἢ φεύγειν ἀναγκάζȣσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· ἐκπεσόντας δὲ θηρεύȣσιν οἱ
pag. 145. ἐφεςῶτες. Τὴν δὲ ἀφθονίαν τῶν ἐκκομιζομένων ἐκ τῆς Τȣρδιτανίας, ἐμφανίζει τὸ μέγεθος, καὶ τὸ πλῆθος τῶν [x] ναυκλήρων· ὁλκάδες γὰρ μέγιςαι παρὰ τȣ́των

s) δυναμένοι] Sic omnes Codd. vulgo δυναμένων. t) ὡρῶν] vulgo φθόρον inepte. Cas. coni. ἀέρων. Secutus sum lect. Mss. Cas Stroz. Venet. θεωρῶν Reg. forte θηρίων? u) τρέφει] Sic Stroz. Vat. A. Venet. Interpr. pr. Cas. pro φέρȣσιν scribere vult τρέφȣσιν. x) ναυκλήρων] Mss. Cas. Vat. A. B. Venet. ναυκληρίων.

memoriae est, Gymnesiarum insularum incolas aliquando missis legatis petiisse a Romanis terram sibi habitandam, quod sua se ab animalibus pelli, neque eorum multitudini resistere posse dicerent. Et sane hoc auxilio opus esse potest, cum, quod non semper fit, tanta multitudine tanquam bello aut peste grassantur, veluti serpentes et mures terrestres etiam ubi invalescunt. Sed ubi mediocriter habet res, inventae sunt iam cuniculos venandi plures rationes: quarum est, quod feles Africos feros studiose adhibent, et ore obligato in foramina immittunt, qui unguibus extrahunt cuniculos inventos, aut in superficiem expellunt, ubi ab adstantibus captantur. Abundantiam vero eorum quae ex Turditania exportantur, navium magnitudo et multitudo indicat: maximae enim one-

τούτων πλέουσιν εἰς τὴν Δικαιαρχίαν, καὶ τὰ Ὤστια τῆς Ῥώμης ἐπίνειον· τό, τε πλῆθος μικροῦ δεῖν ἐνάμιλλον [y] τοῖς Λιβυκοῖς. Hispania.

Τοιαύτης δὲ τῆς μεσογαίας οὔσης τῆς ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ, καὶ τὴν παράλιον ἐνάμιλλον εὕροι τὶς ἂν τοῖς ἐκ θαλάττης ἀγαθοῖς. τά τε γὰρ ὀστρεώδη πάντα καὶ κογχοειδῆ, καὶ τοῖς πλήθεσιν ὑπερβάλλει καὶ τοῖς μεγέθεσι, καθόλου κατὰ τὴν ἔξω θάλατταν πᾶσαν, ἐνταῦθα δὲ διαφερόντως· ἅτε καὶ τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων ἐνταῦθα αὐξανομένων· ἃς εἰκὸς αἰτίας εἶναι καὶ τοῦ πλήθους καὶ τοῦ μεγέθους διὰ τὴν γυμνασίαν. Ὡς δ' αὔτως ἔχει καὶ περὶ τῶν κητέων ἁπάντων, ὀρύγων τὲ, καὶ φαλαινῶν, καὶ φυσητήρων· ὧν ἀναφυσησάντων, φαίνεταί τις νεφώδους ὄψις κίονος τοῖς πόρρωθεν ἀφορῶσι· οἱ γόγγροι δὲ ἀποθηριοῦνται, πολὺ τῶν παρ' ἡμῖν ὑπερβεβλημένοι κατὰ τὸ μέγεθος· καὶ αἱ σμύραιναι, καὶ ἄλλα πλείω

 τῶν

y) τοῖς Λιβυκοῖς] addunt editi ἐκ πολλαπλασιάσεως, quas voces, quia e omnibus Mss. absunt, et abesse debent, delevi.

onerariae naves inde ad Dicaearchiam et Ostia, quod est Romae navale, advehuntur, itaque multiplicatae sunt, ut numero iam Africis fere aequentur.

Cum hic sit status mediterraneorum Turditaniae ora eius maritima opibus maritimis cum ea quasi certare videtur. In universum enim exterum mare omni ostreorum concharumque abundat genere, numero, et magnitudine: verum ad Turditaniam id maxime fit, quippe maris affluxu ac refluxu ibi augescente, quam causam apparet esse multitudinis ac magnitudinis istarum rerum ob exercitationem. Idem intelligendum de cetorum omnibus generibus, orygibus, balaenis, et physeteribus, qui cum efflant, eminus intuentibus species quaedam nubis in columnae formam coactae videtur: quin et congri ibi in belluas abeunt, longe nostrorum magnitudinem supergressi: et murenae sunt ibi, aliique plures

id

Hispania. τῶν τοιούτων ὄψων. [z] Ἐν δὲ Καρτηΐα κήρυκας δεκακοτύλους καὶ πορφύρας φασίν· ἐν δὲ τοῖς ἐξωτέροις τόποις καὶ μείζονας ὀγδοήκοντα μνῶν τὴν σμύραιναν καὶ τὸν γόγγρον· ταλαντιαῖον δὲ τὸν πολύποδα· διπήχεις δὲ τὰς τευθίδας, καὶ τὰ παραπλήσια. Πολὺς δὲ καὶ ὁ θύννος συνελαύνεται δεῦρο, [a] ἀπὸ τῆς ἀλέης τῆς ἔξωθεν παλαιᾶς, πίων καὶ παχύς. Τρέφεται δὲ βαλάνῳ δρυΐνῃ, φυομένῃ κατὰ τῆς θαλάττης, χαμαιζήλῳ τινὶ παντάπασι δρυΐ, [b] ἁδρότατον δ' ἐκφερούσῃ καρπόν· ἥπερ καὶ ἐν τῇ γῇ πολλὴ φύεται κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ῥίζας μὲν ἔχουσα μεγάλας ὡς ἂν τελείας δρυὸς, ἐξαιρουμένη δὲ ἐκ θάμνου, ταπεινῆς ἧττον· τοσοῦτον δ' ἐκφέρει καρπὸν, ὥστε μετὰ τὴν ἀκμὴν πλήρη τὴν παραλίαν εἶναι τήν τε ἐντὸς καὶ τὴν ἐκτὸς στηλῶν, ἣν ἐκβάλλουσιν αἱ πλῆμαι· [c] ἡ δ' ἐντὸς στηλῶν ἐλάττων ἀεὶ καὶ μᾶλλον εὑρίσκεται. Λέγει δ'

z) Ἐν δὲ Καρτηΐᾳ] Stroz. A. ἐν δὲ τῇ κ. a) ἀπὸ τῆς ἀλέης — παλαιᾶς] ita omnes Codd. Casaubonus pro ὑπὸ — παλαιᾶς egregie legit ἀπὸ — παραλίας. Vox ἀλέης non minus vitiosa est, pro qua ἄλειας scribendum suspicor, quod seqq. postulare videntur. b) ἁδρότατον] Vat. A Venet. πολύν. c) ἡ δ' ἐντὸς — εὑρίσκεται] Haec desunt in Bemb. Stroz. Venet.

id genus pisces. Apud Carteiam buccinae et purpurae inveniri dicuntur, decem cotylas implentes: et in exterioribus locis murenae congrique qui appendant xxc minas, polypos qui talentum: bicubitales teuthidas, aliosque id genus pisces. Huc etiam plurimi thynni compelluntur, a calore externi maris antiquo pingues et crassi. Vescuntur glande querna, quae ad mare nascitur humilis plane, sed praegrandem generans fructum: haec arbor etiam in mediterraneis per Hispaniam frequens nascitur, magna radice, ut quercus perfectae, sed humilis ipsa fruticis instar a stirpe surgit; tantum autem fert fructus, ut post maturitatem litus maris intra extraque columnas oppleatur eo alluvie eiecto: semper tamen minor invenitur quae intra columnas nascitur. Polybius tradit,

δ' ὁ Πολύβιος, καὶ μέχρι τῆς Λατίνης ἐκπίπτειν τὴν Hispania βάλανον ταύτην· εἰ μὴ ἄρα φησὶ καὶ ἡ Σαρδὼ φέρει, καὶ ἡ πλησιόχωρος ταύτῃ. Καὶ οἱ θύννοι δ' ὅσῳ πλεῖον συνεγγίζουσι ταῖς στήλαις ἔξωθεν φερόμενοι, τοσῷ δ' ἰσχναίνονται πλέον, τῆς τροφῆς ἐπιλιπούσης· εἶναί τε [d] παραθαλάττιον τὸ ζῷον τοῦτο· ἥδεσθαι γὰρ τῇ βαλάνῳ, καὶ πιαίνεσθαι διαφερόντως ὑπ' αὐτῆς· φορᾶς τε τῆς βαλάνου γενομένης, φορὰν καὶ τῶν θύννων εἶναι.

Τοσούτοις δὲ τῆς προειρημένης χώρας ἀγαθοῖς pag. 146. κεχορηγημένοις, [e] οὐχ ἥκιστα, ἄν τις ἀποδέξαιτο καὶ θαυμάσειε τὸ περὶ τὰς μεταλλείας εὐφυές· ἅπασα μὲν γὰρ μεστὴ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἡ τῶν Ἰβήρων χώρα· οὐ πᾶσα δ' εὔκαρπος οὐδ' εὐδαίμων οὕτως· καὶ μάλιστα ἡ τῶν μετάλλων εὐποροῦσα. Σπάνιον δ' ἐν ἀμφοτέροις εὐτυχεῖν· σπάνιον δὲ, καὶ τὸ τὴν αὐτὴν ἐν ὀλίγῳ χωρίῳ παντοίοις πληθύνειν μετάλλοις. Ἡ δὲ Του-

d) παραθαλάττιον] Mss. παρὰ θαλάττιον. Casaub. optime coni ὂν θαλάττιον. Tyrwhitt. l. c. p. 12. εἶναί τε ἄρα θαλάττιον ὄν. e) οὐχ ἥκιστα] Reg. Venet. οὐχ ἥκιστα, ἀλλὰ καὶ μάλιστα.

tradit, hanc glandem ab Hispanis etiam in Latium usque mitti, nisi forte Sardinia etiam eam generet et vicina loca. Caeterum thynni quanto magis ad columnas accedunt, tanto fiunt tenuiores, defectu nutrimenti. Fertur que hoc animal prope terram in mari degere, et glande delectari atque admodum pinguescere: cumque glandium copia nascitur, multos etiam nasci thynnos.

Cum autem Turditaniae tot bona suppeditent, non levi cum admiratione obseruet aliquis, quod ita ferax metallorum est. Etenim metallis quidem plena est tota Hispania: at non omnes regiones ita frugiferae sunt ac felices, minimumque eae quae metallis abundant. Rarum nimirum est cum metallorum habere tum frugum copiam: rarum etiam in exigua regione opes omnis generis metallorum habere. At Turditania eique contigua

Hispania. διτανία, καὶ ἡ προσεχὴς αὐτῇ, λόγον ὐδένα ἄξιον καταλείπει περὶ τήν δε τὴν ἀρετὴν τοῖς ἐπαινεῖν βυλομένοις. Οὔτε γὰρ χρυσὸς, ὐκ ἄργυρος, ὐδὲ δὴ χαλκὸς, ὐδὲ σίδηρος, ὐδαμῦ τῆς γῆς, ὔτε τοσῦτος, ὔθ' ὕτως ἀγαθὸς ἐξήταςαι γενώμενος μέχρι νῦν. Ὁ δὲ χρυσὸς ὐ μεταλλεύεται μόνον, ἀλλὰ καὶ σύρεται· καταφέρυσι δ' οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ χείμαῤῥοι τὴν χρυσίτιν ἄμμον, πολλαχῦ καὶ ἐν τοῖς ἀνύδροις τόποις ὖσαν· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἀφανής ἐςιν, ἐν δὲ τοῖς ἐπικλύςοις ἀπολάμπει τὸ τῦ χρυσῦ ψῆγμα· καὶ τὺς ἀνύδρυς δὲ φορητῷ ἐπικλύζοντες ὕδατι, ςιλπνὸν ποιῦσι τὸ ψῆγμα· καὶ φρέατα δ' ὀρύσσοντες, καὶ ἄλλας τέχνας ἐπινοῦντες, πλύσει τῆς ἄμμυ τὸν χρυσὸν ἐκλαμβάνυσι· καὶ πλείω τῶν χρυσορυχείων ἐςὶ νῦν τὰ χρυσοπλύσια προσαγορευόμενα. Ἀξιῦσι δὲ Γαλάται τὰ παρ' ἑαυτοῖς εἶναι κρείττω μέταλλα, τά τε ἐν τῷ Κεμμένῳ ὄρει, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῇ κείμενα τῇ Πυρήνῃ· τὸ μέν τοι πλεῖον κἀντεῦθεν εὐδοκιμεῖ. Ἐν δὲ τοῖς ψήγμασι τῦ χρυσίυ φασὶν εὑρίσκεσθαί ποτε καὶ

gua regio ita utraque re abundat, ut nulla ſatis digna laudatio praeſtantiae earum inſtitui poſſit. Nondum enim adhuc compertum eſt ullibi terrarum, aurum, argentum, aes, aut ferrum tanta cum copia, tum bonitate inveniri, atque hic. Aurum non effoditur modo, ſed et flumina et torrentes auro permixtam arenam volvunt: multis etiam in locis aquae expertibus arena talis reperitur: verum ibi aurum non apparet, in locis autem irriguis ramenta auri fulgent: quanquam et arenas, nulla aqua madentes, illata aqua humectant, itaque ramenta auri ut ſplendeant efficiunt: quin et puteis actis, aliisque excogitatis artibus, abluenda arena aurum excipiunt: pleraque nunc ſunt loca in quibus elavetur, quam in quibus effodiatur aurum. Afferunt quidem Galli ſua metalla eſſe praeſtantiora in Cemmeno monte, et ſub ipſam Pyrenen: tamen et hic maior pars laudatur. Caeterum inter auri ramenta aiunt inventas aliquando ſelibres glebas,

καὶ ἡμιλιτριαίας βώλους, ἃς καλοῦσι πάλας, μικρᾶς Hispania. καθάρσεως δεομένας. Φασὶ δὲ καὶ λίθων σχιζομένων εὑρίσκειν βωλάρια θηλαῖς ὅμοια· ἐκ δὲ τοῦ χρυσοῦ ἑψομένου καὶ καθαιρομένου στυπτηριώδει τινὶ γῇ τὸ κάθαρμα ἤλεκτρον εἶναι· πάλιν δὲ τούτου καθεψομένου, μῖγμα ἔχοντος ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, τὸν μὲν ἄργυρον ἀποκαίεσθαι, τὸν δὲ χρυσὸν ὑπομένειν· εὐδιάχυτος γὰρ ὁ τύπος καὶ [f] λυτώδης· διὰ τοῦτο καὶ τῷ ἀχύρῳ τήκεται μᾶλλον ὁ χρυσός· ὅτι ἡ φλόξ, μαλακὴ οὖσα, συμμέτρως ἔχει πρὸς τὸ εἶκον, καὶ διαχεόμενον ῥᾳδίως· ὁ δὲ ἄνθραξ ἐπαναλίσκει πολύ, ὑπερτήκων τῇ σφοδρότητι, καὶ ἐξαίρων. [g] Ἐν δὲ τοῖς ῥείθροις σύρεται καὶ πλύνεται πλησίον ἐν σκάφαις, ἢ ὀρύττεται φρέαρ, ἡ δὲ ἀνενεχθεῖσα γῆ πλύνεται. Τὰς δὲ τοῦ ἀργύρου καμίνους ποιοῦσιν ὑψηλάς, ὥστε τὴν ἐκ τῶν βώλων λιγνὺν μετέωρον ἐξαίρεσθαι· βαρεῖα γάρ ἐστι καὶ ὀλέ-

f) λυτώδης;] ita scripsi monente Salmas. ad Solin. p. 761. qui etiam pro ὁ τύπος legendum censet ὅτος. Vulgo λιθώδης.
g) Ἐν δὲ τοῖς ῥείθροις — ἢ ὀρύττεται φρέαρ.] In mstis et editis pessime legitur: ἐν δὲ τοῖς Ἐρυθροῖς — ἢ θρύπτεται. Non haesitavi secundum Cas. coni. textum restituere.

bas, quas ipsi palas nominant, exigua purgatione indigentes. Ferunt etiam lapidibus fissis inveniri globulas uberibus similes. Porro auro cocto, et purgato aluminosa quadam terra, electrum esse id quod purgando reiicitur, quo cum habeat argenti aurique mixturam, iterum cocto argentum quidem comburi, aurum autem permanere: nam facile fundi et liquefieri potest. Itaque etiam palea facilius liquefit aurum: qui flamma mollis cum sit, proportionem habet temperatam ad id quod cedit et facile funditur, carbo autem multum absumit, nimis colliquans sua vehementia, et elevans. In fluviorum alveis terra hauritur et pone lavitur in scaphis, aut puteo acto terra inde egesta lavatur. Argenti autem caminos faciunt sublimes, ita ut fuligo a glebis in altum efferatur, est enim gravis ea ac pestilens.

Hispania. ὀλέθριος. Τῶν δὲ χαλκουργῶν τινα καλεῖται χρυσεῖα· ἐξ ὧν τεκμαίρονται χρυσὸν ἐξ αὐτῶν ὀρύττεσθαι πρότερον.

pag. 147. Ποσειδώνιος δὲ ὁ τὸ πλῆθος τῶν μετάλλων ἐπαινῶν καὶ τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἀπέχεται τῆς συνήθους ῥητορείας, ἀλλὰ συνενθουσιᾷ ταῖς ὑπερβολαῖς. οὐ γὰρ ἀπιστεῖν τῷ μύθῳ φησὶν, ὅτι τῶν δρυμῶν ποτε ἐμπρησθέντων ἡ γῆ [h] τακεῖσα ἅτε ἀργυρῖτις καὶ χρυσῖτις, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξέζεσε· διὰ τὸ πᾶν ὄρος καὶ πάντα βουνὸν ὕλην εἶναι νομίσματος, ὑπό τινος ἀφθόνου τύχης σεσωρευμένην. καθόλου δ' ἂν εἶπε φησὶν ἰδών τις τοὺς τόπους, θησαυροὺς εἶναι φύσεως ἀεννάου, ἢ ταμεῖον ἡγεμονίας [i] ἀνεκλείπτον· οὐ γὰρ πλουσία μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπόπλουτος ἦν φησὶν ἡ χώρα· καὶ παρ' ἐκείνοις ὡς ἀληθῶς τὸν ὑποχθόνιον τόπον, οὐχ ὁ Ἅδης, ἀλλ' ὁ Πλούτων κατοικεῖ. Τοιαῦτα

h) τακεῖσα] vulgo τὰ καινὰ inepte. Emendavi h. l. iuxta optimam Xylandri et Casaub. coniect. i) ἀνεκλείπτον] vulgo ἀνεκλείπτου. praefero lect. Planud. in excerpt.

lens. Aerariarum officinarum quaedam vocantur aurariae: unde coniiciunt prius aurum inde fuisse effossum.

Posidonius vero multitudinem metallorum laudans et praestantiam, non abstinet solita sibi sermonis exornatione, sed nimiis amplificationibus quasi instinctu quodam poëtico rapitur. Ait enim se fidem huic fabulae non derogare, quod nemoribus aliquando inflammatis, terra argento auroque abundans liquefacta, in superficiem ea metalla effervescendo eiecerit: itaque omnis mons et omnis collis locupletissimae cuiusdam fortunae dono sit nomismatis materia cumulatus: omninoque (ait) videns aliquis ista loca, dixerit thesauros esse perennis naturae, aut principatus aerarium perpetuum: non enim dives modo (inquit) terra illa est, sed et infra se opes habet conditas: et revera apud istos homines infra terram non Ades, sed Pluto habitat. Haec ille

τα μὲν οὖν ἐν ἀρχαίῳ σχήματι εἴρηκε περὶ τούτων, ὡς ἂν ἐκ μετάλλου καὶ αὐτὸς πολλῷ χρώμενος τῷ λόγῳ. Τὴν δ' ἐπιμέλειαν φράζων τὴν τῶν μεταλλευόντων, παρατίθησι τὸ τοῦ Φαληρέως· ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν ἀργυρείων οὕτω συντόνως ὀρύττειν τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἂν προσδοκῶντας αὐτὸν ἀνάξειν τὸν Πλούτωνα· καὶ τούτων οὖν ἐμφανίζει παραπλησίαν τὴν σπουδὴν καὶ τὴν φιλεργίαν, σκολιὰς τεμνόντων καὶ βαθείας τὰς σύριγγας· καὶ πρὸς τοὺς ἐν αὐταῖς ἀπαντῶντας ποταμοὺς πολλάκις, ταῖς Αἰγυπτίαις ἀναντλοῦνται [k] κοχλέαις. [l] τὸν δὲ λόγον οὐ τὸν αὐτὸν εἶναι τοῦτον ποτὲ τοῖς Ἀττικοῖς· ἀλλ' ἐκείνοις μὲν αἰνίγματι ἐοικέναι τὴν μεταλλείαν· ὅσα μὲν γὰρ ἀνέλαβον, φησίν, οὐκ ἔλαβον· ὅσα δὲ εἶχον, ἀπέβαλον· τούτοις δ' ὑπεράγαν λυσιτελῆ· τοῖς μὲν γὰρ χαλκουργοῖς τέταρτον μέρος ἐξάγουσι τῆς γῆς τὸν χαλκόν, τῶν δὲ ἀργυρευόντων τῶν ἰδιωτῶν ἐν τρισὶν ἡμέ- Hispania.

k) κοχλίαις] ita Casaub. ex Diod. Sic. scripsit pro vulg. σκολιαῖς. l) τὸν δὲ λόγον etc.] Phrasin hanc emendavi iuxta Mss. Venet. Stroz. A. B. lect. vulgo τὸν ὅλον etc.

ille oratione speciosa, et quasi ex metallis repetita illa prolixe retulit. Diligentiam porro fodientium indicans Phalerei dictum adducit, qui de Atticis metallis dixerat tanta adsiduitate homines ibi fodere, ac si sperarent se ipsum Plutonem eruturos; atque nunc Turditanorum similem demonstrat industriam laborandique studium, qui profundos obliquosque agant cuniculos, et fluvios, qui saepe in istis occurrunt, exhauriant Aegyptiis cochleis; quem modum in Atticis olim non observatum fuisse. Verum apud hos metallica opera simile quippiam habere aenigmatis illius: nam Athenienses quae adepti fuerint, non percepisse, quae autem habuissent amisisse. Turditanis vero illa admodum prosunt. Nam aeris opificibus eruunt aes, quod quadrans est glebae effossae: et argenti Euboi-

Hiſpania. ἡμέραις Εὐβοϊκὸν τάλαντον ἐξαιρόντων. Τὸν δὲ καττίτερον οὐκ ἐπ᾽ ἐπιπολῆς εὑρίσκεσθαί φησιν, ὡς τοὺς ἱστορικοὺς θρυλλεῖν, ἀλλ᾽ ὀρύττεσθαι· γεννᾶσθαι δ᾽ ἔν τε τοῖς ὑπὲρ τοὺς Λυσιτανοὺς βαρβάροις, καὶ ἐν ταῖς Καττιτερίσι νήσοις· καὶ ἐκ τῶν Βρεττανικῶν δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν κομίζεσθαι. Ἐν δὲ τοῖς Ἀρτάβροις, οἳ τῆς Λυσιτανίας ὕστατοι πρὸς ἄρκτον καὶ δύσιν εἰσὶν, ἐξανθεῖν φασὶν ἀργυρείῳ τὴν γῆν καττιτέρῳ, χρυσίῳ λευκῷ· ἀργυρομιγής γάρ ἐστι· τὴν δὲ γῆν ταύτην φέρειν τοὺς ποταμούς· τὴν δὲ σκαλίσι τὰς γυναῖκας διαμώσας πλύνειν [m] ἐν ἐσθητηρίοις πλεκτοῖς [n] ἐπὶ κίστῃ. Οὗτος μὲν περὶ τῶν μετάλλων τοιαῦτ᾽ εἴρηκε.

Πολύβιος δὲ τῶν περὶ Καρχηδόνα νέαν ἀργυρείων μνησθεὶς, μέγιστα μὲν εἶναί φησι· διέχειν δὲ τῆς πόλεως ὅσον [o] εἴκοσι σταδίους, περιειληφότα κύκλον τετρακοσίων σταδίων, ὅπου τέτταρας [p] μυριάδας ἀνθρώπων

m) ἐν ἐσθητηρίοις] ita omnes Codd. et Interp. pr. Caſ. conj. ἐν ἠθιστηρίοις. Forte ἠθητηρίοις. vulgo ἰσθητηρίοις. n) ἐπὶ κίστῃ] ita leg. cenſ. Caſaub. Mss. Caſaub. Venet. ἐπὶ κίστει, Reg. Vat. A. B. Stroz. Bemb. Int. ἐπὶ πίστην. vulgo ἐπὶ τὴν πίστην. o) εἴκοσι σταδ.] Mss. Caſ. Stroz. Venet. ὄκτω. p) μυριάδας] Mss. Reg. Stroz. Vat. A. B. Venet. Int. pr. μοῖρας.

Euboicum talentum triduo. Addit porro ſtannum non, ut hiſtorici divulgarunt, in ſuperficie terrae inveniri, ſed effodi, naſci apud barbaros qui ſupra Luſitaniam degunt, et in Caſſiteridibus inſulis: ex Britannicis quoque Maſſiliam adferri. Apud Artabros autem, qui Luſitaniae verſus occaſum et ſeptentrionem ultima habent, efflorefcere ait terram ſtanno inargentato, aureo albo: eſt enim permixtum argento: hanc terram fluviis deferri, et a mulieribus ſarculis exhauriri, lavarique in pannis quos calathis imponunt. Haec ille de his metallis.

Polybius autem mentionem argenteorum metallorum faciens quae ſunt ad Carthaginem novam, ea ait eſſe maxima, ab urbe ad xx ſtadia diſſita, circulo cccc ſtadiorum contenta, ibi xl millia homi-

θρώπων μένειν τῶν ἐργαζομένων, ἀναφέροντας τότε Hispania. τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων καθ' ἑκάστην ἡμέραν δισμυρίας pag. 148. καὶ πεντακισχιλίας δραχμάς. Τὴν δὲ κατεργασίαν τὴν μὲν ἄλλην ἐῶ· μακρὰ γάρ ἐστι· τὴν δὲ συρτὴν βῶλον τὴν ἀργυρῖτιν φησὶ κόπτεσθαι, καὶ κοσκίνοις εἰς ὕδωρ διαστάσθαι· κόπτεσθαι δὲ πάλιν τὰς ὑποστάσεις, καὶ πάλιν διηθουμένας ἀποχεομένων τῶν ὑδάτων κόπτεσθαι· τὴν δὲ πέμπτην ὑπόστασιν χωνευθεῖσαν ἀποχυθέντος τοῦ μολύβδου, καθαρὸν τὸ ἀργύριον ἐξάγειν. Ἔστι δὲ καὶ νῦν τὰ ἀργυρεῖα, οὐ μέντοι δημόσια, οὔτε δὲ ἐνταῦθα, οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις· ἀλλ' εἰς ἰδιωτικὰς μετέστησαν [q] κτήσεις· τὰ δὲ χρυσεῖα δημοσιεύεται τὰ πλείω· ἔνθεν δὲ καὶ [r] Κασταῶνι καὶ ἄλλοις τόποις ἴδιόν ἐστι μέταλλον ὀρυκτοῦ μολύβδου· παραμέμικται δέ τι καὶ τούτῳ τοῦ ἀργυρίου μικρόν, οὐχ ὥστε λυσιτελεῖν ἀποκαθαίρειν αὐτόν.

Οὐ

q) κτήσεις] ita Interpr. pr. recte. vulgo ἐκτίσεις. r) Κασταῶνι] Bemb. Stroz. Venet. Κατῶνι. Cas. coni. Κασταλῶνι. ut quoque p. p. Κασταλῶνος loco Κασταῶνος.

hominum in labore versari, atque in singulos dies populo Romano tum temporis xxv millia drachmarum ab iis tributa fuisse. Quo modo conficiatur argentum, quia longum est, omitto narrare. Glebam autem, quae amnibus devehitur, argentariam contundi ait, et cribris in aqua suspendi: ac rursus quae subsidunt contundi ac percolari, aliquoties id repeti; quod quinto subsedit, id liquari, itaque plumbo defuso purum argentum produci. Extant etiamnum officinae in quibus argentum conficitur, non autem publicae neque ibi neque aliis in locis, sed ad privatos redactae reditus. Auraria metalla pleraque ad rempublicam pertinent. Ad Castaonem et aliis in locis peculiare est metallum plumbi fossilis, cui admixtum est paululum argenti, sed quod ab eo separare non sit operae pretium.

Non

Hispania. Οὐ πολὺ δ' ἄπωθεν τοῦ Καϛαῶνος ἐϛὶ καὶ τὸ ὄρος, ἐξ οὗ ῥεῖν φασὶ τὸν Βαῖτιν, ὃ καλοῦσιν Ἀργυροῦν, διὰ ἀργυρεῖα τὰ ἐν αὐτῷ. Πολύβιος δὲ καὶ τὸν Ἄναν καὶ τοῦτον ἐκ τῆς Κελτιβηρίας ῥεῖν φησὶ, διέχοντας ἀλλήλων ὅσον ἐννακοσίους ϛαδίους· αὐξηθέντες γὰρ οἱ Κελτίβηρες, ἐποίησαν καὶ τὴν πλησιόχωρον πᾶσαν ὁμώνυμον ἑαυτοῖς. Ἐοίκασι δ' οἱ παλαιοὶ καλεῖν τὸν Βαῖτιν, Ταρτησσόν· τὰ δὲ Γάδειρα, καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν νήσους, Ἐρύθειαν· διόπερ οὕτως εἰπεῖν ὑπολαμβάνουσι Στησίχορον περὶ τοῦ [s] Γηρυόνος βουκολίου· Διότι [t] γεννηθείη σχεδὸν ἀντιπέραν κλεινᾶς Ἐρυθείας Ταρτησσοῦ ποταμοῦ παρὰ πηγὰς ἀπείρονας ἀργυρορίζους, ἐν κευθμώνων πέτραις. Δυοῖν δὲ οὐσῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, πόλιν ἐν τῷ μεταξὺ [u] χώρῳ κατοικεῖσθαι πρότερόν φασιν, ἣν καλεῖσθαι Ταρτησσὸν, ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ· καὶ τὴν χώραν Ταρτησσίδα [x] καλεῖσθαι φασὶν

s) Γηρυόνος] ita ſcripſi cum omnibus Mss. pro Γηρυόνου edit. t) γεννηθείη] γεννηθεὶς. Stroz. A. Venet. u) χώρῳ] Mss. Caſ. Stroz. A. B. Vat. A. B. πόρῳ. x) καλεῖσθαι φασὶν] deſunt in Stroz. A. Vat. A. B.

Non procul a Caſtaone mons eſt, unde Baetis dicitur profluere, quem montem Argenteum vocant ob argenti in eo metalla. Polybius ſcribit et hunc et Anam e Celtiberia labi, diſtantes invicem ad ɔɔcccc ſtadia: nam Celtiberi aucti potentia, a ſe etiam regionibus omnibus circumiacentibus nomen fecerunt. Videntur autem veteres Baetin appellaſſe Tarteſſum, et Gades cum inſulis vicinis Erytheiam: ideoque putant Steſichorum de Geryonis armento ſic cecini ſſe:

Nata ex adverſo fere inclytae Erytheiae
Tarteſſi amnis ad fontes immenſos argenteis radicibus,
In cavernae ſaxis. —

Cum autem Baetis duobus oſtiis in mare exeat, aiunt olim in medio horum urbem fuiſſe habitatam Tarteſſum, fluvio cognominem, regionemque appellatam fuiſſe Tarteſſidem, quam nunc Turduli

φασὶν, ἣν νῦν Τουρδοῦλοι νέμονται. καὶ Ἐρατοσθένης Hispania.
δὲ τὴν συνεχῆ τῇ Κάλπῃ Ταρτησσίδα καλεῖσθαι
φησὶ, καὶ Ἐρύθειαν νῆσον εὐδαίμονα. Πρὸς ὃν Ἀρτε-
μίδωρος ἀντιλέγων, καὶ ταῦτα φησὶ ψευδῶς λέγεσθαι
ὑπ' αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τὸ ἀπὸ Γαδείρων ἐπὶ τὸ
Ἱερὸν ἀκρωτήριον διάστημα ἀπέχειν ἡμερῶν πέντε πλοῦν,
οὐ πλειόνων ὄντων ἢ χιλίων καὶ ἑπτακοσίων σταδίων.
καὶ τὸ τὰς ἀμπώτεις μέχρι δεῦρο περατοῦσθαι, ἀντὶ
τοῦ κύκλῳ περὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην συμβαίνειν· καὶ
τὸ, τὰ προσαρκτικὰ μέρη τῆς Ἰβηρίας [y] εὐπαροδώ-
τερα εἶναι πρὸς τὴν Κελτικὴν, ἢ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν
πλέουσι· καὶ ὅσα δὴ ἄλλα εἴρηκε Πυθέᾳ πιστεύσας
δι' ἀλαζονείαν.

Ὁ δὲ ποιητὴς πολύφωνός τις ὢν, καὶ πολυΐστωρ, pag. 149.
δίδωσιν ἀφορμὰς, ὡς οὐδὲ τούτων ἀνήκοός ἐστι τῶν
τόπων, εἴ τις ὀρθῶς βούλοιτο συλλογίζεσθαι ἀπ'
ἀμφοῖν, τῶν τε χεῖρον λεγομένων περὶ αὐτῶν, καὶ
τῶν ἄμεινον καὶ ἀληθέστερον. χεῖρον μὲν ὅτι πρὸς
δύσιν

y) εὐπαροδώτερα] ita omnes Codd. vulgo εὐπαραδοξότερα.

duli incolunt. Quin et Eratosthenes Calpae adiacentem regionem Tartessidem vocari tradit, et Erytheam insulam fortunatam. Quem reprehendens Artemidorus, cum id falso eum dixisse ait, tum Sacrum promontorium a Gadibus quinque dierum navigatione distare mentitum, cum non intersint amplius CIƆIƆCC stadiis: et vanum esse, quod maris aestus ibi locorum dixit finiri, qui circumquaque ad omnes terrae partes fiunt: et quod asseruit partes Hispaniae ad septentrionem spectantes faciliorem accessum praebere iuxta Galliam, quam si quis oceanum naviget: et quae id genus alia arrogantius perhibuit Pytheam secutus.

Homerus porro multarum rerum praeditus notitia, multaque canens, occasiones suggerit cogitandi, se ne horum quidem inscium fuisse locorum: modo quis ex utrisque, tam vere quam minus recte ab eo dictis, ratiocinari convenienter velit. Minus recte, quod

Hispania. δύσιν [z] ἐσχάτη ἧκεν αὐτή, ὅπου καθάπερ φησὶν αὐτός, εἰς τὸν ὠκεανὸν

— ἐμπίπτει λαμπρὸν φάρος ἠελίοιο,
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.

Ἡ δὲ νὺξ ὅτι δύσφημον καὶ τῷ ᾅδῃ πλησιάζον δῆλον· ὁ δὲ ᾅδης τῷ ταρτάρῳ. εἰκάζοι ἄν τις [a] ἀκούων τὰ περὶ Ταρτησσοῦ τὸν τάρταρον ἐκεῖθεν παρονομάσαι τὸν ἔσχατον τῶν ὑποχθονίων τόπων· προσθεῖναι δὲ καὶ μῦθον, τὸ ποιητικὸν σώζοντα. Καθάπερ καὶ τοὺς Κιμμερίους εἰδὼς ἐν βορείοις καὶ ζεφυρίοις οἰκήσαντας τόποις τοῖς κατὰ τὸν Βόσπορον, ἵδρυσεν αὐτοὺς πρὸς τῷ ᾅδῃ. τάχα καὶ κατά τι κοινὸν τῶν Ἰώνων [b] ἔθος πρὸς τὸ φῦλον τοῦτο· καὶ γὰρ καθ' Ὅμηρον ἢ πρὸ αὐτοῦ μικρὸν λέγουσι τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον γενέσθαι, τῶν μέχρι τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Ἰωνίας. Ταῖς δὲ Κυανέαις ἐποίησε παραπλησίως τὰς

z) ἐσχάτη ἧκεν αὐτή] Sic Vat. A. B. Venet. approb. Caſ. vulgo ἐσχάτην ἧκ. αὐτήν. a) ἀκούων] deeſt in Bemb. Stroz. A. B. Venet. b) ἔθος] malim ἔχθος.

quod Tarteſſum audivit eſſe ad extremum occaſum, ubi, ut ipſe loquitur,

Incidit oceano lampas clariſſima ſolis,
Frugiferae noctem tellurique ingerit atram.

Conſtat autem noctem eſſe mali ominis, et Plutoni propinquam, Plutonem Tartaro. Audiens ergo aliquis de Tarteſſo, exiſtimare poſſit Tartarum inde ab Homero nominatum extremum eorum quae infra terram ſunt locum: et fabulam more poëtico ſervato ab eo fuiſſe additam. Quemadmodum etiam Cimmerios cum ſciret ad Boſporum habitare loca verſus ſeptentrionem et occaſum ſita, apud inferos collocavit: quanquam forte ſecutus eſt in eo communem Ionum de iis loquendi conſuetudinem: nam aut aetate Homeri, aut paulo ante Cimmerii usque ad Ioniam et Aeolidem impreſſione facta progreſſi ſunt. Ita ſemper ab hiſtoria aliqua fabulam introducens, ad exemplum Cya-

τὰς Πλαγκτὰς, ἀεὶ τοὺς μύθους ἀπό τινων ἱστοριῶν ἐνάγων. χαλεπὰς γάρ τινας μυθεύει πέτρας καθάπερ τὰς Κυανέας φασίν· ἐξ οὗ καὶ Συμπληγάδες καλοῦνται· διόπερ καὶ τὸν Ἰάσονος παρέθηκε δι' αὐτῶν πλοῦν· καὶ ὁ κατὰ τὰς στήλας δὲ πορθμὸς, καὶ τὸ κατὰ Σικελίαν ὑπηγόρευον αὐτῷ τὸν περὶ τῶν Πλαγκτῶν μῦθον. Πρὸς μὲν δὴ τὸ χεῖρον, ἀπὸ τῆς τοῦ Ταρτάρου μυθοποιίας αἰνίττοιτό τις ἂν τὴν τῶν τόπων μνήμην τῶν περὶ Ταρτησσόν. Hiſpanil.

Πρὸς δὲ τὸ βέλτιον, ἐκ τούτων. Ἥ τε γὰρ Ἡρακλέους στρατιὰ μέχρι δεῦρο προελθοῦσα καὶ τῶν Φοινίκων, ὑπέγραφεν αὐτῷ πλοῦτόν τινα, καὶ ῥᾳθυμίαν τῶν ἀνθρώπων· οὗτοι γὰρ Φοίνιξιν οὕτως [c] ἐγένοντο ὑποχείριοι ὥστε τὰς πλείους τῶν ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ πόλεων καὶ τῶν πλησίον τόπων ὑπ' ἐκείνων νῦν οἰκεῖσθαι. Καὶ ἡ τοῦ Ὀδυσσέως δὲ στρατιὰ δοκεῖ μοι δεῦρο γενηθεῖσα καὶ ἱστορηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ παραδοῦναι πρόφασιν· ὥστε καὶ τὴν Ὀδύσσειαν, καθάπερ καὶ τὴν

c) ἐγένοντο ὑποχ.] Mss. Caſ. Stroz. A. Venet. ἐγ. σφόδρα ὑποχ.

Cyaneorum ſcopulorum ipſe Planctas petras finxit. Fingit enim quaedam periculoſa ſaxa, qualia erant Cyanea, quae ideo Symplegades dicuntur, et Iaſonem per ea navigaſſe addit; caeterum ad columnas, et Siculum freta ei hanc fabulam etiam ſuggerebant. Ergo ex minus commode dictis, nempe Tartari figmento, exiſtimarit aliquis Tarteſſum Homero notam fuiſſe.

Rectius autem, ex his quae referam. Etenim et Herculis et Phoenicum expeditio huc progreſſa ſignificavit Homero opes et ſocordiam hominum: ita enim in poteſtatem Phoenicum venerunt, ut pleraeque Turditaniae urbes et viciniae ab iis nunc habitentur. Ulyſſis quoque expeditio hucusque progreſſa et cognita Homero anſam videtur praebuiſſe, ut ſicut Iliadem, ita Ulyſſeam quoque ex

Hispania. τὴν Ἰλιάδα ἀπὸ τῶν συμβάντων μεταγαγεῖν εἰς ποίησιν, καὶ τὴν συνήθη τοῖς ποιηταῖς μυθοποιΐαν. Οὐ γὰρ μόνον οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τόποι καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν τοιούτων σημεῖα ὑπογράφουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ Ὀδύσσεια πόλις δείκνυται, καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν, καὶ ἄλλα μυρία ἴχνη τῆς ἐκείνου πλάνης, καὶ ἄλλων τῶν ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου γενομένων, καὶ ἐπίσης κακωσάντων τούς τε πολεμηθέντας,
pag. 150. καὶ τοὺς ἑλόντας τὴν Τροίαν· καὶ γὰρ οὗτοι Καδμείαν νίκην ἐτύγχανον ἠρμένοι. τῶν τε οἴκων αὐτοῖς κατεφθαρμένων, καὶ τῶν λαφύρων εἰς ἕκαστον ὀλίγων ἐληλυθότων, συνέβη τοῖς περιλειφθεῖσιν [d] ἀπιοῦσιν ἐκ τῶν κινδύνων, κατὰ λῃστείας τρέπεσθαι, καὶ τοῖς Ἕλλησι· τοῖς μὲν διὰ τὸ ἐκπεπορθῆσθαι, τοῖς δὲ διὰ τὴν αἰσχύνην ἑκάστου ὑπολαβόντος,

Αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν (ἄνευ τῶν οἰκείων) κενεόν τε νέεσθαι παρ' αὐτούς.

Πάλιν ἥτε τοῦ Αἰνείου παραδέδοται πλάνη, καὶ Ἀντήνορος

d) ἀπιοῦσιν] ἀπελθοῦσιν Mss. Caſ. ἀπειθοῦσιν Reg. Stroz. Venet.

ex historia in fabuloſam poëtarum more narrationem torqueret. Non enim Italiae modo et Siciliae loca, et alia quaedam, huius rei indicia ſuggerunt: ſed in Hiſpania quoque urbs Ulyſſea oſtenditur, et Minervae templum, et alia ſexcenta errorum Ulyſſis veſtigia, et aliorum qui e bello Troiano cum evaſiſſent, non minus Troiae victores quam victos infeſtarunt. Nam Cadmea quoque Graecorum fuit victoria, rebus eorum domeſticis deperditis, et ſingulis praedae parte exigua potitis: itaque cum ii qui patriae excidio ſupereſſent, tum Graeci latrocinium agere coacti ſunt; illi ob res everſas, hi, quod quisque apud ſe cogitaret:

Turpe tibi diu abeſſe domo, vacuumque redire eſt.

Ergo cum Aeneae peregrinatio memoriae mandata eſt, et

νορος, καὶ ἡ τῶν Ἐνετῶν· ὡσαύτως καὶ ἡ Διομήδους τε Hiſpania. καὶ Μενελάου, καὶ Ὀδυσσέως, καὶ ἄλλων πλειόνων. Ὁ τοίνυν ποιητὴς τὰς τοσαύτας στρατιὰς ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς Ἰβηρίας ἱστορηκώς, πυνθανόμενος δὲ καὶ πλοῦτον καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς (οἱ γὰρ Φοίνικες ἐδήλουν τοῦτο) ἐνταῦθα τὸν τῶν εὐσεβῶν ἔπλασε χῶρον, καὶ τὸ Ἠλύσιον πεδίον, οὗ φησιν ὁ Πρωτεὺς ἀποικίσειν τὸν Μενέλαον·

Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς,
Τῇ περ ῥηΐστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν.
Οὐ νιφετός, οὔτ' ἂρ χειμὼν πολύς, οὐδέ ποτ' ὄμβρος·
Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησιν, ἀναψύχειν ἀνθρώπους.

Τό τε γὰρ εὐάερον καὶ τὸ εὔπνουν τοῦ ζεφύρου ταύτης ἐστὶ τῆς χώρας οἰκεῖον, ἑσπερίου τε καὶ ἀλεεινῆς οὔσης· τό τε ἐπὶ τοῖς πέρασι τῆς γῆς, [c] ἐφ' οἷς καὶ ἅδην μεμυθεῦ-

c) ἐφ' οἷς] ita lego cum Reg. Ms. et Caſ. vulgo ἐφ' ἧς.

et Antenoris atque Henetorum: tum Diomedis, Menelai, Ulyſſis, aliorumque complurium. Proinde Homerus cum ſciret huius modi expeditiones ultima Hiſpaniae attigiſſe, et eorum locorum opulentiam atque alia bona Phoenicibus indicantibus cognoviſſet: ibi piorum ſedes et campum Elyſium finxit, ubi Proteus Menelaum inculturum ait:

Sed te, qua terrae poſtremus terminus extat,
Elyſium in campum coeleſtia numina ducent,
Quem Rhadamanthus habet: qua vita facillima multo
Ducitur: haud operit campos nive Iuppiter iſtos,
Hyberno tempus neque multum prorogat anno.
Nulli imbres: ſpirat ſemper grata aura Favoni,
Miſſaque ab oceano nimios demitigat aeſtus.

Propria enim eſt huius regionis bona aëris conſtitutio, ac Favonii bonus flatus, cum ſit occidua illa terra et tepida: quod autem ſita ſit ad fines terrae, ubi et inferos fingi dixi-

Hispania. μυθεῦσθαι φαμέν. ὅ, τε Ῥαδάμανθυς παρατεθεὶς, ὑπογράφει τὸν πλησίον τῷ Μίνῳ τόπον, περὶ οὗ φησιν·

Ἔνθ' ἤτοι Μίνωα ἴδον Διὸς ἀγλαὸν υἱὸν,
Χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα θεμιστεύοντα νέκυσσι.

Καὶ οἱ μετὰ ταῦτα δὲ ποιηταὶ παραπλήσια θρυλλοῦσι, τήν τε ἐπὶ τὰς Γηρυόνος βόας στρατιὰν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων τὰ χρύσεια ὡσαύτως στρατιὰν· καὶ μακάρων τινὰς νήσους κατονομάζοντες, ἃς καὶ νῦν δεικνυμένας ἴσμεν, οὐ πολὺ ἄπωθεν τῶν ἄκρων τῆς Μαυρουσίας, τῶν ἀντικειμένων τοῖς Γαδείροις.

Τοὺς δὲ Φοίνικας λέγω μηνυτάς· καὶ τῆς Ἰβηρίας καὶ τῆς Λιβύης τὴν ἀρίστην οὗτοι κατέσχον πρὸ τῆς ἡλικίας τῆς Ὁμήρου· καὶ διετέλεσαν κύριοι τῶν τόπων ὄντες μέχρις οὗ Ῥωμαῖοι κατέλυσαν αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν.
pag. 151. Τοῦ δ' Ἰβηρικοῦ πλούτου καὶ ταῦτα μαρτύρια. Καρχηδόνιοι μετὰ τοῦ Βάρκα στρατεύσαντες κατέλαβον, ὥς φασιν οἱ συγγραφεῖς, [f] φάτναις ἀργυραῖς καὶ πίθοις

f) φάτναις ἀργ.] Cod. Xyland. et epit. φιάλαις ἀργ.

diximus, et appositus Rhadamanthus, id locum designat Minoi vicinum, de quo ait:

Hic ego conspexi prolem Minoa Tonantis,
Aureo qui sceptro dat iura silentibus umbris.

Similia his recentiores poëtae fabulantur, expeditionem ob boves Geryonis, et aliam ob Hesperidum mala: et insulae beatorum commemorantur, quae etiamnum apparent, novimusque eas non multum distantes ab extremis Mauritaniae, Gadibus oppositis.

Phoenices porro harum ego rerum fuisse indices dico, qui ante Homeri aetatem optima Africae et Hispaniae tenuerunt, et domini eorum fuere locorum donec eorum a Romanis est abolitum imperium. Hispanicarum porro divitiarum id quoque testimonium scriptores perhibuerunt, Carthaginienses qui Barca duce expeditionem fecerunt Turditanos argenteis prae-

θοις χρωμένους τοὺς ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ. Ὑπολάβοι δ' Hispanis.
ἄν τις ἐκ τῆς πολλῆς εὐδαιμονίας καὶ μακραίωνας ὀνομασθῆναι τοὺς ἐνθάδε ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα τοὺς ἡγεμόνας· καὶ διὰ τοῦτο Ἀνακρέοντα μὲν οὕτως εἰπεῖν·

Ἐγὼ τ' οὔτ' ἂν Ἀμαλθίης
Βουλοίμην κέρας οὔτ' ἔτη
Πεντήκοντά τε χ' ἑκατὸν
Ταρτησσοῦ βασιλεῦσαι.

Ἡρόδοτον δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως καταγράψαι, καλέσαντα Ἀργανθώνιον· ἢ γὰρ οὕτω δέξαιτ' ἄν τις, ἢ ἴσον τούτῳ, ὃ τὸ τοῦ Ἀνακρέοντος, ἢ κοινότερον, οὔτε Ταρτησσοῦ πολὺν χρόνον βασιλεῦσαι. Ἔνιοι δὲ Ταρτησσὸν τὴν νῦν Καρτηΐαν προσαγορεύουσι.

Τῇ δὲ τῆς χώρας εὐδαιμονίᾳ καὶ τὸ ἥμερον καὶ τὸ πολιτικὸν συνηκολούθησε τοῖς Τουρδιτανοῖς, καὶ τοῖς Κελτικοῖς δὲ διὰ τὴν γειτνίασιν ὡς εἴρηκε Πολύβιος, διὰ τὴν συγγένειαν· ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ἧττον· τὰ

g) τὸ τοῦ Ἀνακρ.] ita lego cum Interpr pr Tyrwhit. h. l. ita emendavit: ἢ γὰρ οὕτω δέξαιτ' ἄν τις, μὴ ἴσον τούτῳ, τὸ τοῦ Ἀνακρ. κ. τ. λ.

praesepibus et doliis usos deprehendisse. Iudicare etiam aliquis possit ob multam felicitatem hos homines etiam longaevos fuisse nominatos, maxime eorum principes, indeque esse, quod dixit Anacreon:

Non cornu Amaltheae mi,
Non posco quinquaginta
Centumque regnare annos
Tartessis beatis.

et quod Herodotus etiam regis eorum nomen expressit Arganthonium: nam de hoc vel de alio simili regi illud Anacreontis intelligendum est, aut communius ita: nolim longo tempore rex Tartessi esse. Sunt autem, qui Tartessum esse dicant quae nunc est Carteia.

Caeterum Turditanis ad felicitatem regionis vitae etiam urbanitas et mansuetudo accedit: quod et Celticis ob vicinitatem et cognationem contingere Polybius scribit: minus tamen his, cum fere vica-

Hispania. πολλὰ γὰρ κωμηδὸν ζῶσιν. Οἱ μέν τοι Τȣρδιτανοὶ, καὶ μάλιϛα οἱ περὶ τὸν Βαῖτιν, τελέως εἰς τὸν Ῥωμαίων μεταβέβληνται τρόπον, ȣδὲ τῆς διαλέκτȣ τῆς σφετέρας ἔτι μεμνημένοι· Λατῖνοι τὲ οἱ πλεῖϛοι γεγόνασι, καὶ ἐποίκȣς εἰλήφασι Ῥωμαίȣς· ὥϛτε μικρὸν ἀπέχȣσι τȣ͂ πάντες εἶναι Ῥωμαῖοι. αἵτε νῦν συνῳκισμέναι πόλεις, ἥτε ἐν τοῖς Κελτικοῖς [h] Παξαυγȣ́ϛα, καὶ ἡ ἐν τοῖς Τȣρδȣ́λοις Αὐγȣ́ϛα Ἠμερίτα, καὶ ἡ περὶ τȣ̀ς Κελτίβηρας Καισαραυγȣ́ϛα, καὶ ἄλλαι ἔνιαι κατοικίαι, τὴν μεταβολὴν τῶν λεχθεισῶν πολιτειῶν ἐμφανίζȣσι. Καὶ δὴ τῶν Ἰβήρων ὅσοι ταύτης εἰσὶ τῆς ἰδέας, ϛολάτοι λέγονται [[i] ἢ τογάτοι]· ἐν δὲ τȣ́τοις εἰσὶ καὶ οἱ Κελτίβηρες οἱ πάντων νομισθέντες ποτὲ θηριωδέϛατοι. Ταῦτα μὲν περὶ τȣ́των.

ΚΕΦ.

h) Παξαυγȣ́ϛα] ita omnes Codd. vulgo Πεζαυγȣ́ϛα.
i) ἢ τογάτοι] h. v. absunt e Codd. Caf. Reg.

vicatim habitent. Turditani autem, maxime qui ad Baetin sunt, plane Romanos mores assumserunt, ne sermonis quidem vernaculi memores, ac plerique facti sunt Latini, et colonos acceperunt Romanos: parumque abest quin omnino Romani sint facti: et quae nunc conditae sunt urbes, Paxaugusta in Celtica, Augusta Emerita in Turdulis, et Caesaraugusta apud Celtiberos, aliaeque nonnullae coloniae demonstrant mutationem dictarum reipublicae formarum. Et qui more romano vivunt Hispani, stolati seu togati appellantur, in quibus sunt Celtiberi, quondam omnium maxime feri inhumanique habiti. Verum haec de his hactenus.

CAP.

Hiſpani.

ΚΕΦ. Γ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἱεροῦ πάλιν ἀκρωτηρίου τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσιν ἐπὶ θάτερον μέρος τῆς παραλίας, τὸ πρὸς τὸν Τάγον, κόλπος ἐστίν· ἔπειτα ἄκρα τὸ Βαρβάριον, καὶ αἱ τοῦ Τάγου [k] ἐκβολαὶ πλησίον, ἐφ' ἃς εὐθύπλοιαι· στάδιοι δ' εἰσὶ δέκα· ἐνταῦθα καὶ ἀναχύσεις· ὧν μία ἐπὶ πλείους ἢ τετρακοσίους σταδίους ἀπὸ τοῦ λεχθέντος πύργου, καθ' ἣν ὑδρεύονται [l] εἶπον λάκεια. Ὁ δὲ Τάγος καὶ τὸ πλάτος ἔχει τοῦ στόματος, εἴκοσί που σταδίων, καὶ τὸ βάθος μέγα, ὥστε μυριαγωγοῖς ἀναπλεῖσθαι. Δύο δ' ἀναχύσεις ἐν τοῖς ὑπερκειμένοις ποιεῖται πεδίοις ὅταν αἱ πλῆμαι pag. 152. γένωνται· ὥστε πελαγίζειν μὲν ἐπὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους, καὶ ποιεῖν πλωτὸν τὸ πεδίον· ἐν δὲ τῇ ἐπάνω ἀναχύσει καὶ [m] νησίον ἀπολαμβάνειν ὅσον τριάκοντα σταδίων τὸ μῆκος· πλάτος δὲ μικρὸν ἀπολεῖπον

k) ἐκβολαὶ] ἐμβολαὶ Venet. l) εἶπον λάκεια] Aut delenda ſunt haec cum Bemb. Stroz. aut ita emendanda ἣν εἶπον Λάκεια, vel potius Λακκεῖα. m) νησίον] ita Mss. edit. νῆσον.

CAP. III.

Iam a Sacro rurſum promontorio in alteram orae maritimae verſus Tagum progredientibus, ſinus eſt, deinde promontorium Barbarium, et prope Tagi oſtia, ad quae recta navigatur, x ſtadiorum intervallo. Ibi ſunt et effuſiones, quarum una a dicta Turri ſeu Pyrgo ad cccc prodit ſtadia, unde etiam aquantur, quam nominant Laceia. Tagi autem oſtia latitudine ſunt xx circiter ſtadiorum, profunda admodum, ita ut etiam navibus myriagogis ſubvehi liceat. Cum autem mare effluit, duas Tagus effuſiones facit in campos ſupra oſtia poſitos, ita ut ſtagnet maris inſtar campus ad CL ſtadia et navigabilis ſit. In ſuperiore effuſione inſula quoque includitur longitudine xxx ſtadiorum, fereque tanta

Hispania. λεῖπον τοῦ μήκους, [n] εὐαλσὲς καὶ εὐάμπελον. Κεῖται δ' ἡ νῆσος [o] [κατὰ λόγον ἀπολιπεῖν κειμένην] ἐν ὄρει, τοῦ ποταμοῦ πλησίον, ἀφεστῶσαν τῆς θαλάσσης ὅσον πεντακοσίους σταδίους· ἔχουσαν δὲ καὶ χώραν ἀγαθὴν τὴν πέριξ, καὶ τοὺς ἀνάπλους εὐπετεῖς, μέχρι μὲν πολλοῦ, καὶ μεγάλοις σκάφεσι· τὸ δὲ λοιπὸν τοῖς ποταμίοις [p] λέμβοις· καὶ ὑπὲρ τὸν Μόρωνα δ' ἔτι μακρότερος ἀνάπλους ἐστί· ταύτῃ δὲ τῇ πόλει Βροῦτος ὁ Καλλαϊκὸς προσαγορευθεὶς, ὁρμητηρίῳ χρώμενος, ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Λυσιτανοὺς, καὶ κατέστρεψε τούτους. [q] Τοῖς δὲ τοῦ ποταμοῦ πλεύροις ἐπεχείρησε τὴν ὅλοσιν, ὡς ἂν ἔχοι τοὺς ἀνάπλους ἐλευθέρους, καὶ τὰς ἀνακομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων· ὥστε καὶ τῶν περὶ τὸν Τάγον πόλεων αὗται κράτισται. Πολύϊχθυς δ' ὁ ποταμὸς,

n) εὐαλσὲς] Reg. Venet. εὐαλτὲς. Stroz. Casaub. εὐαλθὲς. o) [κατὰ λόγον ἀπολειπεῖν] Haec verba uncis inclusa Interpr. pr. non agnoscit, mihique e margine in textum irrepsisse videntur. Casaub. κατὰ Μόρωνα πόλιν legendum censet. Inter τοῦ ποταμοῦ πλησίον et ἀφεστῶσαν κ. τ. λ. quaedam desunt. p) λέμβοις· καὶ] absunt e Bemb. Stroz. q) Τοῖς δὲ τοῦ π. — τὴν ὅλοσιν] Hunc locum depravatissimum ita restituere conatus est Casaub. Τοῖς δὲ τοῦ ποταμοῦ πλευροῖς ἐπετείχισε τινὰς πόλεις; optime ut mihi videtur; minori tamen impendio ita scribere posse suspicor: τοῖς δὲ τοῦ ποταμοῦ πλευροῖς ἐπεχείρησε τὴν ἅλωσιν.

tanta etiam latitudine, lucis apta et vitifera. Sita est insula [ratione .... distare sitam in monte] prope fluvium, a mari dissitam fere 500 stadia, habentem etiam circum se solum bonum, et sursum navigationes faciles, aliquantisper etiam magnis scaphis, deinde fluvialibus lembis, et super Moronem adhuc longior est sursum navigatio. Hac urbe Brutus, qui cognomentum Callaici tulit, tanquam arce belli usus, bellum contra Lusitanos gessit, eosque devicit, fluminisque ostia ita munivit, ut navigationes in mediterranea, et commeatus subvectiones liberas haberet. Itaque hae urbium ad Tagum sitarum sunt optimae. Fluvius piscium et

ταμὸς, καὶ [r] ὀστρέων πλήρης. Ῥεῖ δ' ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐκ Κελτιβήρων, διὰ Οὐεττώνων καὶ Καρπητανῶν, καὶ Λυσιτανῶν, ἐπὶ δύσιν ἰσημερινὴν, μέχρι ποσοῦ παράλληλος ὢν τῷ τε Ἀνᾳ καὶ τῷ Βαίτι, μετὰ δὲ ταῦτα ἀφιστάμενος ἐκείνων ἀποκλινόντων πρὸς τὴν νότιον παραλίαν. Hiſpania.

Οἱ δ' ὑπερκείμενοι τῶν λεχθέντων ὀρῶν, Ὠρητανοὶ μέν εἰσι νοτιώτατοι, καὶ μέχρι τῆς παραλίας διήκοντες ἐκ μέρους τῆς [s] ἐντὸς στηλῶν. Καρπητανοί τε μετὰ τούτους πρὸς ἄρκτους, εἶτα Οὐέττωνες καὶ Οὐακκαῖοι, δι' ὧν [t] ὁ Δουρείας ῥεῖ, κατ' Ἀκοντίαν πόλιν τῶν Οὐακκαίων ἔχων διάβασιν. Καλλαϊκοὶ δ' ὕστατοι τῆς ὀρεινῆς ἐπέχοντες πολλήν· διὸ καὶ δυσμαχώτατοι ὄντες, τῷ τε καταπολεμήσαντι τοὺς Λυσιτανοὺς, αὐτοὶ παρέσχον τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ νῦν ἤδη τοὺς πλείστους τῶν Λυσιτανῶν Καλλαϊκοὺς καλεῖσθαι παρεσκεύασαν.

r) ὀστρέων] ὀστρακίων Mss. Caſ. Reg. Venet. s) ἐντὸς] Sic Mss. Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo ἐκτὸς male. t) ὁ Δουρείας] Bemb. Reg. Δούριος.

et oſtreorum copia abundat. Oritur ex Celtiberis, ac per Vettones, Carpetanos, et Luſitanos occaſum aequinoctialem verſus meat: et cum aliquandiu Anae et Baetis reſpectu aequalibus intervallis decurrit, avertitur, illis ad oram meridionalem declinantibus.

Qui ſupra dictos montes ſiti ſunt, eorum maxime ad meridiem vergunt Oretani, parte aliqua pertingentes usque ad litus maris quod eſt intra columnas. Ab his verſus ſeptentrionem ſunt Carpetani, deinde Vettones et Vaccaei, per quos Durias fluit, ad urbem Vaccaeorum Acontiam tranſitum habens. Ultimi ſunt Callaici montanae regionis multum incolentes: quare etiam difficillimi ſuperatu: ei qui Luſitaniam debellavit cognomentum eſt Callaici ab iis inditum, et effecerunt, ut nunc plurimi Luſitanorum Callaici vocentur.

Hispania.σταν. Τῆς μὲν ἔν Ὠρητανίας κρατιςεύεσα ἐςὶ πόλις [u]Καίτελον καὶ Ὠρία.

Τῦ δὲ Τάγε τὰ πρὸς ἄρκτον, ἡ Λυσιτανία ἐςὶ μέγιςον τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν, καὶ πλείςοις χρόνοις ὑπὸ Ῥωμαίων πολεμηθέν. περιέχει δὲ τῆς χώρας ταύτης τὸ μὲν νότιον πλευρὸν ὁ Τάγος, τὸ δ' ἑσπέριον καὶ τὸ ἀρκτικὸν ὁ ὠκεανὸς, τὸ δ' ἑωθινὸν οἵ τε Καρπητανοὶ καὶ οἱ Οὐέττωνες καὶ Οὐακκαῖοι καὶ Καλλαϊκοὶ, τὰ γνώριμα ἔθνη· τἆλλα δὲ ἐκ ἄξιον ὀνομάζειν, διὰ τὴν μικρότητα καὶ τὴν ἀδοξίαν· ὑπεναντίως δὲ τοῖς νῦν, ἔνιοι καὶ τέτες Λυσιτανὲς ὀνομάζεσιν. Ὅμοροι δ' εἰσὶν ἐκ τε πρὸς ἕω μέρες οἱ μὲν Καλλαϊκοὶ τῷ τῶν [x]Ἀςερίων ἔθνει καὶ τοῖς Ἴβηρσιν, οἱ δ' ἄλλοι
pag. 153. τοῖς Κελτίβηρσι. Τὸ μὲν ἔν μῆκος [y]μυρίων καὶ τρισχιλίων ςαδίων· τὸ δὲ πλάτος πολὺ ἔλαττον, ὃ ποιεῖ τὸ ἑωθινὸν πλευρὸν, εἰς τὴν ἀντικειμένην παραλίαν· ὑψηλὸν δ' ἐςὶ τὸ ἑωθινὸν καὶ τραχύ· ἡ δὲ ὑποκει-

u) Καίτελον] Casaub. coni. Καςαλῶν ex Stephan. Byzant. voce Ὠρισία. x) Ἀςερίων] Casaub. coni. Ἀςέρων vel Ἀςύρων. y) μυρίων καὶ τρισχιλίων] Probo cum Casaub. Xylandri coni. χιλίων καὶ τριακοσίων.

tur. Oretaniae primariae urbes sunt Caetulum et Oria.

A Tago versus septentrionem est Lusitania maximam complectens Hispanorum gentem, plurimoque tempore bellis Romanis petita. Huius regionis austrinum latus Tagus includit, occiduum et septentrionale oceanus, ortivum Carpetani, Vettones, Vaccaei et Callaici, nobiles gentes: reliquae enim ob parvitatem et obscuritatem non sunt dignae mentione. Secus autem quam nunc quidam etiam hos Lusitanos appellant. Contermini Lusitanis sunt versus ortum Callaici Asturibus et Iberis, reliqui Celtiberis. Longitudo est XIII millia stadiorum, latitudo longe minor, ab ortivo latere ad oppositam oram maritimam. Latus illud ortivum sublime est et asperum: infra

ὑποκειμένη χώρα, πεδιὰς πᾶσα, καὶ μέχρι θαλάττης, πλὴν ὀλίγων ὀρῶν οὐ μεγάλων. Ἤδη καὶ τὸν Ἀριστοτέλη φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, οὐκ ὀρθῶς αἰτιᾶσθαι τὴν παραλίαν καὶ τὴν Μαυρουσίαν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων· παλιρροεῖν γὰρ φάναι τὴν θάλατταν, διὰ τὸ τὰς ἄκρας ὑψηλάς τε καὶ τραχείας εἶναι, δεχομένας τε τὸ κῦμα σκληρῶς, καὶ ἀνταποδιδούσας τῇ Ἰβηρίᾳ. τἀναντία γὰρ θινώδεις εἶναι καὶ ταπεινὰς τὰς πλείστας, ὀρθῶς λέγων. Ἡ δ' οὖν χώρα, περὶ ἧς λέγομεν, εὐδαίμων τέ ἐστι, καὶ ποταμοῖς μεγάλοις διαῤῥεῖται καὶ μικροῖς, ἅπασιν ἐκ τῶν ἑωθινῶν μερῶν παραλλήλοις τῷ Τάγῳ· ἔχουσι δὲ καὶ ἀνάπλους οἱ πλείους καὶ ψῆγμα τοῦ χρυσοῦ πλεῖστον. γνωριμώτατοι δὲ τῶν ποταμῶν, ἐφεξῆς τῷ Τάγῳ [2] Μουλιάδας, ἀνάπλους ἔχων μικρούς, καὶ Οὐακούα, ὡσαύτως· μετὰ δὲ τούτους Δούριος, μακρόθεν τε ῥέων παρὰ Νουμαντίαν, καὶ πολλὰς ἄλλας τῶν Κελτιβή- Hispania.

2) Μουλιάδας] Casaub. coni. Μούνδας.

infra eam tota regio est plana usque ad mare, exceptis paucis non magnis montibus. Iam Aristotelem Posidonius ait, aestuum marinorum, qui fiunt in Hispania, caussas non recte adscribere litori et Mauritaniae, dicentem mare ideo reciprocare, quia extrema terrarum sublimia sint et aspera, quae et fluctum duriter excipiant, et in Hispaniam repercutiant: cum pleraque litora sint humilia, et arenae tumulis constent. Recte hic quidem.

Lusitania ergo, de qua nobis sermo, opulenta est, ac magnis parvisque fluminibus pervia, quae omnia Tagi parallela sunt, et ab oriente manant: per pleraque a mari subvehi in continentem licet, habentque auri ramenta plurima. Notissimi autem istorum amnium deinceps a Tago sunt Muliadas, subvectiones habens exiguas, et Vacua itidem: tum Durius, e longinquis fluens partibus praeter Numantiam multasque alias Celtiberorum et Vaccae-

orum

Hispania. ρων καὶ Οὐακκαίων κατοικίας, μεγάλοις τ' ἀναπλεόμενος σκάφεσιν, ἐπὶ ὀκτακοσίους σχεδόν τι σταδίους. Εἶτ' ἄλλοι ποταμοί· καὶ μετὰ τούτους ὁ τῆς Λήθης, ὅν τινες Λιμαίαν, οἱ δὲ [a] Βελιῶνα καλοῦσι· καὶ οὗτος δ' ἐκ Κελτιβήρων καὶ Οὐακκαίων ῥεῖ· καὶ ὁ μετ' αὐτὸν [b] Βαῖνις (οἱ δὲ [c] Μίνιον φασὶ) πολὺ μέγιστος τῶν ἐν Λυσιτανίᾳ ποταμῶν, ἐπὶ ὀκτακοσίους καὶ αὐτὸς ἀναπλεόμενος σταδίους. Ποσειδώνιος δὲ ἐκ Καντάβρων καὶ αὐτὸν ῥεῖν φησί· πρόκειται δὲ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ νῆσος, καὶ χηλαὶ δύο ὅρμους ἔχουσαι. Ἐπαινεῖν δ' ἄξιον τὴν φύσιν, ὅτι τὰς ὄχθας ὑψηλὰς ἔχουσιν οἱ ποταμοὶ, καὶ ἱκανὰς δέχεσθαι τοῖς ῥείθροις τὴν θάλατταν πλημμυροῦσαν, ὥστε μὴ ὑπερχεῖσθαι, μήδ' ἐπιπολάζειν ἐν τοῖς πεδίοις. Τῆς μὲν οὖν Βρούτου στρατείας ὅρος οὗτος· περαιτέρω δ' εἰσὶν ἄλλοι πλείους ποταμοὶ παράλληλοι τοῖς λεχθεῖσιν.

Ὕστατοι δ' οἰκοῦσιν Ἄρταβροι περὶ τὴν ἄκραν, ἣ καλεῖται Νέριον, ἣ καὶ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς καὶ τῆς βορείου

a) Βελιῶνα] Schweighaeuser V. C. ad Appian. p. 297. cum Xyl. et Casaub. Strabonem Ὀβελιουιῶνος scripsisse credit. b) Βαῖνις] Νῆβις coni. Schweigh. l. c. c) Μίνιον] Stroz. A. Μένιον.

orum habitationes, magnisque per eum subvehi licet scaphis ad IↃCCC usque stadia, deinde alii fluvii: ac post hos Lethes, quem alii Limaeam alii Belionem vocant, profluens e Celtiberis et Vaccaeis. Post hunc Baenis, alii Minium nominant, fluviorum Lusitaniae longe maximus, ipse quoque adversus navigatur ad IↃCCC stadia. Hunc quoque e Cantabris delabi auctor est Posidonius, ante ostia eius sita est insula, et duae crepidines portubus praeditae. Natura autem loci laudem meretur, quod ripas habent flumina sublimes, et quae sufficiant ad excipiendum alveis mare exundans, ita ut non effundantur, neque in campos dimanent. Atque hic est finis expeditionis Bruti. Ulterius autem plures sunt amnes, dictorum paralleli.

Ultimi colunt Artabri ad promontorium quod vocatur Nerium, in quod occidua atque

βορείου πέρας ἐστί. περιοικοῦσι δ' αὐτὴν Κελτικοί, συγγενεῖς τῶν ἐπὶ τῷ Ἄνᾳ· καὶ γὰρ τούτους καὶ Τουρδούλους στρατεύσαντας ἐκεῖσε, στασιάσαι φασὶ μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ [d] Λιμαίου ποταμοῦ· πρὸς δὲ τῇ στάσει καὶ ἀποβολῆς τοῦ ἡγεμόνος γενομένης, καταμεῖναι σκεδασθέντας αὐτόθι· ἐκ τούτου δὲ καὶ τὸν ποταμὸν Λήθης ἀγορευθῆναι. Ἔχουσι δὲ οἱ Ἀρτάβροι πόλεις συχνάς, ἐν κόλπῳ συνοικουμένας· [e] ὧν οἱ πλέοντες χρώμενοι τοῖς τόποις, Ἀρτάβρων λιμένας προσαγορεύουσιν· οἱ δὲ νῦν τοὺς Ἀρτάβρους, Ἀροτρέβας καλοῦσιν. Ἔθνη μὲν οὖν περὶ τριάκοντα τὴν χώραν νέμεται, τὴν μεταξὺ Τάγου καὶ τῶν Ἀρτάβρων. Εὐδαίμονος δὲ τῆς χώρας ὑπαρχούσης, κατά τε καρποὺς καὶ βοσκήματα, καὶ τὸ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν παραπλησίων πλῆθος, ὅμως οἱ πλείους αὐτῶν, τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀφέντες βίον, ἐν λῃστηρίοις διετέλουν καὶ πολέμῳ συνεχεῖ, πρός τε ἀλλήλους, καὶ τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς, διαβαίνοντες τὸν Τά-

Hispania.

pag. 154.

d) Λιμαίου] Sic Codd. omnes. vulgo Λημίου. e) ὧν — λιμένας προσαγ.] Strab. cum Mss. Caf. et Int. pr. ὃν — λιμένα προσαγ.

que feptentrionalis linea definiunt: habitant circum Celtici, cognati eorum Celticorum qui funt ad fluvium Anam. Ferunt enim inter hos et Turdulos, cum feciffent expeditionem eo, Limaeo (quem diximus) flumine tranfito ortam feditionem: ad quam cum acceffiffet ducis obitus, manfiffe illos ibi difperfos, indeque Oblivioni fluvio factum nomen. Habent Artabri complures urbes, fitas iuxta fefe in finu, qui eo navigant, Artabrorum portus appellant; noftra aetate Artabris Arotrebarum tribuitur appellatio. Gentes funt ad xxx, quae regionem inter Tagum et Artabros incolunt. Quanquam autem folum illud felix eft quod ad fruges et pecus attinet, itemque auri, argenti, et fimilium rerum copiam: tamen plerique Lufitanorum victus e terra petendi omiffo ftudio, latrociniis belloque continenter cum fefe invicem, tum Tago transmiffo finitimos

Hispania. Τάγον· ἕως ἔπαυσαν αὐτοὺς Ῥωμαῖοι, ταπεινώσαντες καὶ κώμας ποιήσαντες τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς πλείστας, ἐνίας δὲ καὶ συνοικίζοντες βέλτιον. [f] Ἦρξαντο δὲ τῆς ἀνοίας ταύτης οἱ ὀρεινοὶ, καθάπερ εἰκός· λυπρὰν γὰρ νεμόμενοι, καὶ μικρὰ κεκτημένοι, τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμουν· οἱ δὲ ἀμυνόμενοι τούτους, ἄκυροι τῶν ἰδίων ἔργων καθίσταντο ἐξ ἀνάγκης· ὥστ᾽ ἀντὶ τοῦ γεωργεῖν ἐπολέμουν καὶ οὗτοι· καὶ συνέβαινε τὴν χώραν ἀμελουμένην, [g] στεῖραν εἶναι τῶν ἐμφύτων ἀγαθῶν, οἰκεῖσθαι δ᾽ ὑπὸ λῃστῶν.

Τοὺς δ᾽ οὖν Λυσιτανοὺς φασιν ἐνεδρευτικοὺς, ἐξερευνητικοὺς, ὀξεῖς, κούφους, εὐεξελίκτους· ἀσπίδιον δ᾽ αὐτοὺς δίπουν ἔχειν τὴν διάμετρον, κοῖλον εἰς τὸ πρόσθεν, τελαμῶσιν ἐξηρτημένον· οὔτε γὰρ πόρπακας, οὔτ᾽ ἀντιλαβὰς ἔχει· παραξιφὶς πρὸς τούτοις, ἢ κοπίς· λινοθώρακες οἱ πλείους· σπάνιοι δὲ ἁλυσιδωτοῖς χρῶνται, καὶ τριλοφίαις, οἱ δ᾽

f) Ἦρξαντο] ἦρχον Stroz. ἴσχον Reg. Venet. g) στεῖραν εἶναι] στεῖραν οὖσαν Venet.

mos infestarunt, donec Romani malo isti finem imposuerunt, in planum delatis plerisque eorum urbibus et in pagos mutatis, nonnullis etiam melius conditis. Initium huiusmodi iniuriarum fecerunt nimirum montani: qui cum sterile solum colerent, et pauca possiderent, aliena concupiverunt; alii dum horum iniurias defendunt, ipsi quoque necessario a suorum operum curatione abstracti, pro agricultura militiam tractavere, quo factum est, ut terra neglecta bonorum suorum ferax esse desineret, et a latronibus habitaretur.

Ferunt Lusitanos esse insidiandi indagandique peritos, celeres, leves, versatiles. Aspide utuntur parva, cuius diameter duum pedum, cava foras, loris suspensa: non enim fibulas aut ansas habet: ad haec sica, aut ensis: plerique lineis, rari loricatis utuntur thoracibus, aut tres cristas habentibus galeis; caeteri ner-

δ' ἄλλοι νευρίνοις κράνεσιν· οἱ πεζοὶ δὲ καὶ κνημῖδας Hiſpania.
ἔχουσιν· ἀκόντια δ' ἕκαστος πλείω· τινὲς δὲ καὶ δόρατι χρῶνται· ἐπιδορατίδες δὲ χάλκεαι. Ἐνίους δὲ τῶν προσοικούντων τῷ Δουρίῳ ποταμῷ Λακωνικῶς διάγειν φασὶν, ἀλειπτηρίοις χρωμένους δὶς, καὶ πυρίαις ἐκ λίθων διαπύρων, καὶ ψυχρολουτροῦντας, καὶ μονοτροφοῦντας καθαρείως καὶ λιτῶς. Θυτικοὶ δ' εἰσὶ Λυσιτανοὶ· τά τε σπλάγχνα ἐπιβλέπουσιν οὐκ ἐκτέμνοντες· προσεπιβλέπουσι δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ πλευρᾷ φλέβας· καὶ ψηλαφῶντες δὲ τεκμαίρονται. σπλαγχνεύονται δὲ καὶ δι' ἀνθρώπων αἰχμαλώτων, καλύπτοντες σάγοις· εἶθ' ὅταν πληγῇ ὑπὸ τὰ σπλάγχνα ὑπὸ τοῦ ἱεροσκόπου, μαντεύονται, πρῶτον ἐκ τοῦ πτώματος. Τῶν δ' ἁλόντων τὰς χεῖρας ἀποκόπτοντες τὰς δεξιὰς, ἀνατιθέασιν.

Ἅπαντες δὲ οἱ ὄρειοι λιτοὶ, ὑδροπόται, χαμαιεῦναι, καὶ βαθεῖαν καταχεχυμένοι τὴν κόμην γυναικῶν δίκην· μιτρωσάμενοι δὲ τὰ μέτωπα, μάχονται. Τραγοφα- pag. 155.
γοῦσι δὲ μάλιστα, καὶ τῷ Ἄρει τράγον θύουσι, καὶ τοὺς αἰχμα-

nervis contra ictus firmatis caſſidibus utuntur: pedites ocreas quoque uſurpant: ſpicula ſingulis plura, nonnulli etiam haſta utuntur, aerea cuſpide. Quosdam eorum qui ad Durium amnem accolunt, Laconica ferunt uti vitae ratione, bis unguento, et tepidariis vaſis ex candentibus lapidibus utentes, et frigida lavantes, unoque cibi genere pure frugaliterque utentes. Immolando ſtudent Luſitani, et exta intuentur non exſecta: praeterea et laterum venas inſpiciunt, ac tangendo etiam divinant. Quin et ex captorum extis coniiciunt, quos ſagis operiunt, et deinde cum haruſpex eos ſub exta percuſſerit, ex cadaveris lapſu futura praedicunt. Captivorum manus dextras amputant, diisque conſecrant.

Omnes qui in montibus degunt, victu utuntur tenui, aquam bibunt, humi cubant, crines mulierum in morem demittunt, ſed mitris faciem velati pugnant. Maxime capros edunt, et Marti caprum immolant, praetereaque captivos,

Hispania. αἰχμαλώτους, καὶ ἵππους· ποιοῦσι δὲ καὶ ἑκατόμβας ἑκάστου γένους Ἑλληνικῶς, ὡς καὶ Πίνδαρός φησι

Πάντα θύειν ἑκατόν.

Τελοῦσι δὲ καὶ ἀγῶνας γυμνικοὺς καὶ ὁπλιτικοὺς καὶ ἱππικοὺς, [h] πυγμῇ, καὶ δρόμῳ, καὶ διακροβολισμῷ, καὶ τῇ σπειρηδὸν μάχῃ. Οἱ δ' ὄρειοι τὰ δύο μέρη τοῦ ἔτους δρυοβαλάνῳ χρῶνται, ξηράναντες καὶ κόψαντες, εἶτα ἀλέσαντες καὶ ἀρτοποιησάμενοι, ὥστε ἀποτίθεσθαι εἰς χρόνον. Χρῶνται δὲ καὶ ζύθει· οἴνῳ δὲ σπανίζονται· τὸν δὲ γενόμενον ταχὺ ἀναλίσκουσι κατευωχούμενοι μετὰ τῶν συγγενῶν· ἀντ' ἐλαίου δὲ βουτύρῳ χρῶνται. Καθήμενοί τε δειπνοῦσι, περὶ τοὺς τοίχους καθέδρας οἰκοδομητὰς ἔχοντες. προκάθηνται δὲ καθ' ἡλικίαν καὶ τιμήν· περιφορητὸν δὲ τὸ δεῖπνον. παρὰ πότον ὀρχοῦνται πρὸς αὐλὸν καὶ σάλπιγγα χορεύοντες, ἀλλὰ καὶ ἀναλλόμενοι καὶ ὀκλάζοντες. Ἐν Βαστητανίᾳ δὲ καὶ γυναῖκες ἀναμὶξ ἀντι-

h) πυγμῇ] καὶ πυγμῇ Stroz. A. Venet.

ptivos, et equos. Quin et ritu Graeco hecatombas cuiusque generis quotannis instituunt, ut et Pindarus ait:

Immolare centena omnia.

Certamina etiam gymnica, arma, et equestria edunt, pugno, cursu, velitatione, et instructo cohortatim proelio. Montani duobus anni temporibus glande vescuntur querna, siccatam indeque contusam molentes, atque e farina panem conficientes: itaque eas ad suum tempus reponunt. Zytho etiam utuntur: vini parum habent, et quod provenit, statim in convivia cum cognatis insumunt. Butyrum eis olei usum implet. Coenant sedentes, habentque ad parietes constructa in hunc usum sedilia. Priora in sedendo loca aetati dignitatique deferuntur. Coena circum gestatur. Inter potandum ad tibiam saltant, et ad tubam choreas ducunt: interim exilientes et poplitibus flexis rectum corpus demittentes. In Bastetania id etiam mulieres viris admixtae faci-

ἀντὶ προσαντιλαμβανόμεναι τῶν χειρῶν. Μελανείμονες ἅπαντες· τὸ πλέον ἐν σάγοις, ἐν οἷς περ καὶ στιβαδοκοιτοῦσι. [i] Κηρίνοις δὲ ἀγγείοις χρῶνται, καθάπερ καὶ οἱ Κελτοί. Αἱ δὲ γυναῖκες ἐν ἐνδύμασι καὶ ἀνθιναῖς ἐσθῆσι διάγουσιν. Ἀντὶ δὲ νομίσματος οἱ δὲ λίαν ἐν βάθει φορτίων ἀμοιβῇ χρῶνται, ἢ τοῦ ἀργύρου ἐλάσματος ἀποτέμνοντες διδόασι. Τοὺς δὲ θανατουμένους καταπετροῦσι· τοὺς δὲ πατραλοίας [k] ἔξω τῶν ὅρων ἢ τῶν πόλεων καταλεύουσι. Γαμοῦσι δ' ὥσπερ οἱ Ἕλληνες. Τοὺς δὲ ἀῤῥώστους, ὥσπερ οἱ Αἰγύπτιοι τὸ παλαιόν, προτιθέασιν εἰς τὰς ὁδοὺς, τοῖς πεπειραμένοις τοῦ πάθους ὑποθήκης χάριν. Διφθερίνοις τε πλοίοις ἐχρῶντο, ἕως ἐπὶ Βρούτου, διὰ τὰς [l] πλημμυρίδας καὶ τὰ τενάγη· νυνὶ δὲ καὶ τὰ μονόξυλα, ἃ δὴ σπάνια. Ἅλες πορφυροὶ, τριφθέντες δὲ λευκοί. Ἔστι δὲ τῶν ὀρείων ὁ βίος οὗτος ὥσπερ ἔφην, λέγω τοὺς τὴν βόρειον πλευρὰν ἀφορίζοντας τῆς Ἰβη- Hiſpania.

i) Κηρίνοις] Breguign. coni. Κεραμίοις. k) ἔξω τῶν ὅρων] ita lego pro ὀρῶν cum Caſaub. et p. inf. loco ποταμῶν cum eodem ſcribo πόλεων. l) πλημμυρίδας] Sic omnes Codd. vulgo πλημμυρίας.

faciunt, una alteram manu tenentes. Nigro omnes utuntur veſtitu, plerumque in ſagis degunt, in quibus etiam ſupra thoros herbaceos dormiunt. Vaſis utuntur cera depictis, ut et Celtae: mulieres veſtibus utuntur floridis. Loco pecuniae qui mediterranea incolunt permutatione utuntur, aut de lamina argentea aliquid abſciſſum dant. Morti addictos coniectos de ſaxis praecipites agunt: patricidas eductos extra fines aut urbes, lapidibus obruunt. Matrimonia more Graeco contrahunt. Aegrotos vetere Aegyptiorum conſuetudine in viis deponunt, ut qui eum morbum experti ſunt, iis conſulant. Coriaceis uſi ſunt navigiis usque ad Brutum, ob exundationes et paludes, nunc raris utuntur lintribus. Sal illis purpureus, ſed albus fit terendo. Talis ergo vita eſt montanorum, eorum qui ſeptentrionale Hiſpaniae latus terminant,

Hispania. Ἰβηρίας, Καλλαϊκὰς καὶ Ἄστυρας καὶ Καντάβρους μέχρι Οὐασκώνων, καὶ τῆς Πυρήνης· ὁμοειδεῖς γὰρ ἁπάντων οἱ βίοι. Ὀκνῶ δὲ τοῖς ὀνόμασι πλεονάζειν, φεύγων τὸ ἀηδὲς τῆς γραφῆς· εἰ μή τινι πρὸς ἡδονῆς ἐστιν ἀκούειν [m] Πλευταύρους καὶ Βαρδυήτας καὶ Ἀλλότριγας, καὶ ἄλλα χείρω καὶ ἀσημότερα τούτων ὀνόματα.

Τὸ δὲ δυσήμερον καὶ ἀγριῶδες, οὐκ ἐκ τοῦ πολεμεῖν συμβέβηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἐκτοπισμόν· καὶ γὰρ ὁ πλοῦς ἐπ' αὐτοὺς μακρὸς, καὶ αἱ ὁδοί· δυσεπίμικτοι δ' ὄντες, ἀποβεβλήκασι τὸ κοινωνικὸν
pag. 156 καὶ τὸ φιλάνθρωπον. ἧττον δὲ νῦν τοῦτο πάσχουσι, διὰ τὴν εἰρήνην, καὶ τὴν τοῦ Ῥωμαίων ἐπιδημίαν· ὅσοις δ' ἧττον τοῦτο συμβαίνει, χαλεπώτεροι εἰσὶ καὶ θηριωδέστεροι. τοιαύτης δ' οὔσης καὶ ἀπὸ τῶν τόπων λυπρότητος ἐνίοις, καὶ τῶν ὀρῶν, εἰκὸς ἐπιτείνεσθαι τὴν τοιαύτην ἀτοπίαν. Ἀλλὰ νῦν (ὡς εἶπον) πέπαυται πολεμοῦντα πάντα· τούς τε γὰρ συνέχοντας ἔτι νῦν

m) Πλευταύρους] Mss. Caf. Venet. Πλευτάρους.

nant, Callaicorum, Afturum, Cantabrorum, usque ad Vascones et Pyrenam: omnes enim eodem vivunt modo. Plura autem nomina apponere piget, fugientem taedium iniucundae fcriptionis: nifi fortaffis alicui volupe eft audire Pletauros, Bardyetas, et Allotrigas, et alia his deteriora obfurioraque nomina.

Morum autem immanitas et feritas non tantum a bellis iis adeft, fed et ob remotam ab aliis habitationem: nam terra marique ad eos longa funt itinera: quo factum eft, ut commerciis carentes, focietatem et humanitatem amiferint. Minus tamen hodie eo vitio laborant, ob pacem et Romanorum ad illos profectiones: quibus ifta minus obtingunt, ii importuniores funt et inhumaniores: quod vitium augeri par eft, cum nonnullis accedat locorum et montium incommoditas habitandi. Verum iam, ut dixi, omnia bella funt fublata. Nam Cantabros, qui maxi-

νῦν μάλιστα τὰ λῃστήρια Καντάβρων, καὶ τοὺς γειτνεύοντας αὐτοῖς, κατέλυσεν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ· καὶ ἀντὶ τοῦ πορθεῖν τοὺς τῶν Ῥωμαίων συμμάχους, στρατεύουσι νῦν ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων, οἵ τε Κωνιακοὶ, καὶ οἱ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἴβηρος οἰκοῦντες, πλὴν Τουισῶν. Ὅ τ' ἐκεῖνον διαδεξάμενος Τιβέριος, τριῶν ταγμάτων στρατιωτικῶν ἐπιστήσας τοῖς τόποις τὸ ἀποδειχθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος, οὐ μόνον εἰρηνικοὺς, ἀλλὰ καὶ πολιτικοὺς ἤδη τινὰς αὐτῶν ἀπεργασάμενος τυγχάνει. Hispania.

ΚΕΦ. Δ.

Λοιπὴ δ' ἐστὶ τῆς Ἰβηρίας, ἥτε ἀπὸ τῶν στηλῶν, μέχρι τῆς Πυρήνης καθ' ἡμᾶς παραλία, καὶ ἡ ταύτης ὑπερκειμένη μεσόγαια πᾶσα, τὸ μὲν πλάτος ἀνώμαλος, τὸ δὲ μῆκος μικρῷ πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων σταδίων· τὰ δὲ τῆς παραλίας ⁿ ἐπὶ πλεῖον καὶ β' εἴρηται σταδίοις. Φασὶ δὲ ἀπὸ μὲν Κάλπης τοῦ κατὰ στήλας

n) ἐπὶ πλεῖον καὶ β' l. s.] Venet. Reg. Steph. ἐπὶ πλ. καὶ μ εἴρηται σ. rel. καὶ δισχιλίοις.

maxime hodie latrocinia exercent, iisque vicinos, Caesar Augustus subegit: et qui ante Romanorum socios populabantur, nunc pro Romanis arma ferunt, ut Coniaci, et qui ad fontes Iberi amnis accolunt, Tuisis exceptis. Et qui Augusto successit Tiberius impositis in ea loca tribus cohortibus quas Augustus destinaverat, non pacatos modo, sed et civiles quosdam eorum redegit.

CAP. IV.

Restat adhuc explicanda ea Hispaniae ora maritima, quae a columnis est usque ad Pyrenam, et quae mediterranea sunt supra hanc oram sita, quorum non eadem est ubique latitudo, longitudo paulo maior stadiorum quatuor millibus. Orae maior duobus stadiorum millibus perhibetur longitudo. A Calpe, qui mons est ad columnas,

Hispania. στήλας ὄρους ἐπὶ Καρχηδόνα νέαν, δισχιλίους καὶ διακοσίους σταδίους· οἰκεῖσθαι δὲ τὴν ἠϊόνα ταύτην ἀπὸ Βαστητανῶν, οὓς καὶ Βαστούλους καλοῦσιν· ἐκ μέρους δὲ καὶ ὑπὸ Ὠρητανῶν. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἴβηρα ἄλλους τοσούτους σχεδόν τι· ταύτην δ' ἔχειν [o] Αἰλητανούς. ἐντὸς δὲ τοῦ Ἴβηρος μέχρι Πυρήνης καὶ τῶν Πομπηΐου ἀναθημάτων, χίλιοι καὶ ἑξακόσιοι· οἰκεῖν δὲ Αἰλητανῶν τε ὀλίγους, καὶ λοιπῶν τοὺς προσαγορευομένους Ἰνδικήτας, μεμερισμένους τέτραχα.

Κατὰ μέρος δὲ ἀρξαμένοις ἀπὸ Κάλπης, ῥάχις ἐστὶν ὀρεινὴ τῆς Βαστητανίας καὶ τῶν Ὠρητανῶν, δασεῖαν ὕλην ἔχουσα καὶ μεγαλόδενδρον, διορίζουσα τὴν παραλίαν τὴν ἀπὸ τῆς μεσογαίας. πολλαχοῦ δὲ κἀνταῦθα ἐστὶ χρυσεῖα, καὶ ἄλλα μέταλλα. Πόλις δὲ ἐστὶν ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ πρώτη Μάλακα, ἴσον διέχουσα τῆς Κάλπης, ὅσον καὶ τὰ Γάδειρα· [p] ἐμπορεῖον

o) Αἰλητανούς] Reg. Stroz. Venet. Ἐλητανούς. p) ἐμπορεῖον — σαίμασι] Bemb. Stroz. Vat. A. ἐμπορεῖον δ' ἐστὶν ἐν τῇ περαίᾳ σαίμασι. Interpr. prior folummodo ἐμπ. δ' ἐστὶν ἐν τῇ περαίᾳ legiffe videtur. Tyrwhitt. l. c. p 14. leg. coni. ἐμπορεῖον δ' ἐστὶ τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ Νόμασι. Voff. in Obf. ad Melam p. 194. ed. Hag. Com. legit σκάμμασι pro σαίμασι.

lumnas, ad Carthaginem novam, ftadia numerant CIↃ CIↃ CC, eam oram coli a Baftetanis, qui et Baftuli dicuntur, partim etiam ab Oretanis. Hinc ad Iberum fluvium totidem fere ftadia, eam coli ab Aeletanis. Ab Ibero usque ad Pyrenen et Pompeii trophaea, CIↃ IↃC, habitari a paucis Aeletanorum, ac deinde ab Indigetibus, in quatuor diftributis partes.

Ut autem a Calpe fumto initio fingula perfequamur, dorfum eft in Baftetania et Oretania montofum, denfa fylva et magnis arboribus praedita tectum, quod oram a mediterraneis dividit: in eo multis locis funt auri aliaque metalla. In hac ora prima urbs eft Malaca, tanto a Calpe, quantum ab hac Gades, intervallo: ea habet empo-

πορεῖον δ' ἐςὶν ἐν τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ σαίμασι· καὶ Hiſpania. ταριχείας δὲ ἔχει μεγάλας. Ταύτην τινὲς τῇ Μαινάκῃ τὴν αὐτὴν νομίζουσιν, ἣν ὑςάτην τῶν Φωκαϊκῶν πόλεων [q] πρὸς δύσει κειμένην παρειλήφαμεν· οὐκ ἔςι δέ· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἀπωτέρω τῆς Κάλπης ἐςὶ, κατεσκαμμένη, τὰ δ' ἴχνη σώζουσα Ἑλληνικῆς πόλεως· ἡ δὲ Μάλακα καὶ πλησίον μᾶλλον, [r] Φοινικικὴ τε τῷ σχήματι. Ἐφεξῆς δ' ἐςὶν ἡ τῶν Ἐξιτανῶν πόλις, ἐξ ἧς καὶ τὰ ταρίχη ἐπωνύμως λέγεται. Μετὰ ταύτην [s] Αὔδηρα, Φοινίκων κτίσμα καὶ αὐτή. Ὑπὲρ δὲ Pag. 157. τῶν τόπων ἐν τῇ ὀρεινῇ δείκνυται Ὀδύσσεια καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐν αὐτῇ, ὡς Ποσειδώνιός τε εἴρηκε καὶ Ἀρτεμίδωρος, καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς, ἀνὴρ ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ παιδεύσας τὰ γραμματικὰ, καὶ περιήγησίν τινα τῶν ἐθνῶν ἐκδεδωκὼς τῶν ταύτῃ. Οὗτος δέ φησιν ὑπομνήματα τῆς πλάνης τῆς Ὀδυσσέως ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀσπίδας προσπεπατ-

Dd 2 τα-

q) πρὸς δύσει] πρὸς δύσιν Venet. r) Φοινίκης τῷ σχήματι] Caſaub. coni. Φοινικικὴ τε τῷ σχ. s) Αὔδηρα] Mss. Medic. Reg. Ἄβδηρα.

emporium, quo utuntur qui in oppoſito littore vivunt, multumque ibi conficitur ſalſamenti. Sunt qui hanc eandem putant cum Maenaca, quam ultimam Phocaeorum verſus occaſum civitatem accepimus, ſed errant: nam Maenacae longius a Calpe diſſitae atque everſae rudera Graecanicae urbis veſtigia retinent: multo autem propius eſt Malaca, et ad Punicae formam accedit. Sequitur Exitanorum urbs, unde ſalſamentis Exitanis nomen. Poſt hanc Abdera, Poenorum opus haec quoque. Supra haec loca in montanis monſtratur Ulyſſea, et in ea fanum Minervae, ut Poſidonius tradit, et Artemidorus, et Aſclepiades Myrleanus, qui in Turditania grammaticam docuit, et deſcriptionem gentium in iſtis regionibus agentium edidit. Is tradit, monimenta errorum Ulyſſis in templo illo Minervae affixa eſſe

Hispania. ταλεῦσθαι καὶ ἀκροςόλια. Ἐν Καλλαϊκοῖς δὲ τῶν μετὰ Τεύκρου ςρατευσάντων τινὰς οἰκῆσαι· καὶ ὑπάρξαι πόλεις αὐτόθι, τὴν μὲν καλουμένην Ἕλληνες, τὴν δὲ Ἀμφίλοχοι· ὡς καὶ τοῦ Ἀμφιλόχου τελευτήσαντος δεῦρο, καὶ τῶν συνόντων πλανηθέντων μέχρι τῆς μεσογαίας. Καὶ τῶν μεθ' Ἡρακλέους δὲ τινὰς καὶ τῶν ἀπὸ Μεσσήνης ἱςορῆσθαί φησιν [t] ἐποικῆσαι τὴν Ἰβηρίαν· τῆς δὲ Κανταβρίας μέρος τι κατασχεῖν Λάκωνας, καὶ οὗτος φησὶ, [u] καὶ ἄλλος. ἐνταῦθα δὲ, καὶ Ὠψικέλλαν πόλιν, ὃ [x] Ὠψικέλλα κτίσμα λέγουσι τοῦ μετὰ Ἀντήνορος, καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, διαβάντος εἰς τὴν Ἰταλίαν. Καὶ ἐν τῇ Λιβύῃ δὲ πεπιςεύκασι τινὲς, τοῖς τῶν Γαδειρητῶν ἐμπόροις προσέχοντες, ὡς καὶ Ἀρτεμίδωρος εἴρηκεν, ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς Μαυρουσίας οἰκοῦντες πρὸς τοῖς ἑσπερίοις [y] Αἰθίοψι, Λωτοφάγοι καλοῦνται, σιτούμενοι λωτὸν, πόαν τινὰ καὶ ῥίζαν· οὐ δεό-

t) ἐποικῆσαι] ita Med. Reg. vulgo ἐποικίσαι. u) καὶ ἄλλος] καὶ ἄλλοι Venet. x Ὠψικέλλα κτίσμα] Vat. A. B. ὃ καὶ Λακτίσμα. Reg. Stroz. ὃ καὶ Λακτίσμα. Forte legendum est καὶ Ὠκέλλαν πόλιν ὃ Ὠκέλλου κτίσμα λέγουσιν. y) Αἰθίοψι] ita Casaub. coni. recte. vulgo Αἰθίοπες.

esse, aspides et navium rostra. Apud Callaicos autem consedisse quosdam qui Teucrum in bellum fuerant secuti: ibique fuisse urbes, quarum una Hellenes diceretur, altera Amphilochi: mortuo scilicet ibi Amphilocho, et sociis usque ad mediterranea vagatis: quin et id ait se comperisse, quosdam Herculis sociorum, et Messenarum inhabitasse Hispaniam: partem autem Cantabriae a Laconibus occupatam fuisse et is et alii perhibent; ibique Opsicellam urbem conditam ab Opsicella, qui cum Antenore eiusque liberis in Italiam traiecit. Quin et Gaditanis mercatoribus quidam credunt, ut et Artemidorus tradidit, Aethiopes qui supra Mauritanos versus occasum habitant, Lotophagos dici, quod herba quadam et radice loto vescantur, nihilque opus habeant

δεόμενοι δὲ ποτοῦ, οὐδὲ ἔχοντες, διὰ τὴν ἀνυδρίαν Hispania. [z] διατείνοντες μέχρι τῶν ὑπὲρ τῆς Κυρήνης τόπων. ἄλλοι τὲ πάλιν καλοῦνται Λωτοφάγοι, τὴν ἑτέραν οἰκοῦντες τῶν πρὸ τῆς μικρᾶς Σύρτεως νήσων, τὴν Μήνιγγα.

Οὐ δὴ θαυμάζοι τις ἂν οὔτε τοῦ ποιητοῦ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην μυθογραφήσαντος τοῦτον τὸν τρόπον, ὥστ᾽ ἔξω στηλῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει τὰ πολλὰ διαθέσθαι τῶν λεγομένων περὶ αὐτοῦ· τὰ γὰρ ἱστορούμενα ἐγγὺς ἦν καὶ τόποις καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ὑπ᾽ ἐκείνου πεπλασμένων. Ὥστε οὐκ ἀπίθανον ἐποίησε τὸ πλάσμα, οὔτ᾽ εἴ τινες αὐταῖς τε ταύταις ταῖς ἱστορίαις πιστεύσαντες, καὶ τῇ πολυμαθίᾳ τοῦ ποιητοῦ, καὶ πρὸς ἐπιστημονικὰς ὑποθέσεις ἔτρεψαν τὴν Ὁμήρου ποίησιν, καθάπερ Κράτης τε ὁ Μαλλώτης ἐποίησε, καὶ ἄλλοι τινές. [a] Οἱ δ᾽ οὕτως ἀγροίκως ἐδέξαντο τὴν ἐπιχείρησιν τὴν τοιαύτην, ὥστε οὐ μόνον τὸν ποιητὴν σκαπανέως ἢ θεριστοῦ δίκην ἐκ πάσης τῆς τοιαύ-

z) διατείνοντες μέχρι] διατ. καὶ μ. Stroz. A. a) Οἱ δ᾽ οὕτως] ita optime legitur in Mss. Caſ. Venet. Stroz. Int. pr. vulgo οὐδ᾽ οὕτως.

bibeant potu, neque ob aquae penuriam habere eum possent: eosque usque ad loca Cyrenae imminentia pertinere: rursumque alii vocantur Lotophagi, qui Meningem incolunt, alteram insularum parvae Syrti praepositarum.

Mirum ergo non est Homerum errores Ulyssis ita fabulae in morem descripsisse, ut pleraque extra columnas in Atlantico gesta ab eo fingeret. Quae enim historiae perhibentur, parum absunt a locis reliquisque ab eo confictis circumstantiis. Itaque neque absurdam Homerus et incredibile proposuit figmentum: neque inepti fuerunt, si qui fidem istarum historiarum, ac multiplicem poëtae peritiam secuti, poesin eius ad scientiae accommodatas quaestiones traduxerunt, ut fecit Crates Mallotes. Quidam autem poëtae institutum ita rustice interpretati sunt, ut non ipsum modo tanquam fossorem et messorem

rem

Hispania. τοιαύτης ἐπιστήμης ἐξέβαλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἁψαμένους τῆς τοιαύτης πραγματείας καὶ μαινομένους ὑπέλαβον· συνηγορίαν δὲ ἢ ἐπανόρθωσιν ἤ τι τοιοῦτον ἕτερον εἰς τὰ λεχθέντα ὑπ᾽ ἐκείνων, εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐθάῤῥησεν, οὔτε τῶν γραμματικῶν, οὔτε τῶν περὶ τὰ μαθήματα δεινῶν οὐδείς. Καί τοι ἐμοί γε δοκεῖ δυνατὸν εἶναι καὶ συνηγορῆσαι πολλοῖς τῶν λεχθέντων, καὶ εἰς ἐπανόρθωσιν ἀγαγεῖν· καὶ μάλιστα εἰς ταῦτα ὅσα
pag. 158 Πυθέας παρεκρούσατο τοὺς πιστεύσαντας αὐτῷ κατὰ ἄγνοιαν τῶν τε ἑσπερίων τόπων, καὶ τῶν προσβόῤῥων, τῶν παρὰ τὸν ὠκεανόν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσθω, λόγον ἔχοντα ἴδιον καὶ μακρόν.

Τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων πλάνης τῆς εἰς τὰ βάρβαρα ἔθνη, νομίζοι τις ἂν αἴτιον τὸ διεσπᾶσθαι κατὰ μέρη μικρὰ, καὶ δυναστείας ἐπιπλοκὴν οὐκ ἐχούσας πρὸς ἀλλήλους κατ᾽ αὐθάδειαν· ὥστε ἐκ τούτου πρὸς τοὺς ἐπιόντας ἔξωθεν ἀσθενεῖς εἶναι. Τοῦτο δὲ αὔθαδες ἐν δὲ τοῖς Ἴβηρσι μάλιστα ἐπέτεινε, προσλαβοῦσι καὶ τὸ πανοῦργον φύσει, καὶ τὸ μὴ ἁπλοῦν· ἐπίθετοι γὰρ καὶ

rem ex omni hac scientia eiicerent, sed et omnes, qui has res tractandas aggrederentur, pro insanis haberent: cum neque grammatices neque mathematices peritorum quisquam patrocinari poëtae, aut emendationem eorum quae ii dicebant, aliudve tale proferre auderet: quanquam mea quidem sententia et defendi multa possunt et corrigi: maxime qualia sunt, in quibus Pytheas decepit sibi credentes, ignoratione ad occasum aut Boream iuxta oceanum vergentium locorum. Verum haec, quia peculiarem et longum requirunt sermonem, omittamus.

Quod autem Graeci ad barbaras gentes evagati sunt, causa videtur fuisse in exiguas portiones distractio, et principatus eorum, qui ob fastum coalescere invicem et consortia tueri non possent: unde contigit, ut contra extrinsecus invadentes viribus non essent pares. Haec contumacia maxime apud Hispanos aucta est, accedente vafricie ingenii et dolosa varietate: nam homines ii insidiosum et

καὶ λῃστρικοὶ τοῖς βίοις ἐγένοντο τὰ μικρὰ τολμῶντες, Hispania
μεγάλοις δ' [b] οὐκ ἐπιβαλλόμενοι, διὰ τὸ μεγάλας μὴ κατασκευάζεσθαι δυνάμεις καὶ κοινωνίας. Εἰ γὰρ δὴ συνασπίζειν ἐβούλοντο ἀλλήλοις, οὔτε Καρχηδονίοις ὑπῆρξεν ἂν καταστρέψασθαι ἐπελθοῦσι, τὴν πλείστην αὐτῶν ἐκ περιουσίας· καὶ ἔτι πρότερον Τυρίοις, εἶτα Κελτοῖς, οἳ νῦν Κελτίβηρες καὶ Βήρωνες καλοῦνται· οὔτε τῷ λῃστῇ Οὐριάθῳ καὶ Σερτωρίῳ μετὰ ταῦτα, καὶ εἴ τινες ἕτεροι δυναστείας ἐπεθύμησαν μείζονος. Ῥωμαῖοι τὲ τῷ κατὰ μέρη πρὸς τοὺς Ἴβηρας πολεμεῖν καθ' ἑκάστην, διὰ ταύτην τὴν δυναστείαν, πολύν τινα διετέλεσαν χρόνον, ἄλλοτ' ἄλλους καταστρεφόμενοι τέως, ἕως ἅπαντας ὑποχειρίους ἔλαβον [c] διακοσιοστῷ σχεδόν τι ἔτει, ἢ μακρότερον. Ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὴν περιήγησιν.

Μετὰ τοίνυν τὰ Ἄβδηρα ἐστὶν ἡ Καρχηδὼν ἡ νέα, κτίσμα Ἀσδρούβα, τοῦ διαδεξαμένου Βάρκαν τὸν Ἀννί-

Dd 4 βα

b) οὐκ ἐπιβαλλόμενοι — μὴ κατασκευάζεσθαι] ita in omnibus Mss. legitur. vulgo οὐκ ἐπιλαβόμενοι διὰ τὸ μεγάλας κατασκευάζεσθαι κ. τ. λ. c) διακοσιοστῷ σχεδόν τι ἔτει] Sic omnes Cod. vulg. διακοσίοις ἔτεσι σχεδόν τι.

et praedatorium vitae genus sectati, ad parva audaces, nihil magnum moliti sunt, cum magnam potentiam et societates sibi non comparassent. Qui si coniunctis viribus tueri se voluissent, nunquam licuisset, neque Carthaginensibus incursione facta maiorem Hispaniae partem tam facile subigere, neque ante hos Tyriis et Celtis, qui nunc Celtiberi et Verones dicuntur: neque postea temporis latroni, Viriatho et Sertorio, et si qui alii ad maius in Hispanos imperium animos adiecerunt. Et Romani per partes Hispanorum modo hanc, modo aliam ditionem bello impetentes, alias alios domando multum temporis traxerunt, donec tandem omnes in suam redegerunt potestatem, ducentis fere et pluribus usi ad hoc annis. Verum ego ad narrationem revertor.

Ergo post Abdera sequitur Carthago nova, ab Asdrubale condita, eo qui Barcae Annibalis

Hispania. βα πατέρα, κρατίστη πολὺ τῶν ταύτῃ πόλεων· καὶ γὰρ [d] ἐρυμνότητι, καὶ τείχει κατεσκευασμένῳ καλῶς, καὶ λιμέσι καὶ λίμνῃ κεκόσμηται, καὶ τοῖς τῶν ἀργυρείων μετάλλοις, περὶ ὧν εἰρήκαμεν· κἀνταῦθα δὲ καὶ ἐν τοῖς πλησίον τόποις πολλὴ ἡ ταριχεία· καὶ ἔστι τοῦτο μεῖζον ἐμπορεῖον τῶν μὲν ἐκ θαλάττης τοῖς ἐν τῇ μεσογαίᾳ· τῶν δ' ἐκεῖθεν τοῖς ἔξω πᾶσιν. Ἡ δ' ἐνθένδε μέχρι τοῦ Ἴβηρος παραλία, κατὰ μέσον πως τὸ διάστημα ἔχει τὸν Σούκρωνα ποταμὸν, καὶ τὴν ἐκβολὴν αὐτοῦ, καὶ πόλιν ὁμώνυμον· ῥεῖ δὲ ἐκ τοῦ συνεχοῦς ὄρους τῇ ὑπερκειμένῃ ῥάχει τῆς τε Μαλάκας καὶ τῶν [e] περὶ Καρχηδόνα ὑπερκειμένων τόπων, περατὸς πεζῇ, παράλληλος δέ πως τῷ Ἴβηρι, [f] μικρὸν
pag. 159 δὲ διέχει τῆς Καρχηδόνος, ἢ τοῦ Ἴβηρος. Μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Σούκρωνος καὶ τῆς Καρχηδόνος τρία πολίχνια Μασσαλιωτῶν εἰσὶν οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ ποταμοῦ· τούτων δ' ἐστὶ γνωριμώτατον τὸ Ἡμεροσκοπεῖον, ἔχον ἐπὶ

d) ἐρυμνότητι] ita Reg. Stroz. Vat. A. B. Venet. Int. pr. vulgo ἐρυμνοτάτη. male. e) περὶ Καρχηδόνα] Mss. Caſ. Reg. πρὸς Καρχηδόνι. f) μικρὸν δὲ διέχει] Xyl. coni. μικρῷ δὲ ἧττον διέχει.

nibalis patri ſucceſſit, longe praeſtantiſſima omnium eius regionis urbium: nam et loci natura eſt munitiſſima, et muro praeclare extructo, et ornata eſt portibus ac lacu, et argenteis, quae dixi, metallis, et cum ibi, tum in vicinis locis multum conficit ſalſamentorum: eſtque hoc magnum emporium, ubi et mediterranei maritimas, et maritimi mediterraneas mercantur merces. Ora hinc usque ad Iberum fluvium, medio fere ſpatio habet Sucronem fluvium, eiusque oſtium, et urbem cognominem. Delabitur amnis iſte e monte qui contiguus eſt dorſo ſupra Malacam et Carthaginem, pedibusque poteſt tranſiri, parallelus fere Ibero, a quo aliquanto quam a Carthagine diſtat longius. Inter Sucronem et Carthaginem tria ſunt Maſſilienſium oppida, non procul a fluvio: inter quae celeberrimum eſt Hemeroſcopium, habens in promontorio

ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν σφόδρα τιμώμενον, ᾧ ἐχρήσατο ὁρμητηρίῳ κατὰ θάλατταν Σερτώριος· ἐρυμνὸν γάρ ἐστι καὶ λῃστρικόν, κάτοπτον δὲ ἐκ πολλοῦ τοῖς προσπλέουσι· καλεῖται δὲ Διάνιον, οἷον Ἀρτεμίσιον, ἔχον [g] σιδηρεῖα εὐφυῆ πλησίον· καὶ νησίδια, Πλανησίαν καὶ Πλουμβαρίαν, καὶ λιμνοθάλατταν ὑπερκειμένην, ἔχουσαν [h] ἐν κύκλῳ σταδίων τετρακοσίων. Εἶθ' ἡ τοῦ Ἡρακλέους νῆσος ἤδη πρὸς Καρχηδόνα, ἣν καλοῦσι Σκομβραρίαν ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων σκόμβρων, ἐξ ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεται γάρον· εἴκοσι δὲ διέχει σταδίους καὶ τέσσαρας τῆς Καρχηδόνος. Πάλιν δ' ἐπὶ θάτερα τοῦ Σούκρωνος ἰόντι ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἴβηρος, Σάγουντον, κτίσμα Ζακυνθίων· ἣν Ἀννίβας κατασκάψας παρὰ τὰ συγκείμενα πρὸς Ῥωμαίους, τὸν δεύτερον αὐτοῖς ἐξῆψε πόλεμον πρὸς Καρχηδονίους. Πλησίον δὲ πόλεις εἰσί, Χερρόνησός τε, καὶ [i] Ὀλέαστρον, καὶ Καρταλίας· ἐπ' Hispania.

 αὐτῇ

g) σιδηρεῖα] ita Mss. Cas. Stroz. rel. scripsi σιδηρεία. vulgo σιδηρᾶ. h) ἐν κύκλῳ] Cas. coni. κύκλον. i) Ὀλέαστρον] ita lego cum Mss. Cas. Venet. Vat. A. B. Stroz. vulgo Ὀλεάστρων.

torio fanum Dianae Ephesiae magna religione cultum, quo ad res mari gerendas usus est arce et receptaculo Sertorius: munitum enim est editi loci natura, et latrociniis aptum, longeque ab adnavigantibus cerni potest. Nomen est ei Dianium, habetque in propinquo bonas secturas ferrarias, tum exiguas insulas Planesiam ac Plumbariam, ac lacum marinum superne, cuius circuitus stadiorum cccc. Sequitur Herculis insula iam pone Carthaginem, quam Scombrariam vocant a captis ibi scombris, ex quibus optimum fit garum: distat a Carthagine stadiis xxiv. Rursus a Sucrone in alteram partem proficiscenti versus ostia Iberi, Saguntum a Zacynthiis conditum: quam urbem cum Annibal delevisset contra pacta cum Romanis conventa, secundum illorum contra Carthaginenses bellum inflammavit. In propinquo urbes sunt Cherronesus, Oleastrum, Cartalias, et in ipso Iberi

Hispania. αὐτῇ δὲ τῇ διαβάσει τοῦ Ἴβηρος, [k] Δερτῶσσα κατοικία.

Ῥεῖ δὲ ὁ Ἴβηρ ἀπὸ Καντάβρων ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐπὶ μεσημβρίαν διὰ πολλοῦ πεδίου, παράλληλος τοῖς Πυρηναίοις ὄρεσι. Μεταξὺ δὲ τῶν τοῦ Ἴβηρος ἐκτροπῶν καὶ τῶν ἄκρων τῆς Πυρήνης, ἐφ᾽ ὧν ἵδρυται τὰ ἀναθήματα τοῦ Πομπηΐου, πρώτη Ταρακὼν ἐστὶ πόλις, ἀλίμενος μὲν, ἐν κόλπῳ δὲ ἱδρυμένη, καὶ κατεσκευασμένη τοῖς ἄλλοις ἱκανῶς, καὶ οὐχ ἧττον εὐανδροῦσα νυνὶ τῆς Καρχηδόνος. πρὸς γὰρ τὰς τῶν ἡγεμόνων ἐπιδημίας εὐφυῶς ἔχει, καὶ ἔστιν ὥσπερ μητρόπολις οὐ τῆς ἐντὸς Ἴβηρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκτὸς τῆς πολλῆς. Αἵ τε Γυμνήσιαι νῆσοι προκείμεναι πλησίον, καὶ ἡ Ἔβυσος, ἀξιόλογοι νῆσοι, τὴν θέσιν εὔκαιρον τῆς πόλεως ὑπαγορεύουσιν. Ἐρατοσθένης δὲ καὶ ναύσταθμον ἔχειν φησὶν αὐτήν· οὐδὲ ἀγκυροβολίοις σφόδρα εὐτυχοῦσαν, ὡς ἀντιλέγων εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος.

Καὶ

k) Δερτῶσσα] Sic ſcribo cum Xyl. ex ipſo Strabone pro vulg. Δερκίσσα.

Iberi traiectu Dertoſſa colonia.

Iberus ortus apud Cantabros, per longam planitiem verſus meridiem fluit, parallelus Pyrenaeis montibus. Inter Iberi oſtia et Pyrenes extrema, ubi ſunt Pompeii trophaea, prima urbs eſt Tarracon, portu quidem carens, ſed in ſinu condita, et aliis ſatis inſtructa rebus, et nunc non paucioribus quam Carthago frequentata viris. Commode enim ſita eſt ad praefectorum in Hiſpania peregrinationes, eſtque metropolis non tantum intra Iberum ſitae Hiſpaniae, ſed et magnae partis eius quae extra eſt: tum Gymneſiae et Ebuſus, memorabiles inſulae, oſtendunt ſitum urbis eſſe opportunum. Eratoſthenes ei navium quoque tribuit ſtationem: cum Artemidorus eum refellens dicat, eam ne anchoris quidem iaciendis eſſe ſatis opportunam.

Sane

Καὶ ἡ σύμπασα δ' ἀπὸ στηλῶν, σπανίζεται λιμέσι μέχρι δεῦρο· ἐντεῦθεν δ' ἤδη τὰ ἑξῆς εὐλίμενα· καὶ χώρα ἀγαθὴ, τῶν τε Λεητανῶν, καὶ Λαρτολαιητῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων μέχρι Ἐμπορίου. Αὐτὸ δ' ἐστὶ Μασσαλιωτῶν κτίσμα, ὅσον τετρακισχιλίους διέχον τῆς Πυρήνης σταδίους, καὶ τῶν μεθορίων τῆς Ἰβηρίας πρὸς τὴν Κελτικήν· καὶ αὕτη δ' ἐστὶ πᾶσα ἀγαθὴ καὶ εὐλίμενος. Ἐνταῦθα δέ ἐστι καὶ [1] ἡ Ῥόδος, πολίχνιον Ἐμποριτῶν· τινὲς δὲ κτίσμα Ῥοδίων φασί· κἀνταῦθα δὲ καὶ ἐν τῷ Ἐμπορείῳ τὴν Ἄρτεμιν τὴν Ἐφεσίαν τιμῶσιν· ἐροῦμεν δὲ τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ Μασσαλίας. Ὤικουν οἱ Ἐμπορῖται πρότερον νησίον τι προκείμενον, ὃ νῦν καλεῖται παλαιὰ πόλις· νῦν δ' οἰκοῦσιν ἐν τῇ ἠπείρῳ. Δίπολις δ' ἐστὶ, τείχει διωρισμένη, πρότερον τῶν Ἰνδικητῶν τινὰς προσοίκους ἔχουσα, οἳ καίπερ ἰδίᾳ πολιτευόμενοι, κοινὸν ὅμως περίβολον ἔχειν ἐβούλοντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀσφαλείας

Hispania. pag. 160.

1) ἡ Ῥόδος] ita scribo ex ipso Strab. XIV, 654. pro vulg. Ῥοδόπη. Casaub. coni. ἡ Ῥόδη.

Sane tota a columnis ora huc usque raros habet portus: deinceps autem portus sunt passim boni, et solum fertile cum Laeetanorum, tum Lartolaeetarum aliorumque usque ad Emporium. Urbs ea a Massiliensibus condita, a Pyrena distat, et Hispaniae cum Gallia confinio, ad stadia CCCC: regio tota bona est, et bonos habet portus. Ibi quoque est Rhodus, urbs Emporiensium quam quidam a Rhodiis conditam dicunt. Ibi et Emporiis Dianam Ephesiam colunt: caussam dicemus ubi de Massilia sermo erit. Habitarunt Emporienses ante insulam quandam oppositam, quae nunc Vetus urbs dicitur: modo in continente degunt. Est autem in duas urbes divisa, muro ducto, cum olim accolerent Indigetum quidam, qui etsi sua uterentur reipublicae forma, tamen quo essent tutiores, iisdem cum Graecis volue-

Hispania. λείας χάριν· διπλῦν δὲ τῦτο, τείχει μέσῳ διωρισμένον· τῷ χρόνῳ δ' εἰς ταυτὸ πολίτευμα συνῆλθον μικτόν τι, ἔκ τε βαρβάρων καὶ ἑλληνικῶν νομίμων, ὅπερ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν συνέβη.

Ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς πλησίον ἐκ τῆς Πυρήνης ἔχων τὰς ἀρχάς· ἡ δ' ἐκβολὴ λιμήν ἐστι τοῖς Ἐμπορίταις. λινουργοὶ δὲ ἱκανῶς οἱ Ἐμπορῖται· χώραν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἔχουσι, τὴν μὲν ἀγαθὴν, τὴν δὲ σπαρτοφόρον, m τῆς ἀχρηστοτέρας καὶ ἐλείας σχοίνου· καλοῦσι δὲ Ἰουγγάριον πεδίον· τινὲς δὲ καὶ τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων νέμονται, μέχρι τῶν ἀναθημάτων τοῦ Πομπηΐου, δι' ὧν βαδίζουσιν εἰς τὴν ἔξω καλουμένην Ἰβηρίαν ἐκ τῆς Ἰταλίας, καὶ μάλιστα τὴν Βαιτικήν. Αὕτη δ' ἡ ὁδὸς, ποτὲ μὲν πλησιάζει τῇ θαλάττῃ, ποτὲ δ' ἀφέστηκε, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν μέρεσι. n Φέρεται δ' ἐπὶ Ταρακῶνα, ἀπό τε τῶν ἀναθημάτων τοῦ Πομπηΐου, διὰ τοῦ Ἰουγγαρίου πεδίου, καὶ Βεττέρων, καὶ τοῦ Μαρα-

m) τῆς ἀχρηστοτέρας καὶ ἐλείας σχοίνου] Casaub. coni. τῆς εὐχρηστοτέρας καὶ λείας σχ. non approbante Salmas. ad Plin. p. 185.
n) Φέρεται δ' ἐπὶ] ita lego cum Mss. Cas. Stroz. Venet. vulgo φέρεται ἐπὶ.

voluerunt includi moenibus, muro tamen intus ab iis distincti. Tempore in unam coaluerunt civitatem, mixtam ex barbaricis et Graecis constitutionibus, quod et multis aliis evenit.

In proximo fluvius labitur, e Pyrena ortus, cuius ostio pro portu utuntur Emporienses. Linificio magnam impendunt operam: mediterranea habent partim bona, partim sparti feracia, et schaeni tenuis ac minus utilis: vocant Iungarium campum. Quidam et extrema Pyrenes accolunt, usque ad trophaea Pompeii: per quae iter est ex Italia in exteriorem quam vocant Hispaniam, maxime Baeticam. Hoc iter aliquando appropinquat mari, aliquando recedit, maxime in occiduis partibus. Tendit ad Tarraconem a trophaeis Pompeii per Iungarium campum, et Veteres, et campum Foe-

Μαραθῶνος καλουμένου πεδίου τῇ Λατίνῃ γλώττῃ, φύοντος πολὺ τὸ μάραθον· ἐκ δὲ Ταρράκωνος ἐπὶ τὸν πόρον τοῦ Ἴβηρος, κατὰ Δέρτωσσαν πόλιν· ἐντεῦθεν διὰ Σαγούντου καὶ Σετάβιος πόλεως ἐνεχθεῖσα, κατὰ μικρὸν ἀφίσταται τῆς θαλάττης, καὶ συνάπτει τῷ Σπαρταρίῳ, [o] ὡς ἂν Σχοινοῦντι καλουμένῳ πεδίῳ· τοῦτο δ' ἐστὶ μέγα καὶ ἄνυδρον, τὴν σχοινοπλοκικὴν φύον σπάρτον, ἐξαγωγὴν ἔχουσαν εἰς πάντα τόπον, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἰταλίαν. Πρότερον μὲν οὖν διὰ μέσου τοῦ πεδίου καὶ Ἐγελάστας συνέβαινεν εἶναι τὴν ὁδόν, χαλεπὴν καὶ πολλήν· νυνὶ δὲ ἐπὶ τὰ πρὸς θάλατταν μέρη πεποιήκασιν αὐτήν, ἐπιψαύουσαν μόνον τοῦ Σχοινοῦντος, εἰς ταυτὸ καὶ τείνουσαν τῇ προτέρᾳ, τὰ περὶ [p] Κλάτωνα καὶ Ὀβούλκωνα· δι' ὧν εἰς τε Κορδύβην, καὶ εἰς Γάδειρα ἡ ὁδὸς τὰ μέγιστα τῶν ἐμπορίων. Διέχει δὲ τῆς Κορδύβης ἡ Ὀβούλκων περὶ τριακοσίους σταδίους. Φασὶ δ' οἱ συγγραφεῖς, [q] ἐλθεῖν καὶ Καίσαρα Hispania.

o) ὡς ἂν Σχοινοῦντι] ita Cod. Med. rel. ſcripti ὡς ἀλισχοινοῦντι. vulgo ὡς ἂν ἁλισχοινοῦντι. p) Κλάτωνα] Caſ. coni. Κάστλωνα vel Κατάλωνα q) ἐλθεῖν καὶ Καίσαρα] Ms. Reg. εἰσελθεῖν Καίσαρα. Caſaub. coni. ἐλθεῖν Καίσαρα.

Foeniculárium Latine a foeniculi ibi naſcentis copia dictum: a Tarracone ad tranſitum Iberi ad urbem Dertoſſam: inde per Saguntum et Setabin urbem ductum, paululum a mari recedit, et Spartario (quaſi dicas iunci feraci) campo applicatur. Is magnus et aquae expers ſpartum producit funibus texendis aptam, quae exportatur usquequaque, et maxime in Italiam. Prius quidem per medium campum et Egelaſtas via ducebat, longa et difficilis: nunc autem eam ad maritimas partes averterunt, ita ut tantummodo attingat iunciferum illum campum, pergatque ut via priori ad Clattonem et Obulconem, unde iter ad Cordubam et Gades, maxima emporia. Abeſt Obulco a Corduba circiter ccc ſtadia. Hiſtorici perhibent Caeſarem Roma Obul

Hiſpania. σαρα ἐκ Ῥώμης ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις εἰς τὴν Ὀβούλκωνα, καὶ τὸ στρατόπεδον τὸ ἐνταῦθα, ἡνίκα ἔμελλε συνάπτειν εἰς τὸν περὶ τὴν Μοῦνδαν πόλεμον.

Ἡ μὲν δὴ παραλία πᾶσα ἡ ἀπὸ Στηλῶν μέχρι
pag. 161. τῆς μεθορίας τῆς Ἰβήρων καὶ Κελτῶν, τοιαύτη. Ἡ δ᾽ ὑπερκειμένη μεσόγαια, λέγω δὲ τὴν ἐντὸς τῶν τε Πυρηναίων ὀρῶν καὶ τῆς προσαρκτίου πλευρᾶς, μέχρις Ἀστύρων δυοῖν μάλιστα ὄρεσι διορίζεται. τούτων δὲ τὸ μὲν παράλληλόν ἐστι τῇ Πυρήνῃ, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Καντάβρων ἔχον, τελευτὴν δ᾽ ἐπὶ τὴν καθ᾽ ἡμᾶς θάλατταν· καλοῦσι δὲ τοῦτο Ἰδούβεδα· ἕτερον δ᾽ ἀπὸ τοῦ μέσου, διῆκον ἐπὶ τὴν δύσιν, ἐκκλίνον δὲ πρὸς νότον, καὶ τὴν ἀπὸ στηλῶν παραλίαν· ὃ καταρχὰς μὲν γεώλοφόν ἐστι καὶ ψιλὸν, διέξεισι δὲ τὸ καλούμενον Σπαρτάριον πεδίον· εἶτα συνάπτει τῷ δρυμῷ τῷ ὑπερκειμένῳ τῆς τε Καρχηδονίας καὶ τῶν περὶ τὴν Μάλακαν τόπων· καλεῖται δὲ Ὀρόσπεδα. Μεταξὺ μὲν δὴ τῆς Πυρήνης καὶ τῆς Ἰδουβέδας ὁ Ἴβηρ ῥεῖ ποταμὸς, παράλληλος τοῖς ὄρεσιν ἀμφοτέροις, πληρούμενος ἐκ τῶν ἐντεῦθεν καταφερομένων ποταμῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὑδά-

Obulconem ubi caſtra fuere perveniſſe XXVII dierum itinere, cum eſſet ad Mundam conſerturus proelium.

Explicatum eſt iam, qualis ſit tota maritima ora a columnis usque ad Hiſpaniae et Galliae confinium. At interior terra, quae Pyrenaeis montibus et ſeptentrionali includitur latere usque ad Aſtures duobus praecipue montibus continetur, quorum unus quem Idubeda vocant, parallelus Pyrenae eſt, a Cantabris incipiens, et ad noſtrum mare deſinens: alter a medio verſus occaſum porrectus, ad meridiem et oram columnis vicinam declinat, initio nudus collis, deinde per Spartarium campum pergens ſylvae committitur, quae eſt ſupra Carthaginem et Malacam poſitis in locis. Vocatur hic Oroſpeda. Inter Idubedam et Pyrenam Iberus fluvius labibur, parallelus utrique montium, impleturque amnibus inde defluentibus, et aliis aquis.

ὑδάτων. Ἐπὶ δὲ τῷ Ἴβηρι πόλις ἐστὶ Καισαραυγοῦστα καλουμένη· καὶ Κέλσα κατοικία τις, ἔχουσα γεφύρας λιθίνης διάβασιν. Συνοικεῖται δὲ ὑπὸ πλειόνων ἐθνῶν ἡ χώρα· γνωριμωτάτου δὲ τοῦ τῶν Ἰακκητανῶν λεγομένου. Τοῦτο δ' ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς παρωρείας τῆς κατὰ τὴν Πυρήνην εἰς τὰ πεδία πλατύνεται, καὶ συνάπτει τοῖς περὶ Ἰλέρδαν καὶ [r] Ἰλεόσκαν χωρίοις, τοῖς τῶν Ἰλεργετῶν οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ Ἴβηρος. Ἐν δὲ ταῖς πόλεσι ταύταις ἐπολέμει τὸ τελευταῖον Σερτώριος, καὶ ἐν Καλάγουρι Οὐασκώνων πόλει, καὶ τῆς παραλίας ἐν Ταρράκωνι, καὶ ἐν τῷ Ἡμεροσκοπείῳ, μετὰ τὴν ἐκ Κελτιβήρων ἔκπτωσιν· [s] ἐτελεύτα δὲ νόσῳ. Καὶ περὶ Ἰλέρδαν ὕστερον Ἀφράνιος καὶ Πετρήιος οἱ τοῦ Πομπηίου στρατηγοὶ κατεπολεμήθησαν ὑπὸ Καίσαρος τοῦ θεοῦ. Διέχει δὲ ἡ Ἰλέρδα τοῦ μὲν Ἴβηρος, ὡς ἐπὶ δύσιν ἰόντι σταδίους ἑκατὸν ἑξήκοντα· Ταρράκωνος δὲ πρὸς νότον περὶ υξ, πρὸς ἄρκτον δὲ Ὄσκας Hispania.

r) Ἰλεόσκαν] Puteanus coni. καὶ Ὄσκαν vel potius Λέοσκαν καὶ Ὄσκαν. approb. Casaub. s) ἐτελεύτα δὲ νόσῳ] Probo cum Casaub. et Voss. ad Vellei. II, 30. coni. Puteani ἐτελεύτα δ' ἐν Ὄσκῃ.

aquis. Ad Iberum amnem est Caesaraugusta, et Celsa oppidum, ubi ponte lapideo amnis iungitur. Regionem eam complures incolunt gentes, quarum nobilissima Iaccetani. Ea a Pyrenes radicibus incipiens, in campos dilatatur, et contingit propinqua Ilerdae et Ileoscae loca quae sunt regionis Ilergetum, non procul ab Ibero remota. In his urbibus postremam belli partem Sertorius confecit, et Calaguri Vasconum urbe, et in ora circum Tarraconem, atque in Hemeroscopio quod diximus, postquam Celtiberia fuit eiectus, decessit autem e morbo. Et apud Ilerdam postmodo Afranius et Petreius Pompeiani duces a D. Caesare sunt devicti. Distat Ilerda ab Ibero versus occasum sito, stadiis CLX: a Tarracone versus austrum distante abest ad CCCCLX, versus septentrionem ab Ilerda

Hispania. Ὄσκας πεντακοσίους τεσσαράκοντα. Διὰ τούτων δὲ τῶν ὀρῶν ἡ ἐκ Ταρακῶνος ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ Οὐάσκωνας τοὺς κατὰ Πομπέλωνα, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ τῷ ὠκεανῷ [t] Ἰδάνουσαν πόλιν, ὁδός ἐστι σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων, πρὸς αὐτὰ τὰ τῆς Ἀκουϊτανίας ὅρια καὶ τῆς Ἰβηρίας. Ἰακκητανοὶ δ' εἰσὶν ἐν οἷς τότε μὲν Σερτώριος ἐπολέμει πρὸς Πομπήϊον, ὕστερον δὲ τοῦ Πομπηΐου υἱὸς Σέξτος, πρὸς τοὺς Καίσαρος στρατηγούς. Ὑπέρκειται δὲ τῆς Ἰακκητανίας πρὸς ἄρκτον τὸ τῶν Οὐασκώνων ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις Πομπέλων, ὡς ἂν Πομπηϊόπολις.

Αὐτῆς δὲ τῆς Πυρήνης τὸ μὲν Ἰβηρικὸν πλευρὸν εὔδενδρόν ἐστι παντοδαπῆς ὕλης καὶ τῆς ἀειθαλοῦς·
pag. 162. τὸ δὲ Κελτικὸν ψιλόν· τὰ δὲ μέσα περιέχει καλῶς οἰκεῖσθαι δυναμένους αὐλῶνας. ἔχουσι δ' αὐτοὺς Κερρητανοί, τὸ πλέον τοῦ Ἰβηρικοῦ φύλου· παρ' οἷς πέρναι διάφοροι συντίθενται ταῖς [u] Κανταβρικαῖς ἐνάμιλλοι, πρός-

t) Ἰδάνουσαν] Reg. Venet. et quidam Codd. Cas. et Int. pr. Οἰδασοῦνα. alii Οἰάσουνα. u) Κανταβρικαῖς] ita Reg. Stroz. Venet. Epitom. Κανταυρικαῖς Cas. Mss. Vulgo κανθαρικαῖς.

da abest Osca stadiis ꟾↃXL. Per dictos montes a Tarracone ad extremos ad oceanum habitantes Vascones, qui sunt circa Pompelonem et Idanusam urbem ad ipsum sitam oceanum, iter est stadiorum CIↃ CIↃ CCCC., desinens in ipsos Aquitaniae et Hispaniae limites. In Iaccetanis et Sertorius bellum contra Pompeium gessit, et postea Sex. Pompeius huius filius contra Caesaris legatos. Supra Iaccetaniam versus septentrionem habitant Vascones, in quibus urbs est Pompelon, quasi Pompeii si urbem diceres.

Ipsius Pyrenes Hispanicum latus arborum dives est, et omnis generis sylvam habet, etiam perpetuo virentem. Gallicum latus nudum est. In medio convalles continentur, habitationibus opportunae. Eas maiori ex parte tenent Cerretani Hispanica gens: apud hos pernae conficiuntur praestantes, Cantabricis non cedentes, multumque

πρόσοδον ἐ μικρὰν τοῖς ἀνθρώποις παρέχουσι. Ὑπερ- Hiſpania.
βάλλοντι δὲ τὴν Ἰδούβεδαν, ἡ Κελτιβηρία παραχρῆμα
πολλὴ καὶ ἀνώμαλος· τὸ μὲν πλέον αὐτῆς ἐστὶ τραχὺ,
καὶ ˣ ποταμόκλυστον· διὰ γὰρ τούτων ὅ, τε Ἄνας
φέρεται, καὶ ὁ Τάγος, καὶ οἱ ἐφεξῆς ποταμοὶ οἱ
πλείους, οἱ ἐπὶ τὴν ἑσπερίαν θάλατταν καταφερόμε-
νοι, τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἐκ τῆς Ἰβηρίας· ὧν ὁ Δούριας
φέρεται παρὰ τὴν Νομαντίαν καὶ τὴν Σεργουντίαν· ὁ
δὲ Βαῖτις ἐκ τῆς Ὀροσπέδας τὰς ἀρχὰς ἔχων, διὰ
τῆς Ὠρητανίας εἰς τὴν Βαιτικὴν ῥεῖ. Οἰκοῦσι δ' ἐκ
μὲν τῶν πρὸς ἄρκτον μερῶν τοῖς Κελτίβηρσι Βήρωνες,
Καντάβροις ὅμοροι τοῖς Κονίσκοις, καὶ αὐτοὶ τοῦ Κελ-
τικοῦ στόλου γεγονότες· ὧν ἐστι πόλις Οὐαρία κατὰ τὴν
τοῦ Ἴβηρος διάβασιν κειμένη· συνεχεῖς δ' εἰσὶ καὶ
Βαρδυίταις, οὓς οἱ νῦν Βαρδυάλους καλοῦσιν· ἐκ δὲ τοῦ
ἑσπερίου τῶν τε Ἀστύρων τινὲς καὶ τῶν Καλλαικῶν καὶ
Οὐακκαίων· ἔτι δὲ Οὐεττόνων καὶ Καρπητανῶν· ἐκ
δὲ τῶν νοτίων, Ὠρητανοί τε, καὶ ὅσοι ἄλλοι τὴν
Ὀρόσπεδαν οἰκοῦσι Βαστητανῶν τε καὶ ʸ Διττανῶν·
πρὸς

x) ποταμόκλυστον] Stroz. A. ἀλίκλυστον. y) Διττανῶν] Caſaub. coni. Λαιητανῶν.

que inde iſtis eſt emolumenti. Porro Idubeda ſuperata ſtatim Celtiberia aditur, ampla regio et inaequalis. Maior eius pars aſpera eſt, et amnibus alluitur: nam per hanc defluunt Anas, et Tagus, ac deinceps alii fluvii, qui in Hiſpaniae hac parte orti in mare occiduum deferuntur. Ex his Durius fluvius Numantium et Serguntiam praeterlabitur. Baetis ex Oroſpeda ortus, per Oretaniam in Baeticam fluit. A Celtiberis verſus ſeptentrionem ſunt Verones, Cantabrorum Coniſcorum finitimi, ipſi quoque e Celtica transmigratione orti. Horum urbs eſt Varia, ſita ad traiectum Iberi; contigui ſunt Bardyetis, quos nunc Bardyalos vocant. Ad occiduum latus accolunt Aſtures quidam, Callaici, Vaccaei, Vettones et Carpetani. Verſus meridiem Oretani, et qui alii de Baſtetanis et Dittanis Oroſpedam habitant: ad or-

tum

Hispania. πρὸς ἕω δὲ Ἰδούβεδα. Αὐτῶν τε τῶν Κελτιβήρων εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένων, οἱ κράτιστοι μάλιστα πρὸς ἕω εἰσὶ, καὶ πρὸς νότον, οἱ Ἀρουάκοι, συνάπτοντες Καρπητανοῖς, καὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς· πόλις δ' αὐτῶν ὀνομαστοτάτη Νομαντία. Ἔδειξαν δὲ τὴν ἀρετὴν τῷ Κελτιβηρικῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Ῥωμαίους, εἰκοσαετεῖ γενομένῳ· πολλὰ γὰρ στρατεύματα σὺν ἡγεμόσιν ἐφθάρη· τὸ δὲ τελευταῖον οἱ Νομαντινοὶ πολιορκούμενοι διεκαρτέρησαν, πλὴν ὀλίγων τῶν ἐνδόντων τὸ τεῖχος. Καὶ οἱ Λούσωνες δὲ ἑῷοι εἰσὶ, συνάπτοντες καὶ αὐτοὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς. Τῶν δ' Ἀρουακῶν ἐστι καὶ Σέγιδα πόλις, καὶ Παλλαντία. Διέχει δὲ Νομαντία τῆς Καισαραυγούστας, ἣν ἔφαμεν [z] ἐπὶ τῷ Ἴβηρι ἱδρῦσθαι, σταδίους [a] ἐπὶ ὀκτακοσίους. Καὶ [b] Σεγόβριγα δ' ἐστὶ τῶν Κελτιβήρων πόλις, καὶ Βίλβιλις, περὶ ἃς Μέτελλος καὶ Σερτώριος ἐπολέμησαν. Πολύβιος δὲ τὰ τῶν Οὐακκαίων καὶ τῶν Κελτιβή-

z) ἐπὶ τῷ Ἴβηρι] ita omnes Codd. vulgo ἐν τῷ Ἰβ. male. a) ἐπὶ ὀκτακοσ.] Casaub. coni. περὶ ὀκτακοσ. b) Σεγόβριγα] ita Med. Reg Stroz. Vat. A. B. Int. prior. vulgo Σεγόβριδα, lectio ex male intellecta forma τοῦ γ (Ꞩ) orta.

tum est Idubeda. Celtiberis in quatuor partes divisis, praestantissimi eorum versus ortum habitant et meridiem, Areuaci, Carpetanis et Tagi ostiis contermini. Horum est celeberrima urbs Numantia. Virtutem suam demonstrarunt bello Celtiberico adversus Romanos, quod bellum annos duravit xx. multis Romanorum exercitibus perditis: tandem Numantini obsidionem tolerarunt, paucis tantum muros deserentibus. Lusones quoque orientales sunt, et ipsi ad fontes Tagi pertingentes. Areuacorum urbes sunt et Segida et Pallantia. Distat Numantia a Caesaraugusta, quam diximus ad Iberum sitam, ad IↃCCC stadia. Celtiberorum urbes porro sunt Segobriga, et Bilbilis, circa quas Metellus et Sertorius bellum gesserunt. Polybius Vaccaeorum et Celtiberorum popu-

τιβήρων ἔθνη καὶ χωρία διεξιών, συλλέγει ταῖς ἄλλαις Hispania.
πόλεσι καὶ Σεγεσάμαν καὶ Ἰντερκατίαν. Φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, Μάρκον Μάρκελλον πράξασθαι φόρον ἐκ τῆς Κελτιβηρίας τάλαντα ἑξακόσια· ἐξ οὗ τεκμαίρεσθαι πάρεστιν, ὅτι καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ Κελτίβηρες, καὶ χρημάτων εὐποροῦντες, καίπερ οἰκοῦντες χώραν παράλυπρον. Πολυβίου δ᾽ εἰπόντος τριακοσίας αὐτῶν καταλῦσαι πόλεις Τιβέριον Γράγχον, κωμῳδῶν φησὶ pag. 163.
τοῦτο τῷ Γράγχῳ χαρίσασθαι τὸν ἄνδρα, τοὺς πύργους καλοῦντα πόλεις, ὥσπερ ἐν ταῖς θριαμβικαῖς πομπαῖς. Καὶ ἴσως οὐκ ἄπιστον τοῦτο λέγει· καὶ γὰρ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ συγγραφεῖς ῥᾳδίως ἐπὶ τοῦτο φέρονται τὸ ψεῦσμα, καλλωπίζοντες τὰς πράξεις· ἐπεὶ καὶ οἱ φάσκοντες πλείους ἢ χιλίας τὰς τῶν Ἰβήρων ὑπάρξαι πόλεις, ἐπὶ τοῦτο φέρεσθαί μοι δοκοῦσι, τὰς μεγάλας κώμας πόλεις ὀνομάζοντες. Οὔτε γὰρ ἡ τῆς χώρας φύσις πόλεων ἐπιδεκτικὴ πολλῶν ἐστι διὰ τὴν λυπρότητα, ἢ διὰ τὸν ἐκτοπισμὸν, καὶ τὸ ἀνήμερον· οὔθ᾽ οἱ βίοι καὶ αἱ πράξεις αὐτῶν (ἔξω τῶν κατὰ τὴν παρα-

populos ac loca recenſens, inter alias urbes Segeſamam refert, et Intercatiam. Narrat Poſidonius, M. Marcellum exegiſſe e Celtiberia tributum talentorum ɔɔc, quod argumento eſt Celtiberos et populoſam fuiſſe gentem, et pecunioſam, quanquam ſolum colerent utcunque incommodum. Quod autem dixit Polybius, Tib. Gracchum ccc urbes Celtiberiae deieciſſe, id comice exagitat, et in Gracchi gratiam turres urbium nomine appellat, ut fit in pompis triumphalibus. At fortaſſe habuit quem ſequeretur. Nam et bellorum duces et ſcriptores rerum geſtarum proclives ſunt ad hoc mendacii, ut actiones exornent: quando ii etiam qui plures quam cıɔ fuiſſe urbes Hiſpaniae dicunt, eo adducti videntur, quod magnos pagos urbium loco cenſerent. Nam neque regionis natura multarum eſt capax urbium ob ariditatem, vel ſterilitatem, vel feritatem hominum: neque Hiſpanorum vita et actiones quicquam

Hispania. λίαν τὴν καθ' ἡμᾶς) ὑπαγορεύουσι τοιοῦτον οὐδέν· ἄγριοι γὰρ οἱ κατὰ κώμας οἰκοῦντες. τοιοῦτοι δ' οἱ πολλοὶ τῶν Ἰβήρων· αἱ δὲ πόλεις ἡμεροῦσιν· οὐδ' αὗται ῥᾳδίως, ὅταν πλεονάζῃ [c] τὸ τὰς ὕλας ἐπὶ κακῷ τῶν πλησίον οἰκούντων. Μετὰ δὲ τοὺς Κελτίβηρας πρὸς νότον εἰσὶν οἱ τὸ ὄρος οἰκοῦντες, τὴν Ὀροσπέδαν, καὶ τὴν περὶ τὸν Σούκρωνα χώραν Σιδητανοὶ μέχρι Καρχηδόνος, καὶ Βαστητανοὶ, καὶ Ὠρητανοὶ, σχεδὸν δέ τι καὶ μέχρι Μαλάκας.

Πελτασταὶ δ' ἅπαντες, ὡς εἰπεῖν, ὑπῆρξαν οἱ Ἴβηρες, καὶ κοῦφοι κατὰ τὸν ὁπλισμὸν διὰ τὰς λῃστείας, οἵους ἔφαμεν τοὺς Λυσιτανούς· ἀκοντίῳ καὶ σφενδόνῃ καὶ μαχαίρᾳ χρώμενοι· ταῖς δὲ πεζαῖς δυνάμεσι, παρεμέμικτο καὶ ἱππεία, δεδιδαγμένων ἵππων ὀρειβατεῖν, καὶ κατοκλάζεσθαι ῥᾳδίως ἀπὸ προστάγματος, ὅτε τούτου δέοι. Φέρει δὲ ἡ Ἰβηρία δορκάδας πολλὰς, καὶ ἵππους ἀγρίους. Ἔστι δ' ὅπου καὶ αἱ λίμναι πληθύουσιν, ὄρνεις δὲ, κύκνοι καὶ τὰ παραπλή-

c) τὸ τὰς ὕλας] Cas. coni. τὸ γένος τῶν τὰς ὕλας.

tale declarant, si oram versus nostrum mare demas: nam qui vicos habitant, quod faciunt plerique Hispanorum, agrestes sunt: ac ne ipsae quidem urbes facile mansuetos reddunt, ubi abundant qui vicinos infestandi caussa sylvas incolunt. Secundum Celtiberos versus meridiem sunt, qui montem Orospedam et loca circa Sucronem amnem incolunt Sidetani usque ad Carthaginem, et Bastetani, et Oretani, prope usque ad Malacam.

Caeterum Hispani fere omnes peltis usi sunt in bello, levique armatura, latrociniorum caussa, quales Lusitanos diximus, iaculo, funda, et gladio usi. Peditatui etiam equitatus admiscebatur, equis montes scandere, et in genua promte subsidere, ubi usu ferente iuberentur, doctis. Multas alit Hispania capreas et equos feros. Quibusdam locis lacus frequentes sunt: aves habent, olores et id genus

πλήσια· πολλαὶ δὲ καὶ ὤτιδες· κάστορας φέρουσι μὲν Hispania.
οἱ ποταμοί· τὸ δὲ καστόριον οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν τῷ Ποντικῷ· ἴδιον γὰρ τῷ Ποντικῷ πάρεστι τὸ φαρμακῶδες, καθάπερ ἄλλοις πολλοῖς. ἐπεὶ φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, καὶ ὁ Κύπριος χαλκὸς μόνος φέρει τὴν καδμείαν λίθον, καὶ τὸ χαλκανθὲς, καὶ τὸ σπόδιον. Ἴδιον δ' εἴρηκεν ἐν Ἰβηρίᾳ ὁ Ποσειδώνιος, καὶ τὸ τὰς κορώνας [d] μὴ μελαίνας εἶναι· καὶ τὸ τοὺς ἵππους τοὺς τῶν Κελτιβήρων ὑποψάρους ὄντας, ἐπειδὰν εἰς τὴν ἔξω [e] μεταχθῶσιν Ἰβηρίαν μεταβάλλειν τὴν χρόαν. ἐοικέναι δὲ τοῖς Παρθικοῖς· καὶ γὰρ ταχεῖς εἶναι καὶ εὐδρόμους μᾶλλον τῶν ἄλλων.

Καὶ τῶν ῥιζῶν τῶν εἰς τὴν βαφὴν χρησίμων πλῆθος. Ἐλαίας δὲ πέρι, καὶ ἀμπέλου καὶ συκῆς καὶ τῶν παραπλησίων φυτῶν, ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰβηρικὴ παραλία πάντων εὐπορεῖ· [f] συχνὴ δὲ καὶ τῶν ἐκτός. pag. 164.

Ee 3 Ἡ

d) μὴ μελαίνας] Sic optime Casaub. ex Cod. Dalecampii. vulgo part. neg. deest. e) μεταχθῶσιν] ita omnes Cod. et Epit. vulgo μετατιθῶσιν. f) συχνὴ δὲ καὶ τῶν ἐκτὸς] Cas. σ. δὲ καὶ ἡ ἐκτὸς.

nus, multas etiam otides. Fibros, seu castores producunt fluvii: sed Hispanicum castorium non easdem habet cum Pontico vires: huic enim vis medica peculiaris est, quemadmodum in aliis quoque rebus id videre est. Nam et Posidonius refert, solum Cyprium aes ferre Cadmiam lapidem, et vitriolum, et spodium. Idemque hoc Hispaniae tradit peculiare esse, quod cornices non nigrae sunt: et quod Celtiberorum equi, cum sint subvariegati et versicolores, ubi in exteriorem Hispaniam pervenerunt, colorem mutant: esse autem eos Parthicorum similes, celeritate et cursus dexteritate aliis praestantiores.

Copiam etiam profert radicum ad tincturam utilium. Quod ad oleas, ficus, vites, aliasque id genus plantas attinet, omnibus his ora Hispaniae nostrum mare tangens abundat: multum etiam nascitur in regionibus extra columnas. Ora autem ad ocea-

Hiſpania. Ἡ μὲν παρωκεανῖτις ἡ πρόσβορος ἀμοιρεῖ διὰ τὰ ψύχη· ἡ δ' ἄλλη τὸ πλέον διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ μὴ πρὸς διαγωγὴν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἀνάγκην καὶ ὁρμὴν θηριώδη μετὰ ἔθους φαύλου ζῆν· εἰ μή τις οἴεται πρὸς διαγωγὴν ζῆν, τοὺς οὔρῳ λουομένους ἐν δεξαμεναῖς παλαιουμένῳ, καὶ τοὺς ὀδόντας σμηχομένους, καὶ αὐτοὺς καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καθάπερ τοὺς Καντάβρους φασὶ, καὶ τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς. Καὶ τοῦτο δὲ, καὶ τὸ χαμευνεῖν, κοινόν ἐστι τοῖς Ἴβηρσι πρὸς τοὺς Κελτούς. Ἔνιοι δὲ τοὺς Καλλαϊκοὺς ἀθέους φασί· τοὺς δὲ Κελτίβηρας καὶ τοὺς προσβόῤῥους τῶν ὁμόρων αὐτοῖς ἀνωνύμῳ τινὶ θεῷ, ταῖς πανσελήνοις νύκτωρ πρὸ τῶν πυλῶν [s] πανοική τε χορεύειν καὶ παννυχίζειν. Τοὺς δὲ Οὐέττωνας, ὅτε πρῶτον εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων παρῆλθον στρατόπεδον, ἰδόντας τῶν ταξιαρχῶν τινας, ἀνακάμπτοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς περιπάτου χάριν, μανίαν ὑπολαβόντες, ἡγεῖσθαι τὴν ὁδὸν αὐτοῖς ἐπὶ

s) πανοική τε] Mss. Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. πανοικίους τε.

oceanum ſeptentrioni obiecta iis caret ob frigus: reliqua itidem, magis tamen ob incuriam hominum, qui non ad iucunditatem aliquam, ſed neceſſitatem et belluinos appetitus vitam male moratam inſtituunt: quippe qui urina in ciſternis inveterata laventur, eaque cum ipſi, tum eorum uxores dentes tergant, quod Cantabros facere et eorum confines aiunt. Hoc, et humi decumbere, commune eſt Gallis cum Hiſpanis. Quidam Callaicos perhibent nihil de diis ſentire. Celtiberos autem et qui ad ſeptentrionem eorum ſunt vicini, innominatum quendam Deum noctu in plenilunio ante portas cum totis familiis choreas ducendo totamque noctem feſtam agendo venerari. Et Vettones, quo tempore primum in Romanorum venerunt caſtra, cum quosdam centuriones viderent deambulandi cauſa viam hac illac flectere, opinatos inſanire homines, duces ſe eis ad tabernacula

ἐπὶ τὰς σκηνάς· ὡς δέον ἢ μένειν καθ' ἡσυχίαν ἱδρυθέντας, ἢ μάχεσθαι. Hispania

Τῆς δὲ βαρβαρικῆς ἰδέας καὶ τὸν τῶν γυναικῶν ἐνίων κόσμον θείη τις ἄν, ὃν εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος· ὅπȣ μὲν γὰρ περιτραχήλια σιδηρᾶ φορεῖν αὐτάς φησιν, ἔχοντα κόρακας καμπτομένȣς ὑπὲρ κορυφῆς, καὶ προσπίπτοντας πρὸ τȣ̃ μετώπȣ πολὺ, κατὰ τȣ́των δὲ τῶν κοράκων ὅτε βȣ́λονται, κατασπᾶν τὸ κάλυμμα, ὥςτε ἐμπετασθὲν, σκιάδιον τῷ προσώπῳ παρέχειν, καὶ νομίζειν κόσμον. ὅπȣ δὲ τυμπάνιον περιχεῖσθαι, πρὸς μὲν τῷ ἰνίῳ περιφερὲς, καὶ σφίγγον τὴν κεφαλὴν μέχρι τῶν παρωτίδων, εἰς ὕψος δὲ καὶ πλάτος ἐξυπτιασμένον κατ' ὀλίγον· ἄλλας δὲ τὰ προκόμια ψιλȣ̃ν ἐπὶ τοσȣ̃τον, ὥςτ' ἀποστίλβειν τȣ̃ μετώπȣ μᾶλλον· τὰς δ' ὅσον ποδιαῖον τὸ ὕψος ἐπιθεμένας ςυλίσκον, περιπλέκειν αὐτῷ τὴν χαίτην. εἶτα καλύπτρᾳ μελαίνῃ περιςέλλειν. Πρὸς δὲ τῇ [h] ἀληθείᾳ τῇ

Ee 4

h) ἀληθείᾳ — ἱερᾶται] Cas. pro ἀληθείᾳ legendum censet ἀηθείᾳ, et Breguign. ἱστορεῖται scribere vult pro ἱερᾶται. Nil mutandum puto.

naculа praebuisse: putabant enim aut in tabernaculo quiete sedendum, aut pugnandum esse.

Barbaricae formae est etiam ornatus mulierum quarundam, quem Artemidorus retulit. Alicubi enim collo appensa gestare monilia ferrea, quae corvos habeant supra verticem procul reflexos, et prominentes longe ante frontem, super quibus corvis quoties lubet velum demittant, quod pansum faciem obumbret, atque hoc illas ornatus loco usurpare: alicubi tympanulum eas gestare quod ad occiput sit rotundum, caputque usque ad auriculas constringat, indeque deorsum paulatim in altitudinem et latitudinem producatur: alias frontis partes quae ad comam pertinent, ita deglabrare, ut magis ipsa fronte niteant: alias columellam pedis longitudine capiti adhibere, eique crines circumplectere, tum nigro velo circumdare. Praeter ea quae vere traduntur, multa

Hispania. τῇ τοιαύτῃ πολλὰ καὶ ἑώραται καὶ μεμύθευται περὶ πάντων κοινῇ τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν, διαφερόντως δὲ τῶν προσβόῤῥων.

Οὐ μόνον δὲ τὰ πρὸς ἀνδρίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ὠμότητα καὶ ἀπόνοιαν θηριώδη. Καὶ γὰρ τέκνα μητέρες ἔκτειναν πρὶν ἁλῶναι κατὰ τὸν πόλεμον τὸν ἐν Καντάβροις· καὶ παιδίον δὲ, τῶν δεδεμένων αἰχμαλώτων γονέων καὶ ἀδελφῶν ἔκτεινε πάντας, κελεύσαντος τοῦ πατρὸς, σιδήρου κυριεύσαν· γυνὴ δὲ τοὺς συναλόντας. Κληθείς δέ τις εἰς [i] μεθυσκομένους,
pag. 165. ἔβαλεν αὑτὸν εἰς πυράν. Κοινὰ δὲ καὶ ταῦτα πρὸς τὰ Κελτικὰ ἔθνη, καὶ τὰ Θρᾴκια καὶ Σκυθικά· κοινὰ δὲ [k] καὶ πρὸς ἀνδρείαν, τήν τε τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν τῶν γυναικῶν. γεωργοῦσι γὰρ αὗται, τεκοῦσαί τε διακονοῦσι τοῖς ἀνδράσιν, ἐκείνους ἀνθ' ἑαυτῶν κατακλίνασαι· ἔν τε τοῖς ἔργοις πολλάκις αὗται καὶ λοῦσι καὶ σπαργανοῦσιν, ἀποκλίνασαι πρός τι ῥεῖθρον. Ἐν

i) μεθυσκομένους] Haec vox valde mihi est suspecta. k) καὶ πρὸς ἀνδρείαν] Cas. coni. καὶ τὰ πρ. ἀνδ.

ta quoque fabulosa narrantur, cum de omnibus in universum Hispanicis populis, tum praecipue de septentrionalibus.

Neque fortitudine tantum, sed crudelitate etiam et furore feras imitantur. Bello Cantabrico matres liberos suos necarunt, ne in hostium manus pervenirent. Et puer parentes fratresque captos omnes interfecit, ferrum nactus, mandante patre: itemque mulier quaedam una secum captos: quidam ad ebrios vocatus, seipsum in rogum iniecit. Haec illis communia sunt cum Celtis, Thracibus, et Scythis: sicut et fortitudo non virorum modo, sed etiam mulierum. Mulieres enim agros colunt, et cum pepererunt, suo loco viros decumbere iubent, iisque ministrant: interque operandum ipsae saepenumero infantes lavant et involvunt ad alveum alicuius amnis acclinan-

Ἐν δὲ τῇ Λιγυστικῇ φησιν ὁ Ποσειδώνιος διηγήσασθαι Hispania. τὸν ξένον ἑαυτῷ Χαρμόλεων, Μασσαλιώτην ἄνδρα, ὅτι μισθώσαιτο ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας ἐπὶ σκαφητόν· ὠδίνασα δὲ μία τῶν γυναικῶν ἀπέλθοι ἀπὸ τοῦ ἔργου πλησίον· τεκοῦσα δ' ἐπανέλθοι ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτίκα, ὅπως μὴ ἀπολέσειε τὸν μισθόν. κ'αὐτὸς ἐπιπόνως ἰδὼν ἐργαζομένην, οὐκ εἰδὼς τὴν αἰτίαν πρότερον, ὀψὲ μάθοι, καὶ ἀφίησι, δοὺς τὸν μισθόν· ἡ δ' ἐκκομίσασα τὸν νήπιον πρός τι κρήνιον, λούσασα καὶ σπαργανώσασα οἷς εἶχε διασώσειεν οἴκαδε.

Οὐκ ἴδιον δὲ τῶν Ἰβήρων οὐδὲ τοῦτο, σὺν δύο ἐφ' ἵππων κομίζεσθαι, κατὰ δὲ τὰς μάχας τὸν ἕτερον πεζὸν ἀγωνίζεσθαι. Οὐδὲ τὸ τῶν μυῶν πλῆθος ἴδιον, ἀφ' οὗ καὶ λοιμικαὶ νόσοι πολλάκις ἠκολούθησαν· συνέβη δ' ἐν τῇ Κανταβρίᾳ τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις· ὥστε καὶ μισθοὺς ἄρνυσθαι· καὶ μυοθηροῦντες πρὸς μέτρον ἀποδειχθὲν διεσώζοντο μόλις· προσελάμβανε δὲ καὶ [1] ἄλλων σπάνις καὶ σίτου. ἐπεσιτίζοντο δὲ ἐκ τῆς Ἀκυι-

1) ἄλλων] Omnes Codd. ita: edit. ἀλῶν.

clinantes. Posidonius scriptum reliquit, sibi in Liguria hospitem suum Charmolaum narrasse Massiliensem: fuisse a se ad fossionem quandam conductos viros et mulieres: inter has quandam doloribus partus correptam non longe ab opere digressam, edito fetu ad opus redisse, ne mercedem amitteret: quam ipse cum videret aegre opus facere, primoque causam ignoraret, tandem re cognita mercede data dimiserit: mulierem ad fonticulum quendam extulisse infantem, lotumque et quibus habebat pannis involutum, incolumem domum pertulisse.

Hispani porro, non tamen ii soli, bini equo vehi solent, quorum alter pugnam pedes obeat. Neque illis peculiaris est murum multitudo, quam saepe pestifera lues subsecuta est: id quod Romani in Cantabria experti sunt, ita ut mercede conduxerint, qui mures certo numero venarentur, aegreque ita evasisse malum: accedebat enim aliarum rerum et frumenti inopia, cum ob locorum diffi-cultatem

Hispania.[m] Ἀκϋιτανίας χαλεπῶς διὰ τὰς δυσχωρίας. Τῆς δ' ἀπονοίας καὶ τοῦτο λέγεται τῆς Κανταβρων, ὅτι ἁλόντες τινὲς, ἀναπεπηγότες ἐπὶ τῶν σταυρῶν, ἐπαιώνιζον. Τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἠθῶν, ἀγριότητός τινος παραδείγματ' ἂν εἴη. Τὰ δὲ τοιαῦτα, ἧττον μὲν ἴσως πολιτικὰ, οὐ θηριώδη δέ· οἷον τὸ παρὰ τοῖς Καντάβροις, τοὺς ἄνδρας διδόναι ταῖς γυναιξὶ προῖκα· τὸ, τὰς θυγατέρας κληρονόμους [n] ἀποδείκνυσθαι· τούς τε ἀδελφοὺς ὑπὸ τούτων ἐκδίδοσθαι γυναιξίν· ἔχει γάρ τινα γυναικοκρατίαν· τοῦτο δ' οὐ πάνυ πολιτικόν. Ἰβηρικὸν δὲ καὶ τὸ ἐν ἔθει παρατίθεσθαι τοξικὸν, ὃ συντιθέασιν ἐκ βοτάνης σελίνῳ προσομοίας, ἄπονον· ὥστ' ἔχειν ἐν ἑτοίμῳ πρὸς τὰ ἀβούλητα· καὶ τὸ κατασπένδειν αὑτοὺς, οἷς ἐὰν προσθῶνται· ὥστε ἀποθνήσκειν αὐτοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν.

Τινὲς μὲν οὖν [o] εἰς μέρη διῃρεῖσθαί φασι τὴν χώραν ταύτην, καθάπερ εἴπομεν· ἄλλοι δὲ πενταμερῆ

m) Ἀκϋιτανίας] ita Mss. edit. Ἀκυϊτανίας. n) ἀποδείκνυσθαι] Mss. Casaub. Reg. Venet. ἀπολείπεσθαι. o) εἰς μέρη] ita Casaub. Strabonem scripsisse recte putat. vulgo εἰς δύο μέρη.

cultatem ex Aquitania aegre commeatum afferrent. Cantabricae dementiae id quoque fertur exemplum: quosdam eorum captos et in crucem suffixos paeanem cecinisse. Huiusmodi quidem mores feritatem quandam indicant. Alia sunt, minus fortassis civilia, non tamen belluina: ut quod apud Cantabros vir mulieri dotem affert, quod filiae haeredes instituuntur, et ab his fratres in matrimonium elocantur. Obtinet ergo quoddam mulierum imperium quod bene constitutae reipublicae legibus repugnat. Hispanici quoque moris est toxicum proponere, quod illi absque dolore necans conficiunt ex herba quadam apio simili: ut in promtu sit, si quis casus acerbior urgeat, et quod se pro iis, quorum amicitiam amplectuntur, devovent, mortemque adeo pro iis oppetunt.

Regionem illam quidam, ut dixi, in quatuor, alii in quinque portiones dividunt: cer-

μερῆ λέγουσιν. οὐκ ἔστι δὲ τἀκριβὲς ἐν τούτοις ἀποδιδόναι, διὰ τὰς μεταβολὰς καὶ τὴν ἀδοξίαν τῶν τόπων. Ἐν γὰρ τοῖς γνωρίμοις καὶ ἐνδόξοις, αἵ τε μεταναστάσεις γνώριμοι, καὶ οἱ μερισμοὶ τῆς χώρας, καὶ [p] αἱ μεταβολαὶ τῶν ὀνομάτων, καὶ εἴ τι ἄλλο παραπλήσιον· θρυλλεῖται γὰρ ὑπὸ πολλῶν, καὶ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων, οἳ λαλίστατοι πάντων γεγόνασι. Ὅσα δὲ καὶ βάρβαρα, καὶ ἐκτετοπισμένα, καὶ μικρόχωρα καὶ διεσπασμένα, τούτων ὑπομνήματα, οὔτ' ἀσφαλῆ ἐστιν οὔτε πολλά· ὅσα δὲ δὴ πόῤῥω τῶν Ἑλλήνων, ἐπιτείνει τὴν ἄγνοιαν. Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεῖς μιμοῦνται μὲν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐκ ἐπιπολύ· καὶ γαρ ἃ λέγουσι, παρὰ τῶν Ἑλλήνων μεταφέρουσιν· ἐξ ἑαυτῶν δ' οὐ πολὺ μὲν προσφέρονται [q] τὸ φιλείδημον· ὥσθ' ὁπόταν ἔλλειψις γένηται παρ' ἐκείνων, οὐκ ἔστι πολὺ τὸ ἀναπληρούμενον ὑπὸ τῶν ἑτέρων. Ἄλλως τε καὶ τῶν ὀνομάτων ὅσα ἐνδοξότατα τῶν πλείστων ὄντων Ἑλληνικῶν. Hispania. pag. 166.

Ἐπεὶ

p) αἱ μεταβολαὶ] αἱ ἄλλαι μετ. Venet. q) φιλείδημον] ita optime Bemb. Ms. Stroz. Vat. A. B. φιλείδημον. vulgo φιλόδημον.

certum aliquid pronunciari non poteſt, ob mutationes et obſcuritatem locorum. Nam in notis et nobilibus regionibus cum mutationes quae fiunt, facile innoteſcunt, tum terrarum diſtributiones, et nominum mutationes, et quae horum ſunt affinia: celebrantur enim haec a multis, et maxime Graecis, qui omnium ſunt loquaciſſimi. At barbarae regiones, eaeque longinquae, exiguisque diviſae ac divulſae portionibus, neque certam, neque multam de ſe commentandi materiam praebent: ignoratioque augetur, ſi longius a Graecis abſunt. Iam Romani ſcriptores imitantur quidem ii Graecos, ſed intra modum: transferunt enim a Graecis dicta, ipſi autem de ſuo non multum adferunt ſtudii: itaque ubi Graeci deficiunt, non multum eſt quod aliunde ad explendum poſſit addi, praeſertim cum et nominum celeberrima quaeque Graeca fere ſint.

Sane

Hispania. Ἐπεὶ καὶ Ἰβηρίαν ὑπὸ μὲν τῶν προτέρων καλεῖσθαι πᾶσαν τὴν ἔξω τῦ Ῥοδανῦ, καὶ τῦ ἰσθμῦ τῦ ὑπὸ τῶν Γαλατικῶν κόλπων σφιγγομένυ· οἱ δὲ νῦν ὅριον αὐτῆς τίθενται τὴν Πυρήνην, συνωνύμως τὲ τὴν αὐτὴν Ἰβηρίαν λέγυσι, [r] καὶ Ἱσπανίαν μόνην ἐκάλυν, τὴν ἐντὸς τῦ Ἴβηρος· οἱ δ' ἔτι πρότερον, αὐτὺς, τύτυς [s] Ἰγλῆτας, ὐ πολλὴν χώραν νεμομένυς, ὥς φησιν Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός. Ῥωμαῖοι δὲ τὴν σύμπασαν καλέσαντες ὁμωνύμως Ἰβηρίαν τὲ καὶ Ἱσπανίαν· τὸ μὲν αὐτῆς μέρος εἶπον τὴν ἐκτὸς, τὸ δὲ ἕτερον τὴν ἐντός· ἄλλοτε δ' ἄλλως διαιρῦσι, πρὸς τὺς καιρὺς πολιτευόμενοι. Νυνὶ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν μὲν ἀποδειχθεισῶν τῷ δήμῳ τὲ καὶ τῇ συγκλήτῳ, τῶν δὲ τῷ ἡγεμόνι τῶν Ῥωμαίων, ἡ μὲν Βαιτικὴ πρόσκειται τῷ δήμῳ, καὶ πέμπεται στρατηγὸς ἐπ' αὐτὴν, ἔχων ταμίαν τὲ καὶ πρεσβευτήν· ὅριον δ' αὐτῆς τεθείκασι πρὸς ἠῷ πλησίον [t] Καστάωνος. Ἡ δὲ

r) Καὶ Ἱσπανίαν μόνην ἐκάλυν] Hic aliquid deest, ut iam Casaub. vidit, qui καὶ Ἱσπανίαν· οἱ δ' Ἰβηρίαν μόνην ἐκάλυν legendum censet. s) Ἰγλῆτας] Casaub. coni. Γλῆτας. t) Καστάωνος] Casaub. coni. Καστάλωνος.

Sane cum antiquitus Iberiae nomine intellectum fuerit quidquid est extra Rhodanum et isthmum qui a Gallicis coarctatur sinubus: nunc eam Pyrena terminant, vocantque peculiari nominis ratione Iberiam: Hispaniae nomine eam tantum accipientes, quae est intra Iberum. Priores autem eos Igletas vocabant, regionis cultores non amplae, ut ait Asclepiades Myrleanus. Romani totam regionem promiscue Iberiam et Hispaniam nominantes in interiorem seu citeriorem, et exteriorem seu ulteriorem dividunt: sed tamen accommodata temporum rationibus administratione, alias aliter distingunt. Nostra quidem tempestate provinciis aliis S. P. Q. Romano adsignatis, aliis Principi: Baetica populo attributa est, mittiturque in eam praetor cum quaestore et legato: finis ei versus orientem constitutus est proxime Castaonem.

δὲ λοιπὴ Καίσαρός ἐστι· πέμπονται δ' ἀπ' αὐτοῦ δύο Hiſpania. πρεσβευταί, στρατηγικός τε καὶ ὑπατικός· ὁ μὲν στρατηγικὸς, ἔχων συν αὐτῷ πρεσβευτὴν, [u] δικαιοδοτήσων, Λυσιτανοῖς τοῖς παρακειμένοις τῇ Βαιτικῇ, καὶ διατείνουσι μέχρι τοῦ Δουρίου ποταμοῦ, καὶ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. καλοῦσι γὰρ τὴν χώραν ταύτην ἰδίως [x] οὕτως ἐν τῷ παρόντι. Ἐνταῦθα δέ ἐστι καὶ ἡ Αὐγοῦστα Ἠμερίτα.

Ἡ λοιπὴ, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ πλείστη τῆς Ἰβηρίας, ὑπὸ τῷ ὑπατικῷ ἡγεμόνι, στρατιάν τε ἔχοντι ἀξιόλογον τριῶν που ταγμάτων, καὶ πρεσβευτὰς τρεῖς· ὧν ὁ μὲν, δύο ἔχων τάγματα παραφρουρεῖ τὴν πέραν τοῦ Δουρίου πᾶσαν ἐπὶ τὰς ἄρκτους, ἣν οἱ μὲν πρότερον Λυσιτανοὺς ἔλεγον, οἱ δὲ νῦν Καλλαϊκοὺς καλοῦσι· pag. 167. συνάπτει δὲ τούτοις τὰ πρόσαρκτια [y] ὄρη μετὰ τῶν Ἀστύρων καὶ τῶν Καντάβρων. [z] Ῥεῖ δὲ διὰ τῶν Ἀστύρων Μέλσος ποταμός· καὶ μικρὸν ἀπωτέρω πόλις Νοῖγα·

u) δικαιοδοτήσων] ita eleganter Vat. A. B. Stroz. B. vulgo δικαιοδότης ὤν. x) οὕτως] deeſt in Bemb. Venet. Stroz. A. y) ὄρη] Mss. Caſaub. Stroz. A. Venet μέρη. z) Ῥεῖ δὲ — Καντάβρων] Deſunt in Bemb. Stroz. B. Vat. B.

nem. Reliqua eſt Caeſaris, et in eam mittuntur duo legati, praetorius et conſularis: quorum ille cum legato ius dicit Luſitaniae, quae attingit Baeticam, et porrigitur usque ad Durium amnem et eius oſtia: ſic enim nunc proprie illam regionem nominant, ibique eſt Auguſta Emerita.

Reliqua, et quidem maior pars Hiſpaniae ſubeſt conſulari legato qui exercitum habet non contemnendum, trium circiter legionum ac tres legatos. Horum prior cum duabus cohortibus cuſtodit totum trans Durium verſus ſeptentrionem tractum, qui olim Luſitania, nunc Callaica dicitur: hunc attingunt ſeptentrionales montes cum Aſturibus et Cantabris. Per Aſtures fluit Melſus fluvius, paulumque ab eo diſtat Noega

Hispania. Νοίγα· καὶ πλησίον ἐκ τȣ̃ ὠκεανȣ̃ ἀνάχυσις, ὁρίζȣσα τȣ̀ς Ἄσυρας, ἀπὸ τῶν Καντάβρων. Τῆς δ᾽ ἑξῆς παρορίας μέχρι Πυρήνης, ὁ δεύτερος τῶν πρεσβευτῶν μετὰ τȣ̃ ἑτέρȣ τάγματος. Ἐπισκοπεῖ δὲ ὁ τρίτος τὴν μεσόγαιαν· συνέχει δὲ τὰ τῶν ἤδη λεγομένων ὡς ἂν εἰρηνικῶν, καὶ εἰς τὸν ἥμερον καὶ τὸν Ἰταλικὸν τύπον μετακειμένων ἐν τῇ τηβεννικῇ ἐσθῆτι. Οὗτοι δ᾽ εἰσὶν οἱ Κελτίβηρες, καὶ οἱ πλησίον τȣ̃ Ἴβηρος ἑκατέρωθεν οἰκȣ̃ντες, μέχρι τῶν πρὸς θαλάττῃ μερῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ ἡγεμὼν διαχειμάζει μὲν ἐν τοῖς ἐπιθαλαττίοις μέρεσι, καὶ μάλιστα τῇ Καρχηδόνι καὶ τῇ Ταρακῶνι, δικαιοδοτῶν· θέρȣς δὲ περίεισιν, ἐφορῶν ἀεὶ τινὰ τῶν δεομένων ἐπανορθώσεως. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐπίτροποι τȣ̃ Καίσαρος, ἱππικοὶ ἄνδρες, οἱ διανέμοντες τὰ χρήματα τοῖς στρατιώταις εἰς τὴν διοίκησιν τȣ̃ βίȣ.

ΚΕΦ.

ga urbs, et in propinquo eſt oceani aeſtuarium, quod Aſtures a Cantabris dividit. Proxima ad Pyrenen usque montana gubernat alter legatorum cum una legione. Tertius mediterranea regit, atque continet pacatos iam populos, et manſuetis moribus et cum toga formam indutos Italicam: ii ſunt Celtiberi, et qui in propinquo utrinque ad Iberum accolunt, usque ad maritima. Ipſe praefectus in maritimis hyemare ſolet ius dicendo, maxime Carthagine aut Tarracone: per aeſtatem obit provinciam, inſpiciens quae quovis tempore correctionem deſiderant. Sunt et procuratores ibi Caeſaris, equeſtris ordinis, qui militibus pecuniam ad vitae neceſſitates ſuppeditant.

CAP.

Hispania.

ΚΕΦ. Ε.

Τῶν δὲ προκειμένων νήσων τῆς Ἰβηρίας, τὰς μὲν Πιτυούσσας δύο, καὶ τὰς Γυμνησίας δύο, [a] καλοῦσι δὲ Βαλεαρίδας, ἃς προκεῖσθαι συμβαίνει τῆς μεταξὺ Ταρακῶνος καὶ Σούκρωνος παραλίας· ἐφ' ἧς ἵδρυται τὸ Σάγουντον· εἰσὶ δὲ καὶ πελάγιαι μᾶλλον αἱ Πιτυοῦσσαι, καὶ πρὸς ἑσπέραν κεκλιμέναι τῶν Γυμνησιῶν. Καλεῖται δ' αὐτῶν ἡ μὲν Ἔβουσος, πόλιν ἔχουσα ὁμώνυμον· κύκλος δὲ τῆς νήσου τετρακόσιοι στάδιοι, παρώμαλος τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος· ἡ δὲ Ὀφιοῦσσα, ἐρῆμος, καὶ πολὺ ἐλάττων, ταύτης πλησίον κειμένη. Τῶν δὲ Γυμνησιῶν ἡ μὲν μείζων ἔχει δύο πόλεις, [b] Πάλμαν καὶ Πολλεντίαν, τὴν μὲν πρὸς ἕω κειμένην, τὴν Πολλεντίαν, τὴν δ' ἑτέραν πρὸς δύσιν. μῆκος δὲ τῆς νήσου μικρὸν ἀπολεῖπον τῶν ἑξακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ διακοσίων. Ἀρτεμίδωρος δὲ διπλάσιον εἴρηκε καὶ τὸ πλάτος, καὶ τὸ μῆκος. Ἡ δ' ἐλάσσων ὡς

a) καλοῦσι Βαλεαρίδας] Vat. A. B. καλοῦσι καὶ B. b) Πάλμαν καὶ Πολλεντίαν] Vat. A. Παλαμαν καὶ Ποτενίαν, qui et p. infra Ποτενίας loco Πολλαντίας.

CAP. V.

Insularum porro quae ante Hispaniam sunt sitae, Pityusas duas, et totidem Gymnasias, Balearidas appellant: sitas ante oram maritimam inter Sucronem et Tarraconem, supra quam oram situm est Saguntum; magis in alto iacent Pityusae, et ad occasum a Gymnesiis. Harum altera Ebusus dicitur urbem habens cognominem: insulae ambitus est cccc stadiorum, aequali fere longitudine et latitudine. Altera dicitur Ophiusa, vicina huic, sed multo minor, et deserta. Gymnesiarum maior duas habet urbes, Palmam et Pollentiam, hanc versus ortum, illam ad occasum: longitudo insulae non multum abest a ıↄc stadiis, latitudo cc. Artemidorus utrumque duplicat. Minor ad LXX stadia a Pollen-

Hispania. ὡς ἑβδομήκοντα διέχει σταδίους τῆς Πολλεντίας· κατὰ μέγεθος μὲν οὖν πολὺ τῆς μείζονος ἀπολείπεται· κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν οὐδὲν αὐτῆς χείρων ἐστίν· ἄμφω γὰρ εὐδαίμονες καὶ εὐλίμενοι· χοιραδώδεις δέ [c] εἰσι κατὰ τὰ στόματα, ὥστε δεῖν προσοχῆς τοῖς εἰσπλέουσι· διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν τῶν τόπων καὶ οἱ κατοικοῦντες εἰρηναῖοι, καθάπερ καὶ οἱ κατὰ τὴν Ἔβουσον. Κακούργων δέ τινων ὀλίγων κοινωνίας συστησαμένων πρὸς τοὺς ἐν τοῖς πελάγεσι λῃστάς, διεβλήθησαν ἅπαντες· καὶ διέβη Μέτελλος ἐπ' αὐτοὺς, ὁ Βαλεαρικὸς προσαγορευθεὶς, ὅς τις καὶ τὰς πόλεις ἔκτισε. διὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἐπιβουλευόμενοι, καίπερ εἰρηναῖοι ὄντες· ὅμως σφενδονῆται ἄριστοι λέγονται· καὶ τοῦτ' ἤσκησαν, ὥς φασι διαφερόντως, ἐξότου Φοίνικες κατέσχον τὰς
pag. 168. νήσους. Οὗτοι δὲ καὶ ἐνδῦσαι λέγονται πρῶτοι τοὺς ἀνθρώπους χιτῶνας πλατυσήμους· ἄζωστοι δ' ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας ἐξῄεσαν, αἰγίδα περὶ τῇ χειρὶ ἔχοντες ἢ πεπυρακτωμένον ἀκόντιον, σπάνιον δὲ, καὶ λελογχωμένον

c) εἰσι] deest in Vat. A. B. Stroz. B.

Pollentia abest, non multo minor priore, neque quicquam ei virtute cedens. Utraque enim fortunata est et bonos habet portus, quorum tamen aditus saxis sub aqua latentibus obsiti faciunt ut attente cura adhibenda sit intrantibus. Incolae ob soli praestantiam vivunt in pace, ut et Ebusaei. Cum autem malefici quidam societatem coiissent cum praedonibus maritimis, culpati fuerunt universi: et bellum eis fecit Metellus, cognomento Balearicus, qui et urbes condidit. Ob praestantiam autem illam insidiis petiti, quanquam pacati vivant; funditores tamen sunt optimi; aiuntque eam artem eos magnopere exercuisse, ex quo tempore Phoenices eas insulas occuparunt. Hi primi hominum feruntur gestasse tunicas late praetextas. In pugnam exeunt discincti, scutum manu gestantes, aut iaculum praeustum, raro ferro exiguo prae-

νον σιδήρῳ μικρῷ. [d] σφενδόνας δὲ περὶ τῇ κεφαλῇ Hispania.
τρεῖς μελαγκρανίας, [σχοίνυ εἶδος, ἐξ ὃ πλέκεται τὰ σχοίνια· καὶ Φιλήτας τε ἐν Ἑρμηνείᾳ·

Λευγαλέος δὲ χιτὼν πεπινωμένος· ἀμφὶ δ' ἀραίας
'Ιξὺς εἱλεῖται, ἅμμα μελαγκραίνον,

ὡς σχοίνῳ ἐζωσμένυ μελαγκρανίς,] ἢ τριχίνας, ἢ νευρίνας· τὴν μὲν μακρόκωλον, πρὸς τὰς μακροβολίας· τὴν δὲ βραχύκωλον, πρὸς τὰς ἐν βραχεῖ βολάς· τὴν δὲ μέσην, πρὸς τὰς μέσας. ἠσκῦντο δ' ἐκ παίδων ὕτως ταῖς σφενδόναις, ὥστε ὐδ' ἄλλως τοῖς παισὶν ἄρτον ἐδίδοσαν ἄνευ τῦ [e] τῇ σφενδόνῃ τυχεῖν. Διόπερ ὁ Μέτελλος προσπλέων πρὸς τὰς νήσυς, δέρεις

d) σφενδόνας — ἐζωσμένυ μελαγκρανίς] Sic restitui locum hunc vexatissimum cum Salmasio ad Solin. et Tyrwhitto. Uncis inclusa pro scholio habenda sunt — ἐζωσμένυ reposui ex Mss. Medic. Reg. Stroz. B. Vat. B. pro ἐζωσμένῳ vulgat. In editis totus hic locus ita exhibetur: σφενδόνας δὲ περὶ τῇ κεφαλῇ τρεῖς μελαγκραίνας, σχοίνυ εἶδος, ἐξ ὃ πλέκεται τὰ σχοίνια· καὶ φιλήτας ἐν Ἑρμηνείᾳ·

Λευγαλέος δὲ χιτὼν πεπινωμένος· ἀμφὶ δ' ἀραιὴ
'Ιξὺς εἱλεῖται κόμμα μελαγκραῖνον.

ὡς σχοίνῳ ἐζωσμένῳ μελαγκραίνας. e) τῇ σφενδόνῃ] Ita exhibui cum Max. Planud. excerpt. pro vulgat. τῆς σφενδόνης.

praefixum. Circa caput fundas tres gerunt e melancraena confectas (iunci id genus est, ex quo funes fiunt: inde Philetas in Hermenia,

Sordibus est illis toga squalida proximus, atque
Involvit coxas cento melancranius,

scilicet quod scirpeis uterentur amiculis) aut ex crinibus aut nervis. Tribus utuntur fundarum generibus, longo (quod macrocolon vocatur) ad ictus longius dirigendos, brevi ad ferienda propinqua, (id est brachycolon) et mediocri ad mediocres missus. A puero autem ita funda exercebantur, ut non alias panis daretur, quam si funda scopum tetigissent. Itaque Metellus ad insulas adnavigans pelles supra tabulata na-

Hispania. [f] δέρεις ἔτεινεν ὑπὲρ τῶν καταστρωμάτων, σκέπην πρὸς τὰς σφενδόνας. εἰσήγαγε δ' ἐποίκους τρισχιλίους τῶν ἐκ τῆς Ἰβηρίας Ῥωμαίων.

Πρὸς δὲ τῇ εὐκαρπίᾳ τῆς γῆς, καὶ τὸ μηδὲν τῶν σινομένων θηρίων εὑρίσκεσθαι ῥᾳδίως, ἐνταῦθα πρόσεστιν· οὐδὲ γὰρ τοὺς λαγιδεῖς ἐπιχωρίους εἶναι φασὶν, ἀλλὰ κομισθέντων ἐκ τῆς περαίας, ὑπό τινος ἄῤῥενος καὶ θηλείας γενέσθαι τὴν ἐπιγονήν· ἣ τοσαύτη κατ' ἀρχὰς ὑπῆρχεν, ὥστε καὶ οἴκους ἀνατρέπειν ἐκ τῆς ὑπονομῆς καὶ δένδρα· καὶ ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, ὥσπερ εἶπον, ἀναγκασθῆναι καταφυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους. Νῦν μέν τοι τὸ εὐμεταχείριστον τῆς θήρας ἐπικρατεῖν οὐκ ἐᾷ τὴν βλάβην, ἀλλὰ λυσιτελῶς οἱ ἔχοντες καρποῦνται τὴν γῆν. Αὗται μὲν οὖν ἐντὸς στηλῶν τῶν Ἡρακλείων καλουμένων.

Πρὸς αὐταῖς δὲ δύο νησίδια, ὧν θάτερον Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσι· καὶ δή τινες καὶ ταύτας στήλας καλοῦσιν. Ἔξω δὲ στηλῶν τὰ Γάδειρα, περὶ ὧν τοσοῦτον

f) δέρεις] δέῤῥεις Mss. Caf. Med. Reg. Venet.

navium extendit ad excipiendos fundarum ictus: introduxit autem colonos, tria millia Romanorum ex Hispania.

Ad soli ubertatem id quoque accedit commodi, quod iis in insulis non facile noxium aliquod reperitur animal. Nam cuniculos aiunt non esse indigenas, sed ex opposita continente importato masculo et femella: ab hoc principio tantum fuisse procreatum cuniculorum, ut domos etiam arboresque tandem subverterint, et Romanorum opem Baleares implorare (ut docuimus) coacti fuerint. Nunc venandi dexteritas non sinit eos ad dandum damnum invalescere, sed cum emolumento agri coluntur. Hae ergo sunt insulae intra columnas Herculis sitae.

Ad ipsas autem columnas duae sunt minutae insulae, quarum alteram Iunonis insulam appellant. A quibusdam hae columnae vocantur. Extra columnas sunt Gades, de qui-

τοῦτον μόνον εἰρήκαμεν, ὅτι τῆς Κάλπης διέχει περὶ Hispania.
ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους· τῆς δ' ἐκβολῆς τοῦ Βαίτιδος πλησίον ἵδρυται· πλείους δ' εἰσὶ λόγοι περὶ αὐτῆς. Οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ ἄνδρες, οἱ τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα ναυκλήρια στέλλοντες, εἴς τε τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν, καὶ εἰς τὴν ἐκτός· οὔτε μεγάλην οἰκοῦντες νῆσον, οὔτε τῆς περαίας νεμόμενοι πολλήν· οὔτ' ἄλλων εὐποροῦντες νήσων· ἀλλὰ πλέον οἰκοῦντες τὴν θάλατταν, ὀλίγοι δ' οἰκουροῦντες, ἢ ἐν Ῥώμῃ διατρίβοντες. pag. 169.
Ἐπεὶ πλήθει γε οὐδεμιᾶς ἂν ἀπολείπεσθαι δόξειε τῶν ἔξω Ῥώμης πόλεων· ἤκουσα γοῦν ἐν μιᾷ τῶν καθ' ἡμᾶς τιμήσεων, πεντακοσίους ἄνδρας τιμηθέντας ἱππικοὺς Γαδειτανούς, ὅσους οὐδένας οὐδὲ τῶν Ἰταλιωτῶν πλὴν τῶν Παταουίνων. Τοσοῦτοι δ' ὄντες, νῆσον ἔχουσιν οὐ πολὺ μείζονα τῶν ἑκατὸν σταδίων τὸ μῆκος, πλάτος δ' ἔσθ' ὅπου, καὶ σταδιαῖον· Πόλιν δὲ καταρχὰς μὲν ᾤκουν παντάπασι μικράν· προσέκτισε δ' αὐτοῖς Βάλβος Γαδειτανὸς ὁ θριαμβεύσας ἄλλην, ἣν νέαν καλοῦσι· τὴν δ' ἐξ ἀμφοῖν Διδύμην,

quibus hoc tantum diximus, eas a Calpe distare ıↄccL stadiis: vicina est haec insula ostiis Baetis: multi autem de ea sunt sermones. Etenim Gaditani sunt qui plurimis maximisque navibus in nostrum et exterum mare proficiscuntur, cum neque magnam habitent insulam, neque multum agri in opposita continente possideant, neque aliarum divites insularum sint: sed plerique mare incolant, pauci domi desideant, aut Romae versentur. Urbs enim eorum multitudine civium non videtur ulli extra Romam cedere. Audivi enim nostra aetate censu habito aliquando censos fuisse equites Gaditanos ıↄ, quot nullius vel Italicae urbis censi sunt praeter Patavinam. Tanto ergo cum sint numero, insulam habent non multo longiorem c stadiis, latitudine alicubi unius tantum stadii. Urbem ab initio habitarunt omnino exiguam. Condidit eis aliam, quam novam vocant, Balbus Gaditanus, vir triumphalis: ex utrisque facta est Didyma, ambitu non maiore

Hispania. οὐ πλειόνων εἴκοσι σταδίων οὖσαν τὴν περίμετρον, οὐδὲ ταύτην στενοχωρουμένην· ὀλίγοι γὰρ οἰκουροῦσιν ἐν αὐτῇ, διὰ τὸ πάντας θαλαττεύειν τὸ πλέον· τοὺς δὲ καὶ τὴν περαῖαν οἰκεῖν· καὶ μάλιστα τὴν ἐπὶ τῆς προκειμένης νησῖδος διὰ τὴν εὐφυΐαν, ἣν ὥσπερ ἀντίπολιν πεποιήκασι τῇ Διδύμῃ χαίροντες τῷ τόπῳ. Ὀλίγοι δὲ κατὰ σύγκρισιν καὶ ταύτην οἰκοῦσι καὶ τὸ ἐπίνειον, ὃ κατεσκεύασεν αὐτοῖς Βάλβος ἐν τῇ περαίᾳ τῆς ἠπείρου. Κεῖται δὲ ἐπὶ τῶν ἑσπερίων τῆς νήσου μερῶν ἡ πόλις· προσεχὲς δ' αὐτῇ τελευταῖον ἐστὶ τὸ Κρόνιον πρὸς τῇ νησίδι· τὸ δ' Ἡράκλειον ἐπὶ θάτερα τέτραπται τὰ πρὸς ἕω, καθ' ὃ δὴ μάλιστα τῇ ἠπείρῳ συνάπτουσα τυγχάνει ἡ νῆσος ὅσον σταδιαῖον πορθμὸν ἀπολείπουσα. καὶ λέγουσι μὲν διέχειν τῆς πόλεως δώδεκα μίλια τὸ ἱερὸν, ἴσον ποιοῦντες τὸν τῶν ἄθλων καὶ τὸν τῶν μιλίων ἀριθμόν· ἔστι δὲ μεῖζον, καὶ σχεδόν τι τοσοῦτον ὅσον ἐστὶ τὸ τοῦ μήκους τῆς νήσου, οὐ τὸ ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν.

Ἐρυ-

g) τὸ ἀπὸ τῆς] Reg. Stroz. B. Vat. B. μῆκος δ' ἐστὶ τὸ ἀπὸ τῆς.

iore xx ſtadiis. Neque illa arcte habitatur, pauci enim domi deſident, cum plerique in mari degant, nonnulli etiam in oppoſita terra, praecipue inſula ante Gades ſita, uberis ſoli, quam loco iſto gaudentes tanquam oppoſitam Didymae urbem fecerunt. Hanc quoque (ſi quis comparationem inſtituat) pauci inhabitant, et navale, quod eis Balbus extruxit in oppoſita continente. Urbs ſita eſt in occiduis inſulae partibus, cui contiguum eſt extrema in parte Saturni templum, e regione parvae inſulae. Herculis fanum in alteram partem verſus ortum poſitum eſt, qua proxime ad continentem inſula accedit, unius ſtadii freto divulſa. Dicunt XII paſſuum millibus ab urbe fanum hoc abeſſe, numerum milliarium numero certaminum Herculis exaequantes: eſt autem maior diſtantia, ac fere tanta, quanta eſt inſulae ab ortu ad occaſum longitudo.

Vide-

Ἐρύθειαν δὲ τὰ Γάδειρα ἔοικε λέγειν ὁ Φερεκύδης, ἐν ᾗ τὰ περὶ τὸν Γηρυόνην μυθεύουσιν. Hiſpania. Ἄλλοι δὲ τὴν παραβεβλημένην ταύτῃ τῇ πόλει νῆσον, πορθμῷ σταδιαίῳ διειργομένην· τὸ εὔβοτον ὁρῶντες, ὅτι τῶν νεμομένων αὐτόθι προβάτων τὸ γάλα, ὀρὸν οὐ ποιεῖ. τυροποιοῦσι τε πολλῷ ὕδατι μίξαντες διὰ τὴν πιότητα· [h] ἐν πεντήκοντά τε ἡμέραις πνίγεται τὸ ζῶον, εἰ μή τις ἀποσχάζει τι τοῦ αἵματος. ξηρὰ δέ ἐστιν ἣν νέμονται βοτάνην, ἀλλὰ πιαίνει σφόδρα· τεκμαίρονται δ' ἐκ τοῦ πεπλάσθαι τὸν μῦθον τὸν περὶ τὰ βουκόλια τοῦ Γηρυόνου· κοινῇ μέντοι συνῴκισται πᾶς ὁ αἰγιαλός.

Περὶ δὲ τῆς κτίσεως τῶν Γαδείρων τοιαῦτα [i] λέγοντες, μέμνηνται Γαδιτανοὶ χρησμοῦ τινος, ὅν τινα γενέσθαι φασὶ Τυρίοις κελεύοντα ἐπὶ τὰς Ἡρακλέους στήλας [k] ἀποικίας πέμψαι· τοὺς δὲ πεμφθέντας κατασκοπῆς χάριν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν πορθμὸν ἐγένοντο τὸν κατὰ τὴν Κάλπην, νομίσαντας τέρμονας εἶναι

h) ἐν πεντήκοντα] Mss. Caſ. Vat. A. B. Stroz. Int. pr. ἐν τριάκοντα. i) λέγοντες, μέμνηνται] Sic omnes Codd. vulgo λέγονται. Μέμνηνται. k) ἀποικίας] Mss. Caſ. Vat. A. Venet. ἀποικίαν.

Videtur Gadibus nomen Erytheae tribuiſſe Pherecydes, in qua boves Geryonis fuiſſe fabulantur: alii eo nomine intelligunt inſulam Gadibus adſitam, freto unius ſtadii deiunctam: ratione habita paſcuorum bonitatis, quod ibi paſcentium ovium lac ſero caret, multumque ei ob pinguedinem additur aquae, ut caſeus cogi poſſit: et L. dierum ſpatio pecus ſuffocatur, niſi ſanguinis aliquid mittatur. Herba, qua paſcuntur, ſicca eſt, ſed admodum pingues reddit: id coniiciunt ex eo, quod fabula ficta eſt de armentis Geryonis: communiter quidem totum litus frequentatur.

Caeterum Gades ut fuerint conditae, talia feruntur. Memorant Gaditani oraculum, Tyriis datum, quod eos iuberet ad columnas Herculis coloniam deducere, miſſos loci videndi cauſa, cum ad fretum apud Calpen perveniſſent, opinatos finem terrae habi-

Hispania τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς Ἡρακλέους στρατιᾶς τὰ ἄκρα ποιοῦντα τὸν πορθμὸν (ταῦτα δ' αὐτὰ καὶ στήλας
pag. 170. [l] ὀνομάζειν τὸ λόγιον) κατασχεῖν εἴς τι χωρίον ἐντὸς τῶν στενῶν, ἐν ᾧ νῦν ἐστιν ἡ τῶν [m] Ἐξιτανῶν πόλις· ἐνταῦθα δὲ θύσαντας μὴ γενομένων καλῶν τῶν ἱερείων, ἀνακάμψαι πάλιν. Χρόνῳ δ' ὕστερον τοὺς πεμφθέντας προελθεῖν ἔξω τοῦ πορθμοῦ περὶ χιλίους καὶ πεντακοσίους σταδίους εἰς νῆσον Ἡρακλέους ἱερὰν, κειμένην κατὰ πόλιν Ὀνόβαν τῆς Ἰβηρίας· καὶ νομίσαντας ἐνταῦθα εἶναι τὰς στήλας, θῦσαι τῷ θεῷ· μὴ γενομένων δὲ πάλιν καλῶν τῶν ἱερείων, ἐπανελθεῖν οἴκαδε. τῷ δὲ τρίτῳ στόλῳ τοὺς ἀφικομένους, Γάδειρα κτίσαι καὶ ἱδρύσασθαι τὸ ἱερὸν ἐπὶ τοῖς ἑῴοις τῆς νήσου· τὴν δὲ πόλιν ἐπὶ τοῖς ἑσπερίοις. Διὰ δὲ τοῦτο [n] τοῖς μὲν δοκεῖν τὰ ἄκρα τοῦ πορθμοῦ τὰς στήλας εἶναι, τοῖς δὲ τὰ Γάδειρα· τοῖς δ' ἔτι πορρώτερον τῶν Γαδείρων ἔξω [o] προκεῖσθαι. Ἔνιοι δὲ στήλας ὑπέλαβον

l) ὀνομάζειν] ita omnes Codd. vulgo ὀνομάζει. m) Ἐξιτανῶν] ita recte Cas. Mss. Stroz. B. Vat B. vulgo Ἀξιτανῶν. n) τοῖς μὲν . . . . τοῖς δὲ] Mss. Cas. Vat A. B. Venet. τοὺς μὲν . . . . τοὺς δὲ. o) προκεῖσθαι] Mss. Cas. κεῖσθαι.

habitatae et Herculeae expeditionis esse ea quibus fretum illud clauditur extrema (quae oraculum columnas vocat) appulisse intra angustias ad locum, ubi nunc est Exitanorum urbs, ibi cum re divina facta non perlitarent, domum rediisse. Aliquanto post tempore missos, extra fretum progressos ad CIↃ IↃ stadia, ad insulam venisse Herculi sacram, e regione Onobae Hispanicae urbis sitam: ratosque ibi esse columnas, Deo sacrificasse: rursumque victimis non addicentibus, domum se recepisse. Eos qui tertio navigaverunt, Gades condidisse, templo in ortiva, urbe in occidua insulae parte positis. Hinc quidam putaverunt, extrema freti columnas esse, alii Gades, alii etiam quippiam ultra Gades situm. Nonnulli pro columnis habent

βον τὴν Κάλπην καὶ ᵖ τὴν Ἀβύλυκα, τὸ ἀντικείμενον ὄρος τῆς Λιβύης, ὅ φησιν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ Μεταγωνίῳ Νομαδικῷ ἔθνει ἱδρῦσθαι· οἱ δὲ τὰς πλησίον ἑκατέρε νησῖδας, ὧν τὴν ἑτέραν Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσιν. Ἀρτεμίδωρος δὲ τὴν μὲν τῆς Ἥρας νῆσον καὶ ἱερὸν λέγει αὐτῆς· ἄλλην δέ φησιν εἶναί τινα, ᵍ οὐδ' Ἀβύλυκα ὄρος, οὐδὲ Μεταγώνιον ἔθνος. Καὶ τὰς Πλαγκτὰς καὶ τὰς Συμπληγάδας ἐνθάδε μεταφέρουσί τινες, ταύτας εἶναι νομίζοντες στήλας, ἃς Πίνδαρος καλεῖ πύλας Γαδειρίδας, εἰς ταύτας ὑστάτας ἀφῖχθαι φάσκων τὸν Ἡρακλέα. Καὶ Δικαίαρχος δὲ, καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ Πολύβιος, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων περὶ τὸν πορθμὸν ἀποφαίνουσι τὰς στήλας. Οἱ δὲ Ἴβηρες καὶ Λίβυες ἐν Γαδείροις εἶναί φασιν· οὐδὲν γὰρ ἐοικέναι στήλαις τὰ περὶ τὸν πορθμόν. Οἱ δὲ τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις χαλκᾶς ὀκταπήχεις, ἐν αἷς ἀναγέγραπται Hispania.

p) τὴν Ἀβύλυκα] Caſ. Reg. Vat. A. B. libri τὸν Ἀβ.
q) οὐδ' Ἀβύλυκα ὄρος] ita in omnibus Mss. extat. vulgo οὐδ' Ἀβ. καὶ ὄρος.

bent Calpen et Abylycam, qui eſt mons ex adverſo Calpae in Africa, quem Eratoſthenes ait ſitum eſſe in Metagoniis Numidica gente: alii inſulas exiguas utrique monti propinquas, quarum alteram Iunonis inſulam vocant. Artemidorus Iunonis quidem et inſulam et fanum agnoſcit: diverſum tamen ait eſſe ab Abylyca, neque montem eſſe, neque in Metagoniis. Quidam etiam Planctas et Symplegadas petras huc transferunt, exiſtimantque has eſſe columnas, quas Pindarus vocat portas Gadiridas, dicens ultimo ad eas perveniſſe Herculem. Quin et Dicaearchus, et Eratoſthenes, et Polybius, et plurimi Graecorum columnas ad fretum eſſe aſſerunt. At Hiſpani et Afri Gadibus eas vindicant: nihil enim columnarum ſimile habere ea quae ſunt ad fretum. Alii columnas intelligi volunt aereas octo cubitorum columnas quae ſunt Gadibus in Herculis delubro, quibus in-

Hispania. τὸ ἀνάλωμα τῆς κατασκευῆς τȣ̃ ἱερȣ̃· ταύτας λέγεσθαι φασὶν, ἐφ' ἃς ἐρχόμενοι οἱ τελέσαντες τὸν πλȣ̃ν, καὶ θύοντες τῷ Ἡρακλεῖ, διαβοηθῆναι παρεσκεύασαν, ὡς τȣ̃τ' εἶναι καὶ γῆς καὶ θαλάττης τὸ πέρας· τȣ̃τον δ' εἶναι πιθανώτατον καὶ Ποσειδώνιος ἡγεῖται τὸν λόγον· τὸν δὲ χρησμὸν, καὶ τȣ̀ς πολλȣ̀ς ἀποςόλȣς, ψεῦσμα Φοινικικόν. [r] Περὶ μὲν ȣ̃ν τῶν ἀποςόλων τί ἂν τις διϊσχυρίσαιτο, πρὸς ἔλεγχον ἢ πίςιν, ȣ̓δετέρως [s] παρὰ λόγον. Τὸ δὲ τὰς νησίδας ἢ τὰ ὄρη μὴ φάσκειν ἐοικέναι ςήλαις, ἀλλὰ ζητεῖν ἐπὶ τῶν κυρίως λεγομένων ςηλῶν τȣ̀ς τῆς οἰκȣμένης ὅρȣς ἢ τῆς ςρατείας τῆς Ἡρακλέȣς, ἔχει μέν τινα νȣ̃ν· ἔθος γὰρ παλαιὸν ὑπῆρξε τὸ τίθεσθαι
pag. 171. τοιȣ́τȣς ὅρȣς, καθάπερ οἱ Ῥηγῖνοι τὴν ςηλίδα ἔθεσαν τὴν ἐπὶ τῷ πορθμῷ κειμένην πυργίον τι· καὶ ὁ τȣ̃ Πελώρȣ λεγόμενος πύργος ἀντίκειται ταύτῃ τῇ ςηλίδι· καὶ οἱ Φιλαίνων λεγόμενοι βωμοὶ, κατὰ μέσην πȣ

τὴν

r) Περὶ μὲν — τὰς νησίδας] Mss. Stroz. A. Venet. Περὶ τὰς νησίδας, omissis intermediis. s) παρὰ λόγον] Cas. coni. παρὰ λόγον ὄν;

inscriptus est sumtus in templi factus exaedificationem, hasque aiunt esse, ad quas cum navigatione absoluta pervenissent, sacris Herculi factis, eam famam curaverint divulgari, ibi maris esse terraeque finem: atque hanc maxime omnium opinionum probabilem Posidonius censet: oraculum autem et multos legatos, commentum Punicum. Ac de legatis quidem istis in utramque partem non video quid certi possit affirmari. Id autem ratione non caret, quod dicitur insulas istas aut montes non referre columnarum formam: et quod quaeruntur columnae proprie sic dictae, quae sint finis mundi et expeditionis Herculeae nota. Vetusti enim moris fuit, huiusmodi ponere limites, quemadmodum Rhegini columellam in freto seu turriculam posuerunt, cui opposita est turris Pelori: et Philaenorum arae in medio prope terrae quae est intra

Syr-

τὴν μεταξὺ τῶν Σύρτεων γῆν. Καὶ ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ Hispania.
Κορινθιακῷ μνημονεύεται ϛήλη τὶς ἱδρυμένη πρότερον· ἣν ἔϛησαν κοινῇ οἱ τὴν Ἀττικὴν σὺν τῇ Μεγαρίδι κατασχόντες Ἴωνες, ἐξελαθέντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ οἱ κατασχόντες τὴν Πελοπόννησον· [t] ἐπεγράψαν ἐπὶ μὲν τοῦ πρὸς τῇ Μεγαρίδι μέρους,

Τὰ δ' οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἰωνία,

ἐκ δὲ θατέρου,

Τά δ' ἐϛὶ Πελοπόννησος, οὐκ Ἰωνία.

Ἀλέξανδρος δὲ τῆς Ἰνδικῆς ϛρατιᾶς ὅρια βωμοὺς ἔθετο ἐν τοῖς τόποις, εἰς οὓς ὑϛάτους ἀφίκετο τῶν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς Ἰνδῶν, μιμούμενος τὸν Ἡρακλέα καὶ τὸν Διόνυσον· ἦν μὲν δὴ τὸ ἔθος τοῦτο.

Ἀλλὰ καὶ τοὺς τόπους εἰκός ἐϛι μεταλαμβάνειν τὴν αὐτὴν προσηγορίαν, καὶ μάλιϛα ἐπειδὰν ὁ χρόνος διαφθείρῃ τοὺς τεθέντας ὅρους. Οὐ γὰρ νῦν οἱ Φιλαίνων μένουσι βωμοὶ, ἀλλ' ὁ τόπος μετείληφε τὴν προσηγορίαν· οὐδὲ ἐν τῇ Ἰνδικῇ ϛήλας φασὶν ὁρασθῆναι κειμένας,

t) ἐπέγραψαν] Mss. Caſ. Reg. Vat. A. B. ἐπιγράψαντες. Stroz. A. Venet. ἐπέγραψαν τε. Forte ἐπέγραψαν δή.

Syrtes: et in iſthmo Corinthiaco memoratur poſita columna antiquitus, quam communi opera collocaverunt Iones qui Atticam et Megaridem pulſi e Peloponneſo occupaverunt, et qui Peloponneſum obtinuerunt, inſcriptumque fuit in parte Megaridi obverſa:

Non hîc Peloponneſus, ſed eſt Ionia.

et in altera parte:

Hic Peloponneſus eſt, non eſt Ionia.

Et Alexander in Indica expeditione ad quae ultima loca pervenit apud Indos verſus orientem degentes, aras pro termino poſuit, Herculem imitatus et Bacchum. Erat ſane hoc moris.

Verum probabile eſt locos nomen, iſtarum rerum denominationem, excipere: praeſertim ubi tempus abolet poſitos limites. Neque enim hodie extant Philaenorum arae, ſed locus id nominis retinet. Et aiunt in India neque Herculis neque Bacchi

Hispania. μένας, ὄυθ' Ἡρακλέους οὔτε Διονύσου· καὶ λεγομένων μέν τοι, καὶ δεικνυμένων τῶν τόπων τινῶν, οἱ Μακεδόνες ἐπίστευον τούτους εἶναι στήλας, ἐν οἷς τι σημεῖον εὕρισκον ἢ τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ἱστορουμένων, ἢ τῶν περὶ τὸν Ἡρακλέα. Κἀνταῦθα δὴ τοὺς μὲν πρώτους οὐκ ἂν ἀπιστήσαι τις, ὅροις χρήσασθαι, χειροκμήτοις τισὶ βωμοῖς, ἢ πύργοις, ἢ στηλίσιν ἐπὶ τῶν τόπων, εἰς οὓς ὑστάτους ἧκον τοὺς ἐπιφανεστάτους. ἐπιφανέστατοι δὲ οἱ πορθμοὶ, καὶ τὰ ἐπικείμενα ὄρη, καὶ αἱ νησῖδες, πρὸς τὸ ἀποδηλοῦν ἐσχατιάς τε καὶ ἀρχὰς τόπων· ἐκλειπόντων δὲ τῶν χειροκμήτων ὑπομνημάτων, μετενεχθῆναι τοὔνομα εἰς τοὺς τόπους, εἴ τε τὰς νησῖδας τις βούλεται λέγειν, εἴ τε τὰς ἄκρας τὰς ποιούσας τὸν πορθμόν. Τοῦτο γὰρ ἤδη διορίσασθαι χαλεπὸν, ποτέροις χρὴ προσάψαι τὴν ἐπίκλησιν, διὰ τὸ ἀμφοτέροις ἐοικέναι τὰς στήλας. Λέγω δὲ ἐοικέναι, διότι ἐν τοῖς τοιούτοις ἵδρυνται τόποις, οἳ σαφῶς ὑπαγορεύουσι τὰς ἐσχατιάς· καθ' ὃ καὶ στόμα εἴρηται ὁ πορθμὸς, καὶ οὗτος, καὶ ἄλλοι

chi columnas viſas fuiſſe: nihilominus Macedones indicata ipſis et demonſtrata quaedam loca crediderunt eſſe eas columnas, ubi veſtigium aliquod reperiebant eorum, quae vel de Baccho vel de Hercule erant memoriae prodita. Ergo hic quoque incredibile nequaquam eſt primos illis in locis, ad quae ultima et maxime illuſtria veniſſent, limites extructis manu aris aliquibus aut turribus aut columnis conſignaſſe: (ſunt autem freta, iisque incumbentes montes, aut inſulae maxime illuſtria ad deſignanda locorum extrema vel prima) deinde abolitis monumentis illis manuum opera conditis, nomina eorum locis inhaeſiſſe: ſive ea minutas inſulas eſſe dicas, ſive fretum conficientia promontoria. Hoc enim iam definitu difficile eſt, utris appellatio iſta ſit tribuenda, cum columnae utrisque ſint ſimiles: ſimiles dico, quia talibus in locis collocantur, quae evidenter extremitates demonſtrant: unde et huic freto et aliis nomen oris apud Grae-

ἄλλοι πλείους· τὸ δὲ στόμα πρὸς μὲν εἴσπλουν ἀρχή Hiſpania.
ἐστι, πρὸς δὲ ἔκπλουν ἔσχατον. Τὰ οὖν ἐπὶ τῷ στόματι νησίδια, ἔχοντα τὸ εὐπερίγραφόν τε καὶ σημειῶδες, οὐ φαύλως στήλαις ἀπεικάζοι τις ἄν· ὡς δ' αὔτως καὶ τὰ ὄρη τὰ ἐπικείμενα τῷ πορθμῷ, καὶ ἐξοχήν τινα τοιαύτην [u] ἐμφαίνοντα οἷαν αἱ στυλίδες, ἢ αἱ στῆλαι. Καὶ ὁ Πίνδαρος οὕτως ἂν ὀρθῶς λέγοι πύλας Γαδειρίδας, εἰ ἐπὶ τοῦ στόματος νοοῖντο αἱ στῆλαι· πύλαις γὰρ Pag. 172.
ἔοικε τὰ στόματα· τὰ δὲ Γάδειρα οὐκ ἐν τοιούτοις ἵδρυται τόποις, ὥστ' ἀποδηλοῦν ἐσχατιάν· ἀλλ' ἐν μέσῃ πως κεῖται μεγάλῃ παραλίᾳ κολπώδει. Τὸ δὲ ἐπ' αὐτὰς ἀναφέρειν τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ στήλας [x] τῷ ἐνθάδε, ἧττον εὔλογον, ὡς ἐμοὶ φαίνεται· οὐ γὰρ ἐμπόρων, ἀλλ' ἡγεμόνων μᾶλλον ἀρξάντων τοῦ ὀνόματος τούτου, κρατῆσαι πιθανὸν τὴν δόξαν· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἰνδικῶν στηλῶν. Ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπιγραφή, ἣν

u) ἐμφαίνοντα οἷαν] ita Mss. Caſ. Venet. vulgo ἐκφαίνοντα οἷον. x) τῷ ἐνθάδε] ita lego cum Tyrwhitt. l. c. vulgo τὸ ἐνθ. Ms. Bemb. τὰ ἐνθ.

Graecos inditum: os autem intro navigandi principium eſt, extremum foras navigantibus. Iam parvae illae in ore inſulae, cum facile circumſcribantur, et ſigni loco eſſe poſſent, non inepte columnis comparari poſſe videntur: itemque incumbentes freto montes, et eminentia ſua ſive columnam ſive columellam referentes. Atque hac ratione Pindarus recte dixerit portas Gadiridas, ſi in ore intelligantur columnae; portis enim ora iſta ſunt adſimilia: Gades autem non talibus in locis ſitae ſunt, quae extremitatem aliquam denotent, ſed iacent in medio quodammodo maritimi ſinuoſi litoris. Minus vero mihi videtur rationi conſentaneum, ad ipſas in fano Herculis, quod Gadibus eſt, poſitas columnas nomen columnarum referre velle: probabile enim eſt, non a mercatoribus, ſed a ducibus primum indito hoc nomine, eius deinde famam inclaruiſſe, ſicut et evenit de Indicis columnis. Tum inſcriptio

Hispania. ἥν φησιν, ἐκ ἀφίδρυμα ἱερὸν δηλῦσα, ἀλλὰ ἀναλώματος κεφάλαιον, ἀντιμαρτυρεῖ τῷ λόγῳ· τὰς γὰρ Ἡρακλείας στήλας μνημεῖα εἶναι δεῖ τῆς ἐκείνου μεγαλουργίας, ἐ τῆς Φοινίκων δαπάνης.

Φησὶ δὲ ὁ Πολύβιος κρήνην ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις εἶναι, βαθμῶν ὀλίγων κατάβασιν ἔχουσαν εἰς τὸ ὕδωρ, [y] πότιμον δὲ εἶναι· ἣν ταῖς παλιῤῥοίαις τῆς θαλάττης ἀντιπαθεῖν· κατὰ μὲν τὰς πλήμας ἐκλείπουσαν· κατὰ δὲ τὰς ἀμπώτεις πληρουμένην. Αἰτιᾶται δ' ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ βάθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐκπίπτον, [z] καλυφθείσης μὲν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κύματος κατὰ τὰς ἐπιβάσεις τῆς θαλάττης, εἴργεται τῶν τοιούτων ἐξόδων οἰκείων· ἀναστρέψαν δὲ εἰς τὸ ἐντὸς ἐμφράττει τοὺς τῆς πηγῆς πόρους, καὶ ποιεῖ λειψυδρίαν· γυμνωθείσης δὲ πάλιν εὐθυπορήσαν ἐλευθεροῖ τὰς φλέβας τῆς πηγῆς, ὥστ' [a] ἀναβλύειν εὐπόρως. Ἀρτεμίδωρος δὲ

y) πότιμον δὲ εἶναι] Mss. Caſ. Reg. ſolummodo πότιμον agnoſcunt. z) καλυφθείσης] ita omnes Codd. vulgo καταληφθείσης. a) ἀναβλύειν] Stroz. ἀναβλύζειν.

ſcriptio earum, non ſacri donarii dedicationem, ſed ſummam impenſarum indicans, rationem illam impugnat: nam columnas Herculis, argumentum magnificentiae eius, non factorum a Phoenicibus ſumtuum oportet eſſe.

Porro autem ſcribit Polybius eſſe Gadibus in templo Herculis fontem, ad cuius aquas paucorum ſit graduum deſcenſus, potui aptas: qui ad aeſtus maris contrario plane ſit affectus modo, cum ſub exundationem maris deficiat, et defluente eo impleatur. Cauſam rei confert in ventum qui e profundo in ſuperficiem terrae effertur: qua ſuperficie ſub maris affluxu ab aquis occupata, ventum, cum ſuis exitibus ſolitis privetur, introrſum reverti, obſtructisque fontis meatibus aquas intercludere, rurſumque denudata aquis ſuperficie, venas fontis liberare obſtructione, atque ita tum aquam copioſe ebullire. Artemidorus

δὲ ἀντειπὼν τούτῳ, καὶ ἅμα παρ' αὑτοῦ τινα θεὶς αἰτίαν, μνησθεὶς δὲ καὶ τῆς Σιλανοῦ δόξης τοῦ συγγραφέως, οὔ μοι δοκεῖ μνήμης ἄξια εἰπεῖν, ὡς ἂν ἰδιώτης περὶ ταῦτα, καὶ αὐτὸς καὶ Σιλανός. Ποσειδώνιος δὲ ψευδῆ λέγων εἶναι τὴν ἱστορίαν ταύτην, δύο φησὶν εἶναι φρέατα ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, καὶ τρίτον ἐν τῇ πόλει· τῶν δὲ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τὸ μὲν μικρότερον, ὑδρευομένων συνεχῶς, [b] αὐθωρὸν ἐκλείπειν, καὶ διαλειπόντων τῆς ὑδρείας πληροῦσθαι πάλιν· τὸ δὲ μεῖζον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας [c] τὴν ὑδρείαν ἔχον· μειούμενον μέντοι καθάπερ καὶ τἆλλα φρέατα πάντα, νύκτωρ πληροῦσθαι, μηκέτι ὑδρευομένων· ἐπειδὴ δὲ συμπίπτει κατὰ τὸν τῆς συμπληρώσεως καιρὸν ἡ ἄμπωτις πολλάκις, πεπιστεῦσθαι [d] καινῶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων [e] τὴν ἀντιπάθειαν. Ὅτι μὲν οὖν ἡ ἱστορία πεπίστευται, Hispania.

καὶ

b) αὐθωρὸν ἐκλείπειν] Sic in omnibus Mss. vulgo αὐθωρὸν καὶ ἐκλείπειν Xyl. et Cas. coni. αὐθωρεὶ καὶ ἐκλ. c) τὴν ὑδρείαν ἔχον] Xyl. et Cas. coni. τὴν ὑδρ. ἀνέχον. d) καινῶς] Cas. coni. κενῶς. Forte κοινῶς. e) τὴν ἀντιπάθειαν] ita Xyl. cum Cas. optime coni. vulgo τὴν ἀντίπλοιαν.

rus autem dum huius sententiam vult refellere, aliamque a se causam profert, facta simul Silani historici mentione, indigna relatu mihi videtur dicere: quippe cum et ipse et Silanus harum fuerint rerum rudes. At Posidonius falsitatis hanc narrationem damnans, duos ait in Herculis templo esse puteos, et in urbe tertium: eorum qui sunt ad Herculis, minorem, cum continenter ex eo aqua hauriatur, ea ipsa hora siccari, rursumque impleri, ubi desitum fuerit aquari: maiorem totius diei aquationi sufficere minui quidem ipsum quoque more aliorum puteorum, aquatione autem noctu cessante repleri: et cum in repletionis tempus incidat non raro maris defluxus, creditam esse ab incolis inusitatam illam contrarietatem affectionis. Historiae quidem huic fidem adhibitam fuisse, cum ille ait, et

Hispania. καὶ ἔτος εἴρηκε, καὶ ἡμεῖς [f] ἐν τοῖς παραδόξοις θρυλλουμένην παρειλήφαμεν. Ἠκούομεν δὲ, καὶ Φρέατα εἶναι, τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἐν τοῖς κήποις, τὰ δ' ἐντός·
pag. 173. διὰ δὲ τὴν μοχθηρίαν τοῦ ὕδατος κατὰ τὴν πόλιν δεξαμένας ἐπιπολάζειν τοῦ λακκαίου ὕδατος· εἰ μέντοι καὶ τούτων τι τῶν Φρεάτων ἐπιδείκνυται τὴν τῆς ἀντιπαθείας ὑπόνοιαν, οὐκ ἴσμεν. Τὰς δ' αἰτίας εἴπερ συμβαίνει ταῦτα οὕτως, ὡς ἐν χαλεποῖς ἀποδέχεσθαι δεῖ. Εἰκὸς μὲν γὰρ οὕτως ἔχειν, ὡς ὁ Πολύβιός φησιν. Εἰκὸς δὲ καὶ τῶν Φλεβῶν τινὰς τῶν πηγαίων νοτισθείσας ἔξωθεν χαυνοῦσθαι, καὶ [g] παρέκχυσιν εἰς τὰ πλάγια μᾶλλον διδόναι τοῖς ὕδασιν, ἢ ἀναθλίβειν κατὰ τὸ ἀρχαῖον ῥεῖθρον εἰς τὴν κρήνην· νοτίζεσθαι δ' ἀναγκαῖον ἐπικλύσαντος τοῦ κύματος. Εἰ δ' ὅπερ Ἀθηνόδωρός φησιν, εἰσπνοῇ τε καὶ ἐκπνοῇ τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς πλημμυρίδας καὶ περὶ τὰς ἀμπώτεις ἔοικεν, εἶναι ἄν τινα τῶν ῥεόντων ὑδάτων,

f) ἐν τοῖς παραδόξοις θρυλλουμένην] ita omnes Codd. vulgo ἐν τοῖς παραδόξως θρυλλουμένοις. g) παρέκχυσιν] ita scripsi auctoritate omnium Mss. vulgo παράχυσιν.

et nos in divulgatis rerum insolitatarum narrationibus traditum reperimus. Auditu etiam cognovimus, esse Gadibus alios quoque puteos partim in ipsa urbe, partim extra in hortis: sed ob aquae vitiositatem in urbe usurpari cisternas lacustris aquae: utrum autem hi quoque putei aliquam istius naturalis dissensionis a mari dent significationem, ignoro. Quod si haec ita eveniunt, causarum assignationem ita par est accipere, ut fieri in rebus difficilibus debet. Ac fieri potest, ut res ita habeat, sicut iudicavit Polybius. Probabile est etiam quasdam fontis venas humectatas extrinsecus laxari, ita ut magis in obliquam partem aquas diffundant, quam eas secundum pristinum alveum in fontem exprimant: laxari autem necesse est inundatione aquarum. Quod si, ut Athenodoro videtur, inspirationis et exspirationis simile quippiam habent maris affluxus et refluxus, fortassis quaedam aquarum fluentium sunt,

των, ἃ κατ' ἄλλους μὲν πόρους [h] ἔχει τὴν ἔκρυσιν κατὰ φύσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν (ὧν δὴ τὰ στόματα πηγὰς καὶ κρήνας καλοῦμεν) κατ' ἄλλους δὲ πόρους συνέλκεται πρὸς τὸ τῆς θαλάττης βάθος· καὶ [i] συνεξαίροντα μὲν ἐκείνην, ὥστε πλημμυρεῖν, ὅταν οἷον ἐκπνοὴ γένηται, τὸ οἰκεῖον [k] ἀπολείπει ῥεῖθρον· πάλιν ἀναχωρεῖ πρὸς τὸ οἰκεῖον ῥεῖθρον, ὅταν ἐκείνη λάβῃ τὴν ἀναχώρησιν. Hiſpania.

Οὐκ οἶδα δέ, πῶς κατ' ἄλλα δεινοὺς ἀποφαίνων ὁ Ποσειδώνιος τοὺς Φοίνικας, ἐνταῦθα μωρίαν μᾶλλον, ἢ δριμύτητα αὐτῶν κατέγνωκεν. [l] Ἡμέρα μὲν γὰρ καὶ νυκτὶ ἡ τοῦ ἡλίου περιφορὰ μετρεῖται, ποτὲ μὲν ὑπὸ γῆς ὄντος, ποτὲ δὲ ὑπὲρ γῆς φαινομένου· φησὶ δὲ τὴν τοῦ ὠκεανοῦ κίνησιν ὑπέχειν ἀστροειδῆ περίοδον, τὴν μὲν ἡμερήσιον ἀποδιδοῦσαν, τὴν δὲ μηνιαίαν, τὴν δ' ἐνιαυ-

h) ἔχει τὴν ἔκρυσιν] ita optime Caſ. cum Epitomae auctore legit. vulgo ἰσχύει τὴν ἔκρ. i) συνεξαίροντα] Stroz. συνεξαίρονται Caſ. coni. συνεξαίρονται μὲν ἐκείνῃ: diſſentiente Gronov. animadv. ad Strab. p. 172. k) ἀπολείπει] Stroz. A Venet. ἀπολείπειν. l) ἡμέρα — ἡ τοῦ ἡλίου περιφορὰ] Mss. Henr. Steph. ap. Caſaub. et Stroz. ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ τῇ τοῦ ἡλίου περιφορᾷ μετρεῖται.

ſunt, quae per alios meatus naturam ſecutae effluxus in ſuperficiem effundunt (quorum ora fontes et ſcaturigines vocamus) aliis autem meatibus una trahuntur ad profunditatem maris: eaeque aquae mare ita attollunt, ut exundet quando ſit exſpiratio, ac tum ſuum relinquunt proprium meatum: in quem redeunt, mari defluente.

Neſcio autem qui factum ſit, ut Poſidonius in caeteris rebus acumen ingenii Phoenicibus tribuens, magis hoc loco eos fatuos quam ſubtiles iudicet. Solis converſionem die ac nocte metimur partem ſupra, partem infra terram eo exigente. Iam ille tradit oceani motum imitari converſionem coeleſtem, eſſeque aeſtum maris aliem diurnum alium menſtruum, alium

Hispania. ἐνιαυσιαῖαν, συμπαθῶς τῇ σελήνῃ. Ὅταν γὰρ αὕτη ζωδίου μέγεθος ὑπερέχῃ τοῦ ὁρίζοντος, ἄρχεσθαί τε διοιδεῖν τὴν θάλατταν καὶ ἐπιβαίνειν τῆς γῆς αἰσθητῶς μέχρι μεσουρανήσεως· ἐκκλίναντος δὲ τοῦ ἄστρου, πάλιν ἀναχωρεῖν τὸ πέλαγος κατ' ὀλίγον, ἕως ἂν ζώδιον ὑπερσχῇ τῆς δύσεως ἡ σελήνη· εἶτα μένειν τοσοῦτον ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει χρόνον, ὅσον ἡ σελήνη συνάπτει πρὸς αὐτὴν τὴν δύσιν, καὶ ἔτι μᾶλλον τοσοῦτον, ὅσον κινηθεῖσα ὑπὸ γῆς ζώδιον ἀπόσχοι ἂν τοῦ ὁρίζοντος· εἶτ' ἐπιβαίνειν πάλιν ἕως τοῦ ὑπὸ γῆν μεσουρανήματος· εἶτ' ἀναχωρεῖν, ἕως ἂν πρὸς τὰς ἀνατολὰς περιχωρήσασα ἡ σελήνη ζώδιον τοῦ ὁρίζοντος ἀπόσχῃ· μένειν δὲ, μέχρι ἂν ζώδιον ὑπὲρ γῆς μετεωρισθῇ, καὶ πάλιν ἐπιβαίνειν· ταύτην μὲν εἶναι λέγει
pag. 174. τὴν ἡμερησίαν περίοδον. Τὴν δὲ μηνιαῖαν, ὅτι μέγισται μὲν αἱ παλίρροιαι γίγνονται περὶ τὰς συνόδους, εἶτα μειοῦνται, μέχρι διχοτόμου· πάλιν δ' αὔξονται, μέχρι πανσελήνου· καὶ μειοῦνται πάλιν ἕως διχοτόμου φθινάδος·

alium annuum, ad Lunam certo modo affecti. Cum enim Luna unius signi spatio supra horizontem elevatur, tum intumescere mare, et in terram effluere: quod etiam sensus possit percipere: idque dum ad medium coeli Luna perveniat. Inde declinante astro, paulatim mare abscedere, dum uno tantum signo ab occasu absit Luna: tum consistere ipsum, donec luna occiderit, atque item dum infra terram sub horizontem unius signi quantitate descenderit: exinde rursum increscere, donec ad medium coeli infra terram Luna appulerit: postea iterum recedere, usque dum versus ortum progressa Luna signo uno horizontem se habeat altiorem: tum eodem statu manere, donec ea signo horizontem superet altitudine: exinde rursum in terram exire. Hunc ergo ait ille maris esse diurnum circuitum. Menstruum porro, quod maximi refluxus contingunt circa novilunium, deinde dum aequa portione divisa videatur, minui: hinc rursum usque ad plenilunium augeri, et minui exinde, usque dum diminuta lumine dimidium

δος· εἶθ᾽ ἕως τῶν συνόδων αἱ αὐξήσεις· [m] πλεονάζειν Hispania. καὶ χρόνῳ καὶ τάχει τὰς αὐξήσεις. Τὰς δ᾽ ἐνιαυσίας παρὰ τῶν ἐν Γαδείροις πυθέσθαι φησὶ λεγόντων, ὡς κατὰ θερινὰς τροπὰς μάλιστα αὔξοιντο καὶ αἱ ἀναχωρήσεις, καὶ αἱ ἐπιβάσεις. Εἰκάζει δ᾽ αὐτὸς ἀπὸ τῶν τροπῶν μειοῦσθαι μὲν ἕως ἰσημερίας· αὔξεσθαι δὲ ἕως χειμερινῶν τροπῶν· εἶτα μειοῦσθαι μέχρι εἰαρινῆς ἰσημερίας· εἶτα αὔξεσθαι μέχρι θερινῶν τροπῶν. Τῶν δὲ περιόδων τούτων οὐσῶν καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, τὸν συνάμφω χρόνον, δὶς μὲν ἐπιβαινούσης τῆς θαλάττης, δὶς δὲ ἀναχωρούσης, τεταγμένως δὲ καὶ τῶν ἡμερησίων χρόνων, καὶ τῶν νυκτερινῶν, πῶς οἴονται τὸ πολλάκις μὲν συμβαίνειν κατὰ τὰς ἀμπώτεις τὴν πλήρωσιν τοῦ φρέατος, μὴ πολλάκις δὲ τὴν λειψυδρίαν; ἢ πολλάκις μὲν, μὴ ἰσάκις δέ; ἢ καὶ ἰσάκις δὲ, τοὺς Γαδειρίτας [n] ταῦτα μὲν μὴ ἱκανοὺς γενέ-

m) πλεονάζειν καὶ] πλ. δὲ καὶ Med Reg. Stroz. n) ταῦτα μὲν μὴ ἱκανοὺς γενέσθαι] ita Mss. Reg. Venet. Stroz. A. ταῦτα μὲν ἢ ἱκανοὺς γ. Vat. A. B. Stroz. B. Vulgo part. negat. deest.

midium lucidum ostendat, postea rursum ad coitum usque crescere: ea autem incrementa tempore et celeritate sese superare. Annuas denique maris vices se a Gaditanis auditu cognovisse ait. Ita enim illos tradere, circa aestivum solstitium recessus accessusque maris maxime augeri: se vero coniecturam facere, eosdem inde ad aequinoctium usque diminui, rursumque ad brumam usque accrescere, ab hac usque ad vernum aequinoctium decrescere, porroque augescere, usque ad aestivum solstitium. Hae maris vices cum quovis die naturali eveniant, bis quotidie mari se efferente, et bis subsidente, idque suo ordine et interdiu et noctu: quomodo fit, ut putent, impletionem putei saepe evenire sub refluxum maris, non saepe autem exinanitionem? aut saepe quidem, sed non toties? Forte quoque toties; Gaditanos autem non accura-

Hispania. γενέσθαι τηρῆσαι καθ' ἡμέραν γινόμενα· [o] τὰς δ' ἐνιαυσίους περιόδους, ἐκ τῶν ἅπαξ συμβαινόντων κατ' ἔτος, τηρῆσαι; [τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα]. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε πιστεύει αὐταῖς, δῆλον ἐξ ὧν καὶ προσεικάζει γενέσθαι τὰς μειώσεις καὶ πάλιν αὐξήσεις, ἀπὸ τροπῶν ἐπὶ τροπάς τε ἑτέρας, κἀκεῖθεν πάλιν ἐπανόδους. Καὶ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο εἰκός, ὅτι τηρητικοὶ ὄντες τὰ μὲν συμβαίνοντα οὐκ εἶδον, τοῖς δὲ μὴ συμβαίνουσιν ἐπίστευσαν.

Φησὶ δ' οὖν Σέλευκον τὸν ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, [p] καὶ ἀνωμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις καὶ ὁμαλότητα λέγειν κατὰ τὰς τῶν ζωδίων διαφοράς· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἰσημερινοῖς ζωδίοις τῆς σελήνης οὔσης ὁμαλίζειν τὰ πάθη, ἐν δὲ τοῖς τροπικοῖς ἀνωμαλίαν εἶναι, καὶ πλήθει καὶ τάχει· τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον κατὰ

o) τὰς δ' ἐνιαυσίους — καθ' ἡμέραν γινόμενα] Haec absunt e Mss. Bemb. Stroz. B. Vat. B. quod non improbandum mihi videtur: saltem quae uncis inclusi delenda sunt. p) καὶ ἀνωμαλίαν — λέγειν] Mss. Cas. Reg. Stroz. A. Venet. Vat. A. καὶ ὁμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις καὶ ἀνομαλίαν λέγειν.

te obſervaſſe quae fierent quotidie: at qui potuerunt annuas viciſſitudines ex eo deprehendere, quod ſemel fit toto anno? Nam quod fidem eis ipſe adhibuerit, ex eo conſtat, quod ipſe coniecturam de reliquis porro incrementis et decrementis ſolſtitiorum et aequinoctiorum cauſa addit. Ne hoc quidem conſentaneum eſt, homines iſtos obſervandi ſtudioſos ea quae eveniunt non animadvertiſſe, credidiſſe iis quae non fierent.

Refert ergo Seleucum eum, qui a rubro mari oriundus fuit, in his aequalitatem inaequalitatemque ſtatuere aliquam pro ſignorum coeleſtium ratione: nam Luna in aequinoctialibus ſignis haerente, aequabiliter illos aeſtus fieri: in ſolſtitialibus autem et quantitate et celeritate inaequali: eamque inaequalitatem in reliquis ſignis locum habere, pro eo atque unum-

κατὰ τοὺς συνεγγισμοὺς εἶναι τὴν [q] ἀνωμαλίαν. Αὐτὸς Hispania
δὲ κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς περὶ τὴν πανσέληνον φησὶν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ γενόμενος τῷ ἐν Γαδείροις πλείους ἡμέρας, μὴ δύνασθαι συνεῖναι τὰς ἐνιαυσίους διαφοράς. Περὶ μέν τοι τὴν σύνοδον ἐκείνου τοῦ μηνὸς, τηρῆσαι μεγάλην παραλλαγὴν ἐν Ἰλίπᾳ τῆς τοῦ Βαίτιος ἀνακοπῆς παρὰ τὰς ἔμπροσθεν, ἐν αἷς οὐδὲ ἕως ἡμίσους τὰς ὄχθας ἔβρεχε· τότε δ' ὑπερχεῖσθαι τὸ ὕδωρ, ὥσθ' ὑδρεύεσθαι τοὺς στρατιώτας αὐτόθι (διέχει δ' ἡ Ἰλίπα τῆς θαλάττης περὶ ἑπτακοσίους σταδίους) τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ πεδίων [r] καὶ ἐπὶ λ σταδίους εἰς p. 175.
βάθος καλυπτομένων ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος, ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνεσθαι [s] τὸ τῆς κρηπῖδος ὕψος, τῆς τε τοῦ νεὼ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, [t] καὶ τῆς τοῦ χώματος, ὃ τοῦ λιμένος πρόκειται, τοῦ ἐν Γαδείροις, οὐδ' ἐπὶ δέκα πήχεις καλυπτόμενον, ἀναμετρῆσαι φησί· κἂν προσ-

q) ἀνωμαλίαν] Omnes Codd. praeter Vat. A. ἀναλογίαν.
r) καὶ ἐπὶ λ σταδίους] Mss. Caf. Reg. Vat A. B. Venet. καὶ ἐπὶ ν σταδίους. s) τὸ τῆς κρηπῖδος ὕψ.] Malim cum Casaub. τὸ δὲ τῆς κρ. ὕψ. t) καὶ τῆς τοῦ χώματος] Forte καὶ τὸ (sc. ὕψος) τοῦ χώματος.

unumquodvis eorum ad dicta propius accedit. Ipse autem se memorat Gadibus in Herculis templo fuisse sub ipsum aestivum solstitium, in plenilunio per aliquot multos dies, neque tamen anniversarias istas mutationes potuisse deprehendere: sed circa eius mensis novilunium magnam se in Baetis fluvii apud Ilipam repercussione notasse diversitatem: qui cum ante vix usque ad dimidium ripam madefaceret, tunc ita fuerit effusus, ut ibi aquarentur milites: (abest autem Ilipa a mari circiter IↃCC stadia) et campestria mari propinqua etiam usque XXX stadia in altum fuisse aquis tecta, ita ut insularum modo mari quaedam ambirentur altitudo fundamenti, cui fanum Herculis insistit, et aggeris, qui portui Gaditano praepositus est, usque ad X cubitos occultata, ut mensum se ait: quod si quis

Hispania. προσθῇ δέ τις καὶ τὸ διπλάσιον τούτου, κατὰ τὰς γενομένας ποτὲ παραυξήσεις, [u] οὕτω παρασχεῖν ἂν τὴν ἔμφασιν, ἣν ἐν τοῖς πεδίοις παρέχεται τὸ μέγεθος τῆς πλημμυρίδος· τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, κοινὸν ἱστορεῖται κατὰ πᾶσαν τὴν κύκλῳ παρωκεανῖτιν.

Τὸ δὲ τοῦ Ἴβηρος ποταμοῦ καινὸν καὶ ἴδιον φησὶν οὗτος· πλημμυρεῖ γὰρ ἔσθ' [x] ὅπου καὶ χωρὶς ὄμβρων καὶ χιόνων, ἐπειδὰν τὰ βόρεια πνεύματα πλεονάσῃ· αἰτίαν δ' εἶναι τὴν λίμνην, δι' ἧς ῥεῖ· συνεκβάλλεσθαι γὰρ τὸ λιμναῖον ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Ἱστορεῖ δὲ καὶ δένδρον ἐν Γαδείροις, ὄζους ἔχον καμπτομένους εἰς ἔδαφος, πολλάκις δὲ φύλλα ξιφοειδῆ, πηχυαῖα τὸ μῆκος, πλάτος δὲ τετραδάκτυλα. Περὶ δὲ νέαν Καρχηδόνα, δένδρον ἐξ ἀκάνθης φλοιὸν ἀφιέναι, ἐξ οὗ ὑφάσματα γίνεται κάλλιστα. Τῷ μὲν οὖν ἐν Γαδείροις, καὶ ἡμεῖς εἴδομεν ὅμοιον ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν τῶν κλάδων κατάκαμψιν· τοῖς δὲ φύλλοις ἀνόμοιον, οὐδὲ καρ-

u) οὕτω παρασχεῖν] Casaub. coni. οὐδ' οὕτω παρ. x) ὅπου καὶ] ὅπου τε καὶ Stroz. B.

quis etiam duplum huius addat, secundum incrementa tunc facta, ita possit indicium praeberi eius magnitudinis, quam in campis exundatio fecit. Atque hoc quidem traditur evenire communiter toti orae oceano adiacentis circulo.

Novum autem et peculiare quippiam ille de Ibero fluvio refert: eum aliquando exundare nullis imbribus aut nivibus causam praebentibus, cum Boreae frequentes flant: in causa esse paludem, per quam fluit: nam a ventis aquam palustrem una extorqueri. Narrat etiam arborem esse Gadibus, cuius rami ad solum sint deflexi, folia frequenter cubitalia longitudine, quatuor lata digitos, forma gladii: et apud novam Carthaginem arborem esse, quae e spina corticem emittat, unde telae pulcerrimae conficiantur. Nos sane, quod ad ramorum deorsum inflexionem attinet, Gaditanae arboris similem in Aegypto vidimus, foliis tamen dissimilem et fructu (facit enim ille suam frugiferam)

καρπὸν ἔχον· τῦτο δ' ἔχειν φησί· τὰ δ' ἀκάνθινα ὑφαίνεται καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ· φέρει δ' ὐδὲν δένδρον τὴν ἄκανθαν, ἐξ ἧς ὁ φλοιὸς, ἀλλὰ χαμαίζηλος ἡ βοτάνη. Τῷ δὲ δένδρῳ τῷ ἐν Γαδείροις καὶ τῦτο προσιςόρηται, ὅτι κλάδυ μὲν ἀποκλωμένυ, γάλα ῥεῖ· ῥίζης δὲ τεμνομένης, μιλτῶδες ὑγρὸν ἀναφέρεται· τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν Γαδείρων. Insulae.

Αἱ δὲ Καττιτερίδες, δέκα μέν εἰσι, κεῖνται δ' ἐγγὺς ἀλλήλων, πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τῦ τῶν Ἀρτάβρων λιμένος πελαγίαι· μία δ' αὐτῶν ἔρημός ἐςι· τὰς δ' ἄλλας οἰκῦσιν ἄνθρωποι μελάγχλαινοι, ποδήρεις ἐνδεδυκότες τὺς χιτῶνας, ἐζωσμένοι περὶ τὰ ςέρνα, μετὰ ῥάβδων περιπατῦντες, [y] ὅμοιοι ταῖς τραγικαῖς Ποιναῖς. ζῶσι δ' ἀπὸ βοσκημάτων νομαδικῶς τὸ πλέον. Μέταλλα δὲ ἔχοντες καττιτέρυ καὶ μολύβδυ, κέραμον ἀντὶ τύτων καὶ τῶν δερμάτων διαλλάττονται, καὶ ἅλας, καὶ χαλκώματα πρὸς τὺς ἐμπόρυς. Πρότερον μὲν

y) ὅμοιοι — Ποιναῖς] ita Mss. Reg. Vat. A. B. Stroz. A. B. Venet. vulgo ὅμοιοι ταῖς τράγοις ταῖς ὑπήναις.

ram) carentem. E spinis autem texturae fiunt etiam in Cappadocia: sed nulla arbor spinam fert, e quibus cortex: stirps est humilis. De Gaditana autem arbore id praeterea narrat, eam ramo effracto lac, radice incisa humorem minii similem emittere. Atque haec de Gadibus sufficiant.

Cassiterides insulae decem sunt numero, vicinae invicem, ab Artabrorum portu versus septentrionem in alto sitae mari: una earum deserta est, reliquae ab hominibus incoluntur atras vestes gerentibus, tunicas indutis ad talos usque demissas, cinctis circum pectus, cum baculis ambulantibus, similes tragoediarum Furiis. Vivunt sie ex pecore, vagantes fere incertis sedibus. Metalla habent stanni et plumbi, quorum, et pellium loco fictilia, sales, et aerea opera a mercatoribus recipiunt. Primis temporibus soli

Insulae. μὲν οὖν, Φοίνικες μόνοι τὴν ἐμπορίαν ἔστελλον ταύτην ἐκ τῶν Γαδείρων, κρύπτοντες ἅπασι τὸν πλοῦν. τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπακολουθούντων ναυκλήρῳ τινὶ, ὅπως καὶ αὐτοὶ γνοῖεν τὰ ἐμπορεῖα, Φθόνῳ ὁ ναύκληρος ἑκὼν εἰς τέναγος ἐξέβαλε τὴν ναῦν· ἐπαγαγὼν δ' εἰς τὸν αὐτὸν ὄλεθρον καὶ τοὺς ἑπομένους, αὐτὸς ἐσώθη διὰ ναυαγίου, καὶ ἀπέλαβε [z] δημοσίαν τὴν τιμὴν ὧν ἀπέβαλε Φορτίων. Οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ὅμως πειρώμενοι πολλάκις, ἐξέμαθον τὸν πλοῦν· ἐπειδὴ δὲ καὶ Πόπλιος Κράσσος διαβὰς ἐπ' αὐτοὺς ἔγνω τὰ μέταλλα ἐκ μικροῦ βάθους ὀρυττόμενα καὶ τοὺς ἄνδρας εἰρηναίους ἐκ περιουσίας ἤδη τὴν θάλατταν ἐργάζεσθαι, ταύτην τοῖς ἐθέλουσιν ἐπέδειξε· καίπερ οὖσαν πλείω τῆς διειργούσης εἰς τὴν Βρεττανικήν. Καὶ περὶ μὲν τῆς Ἰβηρίας καὶ τῶν προκειμένων νήσων ταῦτα.

z) δημοσίαν] δημοσίᾳ Venet.

soli Phoenices a Gadibus eo negotiatum iverunt, celantes alios istam navigationem. Cum autem Romani quendam navis magistrum sequerentur, ut et ipsi emporia ista addiscerent, is invidia ductus dedita opera navem suam in vadum compulit, in eandemque perniciem iis qui insequebantur coniectis, ipse e naufragio servatus ex aerario publico pretium amissarum mercium recepit. Tamen Romani, re saepius tentata, navigationem addidicerunt. Deinde P. Crassus cum eo navigasset, videretque metalla non alte effodi, homines que eos pacis studiosos otio abundante mari quoque navigando studere, id volentibus commonstravit: quanquam amplius mare navigandum esset eo quod inde ad Britanniam pertinet. Ac de Hispania quidem, et insulis ante eam sitis haec sufficiant.
